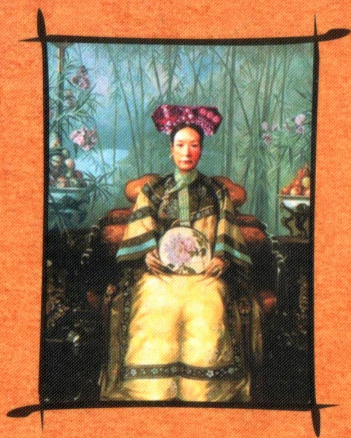

PEARL S. BUCK

AZ UTOLSÓ
KÍNAI
CSÁSZÁRNÉ

Pearl S. Buck

AZ UTOLSÓ KÍNAI
CSÁSZÁRNÉ

TARTALOM

<u>ELŐSZÓ.....</u>	<u>5</u>
<u>JEHONALA.....</u>	<u>7</u>
<u>CE-HSZI.....</u>	<u>165</u>
<u>A CSÁSZÁRI ANYA.....</u>	<u>462</u>
<u>A CSÁSZÁRNÉ.....</u>	<u>774</u>
<u>A VÉN BUDDHA.....</u>	<u>906</u>

ELŐSZÓ

Ce-hszi, az utolsó kínai császárné összetett egyéniség volt, ellentmondásosan viselkedett, és sok kiváló adottsággal rendelkezett, így roppant nehéz megérteni lényének teljességét, és mindezt bemutatni. Döntő történelmi korszakban élt, amikor Kína a külföldi betolakodók ellen küzdött, de amikor már nyilvánvalóvá vált, hogy a modern reformok elkerülhetetlenek. Ce-hszi ebben a korszakban a függetlenséget és a konzervativizmust képviselte. Ha szükség volt rá, könyörtelenül cselekedett. Ellenségei félték tőle, gyűlölték, és egyértelműben hangot adtak érzelmeiknek, mint azok, akik szerették őt. A nyugati szerzők – néhány kivételtől eltekintve – kedvezőtlen színben tüntették fel, gyakran ábrázolták bosszúállóknak.

Ebben a könyvben megpróbáltam a lehető leghitelesebb portrét festeni Ce-hsiről, felhasználva a rendelkezésemre álló forrásokat és saját emlékeimet arról, hogy gyerekkoromban kínai ismerőseim miként vélekedtek róla. Számukra Ce-hszi volt „A Császárné”. Jóság és gonoszság keveredett benne, de mindkettő heroikus méretekben. Amíg tehetett, ellenállt a változásoknak, mivel hitte, a régi jobb az újnál. Amikor belátta, hogy a változások elkerülhetetlenek, méltósággal, de töretlen hittel fogadta azokat.

Népe szerette – persze nem mindenki, mivel a forradalmárok gyűlölték, és ő is őket. Ám a parasztok és a kisvárosok lakói tisztelték őt. Évtizedekkel a halála után jártam olyan falvakban Kína belsejében, ahol még mindig azt hitték, hogy él, és megrémültek, amikor megtudták, hogy meghalt. „Ki törődik ezek után velünk?” – kiáltották.

Úgy vélem, ez egy uralkodó igazi mércéje.

Pearl S. Buck

I.

JEHONALA

Pekingben április volt - az 1852. napév negyedik, a holdév harmadik hónapja, a nagy Csing-dinasztia, a mandzsuk uralmának kétszázharmincnnyolcadik esztendeje. A tavasz késett, és a Góbi-sivatagból finom szemcséjű, sárga homokot hozó szél fagyosan süvített a háztetők felett. A homok rátelepedett az utcákra, portölcséerként ropta táncát, beszivárgott az ajtók és ablakok repedései között. Megtelepedett a sarkokban, felborította az asztalokat, a székeket, bebújt a ruhák fodraiba, rátapadt a síró gyerekek arcára és az öregek ráncaira.

A Serleg közben, a mandzsu Mujanga zászlós házában a homok még a szokásosnál is több bosszúságot okozott, mivel az ablakok nem zártak

szorosan, az ajtók pedig lazán függtek a fazsanérokon. Ezen a bizonyos reggelen Orchidea – a zászlós unokahúga és halott fivérének legidősebb gyermeke – a szél süvítésére és a fa recsegésére ébredt. Felült a nagy kínai ágyban, amelyet húgával osztott meg, és összeráncolta homlokát, amikor észrevette, hogy a homok mint színes hó borítja a vörös színű paplant. Egy pillanat múlva már kinn is termett az ágyból, ügyelve arra, hogy fel ne ébressze alvó húgát. Meztelen talpa alatt megérezte a homokot, és felsóhajtott. Tegnap söpörte tisztára a házat, és ma megint ez a feladat vár rá, amint a szél elül.

Orchidea csinos, karcsú lány volt, aki mindig kihúzta magát, így magasabbnak látszott. A természet éles, de nem durva vonásokkal, egyenes orral, ívelt szemöldökkel, formás szájjal áldotta meg. Valódi szépsége a szemében rejlett. Hosszúkás, nagy és kivételesen tiszta szempár tekintett a világba, fekete szembogara és szemfehérje élesen elvált egymástól. Ám ez a szépség jelentéktelenné fakult volna, ha nincs

az Orchidea egész lényét átítató természetesség és intelligencia. Fiatal kora ellenére nagy önuralma volt, és ez az erő mozdulatainak könnyedségében és nyugodt viselkedésében is megmutatkozott.

A reggel homokszürke fényében gyorsan és hangtalanul felöltözött, majd elhúzta az ajtó szerepét betöltő kék gyapjúfüggönyt, átment a nagyszobán és belépett az aprócska konyhába. Az agyagkemencére rakott nagy vasüstből gőz szállt fel.

– Lu-ma – köszöntötte Orchidea a szolgálot. – Ma reggel korán keltél. – Bájos hangja féltő gondoskodásról árulkodott. Szándékosan halkán beszélt.

A kemence mögül reszelős hang válaszolt.

– Nem tudtam aludni, ifjú úrnőm. Mihez kezdünk majd, ha elhagysz minket?

Orchidea elmosolyodott.

– Lehet, hogy az özvegy anyacsászárné nem is engem választ: Szakota unokatestvérem sokkal szebb nálam. – A kemence mögé pillantott, ahol Lu-ma

kuporgott és száraz fűcsomókat dobált a tűzbe, így próbálva megtartani a lángot.

– Ki fognak választani – mondta az öregasszony, majd felállt a kemence mögül. Hangja határozott és szomorú volt. Alacsony és púpos volt, kifakult és foltos kék gyapjúruhát viselt, lehangolt arcát barna ráncok barázdálták, melyek közé homok ülepedett, mint ahogy ősz haját is homok lepte. A szemcsék rászáradtak szemöldökére és felső ajkának szegletére is.

– Ez a ház nem boldogul nélküled – panaszolta. – Nővéred még egy öltést sem tud varrni, mivel mindent te csináltál helyette. A két fivéred minden holdhónapban elnyű egy-egy pár cipőt. És mi lesz rokonoddal, Zsung-luval? Talán nem jegyezték el velem már gyerekkorodban?

– Csak illemből jegyeztük el egymást – felelte Orchidea bájos hangján. Levett egy lavórt az asztról, és egy vas merőkanállal forró vizet mert az üstből. Majd a falra akasztott apró, szürke törülköző után nyúlt, amit a vízbe merített, majd kicsavart – csak úgy

szállt fel belőle a gőz –, és megtörölte arcát, nyakát, csuklóját és kezét. A melegtől sima, ovális arca kipirult. Az asztal fölé akasztott aprócska tükörbe pillantott, és látta, hogy különleges, életteli, sötét szempár nézett vissza rá. Büszke volt a szemére, habár sosem mutatta ki. Amikor a szomszédban lakó asszonyok vékony szemöldökéről és levélformájú szeméről beszéltek, úgy tett, mintha nem hallaná, amit mondanak. De nagyon is hallotta.

– Aj-aj – meredt rá az öregasszony. – Én mindig is azt mondtam, hogy meg van írva a sorsod. A szemedből látom. Engedelmeskednünk kell a császárnak, a Mennyek Fiának. És amikor császárné leszel, kis drágám, emlékezni fogsz ránk és segítesz rajtunk.

Orchidea visszafogottan kuncogott.

– Én csak egy ágyas leszek, egy a sok százból!

– Az leszel, aminek az égiek szántak – jelentette ki az öregasszony. Kicsavarta a maradék vizet a törülközőből és felakasztotta a helyére. Majd megfogta

a lavórt, kilépett az ajtón, és vigyázva a földre öntötte a vizet.

– Fésülködj meg, ifjú úrnőm. Zsung-lu ma reggel korán érkezik. Azt mondja, hogy ma ő lesz az arany felhívás hordozója.

Orchidea nem felelt, a megszokott kecsességgel tért vissza a hálószobába. Húga még aludt – vékony alakját alig lehetett kivenni a paplan alatt. Orchidea csendben leengedte hosszú fekete haját, és megfésülte egy kínai fafésűvel, majd befújta a kassziafa illatos olajával. Ezután hajából két csigát formált füle mögé, és mindegyikbe apró gyöngyvirágot tűzött, amelyet vékony, jadeszínű levelek öleltek körbe.

Még nem végzett, amikor a szomszédos szobából meghallotta fivére, Zsung-lu lépteit, majd hangját is, amint őutána érdeklődik. Eletében először nem szaladt azonnal hozzá. Mindketten mandzsuk voltak, s bár az ősi kínai hagyomány tiltotta, hogy fiú és lány hétéves koruk után találkozzanak egymással, ők mégis gyakran látták egymást. Orchidea és Zsung-lu gyerekkorukban

játszótársak voltak, majd felcseperedve unokatestvérek és barátok maradtak. A férfi a Tiltott Város kapuit őrizte, és kötelezettségei miatt ritkán kereste fel a Mujanga-házat, de ünnepnapokon és születésnapokon mindig megjelent. Két hónappal ezelőtt, a kínai tavaszéő ünnepén beszélt először a házasságról.

Azon a napon Orchidea nem utasította el őt, de igent sem mondott. Csak mosolygott, miközben kivillant ragyogó fehér fogsora, és annyit mondott:

– Nem velem, hanem a bácsikámmal kellene beszélned.

– Unokatestvérek vagyunk – emlékeztette őt Zsung-lu.

– Harmadágon – felelte a lány, s ezzel nem mondott sem igent, sem nemet. Most felidézte, hogy mi történt azon a napon – amit egyébként máskor is megtett –, majd félrehúzta a függönyt. A nagyszobában szétvetett lábakkal ott állt a magas és izmos Zsung-lu. Más alkalmakkor le szokta vetni az örök vörös rókaprémes,

kerek süvegét és néha még a felső tunikáját is, de ma úgy állt ott, akár egy idegen, kezében sárga selyemmel átkötött csomaggal.

Orchidea azonnal meglátta a csomagot, és a férfi is tudta, hogy észrevette. Mint mindig, most is olvastak egymás gondolataiban.

– Megismered a császár felhívását?

– Természetesen.

Sosem használtak formális rangokat, mint ahogy a férfiak és nők közti csevegés udvariassági formuláit is elhagyták. Ahhoz túl jól ismerték egymást.

– Rokonom, Mujanga már felébredt? – kérdezte a férfi, és szeme egy pillanatra sem engedte el a lány tekintetét.

– Tudod, hogy dél előtt sosem kel fel – felelte Orchidea, és nem kapta el pillantását.

– Ma fel kell kelnie – vágott vissza Zsung-lu. – Mint atyádat helyettesítő gyámodnak, neki kell kézjegyével ellátnia az elismervényt.

A lány bekiáltott a konyhába.

– Lu-ma, ébreszd fel a bácsikámat! Zsung-lu van itt, és szüksége van a bácsikám aláírására, mielőtt visszatér a palotába.

– Aj-jaj – sóhajtott az öregasszony. Orchidea kinyújtotta a kezét.

– Hadd lássam a csomagot. Zsung-lu megrázta a fejét.

– Mujangának szól.

– Így is tudom, mi áll benne. Kilenc nap múlva a palotába kell mennem Szakota unokatestvéremmel együtt.

A férfi összeráncolta a szemöldökét.

– Ki beszélt neked erről?

A lány nem nézett rá, vágott szemét félig lesütött, egyenes fekete pillái alá rejtette.

– A kínaiak mindent tudnak. Tegnap megálltam az utcán, hogy megbámuljak egy csapat vándorszínészt. A Császár ágyasát játszották: régi darab, de felújították. Az előadás szerint a hatodik holdhónap huszadik napján a mandzsu szüzeknek meg kell

jelenniük a Mennyek Fiának özvegy anyja előtt. Ebben az évben hányan vagyunk?

– Hatvanan.

A hosszú és egyenes pillák felnyíltak ónixszínű szeme fölé.

– Egy vagyok a hatvanból?

A férfi mély, halk hangja profetikus erővel szólt és Orchidea szíve mélyéig hatolt.

– Ahol én vagyok, ott leszel te is. Ebből nem engedek. Végére is vérrokonok vagyunk, igaz?

Ismét egymás szemébe néztek, és megfélemeztek minden másról.

– Azért jöttem ide, hogy megkérjem gyámodat, adjon hozzám feleségül. Nem tudom, mit fog tenni – mondta a férfi komoran, nem engedve szóhoz jutni a lányt.

– Gyámom elutasíthatja a császár felhívását? – Ezzel Orchidea elkapta tekintetét, majd a szokásosnál is kecsesebben odasétált a szoba fala mellett álló hosszú, fekete akácból faragott asztalhoz. Két hosszú,

réz gyertyatartó között, a Vu-taj szent hegyét ábrázoló festmény alatt sárga orchidea virágzott egy cserépben.

– Ma reggel nyílt ki, és a császár színét viseli. Ez egy jel – suttogta a lány.

– Most mindent jelnek látsz.

Orchidea a férfi felé fordult, szeme dühösen villogott.

– Nem az a kötelességem, hogy a császárt szolgáljam, ha kiválasztanak? – Tekintetét lekapta Zsung-luról, és hangja ismét felvette megszokott kedvességét. – Ha nem választanak ki, akkor biztos, hogy a feleséged leszek.

Belépett Lu-ma, és szemügyre vette a két fiatal arcát.

– Nagybátyád felébredt, ifjú úrnőm. Az ágyba kéreti reggelijét. Addig a rokonod bemehet hozzá.

Ezzel távozott, és hallani lehetett, hogy a konyhában motoszkál. A ház éledezni kezdett. A két fiú az utcai kapunál, a külső udvaron civódott egymással. A hálósobából felhangzott Orchidea hűgának nyöszörgése.

– Orchidea... nővérem! Nem vagyok jól! Fáj a fejem...

– Orchidea – ismételte Zsung-lu. – Ez a gyerekes név már nem illik hozzád.

A lány toppantott egyet.

– Még mindig ez a nevem! És miért álldogálsz itt? Teljesítsd a kötelességed, én is azt teszem.

A lány elviharzott, Zsung-lu orra előtt berántva a függönyt.

Ezzel a rövid dühkitöréssel Orchidea el is szánta magát. Elmegy a császárvárosba, ahol majd kiválasztják, mert ki kell hogy válasszák. Egyetlen pillanat alatt véget vetett a napok óta magában dúló vitának. A kérdés az volt, hogy Zsung-lu felsége legyen-e, gyermekeinek anyja – nyilván számos gyermekük lenne, ismerve szenvedélyességüket –, vagy pedig a császár ágyasa? A férfi szerette őt, Orchidea pedig a férfit, de valami mást is akart. De mi volt az? A császári felhívás napján majd megtudja.

*

A hatodik holdhónap huszonegyedik napján Orchidea a császárvárosi Téli Palotában ébredt.

– A császárváros falain belül vagyok! – Ez volt az első gondolata.

Az éjszaka véget ért. Eljött a nap, a nagy és emlékezetes nap, amelyet kislánykora óta titokban várt, azóta, hogy Szakota nővére örökre elhagyta a házat, hogy a császár ágyasa legyen. Szakota nővére meghalt, mielőtt császárné lett volna belőle, és a családjából soha senki nem látta viszont többé. Ám Ő, Orchidea, élni fog...

– Legyél tartózkodó – intette anyja előző nap. – Csak egy vagy a szüzek közül. Szakota apró termetű, törékeny szépség, és mivel az egykori hitves húga, minden bizonnyal előnyt élvez majd veled szemben. Bárhova kerülsz is, később lehetőséged lesz feljebb emelkedni.

Mindig komor anyja búcsúzás helyett ezekkel a szavakkal köszönt el tőle, amelyek még mindig ott visszhangoztak a fejében. Orchidea nem sírt, amikor éjszaka hallotta, hogy mások amiatt pityeregnek, nehogy a császár másnap kiválassza őket. Anyja

világosan megmondta neki, hogy ha kiválasztják, talán soha többet nem fogja viszontlátni sem az otthonát, sem a családját. Még csak haza sem látogathat addig, míg be nem tölti életének huszonegyedik évét. Most tizenhét, és addig négy magányos év várhat rá. Vajon tényleg magányos évek lesznek azok? Amikor Zsunglura gondolt, magányosnak tűntek. Ám ekkor eszébe jutott a császár.

Az utolsó otthon töltött éjszakán nem tudott aludni az izgalomtól. Szakota is ébren volt. Orchidea az éjszaka csendjében egyszer csak lépteket hallott.

– Szakota! – kiáltott fel.

A sötétben unokatestvére puha keze megérintette az arcát.

– Orchidea, úgy félek! Hadd bújjak be az ágyadba. Orchidea odébb tolta mélyen alvó hűgát, és helyet csinált unokatestvérenek. Szakota összekucorodott az ágyban: keze, lába hideg volt, teste reszketett.

– Te nem félsz? – suttogta, és befészkelte magát a paplan alá, majd odabújt unokatestvére meleg testéhez.

– Nem – felelte Orchidea. – Mi árthat nekem? És mitől félsz, amikor nővéred a Császár kiválasztottja volt?

– A palotában halt meg – suttogta Szakota. – Boldogtalanul élt és honvágya volt. Én is meg fogok halni.

– Ott leszek veled – mondta Orchidea, és izmos karját a karcsú test köré fonta. Szakota mindig túl vékony volt, puha, nagyon keveset evett, és izmaiban nem volt erő.

– És mi lesz, ha nem ugyanabba az osztályba kerülünk?

– Így is történt, szétválasztották őket. Amikor a szüzek először jelentek meg a Mennyek Fiának özvegy anyja előtt, a hatvanból huszonnyolcat választottak ki. Mivel Szakota a halott hercegnő húga volt, az első

osztályba, a Fejbe került, míg Orchidea a harmadikba, a Kuj-zsenbe.

– Akaratos teremtés – mondta az okos vén özvegy, amikor szemügyre vette Orchideát. – Egyébként a második osztályba, a Pinbe sorolnám, hiszen nem lenne illő, ha az első osztályba kerülne unokatestvérével, a Sárga Forráshoz megtért menyem hűgával. Kerüljön csak a harmadikba, mivel így fiam, a császár tekintete nem akad majd meg rajta.

Orchidea látszólag szerényen és engedelmesen hallgatott.

A harmadik osztályba került szűzként felidézte magában anyja búcsúszavait. Anyja erős nő volt.

A hálóteremben végigsüvített a fő öltöztető nő hangja, akinek a szüzek felkészítése volt a feladata.

– Ifjú hölgyek, ideje felkelni! Itt az idő, hogy széppé varázsoljátok magatokat. Felvirradt a szerencse napja.

A többiek azonnal felserkentek, de Orchidea nem. Bármit tesznek a többiek, ő pont az ellenkezőjét fogja csinálni. Nem vegyül közéjük, egyedül marad.

Mozdulatlanul feküdt, bebújt a paplan alá, és figyelte a többieket, amint reszketnek a szolgálatukra rendelt szolgálólányok kezei között. A kora reggeli levegő csípős volt, itt északon még csak most kezdődött a nyár. A forró vízzel teli keskeny kádakból ködként gomolygott felfelé a gőz.

– Mindenkinnek meg kell fürdenie – adta ki a parancsot a fő öltöztetőnő. Az engedelmességhez szokott, kövér és szigorú nőszemély letelepedett egy széles bambuszszékre.

Az immár meztelen lányokak beléptek a kádakba, és a szolgálólányok bedörzsölték testüket illatos szappannal, majd lemosták puha ruhával, miközben a fő öltöztetőnő végighordozta rajtuk tekintetét. Hirtelen megszólalt.

– A hatvanból huszonnyolcat választottak ki. Én csak huszonhetet látok. – Megvizsgálta a kezében tartott papírt, és elkezdte felolvasni a szüzek nevét. Minden leány válaszolt, kivéve az utolsót.

– Jehonala! – kiáltotta ismét az öregasszony.

Ez volt Orchidea utóneve. Tegnap, mielőtt elhagyta volna a házat, Mujanga – nagybátyja és egyben gyámja – behívatta a könyvtárba, hogy atyai jó tanácsokkal lássa el.

Orchidea megállt az égbék szaténba öltözött, hatalmas férfi előtt, akinek teste szinte kifolyt könnyű székéből. A lány kedélyesen tekintett bácsikájára, aki tanácsokkal látta el. Gyámja a maga felületes módján kedves volt vele, de nem szerette. Igaz, senkit sem szeretett, mivel lusta volt ahhoz is, hogy szeressen vagy gyűlöljön.

– Most, hogy belépsz a császárvárosba – mondta kenetteljes hangon a férfi –, meg kell válnod gyermeknevedtől, Orchidea. Ettől a naptól fogva Jehonalának hívnak.

– Jehonala! – kiáltott ismét a fő öltöztetőnő, de a lány még mindig nem felelt. Lehunyta a szemét, és úgy tett, mintha aludna.

– Jehonala megszökött? – harsogta az öregasszony. Az egyik szolgálólány válaszolt.

– Úrnőm, még az ágyában fekszik. A fő öltöztető megdöbbsent.

– Még ágyban van? És alszik?

A szolgálólány odalépett az ágyhoz.

– Alszik.

– Miből van ennek a szíve? – kiáltotta az öregasszony. – Ébreszd fel! Húzd le róla a takarót, csipkedd meg a karját!

A szolgáló engedelmeskedett, és Jehonala – aki úgy tett, mintha csak most ébredne – kinyitotta a szemét.

– Mi az? – kérdezte álmóttasan. Felült és kezét arcához kapta. – Ó... ó... – hebegte, és hangja olyan volt, akár a gyászoló galamb burukkolása. – Hogy is felejtettem el?

– Bizony, hogy is! – mondta a fő öltöztető méltatlankodva. – Nem ismered a császár parancsát? Két óra múlva mindannyitoknak a fogadóteremben kell lennetek, a lehető legcsinosabban. Mint mondtam, két órátk van, hogy megfürödjetek, illatos vízzel

meghíntésétek testeteket, felöltözzetek, megfésüljétek hajatokat és elfogyasszátok a reggelit.

Jehonala kezét szája elé téve ásított egyet.

– Milyen jót aludtam! Ez a matrac sokkal puhább, mint az otthoni ágyam.

Az öregasszony felhorkantott.

– Aligha volna elképzelhető, hogy a Mennyek Fiának palotájában lehet olyan kemény matrac, mint az otthoni ágyad.

Jehonala a mozaiklapos padlóra lépett meztelen, erős lábával. A szüzek mindegyike mandzsu volt, nem kínai, így lábuk sem volt elkötve.

– Gyerünk, gyerünk – sürgette a fő öltöztetőnő. – Siess már, Jehonala! A többiek már majdnem felöltöztek.

– Igen, nagytiszteletű anyám.

Ám egyáltalán nem sietett. Hagyta, hogy az egyik szolgáló levetkőztesse, közben a kisujját sem mozdította, hogy segítsen, és amikor meztelenül

belelépett a forró vízzel teli sekély kádba, még a kezét sem emelte fel, hogy megmosakodjon.

– Te! – szúrta a szót fogai között a szolgálólány. – Nem segítenél, hogy időben elkészülj?

Jehonala nagyra nyitotta fekete, csillogó szemét.

– Mit tegyek? – kérdezte ártatlanul.

Senki sem gyaníthatta, hogy otthonában az öreg Lumán kívül nem volt másik szolga. Jehonala nemcsak hogy egyedül fürdött, de általában húgaival és fivéreivel együtt. Ugyanazzal a ruhával mosta le őket, amivel saját testét, és amikor még csecsemők voltak, szövetcsíkokkal kötötte fel őket a hátára, miközben a házban hol itt, hol ott segített anyjának, és rohant el éppen az olajárushoz vagy a zöldségespiacra. Egyetlen szórakozása az volt, amikor megállt az utcán és megbámulta a kínai vándorszínészek társulatát. A mindig kedves Mujanga bácsi még azt is megengedte, hogy saját gyerekeivel együtt tanuljon, habár a pénz nagy része, amit gyámja adott anyjának, élelemre és

ruházkodásra ment el, és kevés jutott belőle olyan fényűzésre, mint a színház.

Itt azonban volt bőven fényűzés. Jehonala körülnézett a hatalmas teremben. A kora reggeli napfény átkúszott a falakon és megvilágította az átlátszatlan, lécekkal borított ablakokat. A magasban húzódó, kékre és pirosra festett gerendák szinte életre keltek, amint a szüzek hosszú vörös és zöld mandzsuköntöseikben bevonultak. Az ajtókon skarlátszínű szaténfüggönyök lógtak, a faragott székek párnáit is ilyen árnyalatú gyapjúsövettel vonták be. A falakat tájképek és fehér selyemre fekete tintával írott bölcsmondások díszítették. A levegő édes volt a szappan és az olajok illatától. Jehonala hirtelen ráébredt, hogy kedvére való a pompa.

A szolgálólány nem felelt a lány kérdésére: erre most nem volt idő. A fő öltöztető folyamatosan siettette őket.

– Jobb, ha előbb esztek. A maradék időben pedig a frizurátokat készítettetek el. Ehhez egy teljes órára lesz szükség.

A konyhalányok behozták az ételt, de a szüzek torkán egy falat sem csúszott le. Szívük túl gyorsan vert keblükben, akadtak, akik ismét pityeregni kezdtek.

A fő öltöztető nő egyre mérgesebb lett, arca valósággal lángolt.

– Hogy mertek pityeregni? – bömbölte. – Érhet valakit annál nagyobb szerencse, mint hogy kiválasztja őt a Mennyek Fia?

Ám a pityergés csak nem maradt abba.

– Inkább élnék otthon – zokogta egyikük.

– Nem akarom, hogy kiválasszanak – sóhajtott a másik.

– Micsoda szégyen! – kiáltotta az öregasszony, és a fogait csikorgatta a bátortalan lányok láttán.

A többi lány bánkódását látva, Jehonala egyre nyugodtabb lett. Kimért kecsességgel lépkedett, majd amikor meghozták a reggelit, leült az asztalhoz és jó

étvággyal, bőségesen megreggelizett. Ezen még a fő öltöztető is meglepődött, és nem tudta eldönteni, hogy örüljön vagy megdöbbenjen.

– Esküszöm, még sosem láttam ilyen érzéketlen teremtetést – dörögte.

Jehonala elmosolyodott, jobb kezében tartva evőpálcikáit.

– Finom a reggeli – mondta gyermeki ártatlansággal.
– Jobb mindennél, amit otthon valaha is ettem.

A fő öltöztető úgy döntött, hogy örülni fog.

– Nyugodt leány vagy, aranyom – mondta neki. Ám egy pillanattal később odasúgta az egyik szolgálólánynak: – Nézd csak azt a nagy szemét! Féktelen a szíve...

– Olyan a szíve, akár a tigrisé. Akár a tigrisé... – felelte amaz.

*

Délben megérkeztek az eunuchok, élükön a főeunuchal, An Te-hajjal. Jóképű, még mindig fiatal férfi volt, hosszú, halványkék szaténköntöst viselt,

amelyet derekán piros selyemszalaggal kötött át. Sima arc, erős vonások, kampós orr, fekete, büszke szempár.

Fennhéjázó hangon megparancsolta a szüzeknek, hogy haladjanak el előtte, majd kiskirályként letelepedett egy fekete akácból faragott székbe, és a lányokat megvető pillantással méregette. A mellette álló, szintén fekete akácból készült asztalon egy lajstromkönyv, egy íróecset és egy dobozka állt.

Jehonala hosszú szempillái mögül figyelte az eunuchot. A többi szűztől elkülönülve állt, félig elrejtőzve az ajtót takaró skarlát szaténfüggöny mögött. A főeunuch egy ecsetvonással pipálta ki az előtte elhaladó szüzeket.

– Egy hiányzik – közölte.

– Itt vagyok – szólalt meg Jehonala. Szégyenlősen lépett elő, lehajtott fejjel, elfordított arccal és olyan halkán beszélt, hogy alig lehetett érteni.

– Egyfolytában elkésik – dörögte a fő öltöztetőnő. – Még aludt, amikor a többiek már felkeltek. Nem volt

hajlandó megmosakodni és felöltözni, és annyit evett, amennyi egy parasztasszonynak is becsületére válna: három tál kölest falt be! Most meg csak álldogál itt idétlenül. Lehet, hogy bolond.

– Jehonala – olvasta a főeunuch emelt és nyers hangon –, a halott Csaó zászlós legidősebb lánya. Gyámja Mujanga zászlós. Két évvel ezelőtt az Északi palotában került bejegyzésre, tizenöt évesen. Most tizenhét éves. – Felemelte a fejét és az előtte álló Jehonalára meredt, aki szerényen lehajtotta fejét és a padlót bámulta.

– Te vagy az? – kérdezte.

– Én vagyok – felelte Jehonala.

– Menj tovább – parancsolt rá a főeunuch, tekintetével követve. Majd felállt, és az alacsonyabb rangú eunuchokhoz fordult. – Vezessétek a szüzeket a várócsarnokba. Amikor a Mennyek Fia készen áll fogadásukra, magam jeleltem be őket egymás után a Sárkánytrón színe előtt.

A szüzek négy órán át váraoztak. A szolgálólányok ott ültek mellettük és megszidták őket, ha szaténköpenyük összegyűrődött, vagy hajfonatuk kibomlott. Időről időre púderrel hintették be a szüzek arcát, vagy ismét kifestették ajkukat. A váraozó lányok kétszer ihattak teát.

Délben a távoli udvarban mozgolódás támadt, ami felriasztotta őket. Kürtök harsantak, dobok peregtek, és a közeledő léptek ritmusát gongszó visszhangozta. An Te-haj. a főeunuch ismét a várócsarnokba lépett, nyomában alacsonyabb rangú eunuchokkal – egyikük magas, vékony és szikár volt, és bár arca rút volt, komornak és sólyomszerűnek látszott. Jehonala tekintete önkéntelenül is megakadt rajta. Az eunuch ebben a pillanatban észrevette, hogy nézik, és arcátlanul a lány tekintetébe fúrta pillantását. Jehonala elfordította a fejét.

Ám a főeunuch így is észrevette.

– Li Lien-jing – rikoltotta – mit keresel itt?! Arra kértelek, hogy a negyedik osztályba, a Gsang-cajba került szüzekkel várakozz!

A magas eunuch szó nélkül távozott.

A főeunuch beszélni kezdett:

– Ifjú hölgyeim, addig várakoznak itt, amíg nem szólítják az osztályukat. Először a Fejt mutatja be az anyacsászárné a császárnak, majd a Pint. A harmadik osztály, a Kuj-zen csak akkor járulhat a trón elé, amikor a császár már megnézte őket és meghozta döntését. Ne nézzenek a császári fenség arcába. O az, aki magukra veti pillantását.

Senki sem szólalt meg. A szüzek némán álltak, lehorgasztott fejjel. Jehonala leghátulra állt, és bár ő tűnt a lányok közül a legszegénylősebbnek, szíve vadul vert. Néhány órán belül – talán kevesebb mint egy órán belül, a császár szeszélyétől függően – elérkezik élete legfontosabb pillanata. Az uralkodó ránéz, felméri, megítéli alakját és bőrét, és abban a pillanatban neki éreztetnie kell mindent elsöprő báját.

Unokatestvérére, Szakotára gondolt, aki most járul a császár színe elé. Szakota édesen egyszerű, kedves és kislányos teremtés volt. Mivel annak a halott hercegnőnek a húga volt, akit a császár még herceg korában szeretett, teljesen biztos volt, hogy kiválasztják. És ez így volt jó. O és Szakota hároméves kora óta éltek együtt, amióta apja meghalt, anyja pedig visszatért ősei házába. Szakota mindig meghódolt előtte, támaszkodott rá és megbízott benne. Ezért talán azt is mondhatná a császárnak, hogy „az unokatestvérem, Jehonala szép és okos”. Az utolsó éjjel, amikor együtt aludtak, már a nyelve hegyén volt, hogy megkéri unokatestvérét, beszéljen róla a császárnak, de büszkesége visszatartotta. Bár Szakota gyengéd és gyermekes volt, még nem veszett ki belőle a gyerekek tiszta méltósága, ami csak gátolja majd előrejutását.

Mormogás kelt szárnyra a várakozó szüzek soraiban. Valaki elcsípett egy suttogást a fogadóteremből. A Fej osztályt már elbocsátották. Szakotát az első császári

ágyasok közé választották. A Pin kis létszámú osztály volt. Még egy óra...

Mielőtt letelt volna az óra, visszaérkezett a főeunuch.

– Eljött a Kuj-zsen ideje – közölte. – Sorakozzanak fel, ifjú hölgyeim. A császár kezd fáradni.

A szüzek sorba álltak, az öltöztetőnők elvégezték az utolsó simításokat a hajukon, az ajkukon és a szemöldökükön. Csend támadt és minden nevetgélés elhalt. Az egyik lány félájultan dőlt rá egy szolgálólányra, mire az megcsipkedte karját és fülcimpáját, hogy magához térítse. A fogadóteremben a főeunuch máris a nevüket és az életkorukat kiáltotta, és mindenkinek be kellett lépnie, amint meghallotta nevét és korát. Egymás után járultak a császár és az anyacsászárné elé. Ám Jehonala, aki az utolsó volt, lassan eloldalgott a sorból – mintha csak véletlenül tenné – és játszadozni kezdett a nyitott ajtón berohanó palotapincsivel. A kutyuska igazi öleb volt, ezeket az apró állatokat az udvarhölgyek szándékosan éhezették kölyökkorukban, így elég kicsik maradtak

ahhoz, hogy egy széles ingujjban elférjenek. Az ajtóban a főeunuch várakozott.

– Jehonala! – kiáltotta.

Az öltöztetőnők már szétszéledtek, és a kutyuskával játszadozó Jehonala egyedül maradt. Még magát is majdnem sikerült becsapnia, mert egy pillanatra elfelejtette, hol is van és miért. Hátrasimította az eb hosszú fülét, és belenevetett a tenyerénél nem nagyobb, ráncos pofácskába. Ügy hallotta, hogy ezek a pincsik úgy néznek ki, mint apró oroszlánok, de a közemberek nem tarthattak ilyen kutyákat, így Jehonala még sose látott egyet sem.

– Jehonala! – süvítette An Te-haj, mire a lány gyorsan felállt.

A főeunuch odarohant hozzá és megragadta a karját.

– Elfelejtetted? Megőrültél? A császár vár! Vár rád...
halált érdemelnél ezért...

A lány kitepte magát az eunuch szorításából. A férfi az ajtóhoz szaladt, és ismét kiáltotta a nevét.

– Jehonala, a néhai Csaó zászlós lánya, Mujanga unokahúga a Serleg közből! Tizenhét éves, három hónapos és két napos...

Jehonala nesztelenül és minden mesterkéeltség nélkül lépett be a hatalmas terembe – hosszú, rózsavörös mandzsu szaténruhája fehér talpú, magas sarkú, hímzett mandzsu cipellőjének orrát érintette. Szép, vékony kezét a derekánál kulcsolta össze, és lehajtott fejjel, lassan elhaladt a trón előtt.

– Haladjon el még egyszer – rendelkezett a császár.

Az anyacsászárné kelletlen csodálattal meredt Jehonalára.

– Figyelmeztetek, hogy ez egy heves és indulatos teremtés. Az arcán látom. Nőnek túl erős.

– Gyönyörű – felelte a császár.

Jehonala még mindig nem fordította el a fejét. A hangok úgy jutottak el a fülébe, hogy nem látta a beszélőket.

– Mit számít, ha indulatos? – kérdezte a császár. – Aligha lehet dühös rám.

Az uralkodónak sértődött volt a hangja – kisfiúsán beszélt. Anyja öblös, a kortól bölcs hangon válaszolt neki.

– Jobb nem olyan nőt választani, aki erős és egyben szép is – vitatkozott fiával. – Ott van például Pu-ju, a Pin osztályból. Érzéki és csinos az arca, de...

– Durva a bőre – lázongott a császár. – Biztos, hogy gyerekkorában himlője volt. Az arcát borító púder ellenére is látom rajta a nyomait.

Jehonala közvetlenül a trón elé ért.

– Állj – parancsolta a császár. A lány megállt, testét és arcát profilból láthatta most az uralkodó. Jehonala felemelt fejjel meredt a távolba, mintha szíve egészen máshol járna.

– Fordítsd felém az arcodat – parancsolta az uralkodó.

Jehonala lassan, mintha neki igazán mindegy lenne, engedelmeskedett. Az illendőség és a szemérem úgy kívánta – ahogy azt tanították neki –, hogy egy szűz ne emelje tekintetét feljebb a férfi mellkasánál. A császár

esetében a térdénél feljebb nem nézhetett. Ám Jehonala egyenesen belenézett az uralkodó arcába – összpontosított, és látta a császár szemét a fiatalosan ritkás szemöldök alatt, és saját tekintetéből akaraterőt sugárzott át a másikba. Az uralkodó egy hosszú másodpercig mozdulatlanul ült, majd megszólalt.

– Őt választom.

*

– Ha kiválaszt a Mennyek Fia – mondta neki anyja –, először az anyját, az anyacsászárnét szolgálj. Hitesd el vele, hogy éjjel-nappal csak rá gondolsz. Tudd meg, hogy mit szeret, keresd a kedvét, ne próbáld meg elkerülni. Neki már nincs sok hátra, neked pedig még rengeteg időd marad.

Jehonala most felidézte magában ezeket a szavakat. A kiválasztását követő első éjszakán saját apró hálósobájában aludt – ez egyike volt annak a három helyiségnek, amit használatra kapott. A főeunuch egy idős öltöztetőnőt jelölt ki mellé szolgának. Itt kell élnie egyedül, míg a császár nem hívhatja. Ez gyakran

előfordulhat, de az is lehet, hogy soha nem kerül rá sor. Időnként előfordult a császárvárosban, hogy egy ágyas szűzként élte le életét, mert a császár elfeledkezett róla – hacsak nem sikerült megvesztegetnie valamelyik eunuchot, hogy említse meg nevét az uralkodó előtt. Ám őt, Jehonalát, nem fogják elfelejteni. Amikor az uralkodó ráun Szakotára, akihez kötelessége fűzi, majd eszébe jut ő – eszébe kell, hogy jusson! De vajon fog rá emlékezni? Az uralkodó hozzászokott a szépséghez és bár tekintetük találkozott, vajon biztosra veheti, hogy a Mennyek Fia nem felejtí el őt?

A téglágyon feküdt, amelyet három matrac tett kényelmessé, és gondolkozott. Napról napra meg kell terveznie életét, és egyetlen napot sem vesztegethet el, mert máskülönben magányos élet vár rá, az elfeledett szüzek élete. Okosnak, de egyben óvatosnak is kell lennie, és a császár anyját kell eszközként felhasználnia. Igyekszik hasznára lenni az anyacsászárnénak – szeretetteljes lesz hozzá, és a

legkisebb kívánsága sem kerüli el majd a figyelmét. Ezenfelül pedig engedélyt kér, hogy tanulhasson. Már tudott írni-olvasni – bácsikája jószágának köszönhetően –, de az igazi tudás iránti szomja még nem csillapodott. A történelmet, a költészetet, a zenét és a festészetet – a fül és a szem művészetét –, mind-mind meg kell tanulnia. Amióta az eszét tudta, most jutott először elég ideje saját magára, most volt szabadideje, hogy képezze elméjét. A testéről sem feledkezik meg, a legfinomabb húsokat eszi majd, bárányszírral teszi puhábbá kezét, szárított narancssal és pézsmával illatosítja magát, és szolgája naponta kétszer fésüli meg a haját fürdés után. Mindezt a testéért teszi, hogy a császár elégedett legyen. Ám elméjét azért tornáztatja majd, hogy önmaga kedvére tegyen, és úgy tehet leginkább önnön kedvére, ha úgy rajzolja majd az írásjeleket, ahogy a tudósok teszik, ha olyan tájképeket fest, mint a művészek, ha elolvas sok-sok könyvet. Szaténlepedője beleakadt kérges kezébe.

– Sosem mosok többé ruhát, sosem hordok többé forró vizet, vagy örölk többé kását – gondolta magában. – Ez nem lenne boldogság?

Két éjszaka nem aludt már. Az otthonában töltött utolsó éjjelen Szakotát nyugtatgatta, beszélgettek, álmodoztak, és ő tegnap éjjel sem aludt, miközben a szüzek a másnapra várahoztak. De hát ki tudott volna akkor aludni? Ám ma éjjel minden félelme szertefoszlott. Kiválasztották, és ez a három szoba alkotta immár aprócska otthonát. A helyiségek kicsik, de fényűzőek voltak, a falokról feliratszalogok lógtak, a székek támláját piros szaténpárnák fedték, az asztalok ébenfából készültek, a mennyezetgerendák pedig élénk színekben pompáztak. A padlót sima mozaiklapok borították, és a léccel védett ablakok egy udvarra nyíltak, ahol kerek medencében aranyhalak pikkelyén csillant meg a napfény. A szolgáló az ajtón kívül, egy bambuszágyon aludt. Jehonalának senkitől sem kellett tartania.

Senkitől? Váratlanul a fiatal eunuch, Li Lien-jing keskeny, gonosz arca villant fel a sötétből. O, az eunuchok – bölcs anyja figyelmeztette őt az eunuchokra...

– Ők se nem férfiak, se nem nők. Önként mondanak le férfiasságukról, hogy bebocsáttatást nyerjenek a Tiltott Városba. Elfojtott és megtagadott férfiasságuk gonoszsággá változik bennük. Rosszindulatúak, keserűek, kegyedének lesznek, és értéktelenné változik számukra minden. Kerüld az eunuchokat, a legmagasabb rangútól a legalacsonyabbig. Csak akkor fizess nekik, ha muszáj. Soha ne engedd, hogy lássák rajtad: félsz tőlük.

– Nem félek tőled – mondta Jehonala Li Lien-jing sötét arcának.

Hirtelen félelmében unokatestvérérc, Zsung-lura gondolt. Azóta nem látta őt, hogy belépett a palotába. Amikor a cinóbervörös kapuhoz közeledtek, vakmerően félrehúzta gyaloghintójának függönyét egy-két centire. Ott álltak előttük a sárga tunikás örök,

kivont pallosukat maguk elé tartották. A középső kapu mellett, a jobb oldalon, ott állt az örök közül is kimagasló Zsung-lu. Egyenesen előre nézett, az utcán nyüzsgő tömeget figyelte és legcsekélyebb jelét sem adta, hogy számára az egyik gyaloghintó bármiben is különbözne a másiktól. A lány sem jelzett. Félig-meddig meg volt sértődve, s nem is akart gondolni a férfira. Nem, most még nem akar gondolni rá. Egyikük sem tudhatja, hogy találkoznak-e még valaha. A Tiltott Város falain belül egy férfi és egy nő leélhette úgy az életét, hogy sohasem találkoztak.

Akkor miért gondolt mégis rá, amikor meglátta az eunuch sötét arcát? Jehonala felsóhajtott és néhány könnycseppet hullatott – ez meglepte, de nem gondolkozott azon, hogy mi lehetett az oka. Fiatal volt és fáradt, így hamar elaludt.

*

A régi palota hatalmas könyvtára még a nyár közepén is hűvös maradt. Délben bezárták az ajtókat, hogy kirekesszék a hőséget, és a csillogó napsugarak

csak halványan szűrődtek át az ablakléceken. Egyetlen hang sem zavarta meg a csendet, leszámítva Jehonala hangjának tompa mormogását, amint hangosan felolvasott az idős eunuchnak, aki a tanára volt.

A Ji Kingből, a Változások Könyvéből olvasott fel, és annyira átadta magát a költemények ritmusának, hogy észre sem vette: oktatója már túl régóta hallgat némán. Amikor lapozott, felpillantott és észrevette, hogy a vén tudós elszunnyadt, feje mellére csuklott, legyezője pedig kicsusszant jobb kezének elernyedtt ujjai közül. Jehonala elmosolyodott, de egyenletesen olvasott tovább. Lábánál kuttyuskája aludt. Most már az övé volt – a császár őrkapitánya adta neki, amikor Jehonala elküldte szolgálóját, hogy könyörögjön ki számára egy ölebet, amivel enyhítheti magányát.

Már két hónapja volt a palotában, és eddig nem hívatta a császár. Nem látta a családját, de még Szakotát sem, és Zsung-lu sem bukkant fel. Mivel Jehonala nem léphetett ki a kapukon, így nem is

láthatta őt őrszolgálatban sem. Ebben a furcsa elszigeteltségben boldogtalan lett volna, ha nem foglalják le a jövőről szövögetett álmait. Egy napon majd császárné lesz! És amikor császárné lesz, azt teszi, amihez kedve van. Ha kívánja, magához hívathatja rokonát bármilyen okból – mondjuk, elvitethet vele egy levelet az anyjának.

– Saját magam adom ezt a levelet a kezébe – mondja majd –, te pedig elhozod nekem a választ.

És csak ők ketten tudják majd, hogy az a levél tényleg Jehonala anyjának szól-e. Álmaiban azonban a császárra várt, és közben felkészítette magát a találkozóra. A könyvtárban mindennap öt órát töltött el tanítójával, a legmagasabb fokozatot elért tudós eunuchhal. Azokban az esztendőkből, amikor még férfi volt, híres íróként nyolcszakaszos esszéket és Tang stílusú költeményeket írt. Majd hírneve okán parancsba adták neki, hogy legyen eunuch és így taníthassa az ifjú herceget, aki ma császárként uralkodott, majd később az udvarhölgyeket, akikből az

ágyasok lettek. Köztük akadtak olyanok, akik tanultak és olyanok, akik nem, de senki sem tudott annyit, mint Jehonala – ahogy azt az öreg tanító mondta egyszer. A vén tudós eldicsekedett vele az eunuchok között, és jó beszámolót adott róla az anyacsászárnénak, így egyszer, amikor Jehonala rá várt, maga az özvegy császárné parancsolta meg, hogy tanuljon szorgalmasan.

– Jól teszed, hogy a könyveket bújod. Fiam, a császár könnyen elfárad, és amikor gyenge, vagy nem pihente ki magát, költeményekkel és festményekkel kell szórakoztatnod őt.

Jhonala pedig engedelmesen meghajtotta a fejét.

Ebben a pillanatban, amint éppen az egyik könyv felett mélézött, érezte, hogy valaki megérinti a vállát, és amikor felnézett, megpillantott egy összecukott legyezőt és a legyezőt tartó nagy, sima és erős kezét. A kéz a fiatal eunuch, Li Lien-jing keze volt. Már hetek óta tudta, hogy az eunuch eltökélten törekszik arra, hogy a szolgája lehessen. Kötelessége nem szólította

a közelébe, és csak egy volt a számos, jelentéktelen eunuch közül – még ha hasznára volt is apró-cseprő ügyekben. Amikor Jehonala gyümölcsökre vagy édességre vágyott, Li Lien-jing hozott neki, és tőle tudta meg a Tiltott Város termeiben, folyosóin és a sok száz udvarban terjengő pletykákat. A pletykákat muszáj volt ismernie – nem érte be csak a könyvek elolvasásával, ismernie kellett a falakon belüli intrikák, balesetek és szerelmek minden részletét. Tudás révén lehetett hatalomra szert tenni.

Felemelte fejét, ujját ajkához emelte, és kérdően felhúzta szemöldökét. Az eunuch intett a legyezőjével. Az egykori férfi szövetorrú cipője hangtalanul suhant a mozaikpadlón,

Jehonala pedig követte. Kértek a könyvtárból, ahol már nyugodtan beszélgethettek, anélkül, hogy felébresztették volna az alvó tanítót. A pincsi ellenben felébredt, és egyetlen vak-kantás nélkül követte úrnőjét.

– Híreim vannak – kezdte Li Lien-jing. Az eunuch erős és darabos alakja Jehonala fölé tornyosult: széles váll, négyszögletes fej, durva és elnagyolt vonások. A lány félt volna tőle, de még az elején elhatározta, hogy nem fél senkitől.

– Miféle hírek? – kérdezte Jehonala. - Az ifjú császárné megfogant!

Szakota! Jehonala azóta nem látta unokatestvérét, amióta együtt átlépték a palota kapuját. Szakota halott nővére helyét foglalta el a császár hitveseként, míg ő, Jehonala, csupán egy ágyas volt. Szakotát a császár ágyába szólították, ő pedig teljesítette kötelességét. Ha Szakota fiút szül, a gyermek lesz a Sárkánytrón örököse, és Szakota az anyacsászárné rangjára emelkedik. Ó, Jehonala viszont továbbra is ágyas marad. Ezért a jelentéktelen díjért lökte el magától szerelmét és életét? Szíve vadul vert, és majd kiugrott a mellkasából.

– Van bizonyíték arra, hogy megfogant?

– Van – felelte az eunuch. – Lefizettem a szolgálóját. Ebben a hónapban, immár másodszor, nem jött meg a vérzése.

– Úgy? – Mindössze ennyit válaszolt Jehonala, majd visszanyerte önuralmát. Senki sem mentheti meg őt, csakis önmaga. Csakis önmagára támaszkodhat, bár a sors még a segítségére siethet. Szakota lánygyermeket is szülhet. Akkor még mindig nem lesz örökös, egészen addig, amíg fiú nem születik, akinek anyját császárnévá emelik.

„Még lehetek én az anyja”, gondolta magában. A váratlanul felcsillanó remény láttán elméje megnyugodott, szíve elcsitult.

– A császár teljesítette halott hölgye iránti kötelességét – folytatta az eunuch. – Szenvedélyének útja most másfelé vezet

A lány hallgatott. Bárcsak felé venné az irányt!

– Készen kell állnod – mondta Li Lien-jing. – Megítélésem szerint hat-hét napon belül a császár kiválasztja ágyasát.

– Honnan tudsz ennyi mindent? – kérdezte kissé bátortalanul, bár elhatározta, hogy nem fog félni.

– Az eunuchok ismerik az efféle dolgokat – felelte az eunuch, és a lány arcába bámult.

Jehonala méltósággal teli hangon szólalt meg.

– Megfeledkezel magadról.

– Megsértettelek – hadarta az eunuch. – Bocsáss meg. Neked mindig igazad van. A szolgád vagyok. A rabszolgád.

Jehonala annyira magányos volt, hogy minden rémülete dacára hajlott arra, hogy higgyen az eunuchnak.

– Miért akarsz engem szolgálni? Nincs pénzem, amivel megjutalmazhatnálak.

Igazat mondott, mert valóban nem volt egy árva garasa sem. Mindennap a legfinomabb étkeket ette, amelyeket az anyacsászárné adatott az ágyasoknak, és bőségesen jutott a sokféle ennivalóból. Hálósobájának ládái tömve voltak gyönyörű köntösökkel. Selyempaplannal takarózott, és

szolgálója éjjel-nappal a rendelkezésére állt. Ám magának mégsem tudott venni még egy zsebkendőt vagy egy zacskó édességet sem. Azóta nem látott színdarabot, hogy belépett a Tiltott Városba. Az anyacsászárné még mindig gyászolta a halott császárt, Tao-kuangot, fiának atyját, és nem engedélyezte, hogy az ágyasok színdarabok nézésével múlassák az időt. Ettől Jehonala sokkal magányosabbnak érezte magát, mint attól, hogy távol kellett lennie a családjától. Amikor súlyos feladatok hárultak rá, amikor anyja megszidta, amikor napjai öröm nélkül teltek, elszökött, hogy megnézze az utcán vagy a templomok udvarában fellépő színészek előadásait. Ha véletlenül került egy garasa, azt félretette színielőadásra, és ha nem volt, akkor még azelőtt kisurrant a színházból, mielőtt a kosár körbejárt volna.

– Gondolod, hogy ajándékokra vágyom? – kérdezte Li Lien-jing. – Akkor rosszul ítélsz meg engem. Ismerem a sorsodat. Olyan hatalommal bírsz, mint

senki más. Azt hiszed, nem éreztem rögtön, amint megláttalak? Megmondtam már: amikor a Sárkánytrón felé indulsz, én veled tartok, és mindig hű szolgád és rabszolgád leszek.

Jehonalának megvolt a magához való esze, hogy tudja, az eunuch milyen ügyesen használja ki szépségét és becsvágyát saját céljaira, miközben a kötelezettség szálait szövögeti kettejük között. Ha valaha is eljut a trónhoz – és egy napon ez így lesz –, ott lesz az eunuch is, hogy emlékeztesse rá, ki segített neki.

– Miért szolgálnál engem a semmiért? – kérdezte Jehonala közönyösen. – Senki sem ad semmit anélkül, hogy ne várna érte cserébe valamit.

– Értjük egymást – mosolyodott el az eunuch. A lány félrenézett.

– Nem tehetünk mást, csak várhatunk.

– Várni fogunk – bólintott Li Lien-jing, majd meghajolt és távozott.

Jehonala gondolataiba merülve tért vissza a könyvtárba, nyomában kutyskájával. Az öreg tanító még mindig aludt, így a lány leült székébe és újra olvasni kezdett. Minden ugyanolyan volt, mint korábban, csak a szíve változott meg ez alatt a rövid idő alatt – többé már nem egy szűz lány lágy-szíve volt. Nővé érett, aki meghajol a sors akarata előtt.

Képtelen volt az ősi költemény jelentésén elmélkedni. Elméje teljes egészében azt a pillanatot tervezgette, amikor majd hívatják. Hogy hívatják vajon? Ki hozza el az üzenetet? Lesz ideje megfürödni és beillatosítani a testét, vagy azonnal rohannia kell, úgy, ahogy van? A császári ágyasok gyakran pletykálgodtak, és amikor egyikük elment, majd visszatért, a többiek töviről-hegyire kikérdezték, hogy mi történt közte és a császár között. Jehonala nem kérdezősködött, de odafigyelt. Jobb az ilyesmit tudni!

– A császár nem beszélgetni akar veled – mesélte az egyik ágyas. Egykor a kedvencek közé tartozott, de ma már az Elfeledett Ágyasok Palotájában élt, együtt

azokkal, akiket a császár nem sokáig szeretett, és ahol az uralkodó halott atyjának öregedő ágyasai is éltek. Habár ez az ágyas még nem töltötte be huszonnegyedik évét, már kiválasztották, ölelték és eltaszították. Élete hátralevő részét nem feleségként, de nem is özvegyként éli le, és mivel nem fogant meg, még egy gyermek sem nyújt számára vigaszt. Csinos nő volt, bár lusta és nem túl okos, másról sem beszélt, mint arról a rövid időről, amikor a császár magánpalotájában élt. Újra és újra elmondta történetét, miközben az új ágyasok arra vártak, hogy kiválasszák őket.

Jehonala csak figyelt, de nem mondott semmit. Ő majd elbűvöli a császárt. Szórakoztatni fogja, csipkelődik vele, énekel neki, és történeteket mesél, a szellemet és a testet ezernyi szállal kötve így össze. Jehonala becsukta a Változások Könyvét. Léteztek másfajta könyvek is, tiltott könyvek, mint „A Vörös szoba álma”, a „Szép asszonyok egy gazdag házban”, a „Fehér kígyó” – mindet elolvassa majd. Már meg is

parancsolta Li Lien-jingnek, hogy szerezze be ezeket a könyveket a falon túli könyvesboltokból, ha itt nem találja meg őket.

Tanítója ekkor felébredt, csendben, észrevétlenül, ahogyan az öregek szoktak, mivel számukra az ébrenlét és az alvás között már alig van különbség. Mozdulatlanul figyelte Jehonalát.

– Végeztél a mai adaggal?

– Végeztem. Most másfajta könyvekre vágyom, olyanokra, amelyek szórakoztatnak, amelyekben történetek vannak, mesék és varázslatok.

A férfi komoran nézett rá, és végigsimította szőrtelen állát kezével, amely olyan száraz és aszott volt, akár egy pálmalevél.

– Az efféle könyvek megmérgezik az elmét, főleg a nőkét – jelentette ki. – Ilyeneket nem találsz a Császári Könyvtárban, nincs egy sem a polcokon sorakozó harminchatezer könyv között. Az efféle könyvekről még beszélnie sem lenne szabad egy erényes hölgynek.

– Akkor nem fogok beszélni róluk – felelte Jehonala játékosan.

Lehajolt, ingujjába kapta a pincsit, és visszatért saját lakrészébe.

*

Amit aznap délután megtudott, másnapra már mindenki fülébe eljutott. A hír szájról szájra, udvarról udvarra szállt; és tengerárként dagadt az izgalom. Hitvese és számos ágyasa dacára a császárnak még nem volt gyermeke, és a mandzsu klánok nyugtalankodtak. Ha nincs örökös, az ő soraikból kell örököst választani, így a hercegek árgus szemmel figyelték egymást és fiaikat, féltékenyen amiatt, hogy kire esik választás. Most, hogy Szakota, a hitves megfogant, nem tehettek mást, csak várhattak. Ha a várt fiú helyett lány születik, a viszálykodás ismét kiújul.

Jehonala a leghatalmasabb klánhoz tartozott, amely már három császárnét adott. Hát lehet más a negyedik, mint ő? Ó, ha őt választják, és rögtön

megfogam, fiút szül majd, míg Szakota csak lányt, és akkor sorsának ösvénye világosan kirajzolódik – talán túlságosan is világosan, mert milyen szerencsésnek kell lennie ahhoz, hogy az egyik esemény ilyen gyorsan kövesse a másikat? Ám mégis elképzelhető, hogy így történik.

Attól a naptól fogva nekilátott a készülődésnek: elolvasta a trón memorandumait, és alaposan áttanulmányozta a császári jövődöléseket. Elhatározta, hogy a birodalom helyzetéről megtud, amit csak lehet és készen áll, ha az istenek úgy döntenek, hogy feljebb helyezik. Lassan kezdte felmérni az ország hatalmas méreteit és lakóinak számát. Világa mindig is Pekingre korlátozódott, ahol kislányból hajadonná serdült. Tudta, hogy az uralkodó mandzsu klánok azoknak a leszármazottai, akik meghódították és uralmuk alá hajtották a hatalmas kínai népet. Az északi dinasztia kétszáz éve tette meg székhelyének a császárvárost, amelynek vörös falai a főváros szívében helyezkedtek el. A Császárváros vagy ahogy

hívták, a Tiltott Város, csak az uralkodóé volt, egyetlen férfié – egyedül ő hajthatta itt álomra fejét. Alkonyatkor dobszó tudatta minden közben és sikátorban, hogy a férfiaknak ideje távozni. A vörös falak között egyedül csak a császár maradhatott asszonyai és eunuchjai társaságában.

Ám Jehonala mostanra megértette, hogy a főváros és a belső város csupán az uralkodó székhelye egy örökkévaló országban, ahol hegyek, folyók, tavak és tengerpartok sorakoznak, meg végtelen számú város és falu, ahol sok százmillió különféle nép él és űzi a legkülönbélebb foglalkozásokat akadnak kereskedők, földművesek, tudósok, takácsok, kézművesek, kovácsok és fogadósok, mindenféle hivatást és szakmát űző nők és férfiak. Elénk képzelőereje átszállt a császári börtön kapuin túlra és eljutott mindenhova, ahova csak könyvei nyomtatott lapjai vitték. A császári jövendölésekből még több ismeretre tett szert. Megtudta, hogy délen nagy lázadás zajlott, egy idegen vallás gyűlöletes eredményeként. Azok a kínai lázadók

tajpingeknek nevezték magukat, és vezérük egy fanatikus keresztény volt, akit Hungnak hívtak, és aki egy bizonyos Krisztus megtestesült fivérének tartotta magát – ez a Krisztus egy idegen isten fia volt, akit egy parasztasszony szült. Születése egyáltalán nem volt furcsa, a régi könyvekben számos efféle történetet lehet olvasni. Ott volt például annak a földművesnek a felesége, akit felhő alakjában látogatott meg egy isten, miközben a mezőn szántott, és akit mágiával termékenyített meg, hogy tíz hónap múlva egy isteni fiúnak adjon életet. Vagy ott volt a halász lánya, aki még szűz volt, és aki arról számolt be, hogy a folyóból egy isten bukkant elő és mágiával termékenyítette meg, miközben apjának halászhálóit foltozgatta. Ám a lázadó tajpingek keresztény lobogója alatt a nyugtalanok és elégedetlenek gyűltek össze, és ha nem fojtják el lázadásukat, talán még a mandzsu dinasztiát is megdöntik. Tao-kuang gyengekezű császár volt, akárcsak fia, Hszien-feng, akinek az

anyacsászárné úgy parancsolgatott, mintha gyerek lenne.

Az anyacsászárnén keresztül kell előrejutnia, döntötte el Jehonala, így mindennap megvárta az idős hölgyet, és virággal vagy a császári kertből szedett érett gyümölcssel kedveskedett neki.

Lassan eljött a dinnyeérlelő nyár, és az anyacsászárné rajongott a sárga belű édes dinnyéért. A dinnyemagokat tavasszal vetették el a trágyázott földbe. Jehonala mindennap végigsétált a dinnyeágyások között, a levelek alá rejtőző édes dinnyéket keresgélve. A legérettebbekre sárga papírdarabot tűzött, s ráírta az anyacsászárné nevét, nehogy egy kapzsi eunuch vagy szolgáló ellopja. Mindennap megnyomogatta a dinnyéket hüvelyk- és mutatóujjával, és egyik nap – egy héttel azután, hogy Li Lien-jing beszámolt Szakota állapotáról – meghallotta, hogy az egyik dinnye olyan hangot ad, akár egy dob. Az érett gyümölcsöt letépte száráról, két kezébe fogta, így sietett az anyacsászárné udvarába.

– A nagytiszteletű anyacsászárné alszik – közölte vele egy szolgáló, aki féltékeny volt Jehonalára, mivel az anyacsászárné kedvelte a lányt.

– Az anyacsászárné még mindig pihen? – kérdezte jó hangosan Jehonala. – Csak nem beteg? Ilyenkor már rég fel szokott kelni...

Ha úgy kívánta, zengő hangját akár több szobával odébb is meghallották. Hangja most is eljutott az anyacsászárné fülébe, aki nem aludt, hanem hálósobájában aranyسárkányt hímzett egy fekete övzalagra, amelyet fiának szánt ajándékba. Nem kellett volna efféle munkát végeznie, de olvasni nem tudott, hímezni viszont szeretett. Meghallotta Jehonala hangját, és mivel belefáradt már az öltögetésbe, letette a tűt és kikiáltott:

– Jehonala, gyere be! Aki azt mondja, hogy alszom, az hazudik!

Jehonala hízelegve rámosolyogott a homlokát ráncoló szolgálóra.

– Senki sem mondja, hogy alszol, nagytiszteletű anyám –kiáltotta vissza. – Én hallottam rosszul.

Az udvarias füllentést követően áttipegett a szobákon, kezében a dinnyével, míg el nem érte az anyacsászárné hálósobáját. Az idős hölgy alsóneműben üdögélt a hőség miatt, és Jehonala átnyújtotta neki a dinnyét.

– Jaj! – örvendezett az anyacsászárné –, éppen arra gondoltam, milyen szívesen ennék egy kis édes dinnyét, erre te hozol egyet!

– Megkérem valamelyik eunuchot, engedje le az északi kútba, hogy lehűljön – mondta Jehonala.

– Nem, nem – tiltakozott az anyacsászárné –, ha ez a dinnye egy eunuch kezébe kerülne, az titokban rögvest megenné, és amikor a dinnyéért küldenem, egy éretlennel térne vissza, vagy azt hazudna, hogy megrágták a patkányok vagy hogy beleesett a kútba és nem tudta kiszedni. Ismerem én ezeket az eunuchokat! Most nyomban megeszem a dinnyét. A legbiztosabb helyen a hasamban lesz.

Elfordította fejét és elkiáltotta magát, úgy általánosságban szólítva a közelben tébláboló szolgálók egyikét.

– Valaki hozzon nekem egy nagy kést!

Hárman vagy négyen rohantak a késért, és egy pillanat múlva vissza is értek. Jehonala fogta a kést, és ügyesen felszeletelte a dinnyét. Az anyacsászárné felkapott egy szeletet, és olyan mohón kezdte el falni, akár egy gyerek – az édes lé lecsöpögött az álláról.

– Törülközőt! – szólt oda Jehonala az egyik szolgálónak, majd az idős hölgy nyakába kötötte, hogy megóvja az anyacsászárné selyemköntösét.

– Tegyétek félre a felét – parancsolta az özvegy császárné, amikor annyit evett, amennyi csak belefért.

– Amikor a fiam szokás szerint ma este felkeres lefekvés előtt, odaadom majd neki. De ne vigyétek messzire, mert az eunuchok azonnal lecsapnak rá.

– Hadd tegyem el én... – kérte Jehonala.

És nem engedte, hogy a szolgálók hozzáérjenek a dinnyéhez. Tányért hozatott, ráhelyezte a gyümölcsöt,

majd a tárgyára ráborított egy porcelántálat, és az egészet hideg vízzel teli teknőbe tette. Abban bízott, hogy az anyacsászárné esetleg megemlíti a dolgot a császárnak, és így neve eljut az uralkodó fülébe.

Közben Li Lien-jing is ügyködött a maga módján. Lefizette a császár magánudvarának szolgálait, hogy figyeljék urukat, és amikor nyugtalannak látják, mert asszonyra vágyik, említsék meg neki Jehonala nevét.

Így több utat is találtak, és a dinnyeajándékozást követő napon Jehonala a könyvtárban egy papírlapot talált könyvének lapjai között. A papírra durva kézírással két sort írtak:

A Sárkány felébred újra
Felvirrad a Főnix napja.

Tudta, hogy ki írta ezeket a sorokat. De Li Lien-jing vajon honnan tudta meg? Mindenesetre nem kérdezi meg tőle. Bármit tett is azért, hogy Jehonala elérje célját, a lány ezt még saját maga előtt is titokban akarta tartani. Halkan olvasni kezdte a könyvet – a vén

eunuch elaludt, majd felébredt és újra elaludt, miközben teltek az órák. Délután kerül majd sor a szokásos festészetleckére, és Jehonala képtelen volt gondolatait egy halott bölcs higgadt szavaira összpontosítani. És a festészethez összeszedett gondolatokra volt szükség, mivel tanára egy szigorú, középkorú nő volt. Ő volt Miao úrhölgy, egy kínai özvegyasszony, akinek férje még fiatalon meghalt. Mivel nem számított szokványosnak egy kínai hölgy jelenléte a mandzsu udvarban, Miao úrhölgy nem kötötte el a lábát, és a mandzsu nők módjára feltornyozta a haját, valamint mandzsu köntöst ölthetett – így mandzsunak nézett ki, és bejárhatott az udvarba, köszönhetően tökéletes művészetének. Miao úrhölgy kínai művészcsaládból származott – apja és fivére is művész volt, de ő még őket is túlszárnyalta, főként krizantémos és kakasos képeivel, így hát alkalmazták, hogy az ágyasokat művészetre oktassa. Miao úrhölgy tehetséges, de türelmetlen volt, így csak azokat az ágyasokat tanította, akik tanulni akartak és a

tehetségük is megvolt hozzá. Jehonala tanulni akart, tehetséges volt, és amikor Miao úrhölgy ezt felfedezte, hajlandó volt oktatni a büszke ifjú lányt, bár továbbra is szigorú és állhatatos tanár maradt. Még csak azt sem engedte, hogy Jehonala fejből fessen. Arra ösztönözte a lányt, hogy tanulmányozza az ősi fametszeteket, a rég halott mesterek nyomatait, és vesse elméjébe vonalaikat, az ecsetvonásokat és a kikevert színeket. Az előtanulmányok végeztével megengedte Jehonalának, hogy másolatokat készítsen, de továbbra is megtiltotta, hogy saját kompozíciókat készítsen.

Miao úrhölgy pontos volt, mint mindig – négy órakor érkezett. A Császári Könyvtárban számos óra volt – köztük régi darabok is, külföldi követek ajándékai –, de az egész palotában annyit lehetett találni, hogy három eunuchnak nem is volt más feladata, mint újra meg újra felhúzni őket. Miao úrhölgy azonban pillantásra sem méltatta a külföldi órákat, hanem az egyik teremben elhelyezett vízórát használta. Nem kedvelte

a külföldi dolgokat, mivel véleménye szerint azok megzavarták a festészethez szükséges nyugalmat.

Miao úrhölgy karcsú volt, és akár szépnek is mondható – egyedül apró szeme csorbította szépségét. Aznap szilvakék köntöst viselt, és magasra tornyozott hajába a mandzsuk gyöngyös hajdíszét tűzte. Mögötte egy eunuch lépkedett, ő nyitotta ki a ládikát, amelyből ecsetek, festékek és vizestálcák kerültek elő. Jehonala tanárnője érkeztekor felállt és állva is maradt.

– Ülj le! – parancsolt rá Miao úrhölgy, majd leült, hogy Jehonala is helyet foglalhasson.

A fiatal lány számára újabb ablak nyílt a hatalmas országra, népére, a művészet évszázadai bontakoztak ki előtte, ahogy tanára beszélt – főként a híres kínai művész, a tizenöt évszázaddal korábban élt Ku-kaj-csi látásmódja töltötte el csodálattal. Jehonala különösen kedvelte a régi mester képeit, mivel az istennőket felhőkön lovagolva vagy sárkányok húzta kocsikon festette meg. A művész készített festményeket a

császári palotákról is, hosszú, kézzel göngyölt selyemre, amelyre a Csien-lung, a császári ős üttette magánpecsétjét száz évvel ezelőtt, és amelyre saját kezével az alábbi szavakat írta: „A kép sosem veszi el elevenségét”. A barna színű tekercs több mint három méter hosszú volt, és huszonhárom centiméter széles. A kilenc uralkodói jelenetből Jehonala azt kedvelte a legjobban, amelyiken az udvar szórakoztatására hozott medve elszabadul és a császár felé rohan, egy udvarhölgy pedig a vadállat elé veti magát, hogy megmentse a Mennyek Fiát. Jehonala önmagát látta az udvarhölgyben. A magas, gyönyörű és vakmerő nő összefont karokkal áll a fenevad előtt, és félelem nélkül nézi a bestiát, miközben az örök előreszegezett lándzsával rohannak feléjük. Volt még egy másik kép, amelyen Jehonala elmerengett: ez a császárt, a császárnét és két fiukat ábrázolta. A fiúk mellett dajkák és tanítók álltak, és az egész család melegséget és életerőt sugárzott – miközben egy borbély a csintalan kisebb fiú feje búbját nyírja le éppen. A fiú közben

grimaszokat vág és kinyomja a pocakját, amitől Jehonala kacajra fakadt. Neki is ilyen fia lesz, ha az égiek úgy akarják.

Ám a mai lecke Vang Vejről szólt, egy tizenhárom évszázaddal korábban élt orvosról, aki feladva ősei hivatását, a költészet és a festészet felé fordult.

– Ma Vang Vejnek ezeket a vázlatait tanulmányozod – közölte Miao úrhölgy éles, ezüstösen csengő hangján. – Figyeld meg a sötét sziklák háttére előtt oly finoman megrajzolt bambuszleveleket és a krizantémmal egybefonódó szilva virágokat.

Tanárnője nem hagyta, hogy a festészen kívül bármi másról is szó essék, így az oktatói jelenlétében mindig engedelmes Jehonala csak hallgatott és figyelt. Most azonban megszólalt.

– Nem furcsa, hogy a szilvavirágok és a krizantémok ugyanazon a képen vannak? Nem az évszakok összekeveréséről van szó?

Miao úrhölgy nem örült ennek a kérdésnek.

– Nem bölcs ilyesmiről szólni Vang Vej esetében. Ha a mester szilvavirágokat helyez krizantémok közé, akkor annak jelentése van, és nem tévedésből kerültek oda. Gondolj arra, hogy egyik leghíresebb képén banánlevelek kandikálnak ki a hó alól. Elképzelhető, hogy hó bontson banánleveleket? Ha Vang Vej így festi meg, akkor bizony lehetséges. Egyesek szerint Vang Vej inkább volt költő, mint festő. Én azt mondom, hogy a költeményei festmények, a festményei pedig költemények, és ez az igazi művészet. Amikor egy hangulatot, nem pedig valamilyen dolgot ábrázolnak.

Miközben beszélt, színeket kevert össze és kiválasztotta az ecseteket – Jehonala gondosan megfigyelt mindent.

– Talán tudni akarod, hogy miért kérlek arra, másold le Vang Vej művét. Azt szeretném, hogy precizitást és finomságot tanulj. Nagy erő szorult beléd, de az erőt belülről kell formálni és irányítani. Csak akkor válik az erő tehetséggé.

– Szeretnék feltenni egy kérdést – szólalt meg Jehonala.

– Kérdezz. – Közben az eunuch odacipelt nekik egy asztalt, Miao úrhölgy kiterített rajta egy nagy papírlapot, majd néhány finom és gyors ecsetvonást húzott rajta.

– Mikor festhetek saját képet?

A tanárnő a levegőbe emelte kezét, és összehúzott szemöldöke alól oldalpillantást vetett Jehonalára.

– Amikor többé már nem parancsolok neked.

Jehonala nem felelt. Az üzenet világos volt. Amikor a császár kiválasztja őt, Miao úrhölgy már nem parancsolhat neki, mivel akkor már senki nem parancsolhat neki, a császárt kivéve. Akkor már túl magasra emelkedik ahhoz, hogy bárki is fölötte álljon. Jehonala felvette ecsetjét, és gondosan nekilátott lemásolni a krizantémok közti szilvavirágokat.

*

Valamikor az éjszaka folyamán arra ébredt, hogy valaki rázza a vállát – fogalma sem volt, hogy mennyi

lehet az idő. Nem tudott korán elaludni, és amikor végre sikerült, mély álomba zuhant. Úgy érezte, felfelé emelkedik egy sötét kútból. Küszködve próbálta kinyitni szemét, amikor meghallotta szolgálója hangját.

– Ébredj, ébredj, Jehonala! Hívatnak! A Mennyek Fia kéret...

Jehonala azonnal felébredt, feje kitisztult. Ledobta magáról a selyemtakarót, és kilépett a magas ágyból.

– Már elkészítettem a fürdődet – suttogta a szolgáló.
-Gyorsan... mássz be a kádba! Öntöttem illatszert a vízbe, és kikészítettem a legjobb köntösöd, a lila szatént...

– Ne a lilát – mondta Jehonala. – A barackszínűt veszem fel. Ujabb nők érkeztek a szobába – ők is most ébredtek és még ásítottak: itt volt az öltöztetőnő, a fodrász és az ékszerek őrzője. Az ágyasok nem viselhettek császári ékszereket, amíg nem hívták őket.

Jehonala letérdelt a kádban, szolgálója pedig beszappanozta a testét, majd lemosta a habot.

– Erre a törülközőre lépj ki – mondta a nő. – Majd én szárazra döngöllek. A hét nyílást meg kell hinteni illatszerrel, főleg a füleket... a császár imádja a női füleket. Neked apró és gyönyörű füled van, de ne feledkezz meg az orrlyukakról sem... az intimebb részekről nekem kell gondoskodnom.

Jehonala hang nélkül vetette alá magát minden egyes ténykedésnek. Sietni... sietni kellett. A császár felébredt, bort ivott, és ízletes hússal megtöltött forró cipót evett. Li Lien-jing rendületlenül szállította az újabb és újabb híreket.

– Ne késlekedj – sziszegte az eunuch durva hangja az elválasztó függönyön keresztül. – Ha az, akit hívatott, nem készül el időben, másikat hívat. A sárkány haragját könnyű felkelteni.

– Készen van! – kiáltotta a szolgáló. Két ékköves virágot nyomott Jehonala füle mögé, és kítaszigálta a lányt az ajtón.

– Menj drágaságom, kis ölembem – suttogta.

– Ó, a kutyuskám! – sikoltott fel Jehonala. Pincsije a sarkában szedte apró tappancsait.

– Nem, nem! – süvöltötte Li Lien-jing. – Nem viheted magaddal a kutyát!

Ám a hirtelen megriadt Jehonala lekuporodott, és karjába ölelte a pici ölebet.

– Magammal viszem! – kiáltotta és toppantott.

– Nem! – bömbölte újfent Li Lien-jing.

– Ó, a Poklok Urára! – ordította a felzaklatott szolgáló. – Hadd vigye a kutyát! Ha az útjába állsz, nem megy, és akkor mire jutunk mindannyian?

Így hát Jehonala éjfélkor elindult a császárhoz, karjában miniatűr oroszlánjával, és attól a naptól kezdve Li Lien-jinget, aki tényleg egy cipésznél volt inas, mielőtt beállt volna eunuchnak, Cipőviasznak csúfolták azok, akik félték tőle vagy gyűlölték őt.

A nyári éjszaka puha sötétjében Jehonala követte Li Lien-jinget a város szűk átjáróin át. Az eunuch olajos papírlámpást tartott a kezében, és a lámpásban égő gyertya fénye vezette a lányt, akinek nyomában ott

lépkedett szolgálója. Talpuk alatt a kövek nedvesek voltak a harmattól, amely megtelepedett a kövek közül kibújó dudvákon, és olyan volt, akár a téli zúzmara. Csend ölelte őket körül, csak egy nő jajveszékelt valahol a távolban.

Habár Jehonala még soha nem volt a császár palotájában, mégis tudta – akárcsak az összes ágyas –, hogy az a Tiltott Város szívében, a császári kertek közepén bújik meg, a hármasszentély, az Eső és Virágok Tornyának árnyékában. A szentély tetejét aranyoszlopok tartották, amelyekre sárkányok tekeredtek. A szentélyben három oltár állt, ahol egyedül csak a császár imádhatta az isteneket – ez így volt már a nagy Kang-hszi óta, és az istenek cserébe védelmezték az uralkodókat.

Jehonala elhagyta a szentélyt, és megérkezett a császár magánpalotája elé. A kapu nesztelenül kitérült előtte, és az eunuch bevezette őt a hatalmas belső udvarra, majd a nagy csarnokba, onnan pedig újra néma és üres folyosókra jutottak, ahol csak éber

eunuchok álltak. Végül elértek a magas, sárkányfaragványokkal borított kétszárnyú kapuhoz. Itt maga

An Te-haj, a főeunuch állt – magas volt és lenyűgöző, ahogy büszke arccal, összefont karokkal várakozott. Hosszú, brokáttal szegett, bíborszínű szaténköntösét aranszalag fogta össze a derekán, amely csillogott a faragott gyertyatartókban lobogó gyertyák fényében. Egy szót sem szólt Jehonalához, még csak azt sem mutatta, hogy felismerte volna, de jobb kezének egy mozdulatával elbocsátotta Li Lien-jinget, aki alázatosan hátramaradt.

A főeunuch ekkor hirtelen észrevette a Jehonala ingujjából kikukucskáló ölebet.

– Nem vihetsz be kutyát a császár hálósobájába – közölte zordan.

Jehonala felemelte fejét, és nagy szeme viszonzta a másik pillantását.

– Akkor én sem megyek be.

A bátor szavakat puhán és közönyösen ejtette, mintha neki édes mindegy lenne, hogy bemegy-e vagy sem.

An Te-haj láthatóan meglepődött.

– Szembeszegülsz a Mennyek Fiával? – dörögte.

A lány nem válaszolt, csak megvakargatta a kutyuska sima fejét.

– Bátyám – szólalt meg most Li Lien-jing – ezzel az ágyassal sok a gond. Úgy beszél, akár egy gyermek, de vadabb egy nőstény tigrisnél is. Mindannyian félünk tőle. Ha nem akar belépni, talán jobb lenne hazaküldeni. Nem érdemes kényszeríteni, mivel keményebb a feje a kőnél is.

Az An Te-haj mögötti függönyt félrerántották, és egy eunuch dugta ki a résen az arcát.

– A császár a késlekedés okát tudakolja – jajveszékelt. – Azt kérdezi, hogy magának kell-e kijönnie és elrendeznie a dolgokat.

– Bátyám, hadd menjen be a kutyával – sürgette a főeunuchot Li Lien-jing. – El tudja rejteni az ingujjában.

Ha a pincsi nyűgnek bizonyul, ki lehet hozatni, és át lehet adni az ajtónál üldögélő szolgálonak.

A főeunuch a homlokát ráncolta, de Jehonala továbbra is nagy és ártatlan szemeket meresztett rá, így mi mást tehetett volna, mint hogy enged? Alig hallhatóan morgott valamit, de engedett, és Jehonala követte őt egy újabb szobába, amelynek végét vastag, császársárga szaténfüggöny zárta el, melyre skarlátszín selyemmel sárkányok voltak hímezve. A függöny mögött kétszárnyú, faragott faajtó rejlett. A főeunuch félrehúzta a függönyt, kinyitotta az ajtót, és intett a lánynak, hogy lépjen be. Jehonala egyedül ment tovább. A függönyök a helyükre hulltak a háta mögött.

Az uralkodó az emelvényen álló hatalmas ágyában ült. A bronzból készült ágy tartóoszlopait fából faragott, felfele mászó sárkányok díszítették. Az oszlopok tetejéről, amelyeket az ágy bronzkerete fogott össze, aranyszóttas hullt alá – a gyümölcs- és virágminták között ötkarmú sárkányok kuporogtak. A császár sárga

szaténnal behúzott derékaljon ült, lábát sárkányokkal hímzett sárga szaténpaplan fedte, és szintén sárga szaténhuzatú magas párnák támasztották a hátát. A császár hosszú ujjú, magas nyakú vörös selyem hálóinget viselt, puha kezét összekulcsolta a mellén. Jehonala csak egyszer látta őt – amikor kiválasztották –, és akkor császári fejdíszét viselte. Most semmi sem fedte rövid fekete haját. Előreugró, domború homloka alatt a hosszúkás, keskeny arc-beesettnek látszott. A férfi és a lány egymásra néztek, és az uralkodó intett, hogy lépjen közelebb. Jehonala lassan lépkedett, és tekintetét egy pillanatra sem vette le a császár arcáról. Amikor közelebb ért, újra megtorpant.

– Te vagy az első nő, aki felemelt fejjel lép be a szobámba – mondta a császár magas és vékony hangon. – A többiek mind félnek rám nézni.

Szakota biztos, hogy lehajtott fejjel lép be, gondolta magában Jehonala. Hol lehet most Szakota? Talán nem messze, egy másik szobában alszik? Itt állt, behódolva, megrémülve, némán.

– Én nem félek – jelentette ki Jehonala halkán, ám határozottan. – Látod, még a kutyuskámat is magammal hoztam.

Az elfeledett ágyasok elmondták neki, hogy miként szólítsa a Mennyek Fiát. Sose beszéljen vele úgy, mintha halandó lenne – megszólításai közé tartozott a Tízezer Év Ura, a Legfenségesebb vagy a Legtiszteletreméltóbb. Ám Jehonala úgy viselkedett a császárral, mintha az csak közönséges ember lenne.

Ismét megsimogatta a kutya sima fejét, és lepillantott.

– Azelőtt nem volt ilyen kutyám, de már hallottam rólok. Most, hogy itt vagyok, nekem is van egy.

A császár úgy nézett rá, mint aki nem tudja, mit szóljon ilyen gyerekes beszéd hallatán.

– Gyere, ülj mellém az ágyba – parancsolt rá Jehonalára. – Mondd el, hogy miért nem félsz tőlem.

A lány fellépett az emelvényre, és leült az ágy szélére, szemben a császárral. Magához ölelte a pincsit. A kutyuska beleszimatolt az illatszerektől

nehéz levegőbe, majd tüszentett egyet, mire Jehonala felnevetett.

– Mi ez az illatszer, amitől prüszköl a kutyám? – érdeklődött.

– Kámfor – felelte a császár. – De inkább azt mondd meg nekem, hogy miért nem félsz.

Jehonala érezte, hogy az uralkodó szeme végigpásztázza arcát, ajkát, a pincsit simogató kezét, mire hirtelen borzongás fogta el, bár a nyár közepén jártak, és a levegőt még nem hűsítette a hajnali szellő. Jehonala ismét lehajtotta a fejét és a kutyájára nézett, majd a férfira emelte tekintetét. Édesen, szégyenlősen és halkán kezdett el beszélni, mintha még gyerek volna.

– Ismerem a sorsom.

– És honnan ismered a sorsod? – dörögte a császár, ugyanakkor kezdte szórakoztatni a lányt: vékony ajka felfelé görbült, fagyos tekintete lassan felengedett.

– Amikor elkerültem otthonról, bácsikám udvarába kerültem – mondta Jehonala ugyanazon a szégyenlős

és édes hangon. – A bácsikám a gyámom, mivel atyám meghalt. Amikor odakerültem, akkora gránátalmafa alatt álló szentélybe mentem és imádkoztam istennőmhöz, Kuan-jinhez. Füstölőt gyújtottam és akkor...

Szünetet tartott, ajka megremegett, mosolyogni próbált.

– És akkor? – kérdezte a császár, akinek szívét elvarázsolta ez a lány, kislányos és gyönyörű arc.

– Aznap nem fújt a szél – folytatta Jehonala. – A meggyújtott füstölőből a füst egyenesen a mennyek felé szállt az oltárról. A füst illatos felhővé bomlott szét, és a felhőből egy arcot láttam előbukkanni...

– Egy férfi arcát – mondta a császár.

A lány félénken bólintott, mint egy gyerek, aki nem mer megszólalni.

– Az én arcom volt az?

– Igen, fenséges uram. A császár arca!

Két nap, két éjszaka telt el, és Jehonala még mindig a császár hálósobájában volt. Az uralkodó háromszor

aludt el, Jehonala ilyenkor mindig az ajtóhoz ment és szolgáját kérte, aki nesztelenül surrant be a budoár függönyén át. Az eunuchok mindannyiszor előkészítették már a fürdőt – egy parázsra állított, vízzel teli üstöt, amelybe a szolgálónak csak bele kellett merítenie a hatalmas porcelánkancsót, és a víz máris felfrissíthette úrnőjét. A szolgálólány hozott magával tiszta ruhákat meg többféle köntöst is, és mindannyiszor megfésülte, majd ügyes mozdulatokkal befonta Jehonala haját. Az ifjú lány egyetlen alkalommal sem mondott semmit az utasításokon kívül, és a szolgáló egyetlenegyszer sem kérdezett semmit. Valahányszor végeztek, Jehonala visszatért a császár hálószobájába, a súlyos ajtó pedig bezárult a sárga függöny mögött.

A lány leült egy székre a hatalmas szoba egyik ablaka mellé, és ott várta meg, amíg az uralkodó felébred. Aminek meg kellett történnie, az megtörtént. Most már tudta, hogy ezt a férfit, ezt a gyenge és szeszélyes lelket kielégíthetetlen szenvedély fűti, a test

vágyánál sokkal ijesztőbb elme vágya. Amikor az uralkodó legyőzetett, Jehonala kebelén sírta ki magát. Maga a Mennyek Fia!

Amikor a császár felébredt, Jehonala kötelességtudóan és gyengéden tette a dolgát. Az uralkodó megéhezett, így a lány a főeunuchért küldetett és olyan fogásokat hozatott, amelyeket a fenséges úr élvezettel fogyaszt majd. Együtt evett a császárral, és húsdarabkákkal etette kutyuskáját, amelyet időről időre kiengedett az ablakon túl elterülő udvarra. Az étkezés befejeztével a császári fenség megparancsolta a főeunuchnak, hogy ismét húzzák el a függönyt az ablakon, rekesszék ki a napfényt, őt pedig hagyják magára, és ne is jöjjenek vissza addig, amíg nem hívhatja őket, mint ahogy minisztereivel sem hajlandó találkozni sem aznap, sem másnap, majd csak akkor, amikor kedvet érez hozzá. An Te-haj ennek hallatán komor arcot vágott.

– Fenség, délről szörnyű hírek érkeztek: a tajping felkelők egy újabb tartomány felét foglalták el. A

miniszterek és hercegek türelmetlenül várják a kihallgatást.

– Nem megyek – duzzogott a Mennyek Fia, és visszahanyatlott a párnáira.

A főeunuch nem tehetett mást, mint hogy távozott.

– Reteszeld be az ajtót – parancsolta a császár Jehonalának. A lány bereteszelte az ajtót, és visszafordult a férfi felé, aki

ljesztő és kielégítetlen vággyal nézte.

– Gyere ide – motyogta a császár. – Most már erős vagyok. A hústól jóllakva mindig erőre kapok.

Újfent engedelmeskednie kellett. Ezúttal az uralkodó tényleg erős volt, és Jehonalának eszébe jutott valami, amit az Elfeledett Agyasok Palotájában pletykáltak. Az a hír járta, hogy ha a császár túl sok időt tölt hálószobájában, egy erős gyógyfüvet kevernek kedvenc ételei közé, amitől váratlanul szokatlan erőre kap. Ám ez a gyógyfű egyben roppant veszélyeket is hordozott, mert nemcsak a vágyat korbácsolta fel,

hanem olyan szörnyű kimerültség követte használatát, amely akár halállal is végződhetett.

A kimerültség a harmadik reggelen következett be. A császár félájultan, elcsendesedve zuhant párnáira. Ajka elkékült, szemét félig lehunyta, mozdulatlanul feküdt, keskeny arca zöldes árnyalatúvá vált, szinte halottnak látszott. Jehonala rettegésével küszködve lépett az asztalhoz, hogy segítséget hívjon. Mielőtt kiálthatott volna, már jött is An Te-haj, aki már várta a hívást.

– Azonnal hívasd az udvari orvosokat – parancsolta a lány. Olyan ellentmondást nem tűrő hangon szólt – nagy szeme közben teljesen elsötétült – hogy An Te-haj engedelmeskedett.

Jehonala visszatért az ágyhoz. Az önkívületbe esett arcra pillantott – a császár elaludt. A lány úgy érezte, nyomban elsírja magát. Csak állt ott reszketve, érezte a két nap és három éjszaka során újra és újra rátörő ismerős borzongást, majd az ajtóhoz ment, és csak annyira nyitotta ki, hogy karcsú teste éppen átférjen

rajta. Odakint egy fajsámolyon a várakozástól kimerült szolgálója ült. Jehonala a vállára tette kezét, és gyengéden megrázta.

– Hol a kutyuskád? – kérdezte az asszony. Jehonala úgy nézett rá, mintha még sosem látta volna.

– Valamikor a múlt éjjel kiengedtem az udvarba, és teljesen megfeledkeztem róla!

– Ne bánkódj – vigasztalta az asszony. – Gyere ide hozzám... fogd meg vén szolgád kezét...

A szolgáló végigvezette Jehonalát a keskeny folyosón, a lány nem tiltakozott. Hajnalodott. A felkelő nap beragyogta a rózsapiros falakat. Jehonala így tért vissza magányos otthonába. Közben a szolgáló ott sürgött-forgott körülötte, és egyfolytában beszélt, hogy megnyugtassa úrnőjét.

– Mindenfelé arról beszélnek, hogy még egyetlen ágyas sem volt ennyi ideig együtt a Mennyek Fiával. Még a hitvese is csak egy éjszakát töltött vele egyszerre. Az az eunuch, az a Li Lien-jing azt állítja,

hogy immár te vagy a kedvenc. Többé nincs mitől félned.

Jehonala remegő ajakkal elmosolyodott.

– Ezt mondják? – Kihúzta magát, és felvette megszokott, kecses járását.

Megfürdött és felöltötte legpuhább selyem hálókötösét, a függönyöket behúzták, szolgálója pedig távozott. Ekkor Jehonala ismét remegni kezdett, és halálos hidegség kerítette hatalmába. Addig kell hallgatnia, amíg csak él, és nem lesz senki, akihez szólhatna. O, miért nem volt egy barátja sem? Egyedül maradt, és sosem gondolta volna, hogy létezik olyan magány, mint az övé. Nem volt senkije...

Senkije? Talán Zsung-lu nem a rokona? Hiszen az unokatestvére, és a vér kötelékét nem lehet elszakítani. Felült ágyában, megdörgölte szemét, és tapsolt a szolgálójáért.

– Mit parancsolsz? – kérdezte az asszony az ajtóból.

– Hívd ide Li Lien-jinget – parancsolta Jehonala.

A szolgáló habozott. Kerek arcára leplezetlen kétely ült ki. -Jó úrnőm – mondta –, ne legyél túl barátságos azzal az eunuchhal. Mit tehet ő most már érted? Jehonala azonban nem tágitott.

– Olyasvalamit, amit csak ő tehet meg.

A szolgáló távozott, hogy megkeresse az eunuchot, aki rohanva és ujjongva érkezett.

– Mit tehetek érted, Főnix hölgyem? – érdeklődött, amikor megérkezett.

Jehonala félrehúzta a függönyt. Sötét és komor köntöst vett fel, arca pedig sápadt és komoly volt. Szeme alatt árnyak húzódtak, de hangjából méltóság csendült.

– Hívd ide a rokonomat. Az unokafivéremet, Zsung-lut - közölte.

– A császári zászlósok kapitányát? – kérdezte meglepetten Li Lien-jing.

– Igen – felelte dölyfösen a lány.

Az eunuch távozott, ingujj mögé rejtve el mosolyát. Jehonala megvárta, míg a függöny a helyére hullik, és

az eunuch léptei elhálnak. Amikor hatalommal bír majd, magasra emeli Zsung-lut, és senki sem meri azt mondani majd rá - még ez az eunuch sem -, hogy ő csak egy egyszerű őr, gondolta magában Jehonala. Legalább herceggé teszi, de az is lehet, hogy főtanácsossá. Miközben ezeket a gondolatokat dédelgette elméjében, érezte, hogy szívében olyan sóvárgás kél, ami őt magát is megrémítette. Mi más akar még rokonától azon kívül, hogy lássa igaz tekintetét, hallja erős hangját, ami majd megmondja neki, hogy mit kell tennie? Lehet, hogy hiba volt érte küldetni, mivel most már el kell mondania, hogy mi történt vele az elmúlt két nap és három éjszaka. Elmondhatja neki, hogy bárcsak soha ne jött volna a Tiltott Városba, és könyöröghet neki, hogy segítsen megszökni? Jehonala a padlóra rogyott, fejét a falnak támasztotta és lehunyta szemét. Teste legmélyéről furcsa fájdalom tört fel és öntötte el keblét. Remélte, hogy rokona nem jön el.

Mindez hiú reménynek bizonyult, mert már hallotta is a folyosón közeledő lépteket. Li Lien-jing bekiáltott a függönyön át.

– Hölgyem, megérkezett a rokonod!

Jehonala felállt, és nem is gondolt arra, hogy megnézzé arcát a tükörben. Zsung-lu úgy ismerte őt, akár saját magát. Miért is akarna szépnek látszani előtte? Jehonala a függönyhöz lépett, félrehúzta, és odakint valóban ott állt Zsung-lu.

– Kerülj beljebb, fivérem.

– Jöjj ki – felelte a férfi. – Nem találkozhatunk a szobádban.

– Négy szemközt kell beszélnem veled – mondta a lány, mivel Li Lien-jing még mindig ott várakozott, és mohón hegyezte a fülét.

Zsung-lu azonban nem lépett be a szobába, így Jehonala kénytelen volt kimenni, és amikor a férfi meglátta falfehér arcát, sápadt ajkát és sötét szemét, aggodalom fogta el. Követte őt az udvarra, ahova a lány nem engedte be az eunuchot. Csak a szolgáló

maradt a közelben, a lépcsőn állva, így senki sem mondhatta rá, hogy egyedül maradt egy férfival, még ha az az unokatestvére volt is.

Így Jehonala nem érinthette meg Zsung-lu kezét, és nem engedhette meg, hogy a férfi megérintse az övét, bármennyire vágyott is az érintésére. A lehető legmesszebb ment az ajtótól, és leült egy porcelán kerti székre, az udvar távolabbi végében álló datolyapálma ágai alá.

– Foglalj helyet – kérte unokatestvérét.

Zsung-lu nem ült le. Olyan szálfegyenesen állt előtte, mintha csak a császár kapuját őrizné.

– Nem akarsz leülni? – nézett rá könyörögve a lány.

– Nem – felelte a férfi. – Csak azért vagyok itt, mert hívattál. Jehonala válla megroskadt.

– Hallottad? – kérdezte olyan halkán, hogy a feje feletti ágon ücsörgő madár sem hallhatta.

– Hallottam – felelte a férfi, és nem nézett rá.

– Én vagyok az új kedvenc.

– Ezt is hallottam.

Ezzel a néhány szóval mindent elmondott. Jehonala nem vette le szemét a férfi oly jól ismert arcáról, és összehasonlította a császári párnán pihenő, vékony, keskeny és beteges arccal. Ez az arc fiatal volt és csinos, erőt sugárzó, nagy és sötét szemekkel, az erős áll fölött telt és határozott vonású ajkakkal. Egy férfi arcát látta maga előtt.

– Bolond voltam.

Zsung-lu nem felelt. Ugyan mit felelhetett volna erre?

– Haza akarok menni.

A férfi összefonta mellkasán a karját, és ügyelve arra, hogy ne nézzen a lány arcába, a feje fölött a fákat kémlelte.

– Ez az otthonod – felelte. A lány beharapta alsó ajkát.

– Azt akarom, hogy ments meg.

A férfi nem mozdult. Kívülről úgy látszott, hogy Zsung-lu alattvalója a datolyapálma alatt ülő nőnek. A férfi tekintete lesiklott a lány bájos arcára, és azokban a szemekben Jehonala meglátta a választ.

– Ó, kedvesem, ha tudnálak, megmentenélek. De nem tehetem.

Az erős fájdalom, amit a lány a szívében érzett, hirtelen elenyészett.

– Akkor hát nem felejtettél el!

– Sem éjjel, sem nappal nem feledtelek egy pillanatra sem.

– Mit tegyek akkor? – kérdezte a lány.

– Ismered a sorsod. Hiszen magad választottad. Jehonala alsó ajka megremegett, és a könnyek ezüstként csillantak fekete szemében.

– Nem tudom, hogyan történhetett ez velem – rebegte.

– Nem lehet meg nem történné tenni azt, ami megtörtént. Nem mehetsz vissza, és nem lehetsz az, aki voltál.

A lány nem tudott megszólalni. Lehajtotta a fejét, hogy elrejtse az arcán végigcsurgó könnyeket; nem merte letörölni, nehogy a közelben settenkedő eunuch meglássa.

– A nagyságot választottad – törte meg Zsung-lu a beállt csöndet. – Így hát nagyvá kell lenned.

Jehonala lenyelte könnyeit, de továbbra sem merte felemelni arcát.

– Csak akkor, ha ígéretet teszel – mondta remegő és síró hangon.

– Milyen ígéretet?

– Ígérd meg, hogy eljössz, amikor érted küldetek. Szükségem van erre a biztonságra és megnyugvásra. Nem lehetek mindig egyedül.

A napfény áttört a fák között, és megvilágította a férfi arcát – Jehonala látta a homlokán gyöngyöző verejtéket.

– Eljövök, amikor hívatasz – felelte a férfi rezzenéstelen arccal. – Ha kellek, hívass. De csak akkor, ha tényleg kellek. Lefizetem ezt az eunuchot. Korábban még sosem tettem ilyesmit... ugyan miért is tettem volna? Ezzel ugyan kiszolgáltatom magam neki, de megteszem.

Jehonala felállt.

– Elfogadom az ígéreted.

Hosszú pillantást vetett a férfira, és szorosan összekulcsolta kezét, nehogy véletlenül kinyújtsa felé.

– Megértesz? – kérdezte Jehonala.

– Igen.

– Ez elég – felelte és elhaladt mellette, majd visszatért a szobájába. Mögötte a függöny visszahullt a helyére.

*

Jehonala hét nap és hét éjszaka nem kelt fel ágyából. A palota folyosóin mindenütt arról suttogtak, hogy megbetegedett, hogy megharagudott, hogy megpróbálta lenyelni arany fülbevalóját, csak hogy ne kelljen ismét a császár elé járulnia. Amint az udvari orvosok kijelentették, hogy az uralkodó felépült az erős gyógyszerek hatása alól, a császár rögvest Jehonaláért küldetett. De a lány nem engedelmeskedett. A dinasztia történetében még sosem fordult elő, hogy egy ágyas nemet mondott volna, és most senki sem tudta, hogy mi lesz

Jehonalával. A lány rózsapiros szaténlepedői alatt feküdt ágyában, és szolgálóját leszámítva nem szólt senkihez. Li Lien-jing, az eunuch azonnal ott termett, amikor látta, hogy terveit és céljait megíúsulhatnak. Ám Jehonala még arra sem volt hajlandó, hogy félrehúzza a függönyt.

– Hadd higgyék azt, hogy meg akarok halni – mondta a lány szolgálójának. – Az legalább igaz, hogy nem akarok itt élni.

A szolgáló továbbadta az üzenetet az eunuchnak, aki a fogát csikorgatta.

– Az a szerencsése, hogy a császár szerelemre gyúlt iránta –vicsorogta. – Különben beleesne egy kútba, vagy megmérgeznék, de az uralkodó épen és egészségesen akarja látni... méghozzá most!

Végül maga a főeunuch, An Te-haj is eljött, de ő sem járt több sikerrel. Jehonala nem kívánta fogadni őt. Fülbevalóit az ágya melletti asztalkán tartotta, ahol porcelán teáscsészéje és ezüsteel díszített agyagkannája állt.

– Lépje csak át a főeunuch a küszöböt – közölte emelt hangon, hogy An Te-haj is hallhassa –, és lenyelem az arany fülbevalóimat!

Így telt el az egész nap, majd a következő és a rákövetkező is. A császár egyre nyűgösebb és bizalmatlanabb lett: már kezdte azt hinni, hogy valamelyik eunuch tartóztatja fel a lányt, abban bízva, hogy megszarolhatja Jehonalát.

– Roppant engedelmes volt – mondogatta az uralkodó. – Mindent megtett, amire csak kértem.

Senki sem mert megmondani neki, hogy a gyönyörű lány utálja a fenséges urat, a császárban pedig fel sem merült ennek a gondolata. Az uralkodó erősnek és hatalmasnak érezte magát, és nem akarta férfierejét más ágyasra pazarolni, amikor ott volt Jehonala, akit szerethetett. Még sosem szeretett úgy nőt, ahogy ezt a lányt szerette, és mivel a többi nő iránt érzett szenvedélye gyorsan lelohadt, ötömmel töltötte el, hogy hét nap elteltével csak még jobban vágyódik

utána – ennek megfelelően a késlekedés még türelmetlenebbé tette.

A harmadik nap estéjén An Te-haj már magánkívül volt, és felkereste az anyacsászárnét, majd beszámolt arról, hogy mi folyik a palotában. A hatalmának tudatában lévő Jehonala nem hajlandó engedelmeskedni a császárnak.

– Még sosem hallottam ilyen nőről a dinasztiánk történetében! – kiáltotta indulatosan az anyacsászárné.

– Az eunuchok erővel vigyék őt a fiam elé!

A főeunuch tétovázni látszott.

– Nagytiszteletű császárném, én vitatkoznék ezzel a megoldással. Jehonalát meg kell győzni és meg kell nyerni. Biztosíthatlak, nagytiszteletű asszonyom, hogy őt nem lehet kényszeríteni. Magasabb és súlyosabb, mint a Mennyek Fia, és bár karcsú, akár a fiatal fűz, olyan erő lakozik benne, hogy egy pillanatig sem habozna, és megharapná vagy megkarmolná a császárt, ha egyedül maradnának.

– Micsoda borzalom! – kiáltotta az idős és májbeteg anyacsászárné, aki ideje zömét ágyban töltötte. Most is hatalmas fekvőhelye mélyén feküdt, amitől úgy nézett ki, mintha egy barlangból szólna ki.

– Nincs a palotában senki, aki meg tudná győzni őt?
– tűnődött az özvegy császárné.

– Nagytiszteletű asszonyom, a császári hitves az unokatestvére – vetette fel a főeunuch.

Az anyacsászárné tiltakozott.

– Nem szokványos, hogy a császári hitves arra biztat egy ágyast, hogy szolgálja ki saját urát, a császárt.

– Se nem szokványos, se nem helyes – értett egyet a főeunuch.

Az idős hölgy olyan sokáig hallgatott, hogy An Te-haj már arra gondolt, talán elszunnyadt. De nem. Az anyacsászárné egy idő múlva ráemelte a tekintetét.

– Jól van: ez a Jehonala keresse fel a hitvesi palotát.

– És ha nem hajlandó rá?

– Hogyhogy... nem hajlandó? – értetlenkedett az özvegy.

– Magát a Mennyek Fiát sem volt hajlandó felkeresni
–emlékeztette An Te-haj.

Az anyacsászárné felnyögött.

– Mondtam, hogy még sosem láttam ilyen konok természetű nőt! A császári hitves viszont alázatos. Menj el hozzá és mondd azt, hogy Jehonala beteg, és talán meg kellene látogatni.

– Igen, nagytiszteletű úrnőm – felelte a főeunuch. Ezeket az utasításokat várta, és már állt is fel, hogy engedelmeskedjen. –Aludj békésen, nagytiszteletű hölgyem.

– Távozz – mondta az anyacsászárné. – Túl öreg vagyok már a férfiak és nők gondjaihoz.

A főeunuch nesztelenül távozott, miközben az uralkodó anyja álomba szenderült. An Te-haj azonnal a hitvesi palotába sietett, ahol Szakota éppen tigrispofákat hímezett a cipőcskékre, amelyek majd születendő fia lábára kerülnek.

A főeunuch belépett, és amikor meglátta, mivel tölti idejét a császár hitvese, felkiáltott:

– A császári hitvesnek nincs elég szolgálója, hogy hímezzenek neki?

– De van – felelte Szakota. – Viszont akkor nem lenne semmi dolgom. Én nem vagyok olyan okos, mint unokatestvérem, Jehonala. Nem akarok könyveket bújni vagy festeni tanulni.

– Vagy úgy – mondta az előtte álló főeunuch. Szakota apró kezének mozdulatával megkérte, hogy foglaljon helyet. Kezének középső ujján, a második ujjpercen egy aranyból készült gyűrű volt, mely gyűszűvirágot formázott.

– Éppen az unokatestvéred miatt jöttem színed elé, hölgyem – folytatta az eunuch, továbbra is állva maradt –, egyben az anyacsászárné parancsát is teljesítve.

Szakota ráemelte szép szemét.

– Igen?

A főeunuch köhintett.

– Unokatestvéred sok gondot okoz nekünk.

– Ó! Igazán?

– Nem engedelmeskedik a császár hívásának –
folytatta An Te-haj.

Szakota apró fejét a hímzés fölé hajtotta, és arca olyan rózsásra pirult, mint a barack virágja.

– Én úgy hallottam... a szolgálóm azt mondta...

– Elnyerte a császár kegyét – erősítette meg a főeunuch –, de most nem akar visszatérni hozzá.

A rózsaszín barackvirág sötétebb árnyalatot öltött.

– Mi közöm nekem ehhez az egészhez?

– Talán rád, mint a császár hitvesére, hallgatna –
vetette fel An Te-haj.

Szakota eltűnődött ezen, miközben lassú mozdulatokkal folytatta a hímzést. A lehető legfinomabb öltésekkel varrta ki az aprócska tigris sárga szemét.

– Helyes ilyen kéréssel fordulni hozzám? – kérdezte végül. A főeunuch őszintén felelt.

– Valóban nem az, hölgyem. Ám egyikünk sem felejtetheti el, hogy a Mennyek Fia nem közönséges ember. Senki sem utasíthatja el.

– Szóval a császár ennyire kedveli! – szólt félhangosan Szakota.

– Hibáztathatjuk ezért Jehonalát?

A törékeny, bájos nő felsóhajtott, összehajtotta hímzését, rátette a mellette álló intarziás asztalkára, majd összekulcsolta kezét.

– Mi mindig jó testvérek voltunk – mondta édes-bús hangon. – Ha szüksége van rám, felkeresem.

– Köszönöm, hölgyem. Magam kísérlek el, és megvárom, amíg végzel.

Még ugyanazon a napon, amikor a sírni képtelen és végsőig elcsüggedt Jehonala felnézett, unokatestvérét látta ágya mellett állni. Addigra már úgy érezte, hogy gyűlöl mindent, és megbánta, hogy a nagyságot választotta – másképp tett volna, ha tudja, hogy ennek mi az ára.

– Szakota! – kiáltotta és kinyújtotta mindkét karját.

A sírástól elzérékenyült Szakota azonnal a karjába röppent, és a két fiatal lány átölelte egymást, miközben mindketten pityeregtek. Egyikük sem mert beszélni

élményeikről. Szakota megértette, hogy az élmény épp annyira gyűlöletes Jehonala számára, mint neki.

– Ó, szegény nővérkém – sírta a császári hitves. – Három éjszaka! Én csak egyet töltöttem ott.

– Nem megyek vissza hozzá – suttogta Jehonala. Kis híján megfojtotta unokatestvérét, olyan szorosan fonta karját nyaka köré.

– Ó, nővérem, el kell menned! – zokogta Szakota. – Ha nem mész el, mit tesznek veled, kedvesem? Már nem vagyunk a magunk urai.

Ekkor Jehonala, aki az eunuchok miatt mindig suttogott, kiöntötte a szívét.

– Szakota, nekem még rosszabb, mint neked. Te nem szeretsz egyetlen férfit sem, igaz? Én viszont már tudom, hogy szerelmes vagyok. Ez az én nyomorúságom oka! Ha nem szeretnék senkit, nem érdekelne a dolog. Mit ér egy nő teste? Csak egy tárgy, amit lehet őrizni vagy el lehet adni. Ha az a nő nem szeret senkit, testében nincs büszkeség. Csak

akkor felbecsülhetetlen az értéke, ha szeret... és ha őt is szeretik.

Nem kellett kimondania a nevet. Szakota enélkül is tudta, hogy Zsung-luról van szó.

– Már túl késő, nővérkém – mondta a császári hitves, és megsimogatta Jehonala sima és könnyektől nedves arcát. –Immár nincs menekvés, nővérem.

Jehonala eltolta magától a kezét.

– Akkor meg kell halnom – felelte megtört hangon. – Ha nem élhetek igazán, inkább nem is akarok élni. – Fejét ismét unokatestvére vállára hajtotta, és zokogni kezdett.

Miközben a kis Szakota – akinek lány szíve csak a gyengédséget ismerte – Jehonalát csitította, és homlokát meg arcát simogatta, azon töprengett, hogy miként segíthetne unokatestvérén. A palotát vagy a Tiltott Várost lehetetlen volt elhagyni. Ha egy ágyas megszökött, sehol a világon nem nyerhetett menedéket. Ha Jehonala visszatérne nagybátyja – vagyis Szakota apjának – házába, az egész családot

megölhetnék bűnéért. De hol másutt rejtőzhetne el egy szökevény nő? Ha idegenek közé keveredne, nyomban kiderülne, hogy kicsoda, mivel a Sárkánycsászár palotájából megszökött ágyast övező felbolydulás és zűrzavar úgylis elárulná. Ha van bármiféle segítség és bármiféle megoldás, az csak a falakon belülről jöhet. Az intrikáknak se szeri, se száma, és bár éjszaka egyetlen férfi sem alhat a falakon belül – kivéve a Mennyek Fiát –, a nők nappal fogadhatták szeretőiket.

Ám a császár hitvese miként alacsonyodhatna le odáig, hogy eunuchokkal alkudozik, és a kezükbe teszi le sorsát? Ezt Szakota nem tehette meg. Nemcsak, mert félt, hanem mert érzékenysége sem engedte.

– Kedves nővérem – mondta elrejtve gondolatait –, beszélned kell Zsung-luval. Kérd meg őt, mondja el apámnak, hogy nem maradhat sz itt tovább. Falán apám ki tud váltani, vagy kicseréltethet téged valaki másra, vagy mondhatja azt, hogy megőrültél. De nem most, kedves nővérem: úgy hallottam, hogy urunk

teljességgel beléd bolondult. Majd később, amikor idő lejár, és valaki más veszi át a helyedet: akkor talán megoldható lesz.

Szakota ártatlanul mondta mindezt, mivel sose volt még szerelmes, és nem ismerte a féltékenységet. Felpiszkálta Jehonala büszkeségét. Micsoda? Még hogy őt megunják? Ha Szakota ezt mondja, akkor nyilván hallott valamit, amit az eunuchok és a szolgálók egymást közt terjesztenek. Felült az ágyban, és kisöpörte arcából kócos haját.

– Nem kérhetem meg a rokonomat, hogy jöjjön ide, ezt te is tudod, Szakota! A pletyka egyik udvarból terjedne a másikba. Te viszont érte küldethetsz. O a te rokonod is. Küldess érte és mondd meg neki, hogy megölöm magam. Mondd meg neki, hogy semmi nem érdekel, csak az, hogy ismét szabad lehessen. Ez egy börtön, Szakota – mindannyian börtönben vagyunk!

– Én boldog vagyok itt – mondta szelíden a császári hitves. – Jól érzem itt magam!

Jehonala ferde szemmel nézett unokatestvérére.

– Te bárhol boldog lennél, amíg békésen üldögélhetsz és hímezhetsz!

Szakota lehunyta szemét, apró szája legörbült.

– Mi mást tehetnék itt, nővérem? – kérdezte szomorúan. Jehonala hátravetette a haját, majd egyik kezével laza kontyba kötötte.

– Itt... itt... itt! – kiáltotta. – Hát éppen ezt mondom! Itt semmit sem csinálhatok: nem mehetek ki az utcára, ki sem dughatom a fejem a kapukon kívülre, hogy megnézzek egy előadást valamelyik utcasarkon. Azóta nem láttam színdarabot, amióta idejöttem, pedig mennyire szeretem a színházat, hisz te is tudod. Igen, vannak könyveim... és festek is... Igen, festegetek. De kinek? Magamnak! Ez nem elég... már nem! És éjszakánként...

Megborzongott, felhúzta lábát, és büszke fejét a térdére hajtotta.

Szakota sokáig hallgatott. Mivel tudta, hogy nem képes megnyugtatni ezt az ifjú és heves természetű nővérét, akit nem is értett igazán – mivel még egy vihar

sem változtathat azon, amilyenek egy nő született –, felállt.

– Drága unokatestvérem – vette elő leghízelgőbb hangját most elmegyek, hogy megfürödhess és felöltözhess, utána pedig enned kell valamit, olyasmit, amit szeretsz. Én pedig elküldetek rokonunkért, akit nem utasíthatsz el, ha meglátogat, mivel a te érdekedben döntöttem így. És ha hírek kezdenek terjengeni erről, akkor majd azt mondom, hogy én hívattam őt.

Puha kezét a még mindig előtte térdelő Jehonala fejére tette – aki csak annyit érzett, mintha egy levél hullt volna rá –, aztán távozott.

Amikor elment, Jehonala hátravetette magát az ágyon, és néma csendben feküdt ott nyitott szemmel, az ágy mennyezetét bámulva. Fejében egy elképzelés öltött alakot, egy álom, egy terv, egy csel, ami csak akkor valósulhat meg, ha Szakota megvédi őt: Szakota a császár hitvese volt, akit senki sem vádolhatott meg.

Amikor a szolgálója bekukucskált, de félelmében sem szólni, sem belépni nem mert, Jehonala odafordította a fejét.

– Készítsd el a fürdőmet – közölte. – És valami új ruhát veszek fel... mondjuk a zöld köntösömet, az almazöldet. Utána pedig enni fogok.

– Igen, igen, úrnőm – felelte elégedetten a szolgáló. A függöny a helyére hullt, Jehonala pedig hallotta, amint szolgálója, úrnőjének engedelmeskedve, sietve végigcsattog a folyosón.

*

Aznap délután, két órával kapuzárás előtt, amikor minden férfinak el kellett hagynia a császárvárost, Jehonala meghallotta ajtaja előtt a várva várt léptek neszt. Szakota távozását követően az egész napot egyedül töltötte szobájában, nem engedett be senkit. Egyedül szolgálója ülhetett a függöny túlsó oldalán. Jehonala vele őszintén tudott beszélni.

– Komoly bajban vagyok. Unokatestvérem, a császári hitves, ismeri nyomorúságomat.

Megparancsolta rokonunknak, hogy keressen fel és vigyen hírt bácsikámnak szorult helyzetemről. Amíg ő itt lesz, te az ajtó előtt állsz. Nem engedsz be senkit, még azt sem engeded meg, hogy bekukucskáljanak az udvaromba. Rokonunk a császári hitves parancsára jön hozzám. Megértetted?

– Megértettem, úrnőm.

Teltek-múltak az órák, a szolgáló az ajtó előtt, Jehonala pedig szobájában, a zárt ajtó és az elhúzott függöny mögött üldögélt. Teste mozdulatlan volt, de fejében csak úgy rajzoltak a gondolatok, szíve pedig vadul háborgott. Vajon sikerül felülkerekednie Zsung-lu feddhetetlenségén? Az ő akaratának kell diadalmaskodnia.

A férfi végre megérkezett, két órával kapuzárás előtt. Hallotta lépteit, a hosszú és erős léptek zaját. Azután meghallotta hangját is, amint azt kérdi, hol pihen Jehonala, és hallotta szolgálója hangját is, amint azt válaszolja, hogy úrnője már várja.

Hallotta, hogy az ajtó kinyílik, majd becsukódik, és aztán meglátta a férfi kezét – azt az oly jól ismert, nagy kezét, amint megragadja a belső függönyt és tétovázik. Jehonala mereven, mozdulatlanul ült ébenfából faragott székében és várakozott. A férfi ekkor félrehúzta a függönyt. Zsung-lu tekintete rászegeződött a lányra, aki viszonzta a pillantást. Jehonala szíve majd kiugrott a helyéről, mintha különvált volna testétől, vadul zakatolt. Szeméből könnyek kezdtek csorogni, ajka megremegett.

Semmi sem ingathatta volna meg ennél jobban a férfi akaratát. Zsung-lu látta már Jehonalát fájdalmában sírni, és hallotta már dühében zokogni, de még sosem látta így: mozdulatlanul ült és némán, tehetetlenül sírt, mintha csak darabokra tört volna a szíve.

A férfi felnyögött, és kinyújtott karral indult meg a lány felé. Könnyei mögül Jehonala nem látott mást, csak a férfi kinyújtott karját. Felállt székéből, és a szorosan ölelő karokba rohant. Némán és mindent elsöprő szenvedéllyel ölelték egymást. Az idő

megszűnt létezni. Arcukat egymáshoz nyomták, míg ajkuk ösztönösen egymásra nem talált. Majd a férfi elhúzódott.

– Tudod, hogy nem hagyhatod el ezt a helyet – nyögte Zsung-lu. – A falakon belül kell megelégedned szabadságodat, mivel számodra máshol már nincs szabadság.

A lány mintha messziről hallotta volna a férfi hangját. Csak azt érezte, hogy átölelik.

- Minél magasabbra emelkedsz – folytatta a férfi –, annál szabadabb leszel. Emelkedj magasra, szerelmem, és tiéd lesz a hatalom. Csak a császárné parancsolhat mindenkinek.

- De szeretni fogsz engem? – kérdezte a lány elfúló hangon.

- Hogy is ne szeretnék? Életem értelme, hogy téged szeretlek. Azért veszek levegőt, hogy téged szerethesselek.

– Akkor pecsételd meg szerelmedet!

Vakmerő szavak voltak ezek, s noha nagyon halkán suttogta el őket, Jehonala tudta, hogy a férfi meghallotta. Zsung-lu megdermedt, majd felsóhajtott. Jehonala érezte, hogy a férfi válla megremeg, izmai ellazulnak.

– Ha az enyém leszel – mondta elszántan Jehonala –, még itt is képes leszek élni!

De Zsung-lu még mindig nem felelt. Lelke még mindig nem engedett. A lány felemelte fejét, és az arcába nézett.

– Mit számít, hogy hol élek, ha a tiéd vagyok? Tudom, hogy az igazat mondod. Innen csak a halál jelenti az egyetlen kiutat. Választhatom a halált is. A palotában ez igazán könnyű – ópiumot veszek magamhoz, vagy lenyelem az arany fülbevalóimat, vagy késsel felvágom csuklómon az ereimet... úgysem figyelnek éjjel-nappal. Esküszöm, hogy meghalok, ha nem teszel a magadévá! Ha a tiéd vagyok, azt teszem, amit mondasz – mindörökké, amíg csak élek. És császárné lesz belőlem.

Hangja varázslatosan szólt, könnyörgőn, mélyen, szelíden és kedvesen, melegen és édesen, mint a nyári napon csöpögő méz. Talán Zsung-lu nem volt férfi? Ifjú volt, szenvedélyes, és még mindig szűz, mivel nem szeretett senki mást, csak azt a lányt, akit most a karjaiban tartott. Foglyok voltak mindketten, akiket csapdába ejtettek a régi szokások, és börtönbe zárt a császári palota. A férfi sem volt szabadabb nála. Tudta, hogy Jehonala megteszi, amit akar. Ha azt mondja, hogy császárné lesz, akkor senki sem tudja majd visszatartani. Ha azt mondja, hogy a halált választja, akkor meghal. Ismerte jól a lány természetét. És talán Zsung-lu nem annak szenteli életét, hogy segítsen neki? Vajon Szakota nem erre gondolt, amikor megkérte a férfit, hogy keresse fel Jehonalát? A császári hitves az utolsó pillanatban Zsung-lu karjára tette a kezét, és arra kérte, tegyen meg mindent, amit lehet – ahogy Szakota mondta: „mindent, amit Jehonala kér”.

Jehonala még mindig hallgatott, és a férfi érezte, hogy lelkiismerete elcsitul: felemelte a gyönyörű lányt, és az ágyhoz vitte.

A kapuzárás dobszója gördült végig a Mennyek Fiának városában – minden udvarba, minden átjáróba eljutott. Eljött az alkony órája, amikor minden férfinak távoznia kellett a falak közül. Az ősi parancs eljutott a tikos szobák mélyén rejtőző szerelmesek fülébe és Jehonala hálókamrájába is, ahol Zsung-lu felállt, magára kapkodta ruháját, miközben Jehonala félálomba merülten mosolyogott.

A férfi fölé hajolt.

– Megesküdtünk? – kérdezte.

– Megesküdtünk. – A lány az arcához húzta a férfi arcát. –Örökre, mindörökre!

A dobok elhallgattak, és Zsung-lu elrohant. Jehonala gyorsan felkelt, lesimította köntösét és hátrafésülte haját. Amikor az ajtónál várakozó szolgáló köhécsegni kezdett, a lány már ismét székében ült.

– Szabad – mondta, és szeméhez emelte zsebkendőjét, mintha csak könnyeit szárogatná.

– Már megint pityeregsz, úrnőm? – kérdezte a szolgáló. Jehonala megrázta a fejét.

– Végeztem a pityergéssel – közölte alig hallhatóan.
– Tudom, hogy mit kell tennem. A rokonom megértette velem, hogy mi a kötelességem.

A szolgáló csak állt, s mint egy kis madár, félrehajtotta a fejét, úgy nézte és hallgatta úrnőjét.

– A kötelességed, hölgyem? – ismételte.

– Amikor a Mennyek Fia hívat, engedelmeskedem.
Mert engednem kell az akaratának.

*

A Tiltott Városra rátelepedett a nyári hőség. Egyik verőfényes nap követte a másikat, és a palotákat fényárba vonta a teljes erővel tűző nap. Egyetlen esőcsepp sem hullt a városra. Délben akkora volt a hőség, hogy a hercegnők és az udvarhölgyek, az eunuchok és az ágyasok a császári kertek barlangjaiban kerestek menedéket, ott vészelték át a

legforróbb órákat. Ezeket a barlangokat folyami sziklából építették – amelyeket délről hozattak és bárkán szállítottak át a Nagy-csatornán –, de olyan ügyesen dolgozták ki őket, hogy azt a hatást keltették, mintha a szél és a víz vájta volna ki a barlangokat. Törpefenyők hajoltak a bejáratok fölé, a barlangok mélyén rejtett vízesések zuhogtak a falak mentén, és a medencékben aranyhalak játszadoztak. A hűvösben a hölgyek hímeztek, zenét hallgattak vagy szerencsejátékokat játszottak.

Jehonala egyetlen barlangot sem keresett fel. Mostanában teljesen lekötötte az olvasás – mindig mosolygott, és inkább hallgatott, mint beszélt, miközben a könyveket bújta. Úgy tűnt, abbahagyta a lázadást. Amikor a császár hívatta, megfürdött, új ruhát öltött és már indult is. Továbbra is az uralkodó kegyeltje volt, ami még nagyobb elővigyázatosságra készítette, mivel a várakozó ágyasok egyre türelmetlenebbül lestek, mikor kerül rájuk a sor. Li Lien-jing beérte annyival, hogy az eunuchok között ő lett a

lány legfőbb szolgálója. Ám ha Jehonala tudott is a viszálykodásokról, úgy tett, mintha nem tudna róluk: egyedül csak tökéletes udvariassága és az anyacsászárné iránt tanúsított feltétlen engedelmissége adhatott okot gyanakvásra. Mindennap ébredés után felkereste az anyacsászárnét, hogy érdeklődjön egészsége és közérzete felől. Az idős hölgy gyakran betegeskedett, és ilyenkor Jehonala gyógy teát főzött neki, hogy enyhítse kínjait, vagy megmasszírozta ráncos lábait és kezeit, és hosszas, egyenletes mozdulatokkal, nyugtatóan simogatta az özvegy gyér fehér haját. Jehonala egyetlen feladatot sem tartott jelentéktelennek vagy rangján alulinak, ha az anyacsászárnéről volt szó, és hamarosan mindenki észrevette, hogy a gyönyörű lány nemcsak a Mennyek Fiának kegyeltje, de az anyjái is.

Az anyacsászárné nagy várakozással tekintett Szakota gyermekének megszületése elé, s Jehonala, miután értesült erről, napi kötelességének érezte, hogy

elkísérje az anyacsászárnét a buddhista templomba, ahol megvárta, amíg az özvegy imádkozik és füstölőket éget, s arra kéri az égiet, hogy a császár hitvese fiúnak adjon életet. Csak amikor ezzel végzett, akkor tért vissza Jehonala saját választott feladataihoz, amelyek most is a könyvtárban várták, ahol koros és tudós eunuchok felügyelete alatt tanult és olvasott, zenélni tanult, vagy éppen azt sajátította el, hogy miként írjon teveszőr ecsettel, utánozva a múlt nagy kalligráfusainak stílusát.

Közben egy titkot rejtegetett, vagy legalábbis azt hitte, hogy elrejtheti, míg egy napon szolgálója ki nem fecsegte. Átlagos nap volt, a levegő éjszaka és délelőtt a szokottnál jobban lehűlt, míg délben a nap még mindig teljes melegével tűzött. Jehonala későn ébredt, mivel előző éjjel a császár hívatta – mint oly sokszor –, és ő mindig engedelmeskedett.

– Úrnőm – szólította meg szolgálója, amikor belépett a hálósobájába és gondosan becsukta maga mögött

az ajtót –, észre sem vetted, hogy eljött a telihold és elmúlt anélkül, hogy jelentkezett volna a vörös jel?

– Igazán? – kérdezte Jehonala, mintha nem is érdekelné a dolog. Pedig dehogynem érdekelte! Jehonala nagyon gondosan figyelte önmagát.

– Úgy van – felelte büszkén szolgálója. – A Sárkány magja megfogant benned, hölgyem. Elvihetem a jó hírt a Mennyek Fiának anyjához?

– Várj még – parancsolta Jehonala. – Várj vele addig, amíg a császári hitves gyermeke meg nem születik. Ha fiú, ugyan mit számít, hogy állapotos vagyok?

– De ha lánynak ad életet? – kérdezte a szolgáló ravaszul. Jehonala incselkedve nézett rá.

– Akkor magam mondom el a hírt az anyacsászárnénak. Es ha bárkinek elkotyogod, még ha az eunuchom is az, akkor-szeme tágra nyílt és tűz lobbant benne – megnyúztatlak, és húsozat csíkokban akasztatom fel a rudakra, hogy ott száradjanak, míg a kutyák elé nem vetik őket!

A szolgáló nevetni próbált.

– Anyámra esküszöm, hogy senkinek sem fogom elmondani. – Sápadt arca azonban azt kérdezte, hogy ez a túlságosan szép és büszke ágyas vajon komolyan gondolja-e a csipkelődést.

Miközben az udvar a császári hitvesre várakozott, minden ágyas úgy ébredt reggelente, hogy arról érdeklődött, mik a hírek, és a hercegek meg Sun főtanácsos csak azt követően léptek be a fogadóterembe, miután pirkadatkor megtudakolták az eunuchoktól, megkezdődött-e már a szülés. Szakota gyermeke azonban még mindig nem jött világra. A császár megparancsolta a Csillagjósok Tanácsának, hogy ismét tanulmányozzák a csillagokat, és frissen megölt baromfik belsőségéből tudakolják meg, hogy a születendő gyermek fiú lesz-e. Az asztrológusok bajban voltak: a jelek nem voltak egyértelműek. A gyerek vagy fiú lesz, vagy nem. Még az is elképzelhetőnek tűnt, hogy a császár hitvese ikreket szül, egy fiút és egy lányt - ebben a balszerencsés

esetben a kislányt meg kell ölni, mert máskülönben veszélyeztetné királyi fivére életét.

Már alaposan benne jártak az őszben, és az udvari orvosok aggódni kezdtek a császári hitves egészségéért. A várandósság és a várakozás megviselte Szakotát, aki egyre gyengébb lett, mivel a gyermek csak nem akart megszületni, ő pedig nem tudott sem enni, sem aludni. Jehonala egyszer felkereste, de Szakota nem fogadta. Túlságosan beteg, közölte az eunuch, és senkit sem kíván látni. Jehonala kétségek között távozott. Beteg? Hogy lehet Szakota annyira beteg, hogy ne kívánná látni saját unokatestvérét? Jehonala most először kívánta azt, bárcsak Szakota ne tudna arról, hogy Zsung-lu felkereste. Ennél többet ugyan nem tudott, de még ez a csekély tudás is fegyvert adhat Szakota kezébe – egy gyenge kézbe, amelyet egy erősebb, eddig ismeretlen kéz felhasználhat. Jehonala mostanra már megtanulta, hogy a palotát intrikák hálózzák be, és erősnek kell lennie, hogy állni tudja a hálók szorítását.

Többé soha nem árulja el titkait senkinek, és nem ad fegyvert mások kezébe, még egy órára sem.

A hosszúra nyúlt napok egyre csak teltek, és minden előjel baljósnak bizonyult. A császárság egész területéről csak úgy özönlöttek a rosszabbnál rosszabb hírek. A hosszú hajú kínai felkelők elfoglalták a déli fővárost, Nankingöt, és sok embert megöltek. A lázadók annyira elszántak voltak, hogy a császári katonák egyetlen csatát sem nyertek. A balsors további jeleként furcsa, erős szél söpört végig a városon, üstökösök száguldottak az éjszakai égen, és sokféle pletykáltak, hogy az asszonyok ikreknek vagy szörnyetegeknek adtak életet.

A nyolcadik holdhónap utolsó napján, délben vihar támadt, amelyből tájfun kerekedett – ami inkább a déli tengereknél fordul elő, mint a száraz északi síkságoknál, ahol a város állt. Még az öregek sem láttak ilyen villámlást, még ők sem hallottak ilyen dobhártyarepesztő mennydörgést, és délről olyan forró szél süvített, mintha Ördögök lovagolnának a

fellegeken. Amikor végre megeredt az eső, az nem enyhe záporként zúdult a kitikkadt földekre és a poros utcákra, hanem dühöngő felhőszakadásként korbácsolta végig a földet. Szakotánál azon a napon – vagy a félelemtől, vagy a kétségbeeséstől – megindult a szülés, és alig kiáltotta el magát először, a hírek máris eljutottak a palota majd minden szegletébe. Mindenki abbahagyta, amit éppen csinált, hogy meghallgassa a pletykákat és várakozzon.

Jehonala éppen a könyvtárban, megszokott könyvei között töltötte a napot. Az ég annyira elsötétült, hogy az eunuchok lámpásokat gyújtottak, és a lány lámpása fényénél, oktatója figyelő szeme előtt írta, amit a vén tudor egy ősrégi szent szövegből felolvasott. A következő szöveget diktálta neki: „Csung-kungot, a Csi-ház miniszterét arra kérték, hogy adjon tanácsot a kormányzás művészetéről. A mester így szólt: Tanuljátok meg, hogy miként használjátok fel alárendeltjeitekét. Nézzétek el kisebb gyarlóságaikat,

de csak azokat emeljétek fel, akik becsületesek és tehetségesek."

Ebben a pillanatban Li Lien-jing jelent meg a függönynél, és a tudós háta mögül jelzett Jehonalának, aki rögtön megértette, mit akar. A lány letette az ecsetet és felállt.

– Uram – mondta oktatójának –, az anyacsászárnéhoz kell sietnem, aki hirtelen magához hívatott.

Már régen kitalálta, hogy ezt mondja majd, amikor Szakotánál megindul a szülés. Azután elmegy az anyacsászárnéhoz, vele marad, nyugtatgatja és szórakoztatja, amíg meg nem tudja, hogy fiú vagy lány született-e. Mielőtt tanára felelhetett volna, Jehonala már el is hagyta a könyvtárat, és az eunuch előtt lépkedve, megindult az anyacsászárné palotájába. Villám fénylett a fák csúcsa felett, megvilágítva az udvart, és a szél a tetővel védett átjárókba fújta az esőt. Ám Jehonala sietett tovább, nyomában Li Lien-jinggel.

Amikor elérték a palotát, az ágyas anélkül lépett be, hogy egyetlen szót szolt volna a szolgálóknak. Az anyacsászárné a vihar első jelére lepihent-mint mindig-, és most ott feküdt párnáin, kezét összekulcsolva egy buddhista imára, vékony arca pedig olyan sápadt volt, mintha birka-faggyúval kenté volna be. Amikor észrevette Jehonalát, nem mosolygott rá, hanem komoly hangon megszólalt:

– Miként születhetne egészséges gyermek ilyenkor? Az égiek dühöngenek a fejünk felett.

Jehonala odafutott hozzá, és letérdelt az ágy mellé.

– Nyugodj meg, császári anyám – csitította. – Az égiek nem miattunk dühöngenek. Gonoszok lázadtak a trón ellen, és a megszülető gyermek ment meg mindannyiunkat. Az égiek érte tombolnak, nem pedig ellene vagy ellenünk.

– Úgy gondolod? – kérdezte az idős hölgy.

– Igen – felelte Jehonala, továbbra is térden állva nyugtatgatta az anyacsászárnét, és csak azért állt fel, hogy forró húslevest hozasson neki, amitől majd erőre

kap. Ezután keresett egy vidám mesekönyvet, amiből felolvasott, később pedig lanton játszott és elénekelt egy-két dalt, végezetül pedig együtt imádkozott az idős hölgygel. Teltek-múltak az órák.

Napnyugtakor a szél elült, és furcsa, sárgás fény árasztotta el a palotát és az udvarokat. Jehonala ekkor behúzta a függönyt, gyertyákat gyújtott, és hallgatta a folytonosan áramló híreket, amelyek mind arról számoltak be, hogy a szülés bármikor elkezdődhet – ebből azonban semmit nem mondott az anyacsászárnénak. A sárgás fényt váratlanul váltotta fel a teljes sötétség, és amikor leszállt az éj, megérkezett a főeunuch, An Te-haj. Jehonala elébe sietett, és arcáról leolvasta, hogy gyászos hírt hoz.

– Meghalt a gyermek? – kérdezte.

– Nem – sóhajtott hatalmasat a főeunuch –, de lány született... egy beteges lány...

Jehonala a szeméhez emelte zsebkendőjét.

– Ó, irgalmatlan Mennyeek!

– Elmondod a császári anyának? Ismét a császárhoz kell sietnem. A haragja egészen megbetegítette.

– Elmondom neki – ígérte meg Jehonala.

– Ami téged illet – folytatta a főeunuch –, készülj fel, hogy még az éjjel hívatnak. A császárnak szinte biztosan szüksége lesz rád.

– Készen állok.

Jehonala lassan visszasétált az özvegy hálósobájába, és ügyet sem vetett a szolgálókra, akik megsejtették a hírt, és most lehajtott fejjel álltak ott, szemükből pedig csak úgy patakzottak a könnyek. A lány ismét belépett a hatalmas hálósobába, és amikor az anyacsászárné meglátta az arcát, már kérdeznie sem kellett.

– Nem fiúgyermek született – mondta, és hangjában ott csendült a várakozással töltött évek minden fáradtsága.

– Leány – mondta Jehonala szelíden.

Újra letérdelt az ágy mellé, megfogta az anyacsászárné kezét, és erős ujjaival végigsimított a kézfejen.

– Minek élek még? – nyöszörögte az anyacsászárné.

– Élned kell, nagytiszteletű anya – felelte Jehonala mély s puha hangon. – Élned kell... míg meg nem születik a fiam.

Felfedte hát, hogy miben reménykedik. Eddig őrizgette titkát, és most ajándékként tárta az anyacsászárné elé. A vén arc összerezszent, és ráncos mosoly terült szét rajta.

– Hát igaz? Lehet, hogy ez az égiek akarata? Igen, csak az lehet! A gyermek a te erős testedből születik és fiú lesz! Buddha meghallgatott! Így kell lennie! És én még indulatosnak neveztelek, és azt is mondtam, hogy túl erős vagy! O, lányom, milyen melegnek érzem a kezed!

Lepillantott az ifjú, gyönyörű arcra, és Jehonala áhítatot látott az anyacsászárné szemében.

– A kezem mindig meleg, és az is igaz, hogy erős vagyok. És indulatos. És fiút fogok szülni.

Amikor a nagytiszteletű özvegy meghallotta Jehonala szavait, olyan lendülettel ugrott ki az ágyból, hogy a körülötte levők mindannyian megrémültek.

– Kíméld magad, császári anya! – kiáltott fel Jehonala, és felpattant, hogy megtámogassa az anyacsászárnét, de az idős hölgy ellökte.

– Küldessetek eunuchokat a fiamhoz! – kiáltotta remegő hangon. – Mondjátok meg neki, hogy jó hírem van számára!

A kint várakozó, kíséretéhez tartozó hölgyek is hallották szavait. Kétellyel vegyes örömmel pillantottak egymásra, miközben nagy zsvajjal hívták az eunuchokat, hogy rögtön küldjék is őket a császárhoz.

– Fürdőt! – parancsolta az anyacsászárné a szolgálóknak, és miközben azok rohantak előkészíteni a fürdőt, Jehonalához fordult.

– Te pedig, drága szívem – kiáltotta – értékesebb vagy számomra mindenkinél, kivéve a fiamat. A

szemedben látom, hogy a sorsod megíratott. Micsoda szemek! Nem érinthet meg a gonoszság. Térj vissza szobádba, lányom, és pihend ki magad. Elköltöztetek a Nyugati Palota belső udvarába, ahol a nap rásüt a teraszokra. Es engedd meg, hogy azonnal hívassam az orvosokat!

– De hát nem is vagyok beteg, nagytiszteletű anyám
– kacagott Jehonala. – Nézz rám!

Kinyújtotta karját, felemelte fejét-arca kipirult, sötét szeme csillogott. Az anyacsászárné rámeredt.

– Gyönyörű, gyönyörű – motyogta. – Tiszta szem, ívelt szemöldök, puha bőr! Tudtam, hogy a császári hitves csak lánynak adhat életet. Mondtam is nektek, szolgálók... emlékeztek, hogy mondtam? Mondtam, hogy ilyen puha csontú, petyhüdt húsú teremtés csakis lányt szülhet?

– Nagy tiszteletű anya, valóban mondtad... így volt – felelték a szolgálók, egyik a másik szavába vágva.

– Mindenben engedelmeskedni fogok neked, nagytiszteletű anya – jelentette ki Jehonala.

Meghajolt és távozott a szobából. Odakint szolgálója és Li Lien-jing várakoztak. A magas eunuch vigyorgott, dörzsölte a kezét és ropogtatta az ízületeit.

– Parancsoljon velem, Főnix császárné – harsogta. – Várom a parancsait.

– Hallgass – szólt rá Jehonala. – Elhamarkodottan beszélsz.

– Hát nem láttam előre, hogy a sors ott lebeg a fejed felett? – kiáltotta az eunuch. – Saját szememmel láttam! Csak azt mondom, amit mindig is tudtam.

– Hagyj magamra – közölte vele Jehonala, és gyors léptekkel távozott, nyomában szolgálójával. Néhány lépés után azonban megtorpant és visszapillantott az eunuchra. – Egy dolgot mégis megtehetsz. Menj el a rokonomhoz és mondd el neki, amit ma hallottál.

Az eunuch a nyakát nyújtogatta, amitől egy teknős benyomását keltette.

– Kérjem meg, hogy keressen fel? – kérdezte elfojtott suttogással.

– Ne – felelte Jehonala tisztán csengő hangon, hogy mindenki hallhassa. – Nem lenne illő, hogy most bármely férfival szólt váltsak, kivéve persze császári uramat.

Ezzel indult is tovább, kezét szolgálója vállán nyugtatva.

A hálósobájában várt a császár hívására – szolgálója megfürdette, tiszta alsóneműt adott rá, és haját gondosan elrendezte ékköves fejdíszje alatt.

– Melyik köntösödet öltöd fel, asszonyom? – kérdezte a szolgáló vidáman.

– Hozd ide a rózsaszín szilvavirágokkal hímzett halványkéket és a zöld bambuszokkal ékesített sárgát.

Szolgálója előhozta a két köntösöt, de még mielőtt Jehonala eldönthette volna, hogy melyik illik aznap az arcszínéhez, a külső udvarban hangzavar támadt, jajveszékelés hallatszott.

– Miféle gonoszság történhetett? – kiáltott fel a szolgáló. Magára hagyva úrnőjét az ágyra terített köntösökkel, kirohant, és az udvarra nyíló kapuban

beleszaladt az éppen akkor érkező Li Lien-jingbe. Az eunuch arca zöldes színű volt, akár a rohadt barack, durva száját döbbenten tátotta.

– Az anyacsászárné halott! – zihálta, hangja szárazon, tompán csengett.

– Halott! – sikoltotta a szolgáló. – De hát úrnőm alig két órája járt nála!

– Halott – ismételte Li Lien-jing. – Udvarhölgyei kíséretében felkereste a fogadótermet, és amikor a császár odasietett, szóra nyitotta száját, bár akkor már úgy kapkodta levegőt, mintha átvágták volna a torkát. Majd elkiáltotta magát, hogy a császárnak fia lesz. Ezek voltak az utolsó szavai, mert azonnal holtan rogyott udvarhölgyei karjába. Lelke eltávozott az örökkévaló Sárga Forráshoz.

– Ó, a poklok urára – sírta a szolgáló –, miként hozhatsz ilyen szörnyű hírt?

Visszarohant úrnőjéhez, de a külső ajtóhoz siető Jehonala már hallotta beszélgetésüket.

– Túl nagy örömet okoztam a császári anyának – mondta szomorúan.

– Nem így van. Ám az öröm túl gyorsan követte a szomorúságot, és lelke két részre hullott – felelte a szolgáló.

Jehonala nem felelt. Visszatért hálósobájába, és a kiterített köntösökre pillantott.

– Tedd el őket – mondta végül. – Most már nem hívatnak addig, amíg a császár gyászideje le nem telik.

A zokogó és nyöszörgő szolgáló összehajtogatta az élénk színű köntösöket, és ismét visszatette őket a vörösre lakkozott ládába, ahonnan előszedte őket.

*

A hónapok csendesen követték egymást. Eljött az Első Fagy Évszaka. A Tiltott Város még mindig némán gyászolta az anyacsászárnét, és a fehér gyászköntöst viselő császár asszonyok nélkül élte életét. Jehonalának hiányzott a néhai özvegy kedvessége, de azt is tudta, hogy nem felejtették el. Szabad volt, és a császár parancsára a széltől is óvták. Bármit kérhetett,

megkapta, de engedelmeskednie kellett a neki szóló parancsoknak. Így a legízletesebb és legfinomabb étkeket ehette – jég között tárolt halakat a messzi vizekből: sárga pontyot és sima bőrű angolnát. Minden étkezésnél evett halat és porrá tört halcsontokból főzött levest ivott hozzá. Ezenfelül csak annyit kért, hogy ehessen gyermekkorának kedvenc édességeiből, amelyeket az utcai árusok standjain vásárolt – cukros süteményt, szezámos cukorlapocskát, édes diómasszával töltött rizslisztes gombócot, egyszerűen csupa paraszti étket. A kövér malachúst, a roston sült bárányt és a barnára sütött kacsát meg a palotában felszolgált egyéb étkeket nem kívánta. A császári orvosok mindennap gyógyitalokat és orvosságokat főztek neki, ezeket nagy nehezen nyelte le, de a doktorok rettegetek attól, nehogy a gyermek túl korán szülessen vagy torzan jöjjön a világra. Nagyon jól tudták, hogy az efféle szörnyűségekért őket hibáztatnák.

Jehonalát minden reggel alaposan megvizsgálták, miután megfürdött és felöltözött. Megtapintották a pulzusát, belenéztek a szemhéja alá, megvizsgálták a nyelvét, és még reggeli előtt megszagolták leheletét. Majd két órán át tanácskoztak aznapi állapotáról, és miután megegyezésre jutottak, felírták a gyógyszereket, majd nekiláttak elkészíteni azokat. Milyen szörnyűek voltak ezek a zöld és fekete kotyvalékkal teli csészék! Ám Jehonala lenyelte az orvosságokat, mivel nagyon jól tudta, hogy nem közönséges gyermeket hord a szíve alatt, hanem azt, akiből egyszer majd uralkodó lesz –Jehonala egy pillanatig sem kételkedett abban, hogy fiút szül majd. Bőségesen étkezett, sokat aludt, és az orvosságokat is legyúrte valahogy – ifjú teste szinte kicsattant az egészségtől. A palotában az öröm derűs muzsikaként áradt szét, és ez kiterjedt az egész országra is. Az emberek azt mondogatták, hogy változnak az idők, a gonosz elmúlik, és ismét bőség és áldás köszönt a császárságra.

Időközben Jehonala is változott. Amíg meg nem tudta, hogy állapotos, kislány volt – akaratos és csínytevő kislány, szeszélyes és heves, még ha szerette is a könyveket és szándékában állt is tanulni. Amióta állapota megváltozott, folytatta az ősi könyvek olvasását és az ősi figurák festését, de most már mindent, amit megtanult, igyekezett felhasználni saját és gyermeke javára. Így amikor elolvasta Lao-ce szavait – „Minden veszély közül az a legnagyobb, ha lebecsülöd ellenséged” –, szíven ütötte a mondás jelentősége és örök igazsága. A bölcs ember évszázadokkal korábban élt, ám szavai éppolyan érvényesek maradtak, mintha csak aznap mondta volna ki őket. Hogy milyen ellenség? A birodalmat, amelyet majd egyszer fia fog uralni, jelenleg is ellenségek fenyegették. Korábban úgy tekintett rájuk, mint akikkel semmi dolga, de most már tudta, hogy azok a fia és egyben az ő ellenségei is.

– Mondd csak – kérdezte tanárát, miközben felpillantott a könyvből –, jelenleg kik az ellenségeink?

Az idős eunuch megrázta a fejét.

– Hölgyem, nem vagyok jártas az államügyekben. Én csak az ősi bölcseket ismerem.

Jehonala becsukta a könyvet.

– Küldess hozzám valakit, aki elmondja nekem, hogy ki az ellenségem.

Az éltés eunuchot megzavarta ez a kérdés, de okosabb volt annál, hogy kérdezősködjön, így az ágyas parancsáról értesítette a főeunuchot, An Te-hajt, aki felkereste az előző császár hatodik fiát, Kung herceget. A herceg anyja ágyas volt, így Kung vér szerinti féltestvére volt a jelenlegi uralkodónak, Hszen-fengnek. A két féltestvér együtt nevelkedett, tanult és ismerkedett meg a kardvívással – tanáraik is ugyanazok voltak. A férfias és jóképű Kung okos embernek számított. Bölcsességének és intelligenciájának olyan nagy híre volt, hogy a miniszterek, hercegek és eunuchok inkább őt keresték

fel titokban, mint a császárt, mivel senkit sem árult el, és mindenki megbízott benne. A főeunuch, An Te-haj ezért látogatta meg a herceg palotáját, amely a Tiltott Városon kívül emelkedett. Beszámolt Jehonala parancsáról, és arra kérte Kung herceget, hogy tanítsa ő a császár új kedvencét.

– Mivel annyira erős, annyira egészséges és olyan okos, akár egy férfi, szemernyi kételyünk sincs afelől, hogy fiút szül majd, akiből a következő császár lesz.

Kung herceg egy darabig töprengett. Fiatal ember volt még, és nem találta helyénvalónak, hogy egy ágyas társaságában töltsen napjait. Viszont császári fivére révén rokonságban állt Jehonálával, és a szokásoktól el is lehet tekinteni. Ezenfelül nem kínaiak voltak, hanem mandzsuk, és a mandzsuk sok tekintetben szabadabbak voltak a kínaiaknál. Eszébe idézte, milyen szörnyű idők járnak. Bátyja, a császár züllött volt és gyenge, az udvar korrump és tehetetlen, a miniszterek és a hercegek tétova, reménytelen, erőtlén figurák. Ugy tűnt, a császárság rogyadozik. A kincstár

kiürült, a termés gyenge volt és gyakran éhínség tizedelte a népet. Az éhes és dühös emberek pedig lázongtak; mindenfelé titkos bandák szervezkedtek a Sárkánytrón ellen, a kínaiak kijelentették, hogy eljött az ideje a mandzsu császárok kiűzésének, akik immár kétszáz éve uralkodtak felettük. Űzzük ki a mandzsukat! Állítsuk vissza az ősi Ming dinasztiát! A lázadók gyülekezni kezdtek egy hosszú hajú megszállott, Hung zászlaja alá, aki a kínai Krisztusnak nevezte magát – mintha nem lett volna elég az idegen keresztények jelenléte, akik ugyanezen Krisztus nevében arra csábították az ifjakat az iskolákban és a templomokban, hogy hagyják el családjaik isteneit! Miben reménykedhettek? Csak abban, hogy a császárság maradványait erős kézzel fogja össze a megszületendő örökös, egy erős anya erős fia.

– Magam fogom tanítani a császár kegyeltjét, de kérd meg őt, hogy éltes tanítója hadd legyen jelen, amíg én ott tartózkodom.

Így, amikor Jehonala másnap szokás szerint a császári könyvtárba ment, ott egy magas, fiatal és erős vonású, de jóképű férfit talált tanára mellett. Velük volt még An Te-haj is, aki bemutatta Kung herceget és elmondta, miért van jelen.

Jehonala ingujjával eltakarva arcát meghajolt a neki oldalt álló, félrefordított fejű Kung herceg felé.

– Foglalj helyet, bátyám – csicseregte Jehonala, és letelepedett megszokott székébe, míg idős tanára az asztal végén foglalt helyet. A főeunuch a herceg mögé állt, az ágyas négy udvarhölgye pedig Jehonala mögött sorakozott fel.

Így kezdte el Kung herceg a császári ágyas tanítását. Anélkül, hogy ránézett volna, elfordított arccal kezdett bele a leckékbe, amelyeket hónapokon át, heti egy alkalommal tartott. Beszélt az állam általános helyzetéről, beszámolt arról, hogy a trón gyengesége miként idézte elő az alattvalók lázadását, valamint az északi síkságokon és keleti tengeren túli ellenségek invázióját. Beszámolt arról, hogy az első

hódítók – a fűszerrel kereskedő portugálok – háromszáz évvel ezelőtt érkeztek. Törvénytelenül szerzett gazdagságuk hódításra csábított más európaiakat is – így hát jöttek a spanyol hódítók, majd holland hajóikon a hollandusok, utánuk pedig az angolok, akik kirobbantották az ópiumkereskedelemért vívott háborút, majd megérkeztek a franciák és a németek.

Jehonala szeme egyre nagyobbra tágult és egyre sötétebb lett. Hol elsápadt, hol elpirult, és térdén tartott keze ökölbe szorult.

– És nem tettünk semmit? – kiáltott fel.

– Mit tehattünk volna? – vágott vissza Kung herceg. – Nem vagyunk tengerjárók, mint az angolok. Aprócska, kopár és szegény országukat mindenfelől tenger övezi, így népük vagy megél a tengerből, vagy éhen pusztul.

– Én mégis úgy vélem...

Kung herceg felemelt keze belefojtotta Jehonalába a szót.

– Várj – van még más is.

És elmondta, hogy az angolok hogyan vívták egyik háborújukat a másik után, és hogyan arattak sikert mindannyiszor.

– De miért győztek mindig?

– Azért, mert minden pénzüket fegyverekre költötték - felelte Kung herceg.

Azt is elmesélte, miként támadt rájuk újabb ellenség, ezúttal észak felől.

– Már régóta ismerjük az oroszokat. Ötszáz évvel ezelőtt a nagy Kubiláj kán, aki országunkat uralta, orosz testőröket állított maga mellé, és így tett dinasztiájának minden tagja, legkedvesebb hölgyem. Kétszáz évvel később az orosz Jermak, aki bandita volt és kalandor – még vérdíjat is kitűztek a fejére –, féktelen bandájával átkelt az Urál hegységen, prémekre vadászva. Összecsapott a nagy folyó, az Ob völgyében élő északi törzsekkel, és meghódította királyuk városát, Szibért, majd Oroszország uralkodója, a cár nevében birtokba vette – azóta nevezik azt a területet Szibériának. Tettei miatt minden bűnét

megbocsátották, és népe a mai napig is hősként tekint rá.

– Eleget hallottam – mondta Jehonala váratlanul.

– Még korántsem eleget, legkedvesebb hölgyem – mondta udvariasan Kung herceg. – Az angolok nem engedtek szorításukon. A hatalmas Csien-lung fia, Csia-csing idején a britek követet küldtek hozzánk, akit Amherstnek hívtak. Ez a férfi, akit a szokásoknak megfelelően pirkadatkor a fogadóterembe hívtak, arra hivatkozva nem volt hajlandó elmenni, hogy ünnepi öltözéke még nem érkezett meg, és különben is beteg. A Mennyek Fia ekkor elküldte hozzá orvosait, hogy vizsgálják meg az idegent, ők pedig azzal jöttek vissza, hogy Amherst csak színleli betegségét. A Mennyek Fia erre haragra gerjedt, és megparancsolta az angolnak, hogy térjen haza. A fehérek nagyon makacsok, legkedvesebb hölgyem. Sosem hajolnak meg vagy hajtának térdet a Mennyek Fia előtt. Azt mondják, hogy nem térdelnek le senki előtt, kivéve istenüket... és az asszonyokat.

– Az asszonyokat? – ismételte Jehonala. Amint elképzelte, hogy a fehér emberek letérdelnek az asszonyok előtt, úgy kellett elrejtenie kuncogását ingujja mögé. Ám nevetése így is hallatszott, mire Kung herceg szeme sarkából rásandított, és észrevette Jehonala szemének pajkos csillogását, erre ő is nevetni kezdett. Ezen felbátorodva a főeunuch is nevetésben tört ki, amihez csatlakoztak az udvarhölgyek is, igaz, ők arcukat selyem ingujjuk mögé rejtették.

– A fehér emberek még mindig nem térdelnek le a Mennyek Fia előtt? – kérdezte Jehonala, miután a nevetés elült.

– Soha nem fognak letérdelni – felelte Kung herceg. Jehonala hallgatott. „Amikor majd az én fiam uralkodik – gondolta magában –, előtte le fognak térdelni. Ha nem térdelnek le és hajtják fejüket a földre, akkor lefejeztetem őket.”

– És most? – kérdezte. – Még mindig tehetetlenek vagyunk?

– Ellenállunk, bár nem fegyverrel és háborúval, mivel ezekhez nincsenek meg az eszközeink. Viszont ellenállhatunk úgy is, hogy akadályozzuk és késleltetjük őket. Megtagadjuk az idegenek kívánságait. Az angolokat követő jövevények, ezek az amerikaiak is azokra az előnyökre vágnak, amelyeket a többi nyugati néppel kényszerűségből kötött szerződésben megadtunk. Cserébe mi azt követeljük, hogy kormányuk ne támogassa az ópiummal kereskedő amerikaiakat, amibe eddig bele is egyeztek.

– Mi a céljuk ezzel?

– Ki tudja? – kérdezett vissza Kung herceg. Nagyot sóhajtott, és arca árnyékba borult. Kellemes vonásai ellenére egy keserű ember szomorú arca volt ez. Vékony ajka szegletét és homlokát mély ráncok barázdálták.

A herceg felállt és meghajolt.

– Azt hiszem, mára ennyi elég lesz. Ma néhány ecsetvonással felvázoltam a történelmet, legkedvesebb hölgyem. Ha megengeded, ezután arra

töreksem, hogy kitöltsem a keretek közti tért, míg az igazság fel nem tárul előtted.

– Imádkozom, hogy így legyen – válaszolta Jehonala, és ő is felállt, majd meghajolt.

Ezzel véget is ért a nap, és azon az éjszakán Jehonala nem tudott elaludni. Milyen végzet vár rá? Fiának helyre kell állítania a császárság nagyságát, és ellenségeit a tengerbe kell űznie.

*

Jehonala többé nem érezte rabnak magát a palotában. Ő állt a nép reményeinek középpontjában. Evett-e rendesen, jól aludt-e, elbágyadt-e, vannak-e fájdalmai, milyen színben van, hogyan nevet, akaratos volt-e vagy szeszélyes – ezek a kérdések foglalkoztattak mindenkit. A fontosság fényében sütkérezve a téli hónapok gyorsan elteltek – egyik nap követte a másikat; a hétágra sütő nap és a felhőtlen ég étellel ragyogta be az egész várost. A népet boldogsággal töltötte el a remény, és a dolgok kezdtek jóra fordulni. Délen a hosszú hajú lázadók letelepedtek

Nankingban, és hírek szivárogtak északra, amelyek szerint a lázadók vezére számos feleséget választott, és borokkal és finom étkekkel mérgezi magát. Jehonala a jó híreket is csak mérsékelt örömmel fogadta, mivel nem a kínaiak voltak az igazi ellensége. Az idegenek, a fehérek voltak azok. És miért voltak ellenségek? Ha visszatérnének saját földjükre, minden ellenségesség megszűnne. Mi csak azt akarjuk, ami a miénk, gondolta magában Jehonala.

Ezekben a napokban enyhe hangulatváltozás lett rajta úrrá, és még sosem érezte testét ennyire épnek és egészségesnek. Okozhatták a gyógyfüvekből készült teák, amit itattak vele, vagy saját életerege – Jehonala nem tudta az okát. A legfurcsább az volt, hogy már nem gyűlölte a Mennyek Fiát. Igaz, nem is szerette, de szánta az arany hivatali köntösbe burkolt embert. Éjszakánként a karjába vette, nappal pedig megkülönböztetett tisztelettel és megbecsüléssel viseltetett iránta – végtére is ő volt fiának apja, nem igaz? De vajon tényleg ő volt fiának apja? A kérdés ott

rejtőzött szíve mélyén. Fia lesz a császár, hogy kövesse apját. Ám szívében ott rejlett a titok – élénken élt emlékezetében az óra, amikor Zsung-lu engedett kérésének és eljött hozzá.

Életét két patak táplálta – az egyik volt egyre erősödő büszkesége, hogy a trónörököszt hordozza méhében, a másik pedig titkolt szerelme. Az egyik érdekében fanatikusan tanulmányozta a nép történelmét, amelyik fölött majd fia uralkodni fog – számos ősi könyvet átnyálazott, és kérdésekkel bombázta Kung herceget. A másikért újra felfedezte a világ szépségeit – a világét, amelyet egy napon majd fia is meglát. Előfordult, hogy délutánonként nem zárkózott be a könyvtárba, hanem órákon át sétálgatott udvarhölgyeivel – mögöttük haladt eunuchja, Li Lien-jing. Sosem lépték túl a császárváros határát, de a falakon belül is akadt évekre elég látnivaló. Amikor a nap magasan járt és nem fújt hideg szél, Jehonala bejárta az udvarokat, végigsétált az átjárókon és a palota udvarait összekötő, szűk utcák rózsapiros falai

mentén. A szent várost háromszoros falgyűrű övezte, és minden falgyűrűn négy kapu nézett a négy égtáj felé. Az első nagy kapu mögött három belső kapu vezetett a kerteken és hidakon át a palotákhoz és tróntermekhez – ezek a termek mindig dél felé néztek, színeik pedig a természeti elemeket jelképezték. A kertek télen is gyönyörűek voltak: az északi bambusz a hótakaró alatt is zöld maradt, az indiai bambusz pedig skarlátszín bogyókat termelt a havas lepel alatt. A Mennyei Béke kapujánál két, fehér márványból készült szárnyas pillér állt, amelyeket faragott sárkányok öveztek. Jehonala gyakran eljött ide, bár maga sem tudta, hogy miért. Csak azt érezte, hogy lelke megkönnyebbül a fehér szárnyú oszlopok fennkölt látványától.

Palotáról palotára, számos tróntermet bejárva Jehonala kezdte megismerni a szent pólusok városát – a város a föld középpontja volt, éppúgy, mint ahogy az északi sarkcsillag az égé. Jehonala békés magányában gyakorta sétálgatott udvarhölgyei

társaságában, és arra gondolt, hogy jól választott, amikor úgy döntött, hogy itt szüli meg gyermekét, és ez lesz fia otthona.

Az új esztendő tavaszának harmadik holdhónapjában, csak az istenek tudják, hogy miért éppen ezen a napon, Jehonala megszülte fiát. A halott anyacsászárné helyét átvevő rangidős udvarhölgyek jelenlétében született meg a fia, aki minden kétséget kizáróan az örökös volt, ahogy azt a bába kijelentette. Miközben Jehonala még a zsámolyon kucorgott, az egyik bába felkapta a gyermeket és megmutatta az udvarhölgyeknek.

– Lássátok, nagytiszteletű anyák! – harsogta. – A fiúgyermek teljesen egészséges!

A félájult Jehonala ekkor felnézett, és megpillantotta a fiát. Ott feküdt a bába kezében, kis kezével-lábával kapálózva, majd kítátotta száját és felsírt.

Amikor leszállt az éjszaka, a lágý, tavaszi éjszaka, az apró magánpalota külső udvarán meggyújtották az áldozati oltárra helyezett lámpásokat. Az ágyban fekvő

Jehonala a léccel védett ablakon át nézte az egybegyűlt hercegeket, udvarhölgyeket és eunuchokat, akik az asztal mögött álltak – a gyertyafény megcsillant arcukon és arannyal-ezüsttel szegett, sokszínű szaténköntösükön. Elérkezett az égieknek tartott születésáldozat órája, és a császár az oltár előtt állva mondott köszönetet és jelentette be örököse világra jöttét. Az oltáron három áldozati ajándék hevert: egy főtt disznófej – fehér és szőrtelen –, egy főtt kakas, amelyet a farka és a feje kivételével megkopasztottak, és a kettő között egy élő hal vergődött skarlátszínű selyemhálóban.

A rítus bonyolult volt, de kizárólag a Mennyek Fia hajthatta végre. A halat egy lótuszokkal teli medencéből fogták ki, és élve is kellett visszajuttatni oda, különben az örökös nem éli meg férfikorát. A császári felség ugyanakkor nem siettethette a ceremóniát, és meg kellett őriznie ünnepélyes komolyságát is, különben az égiek megsértődtek volna. A császár a néma csendben felemelte karját, és

szótlanul térdre borult az égiek előtt – ezt egyedül csak ő tehette meg– és kántálni kezdte az imát. Pontosan a megfelelő időpontban fejezte be, és mindkét kezével megragadta a még élő halat, majd átadta a főeunuchnak, aki a tavacskához sietett és beledobta, majd megvárta, hogy elúszik-e. Ha a hal nem úszik el, az örököszt gyermekkorában éri a halál. A főeunuch magasra tartott lámpással fürkészte a vizet, és az udvar néma csendben várakozott – a császár mozdulatlanul állt az oltár előtt.

A fény valami ezüstösön csillant meg.

– A hal életben van, fenség! – kiáltotta az eunuch.

Az örömteli szavak hallatán mindenki felszabadultan nevetni és beszélni kezdett. Petárdákat durrogtattak, a palotában az összes ketrecbe zárt madarat kiengedték, és a rakéták fényárba vonták az eget. Miközben Jehonala könyökére támaszkodott, úgy látta, mintha meghasadt volna előtte az ég, és a közepéből egy hatalmas aranyorchidea robbant elő a szikrázó

sötétség háttére előtt – a virág szirmai lilás árnyalatban pompáztak.

– A tiszteletedre, úrnőm! – kiáltotta a szolgáló.

A városban az emberek ujjongtak, amikor meglátták a jelenséget, mire Jehonala nevetni kezdett, és hátravetette magát ágyában. Hányszor kívánta életében, hogy bárcsak férfi lehetne, de most igazán örült annak, hogy nőnek született! Melyik férfi részesülhet ilyen diadalban, mint amilyen az övé – az övé, aki gyermeket szült a császárnak?

– Unokatestvérem, a császári hitves még itt van az udvarban? – kérdezte.

Az öregasszony kikandikált az udvarba.

– Úgy látom, hogy ott áll az udvarhölgyek között – válaszolta.

– Menj érte – parancsolt rá Jehonala. – Kérd meg, hogy látogasson meg. Mondd el neki, hogy alig várom, hogy lássam.

A szolgáló büszke léptekkel távozott, és megkérte a császári hitvest, hogy látogassa meg ágyban fekvő úrnőjét. Ám Szakota a fejét rázta.

– Azért keltem fel az ágyból, hogy részt vegyek a szertartáson, és most már visszavonulok. Nem érzem jól magam.

Ezzel sarkon fordult, és két udvarhölgyére támaszkodva elindult a sötétben az egyik kerek holdkapu felé. Előttük egy eunuch lépkedett, lámpással a kezében.

Ez a visszautasítás mindenkit meglepett, és Jehonala szolgálója visszatért úrnőjéhez, hogy beszámoljon arról, mi történt.

– Hölgyem, a császári hitves nem jön el. Azt mondja, hogy beteg, de én nem hiszem.

– Akkor miért nem jön? – kérdezte Jehonala.

– Ki tudná megmondani, hogyan változik a császári hitves szíve? Neki van egy lánya. A fiút azonban te szülted.

– Szakota nem ilyen kicsinyes – vitatkozott Jehonala, de miközben kimondta, már eszébe is jutott, hogy unokanővére nagy titok tudója.

– Ki ismerheti a szív titkait? – kérdezte újra a szolgáló, és ezúttal Jehonala nem felelt.

Az udvar mostanra kiürült, és a császár, valamint követői elindultak a lakomára. Ma az emberek mindenfelé lakmározni fognak és ünnepelnek majd. Északtól délig, kelettől nyugatig megnyitják a börtönök kapuját, és mindenkit kiengednek, bármilyen bűnt követett is el. A városokban és falvakban a boltok hét napig nem nyitnak ki, egyetlen állatot sem vágnak le a húsáért, egyetlen halat sem fognak ki a folyókból és a tavakból – ha véletlenül mégis kifognának, azt vissza kell dobni, akárcsak a piacokon kádakban és dézsákban tartott élő halakat. A ketrecbe zárt madarakat kiengedték, a kunyhókban éppúgy, mint a palotákban, a száműzöttek visszatérhettek és visszakapták földjeiket és címeiket. Mindez az újszülött fiúgyermek tiszteletére!

Jehonala furcsamód mégis egyedül érezte magát az ágyban fekvé. Szakota nem látogatta meg sem őt, sem fiát. Szakota mindig kedves és gyengéd volt. Akkor hát mi történhetett? Az biztos, hogy az eunuchok mindenbe belekontárkodtak, és minden kétséget kizáróan ők terjesztettek el olyan történeteket, hogy Szakota most rosszakat gondol róla és fiáról. A feltörekvő Szu-sun főtanácsos vagy barátja, a császár unokaöccse, Ji herceg lehetett a két gonosz, akik féltékenykedtek rá. Li Lien-jing elmondta Jehonalának, hogy megérkeztéig a császár a főtanácsosba és barátjába fektette minden bizalmát, és ők álltak legközelebb hozzá, egészen addig, amíg az uralkodó még közelebb nem vonta Jehonalát, mindedig csillapíthatatlan szerelmétől hajtva.

Sosem ártottam nekik, gondolta a fiatal nő, és még a kelleténél udvariasabban is bántam velük.

A főtanácsos gögös és becsvágyó ember volt. Bár alacsony sorból származott, és még azt is elérte, hogy saját lányából, a tizenhat esztendőes Mejből Jehonala

udvarhölgye legyen. Viszont Kung herceget a barátai sorában kell tudnia, döntötte el Jehonala. Emlékezetébe idézte a csinos és vékony arcot, és elhatározta, hogy a férfit szövetségesevé teszi és meg is tartja annak. A hatalmas, elfüggönyözött ágyban heverő Jehonala jobb karjával átölelte fiát, és kettejük sorsán mélézött. Szemben álltak a világgal, ő és a fia. A férfi, akit szeret, sosem lehet a férje. Csak a halál adhatott neki menekvést, de most már a halál is elérhetetlen messzeségbe került. Szült egy fiút, és csak annyit tehet, hogy biztonságot nyújt neki a paloták falai között tenyésző intrikák ellen. Gonosz idők jártak, az égiek baljós ómenekkel rémítgettek mindenkit, a császár gyenge volt, és egyedül csak ő, Jehonala biztosíthatta fiának a trónt.

Ezen és az ezt követő minden éjen át – az összesen, amely még hátravolt életéből – eljöttek azok a sötét órák, amikor tágra nyílt szemmel és rémült szívvel nézett szembe végzetével, tudván, hogy csak önmagából merítheti az erőt, ami elegendő ahhoz,

hogy megérjen egy újabb pirkadatot. Dacolnia kell velük – ellenségekkel és barátokkal... még Szakotával is, aki ismén a titkát. Ez a gyermek, a fia, akit a karjaiban tart, lesz majd Hszien-feng császár fia. Semmilyen más nevet nem viselhet. Ő a császár fia és a Sárkánytrón örököse! Így vette kezdetét Jehonala saját sorsával vívott hosszú harca.

II.

CE-HSZI

Az ősi hagyománynak megfelelően, az első hónapban a fia vele maradhatott. A gyermek még a dajka karjaiban sem hagyhatta el anyja palotáját. Jehonala a szobák rengetegében és a bazsarózsákkal tele udvaron töltötte nappalait és éjszakáit. Ez a vidámság és az öröm hónapja volt, amikor Jehonalát babusgatták, és a császár kedvencének, vagy a szerencsés anyának nevezték. Mindenki eljött, hogy megnézze a gyermeket, és ujjongtak kicsattanó, pirospozsgás, édes arca, erős keze és lába láttán. Mindenki eljött, Szakotát kivéve – ez volt az egyetlen üröm, amely az ifjú anya örömébe vegyült. A császári hitvesnek kellett volna elsőként felkeresnie a

gyermeket és elismernie őt trónörökösnek, de Szakota mégsem jött el. Azzal mentette ki magát, hogy az a hónap, amikor ő született, a csillagok állása miatt éppen ellentétje a hónapnak, amelyben a gyermek világra jött. Miképpen merné hát átlépni a palota küszöbét, ahol a gyermek lakik?

Jehonala válasz nélkül hagyta a kifogást. Szíve mélyére rejtette haragját, amely egyre erősödött abban a hónapban, amikor fiának életet adott. Még három nap hátra volt a születés hónapjából, amikor a következő üzenettel küldte Li Lien-Jinget Szakotához:

– Mivel nem látogatsz meg engem, kuzinom, nekem kell felkeresnem téged, hogy áldásod és védelmed kérjem a fiamra, aki a törvény és a hagyomány értelmében mindkettőnké.

A császári hitvesnek valóban saját gyermekeként kellett óvnia az örököszt – ez kötelességei közé tartozott –, de Jehonala még mindig attól félt, hogy az összetartó eunuchok és hercegek által táplált titkolt féltékenység vagy gonosz pletyka mérgezte meg

Szakota szívét. Az efféle viszálykodások fertővé változtatták a Tiltott Várost, és amikor az alacsonyabb rangú udvaroncok összecsaptak, igyekeztek megosztani a felettük állókat, abban a reményben, hogy ők is bekapcsolódnak a hatalomért vívott végtelen küzdelembe. A fiáért aggódó Jehonala azonban elhatározta, hogy nem engedi Szakotát elválasztani magától. Szövetségre kényszeríti, ha már magától nem hajlandó erre.

Igy tehát, ezen a napon nekikészült, hogy elhagyja a palotát és meglátogassa Szakotát. Igyekezett a lehető legnagyobb biztonságban tudni gyermekét, és mindent meg is tett ezért. Megparancsolta Li Lien-jingnek, hogy a város legjobb aranyművesétől vásároljon egy apró, de erős szemekből álló aranyláncot, amelyet fia nyakába tett és a két végét aranylakattal kapcsolta össze. A kulcsot egy mives aranyláncon saját nyakában hordta ruhái alatt, és sem éjjel, sem nappal nem vette le egy pillanatra sem. És bár fia ezáltal jelképesen a Földhöz kapcsolódott, ez még nem volt

elegendő. Jelképesen fel kell ajánlania a gyermeket klánja nagy hatalmú családjainak, akik örökbe fogadják. Csakhogy hol voltak neki barátai? Sokat törte ezen a fejét, és lassan egy terv kezdett körvonalazódni benne. A császárság száz legrangosabb családjának fejétől kért egy köteg selymet, a legfinomabb anyagból. Parancsára a palota takácsai a selymekből száz apró darabot szabtak ki, és ebből varrtak köntöst a gyermeknek. Így Jehonala fia jelképesen tagja lett a száz legerősebb és legnemesebb családnak, akiknek védelme alatt még az istenek sem mernek ártani neki. Köztudott volt ugyanis, hogy az istenek féltékenyek a halandó nőktől született gyönyörű fiúgyermekre, és betegségeket meg baleseteket zúdítanak a földre, hogy elpusztítsák ezeket a kisdedeket, még mielőtt az istenekkel vetekedő férfiakká érnének.

Három nappal azelőtt, hogy letelt volna fia születésének holdhónapja, Jehonala felkereste Szakota palotáját. Új köntösét viselte: az apró piros gránátalmavirágokkal hímzett, császársárga

szaténruháját. Haját gyöngyökkel díszített, fekete szatén fejfedő borította. Arcát előbb bárányszírral, majd illatszerrel meghintett vízzel mosta meg, azután bepúderezte és kifestette. Vékony szemöldökét olajos tintába mártott ecsettel húzta ki. Bájos ajkát pirosra rúzsozta, ami azt hivatott kifejezni, hogy tulajdonosa gyengéd és melegszívű. Kezén ékköves gyűrűket viselt, egyik hüvelykujját tömör jadegyűrű ékesítette – hosszú és csiszolt körmeire apró drágakövekkel kirakott, vékonyra kalapált aranylemezeket húzott. Fülébe jade és gyöngy fülbevalók kerültek. Magas talpú cipője és fejdíszje miatt magasabbnak látszott. Amikor végzett, még udvarhölgyei is összecsapták kezüket szépsége láttán.

Ekkor Jehonala karjába vette tetőtől talpig vörös szaténba öltöztetett gyermekét – a ruháján apró aranysárkányok tekergőztek –, és beült palankinjába. Így utazott anya és fia a császári hitves palotájába – az eunuchok előrementek, hogy bejelentsék érkezését, míg udvarhölgyei a gyaloghintó mögött lépdeltek.

Amikor megérkeztek úti céljukhoz, Jehonala kiszállt a palankinból, és átlépte a palota küszöbét. A fogadóteremben már ott ült Szakota. Szakota még nem épült fel a szülésből, arca a szokottnál is sápadtabb és sárgább volt. Arcán megszaporodtak a ráncok, apró keze egy nyomorék gyermek kezének méretére zsugorodott.

Az apró és félénk teremtés mellett az erős és csinos Jehonala ifjú cédrusnak látszott.

– Hozzád jöttem, unokatestvérem – mondta Jehonala a formális üdvözlést követően. – Közös fiunk érdekében jöttem. Igaz, én adtam neki életet, de a te kötelességed az enyémnél is nagyobb, unokatestvérem. Vagy talán az apja nem a Mennyek Fia, aki engem megelőzve, a te urad? A védelmedet kérem a fiunkra.

Szakota meggörnyedve felállt székéből, a karfába kapaszkodva.

– Ülj le, unokatestvérem – szólt panaszos hangján. – Egy hónap óta ez az első alkalom, hogy elhagyod palotád udvarát. Ülj le és pihenj.

– Addig nem pihenek, amíg ígéretet nem teszel a fiunknak.

Jehonala állva maradt, és rezzenéstelen arccal nézte Szakotát – fekete szeme még jobban elsötétedett és csillogni kezdett, szembogara kitágult.

Szakota visszarogyott székébe.

– De... de hát miért? – hebegte. – Miért beszélsz velem így? Nem vagyunk talán rokonok? 'Falán nem közös utunk a császár?

– Nem magamért, hanem a fiamért kérem ezt a kegyet – felelte Jehonala. – Nekem nincs szükségem senkire. De biztos akarok benne lenni, hogy te a fiunk mellett állsz, és nem szemben vele.

Mindketten tudták, hogy mire utal a másik. A hercegeket és az eunuchokat megosztó intrikák közepette Jehonala biztosítani akarta, hogy Szakota ne álljon azok élére, akik esetleg az örökös

pusztulására törnek, és akik mást akarnak a Sárkánytrónra ültetni. Szakota néma hallgatása arról árulkodott, hogy valóban van egy ilyen csoport, és a császári hitves nem akar ígéretet tenni.

Jehonala előrelépett, és a gyermeket átadta egyik udvarhölgyének.

– Add a kezed, unokatestvérem – mondta könnyed, de elszánt hangon. – ígérd meg, hogy semmi nem állhat közénk. Együtt kell élnünk életünket ezeken a falakon belül. Barátok legyünk, ne pedig ellenségek.

Némán várakozott, miközben Szakota vívódott magával, de nem nyújtott kezet. Ekkor Jehonala hirtelen előrehajolt – hatalmas szeme dühösen villant —, és megmarkolta a két apró, puha kezet, majd olyan erővel szorította meg őket, hogy könnyek peregtek Szakota szeméből. Jehonala ezt a módszert már gyerekkorukban is alkalmazta. Amikor Szakota duzzogott és fellázadt, Jehonala addig préselte a kezét, amíg a másik már nem bírta.

– Meg... megígérem – rebegte Szakota megtörten.

– Én is megígérem – mondta Jehonala határozottan. Elengedte Szakota kezét, amely visszahullt az ölébe, és látta – akárcsak a jelen levő udvarhölgyek is –, hogy arany körömvédői vörös csíkokat szántottak a puha bőrbe. Szakota összekulcsolta kezét, és fájdalomkönyvek csorogtak végig az arcán.

Jehonala azonban egyetlen szóval sem fejezte ki sajnálkozását a törtétek miatt. Meghajolt, és egy kézmozdulattal visszautasította a felkínált teát.

– Nem tartalak fel tovább, unokatestvérem – mondta megszokott kedves hangján. – Ezért az ígéretért jöttem, és most már megkaptam. Ez az enyém, amíg élek, és amíg fiam él. Mint ahogy azt sem feledem el, hogy magam is ígéretet tettem.

Jehonala páratlan büszkeséggel hordozta végig tekintetét az udvarhölgyeken. Megfordult, ismét karjába vette a fiát, és aranyköntösének suhogása közepette távozott.

Miután este megszoptatta a trónörököst, és az elaludt a dajka karjaiban, Jehonala Li Lien-jingért

küldetett. Az eunuch mindig a közelében tartózkodott, és amikor megérkezett, az ágyas megparancsolta neki, hogy hívja színe elé a főeunuchot, An Te-hajt.

– Mondd meg neki, hogy nagy bajok vannak készülőben. Li Lien-jing engedelmeskedett, és egy-két óra elteltével vissza is érkezett a főeunuchal, aki, miután köszöntötte Jehonalát, így szólt:

– Bocsásd meg késlekedésemet, nagytiszteletű hölgyem. A császár hálószobájába szólítottak teendőim, a fenséges úr parancsait kellett teljesítenem.

– Megbocsátok – felelte Jehonala, és mutatójával egy székre mutatott. A főeunuch helyet foglalt, a nő pedig letelepedett a szoba belső falához tolt hosszú, faragott asztal mellett álló trónszerű székébe. Udvarhölgyeit már elbocsátotta, és csak szolgálója meg Li Lien-jing maradt velük.

Amikor Li Lien-jing visszavonulni készült, Jehonala arra kérte, hogy maradjon.

– Amit mondani akarok, az mindkettőjüknek szól, mivel olyan fontosak számomra, akár a két kezem. –

Majd azokról az intrikákról érdeklődött, amelyeket udvarhölgyei suttogtak a fülébe.

– Igaz ez? – kérdezte a főeunuchot. – Akadnak olyanok, akik el akarják ragadni a trónt a fiamtól, ha már... – Itt elhallgatott, mivel a császárral kapcsolatban senki sem ejthetett ki halálra utaló szót.

Minden igaz, hölgyem – biccentette meg busa fejét a jóképű főeunuch.

– Beszélj róla – parancsolta Jehonala.

– Nagytiszteletű hölgyem, tudnod kell, hogy a nagy hatalmú klánok között nem akad egy sem, amelyik úgy vélné, hogy a császár képes egészséges fiút nemzeni – mondta engedelmesen a főeunuch. – Amikor a császári hitves életet adott a beteges lánygyermeknek, az igazukban bízó hercegek összeszedték bátorságukat és kitervelték, hogy amint a császár eltávozik a Sárga Forráshoz, elorozzák a császári trónt. Sajnos nem számíthatunk hosszú uralkodásra – rázta meg a fejét. – A császár évei számát tekintve még fiatal, de az anyacsászárné túlságosan is szerette

öt. Édességekkel etette, amikor még gyermek volt, és amikor megfájdult a hasa, ópiumot rendelt neki. A császár még nem volt tizenkét éves, amikor az eunuchok már lezüllesztették, és nem volt még tizenhat, amikor a nők már kimerítették. Engedd meg, hogy az igazat mondjam.

A főeunuch ekkor nagy, sima kezét a térdére tette, és annyira halkán beszélt, hogy Li Lien-jingnek előre kellett hajolnia, hogy hallja.

– Ha bölcsek akarunk lenni, számba kell vennünk barátainkat és ellenségeinket – jelentette ki a főeunuch, és széles arcára komolyság ült.

Jehonala mozdulatlanul ült, miközben An Te-haj beszélt. Filigrán alakjának köszönhetően könnyedén ült mozdulatlanul akár órákon át is, uralkodói testtartást felvéve. Most félelem nélkül tekintett a főeunuchra.

– Kik az ellenségeink? – kérdezte.

– Először is ott van Szu-sun főtanácsos – suttogta a főeunuch.

– Micsoda? – kiáltotta Jehonala. – És én még az ő lányát tettem meg egyik kedvenc udvarhölgyemnek!

– Ennek ellenére ő az ellenségünk – mondta a főeunuch komolyan –, és vele együtt a császár unokaöccse, Ji bércei; és Cseng herceg. Nagytiszteletű hölgyem, ők az első számú ellenségeid, mivel fiúval ajándékoztál meg bennünket.

Jehonala lehajtotta a fejét. A veszély éppen olyan nagy volt, mint amilyennek gondolta. Hatalmas hercegek álltak szemben vele, akik vér- és klánrokonai voltak magának a császárnak. Ő pedig csak egy asszony volt.

Büszkén felszegte a fejét.

– És kik a barátaink?

A főeunuch megköszöri a torkát.

– Nagytiszteletű hölgyem, elsősorban ott van Kung herceg, a Mennyek Fiának öccse.

– Ó valóban a barátunk?! – kiáltott fel Jehonala. – Egymagában többet ér, mint a többiek. – Még olyan

fiatal volt, hogy a legcsekélyebb remény is elegendő volt számára; még az arca is kipirult.

– Amikor Kung herceg találkozott veled – közölte a főeunuch –, azt mondta rólad az egyik klánbelijének, hogy az ilyen okos és gyönyörű asszony vagy jó szerencsét hoz a birodalomra, vagy romba dönti a Sárkánytrónt.

Jehonala elgondolkodott a hallottakon. Töprengett és jó darabig némán hallgatott. Majd nagyot sóhajtott.

– Ha jó szerencsét vagyok hivatott hozni, szükségem van fegyverekre.

– Így igaz, nagytiszteletű hölgyem – felelte a főeunuch, és türelmesen várt.

– Térj vissza a császárhoz – parancsolta Jehonala. – Tudatosítsd benne, hogy örökösét veszély fenyegeti, és csak én tudom megvédeni gyermekünket. Juttasd eszébe, hogy a császári hitves rangjára kell emelnie engem, hogy Szakotának vagy azoknak, akik felhasználják őt, ne legyen hatalma az örökös felett.

A főeunuch elmosolyodott az ágyas eszessége láttán, Li Lien-jing pedig az ujjait ropogtatva nevetett.

– Hölgyem – mondta a főeunuch –, beszélek minderről a császárnak, és ő az örökös születésének első holdhónapján megjutalmaz. Lehet ennél szerencsésebb napot választani?

– Aligha – helyeselt Jehonala.

Tekintete a főeunuch sima és magas homloka alatt mélyen ülő apró, fekete szemébe mélyedt, és ahogy elmosolyodott, arcán gödröcskék jelentek meg, nagy szeme pedig huncutul, vidáman és diadalittasan csillogott.

*

Fia egy hónapos lett. Születésekor telihold volt, és most ismét kitelt az ezüstös korong. Elmúltak a veszélyek: a „tíz nap” veszélye, amikor az újszülöttek meghaltak, mielőtt elérték volna a tíznapos kort; a hasmenés veszélye, amikor is a kisedéből minden kifolyt, míg apró teste ki nem száradt; a folytonos hányás veszélye; a köhögés, megfázás és láz

veszélye. Az első hónap végén az örökös pufók volt és egészséges, zsarnoki módon állandóan enni követelt, így a szoptatós dajkának éjjel-nappal készen kellett állnia. A dajkát maga Jehonala választotta ki – az ifjú és erős vidéki háziasszony kínai volt, akinek gyermeke szintén elsőszülött fiú volt, így teje megfelelőnek bizonyult a királyi csemetének. Ám Jehonala nem elégedett meg azzal, hogy az udvari orvosok egészségesnek és erősnek nyilvánították a dajkát. Ő maga is megvizsgálta a nő testét, megízlelte édes tejét és megszagolta leheletét, hogy megbizonyosodjon arról, nem savanyú. Maga írta elő a nő étrendjét, és gondoskodott arról is, hogy csak a legjobb és legtáplálóbb ételeket kapja. A trónörökös így szépen gyarapodott azon a tejen, amellyel a parasztyereket táplálták.

A császár a trónörökös első, holdhónapban számított születésnapján elrendelte, hogy szerte az országban mindenütt ünnepeket rendezzenek. A Tiltott Városban egész nap tartott a lakoma és a zenélés, és

amikor a császár elküldte a főeunuchot, hogy érdeklődjön meg Jehonalától, mit szeretne tenni ezen a csodálatos napon, a lány saját vágyát osztotta meg vele.

– Már régóta vágyom arra, hogy lássak egy jó színdarabot – mondta An Te-hajnak. – Amióta az aranytetők alatt élek, egyetlen előadást sem láttam. Az anyacsászárné nem kedvelte a színészeket, így nem is mertem ilyesmit kérni, amíg ő élt, a gyász hónapjai alatt pedig nem állhattam elő ezzel. De most... vajon a Mennyek Fia teljesíti vágyamat?

An Te-haj elmosolyodott a lány piruló arcának láttán, amely olyan lelkesedést sugárzott, akár egy gyereké – a nagy szemek reménykedve néztek rá.

– A Mennyek Fia semmit sem tagad meg tőled, hölgyem – mondta, majd pislogott és többször bólintott, jelezve, hogy Jehonala sokkal nagyobb jutalmat is kérhetne, mint egy előadás. Majd azonnal elsietett, hogy tolmácsolja kérését.

Így az ünnepnapon teljesült Jehonala kisebb kívánsága – de közben arra várt, hogy igazi, nagy kívánsága váljon valóra, az, amikor a nap során feljebb léphet az udvari ranglétrán. De előbb az ajándékokat kellett átadnia és átvennie. A szertartáshoz a császár a Páratlan Fényesség Palotájának tróntermét választotta, ahol pirkadat óta várakoztak a birodalom minden részéből érkezett küldöttek, akik között eunuchok siettek ide-oda, felügyelve a császári ötkarmú sárkánnyal díszített, rudakon imbolygó nagy lámpásokat. Ezeket a lámpásokat szaruból készítették, erős fényük megvilágította az eunuchok és a vendégek ruháinak aranyhímzéseit és a trónszéket díszítő ékköveket. Egyszerre ragyogott itt mindenféle szín és árnyalat – karmazsinvörös, mély- és sötétlila, skarlátpiros és élénk kék, élesen csillanó arany és ezüst.

Mindenki néma csendben várta a Mennyek Fiának érkezését. Hajnalhasadáskor megjelent a császári menet – a skarlátszínű tunikát viselő örök nyitották a

sort, a kezükben zászlók lobogtak a reggeli szélben. Az örök után jöttek a hercegek, majd kettesével az eunuchok, akiknek bíbor köntösét derekukon aranszalag fogta össze. Közöttük a tizenkét hordszékvívő cipelte a sárga sárkánypalankint, amelyben maga a Mennyek Fia ült. A trónteremben mindenki térdre hullt, és fejét kilencszer a padlóhoz érintette, miközben ezt kántálta:

– Tízezer év... tízezer év... tízezer év!

A császár kiszállt palankinjából, és jobb kezével testvére, bal kezével pedig a főtanácsos karjára támaszkodva az aranytrónhoz lépett. Ott kimért méltósággal helyet foglalt, tenyerét térdére fektette, és így fogadta a sorban elé járuló hercegeket és minisztereket, akik ajándékokat hoztak az örökösnek. Kezük nem érintette az ajándékokat – szolgák hozták azokat tálcákon és ezüstitányérokon. Kung herceg felolvasta az adományok listáját és hogy honnan érkeztek, melyik tartományból, melyik kikötőből vagy városból, melyik országrészből. An Te-haj, a főeunuch

íróecsettel bejegyezte egy könyvbe az adományozó nevét, az ajándékot és annak értékét – magasabb összeget írt be, ha az ajándékozó korábban már lefizette őt titokban áruval vagy pénzzel.

A trón mögött most is ott állt a fából készült, beillatosított hatalmas paraván, mögötte ott ült Jehonala, a császári hitves és udvarhölgyei. Amikor minden ajándékot bejegyeztek, a császár hívatta Jehonalát, hogy vegye át az uralkodó ajándékát. A főeunuch vitte el az üzenetet, ő vezette elő a lányt és ment előtte a Sárkánytrónig. Jehonala egy pillanatig egyenesen, felemelt fejjel, kihúzott derékkal állt ott, és nem nézett se jobbra, se balra. Majd lassan és engedelmesen térdre rogyott és kezét a mozaikpadlóra helyezte – egyiket a másikra fektetve –, homlokát pedig keresztezett karjára hajtotta.

A fölé magasodó császár kivárt, majd beszélni kezdett.

– A mai napon elrendelem, hogy a császári örökös anyja, aki itt térdel, emeltessen a császári hitves

rangjára, és minden tekintetben legyen egyenlő a jelenlegi hitvessel. A félreértések elkerülése végett, a jelenlegi hitves viselje a Cu-an, a Keleti Palota Császárnéja nevet, a Szerencsés Anya neve pedig legyen Ce-hszi, a Nyugati Palota Császárnéja. Ez az én akaratom. Hirdetessék ki az egész birodalomban, hogy mindenki tudjon róla.

Jehonala fejében lüktetni kezdett a vér, szíve csordultig telt örömmel. Ki árthatna most már neki? Háromszor érintette meg fejével a császár alkarját, majd ismét háromszor, majd újfent háromszor. Majd felemelkedett és addig állt ott, amíg a főeunuch ki nem nyújtotta jobb karját, Ce-hszi pedig elfogadta, és együtt tértek vissza a Sárkányparaván mögé. Amikor azonban helyet foglalt, nem nézett Szakotára, mint ahogy Szakota sem szólt semmit.

Amíg Jehonala a Sárkánytrón előtt állt, a hatalmas fogadóteremben néma csend honolt. Egyetlen hang sem hallatszott, egyetlen kéz sem moccant, csak a császár hangja töltötte be a termet. Ettől a naptól fogva

többé már nem Jehonala volt a neve. Császári nevén kellett szólítani: ő volt Ce-hszi, a Szent Anya.

Ce-hszi még ezen a napon hívatta a császár. Már három hónapja nem érkezett hívás – terhességének utolsó két hónapjában, és az örökös születése óta. De most elérkezett az idő. Örömmel fogadta a hívást, hiszen ez azt jelentette, hogy még mindig élvezzi a császár kegyét – és nemcsak fia, hanem saját személye révén is. Nagyon jól tudta, hogy az elmúlt hónapokban a császár több ágyassal is töltötte kedvét, és mindegyikük azt remélte, hogy átvehetik a legkedveltebb helyét. Ma éjjel kiderül, hogy sikerrel járt-e valamelyikük, így izgatottan készülődött, hogy kövesse majd a főeunuchot, aki a palotája bejáratánál várakozott.

Mégis milyen nehéz volt a távozás! Gyermeke ágya az övé mellett állt. Az örökös szobáját már születése előtt előkészítették, de Ce-hszi eddig nem engedte, hogy akár egyetlen éjszakát is ott töltsön – és ez ma éjjel sem lesz másként. Bár már elkészült, a

halványpiros szaténba öltözött, felékszerezett és beillatosított asszony képtelen volt elszakadni fiától, aki jóllakottan aludt selyemágyacskájában. A szoptatós dajka ült mellette meg Ce-hszi szolgálója.

– Egyetlen lélegzetvételenyi időre se hagyjátok őt magára – figyelmeztette őket Ce-hszi. – Ne feledjétek: bármikor térjek is vissza, akár csak pirkadatkor, és azt látom, hogy a fiam sír, nyűgösködik, vagy piros foltok vannak a testén, mindkettőtököt megbotoztatlak, és ha bármi baja esett, a fejetekkel feleltek érte.

A szolgálók látták, hogy úrnőjük elszánt pillantással mered rájuk. A szoptatós dajka teljesen megrémült, hogy mindig udvarias úrnője ennyire megváltozott, de még Ce-hszi szolgálója is csodálkozva nézett rá.

– Amikor a Nyugati Palota Császárnéja gyermeknek adott életet, nőtény tigrissé változott – mondta alázatosan a szolgáló. – Nagytiszteletű anya, nyugodj meg: jobban fogunk rá vigyázni, mint ahogy te elmondhatod nekünk.

Ám Ce-hszinek még további parancsai is voltak.

– Li Lien-jingnek odakint kell ülnie, és udvarhölgyeim nem horkolhatnak.

– Így lesz – ígérte szolgálója.

Ce-hszi azonban még mindig nem indult. Alvó gyermeke fölé hajolt, és hosszan nézte rózsás arcát, puha, piros, duzzogóan felvont ajkát, nagy szemét, a fejéhez simuló, hosszú cimpájú fülét – mindezek magas intelligenciára vallottak. Vajon kitől nyerte a gyermek ezt a szépséget? Abban biztos volt, hogy ő egymagában nem volt elegendő ilyen tökéletes szépséghez. Viszont az apja...

Elhessegette gondolatait, és fia kezéért nyúlt – előbb a jobb, majd a bal kezét fogta meg, finoman összenyomta a behajlított ujjacskákat, és megszagolgatta a puha kezecskéket. O, micsoda kincset tudhatott magáénak!

– Nagytiszteletű hölgyem!

An Te-haj hangját hallotta a szomszédos szobából. A főeunuch egyre türelmetlenebb lett – nem önmaga, hanem Ce-hszi miatt. A lány már megtanulta, hogy a

főeunuch szövetségese a palotában vívott titkos háborúban, és hogy jól teszi, ha hallgat rá. Már csak egy feladatot kellett végrehajtania. Az öltözőasztalkájáról kiválasztott két ajándékot – egy aranygyűrűt és egy gyöngyszemekkel kirakott vékony karkötőt. Ezekkel az ajándékokkal fizette le szolgálóit. A gyűrűt a szolgálója kapta, a karkötőt a szoptatós dajka. Majd kisietett a szobából. Odakint An Te-haj társágában Li Lien-jing várakozott rá. Ce-hszi saját eunuchjának egy aranypénzt nyújtott át, egy szó nélkül: ő tudta, hogy mit jelent ez, és miközben a császári hitves távozott An Te-haj kíséretében, Li Lien-jing hátramaradt, hogy őrizze a gyermekeket.

Ce-hszi köntösének mélyén aranyérmék lapultak, de addig nem adja oda a főeunuchnak, amíg ki nem derül, hogy a császár miként fogadja őt. Ha az éjszaka jól alakul, megkapja jutalmát. A főeunuch tisztában volt mindezzel, és némán vezette Ce-hszit a jól ismert, szűk átjárókon át a Tiltott Város szívébe.

– Gyere ide – szólt a császár.

Hatalmas szobájának küszöbén állt, ahonnan teljes szépségében láthatta erős ágyasát. Parancsára Ce-hszi lassan s kecsesen felé indult. Bár nem volt szégyenlős, félénkségét tettetett, és félig színlelt édes szemérmességgel lépkedett. Rendelkezett a nőknek azzal a képességével, hogy szinte bárhol és bármikor azzá tudott válni, amivé szeretett volna. Ugyanakkor nem csapott be senkit, mivel önmaga is elhitte szerepét, így hitelesen tudta alakítani.

Amikor a majdnem az egész szobát betöltő, sárga függönyös ágyhoz közeledett, hirtelen sajnálat tört rá. A rá várakozó férfi halálra volt ítélve. Bár még fiatal volt, erejét túlságosan hamar elfecsérelte.

Ce-hszi sietve tette meg az utolsó néhány lépést.

– Ó, jaj – sírta –, beteg vagy, és senki sem szólt nekem, Mennyek Ura!

Az arany gyertyatartókban égő nagy gyertyák fényében a férfi nagyon sápadtnak látszott, sárga bőre ráfeszült arcára és testének apró, finom csontjaira –

akárha egy csontváz hevert volna a sárga szaténpárnákon. Tenyérrel felfelé fordított keze élettelenül hevert a paplanon. Ce-hszi leült az ágyra, átölelte a császárt, majd erős, meleg kezébe vette a száraz, hideg kezeket.

– Fájdalmaid vannak? – kérdezte aggódva.

– Nincsenek fájdalmaim. Csak ez a gyengeség...

– De ez a kezed – makacskodott a lány, és megfogta a férfi bal kezét. – Annyira különbözik a másiktól... sokkal hidegebb és merevebb.

– Már nem tudom úgy használni, mint egykor – ismerte el kelleetlenül a császár.

– Jaj, jaj – nyögte Ce-hszi miért nem mondtad nekem?

– Mit mondtam volna? Nincs miről beszélni, csak az oldalamon lassan kúszó hidegségről.

A férfi elhúzta kezét.

– Jöjj – kérte –, jöjj az ágyamba. Egyikőjük sem elég. Csak te... egyedül csak te...

Ce-hszi látta, hogy a régi tűz visszatér a beesett szemekbe, és készségesen engedelmeskedett. Ahogy a sötétség órái elérték az éjfél, majd túl is haladták, korábban még sosem érzett szomorúság lopózott a lány szívébe. Ebben a szegény emberben, aki a hatalmas birodalom császára volt, mélyen, nagyon mélyen gyökeret vert a fájdalom és a keserűség. A halál hidege terítette be lelkét. Elvesztette férfiérejét. Tehetetlen volt, akár egy eunuch – próbálta legyűrni ezt a gyötrelmet, de nem tudta.

– Segíts – jajongta újra meg újra. – Segíts rajtam... segíts rajtam, különben belehalok, ha ez a rettenetes vágy nem csillapul bennem.

De Ce-hszi nem tudott segíteni. Amikor látta, hogy meg ő is tehetetlen, felkelt az ágyból, leült a párnákra, karjába vette a császárt, mintha csak gyermek lenne. Az uralkodó gyerekként zokogott a melléhez simulva, tudta, hogy élete legfőbb örömétől mindörökre megfosztatott. Habár éveit tekintve még fiatal volt – még a harmincat sem töltötte be –, teste

megöregedett, elhasználódott, legyengítették önnön vágyai. Túl korán engedett nekik, az eunuchok túl gyakran gondoskodtak annak csillapításáról, az udvari orvosok gyógyfüveik-vel és orvosságaikkal túlságosan engedelmesen keltették új életre. A császár kimerült, és már csak a halál várt rá.

Erre eszmélt rá Ce-hszi, ahogy magához ölelte a férfit. Kedves szavakkal csitította az uralkodót, nyugalma, ereje végül lelket öntött a császárra.

– Fáradt vagy – mondta az asszony –, gondok nehezednek a szívedre. Számos ellenségünket ismerem, és tudom, hogy a fehér emberek hajóikkal meg seregeikkel minket fenyegetnek. Amíg én a nők életét életem, addig ezek a gondok végig ott rejtőztek elméd szegletében, és kiszívták erődet. Amíg én a gyermekemet szültem, hátadra ólomsúllyal nehezedtek az állam terhei. Engedd, hogy segítsek, én uram. Hadd cipeljem a teher felét. Minden pirkadatkor ott ülök majd a trónterem paravánja mögött, és hallgatom, amit a minisztereid mondanak. Én ki tudom olvasni a

sirámaikban rejlő valódi jelentést, és amikor elmennek, elmondom, hogy mit gondolok. A döntést – amint az kötelességem is – az én uramra hagyom.

Ce-hszi elterelte a császár figyelmét kielégítetlen vágyától meg a szerelemtől, és az ország ügyei, az ellenség jelentette fenyegetés, a trón megerősítése felé fordította. Ce-hszi jól látta, hogy a férfi mennyire belefáradt ezekbe a terhekbe. Az uralkodó nagyot sóhajtott, elhúzódott Ce-hszi öléből, és visszahanyatlott párnáira. Ezután megfogta a lány kezét, és megpróbálta szavakba önteni tanácsstalanságának okát.

– Vége-hossza nincs a gondjaimnak – panaszolta. – Ősatyáim idejében az ellenség mindig északról érkezett, s a Nagy Fal megállította mindenkit: lovasokat és gyalogosokat egyaránt. A fal ma már nem ér semmit, az új ellenség a tengerekről özönlik elő: angolok, franciák, hollandok, németek és belgák. El se tudom mondani, hány nép él kunlun határhegyein túl! Háborúznak velünk, hogy eladhassák az ópiumot, és

semmivel sem érik be. Most pedig itt vannak az amerikaiak is. Vajon honnan jöttek? Merre van Amerika? Én azt hallom, hogy népük valamivel jobb a többinél, de amikor engedelkednek a többieknek, Amerika is ugyanazokat a kedvezményeket akarja. Ebben az évben akarják megújítani szerződéseiket, csak hogy én nem akarok egyetlen szerződést sem megújítani a fehér emberekkel.

– Akkor ne újítsd meg – mondta Ce-hszi indulatosan.

– Miért kellene olyat tenned, amit nem akarsz? Kötelezd a minisztereid, hogy utasítsák el.

– A fehéreknek félelmetes fegyvereik vannak – nyögte a császár.

– Késleltesd a szerződéseket... húzd az időt. Ne válaszolj a kéréseikre, hagyd figyelmen kívül az üzeneteiket, ne fogadd a követeket. Ezzel időt nyerünk. Addig nem támadnak, amíg reményt látnak arra, hogy megújíthassák a szerződéseket, így hát ne mondj se igent, se nemet.

A császárt megdöbbsentette a bölcs tanács.

– Többet érsz, mint akármelyik férfi – jelentette ki –, még a fivéremnél is többet. Ó az, aki állandóan azzal nyaggat, hogy fogadjam a fehéreket, és kössek velük új szerződéseket. Azzal próbál rémisztgetni, mekkorák a hajóik és milyen hosszúak az ágyúik. Azt mondja, tárgyaljunk... Ce-hszi felnevetett.

– Ne engedd, hogy bárki is megrémítsen, uram... még Kung herceg se. A tenger nagyon messze van, és nem létezik olyan hosszú ágyú, amelyik olyan magasra lő, mint városunk falai!

Ce-hszi hitt abban, amit mondott, a császár pedig hinni akart ágyasának, aki minden eddiginél jobban birtokolta szívét. Az uralkodó végül elaludt, Ce-hszi pedig mellette ült pirkadatig. Ekkor, az adott órában megérkezett a főeunuch, hogy felébressze a császárt, mivel a miniszterek már összegyűltek a szokásos reggeli audienciára. Amikor An Te-haj belépett, Ce-hszi méltóságteljesen felállt – a császár még aludt.

– Ettől a naptól fogva a trónteremben fogok ülni, a Sárkányparaván mögött. A Mennyek Fia parancsolta így.

An Te-haj a földig hajolt előtte, és fejét a mozaikpadlóhoz érintette.

– Nagytiszteletű hölgyem – kiáltotta –, boldogságom határtalan!

Ettől a naptól fogva Ce-hszi napfelkelte előtt kelt. Szolgálója a gyertyák fényében megfürdette, ráadta díszruháját, majd Ce-hszi beszállt elfüggönyözött gyaloghintójába. Li Lien-jing lámpással a kezében haladt előtte, és a trónterembe érve, a trónörökös anyja helyet foglalt a Sárkánytrón mögött álló nagy, faragott paraván mögött, miközben Li Lien-jing őrködött felette. Mindig ott állt mellette, törével a kezében.

Ettől a naptól fogva az örökös nem aludt többé anyja hálószerájában. Saját palotájába költöztették, és a főeunuch látta el szolgálatát, míg a császár fivére, Kung herceg lett a gyámja.

A hideg korán érkezett abban az évben. Az eső hetek óta nem esett, és már az ősz derekán száraz, metsző szél fújtt északnyugatról, fehér homokot hozva magával a messzi sivatagból. A város fakó homokaranszínt öltött, a napsugarak pedig megcsillantak a háztetőkön, az ereszekben, ahol a homok összegyűlt. A Tiltott Város tetőzetének királykék és császársárga porceláncsempéiről lepergett a homok, és a tetők tisztán ragyogtak, háttérben a vakítóan fehér égbolttal.

Délben a nap még erőtlenül sütött – ilyenkor az alaposan bebugyolált öregek kibotorkáltak házaikból, és letelepedtek a falak közti védett sarkokba, a gyerekek pedig kiszaladtak az utcára, és addig játszottak, míg izzadság nem kezdett csorogni barna homlokukról. Amikor azonban a nap nyugodni tért, és leszállt az éj, a száraz hideg egyformán megdermesztette az öregek és a fiatalok véréét. Éjszaka a levegő egyre jobban lehűlt, éjfél után és pirkadat között volt a leghidegebb. A hajléktalan

koldusok fel-alá járkáltak az utcákon, hogy megérjék a napfelkeltét. Még a kóbor kutyák sem tudtak aludni.

Egy ilyen fagyos és csendes órában, amelyet a Császári Csillagászok Tanácsa állapított meg, Ce-hsinek fel kellett kelnie, hogy szokásához híven elfoglalja helyét a trónteremben. Hűségese szolgálója a közelében aludt. Amikor az éjjeliőr rézgongja háromszor három alkalommal megszólalt, a szolgáló felkelt priccséről és friss faszenet rakott a parázstartóba, majd felrakott egy kanna vizet főni. Amikor a víz forni kezdett, teát készített az ezüsteel díszített agyagkannában, majd odalépett a hatalmas ágyhoz, ahol Ce-hsi aludt. Félrehúzta a függönyt, és megérintette a vállát. A császári hitves, bár sokat, de általában felszínesen aludt, nyomban felébredt. Nagyra nyitotta szemét, s rögtön fel is ült.

– Ébren vagyok – mondta.

Szolgálója a leszűrt teát egy szilkébe öntötte, és átnyújtotta úrnőjének, aki lassan megitta – de nem túl lassan, mivel pontosan tudatában volt az idő

múlásának. Amikor Ce-hszi kiitta a teát, a szolgáló átvette tőle a szilkét. A fürdőszobában a porcelánkádban már ott gőzölgött a forró víz. Ce-hszi kimért és kecses mozdulatokkal felállt – ez a mozgás olyannyira jellemző volt rá –, és néhány perccel később már a kádban ült. Szolgálója gyengéden megmosdatta, majd megtörölgette, és ráadta a császári kihallgatásokon viselt ruháját. Ce-hszi illatosított selyem alsóruhát vett fel, erre cobolyprémmel szegett, rózsapiros, nyakig begombolt hosszú szaténköntös került, erre pedig főnixmintájú hímzéssel és apró kék körökkel díszített, halványsárga fátyol köntös. A szolgáló puha fehér selyemharisnyát, majd dupla talpú, magas sarkú mandzsu cipőt húzott Ce-hszi lábára. Miután megfésülte a haját, fejére szaténfigurákkal és – virágokkal, valamint ékkövekkel díszített fejdísz került, arcát pedig remekmívű, apró gyöngyfátyol takarta el.

Szinte teljes csendben történt mindez – a szolgáló hallgatott, mert fáradt volt, Ce-hszi pedig komor gondolatai foglalkoztatták. A helyzet egyre

válságosabbra fordult. Éppen tegnap mondta ezt neki egy magánkihallgatáson Kung herceg:

– Egyetlen nép sem törődik azzal, hogy ki az uralkodó, amíg a birodalomban béke és rend uralkodik, ha kedvükre nevethetnek, és megnézhetik a színdarabokat. Viszont ha a békét és a rendet feldűlják, akkor a nép az uralkodót hibáztatja. Balszerencsések vagyunk, hogy ilyen korban uralkodunk. Milyen kár, hogy császári fivérem ilyen gyenge! Ma már sem a fehér emberek, sem a kínaiak nem félnek a tróntól.

– Ha ezek a fehér bőrű idegenek nem kelnek át a tengeren – mondta Ce-hszi –, leverhetnénk a kínaiak lázadását.

A herceg, aki szomorúan merült gondolataiba, egyetértett ezzel.

– De mit tehetnénk? Itt vannak. Dinasztiánk hibája, hogy őseink nem értették meg száz évvel ezelőtt, hogy a nyugati emberek mindenki mástól különböznek. Őseinket kezdetben lenyűgözte okosságuk, ügyes

játékaik és óráik. Hagyták, hogy felkeressenek minket, arra számítva, hogy egy- idő után udvariasan elhagyják majd partjainkat – nem gondoltak semmi gonoszságra. Ma már tudjuk, hogy mindannyiukat a tengerbe kellett volna vetnünk, kezdve a legelsővel, akit százak követtek, és akik közül egy sem távozott.

– Tényleg furcsa, hogy nagytiszteletű ősünk, C sien-lung, aki oly hatalmas volt, oly bölcs, és oly sok évtizeden át uralkodott, nem ismerte fel a nyugati ember természetét-jelentette ki Ce-hszi.

Kung herceg a fejét csóválta, s gyászos hangon tovább beszélt.

– C sien-lungot megtévesztette hatalma és jó szíve. Eszébe sem jutott, hogy bárki ellene fordulhat. Egyszer az amerikai George Washingtonhoz hasonlította magát, és azt találta mondani, hogy Washington és ő fivérek, bár személyesen sosem találkoztak. Az igaz, hogy uralkodásuk egybeesett.

Ilyesmiről beszélgetett Ce-hszivel Kung herceg, akinek nem volt könnyű tanítania a császári hitvest.

Miközben a lány a herceget hallgatta, s tekintetét a jóképű, bár szomorú és fáradt fiatal arcra emelte, arra gondolt, mennyivel jobb lett volna, ha a herceg születik hamarabb, és belőle lesz a császár, saját gyenge ura, Hszien-feng helyett.

– Készen vagy, nagytiszteletű hölgyem – szólalt meg a szolgáló –, és szeretném, ha ennél egy kis meleg ételt, mielőtt elfoglalod helyed a Sárkányparaván mögött. Egy tál forró kásaleves...

– Majd eszem, ha visszajöttem – felelte Ce-hszi. – Nem lehet tele a hasam, és a fejemnek is tisztának kell maradnia.

A császári hitves felállt, és kimért léptekkel, szálegyenes tartással az ajtó felé indult. Udvarhölgyeinek is vele kellett volna tartaniuk, ám Ce-hszi, jóllehet tudott kemény s szigorú is lenni, ha akart, mindig szelíden bánt az engedelmes leányokkal, és nem akarta, hogy ilyen korán felkeljenek. Elég volt, hogy csak szolgálója és eunuchja, Li Lien-jing keljenek fel – utóbbi már az ajtóban várta. Egyik udvarhölgye

mégis gyakran felserkent – ő volt Mej, Szu-sun herceg és egyben főtanácsos fiatal lánya. Ezen a hajnalon, amikor szolgálója kinyitotta az ajtót Ce-hszinek, Mej már útra készen állt – bár még kicsit sápadt volt a korai keléstől, frissnek látszott, akár egy fehér gardénia. A mindössze tizennyolc esztendő, apró termetű, de tökéletes alakú teremtés annyira szerette úrnőjét és olyan engedelmes volt, hogy Ce-hszi is megkedvelte, bár tudta, hogy Szu-sun titkos ellenségei közé tartozik. A császári hitves a végletekig igazságos volt, így nem hibáztatta a kedves lánykát kegyetlen apja miatt. Rámosolyogott az ifjú lányra.

– Nem keltél kicsit túl korán?

– Nagytiszteletű anyám, annyira fáztam, hogy nem tudtam aludni – vallotta be Mej.

– Hamarosan kerítenem kell neked egy férjet, aki majd felmelegíti az ágyad – mosolygott rá Ce-hszi.

Magától értetődő kedvességgel mondta ki mindezt – maga sem tudta, miért –, de alighogy elhagyták ajkát a szavak, rögtön ráébredt, hogy önkéntelenül ejtette ki

őket. O, igen... Amióta a császári örökös betöltötte első holdünnepét, a nők az udvarban arról pletykáltak – szinte ez volt az egyetlen szórakozási lehetőség–, hogy Mej kisasszony tekintete gyakran elidőzik Zsung-lun, a Császári Gárda parancsnokán, aki a Szerencsés Anya rokona. A pletyka hamar eljutott Ce-hszi fülébe is. A császári hitves ezt is meghallgatta, éppen úgy, mint az összes többit – elméje mindig éber volt, szeme mindent látott, füle mindent meghallott, akár aludt, akár ébren volt. Ki gyanította volna, mennyi mindent tud, amikor senkit sem avatott bizalmába?

– Nagytiszteletű anyám, nem akarok férjhez menni... kérem – motyogta Mej, és hirtelen elpirult.

Ce-hszi megcsipkedte a bájos arcot.

– Miért nem akarsz férjhez menni?

– Hadd maradjak mindig veled, nagytiszteletű anyám
– könyörgött az ifjú udvarhölgy.

– Attól még lehet férjed – felelte Ce-hszi. Mej elsápadt, elvörösödött, majd újra elsápadt. Nem szerencsés házasságról beszélni! A Nyugati Palota

Császárnéjának csak parancsot kell adnia, hogy menjen hozzá valakihez, és neki engedelmeskedni kell, még akkor is, ha szíve teljes egészében...

Felbukkant Li Lien-jing csúf s szikár alakja – a kezében tartott lámpás fénye megvilágította durva vonásait.

– Későre jár, nagytiszteletű hölgyem – mondta az eunuch magas hangján.

Ce-hszi észbe kapott.

– A igen, és még nem láttam a fiamat.

Minden hajnalban, mielőtt az audienciára ment volna, felkereste a fiát – így most is beült hintójába, a függöny lehullt, a hat hordszékvivő vállára emelte a rudakat, majd gyors léptekkel megindult a trónörökös palotájához, nyomukban Ce-hszi udvarhölgyének kisebb hordszéke.

A trónörökös magánpalotájának bejáratánál a hordszékvivők leengedték a rudakat, Ce-hszi pedig kiszállt – udvarhölgye kint várta meg, míg a császári hitves a fiához sietett. A palotában eunuchok álltak őrt,

akik meghajoltak, miközben Ce-hszi a királyi hálósobába sietett, ahol arany gyertyatartókban marhafaggyúból készült, vastag, piros gyertyák álltak az asztalon. Pislákoló fényükben a császári hitves meglátta fiát. A gyermek a szoptatós dajkával aludt, és Ce-hszi elidőzött a meleg téglákkal megemelt, több paplannal borított ágy mellett. Fia dajkája karjában pihent, arca nekinyomódott a nő fedetlen keblének. Előfordult, hogy a gyermek éjszakánként felébredt és sírni kezdett – a dajka ilyenkor megszoptatta, majd mindketten újra álomba merültek.

Ce-hszi furcsa és fájdalmas sóvárgással pillantott le kettőjükre. Neki kellene meghallania, amikor fia éjszaka felsír, neki kellene megszoptatnia, és utána békésen aludnia. Amikor eldöntötte, hogy milyen sorsot választ magának, nem gondolta, hogy ekkora árat fizet érte!

Kényszerítette szívét, hogy örült dobogása elcsituljon. A döntés pillanata már régen elmúlt. Fia születése csak még inkább megpecsételte sorsát. Nem

csupán egy gyermek anyja volt, hanem a birodalom örökösének anyja, és addig a napig, amíg fiából császár lesz, négymillió alattvalójának kell szentelnie gondolatait. Egyedül ő cipelte a mandzsu dinasztia terhét. Hszen-feng gyenge volt, de fiának erősnek kell lennie. Ce-hszi pedig erőssé teszi majd: egész életét tette fel erre. Még a palota könyvtárában töltött hosszú és kellemes órák száma is csökkent mostanában, mint ahogy a Miao úrhölgygel folytatott festegetésre is kevesebb idő jutott. Egy napon talán majd időt szán arra, hogy olyan képeket fessen, amelyeket tanára, Miao úrhölgy soha nem engedne – de nem most.

Hamarosan ismét a gyaloghintóban ült, a függönyöket behúzták, hogy a császári hitves meg ne fázzon a hajnal előtt feltámadó szélről. Ce-hszi szívét melegség öntötte el, amikor felidézte alvó gyermekének látványát. Egykor arra vágyott, hogy császárné legyen. Milyen erőssé lett becsvágya most, amikor egy birodalmat kellett megőriznie fiának!

Ce-hszit sikátorokon és udvarokon át vitték a trónteremig; a lebegő függönyön keresztül látta az eunuch pislákoló lámpásának macskakőre vetülő fényét. Végül egy oldalkapunál letették hordszéket, és a függönyt félrehúzták. Kung herceg már várta.

– Nagytiszteletű hölgyem, késtél – róttá meg szelíden a herceg.

– Túl sokáig maradtam fiamnál – vallotta be a császári hitves. A férfi megrovóan nézett rá.

– Remélem, hogy nem ébresztetted fel az örököst, nagytiszteletű hölgyem. Erős és egészséges ifjúvá kell serdülnie. Uralkodása igen fáradságos lesz.

– Nem ébresztettem fel – felelte Ce-hszi méltósággal. Ennél több szót nem is váltottak. Kung herceg meghajolt, és előrement egy belső folyosón, amely a Sárkánytrón mögé vezetett. Ce-hszi helyet foglalt a sárkányokkal díszített, hatalmas paraván mögött, amely eltakarta a kíváncsi tekintetek elől. A faragott sárkányok pikkelyei és ötujjú karmai csillogtak a festett tetőgerendákról függő hatalmas lámpák fényében. A

császári hitves jobbára Mej úrhölgy, baljára pedig az eunuch, Li Lien-jing állt.

A császárné a paraván hézagain át látta a fogadóterem előtti, jobbára árnyékos, széles teraszt, amelyet már megtöltöttek az éjféel előtt érkezett hercegek és miniszterek, akik rugótlan, prémmel borított kocsikban érkeztek, hogy személyesen nyújtsák át kérelmeiket és memorandumaikat a császárnak. Miközben az udvarban vártak az uralkodóra, rangjuknak megfelelően csoportokra oszlottak – minden csoport saját, élénk színű selyem- vagy sötét színű bársonylobogója körül gyülekezett. Köröskörül a sötétség uralt még mindent, de a teraszt többé-kevésbé bevilágították a lenti udvaron meggyújtott lámpások. A négy sarokban olajjal töltött bronz elefántok álltak, felemelt ormányukban olajtáplálta fáklyákat tartottak – az ég felé törő, ugrádozó lángnyelvek baljós fénnel világították be a helyet.

A fogadóteremben száz eunuch járkált fel-alá, igazgatták a hatalmas szarulámpásokat, rendezgették élénk színű, ékköves köntöseiket, és várakozás közben egymás között sutyorogtak. Senki sem beszélt hangosan. A legkedvezőbb csillagállás órájában, amit a Csillagászok Tanácsa rögzített, furcsa csend állt be, majd a csendet már-már révület váltotta fel. Senki sem mozdult, minden arc merevvé és komorrá vált, a tekintetek egyenesen előremeredtek. A pirkadat előtti legutolsó pillanatban egy udvaronc hangosan megfújta réztrombitáját, megadva a jelet. A császár elhagyta palotáját, és a császári menet lassan megindult, áthaladt a lenti széles tróntermeken, keresztül az egyik nagy bejáraton, majd belépett a felsőbb termekbe vezető bejáraton, hogy pontosan pirkadatkor érkezzen meg.

Az udvaroncok egyszerre kiáltottak:

– Íme a Tízezer Esztendő Ura!

A kiáltással egy időben az alsó udvar bejáratánál felbukkant a császári menet. Aranyszín zászlók

lengtek a hajnali szélben, ahogy az udvaroncok közeledtek. Mögöttük jött a piros-arany egyenruhába öltözött Császári Gárda Zsung-lu vezetésével, mögöttük a császár súlyos aranypalankinját cipelő, sárga egyenruhát viselő hordszékvivők. Végül a zászlósok következtek.

A férfiak és az eunuchok térdre ereszkedtek, és elkiáltották a szent köszöntést:

– Tízezer esztendő... Tízezer esztendő! – Mindenki összekulcsolt kezére hajtotta arcát, és így is maradt, amíg a hordszékvivők fel nem vitték a császári gyaloghintót a fogadóterem előtt elterülő Sárkányterasz márványlépcsőin. Ott az aranyhímzéses sárkányokkal borított köntöst viselő császár kiszállt, és az arany és vörös oszlopok között lassan az emelvényhez ment. Fellépdelt a lépcsőkön, és helyet foglalt a Sárkánytrónon – vékony kezét térdére tette, szeme a távolba meredt.

Ismét csend támadt. A fejét kezére hajtó, térdelő sokaság addig nem moccant, amíg Kung herceg el

nem foglalta helyét a trón jobb oldalán, és hangosan olvasni nem kezdte a rangsor szerint elvonuló hercegek és miniszterek neveit, és hogy mikor kerülnek sorra. Az audiencia kezdetét vette.

Ce-hszi a paraván mögött előrehajolt, hogy egyetlen szó se kerülje el figyelmét. Ebben a testtartásban csak a császár fejét és vállát látta a trón alacsony háttámlája fölé magasodni. A gögös arcot vágó, sápadt férfit éppen most árulják el. A bojtos császári föveg alatt tarkója vékonynak és sárgásnak tetszett – egy beteges ifjú nyakszirtje volt ez, nem egy férfié. Vézna, keskeny válla között nyaka előredőlt a vastag köntös alatt. Ce-hszi szájalommal vegyes megvetéssel figyelte az uralkodót, és gondolatban felidézte a satnya, beteg testet.

Tekintete önkéntelenül végigsöpört a trón előtt, ahol Zsung-lu állt ifjúságának virágában. Mégis olyan messze kerültek egymástól, mint észak déltől. Még nem jött el az idő, amikor Ce-hszi felemelheti a férfit! Mint ahogy a férfi még a kezét sem nyújthatta felé. Azt

a kezét neki kell kinyújtania, de mikor jön el a megfelelő pillanat? Addig nem, amíg nem lesz elég hatalma ahhoz, hogy minden férfi féljen tőle. Előbb olyan magasra kell jutnia, hogy senki ne merje megvádolni vagy besározni a nevét. Ekkor valamiféle eddig ismeretlen ösztöntől vezérelve, tekintete hirtelen oldalra siklott Mej úrhölgy felé. A lány ott állt mellette, arcát a paravánhoz nyomta, és nem mást nézett, mint...

– Vissza! – Ce-hszi megragadta Mej úrhölgy csuklóját, és dühödten megcsavarta, mielőtt elengedte volna.

A fiatal lány rémülten fordította felé fejét. Tekintetük találkozott – a császárné nagy fekete szemében harag villant.

Ce-hszi nem szólt többet, de szeme szinte perzselt. Végül Mej nem bírta tovább. Lehajtotta a fejét, és könnyek csorogtak végig az arcán. A császárné csak ekkor fordította el tekintetét. Akarata legyőzte az érzelmeit. Nem hagyhatja, hogy szíve becsapja

elméjét. Ez az óra az uralkodás elsajátításának ideje. Ilyenkor nem sóvároghat a szerelem után.

Ekkor éppen Je, Kuang tartomány alkirálya térdelt a padlón a trón előtt, és hangosan olvasott fel a kezében tartott tekercsből. Lóháton és hajón érkezett délről, ahol ő volt a tartomány kinevezett kormányzója. Magas, egyenletes hangon beszélt – nem volt erős a hangja, de metsző –, és mivel híres tudós hírében állt, mondandóját négyes ritmusban vetette papírra, az ősi klasszikus stílus szerint. Így csak a tanultak értették, mit mond, és még a figyelmesen hallgatózó Ce-hszi sem értette volna, ha nem bújja olyan szorgalmasan az ősi könyveket. A szavak így értelmet nyertek, amit pedig nem tudott, azt kitalálta.

Az alkirály beszámolója lényegében arról szólt, hogy a nyugatról jött kereskedők a fehér bőrű angolok vezetésével újfent dél felé nyomultak, mivel az angolok dühösek voltak, méghozzá olyan apróság miatt, amit az alkirály szégyellt is megemlíteni a Sárkánytrón előtt. Csakhogy a múltban az ilyen apróságokból lettek a

sorozatosan elvesztett háborúk, és ahogy arra a Mennyek Fia rámutatott, nem kockáztathatják meg egy újabb háború kirobbanását. Amikor a dolgok nem a fehérek szája íze szerint alakultak, rögvest háborúval fenyegetőztek. Nem lehetett vitázni velük, lévén civilizálatlanok és barbárok. Ezúttal a gondok egy lobogó kapcsán merültek fel.

A császár mormogott valamit, és Kung herceg továbbította szavait.

– A Mennyek Fia aziránt érdeklődik, hogy mit jelent a lobogó szó – szólta a herceg tisztán csengő hangon.

– Legfőbb Uram, a lobogó nem más, mint egy zászló – felelte az alkirály, de nem emelte fel tekintetét.

A császár újfent motyogott valamit, amit Kung herceg ismét hangosan megismételt.

– Miért olyan dühösek az angolok olyasvalami miatt, ami nem más, mint egy darab könnyen pótolható szövet?

– Legfőbb Uram – fogott bele a magyarázatba az alkirály, aki továbbra is a padlót nézte –, az angol

babonás népség. Nem tanult emberek, így mágikus tartalmakat kapcsolnak egy téglalap alakú szövethez, amelyre piros, fehér és kék mintákat festettek. Ez a szimbólumuk, amelyet egyik istenüknek szenteltek. Nem nézik el, ha valaki tiszteletlenül bánik ezzel a szövetdarabbal. Bárhova tűzik is ki, az már foglalást jelent. Ebben az esetben egy apró kereskedelmi hajó tatjára tűzék ki, amely kínai kalózokat szállított. Ezek a kalózok nemzedékek óta átkot jelentenek a déli tartományokban. Nappal pihennek, éjszakánként pedig megtámadják a lehorgonyozott hajókat, de még a part menti falvakat is. A hajó kapitánya jelentős summát fizetett az angoloknak, hogy kitűzhesse a zászlót, mert arra gondolt, hogy ezáltal én, az alkirály, nem merem megparancsolni neki, hogy szüntesse be gonosz üzelmeit. Csakhogy én, az alkirály, a Legfőbb Úr legjelentéktelenebb szolgája, nem féltém. Elfoglaltam a hajót, és láncra verettem a kapitányt, majd parancsot adtam, hogy vegyék le a zászlót. Amikor a kantoni brit kereskedelmi megbízott, John Bowring meghallotta

ezt, kijelentette, hogy megsértettem szent jelképüket, és azt követelte, hogy kérjek bocsánatot a trón nevében.

A gyülekezeten az elszörnyedés moraja söpört végig. Még a császár is felrezzent.

Az uralkodó kihúzta magát trónján, és szólásra nyitotta száját.

– Bocsánatot kérni? Miért?

– Legfőbb Uram, éppen az imént mondtam el.

– Állj fel – ripakodott rá a császár.

– A Sárkánycsászár azt parancsolja, hogy állj fel – ismételte Kung herceg. Ez szokatlannak számított, de az alkirály engedelmeskedett. Magas, idős férfi volt, az északi tartományokból származó kínai, aki azonban hűségesen szolgált a mandzsú trónt (akárcsak az összes tudós). A trón kedvelte a kínai tudósokat, és ha sikerrel átmentek a császári vizsgáztatáson, kormányzati tisztviselőként alkalmazták őket. A kínai tudósokat tehát érdekeik láncolták oda az uralkodó dinasztiához, ami már évszázadok óta így volt.

– Bocsánatot kértél? – kérdezte a császár, és ismét nem fivére közvetítésével beszélt, hanem ő maga tette fel a kérdést, kifejezve mélységes aggodalmát.

– Legfőbb Úr, miként kérhettem volna bocsánatot, amikor én a Sárkánytrónt képviselem, bármily alacsony szinten is? Elküldtem a kalózkapitányt és a legénységet, hogy kiengeszteljem az angolokat. Csakhogy ez nem elégítette ki a gőgös és tudatlan Bowringot. Visszaküldte hozzám a kínaiakat azzal az üzenettel, hogy nem tőlük, hanem tőlem akarja hallani a bocsánatkérést. Alapos kikérdezés után mindenesetre lecsapattam a fejüket, amiért ennyi galibát okoztak.

– És ez sem volt elég az angol Bowringnak? – kérdezte a császár.

– Nem, Legfőbb Uram – felelte az alkirály. – Semmi sem elég neki. Bajt akar, ami ürügyül szolgálhat egy újabb háborúra, így még több földet és kincset ragadhat el tőlünk. Ez a Bowring minden ügyet felfúj. Bár törvény tiltja, hogy ópiumot szállítsanak Indiából a

határainkon keresztül, mégis bátorítja a csempészt, és azt mondja, hogy amíg a kínai kereskedők csempészhetnek, addig az angolok, az indiaiak, sőt még az amerikaiak is becsempészhetik ezt az ocsmány szert, amivel demoralizálhatják és gyengíthetik népünket. Ezenfelül fegyvereket is csempésznek, amit aztán délen eladnak a kínai lázadóknak, és amikor a portugálok kínaiakat raboltak, hogy teherhordóként dolgoztassák őket, Bowring kijelentette, hogy támogatja a portugálokat. Ezenkívül folyamatosan erősködik, hogy az angoloknak nem kellene beérniük azokkal a földekkel, amelyeket azért kaptak, hogy házaikat felépíthessék. Legfőbb Uram, ezek az angolok amellet kardoskodnak, hogy magának Kantonnak a kapuit is meg kell nyitni előttük és családjuk előtt, hogy az utcáinkon járhassanak és elvegyülhessenek népünkkel, a fehér férfiak megbámulhassák asszonyainkat, a szemérmességet nem ismerő fehér nők pedig kedvük szerint jöhessenek-mehessenek. És amit az egyik fehér

törzsnek megadunk, azt követelni fogja a többi is, mint ahogy a múltban is így történt. Hát nem ez pusztítja hagyományainkat és rontja meg népünket? A császár egyetértően bólintott.

– Valóban nem engedhetjük meg, hogy más országokból jött idegenek szabadon mászkáljanak utcáinkon.

– Legfőbb Úr, én megtiltottam, de attól tartok, hogy mindenféle tiltás csak ürügyül szolgál az angoloknak egy újabb háborúra, és mivel én kisember vagyok, nem vállalhatom ennek felelősségét.

Ce-hszi mindezt hallotta a paraván mögött, és legszívesebben felkiáltott volna a betolakodók arcátlansága hallatán. De mivel nő volt, hallgatnia kellett.

A császár megszólalt.

– Közölted döntésünket az angol Bowringgal?

Annyira felzaklatták a hírek, hogy szinte már kiabált – még ha elfojtott hangon is –, és az alkirály, aki még sosem tapasztalta, hogy a császár felemelte volna a

hangját, arcát Kung herceg felé fordította, de még véletlenül sem tekintett a trón felé.

– Legfőbb Uram, nem fogadhatom Bowringot, mivel ezzel csak lehetőséget adnék neki, hogy egyenlőnek nevezze magát velem. Ám miként lehetne velem egyenrangú, amikor én a Sárkánytrónt képviselem? Ez sértés lenne a trónra nézve. Azt feleltem neki, hogy csak úgy fogadom őt, ahogy az adófizető országokból érkezetteket szoktam. Térden csúszva kell elém járulnia. Ám erre bizonyára nem lesz hajlandó.

– Kifogástalanul cselekedtél – sziszegte a császár fáradt dühvel.

A felbátorodott alkirály újabb részletekkel szolgált.

– Legfőbb Uram, ez a Bowring azt is sérelmezi, miért nem tiltom meg Kanton népének, hogy a fehér idegeneket gyalázó feliratokat nyomtassanak. Legfőbb Uram, ezeket a falragaszokat a kínaiak a város falaira és a város kapuira erősítik, és Bowring azért dühös, mert ezekben népét barbárnak nevezik, és azt

követelik, hogy minden betolakodó hagyja el partjainkat.

– Igazuk van! – kiáltotta a császár.

– Tökéletesen igazuk, Legfőbb Uram – helyeselt az alkirály. – És miként tilthatnám meg a népnek? Ősi kiváltság és szokás, hogy kimondhassák, amit gondolnak, és kívánságaikat uraik elé tárják, nyílt tiltakozás formájában. Miként mondhatnám a népnek azt, hogy hallgasson? Hát nem lobbantana ez lángra egy újabb felkelést? Az elmúlt évben meglapultak, amikor utasítást adtam a tartomány seregeinek, hogy végezzenek minden lázadóval. Akkor nyolcvanezer lázadó halt meg, ahogy azt jelentettem is a Sárkánytrónnak, de ha csak egy lázadó is életben marad, pillanatok alatt tízezer lesz belőle. Olyanok, akár a dudva. Lehetne egy ilyen döntésnek más eredménye, mint hogy a kínaiak kezébe adnám a hatalmat, akik úgyis azt hiszik, hogy a kínaiaknak kellene uralniuk őket és nem a mandzsuknak?

Érvelése célba talált. A császár jobb kezét szájához emelte, hogy elrejtse remegő ajkát. A kínaiak uralkodásától még jobban félt, mint attól, hogy a fehérek a fejére nőnek. Hangja elhalkult.

– A nép kezét nem szabad gúzsba kötni – motyogta. Kung herceg azonnal továbbította szavait, kötelességéhez híven megismételve őket.

– A nép kezét nem szabad gúzsba kötni – harsogta messze csengő hangon. A térdelő miniszterek és hercegek sokasága egyetértően felmorajlott.

– Holnap elküldöm neked parancsaimat – közölte a császár az alkirályal, amikor ismét csend támadt.

Az alkirály kilencszer a padlóhoz érintette fejét, és utat adott az utána következő miniszternek. Mindannyian tudták, mi a késlekedés oka.

*

Amikor aznap éjszaka hívták, Ce-hszi már tudta, hogy mit kell mondania. Egész nap egyedül volt, gondolkodott, és a haragjával küszködött. Ha ő lenne a császár, enged haragjának, seregeivel megtámadja az

idegeneket és elűzi mindet Kína partjairól, a legutolsó gyerekekkel bezárólag, hogy soha ne térjenek vissza. De még nem jött el az ő ideje. Nagyon is jól tudta, hogy előbb önmagán kell uralkodnia, ha másokon akar uralkodni – nem éppen ezt olvasta az Analektákban? „Amikor az uralkodó helyesen vezeti népét, kormánya parancsok nélkül is hatékonyan működik. Ha a személyes vezetés nem helyes, parancsokat ad majd ki, amiket azonban senki nem fog követni.” És ha ezek a szavak érvényesek a férfi uralkodókra, még inkább igazak egy asszony esetében! Neki kétszer olyan szigorúnak kell lennie! O, bárcsak férfinak született volna! O maga vezetné a császári seregeket a betolakodók ellen. Milyen bűnöket követett el előző életében, hogy nőnek született olyan időben, amikor erős férfiakra lenne szükség? Ezen az örök kérdésen elmélázott, gondolatai és emlékei lényének mélyére hatoltak. Az anyaméhen túl azonban nem jutott. Az volt, aminek született, és azzal kellett boldogulnia, ami megadatott neki – egy férfi elméjével egy asszony

testében. A férfi elméjét és az asszony testét egyesítve teszi meg azt, amit meg kell tennie.

Azon az éjszakán, amikor a császár fogadta, az uralkodót rettegés tartotta hatalmában, így szokásos vágya nem tudott feltámadni, s ez indulatossá tette, mivel teste többé már nem engedelmeskedett gondolatainak. A férfi lelkesen fogadta Ce-hszit, de a nő előtt nem leplezhette félelmét. A császár két kezébe fogta Ce-hszi jobb kezét, és a tenyerét simogatta, miközben feltette azt a kérdést, amit a nő már várt.

– Mit tegyünk ezzel az angollal, a Bowringgal? Megérdemli a halált?

– Megérdemli, mint ahogy mindenki más rászolgált, aki megsérti a Mennyek Fiát. De te is tudod, én uram, hogy amikor az ember lesújt a viperára, az első csapással a fejét kell vennie, máskülönben a kígyó megfordul és támad. Így fegyverednek élesnek kell lennie, és biztos kézzel kell lesújtani. Nem tudjuk, hogy milyen fegyvert használjunk, de azt tudjuk, hogy ez a vipera agyafúrt és erős. Ezért arra kérek,

halogasd a döntést és mentsd ki magad – sose engedj, de sose utasíts el, addig, amíg meg nem tisztul az út.

A császár sárgás arcára ráncokat vésett a türelmetlenség, és Ce-hszi minden szavát úgy hallgatta, mintha maguk az égiek szóltak volna hozzá. Amikor a nő befejezte, hadarva beszélni kezdett:

– Te magad vagy Kuan-jin, a könyörület istennője, akit a Mennyek küldtek hozzám ebben a rettenetes pillanatban, hogy vezéreljen és támogasson.

A császár számos szerelmes szót mondott már neki, nevezte őt szívének és májának, de amit az imént mondott, az minden eddiginél jobban esett Ce-hszinek.

– Kuan-jin a kedvencem az égiek közül – felelte. Hangja, mely természeténél fogva kedves volt, ebben a pillanatban is lágyan, ugyanakkor határozottan csendült.

A császár hirtelen energiától hajtva felült párnáin.

– Utasítsd a főeunuchot, hogy hívassa fivéremet! – kiáltotta. Mint minden gyenge ember, ő is

türelmetlenné vált, amikor megszületett a döntés, és minél hamarabb cselekedni akart.

Ce-hszi ennek engedelmeskedett. Kung herceg néhány perccel később már meg is érkezett, és amikor a nő a komor és csinos arcra nézett, újra úgy érezte, hogy ebben a férfinak megbízhat. Végzetük egyfelé vezetett.

– Ülj le... ülj le – mondta a császár türelmetlenül öccsének.

– Engedd meg, hogy álljak – felelte Kung herceg udvariasan, és állva is maradt, miközben a császár beszélni kezdett magas hangján, idegesen, hebegve, a szavakat keresgélve.

– Mi... én... úgy döntöttem, hogy nem egyetlen csapással sújtok le a fehér idegekre, bár azonnal halált érdemelnének. Amikor az ember rálép a viperára – hogy úgy mondjam, a viperát azonnal meg kellene ölni... érted, ugye... szét kell verni, vagy le kell vágni a fejét –, a szóban forgó vipera pedig...

– Értem, Legfőbb Uram – mondta Kung herceg. – Jobb nem támadni addig, amíg meg nem bizonyosodunk afelől, hogy az ellenséget azonnal és mindörökre meg tudjuk semmisíteni.

– Én is ezt mondom – duzzogott a császár. – Egy napon eljön majd az, amit meg kell tennünk. Addig viszont késleltessünk, érted, ugye... ne hajoljunk meg, de ne is utasítsunk el.

– Hagyjuk figyelmen kívül a fehéreket? – kérdezte Kung herceg.

– Pontosan – mondta a császár fáradtan, és visszahanyatlott sárga szaténpárnáira.

Kung herceg gondolkodott. Fivére ilyen döntést egyedül is hozhatott volna, engedve a gondoktól való rettegésének és a cselekvését megkötő állandó letargiának. De tudta, hogy az imént Ce-hszi tanácsát hallotta. A császár pedig megfogadta, hiszen ő is jól tudta, milyen félelmetes és logikus elme bújjik meg abban a gyönyörű és formás fejecskében. Csak még

olyan fiatal volt – és ráadásul nő! Származhat nő szájából bölcsesség?

– Legfőbb Uram... – fogott bele türelmesen. De a császár nem volt hajlandó meghallgatni.

– Szólottam! – kiáltotta dühösen magas hangján. Kung herceg fejet hajtott.

– Legyen hát így. Legfőbb Uram. Személyesen továbbítom parancsodat Je alkirálynak.

*

Így hát a törékeny béke továbbra is fennállt. A régi holdév utolsó hónapjának és az új napév első hónapjának egyik téli reggelén – amikor fia már kilenc hónapos volt – Ce-hszi felébredt és hatalmasat sóhajtott. Aludni képtelen elméje újra és újra felriasztotta. A magány súlyos teherként nehezedett rá, és olyan szörnyű és láthatatlan veszélyként lopakodott felé, amitől nem tudott menekülni. Többé már nem úgy ébredt reggelenként, mint annak idején a Serleg közben, amikor felnyíló szemét az ablak lécein át besütő nyugodt napsugarak simogatták. Ottani ágya,

amelyet hűgával osztott meg, olyan búvóhely volt, ahova nem térhetett vissza, anyja pedig olyan menedék, amely már többé nem volt az övé. Ebben a hatalmas, átjárókkal, falakkal, udvarokkal és palotákkal zsúfolt városban ugyan ki törődött azzal, hogy él-e, hal-e? Még a császárnak is számos ágyasa volt.

– Ó, anyám – suttogta halkán szaténpárnáinak.

Senki sem felelt. Ce-hszi felemelte a fejét és látta, hogy a hajnal szürke fénye átlopózik az udvar magas falain. Éjszaka hó hullott, és most vastagon borította a falakat, a mozaik-utakkal behálózott kertet. A havazás reggelre sem állt el. A kerek tavacska eltűnt a hó alatt, a fenyők pedig meghajoltak a fehér teher súlya alatt.

„Annyira szomorú vagyok!” gondolta magában.
„Csontjaimban még a velőt is átítatja a szomorúság.”

Pedig nem volt beteg. Karját melegnek és erősnek érezte a paplan alatt. Vére egyenletesen áramlott ereiben, elméje tiszta volt. Csak a szívét gyötörte bánat.

„Bárcsak láthatnám anyámat”, gondolta. „Ha láthatnám azt, aki világra hozott...”

Felidézte magában anyja érzékeny, kedves, vidám és okos arcát, szeretett volna visszatérni hozzá, és elmondani neki, mennyire fél és mennyire egyedül van a palotában. Nagybátyja házában, a Serleg közben nem félt semmitől és nem volt baljós előérzete, nem aggódott a komor jövő miatt. A pirkadat csak a főzés és a napi házimunka eljövetelét hirdette. Nem volt benne csillogás, és nem követelt nagyságot.

– Ó, anyám – sóhajtott újra, és úgy érezte, mintha ismét gyerek lenne. O, bárcsak visszatérhetne a kezdethez!

Ez az érzés átítatta egész lényét, elérte szívét, és egész napja szomorúan telt. Valóban szomorú nap volt – odakinn szürke derengés meg a fehér hótakaró, és még délben is égtek a lámpások a szobákban. Ce-hszi elment saját könyvtárába, amelyet egy szomszédos, régóta használaton kívül álló palotában harcolt ki magának. Itt parancsot adott az eunuchoknak, hogy

gyűjtsék össze kedvenc könyveit, amelyeket a legszívesebben olvasgatott és töprengett felettük. De ma a könyvek nem mondtak neki semmit, és órákon át ült a tekercsek felett, egymás után göngyölve ki azokat, míg rá nem bukkant arra, amelyet keresett – egy kézzel írt, öt és fél méter hosszú tekercsre, amelyet Csaó Meng-fu festett, a mongol Jüan dinasztia idején. A több mint ötszáz éves alkotást személyes kedvence, a tájképfestészet mestere, Vang Vej ihlette, aki azt a tájat festette meg újra meg újra, amelyet saját otthonából látott, ahol halála előtt harminc éven át élt. A palota falai közé kényszerült Ce-hszi, aki ezen a téli napon csak az eget és a havazást láthatta, most az örök tavaszba burkolózó zöld vidékben gyönyörködött. Egyik táj lassan a másikba olvadt, ahogy kigöngyölte a tekercset, így kedvére elidőzhetett a fák, a csermely és a messzi domboldal minden részleténél, így is tett, képzeletében átlépte az őt közrefogó magas falakat, és egy gyönyörűséges tájon lépkedett immár, csobogó csermelyek és nyújtózó tavak mentén, követve a soha

ki nem apadó folyót, átkelve fahidakon, kövezett utakon kapaszkodva fel az égbe nyúló hegyoldalakon; onnan lepillantott a szurdokra, ahol a hegyi források táplálta patak zúdult alá, melynek a síkság felé tartó útját időnként zuhatagok törték meg. Majd lefelé indult a hegyről, elhaladt a fenyőerdők ölen rejtőző falvacskák mellett, és bambuszoktól ölelt, melegebb völgyekbe ért, majd megállt egy költő sátra mellett, és végül eljutott oda, ahol a folyó egy öbölbe torkolt. A nádasból egy halászcsónak bukkant elő és a nyílt víz felé vette útját. A folyó itt véget ért. A láthatáron a nyílt tenger és a végtelen ködbe burkolózó hegyek látszódtak. Ahogy azt Miao úrhölgy mondta neki egyszer, ezen a tekercsen a művész az emberi lelket festette meg, amint az kellemes tájakon halad át, míg végül eléri a semmibe vesző, ismeretlen jövőt.

– Mondd csak, miért járnak olyan távol tőlem a gondolataid? – kérdezte aznap éjjel a császár, amikor a hosszú és magányos nap véget ért. – Engem nem

csaphatsz be. Tested itt van ugyan, de nincs benne élet.

Az uralkodó megfogta Ce-hszi gyönyörű, puha kezét – immár nem volt kérges, ujjai finomak lettek, de tenyere erős maradt.

– Nézd ezt a kezet – mondta a császár. – Fogja az én kezem, de lehetne bármely más nő keze is.

Ce-hszi megvallotta lehangoltságát.

– Egész nap szomorú voltam. Senkihez sem szóltam. Még csak a gyermekért sem küldtettem.

A császár tovább simogatta kezét.

– Hogyan lehetsz szomorú most, hogy mindened megvan? Vágyott arra, hogy elmondja különös félelmeit, de nem merte. A császárnak sosem szabad megéreznie, hogy félelem gyötri, őt, akiből erőt merít. O, milyen nehéz teher volt ilyen erősnek lenni! És ő, Ce-hszi, ugyan kiből mentsen erőt? Fölötte nem állt senki. Teljesen egyedül volt.

Hiába küzdött a könnyeivel, elsírta magát. Az ágy mellett égő gyertyák fényében a császár meglátta a könnycseppeket, és megrémült.

– Mi az? – kiáltott fel. – Még sosem láttalak pityeregni. Ce-hszi elhúzta a kezét, és ingujja szélével, kecsesen megtörölte szeme sarkát.

– Egész nap anyám után sóvárogtam, és nem tudom, hogy miért. Lehetséges, hogy hálátlanul viselkedtem? Azóta nem láttam, amióta parancsodra a falak közé léptem. Nem tudom, hogy van. Talán haldoklik. Ezért pityeredtem el.

A császár buzgón igyekezett szerelme kedvére tenni.

– Meg kell látogatnod őt – sürgette Ce-hszit. – Miért nem mondtad eddig ezt nekem? Menj el hozzá, menj, én szívem és májam, menj el hozzá már holnap! De alkonyatra vissza kell térned. Éjszakára nem engedhetlek el.

Így történt hát, hogy Ce-hszi egy napra visszatérhetett anyjához, amiért a császárnak – hálája jeléül – szenvedéllyel fizetett. Másnap mégsem

indulhatott, ugyanis a látogatást előre be kellett jelenteni, hogy bácsikája háza megfelelően felkészülhessen. A rákövetkező napon azonban már sor kerülhetett a látogatásra, és Ce-hszi korán reggel két eunuchot küldött el azzal az üzenettel, hogy délben érkezik. Micsoda izgalom ragadta magával a Serleg közt! Ce-hszi maga is lelkesen készülődött, és azon a bizonyos reggelen olyan könnyed szívvel ébredt, mint azóta egyszer sem, amióta megérkezett a palotába. Egy órát töltött el azzal, hogy kiválassza a ruháját, aztán mégsem választott szép ruhát.

– Nem akarok csillogni – magyarázta szolgálójának –, mivel még azt hinnék, hogy kevély lettem.

– Nagytiszteletű hölgyem, azért valamelyest csillognod kell, mert különben még azt hinnék, hogy nem adod meg nekik a kellő megbecsülést – tiltakozott a szolgáló.

– Na jó, akkor legyen átlagos csillogás – adta be a derekát Ce-hszi.

Átnézte a ruhatárát, és kiválasztott néhány ruhadarabot, míg végül egy szürke prémmel szegett, orchidealila szaténköntös mellett döntött. Csodás köntös volt – szépségét tökéletesen hímzett ujjá és szegélye adta, nem pedig vakmerő szabása. Ce-hszi elégedett volt választásával, amikor felöltötte, és ékszernek kedvencét, a jade-t választotta.

Amikor elkészült, és udvarhölgyei könyörgésének engedve evett néhány falatot, beszállt az udvaron várakozó hintójába, a hordszékvivők behúzták a sárga szaténfüggönyt, és a kocsi elindult. Palotája jó másfél kilométerre terült el a Tiltott Város falaitól, és a császárné útközben az udvarokat és termeket méregette, amelyeken áthaladtak, mindig dél felé tartva – a császár, végtelen szerelmétől hajtva, abban a kiváltságban részesítette, hogy használhatta a Meridiánnak nevezett főkaput, amelyen általában csak az uralkodó léphetett be a városba, vagy hagyhatta el azt. Ce-hszi a kapun kívülről hallotta, ahogy a Császári Gárda parancsnoka vigyázzállást parancsol érces

hangján az öröknek. Mennyire jól ismerte ezt a hangot! A császárné előredőlt, résnyire félrehúzta a függönyt, és kilesett. Láttá a néhány méternyire álló Zsung-lut, aki a földet nézte, miközben kardját a magasba emelte, és teljes hosszában kihúzta magát, megfeszítve testét. Nem nézett se jobbra, se balra, amíg a gyaloghintó áthaladt a kapun. Ám Zsung-lu jól tudta, hogy a császárné meghallotta a hangját, mint ahogy azt is tudta, ki ül a hintóban. A függöny visszahullt a helyére.

*

Éppen dél volt, amikor Ce-hszi elérte a Serleg köz bejáratát. A gyaloghintója függönye mögé rejtőzve is tudta, hogy közel jár már gyerekkori otthonához. Érezte a szójaolajban sütött sós csörögefánk és a kámforfa pézsmaszerű illatát, a vizelet bűzét és a fojtogató por szagát. Aznap hideg és száraz volt az idő, és a hordszékvivők talpa alatt a föld kőkeményre fagyott. Az utca két oldalát szegélyező házak csonka, fekete árnyai a poros, szürke földre terültek. A hintó ablakkerete és a függöny közti résen kukucskáló Ce-

hszi gyanította, hogy mennyi lehet az idő. Régen olyan gyakran járta végig a közt, hogy szinte tökéletes pontossággal meg tudta mondani, hány óra van – délelőtt az árnyak nyugat felé, délután pedig kelet felé hajlottak. A gyaloghintó a kerek napkorong fényében tartott a jól ismert kapu felé, a császárné pedig újra a függönyhöz hajolt, és a résen át látta, hogy a kaput kitárták, és az egész család odakint vár rá. Jobb oldalon állt nagybátyja és anyja, mellettük az idősebb nemzedékhez tartozó kuzinok és feleségek, bal oldalon pedig egy magas és vékony lánykát látott, aki csak a húga lehetett, mellette ott állt két fivére – akik alaposan megnőttek –, mögöttük Lu-ma. Az udvar két oldalán, a falak mentén sorakoztak fel a szomszédok és a család barátai a Serleg közből.

Amikor meglátta komoly, de örömet sugárzó arcukat, könnyek szöktek a szemébe. Ó, mennyire hasonlított hozzájuk: ezt valahogy tudatnia kell velük! Keblében még mindig ugyanaz a szív dobogott, amelyet olyan jól ismertek. Mégsem húzhatta félre a függönyt és

kiálthatta el nevüket, bármennyire is ugyanolyan maradt a szíve, mert ő most már Ce-hszi volt, a Nyugati Palota Császárnéja, a császári örökös anyja, és így is kellett viselkednie, bárhová ment is. Így hát nem adott jelet, és az eunuchok léptek be először a kapun, élükön a főeunuchhal – személyesen a császár adta parancsba, hogy tartson féltve őrzött kincsével, és sose hagyja magára. A hat hordszékvivő fellépkedett a lépcsőkön, majd áthaladt a nyitott kapun, átszelte a bejárati udvart, s végül letették a gyaloghintót a ház előtt. Ott a főeunuch félrehúzta a szaténfüggönyt, Ce-hszi pedig kilépett a napfénybe, és régi otthona szélesre tárt kapuja előtt találta magát. Ott volt az ismerős szoba, a nagyszoba, a fényesre és tisztára suvickolt asztal meg a székek, a felsöpört mozaikpadló. Gyakran az ő feladata volt a söprés és a felmosás, neki kellett a helyükre rakni a székeket, leporolni a bútorokat. Most mindezt mások végezték el, de olyan érzése volt, mintha ő tette volna. A falhoz tolt hosszú asztalon piros papírvirágokkal teli váza állt, az

ón gyertyatartókba új gyertyákat helyeztek, a négyzet alakú asztal előtt pedig, a díszes székek között, édességekkel teli, lefedett tálkák, egy teáskanna és csészék sorakoztak.

Ce-hszi a főeunuch felemelt karjára helyezte kezét, és az eunuch a négyzet alakú asztal jobb oldalán álló, legmagasabb székhez vezette. A császárné leült, lábát a lábzsámolyra tette. A főeunuch megigazgatta Ce-hszi szoknyáját, és a császárné összekulcsolta ölében a kezét. A főeunuch ezután visszatért a kapuhoz, és közölte, hogy a család beléphet a Nyugati Palota Császárnéjához. Egymás után érkeztek a családtagok: először anyja és nagybátyja, majd az idősebb nemzedékhez tartozó kuzinjai és feleségeik, utánuk fivérei és húga, azt követően pedig az ifjabb nemzedékhez tartozó kuzinok. Mindegyikük meghajolt Ce-hszi előtt, aki mögött eunuchok álltak, jobbján pedig a főeunuch foglalt helyet.

Kezdetben Ce-hszi úgy viselkedett, ahogy azt egy császárnétól elvárják. Méltósággal és komolysággal

fogadta családjának hódolatát – kivételt csak anyjával és nagybátyjával tett. Amikor ők ketten meghajoltak előtte, intett a főeunuchnak, hogy kínálja helyel őket. Amikor a szertartáson átestek, senki sem tudta, hogy mit mondjon. Mindenkinek meg kellett várnia, amíg a császárné megszólal, és Ce-hszi egyenként vette szemügyre az arcokat. Szívesen felállt volna emelt székéről, és szót váltott volna velük, úgy, mint régen, és szívesen szaladgált volna ide-oda a házban, úgy, mint egykor, szabadon. De a főeunuch ott állt mellette, és követte minden mozdulatát. Egy darabig azon töprengett, miként valósíthatná meg elképzelését. Most már mindenki elhelyezkedett a nemzedékének megfelelően – az öregek leültek, az ifjak álltak, és mindannyian arra vártak, hogy Ce-hszi megszólaljon.

De hát miként mondhatná el, hogy mire vágyik a szíve? Váratlanul megkopogtatta lemezzel védett körmével a jobbján elterülő, fényesre csiszolt asztalt, és bólintással jelezte a főeunuchnak, hogy közlendője

lenne számára. An Te-haj odalépett hozzá, közel hajolt, Ce-hszi pedig suttogni kezdett a fülébe.

– Álljatok arrébb, te is, meg az eunuchjaid is! Hogyan érzem jól magam, amikor minden szavamat halljátok, és látjátok minden mozdulatomat?

A főeunuch elkomorodott, amikor meghallotta a parancsot.

– Nagytiszteletű hölgyem, a Mennyek Fia arra utasított, hogy egy pillanatra se mozduljak mellőled – suttogta jó hangosan.

Ce-hszi erre haragra gerjedt. Toppantott egyet, aranszínű körömvédőjével dobolni kezdett az asztalon, és megrázta fejét, de úgy, hogy fejdíszének gyöngyei táncba kezdtek. A közelben álló Li Lien-jing, aki úrnője ékköves fuvoláját, legyezőjét és piperetáskáját tartotta, jól látta fokozódó dühét – már ismerte az előjeleket –, és megráncigálta a főeunuch köntösének ujját.

– Bátyám, jobb lenne engedni neki – suttogta. – Miért nem pihensz le? Én a közelben maradok, hogy vigyázzak rá.

Már sosem tudjuk meg, hogy a főeunuch Ce-hszinek vagy a császárnak engedelmeskedett volna inkább, de mivel elfáradt, kimerült az álldogálásban, kapva kapott a lehetőségen, hogy visszavonuljon a szomszédos szobába. Távozásával Ce-hszi úgy vélte, hogy felvigyázói távoztak – Li Lien-jingre úgy tekintett, mint egy bútordarabra, amelynek az a feladata, hogy megőrizze a rá bízott dolgokat. A császárné most már leléphetett magasított székéről és odamehetett bácsikájához, meghajolhatott előtte és átölelhette anyját, erős vállára hajthatta fejét és elsírhatta magát.

– Ó, jaj – sóhajtott –, milyen magányos vagyok a palotában!

A panasz hallatán mindenki megdöbbsent, és még anyja sem tudott mit mondani, így csak szorosan átölelte lányát. És a hosszúra nyúlt pillanat elárulta Ce-hszinek, hogy még szerettei sem tehetnek semmit.

Büszkén felszegte fejét, felnevetett, s bár szeme még könnyes volt, odakiáltott húgának:

– Gyere, vedd le a fejemről ezt a nehéz vacakot!

Húga odalépett és leemelte fejdíszét, Li Lien-jing pedig átvette, és óvatosan az asztalra helyezte. A méltóságjelvény nélkül mindenki ugyanannak a lánynak látta Ce-hszit, aki valaha volt – a császári köntös és a karján, illetve csuklóján viselt ékszerek ellenére. Most már mindenki meg mert szólalni, az asszonyok odaléptek a császárnéhez, végigsimítottak kezén, szemügyre vették gyűrűit, karkötőit, és felkiáltottak szépsége láttán.

– Bőröd fehér és puha – mondták. – Mivel kened, hogy ilyen selymes legyen?

– Egy indiai balzsammal – felelte nekik – friss tejszínből és porított narancshéjból készül. Még a bárányszírnál is jobb.

– És honnan származik a tejszín? –Szamártejből köpülik.

Ilyen bohóságokat kérdezgettek tőle, de senki sem mert kérdéseket feltenni arról, hogy miként él a Tiltott Városban vagy hogy ura miként bánik vele és az örökössel, nehogy véletlenül olyan szót használjanak, ami balszerencsét hoz. Ha valaki azt mondja, hogy „sárga”, az önmagában felséges és ártalmatlan szó, kivéve, ha a Sárga Forrás részeként említik, ami a halálra utal, a halálról pedig nem volt szabad még említést sem tenni a Mennyek Fia vagy az örökös kapcsán. Ce-hszi azonban nem tudta leplezni örömét, melyet gyermeke okozott, és amikor senki sem mert beszélni róla, hát beszélt ő, méghozzá nagy-nagy boldogsággal:

– Bárcsak elhozhattam volna fiacskámat, hogy megmutassam neked, de amikor erre kértem a Legfőbb Urat, a parancsolómat, ő nemet mondott, nehogy valami gonosz szél vagy árnyék vagy kegyetlen szellem kárt tegyen a gyermekben. De biztosíthatlak, anyám, hogy olyan gyermek ő, aki megmelengetné lelkedet, úgyhogy el kell jönnöd

meglátogatni őt, ha már én nem hozhattam el ide. Ekkora a szeme... – hüvelyk- és mutatóujjából kört formált – és pufók a kicsi, húsa illatos, sosem sír, és mindig mohón veti magát az ételre, foga fehérebb, mint ez a gyöngy, és bár még olyan apró, már járni akar, erős testét tartó oszloplábacskaín.

– Csitt! – kiáltott fel anyja. – Mi lesz, ha az istenek meghallanak, te hebehurgya? Gondolod, hogy nem akarnak elpusztítani egy ilyen gyermeket?

Anyja felpillantott, majd lenézett, körbehordozta tekintetét és hangosan felkiáltott:

– Semmi sem igaz abból, amit mondtál! Én hallottam, hogy ványadt és gyenge... és... és...

Ce-hszi felnevetett, és kezét anyja szájára tapasztotta.

– Én nem félek!

– Ne mondd ezt – tiltakozott anyja elfojtott hangon.

De Ce-hszi csak kacagott, és hamarosan mindenhova bekukkantott, szemügyre véve a jól ismert szobákat, csipkelődött hűgával, aki most már az egész

ágyat birtokolta, és egyedül lakott anyjával egy szobában, majd érdeklődött húga kiházásítási tervei felől, és megígérte, hogy jó férjet kerít neki az ifjú nemesek köréből.

– Keresek majd egy jóképű fiatalembert, és kötelezem, hogy vegye feleségül a húgomat.

Anyja hálásan nézett rá.

– Ha meg tudod tenni, az igazán kegyes és jó gyermekhez illő tett lenne.

Teltek-múltak az órák, és az egész családot vidámsággal töltötte el Ce-hszi vidámsága. A délután közepén ízletes lakomát tálaltak fel – Lu-ma sürgött-forgott és torkaszakadtából kiabált az ünnepi eseményre felvett szakácsokkal, és amikor mindennel végeztek, már közeledett az est, és a főeunuch is visszatért, hogy teljesítse kötelességét. Odalépett Ce-hszihez és megkérte, hogy készüljön fel a távozásra.

– Eljött az idő, nagytiszteletű hölgyem – mondta. – A Legfőbb Úr parancsát teljesítem, és kötelességem engedelmeskedni.

Ce-hszi tudta, hogy vitának nincs értelme, így engedelmeskedett, és ismét visszavedlett császárnévá. Li Lien-jing visszatette fejére fejdíszét, Ce-hszi pedig ismét helyet foglalt a nagyszobában, és elrendezte toalettjét. A családjából ismét alattvalók váltak. Egymás után léptek előre és fejezték ki hódolatukat, mondtak búcsút neki, ő pedig a megfelelő szavak kíséretében adta át nekik ajándékait. Lu-ma kapott egyedül pénzt. Végül mindenki elköszönt tőle. Ce-hszi még néhány percet elidőzött a néma csendben, csak tekintete járt körbe. Boldogsággal teli volt ez a nap: felidézhetette gyermekkorának egyszerű örömeit. A szíve mélyén tudta, hogy utoljára jár ebben a házban. Minden ugyanolyannak tűnt, mint a múltban – mégis valami azt súgta, hogy már semmi sem ugyanolyan. Még mindig szerették, de szeretetüket befonta a reménykedés és a vágyakozás, hogy tegyen értük valamit. Nagybátyja kifizetetlen adósságokra utalt, egyik fivére szórakozásra vágyott, anyja pedig arra kérte, hogy ne felejtse el húgának tett ígéretét.

Rokonai is célozhattak saját nehézségeikre és gondjaikra, bár csak finoman. Ce-hszi kegyes volt, és lágyszívűen mindenkinek megígérte, hogy segít, és tőle telhetően teljesíti is majd, amit tud. Azonban a magány tízszer akkora súllyal nehezedett szívére, mivel most már tudta, hogy nem önmagáért szeretik. Azért szeretik, amit értük tehet, és amit nekik adhat, és ettől szíve majdnem meghasadt. Bár lelke néhány órára csatlakozott a többiekhez a házban, útjaik mindörökre szétváltak. A végzet hajtotta tovább előre, és régi énjét maga mögött kellett hagynia – immár véglegesen. Nem volt többé visszatérés.

Amikor erre ráeszmélt, lelkéből kiszökött minden derű. Határozott léptekkel átszelte a szobát, és helyet foglalt a gyaloghintóban, a főeunuch pedig leengedte a függönyt.

Ce-hszi ismét visszatért a Tiltott Városba, és amikor elérték a Meridiánt, a Császári Gárda bejelentette a nap végét. A dobosok gyors ritmust vertek hatalmas dobjaikon, a dobverők egyenletesen és súlyosan

csapódtak a dobokhoz, újra meg újra, mintha csak egy hatalmas szív dobogott volna a kapunál. Az alkonyi fényben köntösbe öltözött harsonások álltak, és szájukhoz emelték hosszú rézkürtjeiket. A harsonák egyszerre szólaltak meg, majd egyszerre halkultak el, hogy azután hosszú, remegő dallamot fújjanak, amely lágyan indult, és egyre erősödött, mindvégig követve a hangos dobszót, míg végül elhallgattak. A dallam azután kezdődött előlről, míg végül a harsonák hangja lassan elhalt. Ekkor a dobosok is halkabban kezdték verni dobjaikat, s a dobszó végül három lassú, kimért dobütéssel fejeződött be. Majd csend támadt, és Zsung-lu háromszor megkondította a bronzharangot.

És leszállt az éj, ahogy mindig is szokott. Az örök elmasíroztak, hogy tegyék a dolgukat, a császárné hintója pedig áthaladt a hatalmas kapun, és Ce-hszi hallotta, ahogy a kapuszárnyak bezáródnak mögötte.

*

A tél sokáig tartott, és a tétova tavaszt tovább késleltették az északról fújó gonosz szelek.

Homokviharak dúltak a városban, s bár az emberek becsukták az ajtókat-ablakokat, a szél minden repedésen és résen át befújta a finom szemcsés, halvány homokot. Délről sem jöttek jó hírek. Je alkirály engedelmeskedett a Sárkánytróntól kapott parancsnak. Húzta az időt, az angol Sir John Bowring egyetlen üzenetérc sem válaszolt. Arra sem reagált, amikor azt jelentették neki, hogy megöltek egy francia papot, mint ahogy a megtorlást követelő francia miniszternek sem adott választ. Ám az alkirály kénytelen volt azt jelenteni a Sárkánytrónnak, hogy a teljes érdektelenség nemhogy lecsillapította volna a fehéreket, hanem éppen ellenkezőleg, sokkal nyugtalanabbá tette őket, és ezért az alkirály újabb útmutatást vár a Mennyek Fiától. Mi történik, ha ismét kitör a háború? Közben kisebb gondok adódtak a „Nyíl” nevű hajón szolgáló lefejezettek családjával is. A családtagok haragra gerjedtek, a halottak fiai és unokaöccsei csatlakoztak a kínai lázadókhöz, hogy bosszút álljanak az alkirályon, aki a messzi császárt képviselte. A legrosszabb

azonban az volt, hogy hírek keringtek arról, miszerint egy nagyon hatalmas angol nemesember, bizonyos Elgin azzal fenyegetőzik, hogy északnak indul a tengerpart mentén, és behajózik Tiencsin kikötőjébe, hogy megtámadja a fővárost védő Taku-erődöt.

Amikor a császár elolvasta a memorandumot, ágynak esett, és nem evett egy falatot sem. Azonnal magához rendelte

Kung herceget, némán nyújtotta át neki az iratot, és megparancsolta, hogy Ce-hszi is olvassa el, majd ők ketten adjanak tanácsot. Most fordult elő először, hogy Ce-hszi nyíltan nem értett egyet Kung herceggel. Vitájukra a Császári Könyvtárban került sor, szokásos találkozóhelyükön, a főeunuch és Li Lien-jing jelenlétében – a két utóbbi kísézőként tartózkodott ott, és minden szót tisztán hallottak.

– Nagytiszteletű hölgyem, én újfent amondó vagyok, hogy nem bölcs dolog addig hergelni ezeket a fehéreket, amíg haragra nem gerjednek – érvelt Kung

herceg. – Ágyúik meg hadihajóik vannak, és a szívük mélyén barbárok.

– Térjenek vissza saját földjükre! Megpróbáltunk türelemmel lenni irántuk, de hiába! – kiáltotta Ce-hszi. Amikor gőgösen felszegte fejét, káprázatosan gyönyörű volt, és Kung herceg önkéntelenül is felsóhajtott. Szíve mélyén elismerte, hogy ebben az asszonyban olyan energia rejlik, amivel ő nem rendelkezik, és biztos, hogy bátyja sem. Márpedig ezekben az időkben nagy szükség volt az erőre.

– Nincsenek eszközeink, amivel távozásra bírhatnánk őket – emlékeztette a császárnét.

– Ha akarjuk, vannak – vágott vissza a nő. – Mindannyiukkal végezhetünk, amíg kevesen vannak, és tetemüket a tengerbe vethetjük. Vagy talán a halottak is visszajönnek?

A herceg felkiáltott ilyen meggondolatlanság hallatán.

– Végezni akarsz mindegyikükkel? Amikor népük értesül erről, ezer fehér embert küld majd minden

megölt helyébe, akik hadihajókon jönnek, és ránk irányítják ágyúikat.

– Én nem félek tőlük – jelentette ki Ce-hszi.

– Én viszont igen – biztosította Kung herceg. –

Rettenetesen félek tőlük. Nemcsak a fegyvereiktől félek, hanem magától a fehér embertől is. Ha megtámadják őket, tízszer akkora erővel vágnak vissza. Nem, nagytiszteletű hölgyem... A járható út a közvetítés, az alkudozás meg a halogatás, ahogy azt korábban oly bölcsen javasoltad. Még mindig össze tudjuk zavarni őket időhúzással és be nem tartott ígéretekkel, márpedig muszáj késleltetnünk támadásuk vészjósló napját. Ki kell fárasztanunk, el kell bátortalanítanunk őket. Mindig udvariasan kell beszélni velük, engedelmességet színlelni, de közben sosem szabad engednünk. Ezt diktálja a következetes bölcsesség.

Végül ennek szellemében döntöttek, s bár Ce-hszi látszólag beadta derekát, továbbra is folyamatosan lázadozott. Kung herceg azt tanácsolta bátyjának, a

császárnak, engedélyezze a császárnénak, hogy a városon kívül tölthesse a forró évszakot, a Nyári Palotában. Ce-hszi a tavak és a kertek között eljátszadozhatna az örökössel meg udvarhölgyeivel, és megfeledkezne az ország gondjairól.

– A Nyugati Palota Császárnéja szereti a színdarabokat meg a színházat – mondta Kung herceg. – Építsenek egy színpadot a Nyári Palotánál, és béreljenek fel színészeket a szórakoztatására. Közben megbeszéljük a tanácsosokkal, hogy milyen választ küldjünk délre. És arról se feledkezzünk meg, hogy amikor ismét eljön a zöldellő tavasz, meg kell ünnepelnünk az örökös első születésnapját. Az eseményt hamarosan be kellene jelentenünk, hogy az emberek elkészíthessék ajándékaikat. Így mindenkinek a figyele másfelé fordul, miközben mi megvitathatjuk az előttünk álló veszélyeket.

Kung herceg remélte, hogy így lecsillapíthatják Ce-hszi dühét, és a fehér ember elleni bosszúállás körül forgó gondolatait a szórakozás felé terelhetik. Szíve

mélyén a herceg rettegett, és szívesen kért volna tanácsot a hercegektől és a miniszterektől vagy bárkitől, akinek bölcsességében bízhatott. Lelki szemei előtt látta a jövőt és a nyugati jövevények egyre erősödő fenyegetését, akik mostanra felfedezték Ázsia kincseit, és mivel fiatal és szegény országokból jöttek, miként is kérhetnék őket arra, hogy hagyják itt azt, amit találtak? Ki kell őket engesztelni, de Kung herceg nem tudta, hogy miként – legalábbis addig nem, amíg védekezésüket meg nem tervezik. Komoly bajban volt – nem tudott sem enni, sem aludni, egyfolytában csak töprengett. A béke és bölcsesség régi, civilizált módszereit új és nyers erő fenyegette. Vajon melyik diadalmaskodik – melyik rejt magában erőt: az erőszak vagy a béke?

Olyan komor idők jártak, hogy a császár az ötödik hónapban felújított egy ősi rítust, amelyet csak elvétve alkalmaztak a Ming-dinasztia óta. Ebben a holdévben a holtak tavaszünnepén a gondoktól és félelemtől elgyötört császár bejelentette, hogy imádkozni fog a

Császári ősök Legfőbb Templomában. Ez a hatalmas, ősi templom egy óriási parkban állt, a templom tetejét hatalmas fenyők óvták a nap sugaraitól. Az emberemlékezetnél is öregebb fenyők törzse megcsavarodott, eltorzult a széltől és homoktól, alattuk a mohaszőnyeg a bársony puhaságával vetekedett. A templom belsejében állt a halott császárok szentélye, ahol a császárok nevét értékes fatáblácskákra vésték, és minden egyes tábla sárga szaténvánkoson nyugodott. A parkban csak a sárga köntösbe öltözött papok sétálgattak, ők gondozták a templomot – mindenütt az évszázadok terhétől sűrű, néma csend honolt. Egyetlen madár dala sem törte meg a csendet, bár tavasszal fehér darvak érkeztek, és a göcsörtös fenyőkre rakták fészkeiket, itt nevelték fel fiókáikat, majd ősszel ismét elrepültek.

A Holtak Ünnepe idejött hát a császár tanácsosok, főminiszterek, királyi és egyéb hercegek társaságában. Egy órával pirkadat előtt érkeztek, amikor a száraz északi klímában szokatlan köd emelkedett a földről az

ég felé – olyan sűrű volt a köd, hogy az ember saját testvérét sem ismerte volna fel. A halott mandzsu uralkodók ősi táblácskáit már az ünnep előtt két nappal kihozták a Császári Könyvtár közelében álló teremből, és mivel a fenyők olyan sűrű árnyékot vetettek, hogy szarulámpásokra volt szükség, a főeunuch és alárendeltjei ezek fényénél helyezték el a táblácskákat a templom tizenegy szentélyében.

Minden készen állt a Mennyek Fiának fogadására. Az uralkodó az éjszakát az Önmegtartóztatás Csarnokában töltötte, ahol se nem ivott, se nem evett, se nem aludt. Az ország lakói három napon át nem vehettek magukhoz húst, nem fogyaszthattak fokhagymát, olajat, nem ihattak bort, nem hallgathattak zenét, nem vehettek részt színelőadásokon, nem hívhattak vendégeket. A bíróságok is bezártak erre a három napra, és minden pereskedést felfüggesztettek ez idő alatt.

A pirkadat előtti szürkesség órájában az udvari mészáros jelentette, hogy levágta az áldozati állatokat

és gőzölgő vérüket tálakba fogta fel, csontjaikat és gerincüket pedig elásta. A királyi és egyéb hercegek jelentették, hogy megírták a szent imát, amelyet majd a Mennyek Fia fog elmondani az őrködő ősök előtt, akiknek táblácskáit felállították az oltárokra helyezett császársárga vánkosokon.

A császár meghallgatta a jelentéseket, és felállt – a főeunuch ráadta ünnepi áldozati köntösét, az arannyal szegett sötétlila öltözéket, és a két rokonára (elsőági unokatestvéreire) támaszkodó uralkodó belépett a Legfőbb Templomba. Itt már várta őt öccse, Kung herceg. Egyetlen idegen sem volt jelen. Még az eunuchok is kivonultak a templomból, mielőtt a Mennyek Fia belépett volna – egyedül csak a császár rokonai álltak a kapunál. A császári hercegek ekkor léptek elő, hogy fogadják az uralkodót, és hódolatuk kifejezése után végigvezették a tizenegy szent oltáron. Az uralkodó mindegyiknél kilencszer fejezte ki hódolatát, étellel és borral teli tálakat ajánlott fel, és minden oltár előtt ugyanazt az imát mondta el. Az ima

békéért és a nyugatról érkező új ellenségek távolmaradásáért könyörgött. A hosszú imádságot a császár tizenegyszer olvasta fel, lassan és olyan hangosan, ahogy csak bírta.

Az uralkodó beszámolt a Fenséges Halottak Szellemeinek arról, hogy mit tettek a barbárok, vagyis a nyugati emberek, miként robbantottak ki háborúkat, hogyan foglaltak el területeket, és jelentek meg olyan hajókon, amelyek tüzet köptek, hogy megrémísszék a népet. A császár arról is beszámolt, hogy ezek az emberek nemkívánatos szerződéseket erőszakoltak ki.

– Megvannak a saját javaink, ó, nagytiszteletű ősök – jelentette ki a császár imájában. – Nincs szükségünk nyugati játékszerekre. Ugyan miben szenvednénk hiányt, ha az égiek és örökdő őseink védelme alatt állunk? Arra kérjük őseinket, hogy védelmezzenek bennünket. Adjanak erőt, hogy kikergethessük az idegeneket a tengerbe! Törjön rájuk ragály, és végezzen velük! Támadják meg őket mérges rovarok, amelyek megcsípi őket, és viperák, amelyek halálra

marják testüket! Népünk őrzői, őrizzétek meg földünket és adjatok békét!

Amikor az ima befejeződött, már közeledett a napfelkelte, és a pirkadat fényében a templom széles eresze alatt csapatokban szunyókáló fehér galambok felébredtek, kitárták szárnyaikat, és körözni kezdtek az ősöreg fenyők felett.

A lámpásokban a gyertyák fénye megfakult, és a porszemcsék táncot lejtettek a templom szélesre tárt kapuján beszivárgó napsugarak kékjében. Az áldozat véget ért, és az uralkodó hagyta, hogy kivezessék, vissza császári palankinjába, amely majd elviszi palotájába. Ezt követően minden visszatért a megszokott kerékvágásba – az emberek megnyugodtak, és bizakodni kezdtek, hiszen a Mennyek Fia személyesen hajtott fejet az örökdő ősök előtt, mondta el beszámolóját és imádkozott népéért.

*

A Holtak Tavaszünnepének rítusa annyira felvidította a császárt, hogy amikor a holdév hatodik hónapja

közeledett és a nyári forróság egyre fokozódott, úgy határozott, hogy maga is felkeresi a Nyári Palotát, és magával viszi az örökösét, két hitvesét és az udvart. Már korábban is elutazott volna, de az ország gondjai nyugtalanították. Mi történik, ha a kínai lázadók felkelnek, amíg ő távol van a fővárostól, vagy ha a nyugatiak hirtelen feldühödnek, és északnak vitorláznak a part mentén, ahogy azzal már oly régóta fenyegetőznek? Azonban egyik esemény sem következett be, és ugyan Je alkirály továbbra is pesszimista maradt, a halogatás és késleltetés politikája sikerrel tartotta vissza a lázadókat és a nyugatiakat egyaránt.

Ce-hszinek így sikerült egyik éjjel hízelgéssel rávennie az uralkodót, hogy utazzon el a Nyári Palotába – ezen a nyári éjjelen telihold ragyogott az égen, és a császárné mosolya varázslatosnak tűnt.

– Tarts velem, uram, a Nyári Palotába. A hús dombok között egészséged is helyreáll.

A császárnak égető szüksége volt efféle pihenésre. A bénulás, amely az elmúlt öt évben lassan legyengítette, ólomsúllyal nehezedett végtagjaira. Akadtak olyan napok, amikor nem tudott járni, és a mankót helyettesítő két eunuchjára támaszkodott, más napokon meg a fejét vagy a kezét nem tudta emelni. Elsorvadt, élettelen bal oldala állandó szenvedést okozott neki, és egész testére kihatott nehézkessége. Így hát az uralkodó hallgatott a gyönyörű nőre, aki felvidította őt, és olyan erővel töltötte fel, mint senki más. Úgy határozott, hogy egy hónap múlva útra kelnek a város falaitól tizenöt kilométernyire levő Nyári Palotába.

Ce-hszi, aki minden ízében fenséges császárnénak látszott, lelkében fiatal teremtés maradt, akinek a nyaralás gondolata langyos borként melengette a szívét. Továbbra se tudta megszeretni a szigorú és fennkölt palotákat, ahol végzete szerint élni kényszerült, még akkor sem, ha elszigetelt zugokat alakított ki magának – titkos kerteket és teraszokat

régen elfeledett udvarokban, ahol senki sem járt, és ahova időnként kiszökhetett a vállára nehezedő országos ügyek elől. Saját palotájában megvoltak a házi kedvencei: egy nőstény kutyuska, aki kölyköket hozott a világra, akikkel Ce-hszi játszhatott, tücskök és mindenféle színű madár. Legjobban azonban nem ezeket a kis kedvenceket szerette, hanem azokat a vadon élő állatokat és madarakat, amelyek időnként letelepedtek a fákra vagy a tavacskákra. A császárné olyan élethűen tudta utánozni a tücskök hangos ciripelését, hogy a rovarok gyakran megtelepedtek mutatóján, ő pedig végigsimíthatta papírvékony szárnyukat. Nagy-nagy türelemmel tanulta meg a fülemüle alkonyatkor hallatott kiáltását, és gyakran előfordult, hogy ilyenkor a halványbarna madár bódultan keringett a feje körül. Ekkor Ce-hszi gyermeki örömet érzett

– Ezek a lények önmagáért szerették és nem esetleges kegyeiért. Időnként, amikor térdén hintáztatta fiát, elfeledkezett arról, hogy az örökös

tartja kezében, és közösen lestek a néhány perce kikelt kiskacsákat vagy a játékosan verekedő és birkózó kutyakölyköket. Ilyenkor Ce-hszi olyan jóízűen kacagott, hogy udvarhölgyei csodálkozva nézték, legyezőik mögé rejtve mosolyukat. De Ce-hszi nem aggódott sem mosolyaik, sem esetleges rosszallásuk miatt. Ilyenkor önmaga lehetett, és az is akart maradni – olyan szabad akart lenni, mint az állatok, amelyekkel játszott. Habár a Tiltott Város több mint tíz négyzetkilométeren terült el, falai körülzárták őt, és hiába sóvárgott arra, hogy elhagyja a várost, és olyan helyeket keressen fel, amelyekről gyakran hallott, de ahol nem élhetett, amelyeket még csak meg sem látogathatott.

A Nyári Palotát évszázadokkal ezelőtt építették az akkor uralkodó császárok, kizárólag pihenés céljából, így olyan helyet választottak, ahol egy kristálytisza, soha ki nem apadó forrás fakadt, amelynek édes vize mindig friss volt, így a Jade-forrás nevet kapta. Az első Nyári Palota egy háborúban megsemmisült, és kétszáz

évvel ezelőtt építette újjá a császár egyik őse, Kanghszi, de egy másik császári ős, az uralkodó fia, Csienlung kötötte össze a különálló épületeket, tavakkal és folyókkal átszőtt parkot hozott létre, ahol márványból vagy fából készült hidak íveltek át a vizek felett – a hidakat kézműves mesterek készítették. Csienlungnak igen nagy örömet okozott műve, így amikor arról értesült, hogy az akkor uralkodó francia király szintén ilyen kerteket építtetett távoli országában, francia miniszterektől és jezsuita papoktól tudakolta meg, hogy jobb-e, több-e a francia király kertje, mint az övé: akkoriban ugyanis a nyugatiaknak még sikerült megtéveszteniük a császárokat, akik szívesen látták őket, nem is gyanítva, milyen ördögi szándékkal érkeznek. Amikor Csienlung megtudta, milyen szépséges dolgokat hozott létre a francia király, ő is vágyódni kezdett ezekre, és a nyugati világ szépségével toldotta meg az addig is tündöklő Nyári Palotát. A jezsuita papok, akik Csienlung kegyét keresték, európai palotákat bemutató francia és itáliai

képeket hoztak magukkal, amelyeket a császár alaposan tanulmányozott, és átvette azokat az ötleteket, amelyek megtetszettek neki. Csien-lung után azonban a Nyári Palota sokáig zárva volt, mivel az uralkodó örököse, Csia-csing jobban kedvelte a zseholi Északi Palotát – egy nyári napon éppen kedvenc ágyasaival tartózkodott ott, amikor becsapott egy villám, és az örökösöt utolérte a halál. Fia, Tao-kuang, a mostani uralkodó, Hszien-feng atyja, annyira zsugori volt, hogy még a forró évszakban sem engedte meg az udvarnak, hogy a Nyári Palotába költözzön, annyira félt a költségektől.

Az udvar emelkedett hangulatban kerekedett fel a kijelölt nyári nap hajnalán. Csodás nap volt, harmatos nap, a reggelt párássá tette és felmelegítette a szokatlan hajnali köd. Ce-hszi korán ébredt, és megparancsolta szolgálójának, hogy adja rá a vidéknek megfelelő öltözéket. Szolgálója vékony selyemruhát választott, amelyet a déli szigetekről hozott ananász rostjaiból szőttek – az öltözék

halványzöld színben pompázott. Ce-hszi ékszert nem vett fel, leszámítva gyöngyeit. Annyira sietett, hogy már órákkal azelőtt elkészült, hogy a császár felébredt álmából, felöltözött és megreggelizett. A császári menet a délelőtt közepén indult útnak – elöl mentek a zászlósok, majd a hercegek és családjuk, utánuk pedig a lóháton ülő Császári Gárda, akik élén egy nagy fehér csődörön Zsung-lu haladt. A testőrség után és a császár sárga függönyös palankinja előtt következett Ce-hszi gyaloghintója, a császárnéval, annak fiával és a dajkával, mellettük pedig Szakota, a Keleti Palota Császárnéjának palankinja haladt. A két méltóság hónapok óta nem találkozott, és amikor Ce-hszi reggel meglátta unokatestvérének sápadt arcát, ismét magát hibáztatta, és megfogadta, időt szán arra, hogy felújítsa kapcsolatát a másik császári hitvessel.

A császári menet néma és üres utcákon haladt. A Mennyek Fia választotta útvonalon már kora reggel háromszögű sárga zászlókat aggattak ki, ami figyelmeztetett minden férfit, nőt és gyereket, hogy

ebben az órában ne tartózkodjanak az utcákon. Minden ház ajtaját becsukták, az ablakokat elfüggönyözték, a főútra nyíló útkereszteződésekre pedig sárga függönyöket aggattak, lezárva az áthaladást. Amikor a Mennyegek Fia elhagyta a Meridiánkaput, megszólaltak a dobok és a gongok, megadva a jelet, mire az emberek a házukba siettek és elfedték arcukat. Újabb dob- és gongszóra a főutat sárga homokkal behintő szolgák is visszavonultak. A dobok és gongok harmadik jelére a mandzsu klánok nemesei, akik mind a legjobb köntösüket öltötték fel aznap, letérdeltek a főút mentén, ahol a Mennyegek Fia haladt, és ahol ezer űr is felsorakozott. Régebben a császárok aranyzablás, ékköves bársonnyal burkolt nyergű, hatalmas arabs telivéreken lovagoltak végig az úton. A most uralkodó Hszien-feng azonban nem tudott lóra ülni, így palankinjában volt kénytelen megtenni az utat. Szégyellte is magát, hiszen jól tudta, milyen vékony és sápadt. Így nem engedte, hogy eunuchjai félrehúzzák gyaloghintójának függönyét. Rejtve és néma csendben

tette meg az utat a sárga homokkal beszórt főúton, és a térdelő nemesek közül senki sem látta arcát, vagy hallotta hangját.

A város falain kívül, Haj-tien falunál az út keletnek fordult, és a császár, valamint két hitvesének palankinjai, mögöttük az egész udvar keresztülhaladt a falun. Az apró település kiterjedt kereskedelmet folytatott, mivel itt éltek a Császári Gárda tagjai, a környező vidéken pedig a királyi és egyéb hercegek, meg más nemesemberek nyári palotái álltak –ezek azért épültek, hogy könnyebb legyen bevárni a császárt, amikor a Nyári Palotába indul. A falusiak mindenfelé lelkesedtek, mert amikor az udvar áttette székhelyét a jüan-ming-jüani Nyári Palotába, mindannyian meggazdagodtak.

Már alkonyodott, mire a császári menet elérte a Nyári Palota kapuját, és a függöny mögül leskelődő Ce-hszi megpillantotta a fehér márványból faragott kaput, amelyet két aranyoroszlán őrzött. A kapu nyitva állt, és a magas küszöbön túl egy hatalmas és csendes

park terült el. A császárné most már nem tudta tovább türtőztetni magát, és félrehúzta a függönyt, hogy végre kinézessen – szeme elé álomszép táj tárult. A pagodák szinte lebegni látszottak a zöld domboldalak fölött, tiszta vizű csermelyek csörgedeztek a tekergőző márványutak mentén, és fehér márványból faragott hidak vezettek a sok száz különböző méretű, aranszínű és színes tetőzetű pavilonhoz. Egy egész élet sem lett volna elég, hogy mindet felkeresse. És a rengeteg látnivaló mellett még oly sok minden maradt rejtve, köztük a sok éve emelt hatalmas paloták, amelyeket minden császár még tovább gazdagított, vagy a híres vízóra, ahol tizenkét állatfigura köpte a Jade-forrás vizét – minden második órában más és más. A császárné úgy hallotta, hogy minden palota tömve van kincsekkel – még hozzá nemcsak a Kelet, hanem Európa és a Nyugat kincseivel is. Csendesen ujjongott örömeiben, és már alig várta, hogy kedvére szétnézessen.

A nap már majdnem lement, amikor palankinját letették, és Li Lien-jing félrehúzta a függönyt. Ce-hszi úgy szállt ki hordszékéből, mint akit tündérszép táj fogad, amiről semmit sem tud, és ami lenyűgözi. Körülnézett, és tekintete – milyen furcsa véletlen – Zsung-lura esett. A férfi egyedül állt – emberei a császár mögött sorakoztak fel, akinek palankinja már az előcsarnokba ért. Zsung-lu önkéntelenül is felemelte fejét, és belenézett abba a szempárba, amelyet oly jól ismert. Ce-hszi tekintete összefonódott a férfiével, mint ahogy egy pillanattá szívük is. Majd sietve félrenéztek, és a varázslatos pillanat elröppent. Ce-hszi belépett a neki választott palotába, udvarhölgyei követték. A császárnét hirtelen hatalmas vidámság szállta meg. Szinte új életre kelt, ahogy a derű előmlött rajta, miközben jött-ment egyik szobából a másikba. A palota, amely immár az övé volt, a Megelégedettség Palotája nevet viselte. Régi épület volt, és Ce-hszi éppen ez az ódonság bűvölte el. A császárok és udvartartásuk azért jött ide, hogy elmeneküljenek a

gondok s terhek elől, és örömteli békére leltek itt. Amikor mindent megnézett, amit aznapra megnézhetett, visszatért a bejárathoz, és kiállt a kapu küszöbére, amelyet napnyugtakor szélesre nyitottak. Ce-hszi kitárta karját a táj felé, amely elragadónak és nyugodtnak látszott a lenyugvó nap ragyogásában.

– Még a levegő is mézédés – mondta udvarhölgyeinek. – Lélegezzétek be! Érzitek, milyen könnyű lett a tüdőtök? Egész más, mint a városfalakon belül!

A hölgyek engedelmesen beszívták a levegőt, és felkiáltottak egyetértésük jeléül. A levegő tiszta volt és hűvös, de nem hideg.

– Bárcsak egész életemet itt tölthetném! – kiáltotta Ce-hszi. – Sosem térnék vissza a Tiltott Városba!

Udvarhölgyei hangosan tiltakoztak. Ugyan, hogyan is nélkülözhetnék jelenlétét az ország szívében?

– Most ne beszéljünk másról, csak arról, ami örömmel tölt el bennünket – javasolta Ce-hszi. –

Felejtünk el mindent, ami szomorúságot vagy haragot kelthet, esetleg fájdalmat okozhat.

Udvarhölgyei halk duruzsolással meg sóhajtással értettek egyet, Ce-hszi pedig, aki már alig várta, hogy felfedezze a sokszínű palotákat és kerteket, még jó ideig elidőzött a kapuban. A nappal most már véget ért – a fénylő napkorong a pagodák oszlopai mögé bukott, és a nyomában maradt tompa izzás a tavakról és a patakokról verődött vissza. Hamarosan már a márványhidak árnyai sem vetültek rá a vízre. Beköszöntött az éjszaka.

- Ma korán visszavonulok, és pirkadatkor kelek – jelentette be Ce-hszi. – Habár még rengeteg időnk lesz, hogy bejárjuk ezt a vidám helyet, nem lesz elég ahhoz, hogy megnézzünk mindent, amit lehet, vagy hogy minden kedvtelésünknek hódolhassunk.

Udvarhölgyei osztották véleményét, és Ce-hszi visszavonult a lakosztályába. A hold nem sokkal korábban kelt fel. Édességekből és nyalánkságokból álló könnyű vacsorát fogyasztott, megitta kedvenc

zöldteáját, majd megfürdött, felöltötte ropogós selyem hálóruháját és nyugovóra tért. Kezdetben nem tudott elaludni, olyan édes volt az éjszakai levegő, és miután szolgálója elszunnyadt, kétszer is felkelt, hogy kinézzen a nyitott ablakon. A palota az alacsony, körös-körül húzódó falak fölé emelkedett, és Ce-hszi látta a holdfényben halványan tündöklő messzi hegyeket. Lelkére béke telepedett, olyan mélységes béke, mint ami az elalvás előtt szokott jelentkezni, de ezúttal ébren élte át. Előtte kitárulkozott az arany holdfénybe burkolózó táj, érezte az éjjel nyíló liliomok illatát, hallotta az évszakhoz képest korán felbukkanó rigó kiáltását. Magányát elfeledte, a háborútól és gondoktól való félelme szertefoszlott, indulatos szíve lecsillapodott, gondolatai megnyugodtak. A teraszon túl, jobb kéz felé állt a Szakotának kiutalt Lebegő Felleg Palotája. Holnap... nem, nem holnap, majd akkor, amikor boldogsága teljes lesz, határozottan odaáll Szakota elé, és ismét barátnők lesznek. Milyen furcsa volt arra gondolni, hogy együtt nőttek fel a

Serleg közben, ugyanabban a házban, és most egymás mellett laknak két palotában, mi több, uruk is közös: maga a császár!

Mivel elméje még mindig nem vágyott megpihenni, rokonára, Zsung-lura gondolt és arra, hogy milyen volt őt viszontlátni ma egy pillanatra, amikor tekintetük véletlenül összetalálkozott, egymásba fonódott, majd ismét szétvált – ekkor Ce-hszi hirtelen arra vágyott, hogy lássa a férfit, hallja a hangját. Ugyan miért ne hívathatná rokonát, mondjuk, hogy tanácsot kérjen tőle? De milyen tanácsra lenne szüksége neki? Gondolatai elszántan kutattak valami ürügy után. Ígéretet tett anyjának, amit még nem tartott be – megígérte, hogy kiházásítja hűgát egy herceghez. Ebben az ügyben talán nem kérhetne tanácsot rokonától? Saját eunuchjának, a hűséges Li Lien-jingnek őszintén mondhatná, hogy „Van egy családi kötelezettségem, egy ígéret, amelyet anyámnak tettem, és meg akarom kérdezni erről rokonomat, a Császári Gárda parancsnokát...”

A holdfény egyre erősebb aranyzínűt öltött, a levegő még illatosabb lett, és Ce-hszi boldogan sóhajtott fel. Ezen a varázslatos helyen talán nem lehet csodákat tenni? Magában azonban gúnyosan elmosolyodott. Örömének is volt határa, régi vágyának hajszálvékony, de éles határa, egy csipkelődő emlék, amely most új életre ébredt. No, elég ebből, gondolta magában. Nincs szüksége őrré, aki vigyáz rá – erre ott van

Zsung-lu. Az ő feddhetetlensége lesz őrzője, a zár, amihez a férfinál van a kulcs. Megbízhat benne – őt nem lehet megrontani.

Ce-hszire hirtelen rátört az álmoság, és az ágyba csábította – puha léptekkel haladt végig a mozaikpadlóra terített szalmaágyakon alvó szolgálói között, félrehúzta ágyának függönyét és aludni tért.

*

Tiszta és nyugodt hajnal virradt fel, szélcsendes napra ébredtek, a hőséget a messzi északon dühöngő vihar hűsítette. Ce-hszi nem törődött semmivel, csak ismét felfedezett gyermeki örömeivel. Sok-sok napnak

kell eltelnie, míg mindent szemügyre vehet, mert ha már az összes palotát, tavat és udvart látta, még ott lesznek a kincstárak, Jüan-ming-jüan melléképületei, amelyekben az uralkodó dinasztia császárainak az elmúlt kétszáz évben eljuttatott ajándékok sorakoznak. Több ezer vég selyem, prémbálák a Szibér-folyón túlról, ritkaságok Európa összes országából és a Brit-szigetetről, adók Tibetből és Turkesztánból, ajándékok Koreából, Japánból és azoktól a gyengébb országoktól, amelyek bár szabad országok voltak, elismerték vezérüknek és útmutatójuknak a Mennyek Fiát, csodás bútorok és értékes áruk a déli tartományokból, jade, ezüst játékszerek és dobozkák, aranyvázák és ékkövek Indiából és a déltengerekről – mindez csak Ce-hszi fürkésző tekintetére és súlyukat, anyagukat és formájukat kitapintó kezére várt.

A császár parancsára minden este egy színdarabot mutattak be a császári színészek az udvar színe előtt, és Ce-hszi első ízben adhatta át magát teljesen színházimádatának. Olvasott könyveket a múlttól, és

régi festményeket és írásokat tanulmányozott, de a színdarabokban a szeme előtt keltek életre a történelem híres alakjai. Együtt élt más ágyasokkal és császárnékkal, látta saját magát, amint megszületik, uralkodik, majd meghal. Elgondolkodva tért nyugovóra, ha a színdarab elgondolkodtatta, és vidáman, ha a színdarab vidám volt.

Mind közül a legértékesebb kincs az a könyvtár volt, amelyet Csien-lung maga gyűjtött egybe és hozott létre négyezer év könyvterméséből. Uralma alatt, parancsára ezeket a könyveket tudósok másolták le. Mindegyik kéziratból két példányt készítettek – az egyik a Tiltott Városban maradt, a másik pedig itt, arra az esetre, ha tűz vagy ellenség megsemmisítené az egyik példányt. Ce-hszi még sosem látta ezeket a könyveket, mivel azokat a császárvárosban az Irodalom Dicsősége Könyvtárban őrizték lakat alatt, és évente csak egyetlen évszakban, a klasszikusok ünnepén vették elő az ősi írásokat a legmagasabb rangú tudósok, hogy részletesen kifejtsék

jelentőségüket az akkor uralkodó császárnak. Attól fogva, hogy az első császár ezernyolcszáz évvel ezelőtt könyveket és tudósokat égetett meg, hogy az ősi tudást elpusztítsa, és ő maga legyen a legfőbb ismeret tudója, a tudósok legfőbb dolga az lett, hogy megőrizték a könyveket, tiszteletre nevelve azok iránt, a császártól kezdve a legjelentéktelenebb alattvalóig. Annak érdekében, hogy a bölcs Konfu-ciuszt ne semmisíthessék meg szűk látókörű uralkodók, a Négy Könyvet és az Öt Klasszikust kőbe vésték, és ezeket a kő emlékműveket a Klasszikusok Csarnokában állították fel, amelynek kapuit bezárták. De Ce-hszi, aki ugyan csak egy asszony volt, Jüan-ming-jüanban olvasgathatta az ősi írásokat, és meg is ígérte magának, hogy így tesz majd, ha esős nap köszönt rájuk, vagy ha már betelt a látnivalóval.

Ám bármit tett is a következő húsz napban – akár a szabadtéri ünnepeket élvezte az udvar társaságában az úszó palotákban, akár a virágoskertekben sétált, akár császári fiával játszódot,

aki szinte kivirult a tiszta levegőn –, egy pillanatra sem feledte titkos kívánságát, hogy beszélni szeretne rokonával, Zsung-luval. Ez a vágy befészkelte magát a fejébe, ahol gyökeret eresztett, és készen állt, hogy virágba szökkenjen, amint eljön az idő.

Egy napon, amikor a ritka szabadság és a végtelen örömök vakmerővé tették, Jehonala úgy döntött, eljött az idő, és minden különösebb gondolkodás nélkül magához hívta Li Lien-jinget. Az eunuch sosem tágított a közeléből, és amikor meglátta az ékszerekkel díszített, felemelt kezet, már jött is, és lehajtott fejjel letérdelt úrnője elé, várva parancsait.

– Gondolataim kavarnak – mondta Ce-hszi legfenségesebb hangján. – Nem feledkezhetek meg az ígéretről, amelyet szülőanyámnak tettem húgom házassága kapcsán. Már hónapok teltek el, és még semmit sem tettem, közben pedig otthon türelmetlenül várják a híreket. Csakhogy kihez fordulhatnék jó tanácsért? Tegnap eszembe jutott, hogy a Császári

Gárda parancsnoka a rokonom. Egyedül ő tud segíteni nekem ebben a családi ügyben. Hívasd a szíнем elé.

Szándékosan udvarhölgyei jelenlétében mondta mindezt, mivel egy ilyen magas rangú asszonynak nem lehettek titkai. Hadd tudja meg mindenki, hogy mit tesz. Amikor mindent elmondott, nyugodtan letelepedett finom faragású, burmai elefántagyarakkal berakott kecses trónjára. Udvarhölgyei körülötte foglaltak helyet-mindent jól hallottak, és egyikükön sem látszott, hogy nem találják teljesen ártatlannak ezt a meghívást.

Ami Li Lien-jinget illeti, mostanra már alaposan kiismerte úrnőjét, és azonnal engedelmeskedett, mivel Ce-hszi semmitől sem lett indulatosabb, mintha csak késve teljesítették a parancsát. A Li Lien-jing sötét szíve mélyén rejlő gondolatokat senki sem ismerte, de az eunuch nem felejtette el azt a napot, amikor hasonló parancsnak engedelmeskedve Zsung-lut Jehonala ajtajához kísérte. A lezárt ajtón túli külső kertben a délután árnyai hosszúra nyúltak, és az

eunuch senkit nem engedett be. Csak ő és a szolgáló tudta, hogy Zsung-lu ott járt. Amikor alkonyatkor a magas őr büszke és zavart arccal távozott, egyikük sem szólt semmit, mint ahogy Zsung-lu még csak rá sem pillantott az eunuchra. Másnap Jehonala engedett a császár hívásának. Tíz holdhónappal később megszületett az örökös. Ki tudhatja... ki tudhatja? Az eunuch vigyorgott, és ujjait ropogtatva elindult, hogy megkeresse a Császári Gárda parancsnokát.

Míg Ce-hszi korábban titokban fogadta rokonát, most teljesen nyíltan tette, udvarhölgyei társaságában. Palotájának nagytermében, trónján ülve várta Zsung-lut. Mint mindig, most is pompázatos látványt nyújtott. A falakon festett tekercek függtek, a trón mögött alabástromparaván állt, jobbra és balra pedig virágzó fákat ábrázoló teáscsészék sorakoztak. Apró ölebei négy fehér kiscicával kergetőztek a padlón. Ce-hszi persze a császárnéban megbúvó nőt nem tudta megtagadni: a fenséges asszony kacagva nézte házikedvenceit, míg végül annyira elragadta a

vidámság és játékosság, hogy felállt trónusáról. Fel-alá járkált, és egyfolytában dicsérte hölgyeit-egyiket üde arcáért, másikat fejdíszéért, miközben selyemkendőjét maga után húzta, arra csábítva a cicákat, hogy kövessék. Csak amikor meghallotta az eunuch lépteit és a nyomában felhangzó egyenletes lépések zaját, akkor ült vissza sietve trónjára és kulcsolta össze ékszerekkel teli kezét.

Büszke és méltóságteljes tartást vett fel, miközben udvarhölgyei belemosolyogtak legyezőikbe.

A császárné komoly arccal és mozdulatlan ajkakkal ült trónján, csak nagy szeme csillogott, amikor az őrség skarlát szaténtunikájába és fekete bársonynadrágjába öltözött Zsung-lu átlépte a bejárat magas küszöbét. A férfi kilencet lépett előre, és addig nem emelte a nőre tekintetét, amíg le nem térdelt. Mielőtt meghajtotta volna a fejét, egyenesen ránézett a nőre, akit szeretett.

– Köszöntelek, unokatestvérem – csicseregte Cehsi. – Hosszú ideje nem találkoztunk.

– Hosszú ideje, nagytiszteletű hölgyem – felelte a térdelő férfi.

A trónján ülő császárné lepillantott a férfira, és szája sarka mosolyra húzódott.

– Van egy ügy, amiben a segítségedet kérném – ezért hívattalak.

– Parancsolj velem, nagytiszteletű hölgyem.

– A húgom megérett a házasságra – folytatta Ce-hszi. – Emlékszel még rá? A nyafogós, gőgös kis teremtésre? Mindig belém csimpaszkodott, és ugyanazt akarta, amit én.

– Semmit sem felejtettem el, nagytiszteletű hölgyem – felelte a férfi, továbbra is lehajtott fejjel.

Ce-hszi értette a szavak titkos üzenetét, és szíve kincseskamrájába rejtette el őket.

– Nos, a húgomnak férjre van szüksége – vette fel ismét a fonalat a császárné. – Gőgössége már a múlté, és immár kész nő: karcsú, csinos teremtés lett belőle. Szemöldöke éppoly íves, mint volt...akárcsak az enyém!

Ekkor felemelte mindkét kezének mutatóujját, és végigsimította a fűzfa levelét utánzó szemöldökét.

– Egy herceget ígértem neki, de ki legyen az a herceg, kuzinom? Sorold fel a hercegeket!

– Nagytiszteletű hölgyem – fogalmazott gondosan Zsung-lu –, ismerhetem én nálad jobban a hercegeket?

– Hát persze – erősködött a császárné –, mivel mindenről tudsz. Bátran mondhatom, hogy akik a palota kapuinál állnak, minden pletykát ismernek.

Itt szünetet tartott, hogy lehetőséget adjon a férfinak a válaszra, de mivel az egy szót sem szólt, Ce-hszi azonnal hangnemet váltott, és udvarhölgyei felé fordult.

– Menjetek ki... mindannyian – parancsolt rájuk. – Látjátok, hogy unokatestvérem előttetek nem hajlandó beszélni! Tudja, hogy minden szavát megjegyzitek, és alighogy távozik, máris továbbmondjátok. Pihenjetek le, ne hallgatózzatok tovább. Hagyjatok magamra az unokatestvéremmel!

Az udvarhölgyek riadt pillangókként suhantak el, és amikor távoztak, Ce-hszi nevetésben tört ki, majd lejött trónjáról. A férfi nem moccant, mire a nő lehajolt, és megérintette vállát.

– Kelj fel, kuzinom! Senki nincs a közelben, aki kihallgathatna minket, csak az eunuchom... ő meg mit számít? Nem több egy széknél vagy asztalnál!

A férfi öntudatlanul is felállt és hátralépett.

– Én tartok az eunuchoktól – dörmögte.

– Az enyémtől nem kell – felelte Ce-hszi merészen. – Ha egyetlen szóval is elárulna, agyoncsapnám, mint egy legyet.

– Helyezd magad kényelembe azon a márványszéken – parancsolt Zsung-lura a nő – én meg ide ülök. Így megfelelő a távolság? Nem kell félned tőlem, kuzin. Nem felejtettem el, hogy jónak kell lennem. Bár miért? Hiszen megvan, amit akartam – a fiam, az örökös!

– Hallgass! – förmedt rá a férfi elfojtott, dühös hangon.

A nő ártatlanul rezegettette sötét szempilláit.

– És milyen herceget válasszak a hűgomnak? – kérdezte újfent.

A férfi mereven ücsörgött a császárné kijelölte szék szélén, és elmélázott a kérdésen.

– Uram hét fivére közül melyiknek adjam kishűgomat? – töprengett hangosan Ce-hszi.

– Nem illő, hogy ágyas legyen belőle – mondta Zsung-lu határozottan.

A császárné szeme tágra nyílt.

– Könyörgök, miért nem? Hát nem voltam én is ágyas addig, míg meg nem született a fiam?

– A császár ágyasa – emlékeztette a férfi –, de most császárné vagy. A császárné hűga nem lehet még egy herceg ágyasa sem.

– Akkor a hetedik herceget kell választanom. O az egyetlen, akinek nincs felesége. Sajnos ő a legkevésbé csinos a hercegek közül: túl vastag az ajka, szeme apró és homályos, arca pedig gögös és

komoly! Remélem, hogy a húgom nem becsüli olyan sokra az arc szépségét, mint én!

Ekkor hosszú, egyenes szempillái alatt a férfira sandított, aki erre félrenézett.

– Csun hercegnek nem csúf az arca – vágott vissza.
– Szerencse, ha egy hercegenben nincs gonoszság.

– Ó – gúnyolódott a császárné. – Szerinted ez fontos? Egy hercegnél? Nem elég az, ha csak herceg?

Zsung-lu ügyet sem vetett a gúnyolódásra.

– Szerintem nem elég.

A nő megrántotta a vállát.

– Jól van, rokon. Ha Csun herceget javaslód, megfogadom tanácsod, és levelet küldök az anyjának.

Hirtelen megharagudott a férfira, amiért az olyan keményen bánt vele. Felállt, hogy jelezze, a látogatás véget ért.

– És te... – kérdezte egy idő után mélázva. – Gondolom, már megnősültél...

A férfi is felemelkedett, s úgy állt előtte, mint a nyugalom szobra.

– Tudod, hogy nem nősültem meg.

– Pedig azt kellene tenned – makacskodott a császárné. Hirtelen boldogság öntötte el arcát, amitől vonásai ellágyultak, arca fiatal lett megint.

– Bárcsak megnősülnél! – sóhajtotta, és összekulcsolta kezét.

– Ez lehetetlen. – Ezzel a férfi meghajolt, és köszönés nélkül távozott, még csak hátra se nézett.

A császárné ott maradt egyedül – meglepte a férfi gyors távozása, akit még csak el sem bocsátott. Ekkor fürge szeme észrevette, hogy az ajtóban megrebben a függöny. Csak nem egy kém? A császárné előrelépett, félrerántotta a függönyt, amely mögött egy alak kucorgott. Bájos kedvence, Mej úrhölgy volt az, Szusun legfiatalabb lánya.

– Mit keresel te itt? – förmedt rá Ce-hszi.

A lány lehajtotta fejét, és ajkához szorította mutatóujját.

– Gyere csak ide – nógatta Ce-hszi. – Miért kémkedsz utánam?

– Nagytiszteletű hölgyem, nem utánad kémkedek –
suttogta éppen csak hallhatóan a kérdezett.

– Akkor ki után?

Udvarhölgye nem felelt.

– Nem felelsz?

Ce-hszi a lehajtott fejű, apró alakra nézett, majd minden további szó nélkül mindkét kezével fülön fogta a kisasszonyt, és erősen megcibálta.

– Akkor hát a kuzinom után! – suttogta indulatosan. –
Csak nem találsz őt... csinosnak? Nem tévedek, ha azt
mondom, szereted őt...

Az ékszerekkel teli öklök közül tehetetlenül meredt rá
az aprócska arc. Udvarhölgye szólni sem tudott. Ce-
hszi teljes erővel megrázta.

– Hogy mered szeretni!

Az udvarhölgy hangos zokogásban tört ki, és Ce-hszi
elengedte a fülét. Mejj kisasszony mindkét füle vérezett
az erős szorítástól, ahol a fülbevaló belevágott a
húsba.

– Szerinted ő is szeret téged? – kérdezte Ce-hszi megrovóan.

– Tudom, hogy nem szeret, nagytiszteletű anyám – zokogta az udvarhölgy. – Csak téged szeret... mi mind tudjuk... csak téged...

Ennek hallatán Ce-hszinek két dolog jutott eszébe. Meg kellene büntetnie udvarhölgyét, amiért ilyen váddal merészeli illetni, de ugyanakkor hízelgett is neki, amit hallott - nem tudta eldönteni, hogy elmosolyodjon, vagy inkább pofon vágja a lányt. így mindkettőt megtette. Elmosolyodott, és amikor látta, hogy többi udvarhölgy feje is előbukkan az ajtóból, kíváncsian, hogy mi ez lárma, hangos – de nem fájdalmas – pofont kent le a lánynak.

– Nesze... nesze – mondta kedvesen. – Most pedig tűnj a szemem elől, mielőtt megöllek, amiért szégyent hoztál rám! Ne kerülj a szíнем elé hét teljes napig.

A császárné megfordult, páratlan kecsességgel visszasétált trónjához és leült – ajkán félmosollyal

hallgatta udvarhölgye apró lábának dobogását, ahogy végigfutott a folyosón.

Ettől a naptól kezdve Zsung-lu arca és alakja újra bevésődött Ce-hszi emlékei közé. Bár nem hívatta ismét, egyfolytában azt tervezgette, hogy miként találkozhatnának, de nem titokban és ritkán, hanem nyíltan és gyakran. A férfi mindig ott lapult gondolatai között, bárhova ment is nappal, és amikor éjjel felébredt, akkor is ott találta. Miközben színdarabot nézett, a férfi volt a műben szereplő hős, és ha zenét hallgatott, az ő hangját hallotta. Ahogy teltek-múltak a nyári napok, és ahogy Ce-hszi egyre jobban megszokta a palotáját, egyre jobban lekötötték szerelmes gondolatai. Ez a nő szerelemre született, és nem volt a közelében egyetlen férfi sem, akit szerethetett volna. A császár magának követelte ezt az érzelmét, és azt hitte, Ce-hszi szereti, pedig az uralkodó nem volt több a nő számára, mint valami távoli álomkép.

Csakhogy ez a nő nem elégedett meg az álmokkal. Sajátjával vetekedő húsrá és vérre vágyott. Az álmodozásból felrezenve, a tettek mezejére lépett. Olyan magasra emeli Zsung-lut, hogy mindig a közelében tudhassa, folyamatosan fenntartva rokoni kapcsolataikat, miközben arra használhatja, amire csak akarja. De miként emelhetné magasra a férfit anélkül, hogy magára ne vonná mindenki figyelmét? A palota zárt falai között a botrányok úgy terjengtek, mint a pestis. Ce-hszi nem feledkezett meg ellenségeiről: Szu-sunról, a főtanácsosról, aki gyűlölte őt, mivel rangban fölötte állt, és akit továbbra is támogattak barátai, Cseng és Ji hercegek. Szövetségesnek ott volt An Te-haj, a főeunuch, akinek hűségét meg kell tartania. Ce-hszi ekkor összevonta szemöldökét, mert eszébe ötlöttek a pletykák, miszerint a férfi nem is igazi eunuch, és titokban udvarhölgyekkel enyeleg.

Erről ismét eszébe jutott Mej úrhölgy, aki ugyebár – ezt nem szabad felednie – Szu-sun gyermeke volt. Azt sem hagyhatja, hogy a kisasszony meggyűlölje. Nem,

nem: barátnőjeként kell kezelnie a lányt, és hatalmában kell tartania, hogy apja ne használhassa fel ellene kémként. Talán nincs hasznára, hogy szereti Zsung-lut? Miért kellett kimutatnia féltékeny haragját? Helyre kell hoznia, amit tett. Mej úrhölgyért küldet majd, és megnyeri szívét: ígéretet tesz, hogy ő, a Nyugati Palota Császárnéja személyesen beszél a Császári Gárda parancsnokával, ha eljön a megfelelő idő. Egy ilyen házasság kettős célt szolgálna, mivel ürügyet adna arra is, hogy Zsung-lut magas pozícióba emelje. Igen, csakis így emelheti fel szerelmét.

Döntésében megnyugodva lehiggadt, és amikor eltelt a hét nap büntetés, elküldte Li Lien-jinget, hogy keresse meg Mej udvarhölgyet, és hozza színe elé. Az eunuch egy órán belül meg is hozta udvarhölgyét, aki azonnal térdre hullt úrnője előtt. Ce-hszi ezen a napon a saját magának elrekvirált apró, másodrendű palotában, a Kedvencek Pavilonjában álló főnixtrónon ült.

Ce-hszi hagyta, hogy udvarhölgye egy darabig térdeljen előtte, és nem szólt semmit, majd felállt, lelépett trónjáról, és felsegítette Mej úrhölgyet.

– Lesoványodtál a hét nap alatt – mondta kedvesen.

– Nagytiszteletű hölgyem, nem tudok sem enni, sem aludni, amióta megharagudtál rám – mondta Mej úrhölgy, és könnyörgő szemekkel nézett a császárnéra.

– Most már nem haragszom – felelte Ce-hszi. – Ül le, szegény gyermekem. Mondd el, hogy vagy.

Rámutatott az egyik székre, ő maga pedig a mellette levőre telepedett, és két markába fogta udvarhölgye puha és keskeny kezét, majd simogatni kezdte, miközben tovább beszélt.

– Gyermekem, nem tartozik rám, hogy kit szeretsz, de miért ne mehetnél hozzá a Császári Gárda parancsnokához? Jóképű férfi, fiatal...

Udvarhölgye nem akart hinni a fiilének. Arca bájosan kipirult, sötét szeméből könnyek csorogtak. Megmarkolta úrnője cirógató kezét.

– Nagytiszteletű hölgyem, csodállak és imádlak...
-Csitt... nem vagyok én istennő...

– Nagytiszteletű hölgyem – rebegette az úrhölgy –, számomra te vagy a kegyesség istennője...

Ce-hszi derűsen elmosolyodott, és elengedte az apró kezecskét.

– Na... most már elég... ne hízelegj nekem, te gyermek! Viszont van egy tervem.

– Egy terv?

– Szükségünk van tervre, nemde?

– Megteszem, bármit mondasz is, nagytiszteletű.

– Szóval, akkor... – és Ce-hszi elmondta tervét, – Te is tudod, hogy amikor az örökös betölti első évét, nagy ünnepségre kerül sor. Akkor én magam hívom meg a rokonomat, hogy mindenki lássa, szándékomban áll feljebb emelni. Amikor ez megtörtént, lépésről lépésre haladunk, és ki mer majd rokonom útjába állni? A te érdekedben emelem fel, hogy rangja megegyezzen a tiéddel.

– De nagytiszteletű... Ce-hszi felemelte kezét.

– Ne kételkedj, gyermek! Azt fogja tenni, amit mondok neki.

– Nem kételkedem, nagytiszteletű, de... Ce-hszi alaposan szemügyre vette a még mindig kipirult, bájos arcot.

– Úgy véled, túl sok hónapot kell még várnod? Udvarhölgye ingujja mögé rejtette arcát. Ce-hszi felkacagott.

– Mielőtt új helyre utazunk, meg kell építenünk az odavezető utat!

Megcsipkedte udvarhölgye arcát, amely még pirosabb lett, aztán elbocsátotta Mej kisasszonyt.

*

– Ezek a kereskedők kétszáz éven át egyetlen városban kereskedhettek csak: Kanton városában, lent délen –mondta Kung herceg. – Sőt, az efféle kereskedésre csak engedéllyel rendelkező kínai kereskedőkön keresztül kerülhetett sor.

A nyár véget ért, és már az ősz is készült átadni helyét a télnek. A leckét hallgató Ce-hszi merengve

bámult ki a széles ajtón át a késő délutáni napsütésbe. A porcelánvázákban pirosban, aranyban és bronzban tündöklő kései krizantémok bontogatták szirmaikat. A császárné hallotta is meg nem is a herceget – a szavak eljutottak ugyan a fülébe, ám úgy lebegtek elméjében, mint a tavacska felszínére hulló falevelek.

Kung herceg éles hangot ütött meg, hogy visszaterelje a császárné gondolatait az álmodozásból.

– Hallja, amit mondok, császárné?

– Hallom.

A férfi kételkedve nézett rá, de folytatta.

– Akkor emlékezzen arra is, császárné, hogy a két ópiumháború országunk vereségével ért véget. Ez a vereség keserű leckével szolgált: megtanított arra, hogy soha többé ne tekintsük a nyugati országokat alárendelteknek. Ezek a kapzsi, könyörtelen emberek, bár sosem lesznek egyenrangúak velünk, uralhatnak bennünket az általuk feltalált ördögi harci eszközök nyers ereje révén.

A férfi erős és mély hangja megriasztotta Ce-hszit, aki felriadt az elmúlt nyárról szőtt álmodozásból. Mennyire utált ismét visszatérni a magas falak és a zárt kapuk börtönébe!

– Uralhatnak? – ismételte.

– Uralhatnak, ha nem vagyunk résen – mondta a herceg határozottan. – Sajnos minden követelésüknek engedünk: kifizettük a hatalmas kártérítéseket, és számos új kikötőt létesítettünk, amelyek ezt a gyűlöletes külföldi kereskedelmet szolgálják. És amit az egyik idegen ország megkap, azt megkapja a többi is. Az erő az ő talizmánjuk.

A férfi jóképű arca zord lett, szürke szaténköntösbe burkolt magas alakja megroggyant a faragott székből, amelyben helyet foglalt a főnixtrón előtt, amely Ce-hszi kedvenc ülőhelyévé vált itt a Császári Könyvtárban. A közelben Li Lien-jing támaszkodott az egyik hatalmas faoszlopnak, amelyet éppúgy pirosra lakkoztak, mint a társait.

– Miben rejlik gyengeségünk? – kérdezte Ce-hszi. Méltatlankodása egyre nőtt. Kihúzta magát, keze a trón karfáját markolta. Zsung-lu arca, amely egy pillanattal azelőtt még lelki szemei előtt lebegett, elhalványult.

Kung herceg oldalról rásandított nagy, szomorú szemével: a nő éles esze átítatta lenyűgöző szépségét. Miként formálhatná úgy Ce-hszit, hogy megmentse a dinasztiát? Még mindig túl fiatal volt, és sajnos csak nő. Mégsem akadt párja.

– A kínaiak túl civilizáltak ehhez a korhoz – felelte a férfi. – Bölcseik azt tanították, hogy az erő gonosz dolog, hogy a katonákat gyűlölni kell, mert csak pusztítanak. Csakhogy ezek a bölcsek nagyon régen éltek, és semmit nem tudtak arról, hogy Nyugaton új és vad törzsek emelkednek fel. Alattvalóink úgy éltek, hogy nem is tudták, léteznek más népek is. Úgy éltek, mintha egyedül csak ők lennének a földön.

A mandzsu dinasztia ellen lázadnak, de még most sem látják, hogy nem mi vagyunk az ellenség, hanem a Nyugatról érkezett fehér ember.

Ce-hszi hallotta ezeket a félelmetes szavakat, és rögtön felfogta értelmüket.

– Je alkirály engedélyezte a fehéreknek, hogy belépjenek Kanton városába?

– Még nem, császárné, és meg kell akadályoznunk, hogy így legyen. Nyilván emlékszik, amit arról mondtam, hogy kilenc évvel ezelőtt ágyútűz alá vették a Gyöngy-folyó torkolatában álló erődjeinkét – ennek a folyónak a partján áll a város is –, és erővel kényszerítettek minket arra, hogy egy nagy földszívet adományozzunk nekik a déli parton, ahol felépíthették raktáraikat és házaikat. Akkor azt is követelték, hogy két éven belül nyissuk meg előttük Kanton kapuit, de amikor eljött ennek az ideje, az alkirály megtagadta, és a britek sem erősködtek. Csakhogy ez még nem jelent békét. Ha úgy tűnik, hogy az idegenek engednek, biztosra vehetjük, hogy valami nagyobb diadalra készülnek.

– El kell őket utasítanunk – erősködött Ce-hszi. – Ügyet sem kell vetnünk rájuk addig, amíg meg nem erősödünk.

– Túl egyszerűen szól, császárné – felelte Kung herceg, és szokásához híven ismét nagyot sóhajtott. – Nemcsak a fehér emberekről van szó. Az idegen fegyverek megismerése, a találékony érvelés helyett a könyörtelen erő alkalmazása még a kínaiak kifinomult módszereire is hat. A kínaiak azt mondják, hogy tévedtünk, mert csak a fegyverek révén lehetünk szabadok. Ezt kell megértenünk teljes mélységében és kiterjedésében: biztosíthatom, nagytiszteletű hölgyem, hogy ez a felfogás olyan hatalmas változást jelent országunknak, hogy ha nem változunk vele együtt mi is, akik uralkodunk, mi mandzsuk és nem a kínaiak, akkor dinasztiánk véget ér, mielőtt még az örökös elfoglalná a Sárkánytrónt.

– Akkor adjunk nekik fegyvereket – felelte Ce-hszi.

– Jaj – sóhajtott újfent Kung herceg –, ha fegyvert adnánk a kínaiak kezébe, hogy ezzel űzzék ki a

Nyugatról jött ellenséget, előbb ellenünk fordítanak azt, ellenünk, akiket még ma is idegeneknek hívnak, bár őseink már kétszáz évvel ezelőtt érkeztek ide északról. Császárné, a trón alapjaiban rázkódik.

Vajon megértette, milyen veszélyek lesnek rájuk? A herceg tekintete idegesen tapadt a gyönyörű nő arcára. Nem tudta leolvasni a keresett választ, bár tudta, hogy az asszonyok gondolkodása szorosan összefügg teljes énjükkel. A nők nem tudják szétválasztani magukban a húst, az elmét és a szívet. Ce-hszi mind a három volt egyben, teljes és egységes hármasság, így hát Kung herceg csak találgathatta, hogy a császárné felfogta-e, amit hallott – Ce-hszi gondolatai pedig minden érzékét riadóztatták. A fehérek nemcsak a dinasztiát fenyegették, hanem személyesen őt és övéit is: fiát, a császári örökösöt, aki nemcsak azért volt császári, mert ő következett a Sárkánytrónon, hanem azért is, mert Ce-hszi szülte a jelenlegi császárnak, az ő energiája fogant meg benne

és hozta létre a gyermeket. A nőben most felébredt a védelmező ösztön.

Még ezen a napon, miután Kung herceg távozott és Ce-hszi visszatért palotájába, a gyermekért küldetett. Játszott vele, magához ölelte, vele nevetett, olyan dalokat énekelt neki, amelyeket még anyjától tanult, megszámlolta apró kezes lábujjait, arra csábítgatta, hogy álljon fel, és amikor elesett, elkapta, ahogy azt minden anya teszi gyermekével, szóval mindeközben elméje vadul dolgozott, olyan tervet forralva, amivel elpusztíthatja fia ellenségeit. Ott volt az ország – de előbb a fia! És amikor a játék véget ért, visszaadta a gyermeket a dajkának, és ettől az órától fogva újult lendülettel olvasta el az egyes tartományokból a trónnak címzett memorandumokat, főként azokat, amelyek arról szóltak, hogy a fehér emberek kereskedelmi telepeket akarnak nyitni, elsősorban a délen fekvő Kanton városában. Habár mind a kínai, mind a fehér kereskedők meggazdagodtak, egyik fél sem érte be ennyivel. Ce-hszi az kívánta, bárcsak

megkockáztathatna egy háborút, de erre még nem érett meg az idő. Az idegenekkel vívott háború, a kínai lázadókkal súlyosbítva, olyan terhet rakna a Sárkánytrónra, ami alatt összeroppanna, és a császárnak le kellene mondania, meghajolva a nép dühe előtt. Nem... időt kell nyernie, amíg fia fel nem nő, és akkor már férfiként hadba vonulhat. Évről évre kell haladnia...

De amikor lehullt az első hó, Kuang tartomány alkirálya futárt küldött, és arról számolt be, hogy új hadihajók horgonyoztak le a Kantonhoz közeli kikötőben, és ezeken a hajókon nemcsak a korábbinál nagyobb tűzerejű ágyúk érkeztek, de egyben magas rangú angol követek is. Az alkirály dühös és rémült memorandumot küldött a trónnak. Azt írta, hogy nem merte elhagyni a várost, különben ő maga járult volna a Mennyek Fia elé, és kiáltotta volna világgá szégyenét, amiért nem volt képes meggátolni, hogy az ellenség áthajózzon a fekete vizeken. Mik hát a Legfőbb Úr parancsai? Küldjön hozzá különleges

futárt, és ő engedelmeskedik, fejezte be levelét az alkirály.

Az összezavarodott császár csak annyit tudott tenni, hogy tanácskozásra hívta össze kormányát. Napról napra találkoztak a fogadóteremben a csípős hajnalokon, ahol a legfőbb titkár, valamint négy első kancellárja (két mandzsu és két kínai), két segédkancellárja (egy mandzsu, egy kínai) és két alkancellárja (szintén egy mandzsu és egy kínai) találkozott a királyi hercegekből álló államtanáccsal, valamint a hat testület – a kincstári testület, a polgári ügyek testülete, a szertartások testülete, a büntetés testülete és a munkaügyi testület-főtitkáraival, elnökeivel és alelnökeivel. A fő kormányzati szervek képviselői mind jelen voltak, amikor Kung herceg felolvasta a memorandumot a Sárkánytrón színe előtt. Minden szervezet külön-külön megvitatta, hogy milyen tanácsot adjon a Mennyek Fiának, majd javaslatukat leírták és átadták az uralkodónak, aki átvette, és

másnap saját cinóbervörös betűivel leírt megjegyzéseivel visszaküldte.

Mostanra már mindenki tudta, hogy nem a császár használja a cinóbervörös tintát, hanem a Nyugati Palota Császárnéja. Mindenki tudta, mivel Li Lien-jing eldicsekedett azzal, hogy Ce-hszit minden éjjel a császár hálószobájába hívatják, mégpedig nem szerelmi ügyek miatt. Miközben a császár ópiumos álomba merülve félig-meddig aludt, a császárné magányosan és sokáig virrasztott a teleírt lapok felett, minden egyes szót átgondolva, minden egyes jelentést mérlegelve. Végül felemelte a cinóbervörös tintába mártott ecsetet, és áthúzta azok szavait, akik a betolakodók elleni lépéseket, háborút vagy megtorlást javasoltak. „Halogatás – szólt parancsa még mindig. – Ne engedjete, de ne is álljatok ellen, egyelőre ne. Ígérgessetek és szegjétek meg az ígéreteket. Országunk talán nem óriási és hatalmas? El kell pusztítanunk a testet, csak mert egy moszkító megcsípi a lábujjat?”

Senki sem mert ellenkezni vele, mivel kézírását császári pecsét szentesítette, és ezt csakis ő – meg természetesen a császár – vehette ki a császári hálósobában őrzött fakazettából. Minden parancsát kinyomtatta az Udvari Közlöny, mint ahogy nyolcszáz év óta mindennap közzétette a császári dekrétumokat, értekezéseket és memorandumokat. A közlönyt hírnökök juttatták el minden tartomány alkirályának és minden város magisztrátusának, hogy mindenki megismerje, mi a császár akarata. Ez az akarat most egy fiatal és gyönyörű asszony akarata volt, aki egymagában ült a királyi hálósobában, miközben a Mennyek Fia aludt.

Kung herceg a cinóbervörös szavak olvastán betegre sápadt a félelemtől.

– Császárném – mondta, amikor legközelebb találkoztak a Császári Könyvtár hideg árnyai között –, ismételten figyelmeztetnem kell, hogy ezek a fehérek hirtelen haragúak. Nem állnak mögöttük évszázadok, mint népünk mögött. Még csak gyerekek. Amikor

meglátnak valamit, rögtön kinyújtják érte kezüket, hogy megkaparintsák. A halogatás és az ígéretek csak még jobban felbőszítik őket. Meg kell alkudnunk velük, meg kell győznünk, sőt, le kell fizetnünk őket, hogy hajózzanak el partjainkról.

Ce-hszi a hercegre villantotta gyönyörű szemét.

– Könyörgök, mit tehetnének? Hajóik fel tudnak hajózni ezerhatszáz kilométert a partok mentén? Hadd zargassanak egy déli várost. Ezzel talán személyesen a Mennyek Fiát fenyegetik?

– Szerintem elképzelhető – felelte a férfi komolyan.

– Majd az idő választ ad a kérdésre – fortyant fel a császárné.

– Remélem, hogy akkor már nem lesz túl késő – sóhajtott Kung herceg.

Ce-hszi sajnálta a herceget aggódó arckifejezése miatt, amely túl komoly volt egy ilyen fiatal, jóképű férfihoz, és kedves szavakkal próbálta megvigasztalni.

– Magadnak nehezítet meg a válladra vett terhet. Elmerülsz saját búskomorságodban. Neked is

szórakoznod kellene, mint más férfiaknak. Például még sosem láttalak a színházban.

Erre Kung herceg nem mondott semmit, csak távozott. Amióta visszatértek a Nyári Palotából, Ce-hszi az udvari színészeket továbbra is maga mellett tartotta, és császári adományokkal támogatta – a színjátszók finom étkeket kaptak és saját épületet a Tiltott Város falain kívül, egy másikat pedig a falakon belül, ahol előadásaikat tarthatták. Ce-hszi minden ünnepen megparancsolta nekik, hogy adjanak elő egy darabot, amire ellátogatott az egész udvar, néha még a császár is, de az udvarhölgyek és királyi ágyasok biztosan, mint ahogy az eunuchok, az alacsonyabb rangú hercegek és családjaik is. Alkonyatra persze mindenkinek távoznia kellett, az összes férfinak és családtagjaiknak, de a színdarab mindennap két-három órán át tartott. A tél így kellemesen telt, és átadta helyét a tavasznak – és a béke még mindig kitartott.

Amikor a bazsarózsák bontogatni kezdték szirmaikat, az udvar felkészült az örökös első születésnapjának megünneplésére. A tavasz kellemesen alakult. Hajnalonként esett az eső, és felszívta a port, a levegő megtisztult és olyan meleg lett, hogy a távolban máris délibábok tűntek fel, messzi vidékek életét megörökítő festményekként. Az eseményről a közlönyökből értesült nép örömmel fogadta az ünneplés hírért, és mindenki nekilátott elkészíteni ajándékát. Minden tartományban béke honolt, és Kung herceg azon töprengett, hogy a Nyugati Palota Császárnéja milyen egyedülálló bölcsességgel bírhat. A fehér emberek hajói a Kantonhoz közeli kikötőben vesztegeltek, és bár naponta akadtak összetűzések, semmi komolyabb nem történt. Az alkirály még mindig uralta a várost, bár még mindig nem volt hajlandó fogadni Anglia követét, a magas rangú Lord Elgint. A lord soha nem fog a földig hajolni, hogy elismerje alárendeltségét, a császár személyét képviselő, büszke és hagyománytisztelője alkirály pedig addig nem fogadja

a követet, amíg az meg nem hajol előtte. Egyikük sem engedett, és mindegyikük kötötte az ebet a karóhoz, uralkodóik érdekében.

Miközben ebben a törékeny látszatkéében az udvar lázasan készülődött az örökös születésnapjára, az emberek kihasználták a lehetőséget, hogy ünnepeljenek és kicsit mulassanak. Felkeresték szomszédaikat, és biztosították egymást, hogy nem feledkeznek meg a jeles napról, és a jövővel majd csak azután törődnek. Ce-hszi számára a születésnapi ünnepség másfajta jelentéssel is bírt. Egész télen, minden gondja-baja dacára, türelmes maradt, és háttérbe szorította szívét. De miközben elszántan tanulmányozta és olvasta a könyveket, nem feledkezett meg Zsung-luról, és arról a tervéről sem, hogy magához közelebb emelje. Az örökös születésnapja előtti napon észrevette, hogy Mej úrhölgy töprengő arcot vág. Ce-hszi megsimogatta udvarhölgyének sima arcbőrét.

– Csak nem gondolod, hogy elfeledtelek, gyermekem!

Belenézett a hökkenten bámuló szempárba, és már tudta, hogy a nő, akit „gyermeknek” nevezett, megértette, hogy mire céloz. Ce-hszi titkai közé tartozott, hogy miközben gondolatai a fontos államügyek körül keringtek, és hosszú éjszakákon át töprengett – sokkal többet, mint ahogy azt Kung herceg gyanította –, titkos vágyairól sem feledkezett meg. Így néhány nappal fia születésnapja előtt, amikor a császár karjaiban feküdt, látszólag félálomban, néhány szót mormolt:

– Majdnem elfelejtettem...

– Mit felejtettél el, szívem és májam? – kérdezte a császár. Jó hangulatban volt, mivel ezen az éjszakán kielégülést talált, legalábbis annyira, hogy ismét férfinak érezze magát.

– Tudod-e, uram, hogy a Császári Gárda parancsnoka a rokonom? – motyogta a szendergést tettető Ce-hszi.

– Tudom. Hallottam róla.

– Jó régen ígéretet tettem vele kapcsolatban bácsikámnak, Mujangának, és nem tartottam be azt az ígéretet... ó, jaj nekem!

– És?

– Ha meghívnád fiunk születésnapj ünnepségére, uram, lelkiismeretem nem gyötörne többet.

– Hogyan... egy gárdistát? – kérdezte meglepetten a császár. – Nem kelt ez féltékenységet az alacsonyabb rangú hercegek és családjaik között?

– Az alacsonyabb rangúak mindig féltékenykednek, uram. De tégy úgy, ahogy jónak látod – motyogta a császárné, miközben elhúzódott a császártól. Majd ásított és közölte, hogy fáradt.

– Fáj a fogam – mondta később, és nem mondott igazat, mert minden fogja olyan egészséges, fehér és tömör volt, akár a szintiszta elefántcsont.

Ezután kibújt az ágyból, és felöltötte szaténpapucsát.

– Ma éjjel ne hívass, én utam, mivel nem szívesen mondanám a főeunuchnak, hogy nem megyek, ha értem küldetnél.

A császár megriadt, hiszen jól ismerte a nő hajlíthatatlan akaratát. Márpedig, ha a nő úgy dönt, hogy nem szereti – és úgy érzi, hogy őt sem szeretik –, akkor a császárnak könyörögnie kell kegyéért, és alkudoznia kell vele. Bár az uralkodó összezavarodott, hagyta elmenni hitvesét – így telt el két éjszaka, és Ce-hszi nem jött, a császár pedig nem merte hívatni, nehogy nevetség tárgya legyen a palotában az eunuchok pletykálkodásának köszönhetően. Az eunuchok ismerték a nő fortélyait és azt is, hogy a császárnak gyakran kellett ajándékokat küldetnie neki, ha azt akarta, hogy eljőjön. Az utolsó alkalom különösen sok bosszúsággal járt, mivel Ce-hszi addig nem volt hajlandó behódolni, amíg a császár az egyik eunuchot el nem küldte délre, őt tartománnyal messzebb, hogy elhozza a szarvcsőrű madár csőrét – a ritka és furcsa sisakos szarvcsőrű madár kizárólag

Malajzia, Borneó és Szumátra dzsungelében élt. Cehsi hallott erről a madárról, és vágyott a tukán skarlátpiros bőrrel borított nagy csőrének sárgás szarujából kifaragott csecsebecsére. Az első ilyen szarufaragvány évszázadokkal ezelőtt került a császári udvarba Borneó adójaként, és olyan ritkaságnak számított, hogy csak a császárok készíthették belőle gombokat, övcsatokat és hüvelykujjra gyűrűket, a skarlát irhával pedig szertartási öveket borítottak. A jelenlegi uralkodóház királyi hercegei annyira szerették ezt a szarufajtát, hogy asszonyok nem is viselhették – el lehetett képzelni, hogy a hercegek mennyire feldühödnek majd azon, ha a császár enged Cehsinek. A császárné makacsul ragaszkodott kívánságához, és hetekig nem engedelmeskedett a császárnak, míg végül az uralkodó csüggedten engedett, tudván, hogy hitvese mennyire rendíthetetlen és makacs, ha akaratát akarja érvényesíteni.

– Bárcsak ne ilyen problémás nőt szeretnék – nyöszörögte másnap a császár a főeunuchnak.

An Te-haj együtt érzően felsóhajtott.

– Mind ezt kívánjuk, Legfőbb Uram, de mégis szeretjük őt – kivéve azt a néhány embert, aki gyűlöli!

A császár ezúttal is engedett, és ígéretet tett Ce-hszinek, hogy teljesíti kérését. A harmadik éjszakán, a születésnapot megelőző napon, hívatta a császárnét, aki roppant büszkén, szépsége teljében és vidáman, jó hangulatban érkezett. A császár, mivel roppant bőkezű és igazságos tudott lenni, ha kedvére tettek, nem feledkezett meg a beígért jutalomról sem. Ugyanezen az éjszakán Zsung-lu megkapta a császári meghívót a születésnapra.

Tiszta idővel virradt fel az ünnepség hajnala, a korábbi homokviharak után a levegő kitisztult. Ce-hszit hangzavar és zeneszó ébresztette. Amint felkelt a nap, a város minden udvarában petárdákat kezdtek durrogatni, megfújták a harsonákat, gongok és dobok szólaltak meg. Ugyanez zajlott a birodalom minden városában és falvában, három napon át senki sem dolgozott.

A császárné korán kelt – aznap fenségesebb volt, mint valaha, de szokása szerint udvariasan bánt minden asszonyszeméllyel. Ugyanolyan kedvesen viselkedett szolgálójával, mint a legmagasabb rangú udvarhölgyével. Megfürdött, felöltöztették, majd elfogyasztotta reggeli nyalánkságait. Ekkor átadták neki a skarlátpiros szaténköntösbe öltöztetett örököst, aki fején a csak neki kijáró császári fejdíszet viselte. A császárné karjába ölelte gyermekét, és szíve majd kicsordult a szeretettől és a büszkeségtől. Megszagolta fia jó illatú pofácskáját és egészséges, erős, illatszerrel meghintett dundi kis tenyerét.

– Ma én vagyok a legszerencsésebb asszony, aki erre a világra született – suttogta a kicsi fülébe.

Az örökös rámosolygott, mint ahogy más kisbabák is teszik, ami könnyet csalt a császárné szemébe. Nem, nem szabad félnie, még a féltékeny istenektől sem. Erős volt, és sem a földön, sem az égben nem árthatott neki senki. Sorsa volt páncélja és pajzsa.

Amikor eljött az óra, hívatta udvarhölgyeit, és az örököst megelőzve, gyaloghintóján indult a legfőbb trónterembe, a

Tiltott Város szívébe, amelyet a császár a születésnapjára ajándékok átadására kiszemelt. A központi és legszentebb terem hatvan méter hosszú, harminc méter széles, harmincöt méter magas volt – a leghatalmasabb a paloták sorában. Oldalról két kisebb terem csatlakozott hozzá, és szemből széles márványterasz – a Sárkány-gyalogjáró – vezetett fel a terembe, a terasz alatt pedig öt, faragott sárkányokkal díszített márványlépcső húzódott. A teraszon aranyozott vízmedencék, füstölők, napórák, mérőedények álltak, az Ég és a Föld jelképei, amelyeket márványbalusztrádok vettek körül – az oszlopokon az istenek szent számai ismétlődtek. A palota teteje arany-színben csillogott a napfényben. Sem dudva, sem vadon tenyésző fű nem csúfította el simaságát, amikor építéskor elhelyezték rajta a

cserepeket, a habarcsba különleges mérget keverték, ami végzett a gazok és fák szélsodorta magvaival.

A legfőbb trónterem szent hely volt, ahová nő egyáltalán nem léphetett be, s ez alól még Ce-hszi sem volt kivétel. A császárné, miután végigpillantott az aranytetőzeten, a faragott ajtókon, a festett ereszeken, visszavonult az egyik kisebb terembe, a Központi Harmónia Termébe, amelyet előnyben részesített az Emelkedett Harmónia Termével szemben.

A császár azonban nem feledkezett meg róla. Amikor az uralkodó helyet foglalt a Sárkánytrónon – oldalán Kung herceggel, aki karjaiban tartotta az örököszt –, és átvette országának ajándékait, parancsot adott, hogy az eunuchok minden ajándékot vigyenek át a Központi Harmónia Termébe. Ce-hszinek bemutatták az ajándékokat, aki szemügyre vette őket, kifejezte elismerését, de nem mutatta, hogy a csodás ajándékok lenyűgözték volna, mivel egyetlen ajándék sem lehetett elég csodás fiának. Viszont arcára leplezetlen öröm ült

ki, szeme fénylett, mivel az örökös igen gazdag és értékes adományokat kapott.

Amikor besötétedett, a még át nem adott ajándékokat és adományokat – az alacsonyabb rangú hercegek és kevésbé jelentős személyek ajándékait – félretették. Felkelt a hold, és ebben az órában kezdetét vette az ünnepi lakoma a Császári Lakomacsarnokban, ahol kizárólag jelentős ünnepeket tartottak. Elsőként a császár és a két császárné lépett be, és külön-külön asztalnál foglaltak helyet. A közelükben telepedett le Kung herceg is, ölében az örökössel. A császár le nem vette szemét gyermekéről, aki igencsak derűs kedvében volt aznap. Anyjához hasonló nagy szemét le sem vette az asztalok felett himbálózó hatalmas, bojtos lámpásokról – a gyermek újra és újra rájuk mutatott, tapsolt kicsi kezével és kacagott. Sárga szaténköntöst viselt, amely egészen a bársonycipőcskéjéig ért, a köntösre skarlátszín selyemmel aprócska sárkányokat hímeztek. A fején skarlátszínű szaténsapkát viselt, apró

pávatollal, nyakán pedig azt az aranyláncot, amelyet Ce-hszi akasztott a nyakába még születésekor, hogy megvédelmezze a halálát kívánó gonosz szellemektől. Mindenki lenyűgözve nézte az örököst, de hangosan senki sem dicsérte, mint ahogy nem szóltak egészségéről és szépségéről sem, nehogy odacsalogassák a kegyetlen démonokat.

Csak Szakota, a Keleti Palota Császárnéja nézett szomorúan, ugyanakkor a rá jellemző jámborsággal. Amikor a császár udvariasan nógatni kezdte, hogy kóstolja meg az ételt, ő csak a fejét rázta, hogy nem éhes, és hogy minden éték közül éppen ezt kedveli a legkevésbé. Amikor Ce-hszi másikat ajánlott, úgy tett, mintha nem hallaná. Csak ült az étkektől roskadozó asztalnál, vékony volt, akár egy madár, apró, karomszerű kezeit szinte lehúzták a túl nagy ékszerek, és tornyos fejdísz alatt arca sápadt és nyúzott volt. Ki hibáztathatta a császárt, amiért egyik hitvesétől a másik felé fordult? Ce-hszi még sohasem volt ilyen gyönyörű és kecses. Szakota duzzogását tökéletes

türelemmel fogadta, és mindenki láthatta nagylelkűségét.

*

A skarlátszínű vánkosokon üldögélő ezernyi vendégnek kitett alacsony asztalok között élénk színű köntöst viselő eunuchok szolgáltak fel. A terem végében ültek az udvarhölgyek, a hercegek, a miniszterek, a nemesek feleségei, valamint egyéb nemesek. Ce-hszihez legközelebb – lényegében a jobbán – Mej úrhölgy foglalt helyet, akire a császárné gyakran pillantott rá mosolyogva. Mindketten tudták, hol ül Zsung-lu, bár a férfi csak egy távoli asztalnál kapott helyet. A vendégek minden bizonnyal eltöprengtek azon, hogy a Gárda parancsnoka miért részesült ilyen megtiszteltetésben, de ha valaki feltette a kérdést valamelyik arra járó eunuchnak, száját keze mögé rejtve, mindig ugyanazt a választ kapta: – Ő a Nyugati Palota Császárnéjának rokona, és az ő parancsára van jelen.

Több kérdést senki sem tett fel.

Az udvari zenészek lanton, fuvolán és dobon játszottak, folyamatosan színelőadás zajlott, így akinek kedve volt, gyönyörködhetett benne. A színpadot a császár és hitvesei asztalaival egy szintre emelték. Az örökös végül elaludt, mire a főeunuch karjaiba vette és elvitte. A gyertyák szép lassan leégtek. Az ünnepség a végéhez közeledett.

– Teát a nemeseknek – utasította Kung herceg a főeunuchot, miután az visszatért.

Az eunuchok teát szolgáltak fel a nemeseknek, de a Gárda parancsnokának nem, mivel ő nem volt nemes. Ce-hszi, aki látszólag nem figyelt semmire, azonban mindent látott, felékszerezett kezével intett a mindig éber Li Lien-jingnek. Az eunuch azonnal mellette termelt.

– Vidd ezt a csésze teát a rokonomnak – parancsolta a császárné. A porcelánfedőt ráborította szilkéjére, amelyből nem ivott egy kortyot sem, és két kézzel átnyújtotta az eunuchnak. Li Lien-jing pedig büszke léptekkel vitte két kezében a csészét Zsung-luhoz, aki

felállt és szintén két kézzel vette át. Majd leült, és a Nyugati Palota Császárnéja felé fordult – ezt követően kilencszer meghajolt, hogy kifejezze köszönetét.

Erre minden beszélgetés elhalt, s az emberek egymásra pillantottak, de Ce-hszi szemlátomást nem törődött vele. Lepillantott Mej úrhölgyre, és ismét elmosolyodott. Majd a pillanat varázsa megtört, a főeunuch intett a zenészeknek, akik ütemes zenét kezdtek játszani, miközben az utolsó fogásokat szolgálták fel.

A hold magasan járt az égen, későre járt. Mindenki arra várt, hogy a császár felálljon, és a terasz felé vegye útját, ahol gyaloghintója várta. Az uralkodó azonban ülve maradt. Tapsolt, és a főeunuch kiáltására a zene elhallgatott.

– Most mi lesz? – kérdezte Ce-hszi Kung herceget.

– Nem tudom, császárné.

Ismét csend támadt, és minden tekintet a kapura szegeződött, ahol eunuchok sűrögtek-forogtak. A Mennyek Fia a császárné felé hajolt.

– Szívem, nézz a nagykapu felé! – suttogta.

Ce-hszi azt látta, hogy hat eunuch érkezik, egy aranytálca súlya alatt görnyedve. A tálcán egy hatalmas őszibarack, egyik fele aranszínben, másik fele pirosban tündökölt. A barack a hosszú élet jelképe volt.

– Nyújtsd át ajándékomat az örökös Szerencsés Szülőanyjának! – parancsolta a császár fivérének.

Kung herceg felállt.

– A Mennyek Fiának ajándéka az örökös Szerencsés Szülőanyjának!

Erre mindenki felállt és meghajolt, miközben az eunuchok Ce-hszihez lépdeltek a tálcával és megálltak előtte.

– Vedd kezedbe a barackot – parancsolta a Mennyek Fia. A császárné megfogta az óriási gyümölcsöt, amely szétnyílt, és két darabra esett szét. A „gyümölcs” belsejében rózsaszín szaténból készült, arany- és ezüstvirágokkal hímzett, színes ékkövekkel díszített cipő volt. A mandzsu divatnak megfelelően a magas

talpú szaténcipőt Indiából származó rózsás gyöngyök is ékítették.

Ce-hszi ragyogó szeme a Mennyek Fiának arcára szegeződött.

– Nekem csináltattad, nagyuram?

– Egyedül neked.

Merész ajándék volt ez: a császár Ce-hszi iránti érzéki szerelmét jelképezte.

*

Hamarosan szörnyű hírek érkeztek délről. Már korábban is éppen elég szörnyűség történt, de Je, Kuang tartomány alkirálya visszatartotta a legrosszabb híreket addig, amíg az ünnep le nem zajlott. Most már azonban nem tarthatta titokban az új keletű katasztrófát. Váltott lovasfutárokkal küldte el a fővárosba üzenetét, amelyben arról számolt be, hogy az angol Lord Elgin újfent támadással fenyegetőzik Kanton ellen, és ezúttal hatezer harcos várakozik a Gyöngy-folyó torkolatában horgonyzó hadihajói fedélzetén. Ha a városban nem rejtőztek volna kínai

lázadók, a császári seregek akkor sem tudták volna megvédeni a kapukat. Azonban a városban csak úgy nyüzsögtek a lázadók, akik keresztényeknek nevezték magukat, és egy Hung nevű őrült irányította őket. Ez a tudatlan, ugyanakkor jelentős hatalommal bíró ember azt hirdette, hogy egy Jézus nevezetű, idegen isten küldte, hogy megdöntse a mandzsu trónt.

*

Amikor a csüggesztő hírek elérték a fővárost, Kung herceg értesült róluk először, de nem merte a császár elé tárni azokat, mivel az uralkodó az örökös születésnapjának ünnepe óta nem kelt fel ágyából. Túl sokat evett, túl sokat ivott, és fájdalmai enyhítésére annyi ópiumot szívott, hogy nem tudta megkülönböztetni a nappalt az éjszakától. Így hát Kung herceg azonnali kihallgatást kért Ce-hszitől. Még aznap, egy órával dél után, Ce-hszi felkereste a Császári Könyvtárat, és leült a paraván mögé, mivel Kung herceg nem egyedül érkezett. Vele tartott Szu-sun főtanácsos is és szövetségese, Caj herceg,

valamint a Mennyek Fiának öccse, Ji herceg, akit nem sok ésszel és még kevesebb bölcsességgel, ellenben annál több irigységgel és ingerlékenységgel áldott meg a természet, így négyen hallgatták meg a híreket, amelyeket Kung herceg olvasott fel az alkirály személyes ecsetvonásaival írott tekercsről – tőlük nem messze helyezkedtek el a kényelmüket szolgálni hivatott eunuchok.

– Nagyon súlyos a helyzet... nagyon súlyos – dűnnyögte Szu-sun.

A főtanácsos magas, természetes ember volt, arcvonásai durvák, és Ce-hszi azon töprengett, miként lehet ez az ember az apja egy olyan törékeny leányzónak, mint Mej úrhölgy.

– Nagyon súlyos – sápítózott Ji herceg magas hangján.

– Olyannyira súlyos, hogy feltehetően ez az Elgin, mintán bevette Kanton városát és befészkelte magát oda, követelni fogja, hogy fogadják itt, a császári udvarban – mondta Kung herceg.

Ce-hszi haragjában összecsapta a tenyerét.

– Soha!

– Nagytiszteletű hölgyem, bátorkodom azt javasolni, hogy ne utasítsuk el ellenségünket – közölte szomorúan Kung herceg.

– Ravaszsággal kell élnünk – fortyant fel a császárné. – Még mindig ígérgethetünk és halogathatunk.

– De nem győzhetünk – felelte Kung herceg. Most Szu-sun főtanácsos következett.

– Két évvel ezelőtt győztünk, amikor az az angol, Seymour betört Kantonba. Emlékezzen vissza, hercegem, hogy még egyszer kivertük a városból. Akkor harminc ezüstöt ajánlottunk minden angol fejéért, és az alkirálynak bemutatott fejeket körbehordozták a város utcáin. Az alkirály azt is megparancsolta, hogy égessék fel az idegenek raktárait. Ekkor az angolok visszavonultak.

– Valóban így történt – bólogatott Ji herceg.

Kung hercegnek azonban további ellenvetései voltak. Kihúzta magát, és most ott állt jóképűen, erősen. Bár túl fiatal volt még ahhoz, hogy ilyen merészen szóljon a többiekhez, nem habozott.

– Az angolok csak azért vonultak vissza, hogy újabb seregeket küldjenek, és most ezek a seregek megérkeztek. Sőt, ezúttal a franciák, akiknek a mi birtokunkra, Indokinára fáj a foguk, segítséget ígértek az angoloknak, és ismét a Kuang-sziban megkínzott s megölt francia papot használják fel ürügyül. Sőt, az a hír járja, hogy ez a Lord Elgin olyan utasításokat kapott uralkodójától, az angol királynőtől, hogy követeljen egy helyet udvarunktól, ahova beköltözhetne egyik minisztere.

Ce-hszi véleménye nem változott, de mivel tisztelte Kung herceget és meg akarta őrizni hűségét, udvariasan szólt.

– Nem kétlem, hogy igazat mondasz, bár csodálkoznék, ha így lenne. Biztos, hogy nyugati királynő-nővérem nem tudja, hogy mit követel ez a

lord. Különben miért nem fordultak hozzánk ezzel a kéréssel már azelőtt, hogy elűztük volna őket?

A még mindig türelmes Kung herceg magyarázni kezdte.

– A késlekedést csak az indiai lázadás okozta, amelytől hónapokkal korábban beszéltem. Nyilván emlékszik még, nagytiszteletű hölgyem, hogy az angolok mostanra egész Indiát meghódították, és amikor a közelmúltban kitört a felkelés, amelyben számos angol férfi és nő vesztette életét, az angol seregek félelmetes erővel sújtottak le. Most újabb hódítások reményében érkeztek ide. Félek... félek attól, hogy szándékuk ugyanaz, ami Indiában volt. Ki tudja, hogy milyen messzire ér el kapzsiságuk? A szigeten élők mindig kapzsik, mert amikor megsokasodnak, nincs hova terjeszkedniük. Ha elbukunk, velünk bukik világunk is. Ezt pedig mindenáron meg kell akadályoznunk.

– Való igaz – helyeselt Ce-hszi.

De még mindig nem hitt Kungnak. Még sohasem volt ennyire komoly, mint amikor beszélni kezdett.

– Csakhogy a távolság nagy, és falaink erősek. Szerintem a csapás nem következhet ennyire hamar, sem ennyire gyorsan. Ráadásul a Mennyeek Fia beteg, nem háborgathatjuk ezzel. Hamarosan itt a nyár, és el kell hagynunk a várost. Halasszuk el a lépéseket a forró évszak végéig, amikor majd visszatérünk a Nyári Palotából. Küldjünk üzenetet az alkirálynak: ígérje meg az angoloknak, hogy értesíteni fogja a trónt, továbbítja követeléseiket. Amikor ez a memorandum megérkezik, megüzenjük, hogy a Mennyeek Fia beteg, és meg kell várnunk a hideg évszakot, hogy rendbe jöjjön és döntsön.

– Bölcs gondolat! – kiáltott fel a főtanácsos.

– Valóban bölcs – szólalt meg első ízben Caj herceg, mire Ji herceg buzgón bólogatni kezdett. Kung herceg hallgatott, csak egy nagy sóhaj szakadt ki belőle.

Ce-hszi azonban ügyet sem vetett a sóhajtozásra, és berekesztette az audienciát. A Császári Könyvtárból a

palotába ment, ahol fia élt dajkáival, eunuchjaival. Órákat töltött ott, figyelte, ahogy alszik, majd amikor felébredt, térdére ültette. Amikor a kicsi járni akart, hagyta, hogy kezébe csimpaszkodjon. A császárné fiából nyerte erejét és elszántságát, és valahányszor félelem töltötte el szívét, mindig idejött, hogy erőt gyűjtsön. Az örökös volt az ő aprócska istene, a lótuszban rejlő ékszer, akinek teljes szívével és lényével hódolhatott. Szívét megpuhította a szeretet, magához ölelte a gyermeket, és arra vágyott, hogy bárcsak ismét olyan biztonságban tudhatná, mint amikor még a testében volt.

A gyermekével töltött órákat követően felfrissülve tért vissza a palotájába, és nekilátott véget nem érő feladatainak-alaposan áttanulmányozta a trónnak küldött leveleket s memorandumokat, majd eldöntötte, hogy melyikre kell a császárnak válaszolnia.

A nyarat megelőző hónapokban elrendezte húga házasságát a hetedik herceggel, akit Csunnak hívtak – személyes neve Hiian volt. Ce-hszi

magánkihallgatáson fogadta a herceget, hogy első kézből szerezzon róla benyomást, s bár a fiúnak csúf arca volt, és testéhez képest túl nagy volt a feje, őszintének és egyszerűnek látszott. Nem volt benne becsvágy, és hálás volt, amiért a császárné hűgával léphet frigyre. Az esküvőt még azelőtt megtartották, hogy az udvar elutazott Jüan-ming-jüanba, de ünnepséget nem tartottak, tekintettel a császár betegségére. Ce-hszi is csak annyit tudott a dologról, hogy a megjelölt napon hűga a megfelelő szertartások kíséretében beköltözött Csun herceg palotájába, amely a Tiltott Város falain kívül állt.

*

A nyár szomorúan telt még Jüan-ming-jüanban is, mivel a császár betegsége miatt tilos volt mindenfajta zene, színelőadás vagy egyéb hangos multság. Egyik ragyogó nap követte a másikat, de a méltóságára adó Ce-hszi még a Lótusz-tavi csónakázáson sem vett részt, és jobbára magányosan élt. Rokonát, Zsung-lut sem merte egyelőre hívatni,

mivel a születésnap i ünnepség után a pletyka úgy terjedt, mint száraz erdőben a tűz – most már mindenki tudta, hogy ők ketten egykor jegyesek voltak. Ce-hszi hatalma ugyan támadhatatlan volt, de keveset tehetett Zsung-luért. Nem akarta, hogy a pletykát ellene használják fel a császárral szemben, vagy ha a császár meghal, a fia ellen. A császárné fiatal volt és szenvedélyes, mindazonáltal képes volt uralkodni magán, és ha elhatározta, roppant türelmes tudott lenni.

Az udvar ősszel visszatért a Tiltott Városba – az aratóünnepségek csendben zajlottak, és ahogy a hónapok békésen teltek-múltak, Ce-hszi kezdte azt hinni, hogy bölcsen döntött, amikor nem engedte, hogy háborúzzanak az idegenekkel. Je alkirály is kedvezőbb üzeneteket küldött. Azt jelentette, hogy bár az angolokat dühítette a késlekedés, nem tudtak mit tenni, és vezérük, Lord Elgin – mint írta – „Hongkongban tölti napjait, tipródik és sóhajtozik”.

- Íme a bizonyosság – jelentette ki Ce-hszi diadalmasan –, hogy a Nyugat Királynője a szövetségese.

Csak a császár egészségi állapota szomorította el a császárnét. Még önmaga előtt sem színlelte, hogy szereti a sárga szaténvánkosain némán heverő, mozdulatlan, holsápadt alakot, de aggódott amiatt, hogy halála felfordulást okoz majd az öröklés terén. Az örökös még fiatal volt ahhoz, hogy a Sárkánytrónra ülhessen, így várhatóan hatalmas viták lesznek a régens személyéről. Márpedig ő, egyedül csak ő lehet a régens – gondolta Ce-hszi –, de vajon sikerül-e megszereznie a trónt, és megtartani a fiának? A mandzsu klánok erős emberei elő fogják lépni, hogy benyújtsák igényüket. Még az is lehet, hogy az örökösöt eltávolítják, és új uralkodó lép a helyébe. Mindenféle cselszövéseket látott maga körül. Tudott róluk, mivel Li Lien-jing hírül hozta, hogy Szu-sun szervezkedik, és arról győzködi Ji herceget, hogy vegyen részt az összeesküvésben, Cseng herceggel együtt. Persze

akadtak kevésbé fontos cselszövészek és kevésbé hatalmas cselszövők is. Ugyan ki ismerhette az összesét? Ce-hszi szerencséjére tanácsadója, Kung herceg becsületes ember volt, és nem szervezkedett. A paloták személyzetének és az eunuchoknak parancsoló An Te-haj, a főeunuch is hűséges maradt hozzá, mivel gazdája, a császár szerette Ce-hszit. Elsősorban megszokásból tett így, és azért, mert jól bánt vele az uralkodó – a főeunuch szerette urát, és mindig a hatalmas, faragott ágy közelében tartózkodott, amelyben a csak nagy ritkán megszólaló császár feküdt mozdulatlanul. A főeunuch még az uralkodó suttogását is megli-allotta, ilyenkor fölé hajolt, vajon mit kíván ura. Előfordult, hogy éjszaka, amikor már mindenki aludt, a főeunuch egyedül kereste fel Ce-hszit azzal, hogy a császár fél, és vágyik szeretett császárnéja kezének érintésére vagy arcának látványára. A császári hitves ilyenkor sötét köntösbe bújt, és követte a főeunuchot a csendes folyosókon. Belépett a tompán megvilágított szobába, ahol a

gyertyák már majdnem teljesen leégtek. Leült a hatalmas ágy melletti székre, és a császár hideg és élettelen kezét két tenyere közé fogta, mire az uralkodó ránézett, ő pedig gyengéd tekintettel viszonzta pillantását, hogy megnyugtassa a férjét. Addig ült ott, amíg a férfi el nem aludt, és akkor csendben távozott. A távolabbról figyelő főeunuch jól látta, mennyi türelmet, udvariasságot és szerető gyengédséget mutat Ce-hszi a császár iránt, és attól a naptól fogva ugyanazzal az elszántsággal és hűséggel ragaszkodott hozzá, mint a császárhoz, akinek kapui elé tizenkét évesen járult, miután apja kasztráltatta annak reményében, hogy alkalmazzák a császárvárosban. Időnként tolvajkodott, ellopta, ha valami megtetszett neki ura rengeteg kincséből, és mindenki tudta, hogy milyen hatalmas gazdagságot halmozott fel. Kegyetlen is tudott lenni: amikor lefelé fordította hüvelykujját, emberek haltak meg kötél vagy tör általi halállal. Azonban magányos szíve mélyén, amire egyre több zsírréteg rakódott, szerette

uralkodóját – és egyedül csak őt. Amikor látta, hogy a császár minden nappal egyre közelebb kerül a halálhoz, óráról órára plántálta át ezt a furcsa és rendíthetetlen elkötelezettséget az ifjú, gyönyörű és erős császárnéra, akit a császár mindenkinél jobban szeretett, és szeretni fogja utolsó lélegzetéig.

Mindenkit készületlenül ért a szörnyű hír, amely egy kora téli napon, alkonyatkor jutott el a város kapuihoz. Szürke, fagyos és hóval fenyegető nap volt, ugyanolyan, mint a többi. A városban csend honolt, nem történt semmi, csak néhány, félszívvel megkötött üzletre került sor. A palotákban alig volt mozgás, elmaradt az audiencia is – a fontos ügyeket Kung herceg intézte a császár nevében, és a döntéseket elhalasztották.

Ce-hszi festegetéssel töltötte a napot. Tanára, Miao úrhölgy mellette állt – többé már nem utasította semmire, és nem tiltott semmit, csak nézte, ahogy császári tanítványa egy virágokat bontó barackágot vet a vászonra. Tanárát nem volt könnyű elkápráztatni, így

Ce-hszi aprólékos ecsetvonásokkal, teljes csendben dolgozott. Először is úgy kellett tintába mártania az ecsetet, hogy egyetlen vonással megrajzolhassa az ág körvonalát és árnyékát – amit gondosan és precízen meg is tett.

Miao úrhölgy megdicsérte.

– Ügyesen csinálta, nagytiszteletű hölgyem.

– Még nem végeztem – felelte Ce-hszi.

Ugyanolyan gondossággal rajzolt meg egy újabb ágat, amely összefonódott az elsővel. Miao úrhölgy ezúttal hallgatott. Ce-hszi rosszallóan összevonta szemöldökét.

– Nem tetszik a művem?

– Nem arról van szó, hogy tetszik vagy sem, nagytiszteletű – mondta tanára. – Azt a kérdést kell feltennie magának, hogy a barackfa virágzását megfestő mesterek vajon így ábrázolnák-e az ágak összefonódását.

– Miért ne ábrázolhatnák így? – kérdezte Ce-hszi.

– Ahol művészetről van szó, ott az ösztön, és nem az értelem uralkodik. Egyszerűen csak nem így ábrázolnák.

Ce-hsi nagy szemeket meresztett, összepréselte piros ajkát, készen arra, hogy szembeszálljon, de Miao úrhölgy nem volt hajlandó vitatkozni.

– Ha így kívánja az ágakat összefonni, akkor legyen így, nagytiszteletű hölgyem – mondta halkán. – Eljött az idő, amikor úgy fest, ahogy kedve tartja.

Kis szünetet tartott, majd elmélázva folytatta, miközben csinos arca tanítványa felé fordult.

– Nagytiszteletű hölgyem, maga műkedvelő, de nem is kell hivatásossá válnia, mint ahogy nekem kellett – én művész vagyok, mint ahogy az egész családom az volt. Ugyanakkor lehetne művész. Ha nem viselné vállán egy egész nemzet és egy állam terhét, a legnagyobb művészek közé emelkedhetne. Ecsetkezelésében látom a precizitást és az erőt, ami az igazi tehetség jegye. Ha van tehetség, azt csak

csiszolni, fejleszteni kell. Sajnos sosem jut elég ideje erre, mivel másra kell fordítania energiáit.

Ce-hszi figyelmesen hallgatta tanárnőjét, aki nem fejezhette be mondanivalóját, mivel a főeunuch rontott be a pavilonba, ahol a két hölgy tartózkodott. Mindketten döbbenten és riadtan bámultak rá, mivel az eunuch félelmetes látványt nyújtott. Szemlátomást egészen idáig futott. Szeme fennakadt, hevesen zihált, sápadt bőrét verejték borította. Bár hideg volt, kocsonyás arcán két izzadságpatak futott lefelé.

– Nagytiszteletű hölgyem... – zihálta –, nagytiszteletű hölgyem... legyen erős...

Ce-hszi azonnal felállt, hogy meghallgassa a halálhírt – de kinek a halálát?

– Nagytiszteletű hölgyem – rikoltotta a főeunuch –, hírnök jött Kantonból... a város elesett... az idegenek elfoglalták... az alkirály fogságba esett! A város falain átmászva próbált menekülni...

A császárné ismét leült. Ami történt, katasztrófa, de nem végzetes.

– Szedd össze magad – mondta komoran a remegő eunuchnak. – Úgy nézel ki, hogy már azt hittem, hogy az ellenség a palota kapuin belül van.

Ce-hszi félretette ecsetjeit, és Miao úrhölgy csendesen visszavonult. A főeunuch némán várt, ingujjával törölgetve verejtékét.

– Hívd ide Kung herceget – parancsolta Ce-hszi. – Utána gyere vissza, és foglalj el helyed a császár oldalán.

– Igen, nagytiszteletű hölgyem – mondta a főeunuch jámboran, és elsietett.

Néhány percen belül megérkezett Kung herceg, egymagában jött, se másik herceg, se tanácsos nem jött vele. Ő már ismerte a híreket, mivel személyesen vette át a kimerült futártól az ismeretlen kézírással készült memorandumot, amelyen az alkirály pecsétje díszelgett.

– Olvasd fel nekem – parancsolta Ce-hszi, miután fogadta köszöntését.

A férfi lassan felolvasta a memorandumot, a császárné pedig türelmesen végighallgatta magánkönyvtárának apró trónján ülve – tekintete elmélázott az asztalon álló cserepes sárga orchideán. Hetezer nyugati harcos szállt partra és masírozott Kanton kapujához. A császári erők hősiezen védekeztek a támadás ellen, és bátorságukról tettek tanúbizonyságot, majd elmenekültek, a városban rejtőző kínai lázadók pedig megnyitották a kaput és beengedték az idegeneket. A szörnyű híreket hallva az alkirály a palotájából a városfalig futott, ahol tisztjei egy kötélen leengedték. Már félúton járt, amikor a kínaiak észrevették és felhívták rá az ellenség figyelmét – azok rögtön odarohantak, levágták a kötélről és elfogták. Minden magas rangú hivatalnokot foglyul ejtettek, és az alkirályt a messzi Indiában fekvő Kalkuttába deportálták. Az arrogáns és senkit sem tisztelő nyugatiak kizárólag kínaiakból álló új kormányt állítottak fel, amely természetesen nem ismerte el a mandzsu dinasztiát. „Ennél is rosszabb – folytatta a

memorandum –, hogy az angolok kijelentették, miszerint császárkirálynőjük új követelésekkel lép fel, de azt nem árulták el, hogy mik ezek. Ehelyett tovább erősködnek, hogy személyesen járulhassanak a császár elé Pekingben és mondhassák el mondanivalójukat.”

A csendes kis pavilonban, ahol egy órával ezelőtt még Ce-hszi barackvirágokat festett, most szörnyű hírek özöne zúdult a császárnéra. Végighallgatta, és egy szót sem szólt, csak elgondolkodva ült trónján. Kung herceg szeme sarkából nézte ezt a gyönyörű és magányos nőt, sajnálatot érzett iránta. Várta, hogy megszólaljon.

– Nem fogadhatjuk az udvarban ezeket a gyűlöletes idegeneket – mondta végül a császárné. – Még mindig azt hiszem, hogy visszaélnék Viktória királynő nevével, anélkül, hogy ő tudna róla. Csakhogy nem érhetem el őt távoli trónján, mint ahogy nem tárhatom népem elé sem azt, hogy a császár halálos beteg. Az örökös még túl fiatal, és a trónutódlás kérdése nem egyértelmű.

Nem engedhetjük be ide az idegeneket. Mindenáron késleltetnünk kell a dolgokat, ígéretünk kell, majd ismét halogatni, a telet használva ürügyül.

A herceg rettenetesen sajnálta a nőt, bár ő maga is ijesztőnek látta a helyzetet.

– Császárné, én csak azt mondhatom, amit eddig is mondtam – szólt lágyan. – Nagytiszteletű hölgyem nem érti ezeket az embereket. Már túl késő. Türelmük elfogyott.

– Majd meglátjuk – válaszolta csüggedten Ce-hszi, és nem mondott többet. Megfázta a fejét, és szeme alá fekete árnyak kúsztak. – Majd meglátjuk... majd meglátjuk.

„Égiek, segítsetek”, fohászzkodott magában Ce-hszi. A tél valóban hidegebb volt, mint emberemlékezet óra bármikor. Minden reggel ébredés után kinézett az ablakán, és azt látta, hogy a hótakaró még nagyobb lett az előző nap óta. A császári futárok a megszokottnál háromszor hosszabb idő alatt tették meg a délről a fővárosba vezető utat, és további

hónapokba telik, mire a császárné válasza megérkezik Kantonba. Az idős Je alkirályt az angolok egy kalkuttai börtönbe verették, de Ce-hszi szíve nem enyhült meg. Az alkirály kudarcot vallott a trón színe előtt, és egyetlen kifogás sem igazolhatott ekkora vereséget. Haljon csak meg! A szánalmat és az irgalmat azoknak tartogatja, akik valóban őt szolgálják.

Lassan elmúlt a tél, és ismét beköszöntött a tavasz, még ha hűvös és szeszélyes tavasz volt is ez. A császárné már alig várta, hogy a datolyapálmákon kihajtsanak az első levelek, és a bambuszajtások kiserkenjenek a földből. A palotában virágoztak a szent liliomok, amelyeket a cserepekben izzó parázs melegített. A forró kályháktól megszedült törpe szilvafák virágba borultak porcelánkaspóikban. Ce-hszi ezekből a virágokból tavaszt varázsolt a termeiben, és parancsára a dézsákban gyökerező fák ágaira kalitkákat aggattak, melyekben madarak énekeltek. Amikor az országát fenyegető veszélyekre gondolt, megnyugtatta, ha kinyitotta a kalitkát, a kirepülő

madarak pedig a vállára és a kezére telepedtek, ajkáról csipegették az eleséget. Megnyugtatta az is, ha eljátszozhatott ölebeivel. Elárasztotta őket szeretetével, mivel olyan ártatlanok voltak.

Mint ahogy ártatlan volt a kisfia is, és a legnagyobb örömet az a tudat jelentette, hogy gyermeke szereti őt és egyedül csak őt. Amikor belépett fia szobájába – főleg ha már egy-két napja nem látta, mivel annyira lefoglalták ügyei –, a gyermek félbehagyott minden játékot, és odarohant hozzá. A császárné tudott kegyetlen is lenni, és mindazok, akik keresztették útját, azonnal megtapasztalták engesztelhetetlen könyörtelenséget; viszont gyengéd volt minden ártatlan teremtéssel és azokkal is, akik szerették őt. Elviselte Li Lien-jing gonoszságát is, mivel az eunuch szinte istenítette úrnőjét. Szemet hunyt tolvajlásaira és csínyeire, és arra is, amikor az eunuch hagyta, hogy lefizessék, akik Ce-hszi révén akartak a császár kegyébe férkőzni. Ugyanezért bocsátotta meg a császárnak is tehetetlenségét, romlottságát és más

nőkkel való bolondozását. Az uralkodó időről időre más nőkkel töltötte éjszakáit, mivel Ce-hszivel már nem tudta csillapítani vágyát, de előfordult, hogy fiatal lánykákkal még igen. A császár azonban csak őt szerette – a többieket nem. Ce-hszi azért tudott megbocsátani neki, mert nem szerette, de gyengéd volt vele, mivel a császár szerette őt.

Kung herceg mindezt tudta, és Ce-hszi is tudta, hogy tudja, mint ahogy azt is tudta, hogy a férfi ezt sosem fogja szavakba önteni – a herceg szeme mindent elárult, mint ahogy hangjának kedvessége is. De a császárné magányos volt, már amennyire ilyen magas rangú hölgy magányos lehetett, és mivel senkivel sem beszélgethetett magányáról, a herceg annál hűségesebb volt hozzá – de nem mint férfi, mivel ott volt neki saját gyönyörű és szeretett felesége, egy csendes asszony, szívszerelme, aki minden vágyát teljesítette. Kung herceg felesége egy idős és megbecsült mandarin, bizonyos Kuj-liang lánya volt – ez a mandarin okos ember hírében állt, mindig

hűségese volt a trónhoz, és mindig bölcs tanácsokkal szolgált a most uralkodó Hszen-feng császárnak, mint ahogy a néhai Tao-kuangnak is, a császár atyjának.

Elmúlt a tavasz, és beköszöntött a nyár. Ce-hszi még mindig nem döntötte el, hogy biztonságos dolog-e elmenni a Nyári Palotába. Békére áhítozott, s mivel egész télen még csak nem is nézett a Tiltott Város falain túlra, mostanra szinte belebetegedett Jüan-ming-jüan tavainak és hegyeinek hiányába. Még sosem vágyódott ennyire a szépség után, mint most, amikor minden olyan bizonytalanná vált. Valósággal sóvárgott a természet, az ég, a víz és a föld után. Amikor éjszakánként elaludt, nem szerelemről álmodott, hanem tágas, virágba borult kertekről és a távoli dombokat megvilágító holdfényről. Órákon át nézegette a tájakat ábrázoló tekercseket vagy festményeket, és elképzelte, hogy folyó- vagy tengerparton sétál. Ezeken az éjszakákon azt álmodta, hogy a fenyőerdők ölén vagy a bambuszligetben rejtőző templom mélyén alszik. Amikor felébredt, sírva

fakadt, mivel álmai olyan valóságosak voltak, mintha csak az emlékeiben élnének, pedig sosem élte át őket.

Viszont egy napon, amikor váratlanul vihar kerekedett, szörnyű hírek érkeztek északról – Ce-hszi mindig is számított rájuk –, így a Jüan-ming-jüanba vetett reményei szertefoszlottak. A nyugatiak felhajóztak a part mentén. Váltott császári futárok hozták-vitték a híreket éjjel-nappal, még mielőtt a hajók elérték volna Taku erődjét Tiencsinnél, amely alig százharminc kilométerre feküdt a fővárostól. Mindenki megdöbbsent ennek hallatán, a közemberektől az udvaroncokig. A császár is összeszedte magát, és megparancsolta főtanácsosának, minisztereinek és a hercegeknek, hogy gyűljenek össze a fogadóteremben. Egyben hívatta két hitvesét, hogy foglaljanak helyet a Sárkányparaván mögött. Ce-hszi eunuchja karjára támaszkodva érkezett, és a két kicsi trón közül a magasabbat foglalta el. Kisvártatva megérkezett

Cu-an, a Keleti Palota Császárnéja is, és a mindig udvarias Ce-hszi felállt, amíg Cu-an helyet foglalt. A Keleti Palota Császárnéja idősebbnek látszott a koránál, pedig még a harminckettedik évét sem töltötte be. Búskomor lett, arca megnyúlt, elvékonyodott, és amikor Ce-hszi megszorította a kezét, alig láthatóan, szomorkásán elmosolyodott.

Csakhogyni ki törődhetett most egyetlen emberrel, amikor minden veszélyben forgott? A nemes gyülekezet csendben hallgatta végig Kung herceget, aki felállt, hogy bejelentse a szörnyű híreket. A Sárkánytrónon ülő, aranyköntöst viselő császár lehajtotta fejét, arcát félig a kezében tartott selyemlegyező mögé rejtette.

Amikor a megfelelő üdvözlések megtörténtek, Kung herceg nem halogathatta tovább a keserű igazságot.

– A trón minden erőfeszítése dacára az idegeneket nem sikerült visszaszorítani délre. Felfegyverzett harcosokkal teli hajóik ebben a pillanatban is partjaink mentén haladnak. Csak remélhetjük, hogy a takui

erődök feltartóztatják őket, és nem jutnak be Tiencsin városába, mivel onnan már csak egy ugrás ez a szent hely.

A térdelő gyülekezet hangos sóhajtással a padlóhoz érintette fejét.

Kung herceg megtántorodott, de folytatta.

– Talán túl korai még erről beszélni, de én mégis félek –igen, félek! – attól, hogy ezek a barbárok nem vetik alá magukat sem törvényeinknek, sem az etikettnek! Elég a legcsekélyebb habozás, és máris a császári palota kapuit fogják döngetni, hacsak nem fizetjük le őket, hogy térjenek vissza ismét délre. Nézzünk szembe a legrosszabbal, és hagyjunk fel az álmodozással. Eljött az utolsó óra. Csak keserűség vár ránk.

Amikor Kong herceg felolvasta és átnyújtotta saját memorandumát, a császár berekesztette az audienciát, és megparancsolta az egybegyűlteknak, hogy vonuljanak vissza, ő pedig két hercegi fivérérc támaszkodva lefelé indult a trónszékről. Ekkor

váratlanul Ce-hszi hangja hallatszott a Sárkányparaván mögül.

– Én, akinek nem lenne szabad szólnom, kénytelen vagyok megszegni illedelmes hallgatásom!

A császár elbizonytalanodva megállt, fejét jobbra-balra ingatta. Előtte az egybegyűltek térdeltek, fejüket a padlóra hajtva. Senki sem moccant, és egyetlen hang sem hallatszott.

Ce-hszi hangja törte meg ismét a csendet.

– Én vagyok az, aki türelmet tanácsolt a nyugati barbárok kapcsán. Én vagyok az, aki a halogatás és a várakozás mellett emelt szót, és én vagyok az, aki most azt mondja, hogy tévedtem. Mást mondok: a türelemnek, a várakozásnak és a halogatásnak immár nincs helye. Háborút hirdetek a nyugati ellenség ellen – háború és halál mindnyájukra, minden férfira, nőre és gyerekekre!

Ha egy férfi szólt volna, mindenki igennel vagy nemmel felelt volna. De ő csak egy asszony volt, még ha császárné is. Senki sem szólt, senki sem moccant.

A császár lehajtott fejjel várt, majd fivérei karjára támaszkodva lelépett trónusáról, miközben minden fej a padlón nyugodott – az uralkodó beszállt a zászlósokkal és őrökkel körülvett sárga palankinjába, és visszatért palotájába.

A megfelelő időt betartva távozott a két császári hitves is, és egyikük sem szólt a másikhoz, csak annyit, amennyit az udvariasság megkövetelt, de Ce-hszi látta, hogy Cu-an szándékosan kitér előle. Ce-hszi visszatért saját lakosztályába, és egész nap várta az uralkodó hívását, de az csak nem érkezett meg. A néma csendben könyveit bújta, de képtelen volt koncentrálni. Eljött az este, de amikor még mindig nem hívták, magához kérette eunuchját, Li Lien-jinget, aki elmondta neki, hogy a császár egész nap jelentéktelenebb ágyasaival múlatta az időt, és nem említette Ce-hszi nevét. Ezt a főeunuchtól hallotta, aki az egész napot kénytelen volt ura oldalán tölteni és eltűrnie szeszélyeit.

– Nagytiszteletű hölgyem, biztosra veheted, hogy a Mennyek Fia nem feledkezett meg rólad, de fél attól, ami most történik, és minisztereinek döntésére vár.

– Akkor hát legyőztem! – kiáltott fel Ce-hszi.

Ez túl egyértelműen irányult a császár ellen, így Li Lien-jing úgy tett, mintha nem hallotta volna. Megfogta a teáscsészét, dűnnyögött valamit arról, hogy kihűlt a tea, majd mogorva arccal elsietett.

Másnap Ce-hszi értesült arról, amit előre sejtett. Nem lesz ellenállás a nyugatról érkezett betolakodókkal szemben –legalábbis egyelőre nem. A császár – tanácsosai és miniszterei javaslatára – kijelölt hatom előkelő nemest, hogy induljanak Tiencsinbe és alkudjanak meg az angol Lord Elginnek. A három férfi közül a legmagasabb rangot Kung herceg feleségének atyja, Kuj-liang viselte, aki józan eszéről és óvatosságáról volt közismert.

– Ó, jaj nekünk! – kiáltott fel Ce-hszi, amikor meghallotta a nevét. – Ez a kiváló ember sosem fog

szembeszegülni az ellenségeinkkel. Túl öreg, túl óvatos és túl engedékeny.

Valóban igazat szólt. A hetedik hónap negyedik napján Kuj-liang aláírt egy egyezményt a nyugati harcosokkal, amelyet az aláírás napjától számítva egy év múlva a császár szentesít majd. A három előkelőség hamarosan visszatért az egyezménnyel. A kard élével fenyegetőző angolok és franciák, akiket barátaik, az amerikaiak és az oroszok támogattak, megkapták, amit akartak. Kormányaik kirendelhettek egy minisztert Pekingbe, papjaik és utazóik beutazhatták az országot anélkül, hogy alá kellett volna vetniük magukat a törvényeknek, az ópiumot elismerték törvényes kereskedelmi árucikknek, és a birodalom szívében fekvő nagy folyami kikötőt, Hankout, amely ezerhatszáz kilométerre feküdt a tengertől, kereskedelmi kikötőnek jelölték ki, ahol fehérek telepedhettek le családjaikkal egyetemben.

Amikor Ce-hszi meghallotta a feltételeket, visszatért hálószojájába, és három napig nem evett, nem

mosakodott, nem váltott ruhát, és udvarhölgyeit sem fogadta. Szolgálója egyre jobban megijedt, és titokban elküldte a császárné eunuchját Kung herceghez, számoljon be neki arról, hogy a Nyugati Palota úrnője ágyában fekszik, mintha meghalt volna, és már teljesen legyengült a fáradtságtól, a sírástól és az éhezéstől.

Kung herceg a Tiltott Városon kívül álló palotájában kapta kézhez a beszámolót, és azonnal audienciát kért Ce-hszitől. A császárné ekkor felkelt, megfürdött, felöltözött és elfogyasztott egy kis húslevest, amelyet szolgálója készített neki, majd eunuchja karjára támaszkodva átsétált a Császári Könyvtárba, hogy fogadja a herceget. Trónján ülve hallgatta meg Kung herceg logikus érveit.

– Császárné, csak nem gondolja, hogy egy olyan becsületes ember, mint az apósom, engedett volna az ellenségnek, ha ellenállhatott volna? Nem volt más választásunk. Ha nem tettünk volna eleget

követeléseiteknek, egészen a császárvárosig meneteltek volna.

Ce-hszi lebiggyesztette piros alsó ajkát.

– Üres fenyegetőzés!

– Nem ütés – felelte Kung herceg határozottan. – Egy dolgot mindenesetre megtanultam az angolokról: ha kimondanak valamit, azt végre is hajtják.

Akár igaza volt a jó hercegnek, akár nem, Ce-hszi tudta róla, hogy hűséges, és fiatal kora ellenére bölcs, így hát nem vitatkozott, hiszen az egyezmény már úgymint megkötött. Emellett szomorú is volt. Vajon minden reménye elveszett, csak mert fia túl kicsi volt még ahhoz, hogy maga harcoljon? Türelmetlen mozdulattal vetett véget az audienciának, és amikor a herceg távozott, visszatért saját hálószobájába. Magányos éjszakák és nappalok következtek, mialatt titokban szötte terveit. Elrejtí majd érzelmeit és gondolatait, mindenkivel barátságot köt, teljesen aláveti magát a császárnak, a legkisebb korholástól is megkíméli, és várni fog. És közben akarata olyan

kemény lesz, mint a vas, és ő maga olyan hideg, mint a kő.

A diadalmas szerződést ünneplő nyugatiak nem nyomultak tovább észak felé. Az év véget ért – ahogy az már lenni szokott –, és a következő év új nyarán elérkezett a szerződés szentesítésének napja. Ce-hszi már eltökélte, hogy meggátolja a szentesítést, és ezt el is érte – de nem rábeszéléssel vagy fenyegetőzéssel, hanem egy gyenge ember, a császár elcsábításával. Amikor az uralkodó év közben ráébredt, hogy hitvese még mindig gyengéd s alázatos, ismét a rabjává lett, és gondolatai csak a császárné teste körül forogtak. Az addigra kifinomultabb módszereket választó Ce-hszi tanácsára minisztereket küldtek a Kanton városát a kínaiak révén kormányzó fehérekhez. A minisztereknek ígéretekkel és megvesztegetésekkel rá kellett venniük a fehéreket, hogy ne jöjjenek északra, mivel a szerződést úgysem szentesítik.

– Elégedjenek meg a déli kereskedelemmel – adta ki a parancsot a császár. – Mondjátok meg nekik, hogy

barátságosak leszünk, ha maradnak ott, ahol vannak. Vagy talán nem kereskedni jöttek hozzánk?

– Mi lesz, ha elutasítják? – kérdezte Kung herceg.

A császár felidézte magában, mit mondott neki Ce-hszi azon a hosszú éjszakán, amit kettesben töltöttek, és most megismételte a császárné szavait.

– Mondjátok meg, hogy ha annyira akarják, majd később Sanghajban szentesíthetjük a szerződést. Ez félúton van Kanton és Peking között. Igazán nem panaszkodhatnak, hogy nem vagyunk nagylelkűek.

Ce-hszi mindezt úgy mondta, mintha nem is érdekelnék az államügyek.

– Miért íránk alá a szerződést? Hadd reménykedjenek, és ha türelmetlenek, mondd nekik, hogy majd Sanghajban sor kerül az aláírásra, félúton a part mentén. Ha odamennek, akkor is lesz még időnk eldönteni, hogy mitévők legyünk.

Ezt mondta a császárné, miközben a háborút végső fegyverként tartogatta. Ha a betolakodók Sanghajba

jönnek, nem lesz ez elég bizonyíték arra, hogy csak a halál vethet véget előnyomulásuknak?

A nemesek az év elején útnak indultak a parancssal, és még ugyanezen a tavaszon, amikor a föld kiszabadult a fagy szorításából, a császár utasítást adott, hogy Tiencsin közelében a takui erődtményt erősítsék meg és szereljék fel Amerikából hozott fegyverekkel és ágyúkkal. Mindez titokban történt, az angolok nem tudhattak semmit. Az efféle tervek akkor születtek meg az uralkodó fejében, amikor Ce-hszi kötelességtudóan szerette őt, felélesztve benne a vágyat, és gondoskodott szórakoztatásáról, meséket és verseket olvasott fel neki az eunuchok könyvtáraiban talált tiltott könyvekből.

Milyen döbbenetet keltett, amikor kora tavasszal futárok érkeztek a császár minisztereitől, és arról számoltak be, hogy a nyugatiak nem hajlandóak egyezkedni, és hajóik azonnal északnak indultak, elhajózva Sanghaj mellett, ezúttal az angol Hope admirális parancsnoksága alatt! Az udvar és a város

közemberei azonban kijelentették, hogy nem félnek. Taku erődje erős, és a császári katonáknak nagy jutalmat ígértek bátorságukért. A harcosok nyugodtan és bátran várták a támadást.

Az égiek segítségével ezúttal tényleg sikerült visszaverniük az ellenséget, méghozzá olyan erővel, hogy az angoloknak három hajójuk és háromszáz emberük odaveszett. A császár rettentően boldog volt, és megdicsérte Ce-hszit, aki a dicsérettől felbátorodva arra buzdította az uralkodót, hogy mindent tagadjon meg a betolakodóktól. Az egyezményt nem szentesítették.

A fehérek visszavonultak és kihirdették a békét. Az egész ország meglepetten ujjongott, látva a Mennyek Fiának bölcsességét, aki – ahogy mondták róla – tudja, mikor kell várnia, és mikor kell háborúznia. Nézzétek, kiáltották, milyen könnyen sikerült a betolakodók fölé kerekedni! Talán sikerült volna legyőzni őket, ha nincs a halogató és megegyezést célzó stratégia, aminek következtében az angolok rosszul becsülték fel a

főváros erejét és túl sokra tartották a sajátjukat? A császárt a bölcsesség és a ravaszság mesterének nevezték mindenfelé.

Csak Kung herceg aggódott még mindig.

– A nyugatiak olyanok, akár a tigris: visszavonulnak, ha megsebesülnek, hogy majd később újra támadjanak.

De úgy tűnt, hogy tévedett, mivel eltelt egy újabb, furcsán csendes év. Ce-hszi mélyítette könyvekből szerzett tudását, az örökös pedig egyre erősebb és akaratosabb fiúcska lett.

Megtanult lovagolni egy fekete arabs paripán, szeretett énekelgetni, sokat nevetett és mindig jókedvű volt, mert bárhova nézett is, mindenütt barátságos arcokat látott. A jelenlegi hatalmával elégedett Ce-hszi nem érzett félelmet, amikor egyre szépülő fiát figyelte. Elmúlt a tavasz, eljött egy újabb nyár, és a császárné azt tervezgette, mikor utazik udvarhölgyeivel és fiával a Nyári Palotába. Az év eddig békében telt, és Ce-hszi lelkesen készült a nyaralásra.

Ki láthatta volna előre, hogy mi vár rájuk? Az udvar éppen csak felkerekedett, hogy a nyarat Jüan-ming-jüanban töltse, amikor az angol harcosok figyelmeztetés nélkül, Franciaországból érkezett katonák segítségével, bosszúért lihegve végigszáguldtak a parton. Az év hetedik hónapjában kétszáz hadihajó, fedélzetükön húszezer emberrel, mintha csak az égből pottyant volna le, horgonyt vetett Csefu kikötőjében, Csili tartományban. A betolakodók meg sem próbáltak szerződést kötni vagy alkudozni – a főváros megtámadására készültek.

A futárok éjjel-nappal rohantak, hogy megelőzzék a fekete áradatot. A Tiltott Városban nem jutott idő sem szemrehányásokra, sem késlekedésre. A bölcs öregembert, Kuj-liangot – oldalán számos nemessel – elküldték, hogy bírja megállásra a betolakodókat.

– Ígérjétek meg – parancsolt rájuk a rémült császár, amikor búcsúzásakor hódolatukat tették előtte. – Tegyetek engedményeket és engedjétek nekik! Máris legyőztek minket!

Ce-hszi a császár mellett állt az uralkodó magánfogadótermében.

– Ne, ne, én uram! – kiáltotta. – Micsoda szégyen lenne! Hát megfelelkezel a győzelmedről? Még több katona kell, uram, még nagyobb erő... Eljött a háború ideje, uram!

A császár ezúttal nem hallgatott rá. Hirtelen erőre kapott jobbával ellökte magától hitvesét.

– Hallottad, mit mondtam – fordult Kuj-lianghoz.

– Hallom és engedelmeskedem, Legfőbb Uram – felelte az öregember.

Ezzel ő és kísérete szamarak vontatta fogatokra szálltak, és sietve Tiencsin felé vették az irányt, mivel az idegenek sajnos már Taku erődjét is elfoglalták. De amikor Kuj-liang távozott, a császárné, akit fia miatti aggodalma makacssá tett, szokásos fegyvereivel – csábos karjával, suttogó ajkával és igéző szemével – ismételten elbizonytalanította a császárt.

– Mi történik, ha a fehér embereket nem lehet meggyőzni? – érvelt egy éjszaka Ce-hszi a császár

hálószobájában. – Bölcs dolog, ha készen állunk arra, hogy megmentjük életünket. –Rávette a császárt, hogy utasítsa mongol hadvezérét, Szeng-ko-lin-csint, állítson kelepcét a fehéreknek. A hadvezér a Belső-Mongóliából származó Korcsiu hercegi ház tagja volt, akiket a mandzsu császárok hűségük miatt nagyra tartottak. Az egyszerűen csak Szeng hercegnek nevezett férfiú bátor volt, aki merészsége és tehetsége révén meggátolta, hogy a déli lázadók megtámadják az északi tartományokat, és két seregüket is lemészárolta a csatában. Az első alkalommal alig negyven kilométerre Tiencsintől csapott össze velük, másodjára pedig Lien-csinnél kerítette be őket, és a megmaradtakat egészen Santung tartományig űzte.

Ce-hszi most ehhez a legyőzhetetlen emberhez fordult. A császár engedett, de ezt még fivérének sem merte bevallani, és Szeng herceg, aki titkos parancsot kapott a császártól, csapdát állított a fehéreknek Taku erődje közelében, elszántan arra, hogy az idegeneket a tengerbe kergeti, úgy, ahogy szétkergette a

lázadókat. Közben a kelepcéről mit sem sejtő angol és francia küldöttek elindultak, hogy találkozzanak a Kuj-liang vezette császári küldöttséggel – vezérük a fegyverszünetet jelző fehér zászlót vitt magával. Szeng herceg azonban azt gondolta, hogy ellenségeik megadják magukat. Jelzett embereinek, akik dühös ordítás közepette előrontottak és rávetették magukat a nyugatiak csapatára, foglyul ejtve a két vezért és mindenki mást. A zászlót széttépték és porba tiporták, a foglyokat bebörtönözték és megkínozták, amiért vették a bátorságot, hogy megtámadják az országot.

A jó hírt nagy örömmel vitték meg a fővárosba. A nyugatiakat ismét szétzavarták. A császár lelkesen dicsérte Ce-hszit, és ékszerekkel teli aranyládikát ajándékozott neki. Majd hétnapos országos ünnepet rendelt el, melynek során a palotákban különleges színelőadásokra került sor az udvar szórakoztatására és megnyugtatóására. Szeng hercegnek pedig nagy megbecsülést és gazdag jutalmat helyeztek kilátásba, amint visszatér a fővárosba.

Az öröm azonban korainak bizonyult, a lakomák és az előadások soha nem fejeződtek be. Amikor a nyugatiak értesültek arról, milyen árulásnak estek áldozatul bajtársaik, seregüket négyszögekbe rendezték, és ádázul rontottak a mongol hadvezérre és embereire, akik megrémültek és elmenekültek – menekülés közben sokan áldozatul estek az idegenek fegyvereinek. A betolakodók ekkor diadalmasan megindultak a főváros felé és senki sem állta útjukat, amíg el nem érték a Palikao nevezetű márványhidat, amely a Pejho folyót szelte át Tungcsou városánál, alig tizenöt kilométerre Pekingtől. A hídnál császári katonák sorakoztak fel, akiket sietve, figyelemelterelés céljából küldött a császár, akit Szung herceg futár útján értesített a katasztrófáról. A hídnál csatára került sor – szomorú csata volt ez, mivel a császári sereget teljesen szétverték. A katonák visszamenekültek a fővárosba, világgá kiáltva vereségüket. A falusiak és Peking lakosai összegyűltek a város falain belül, csatlakoztak a katonákhoz azt remélve, hogy a

kapukat gyorsan bezárják, s így megmenekülnek az ellenség dühétől. Hamarosan az egész város felbolydult, mindenféle emberek rohangáltak, rejtekhelyet keresve. Asszonyok és gyerekek sikoltoztak, férfiak ordibáltak és szitkozódtak és az égieket kérték, hogy mentsék meg őket. A kereskedők felcsapták a boltjuk előtti asztalokat, nehogy az idegenek kifosszák őket, és minden városlakó, akinek fiatal és szép felesége, ágyasa vagy lánya volt, sietve elhagyta a várost és a falvakba vagy vidékre menekült.

A Nyári Palotában szintén óriási volt a felfordulás. A hercegek sietve összegyűltek, hogy eldöntsék, miként mentsék meg a trónt és az örököszt, és miként védjék meg a császárnékat meg a császári ágyasokat – de képtelenek voltak dönten, hogy mit tegyenek, mert egyikük sem értett egyet a másikkal, miközben a császár remegett, sírt és kijelentette, hogy ópiumot fog nyelni.

Kung herceg egyedül maradt. A császár magánlakosztályába ment, ahol ott találta Ce-hszit és

az örököszt eunuchok és udvaroncok gyűrűjében, akik mind fennhangon tiltakoztak a császár öngyilkossági szándéka ellen.

– A, megjöttél hát – kiáltott fel Ce-hszi, amikor észrevette a herceget. Milyen megnyugvás volt látni a férfi higgadt arcát, rendezett öltözékét, nyugodt viselkedését!

Kung herceg kifejezte hódolatát, és a császárhoz fordult, akivel nem mint bátyjával beszélt, hanem mint uralkodójával.

- Bátorkodnék egy tanácsot adni a Mennyek Fiának.
- Beszélj... beszélj csak – nyögte a császár.
- Engedélyedet kérem, hogy levelet írhassek a közeledő ellenség vezérének, és fegyverszünetet kérjek. Erre a levélre a császár pecsétje kerülne.

Ce-hszi mindezt hallotta, de nem szólt semmit. Amit a herceg megjósolt, most valóra vált. A tigris visszatért, hogy bosszút álljon. A császárné hallgatott, és magához ölelte karjában tartott gyermekét, arcát arcához szorítva.

– Te pedig, fenség – folytatta Kung herceg –, menekülj Zseholba. Vidd magaddal az örököst, a két császárnét és az udvart.

– Igen... igen – helyeselt az uralkodó túlságosan is készségesen, mire az udvarhölgyek és az eunuchok egyetértően dünnyögtek.

Ce-hszi ekkor felállt székéből, gyermeke a karjában, és ellenszegült Kung hercegnek.

– A császárnak soha nem szabad elhagynia a fővárost! Mit gondolnak az emberek, ha most cserbenhagyja őket? Engedni fognak az ellenségnek, akik teljesen tönkreteszik őket. Az örököst valóban el kell rejteni, de a Mennyek Fiának maradnia kell, én pedig mellé állok, hogy szolgáljam őt.

Minden tekintet a császárné felé fordult. Senki sem tagadhatta szépségét és fenséges tartását. Kung herceg maga is elismerően nézett rá.

– Császárné – mondta leggyengédebb hangján –, meg kell védelmeznem saját bátorságától. Mondjuk a népnek azt, hogy a császár vadászni ment zseholi

palotájába. Az utazásra néhány nap múlva kerüljön sor, sietség nélkül, a szokott módon. Addig én feltartom a betolakodókat, fegyverszünetet kérek, és megígérem, hogy megbüntetem a mongol hadvezért.

A császárné vereséget szenvedett, és ezt ő is tudta. Mindenki ellene volt, a császártól kezdve a legjelentéktelenebb eunuchig. Mit mondhatott volna? Csendben átadta gyermekét dajkájának, majd legmélyebb hódolatát kifejezve visszavonult a császári lakosztályból, nyomában udvarhölgyeivel.

Az udvar öt nap múlva kerekedett fel, a Mongólia felé vezető északnyugati úton. A város kapuit bezárták az ellenség elől, és alaposan megpakolt gyaloghintók és szárfogatok hosszú sora kelt útra, hogy megtegye a százhatvan kilométeres utat – a menet vagy ezer főből állt. A császári udvartartás előtt meneteltek a zászlósok, sokszínű zászlóikkal, nyomukban pedig lóháton jött a Császári Gárda, élükön parancsnokukkal, Zsung-luval. A császár visszahúzódott elfüggönyözött, aranykeretes, sárga

palankinjába. Mögötte következett a Keleti Palota Császárnéjának öszvérfogata, utána pedig saját kocsijában az örökös és dajkái. Őket követte az egyedül utazó Ce-hszi, aki senkit nem engedett közel magához. Annyira vágyódott a szabadságra, hogy órákon át sírt, hogy könnyítsen a szívéen. O, milyen hatalmas csapás érte! Bátran viselkedett ugyan, de ebben az órában még a merészség sem volt elég. Mi történik majd? Mikor térhet vissza? Tényleg minden elveszett?

Ki adhatott volna rá választ? Még Kung herceg sem, akitől az ország sorsa függött. A herceg nem maradt a lezárt városban, mivel ha a legrosszabb bekövetkezik, az ellenséggel a kapukon kívül kell találkoznia, hogy megóvja a várost. Így hát Jüan-ming-jüan közelében levő nyári palotájában várakozott.

– Érd el, amit csak lehet – suttogta neki a császár, amikor a herceg bemászott az uralkodó vánkosokkal telepakolt palankinjába. A császár beteg volt és fáradt.

A főeunuchnak ma reggel a karjában kellett elvinnie a kocsit, mint egy gyermeket.

– Bízzon bennem, fenség – felelte Kung herceg.

Ce-hszi sem sírhatott örökké, még most sem. Könnyei végül felszáradtak, de kedvetlen volt, amiért kénytelen elfogadni sorsát. Az idő lassan telt, a rugózás nélküli kocsi ide-oda dobálta a durva kövekből kirakott úton, és még a szaténvánkosok sem tudták megkímélni a horzsolásoktól. A menet hamarosan megállt, hogy elköltse ebédjét, amelyet az előreküldött udvaroncok már elkészítettek.

Ce-hszi, miután kisírta magát, leszállt az öszvérfogatról, körülnézett és friss, zöldellő mezőket, magasra nyúló kukoricást, gyümölcsöktől roskadozó fákat látott maga körül. Szíve felélénkült. Örült annak, hogy él. Amíg ő él, addig nem lehet baj. Majd fia hangját hallotta, amint hangosan hívja őt. Néhány pillanat múlva már a karjában tarthatta gyermekét. És még sosem látta a zseholi Északi Palotát. Mindig

eleven és új kalandokra kész lelke megélnékült szíve sürgetésére.

Ebben a pillanatban tekintete véletlenül Mej úrhölgyre esett, aki a közelében ácsorgott. Mindketten elmosolyodtak, és az udvarhölgy megkockáztatott egy kis csevegést.

– Nagytiszteletű hölgyem, én azt hallottam, hogy a császári paloták sorában az Északi Palota a legszebb.

– Én is így hallottam – felelte Ce-hszi. – Igyekezzünk élvezni az otllétet, ha már egyszer odamegyünk.

Amikor később ismét vissza akart szállni az öszvérfogatra, hogy folytassa az utazást, visszanézett a város felé – szeme ösztönösen szíve sugallatát követte. Ahol az ég és a föld összeért, egyre sötétebb füstfelhőt látott. Megriadva kiáltott oda a körülötte lévőeknek:

– Csak nem a város ég?

Mindenki odanézett. A nyári mélykék eget gomolygó fekete fellegek takarták a távolban. A város lángokban állt.

– Gyorsan... gyorsan! – kiáltott ki a császár palankinjából, mire mindenki sietve visszamászott fogatára, és a menet újult sebességgel indult meg.

Azon az éjjelen az udvartartás sátrakban aludt, de Ce-hszi szemére nem jött álom. Időről időre elküldte Li Lien-jinget, hogy tudja meg, érkezett-e hír szeretett városáról. Végül éjfél tájban egy futár érkezett, akit a lesben álló Li Lien-jing galléron ragadott és császári úrnője elé rángatott. Ce-hszi még mindig várakozott. Szolgálóinak azt parancsolta, hogy ne készítsék fel éjszakára, így azok a sátor csupasz aljára terített szőnyegen pihentek. Amikor meglátta az eunuchot és a holtsápadt futárt, ajkához emelte ujját.

– Nagytiszteletű hölgyem – sziszegte az eunuch –, idehoztam ezt a fickót, mivel tudom, hogy a Mennyek Fia alszik. A főeunuch azt mondta, hogy a szokásos adagjánál kétszer több ópiumot kapott.

A császárné nagy szeme rámeredt a rémült futárra.

– Milyen hírt hozol?

– Nagytiszteletű hölgyem – zihálta a férfi, miközben az eunuch térdre lökte –, az ellenség pirkadat után teljes erővel tört ránk. A fegyverszünet ma estétől vette kezdetét. Viszont a barbárok egész nap rettenetes dolgokat műveltek, állítólag azért, hogy megbüntessék Szeng herceget, aki megkínóztatta foglyul ejtett társaikat és széttépette fehér zászlajukat.

Ce-hszi ereiben megfagyott a vét, szívverése lelassult.

– Engedd el ezt az embert – mondta az eunuchnak.

Li Lien-jing elengedte, s a férfi lerogyott a szőnyegre, és kezébe temette arcát.

– A város kapui nem tartottak ki? – kérdezte tőle a császárné. Szája kiszáradt: nyelve olyan volt, akár a tapló, szinte szólni sem tudott.

A férfi a földhöz érintette fejét.

– Nagytiszteletű hölgyem, meg sem próbálkoztak a kapuval.

– Mi volt az a füst, amely ma az égre emelkedett, mintha csak viharfelhő lett volna?

– Nagytiszteletű hölgyem, Jüan-ming-jüan nincs többé.

– A Nyári Palota? – sikoltotta a császárné, és kezével eltakarta az arcát. – Azt hittem, hogy a várost gyújtották fel!

– Nem, fenség – nyögte a férfi. – A Nyári Palotát. A barbárok minden kincset elhurcoltak, majd felgyújtották a palotákat. Kung herceg elébük sietett, hogy megállítsa őket, de éppen csak meg tudta menteni saját életét, az eunuchok udvarából nyíló kiskapun át.

Ce-hszi fejében szörnyű zúgás támadt. Gondolatai vadul örvénylettek – lángokat, füstöt, leomló porcelántornyokat és aranytetőket látott. Rámeredt a földön kuporgó alakra.

– Semmi sem maradt? – suttogta. A férfi nem merte felemelni fejét.

– Hamu – motyogta. – Csak hamu.

*

– Zárd be az ablakokat – parancsolta Ce-hszi.

Északnyugatról forró, száraz szél fújt egyenletesen. Ce-hszi nem bírta elviselni ezt a szelet. Az udvarban elpusztultak a virágok, a datolyapálma levelei csíkokra szakadoztak. Még a göcsörtös törzsű fenyők tűlevelei is sárgára fakultak. A császár pedig azóta nem küldetett érte, hogy elértek a zseholi erődpalotát. Szolgálója becsukta az ablakokat.

– Legyezz – utasította Ce-hszi.

Az egyik oszlop mögül Li Lien-jing lépett elő, és le-fel mozgatta a nagy selyemlegyezőt. A császárné hátradőlt hatalmas faragott székében, és lehunyta szemét. Száműzött volt, gyökéttelen idegen. Miért nem küldetett érte a császár? Ki foglalta el a helyét? A császár utolsó születésnapján, a hatodik holdhónap ötödik napján, alig egy hónapja, még jókívánságokat és ajándékokat kapott az egész udvartól. Csakhogy most nem hívták. A szobáiban várakozott, szaténköntösében, felékszerezve, de hiába. Addig várakozott, amíg el nem telt a nap, majd félelmében

meg tehetetlen dühében letépte magáról köntösét, és egész éjszaka álmatlanul forgolódott ágyában.

Később azt hallotta, hogy az uralkodó megbetegedett, és egyre gyengébb, de még mindig nem hívták. A császár egészsége rohamosan romlott, születésnapja előtt hiába látott kedvező előjeleket a Csillagászok Tanácsa, kijelentve, hogy a csillagok együttállása kedvező, és egy üstökös szeli át az eget északnyugaton. Most azonban az uralkodó haldoklott – legalábbis Ce-hszi így hallotta – és még mindig nem hívták.

– Hagyd abba a legyezést! – parancsolta.

Li Lien-jing karja lehanyatlott. Az eunuch mozdulatlanul állt.

A császárné kihúzott derékkal ült székén, és nagy szemével a semmibe révedt. Tudnia kell, mi történik a császár hálósobájában, de nem mehet oda, csak ha hívatják. Bárcsak itt lenne Kung herceg, hogy a tanácsát kérje! Ám a herceg még mindig a fővárosban tartózkodott. A város a barbárok kezére került,

miközben a herceg a fegyverszünetről alkudozott. De ezt csak az eunuchok pletykálták, így Ce-hszi nem tudhatta, hogy Kung herceg milyen üzeneteket küldött a császárnak, mivel nem hívták. Így hát a palota neki rendelt szárnyában lakott. Két nappal ezelőtt, nyugtalan magányában még Szakotának is üzent, megírva, hogy szívesen meglátogatná, de a császári hitves kimentette magát, fejfájásra panaszkodva.

– Gyere ide – parancsolta a császárné.

Li Lien-jing odalépett, és meghajtotta a fejét.

– Hívd ide a főeunuchot – utasította.

– Nagytiszteletű hölgyem, nem hagyhatja el a császár hálósobáját.

– Ki tiltja meg neki?

– Nagytiszteletű hölgyem, a Hátinak...

A Hármak – Ji herceg. Cseng herceg és Szu-sun főtanácsos –, az ellenségei! S most ők voltak uralmon, éppen most, amikor egyedül maradt, és barbárok uralták a fővárost!

– Legyezz!

Hátrahajtotta fejét, lehunyta szemét, és az eunuch lassan ismét legyezni kezdte. Ce-hszi gondolatai ide-oda csapongtak, képtelen volt megfékezni őket. Nemcsak hogy egyedül volt, de még otthonától is megfosztották. Jüan-ming-jüan nincs többé, szíve szerinti otthona romokban hevert. Az idegenek – akik valóban rászolgáltak a barbár névre –, kifosztották kincseit, lángra gyújtották a faragott falakat és paravánokat. A hírt hozó futár szörnyű történeteket terjesztett a palotában, és Ce-hszi titokban magához hívatta, hogy saját fülével halljon mindent.

A császári család nem sokkal azelőtt távozott a Nyári Palotából, hogy az idegen harcosok megérkeztek, mesélte a futár. Az angol Lord Elgin, akit megindított a Nyári Palota szépsége, megtiltotta annak elpusztítását, de képtelen volt megfékezni a barbár hordát. Amikor Kung herceg egy közeli templomból – ahol menedékre talált – elküldte tiltakozó levelét, Lord Elgin azt üzenté, hogy embereit megőrijtette bajtársaik megkínzása és meggyilkolása, amelyet Szeng herceg rendelt el. A

császárné végighallgatta mindezt, de nem szólt semmit. O küldte a mongol harcosokat, hogy támadják meg a fehéreket. Ó, jaj, ó, jaj!

– Biztosan mondhatom, hogy minden mozdíthatót elvittek – mesélte a futár. – A mennyezetről letépték az aranylemezeket, az oltárokat megfosztották az arany képmásoktól. A császári trónusok ékkőberakásait kitépték, az ékköves paravánokat szekerekre rakták. A finom porcelánokat összetörték és a földre tiporták, kivéve azokat, amelyeknek értékét az okosabb fosztogatók felismerték. A jadeköveket vagy ellopták, vagy szétzúzták. Ám a fosztogatás mindössze a kincsek tizedét érintette. Csakhogy a többi drága és pompás tárgyat, a császári ősök örökül hagyott emlékét darabokra törték barbár puskáik tusával vagy a levegőbe hajigálták őket, miközben vadállatként bömböltek. Végül az egész épületegyüttest felgyújtották. Az eget két nap, két éjjel világították meg a lángok, a felhőket pedig sötétre színezte a füst. A barbárok azonban még ennyivel sem érték be, és a

legtávolabbi dombokra is eljutottak, elpusztítva minden pagodát, szentélyt és pavilont, és biztosra veszem, hogy a barbárok után megérkeztek a helyi tolvajok és tablók is.

Ce-hszi lehunyta szemhéja alól könnyek csorogtak, ahogy eszébe jutottak a futár szavai. Figyelmes szolgálója letörölte egy zsebkendővel úrnője arcát.

– Ne sírj, nagytiszteletű hölgyem – mondta szelíden.

– Amiatt sírok, ami már nincs többé – felelte Ce-hszi.

– Nagytiszteletű hölgyem, ez a palota is gyönyörű – szólalt meg Li Lien-jing, hogy megnyugtassa úrnőjét.

A császárné nem felelt. Számára Zsehol nem a szépséget jelentette. Évszázadokkal ezelőtt Csien-lung császár építtette ezt az erődpalotát, Pekingtől százhatvan kilométerre északra. Csien-lung szerette ezt a vad, homokszínű vidéket, a sok-sok kilométeren át húzódó homokot meg sziklát és a távolban látszó, az ég végtelen kékjébe nyúló kopár homok- és kőhegyeket. A kopár vidék ellensúlyozására Csien-lung fényűző palotát építtetett. A falakról brokáttal

átszőtt selymek és sokszínű hímzések lógtak, a mennyezeteket skarlát és aranszín táblák borították, ékkövekkel kirakott felületükön aranszárkányok terpszkedtek. A faragott és ékkövekkel kirakott asztalokat, székeket és hatalmas ágyakat délről hozatták.

Csakhogt Ce-hszit a tavak és kertek, a források és csermelyek után sóvárgott! Itt a víz a jade-nál is értékesebb volt. A sivatagba ásott apró kutakból hordták a vizet, és amikor ezek kiapadtak, a távoli oázisokból. A császárné szívében éjjel-nappal harag izzott, mivel Jüan-ming-jüanból csak hamu maradt. Kung herceg kérelmezőként járult a barbárok elé, hiszen itt kellett élnie ebben a rettenetes és elhagyott palotában, ahol ellenségei meggátolták, hogy a császár közelébe jusson. Ce-hszit úgy érezte, szétrobban a dühtől, szörnyen feszült volt. Emberfeletti fegyelmet erőltetett magára, hogy elrejtse érzéseit, s ez még a csontjaiból is kiszívta erejét.

Hogyan is diadalmaskodhatna ellenségei fölött, ha nem voltak barátai? A Hármak egyértelműen kihirdették, hogy ellene vannak – mindezt azon a gyászos napon, amikor az udvar elmenekült a Nyári Palotából. A császárné a menekülés során folytonosan tiltakozott a megfutamodás miatt. Csakhogy ellenségei meggyőzték a gyenge és ostoba férfit, a császárt, hogy élete veszélyben forog. Ce-hszi nem felejtette el, milyen könnyen engedett a császár – olyan sietve távozott, hogy még pipáját, kalapját és iratait is hálósobájának asztalán felejtette. A császárnét szinte a földre döngölte annak gondolata, hogy a császári rezidenciára rontó barbárok mindezt látták, és nyilván hangosan nevettek, mert tudták, mennyire megfélemlítették a Mennyek Fiát. Miért hasít ez a gondolat nyílvesszőként a szívébe, amikor minden más elveszett?

Hirtelen felállt székéből, félrelökte a legyezőt, amellyel Li Lien-jing lassan ismét legyezni kezdte, és

nyugtalanul sétálni kezdett, fel és alá, fel és alá, miközben a zárt ablakokon kívül bömbölt a forró szél.

Nagyon jól tudta, hogy milyen csett szóttek ellenségei. Szu-sun és szövetségesei, valamint alárendeltjeik a császárral együtt menekültek, de gondoskodtak róla, hogy azok a miniszterek és tanácsosok, akik esetleg segíthették volna a császárnét, hátramaradjanak. Ce-hszi túl későn vette észre a cselszövést, és most már tehetetlen volt.

De nem! Volt egy szövetségese, egyetlenegy szövetségese, mivel még Szu-sun sem gátohlhatta meg, hogy a Császári Gárda teljesítse kötelességét és megvédje a császárt.

Ellentmondást nem tűrően fordult Li Lien-jinghez.

– Hívd ide rokonomat, a Császári Gárda parancsnokát! A tanácsát fogom kérni.

Korábban Li Lien-jing még sosem mondott ellent, és azonnal engedelmeskedett a kapott parancsnak. Milyen nagy volt hát a császárné meglepetése, amikor

azt látta, hogy tétovázik, és még mindig kezében tartja a legyezőt!

– Gyerünk, gyerünk – sürgette. Az eunuch térdre rogyott előtte.

– Nagytiszteletű hölgyem – könyörgött –, ne kényszeríts arra, hogy engedelmeskedjek ennek a parancsnak.

– Miért nem? – kérdezte Ce-hszi szigorúan. Az biztos volt, hogy Zsung-lu nem fordul ellene.

– Nagytiszteletű hölgyem, én nem merem megmondani –hebegte Li Lien-jing. – Ki fogod vágatni a nyelvem, ha elmondom.

– Nem teszem – ígérte meg a császárné.

Az eunuch azonban továbbra is reszketett, és Ce-hszi egy szót sem tudott kihúzni belőle, míg végül éktelen haragra gerjedt, és azzal fenyegetőzött, hogy lefejezteti, ha nem beszél világosan. A szorongatott eunuch végül elsuttogta, hogy a császár azért nem hívhatja őt, mert ellenségei azt mondták neki, hogy a császárné és Zsung-lu...

– Azt mondják, hogy szeretők vagyunk? – kérdezte Ce-hszi. Az eunuch bólintott, és két kezébe temette arcát.

– Hazugság – suttogta a császárné. – Szemenszedett hazugság...

Valahogy le kellett vezetnie haragját, így belerúgott az előtte térdelő eunuchba, aki eldőlt és mozdulatlanul hevert a padlón, miközben a császárné dühöngve rohangált fel-alá a teremben, s úgy zihált, mintha az imént mászott volna fel egy magas hegy tetejére.

Hirtelen megállt a néma eunuch előtt.

– Kelj fel – parancsolt rá. – Nyugodtan kijelenthetem, hogy nem mondtál nekem semmit. Mi mást tudsz még, amit nem mondtál el nekem?

Az eunuch feltápászkodott, és köntöse ujjával megtörölte izzadt arcát.

– Nagytiszteletű hölgyem... – hebegte –, azóta nem aludtam, hogy kihallgattam, mit terveznek azok hárman.

A császárné szeme hatalmasra kerekedett.

– Mit terveznek?

– Nagytiszteletű hölgyem – nyüszítette az eunuch –, képtelen vagyok kimondani az áruló szavakat. Azt tervezik... azt tervezik... hogy ők maguk lesznek a régensek... és azután... és azután...

– Megölik a fiam! – sikoltotta Ce-hszi.

– Nagytiszteletű hölgyem, esküszöm... hogy ezt nem mondták. Könyörgök, nyugodj meg...

– Mikor hallottad ezt?

A császárné ismét visszaült nagy székébe, és tenyerével hűtötte lángoló arcát.

– Az első híreszteléseket hónapokkal ezelőtt hallottam, nagytiszteletű hölgyem... apró pletykák, suttogások...

– És hallgattál róluk! – kiáltotta Ce-hszi.

– Nagytiszteletű hölgyem – esdekelt az eunuch –, ha elmondanék minden pletykát, amit hallok, börtönbe vettelnél, hogy hallgassak már el végre. A magas tisztet betöltőket mindig körülveszik a hangyaként nyüzsgő gonosz pletykák. És te, nagytiszteletű

hölgyem, a többségnél magasabb tisztet töltesz be. Ki gondolta volna, hogy a Mennyek Fia hallgatni fog ezekre az alacsonyrendűekre?

– Használnod kellett volna azt az ostoba fejedet! – kiáltotta a császárné. – Emlékezned kellett volna, hogy mielőtt a palotába jöttem, a császár Szu-sunt kedvelte legjobban. Együtt nőttek fel, és mivel a császár gyengé s bizonytalan fiú volt, kedvelte ezt a szilaj s erős ifjút, aki vadászott, ivott, hazardjátékokat űzött és vademberként élt. Emlékezz, hogy ugyanez a Szu-sun volt az, aki alacsony sorból, a kincstári testületből küzdötte fel magát a legfőbb titkár segédjének pozíciójáig, és miként okozta a becsületes, jó Po-csun halálát, csak hogy az övé lehessen a hatalom!

Valóban így történt. Még azelőtt, hogy megszületett volna a fia, és elnyerte volna a császár szerelmét, egyszer felkereste őt az egyik öreg herceg, Po-csun, a legfőbb titkát. Akkor még a császárné túl fiatal volt, nem ismerte a palotában dívó módszereket, nem értette a szövevényes intrikákat, így hát gondolkodás

nélkül végighallgatta a jó öreget, aki azért kereste fel, hogy megkérje, szóljon az érdekében a császárnak.

– Többé már nem hallgat meg, hölgyem – mondta a vén herceg gyászosan, miközben gyér fehér szakállát simogatta.

– Mivel vádolt meg Szu-sun? – kérdezte az ifjú nő.

– Hölgyem, azzal vádol, hogy a trón kárára gazdagodtam meg. Ez a Szu-sun nevezetű alak azt suttogja a császár fülébe, hogy pénzt tartottam vissza a Császári Kincstárból.

– Miért mondana ilyeneket?

– Mert ő a tolvaj, és mert tudja, hogy én tudom – mondta az öreg herceg.

Az ifjú ágyas nem kételkedett az öreg őszinte szavaiban, és ártatlanul megígérte, hogy beszél a császárral. Így is tett. Ám akkoriban a császár még jobban kedvelte Szu-sunt, és neki hitt, így az öregembert lefejezték, és Szu-sun került a helyére. A császárné dühe újraéledt, amikor eszébe jutott, hogy Szu-sun elejétől fogva gyűlölte. Csak a császár egyre

erősödő szerelme mentette meg őt Szu-sun haragjától. O jaj, túlságosan is biztos volt a hatalmában. És ennek issza most a levét.

Mivel már képtelen volt elviselni a szívében forrongó feszültséget, hirtelen felpattant, jobbjára a levegőbe lendült, és előbb az egyik oldalról, majd a másiktól is pofon vágta Li Lien-jinget. Addig pofozta szegény eunuchot, míg az könnyezni nem kezdett, ő pedig már nem kapott levegőt. De az eunuch nem szólt egy szót sem, mivel az efféle dühkitörések elviselése a feladatköréhez tartozott.

– Nesze – sikoltotta a császárné –, nesze, nesze... amiért nem mondtad el azonnal! Ó, gonosz hallgatás!

Majd leült és a tenyerébe temette arcát, azután vagy jó öt percre csak sóhajtozott, miközben Li Lien-jing kődarabként térdelt előtte, mivel még sosem látta ilyen haragosnak úrnőjét.

Újabb öt perc telt el, és a császárné gondolatai kitisztultak. Felállt székéből, és páratlan kecsességgel az íróasztalához lépdelt. Leült, elővette a

festékdörzsölő követ, benedvesített egy ecsetet, majd elővett egy selyempergament, és levelet írt Kung hercegnek. Beszámolt nyomorúságáról, és azonnali segítséget kért tőle. Majd összegöngyölte a levelet, rányomta saját pecsétjét, és magához szólította Li Lien-jinget.

– Még ebben az órában útnak indulsz a fővárosba – parancsolta. – Ezt a pergament egyenesen Kung herceg kezébe adod, és megvárod válaszát. Igyekezz: mindez nem tarthat négy napnál tovább.

– Nagytiszteletű hölgyem – tiltakozott az eunuch –, miképpen tudnék én...

A császárné félbeszakította.

– Meg tudod tenni, mert meg kell tenned.

Az eunuch szomorúan nézett, majd megütötte mellét és felnyögött, de Ce-hszi szívét ez sem lágyította meg, így az eunuch sietve engedelmeskedett.

Amikor elment, a császárné ismét fel-alá kezdett járkálni a teremben – szolgálója egy idő után már belefáradt, hogy nézze. Időről időre felbukkantak

udvarhölgyei is, akik a függönyön át kukucskáltak befelé, majd ismét elmentek, mivel nem mertek megmukkanni, de még csak úrnőjük szeme elé kerülni sem.

*

Kung herceg a negyedik nap végén érkezett meg, porosan és fáradtan az utazástól a palotának abba a fenséges szárnyába, ahol Ce-hszi lakott. A császárné nem hagyta el szobáit, keveset evett és még kevesebbet aludt. Minden reményét a hercegről érkező hírekbe vetette. Mily nagy volt hát öröme, amikor Li Lien-jing bejelentette a nyúzott és mosdatlan herceget, aki még arra sem szakított időt, hogy elfogyasszon egy tál köleskását.

Ce-hszi felállt, és kirohant a hálósobájából nyíló terembe, ahol Kung herceg várta – köszöntötte a herceget, hálát adott az isteneknek és elsírta magát. Még soha nem volt számára ilyen kedves egy nyúzott arc, sem férfi oly erős és megbízható, mint a herceg

most, és a császárné érezte, hogy megkönnyebbül a férfi jelenlétében.

– Eljöttem – szólt a herceg–, de csak titokban, mivel előbb bátyámhoz, a császárhoz kellett volna mennem. Csakhogy már futár útján hírt kaptam a főeunuchtól, aki elküldte hozzám egyik alacsonyabb rangú eunuchját, személyes szolgáját koldusnak álcázva, s így megtudtam, hogy a hírhedt Hármak arra vetemedtek, hogy beáruljanak a Sárkánytrónnál. Azt mondták bátyámnak, hogy ellene fondorkodom, hogy titokban szövetségese vagyok Peking ellenségeinek, és hogy lekenyereztek, mert nekem ígérték a trónt. Amikor a levél megérkezett, nagytiszteletű hölgyem, még gyorsabban siettem, hogy kibogozzam ezt a hatalmas szövevényt.

Mielőtt a herceg folytathatta volna, Ce-hszi szolgája futott be a külső udvarból.

– Nagytiszteletű hölgyem – zokogta –, ó, úrnőm, ó hölgyem... a fiad, úrnőm... az örökös...

– Mi történt vele? – sikoltotta Ce-hszi. – Mi tettek vele? – Megragadta szolgálója vállát és megrázta, hogy válaszra kényszerítse.

– Beszélj, asszony! – ordított rá Kung herceg a félig-meddig esztét veszített teremtésre. – Ne csak táogj itt!

– Elrabolták – zokogta a szolgáló. – Ji herceg feleségéhez vitték! A hercegnét ma reggel a Vadászpálotába hívták, és összes udvarhölgyét elküldték. Ő és szolgálói vitték el az örökösöt...

Erre Ce-hszi hátrahanyatlott a székében. De a herceg most nem engedhette, hogy a császárné átadja magát a rettegésnek.

– Nagytiszteletű hölgyem – mondta határozottan –, most nem engedheted meg magadnak a félelmet.

Nem kellett többet mondania. Ce-hszi beharapta ajkát és összekulcsolta kezét.

– Nekünk kell elsőnek lépnünk! – kiáltotta. – A pecsét... legelőször is meg kell találnunk a nagy császári pecsétet... és akkor a mi kezünkben a hatalom.

A férfi felkiáltott.

– Létezhet ilyen elme egyáltalán? Meghajlok előtted, hölgyem – mondta csodálattal.

A császárné azonban nem is hallotta, mit mondott, és felállt.

A herceg felemelte kezét.

– Könyörgöm, ne hagyd el szobáidat. Előbb meg kell tudnom, hogy milyen veszély fenyegeti az örököszt. A cselszövénny meghaladja jelenlegi ismereteinket. Nagytiszteletű hölgyem, itt várj a visszatérésemre.

Ezzel meghajolt és elsietett.

Hogy is várhatna? Csakhogy mégis ezt kell tennie, kínok között, mert különben rajtaüthetnének, és meggyilkolhatnák egy elhagyatott folyosóban. Akkor ki mentené meg fiát, az örököszt? Szegény gyermek – ó, a Sárkánytrón ártatlan örököse!

Miután Kung herceg távozott, a császárné mozdulatlanul ült. Hallotta a palota tornyai között süvöltő szelet, és kinézett az ablakon. A szélrohamok

felkapták a homokot és nekivágták a kő mellvédeknek, ahonnan pedig lepergett a várárokba.

A várárok kiszáradt, mint ahogy az égről a felhőket is eltüntette a könyörtelenül fújó szél. A császárné nem kételkedett abban, hogy ugyanez a szél oltotta ki a császár testében még lobogó élet lángját is, miközben a sivatagi lapályon utazott palankinjában. De hogyan menthetné meg a fiát?

Csak egy pillanatig ült ott tehetetlenül, majd gyorsan az íróasztalához lépett – eunuchja és szolgálója követték tekintetükkel –, és nekikészült az írásnak. Gyorsan, de ügyesen vizet csorgatott a festékdörzsölő kőre, majd megdörgölte vele a megszáradt tintapálcát és híg masszát csinált, amelyben megnedvesítette teveszőr ecsetjét, mire annak hegye a tűnél is élesebb lett. Majd vastag, fekete ecsetvonásokkal írni kezdett egy császári dekrétumot a trón örökléséről.

„Én, Hszien-feng – írta –, én, a Középső Birodalom és a tőle függésben álló Korea és Tibet, Indokína és a déli szigetek császára, a mai napon eleget teszek a

hívásnak és csatlakozom császári őseimhez. Én, Hszien-feng, szellemi képességeim teljes birtokában, akaratom szerint kinyilvánítom, hogy örökösöm az a fiúgyermek, akit Ce-hszi, a Nyugati Palota Császárnéja szült nekem. Mindenki ismerje el őt az új császárnak, mert ő követ engem a Sárkánytrónon. Amíg el nem éri tizenhat esztendő korát, régensnek jelölöm ki két hitvesemet, a Nyugati Palota Császárnéját és a Keleti Palota Császárnéját, halálom napjától fogva, amely..."

Itt Ce-hszi kihagyott egy kis helyet, majd folytatta az írást:

„Nevemmel és a császári dinasztia pecsétjével jelölöm meg akaratomat és a dekrétumot.”

Itt újra kihagyott némi helyet.

Összegöngyölte a pergament és ingujjába rejtette. Szakotát is régenssé teszi, ezzel arra ösztökélve, hogy legyen a szövetségese, egyszersmind meggátolja, hogy az ellenségévé váljék.

Ce-hszi ajkán a mosoly árnyéka derengett fel, amikor önnön ravaszságára gondolt.

A szolgáló és Li Lien-jing mindvégig figyelték és várták parancsait. Habár az eunuch fáradt volt, nem mert engedélyt kérni, hogy lepihenhessen.

A szolgáló feje hirtelen a csukott ajtó felé rándult. Neki volt a legélesebb füle – kiélesítette a többévnnyi feszült figyelem, amellyel úrnője parancsait leste.

– Lépteket hallok – dünnyögte.

– Ki lehet az? – morogta az eunuch.

Jobb kezével megmarkolta köntösét, és az ajtóhoz lépett. Elhúzta a reteszt és kiosont a nyíláson, nyomában a szolgálóval, aki hátát az ajtónak vetette és ismét becsukta. Majd a szolgáló hallotta, hogy egy tenyér puhán megütögeti kívülről az ajtólapot. Résnyire nyitotta az ajtót és kinézett, majd úrnője felé fordult.

– Nagytiszteletű asszonyom – suttogta alig hallhatóan –, a rokonod van itt.

A még mindig az íróasztalnál ülő Ce-hszi felkapta a fejét.

– Engedjétek be – mondta, és máris felállt.

A szolgáló kijebb nyitotta az ajtót, és Zsung-lu belépett. A szolgáló ismét becsukta az ajtót és rátolta a reteszt, miközben az ajtó túlfelén az eunuch állt őrt.

– Köszöntelek, rokon – szólt Ce-hszi könnyed és édes hangon.

Zsung-lu hallgatott. Előrelépett és sietve kifejezte hódolatát.

– Rokon, ne térdelj le – szólt rá a császárné. – Ül le arra a székre és beszéljünk úgy, ahogy mindig is.

Zsung-lu nem ült le, hanem felállt, közelebb lépett hozzá, és tekintetét a padlóra szegezve beszélni kezdett:

– Nagytiszteletű hölgyem, nincs időm udvariaskodásra. A császár haldoklik, és a főeunuch azért küldött, hogy ezt elmondjam neked. Szu-sun lassan egy órája ott van már, és vele együtt Ji és Cseng hercegek is. Tervüket már kifőzték – a császárnak egy dekrétumot kell aláírnia, amelyben őket nevezi meg régensnek! Az uralkodó azonban nem

fogja aláírni – amikor erőltették, elvesztette eszméletét, de újra meg fogják próbálni.

A császárné egy pillanatot sem habozott. Elszáguldott Zsung-lu mellett, aki rögtön a nyomába szegődött, utánuk pedig Li Lien-jing rohant. Ce-hszi a válla fölött osztogatta a parancsokat az eunuchnak.

– Jelents be! Közöld a Mennyek Fiával, hogy az örököszt is magammal viszem!

Mintha csak a szél röpítette volna, olyan gyorsan érkezett meg a Vadászpálotába. Átrobogott az ajtón, és senki sem merte megállítani. Gyereksírást hallott, mire megtorpant. Felismerte fia hangját! O, milyen szerencse, hogy a kicsi sírt! Legalább nyomra vezette! Félrelökte a rémült szolgálókat, és csak rohant a szobákon át, amíg meg nem találta síró gyermekét. Berobogott az ajtón, s a szobában egy szolgálót látott, aki gyermekét próbálta megnyugtatni, nem sok sikerrel. A császárné karjába kapta fiát, és elindult vele kifelé – a gyermek a nyakába csimpaszkodott, abbahagyta a sírást, örömeiben nevetett,

megnyugodott. A császárné végigsietett a folyosókon és átjárókon, felhágott a kőlépcsőkön, átrobogott a termeken és a szobákon, amíg el nem érte a legbelső szobát, ahova megtorpanás nélkül rontott be – az ajtót a főeunuch már jó előre kitárta előtte.

– Él még a Mennyek Fia? – kiáltotta Ce-hszi.

– Még lélegzik – felelte a főeunuch, akinek hangját eltorzította a sírás. A hatalmas ágyat magasabbra emelték – olyan lett, akár egy ravatal –, és körülötte eunuchok térdeltek, s arcukat kezükkel eltakarva zokogtak. A császárné úgy haladt át köztük, mintha meghajolt fák lennének az erdőben. Egyenesen odalépett a császárhoz és megállt, karjában gyermekével.

– Uram! – kiáltotta tisztán csengő hangon. Várt, de válasz nem érkezett.

– Uram! – kiáltotta ismét. Vajon ismét beválik a régi varázslat?

A császár meghallotta egykori ágyasának hangját. Felemelte ólomsúlyú szemhéját, fejét oldalra fordította,

és szeme, melyből kihunyni készült az élet, Ce-hszi arcára szegeződött.

– Uram, itt az örökösöd – mondta a császárné.

A gyermek nagy, sötét szemével az uralkodót nézte.

– Uram, ki kell jelentened, hogy ő az örökösöd. Ha hallasz engem, emeld fel jobbod.

Mindenki a haldokló kezét figyelte. A csont és bőr kéz mozdulatlanul hevert, akár egy fadarab. Ahogy figyelték, a kéz megmoccant, de olyan nehézkesen, hogy mindenki felnyögött.

– Uram – mondta a császárné parancsoló hangon –, hadd legyek én a régens. Senki más, csak én tudom megvédeni az örökös életét azokkal szemben, akik az életére törnek. Mozdítsd meg jobbodat még egyszer, hogy jelezd akaratodat.

Ismét mindenki látta, hogy a kéz alig észrevehetően megmozdul.

A császárné az ágyhoz lépett, és felemelte a sárgás kezét.

– Nagyuram – kiáltotta –, nagyuram, térj vissza még egy pillanatra!

A császár lelke hatalmas erőfeszítés árán tért vissza, amikor meghallotta hitvese hangját. A tompa fényű szem megpihent

Ce-hszi arcán. A császárné előhúzta a pergament, és kívánságát szinte kitalálva, Zsung-lu máris hozta az egyik közeli íróasztalról a cinóberpiros ecsetet, a kezébe nyomta, majd átvette a gyermeket.

– Most alá kell írnod végakaratom – mondta jól érthetően a császárné a haldokló uralkodónak. – Én majd vezetem a kezed... így. Ujjaiddal megfogod szépen az ecsetet... Jól van.

Az uralkodó hagyta, hogy Ce-hszi vezesse kezét. Ujjai megmoccantak, vagy legalábbis úgy tűnt, hogy megmoccannak, és aláírták a nevet.

– Köszönöm, én uram – dugta vissza keblébe a pergament Ce-hszi. – És most pihenj, kegyes uram.

Intett, hogy mindenki vonuljon vissza. Zsung-lu kivitte a gyermeket a szobából, az eunuchok pedig a helyiség

másik végében sorakoztak fel és vártak, szemük elé emelve köntösük ujját. Ekkor Ce-hszi leült az ágyra, felemelte a császár fejét, s ráfektette a karjára. Vajon életben van még? Hallgatózott és hallotta, hogy a mellkas mélyéről zihálva tör elő a levegő. Az uralkodó szeme ekkor tágra nyílt, és a császár nagy levegőt vett.

– A parfümöd... oly illatos!

A császár egy pillanatra visszatartotta lélegzetét, majd nagy sóhajtással kifújta, és meghalt.

Ce-hszi gyengéden visszaengedte fejét a párnára, és fölé hajolt.

– Ó... ó... – nyögte, majd sírdogált egy kicsit. Szánta ezt az embert, akinek ilyen fiatalon kellett meghalnia, anélkül, hogy szerették volna. Ó, bárcsak ő szerethette volna! Egy pillanatig gyászolta, hogy nem tudta szeretni.

Majd felállt, és távozott a császár szobájából. Lassan lépdelt, ahogy az egy özvegy császárnéhoz illett.

A halálhír szélnél sebesebben söpört végig a palotán. A császár testét teljes pompában ravatalozták fel a fogadóteremben, amelynek kapuit bereteszték és bezárták az élők elől. A nagy épület minden kapujánál a Császári Gárda száz embere állt, akiket Zsung-lu válogatott ki. Csak a madarak repkedhettek szabadon és rakhattak fészket a kétsoros tetőszerkezeten ágaskodó aranszarkányok között. Az oszlopos külső bejáratok felett húzódó súlyos ereszek alatt néma csend honolt, de nem a békés csend. A palota falai között ádáz hatalmi harc dúlt, de ugyan ki tudta, hol kerül sor a végső csatára?

Immár Ce-hszi, az örökös anyja volt az anyacsászárné, pedig még be sem töltötte a harmincadik életévét. Vérbeli hercegek és az erős, féltékeny mandzsu klánok fejei vették körül. Vajon sikerül diadalmaskodnia anyacsászárnéként? Mindenki tudta, hogy Szu-sun az ellensége, és vele tart két herceg, a halott császár két öccse. Vajon Kung herceg Ce-hszi szövetségese még? Az udvar kétségek közt

gyötrődött, nem tudva, hogy kinek ajánlja fel hűségét, így minden udvaronc gondosan igyekezett kimért és semleges maradni, s nem adta semmi jelét, hogy bármelyik féllel is szimpatizál.

Időközben Szu-sun főtanácsos, amint kémei jelentették a császár halálát, azonnal magához hívatta a főeunuchot, és arra kérte, vigyen el egy üzenetet az anyacsászárnénak.

– Mondd meg neki – mondta tiszteletlenül Szu-sun –, hogy a Mennyek Fia, mielőtt lelke elhagyott volna minket, engem és Ji herceget nevezett ki régenssé. Közöld vele, hogy hamarosan felkeressük őt.

A főeunuch kifejezte hódolatát és nem szólt semmit, csak sietve teljesítette az utasítást. Útközben azért szakított annyi időt, hogy az őrszolgálatban levő Zsung-lu fülébe suttogja, mi járatban van.

Zsung-lu azonnal magához ragadta a parancsnokságot.

– Amilyen gyorsan csak lehet, intézd el, hogy a Hármak az anyacsászárné színe elé járulhassanak. Én

odakint rejtőzöm el, és abban a pillanatban, amint távoznak, belépek.

Közben Ce-hszi palotájának egyik termében ült, tetőtől talpig fehér köntösben, fehér fejdísszel, fehér cipellőben, kifejezve mélységes gyászát. Azóta ült ott, hogy bejelentették a császár halálát. Nem vett magához ételt, nem ivott teát. Kezét összekulcsolta az ölében, nagy szeme a semmibe révedt. A közelben álló udvarhölgyei sírtak, és selyemkendőkkel törölgették könnyeiket. Ce-hszi azonban nem sírt.

Amikor a főeunuch megérkezett, az anyacsászárné fogadta, és továbbra is a távolba révedve, fáradtan válaszolt, pedig a rá nehezedő terhek miatt meg kellett volna szabadulnia apátiájától.

– Vezesd ide Szu-sun főtanácsost, valamint Cseng és Ji hercegeket. Mondd meg ennek a három nagy embernek, hogy az én uramnak, aki immár a Sárga Forrásnál lakozik, engedelmességgel tartoznak.

Az eunuch távozott, és kisvártatva megérkezett a főtanácsos, vele együtt pedig a két herceg. Ce-hszi

oldalra nézett, és szelíden odaszólt kedvencének, Mej úrhölgynek, Szu-sun lányának.

– Hagyj magunkra, gyermekem. Nem illő, hogy mellettem állj atyád jelenlétében.

Az anyacsászárné megvárta, amíg a karcsú lány kisuhan, azután fogadta a hercegek hódolatát, majd annak jeléül, hogy nincs benne büszkeség, most, hogy ura halott, felállt és ő is meghajolt, majd ismét helyet foglalt.

Szu-sun azonban kettejük helyett is elég büszkeséggel bírt. Megsimogatta kurta szakállát és felszegte fejét, hogy merész és arrogáns tekintettel mérje végig Ce-hszit, aki nagyon is tisztában volt az illemszabályok megszegésével, de nem szólt semmit.

– Hölgyem – kezdte a főtanácsos –, azért jöttem, hogy felolvassam a régensségről szóló dekrétumot. A Mennyek Fia utolsó óráján...

Itt Ce-hszi megállította.

– Várj, jó herceg. Ha nálad van a pergamen és azon szerepel a császári aláírás, engedelmeskedem az uralkodó akaratának, ahogy az kötelességem.

– Nincs nálam pergamen, de vannak tanúim. Ji herceg...

Ce-hszi ismét félbeszakította.

– Nekem viszont van ilyen pergamenem, amelyet a császár a jelenlétemben írt alá, amint azt számos eunuch is tanúsíthatja.

Körbenézett, a főeunuchot keresve, de a megfontolt fickó odakint maradt, mivel nem akart jelen lenni a tigrisek találkozásánál. Ez azonban nem tántorította el Ce-hszit. Kebléből előhúzza a pergament, amelyet a haldokló császár írt alá. Nyugodt és higgadt hangon olvasta fel a dekrétumot az elejétől a végéig, miközben Szu-sun és a két herceg hallgatott – az anyacsászárné minden szava úgy csendült, mint távoli ezüstharangok zúgása.

Szu-suri megdörzsölte szakállát, aztán így szólt:

– Hadd nézzem az aláírást!

Ce-hszi úgy tartotta a pergament, hogy a férfi láthassa a nevet.

– Nincs rajta pecsét! – kiáltott fel a főtanácsos. – Birodalmi pecsét nélkül a dekrétum értéktelen.

Meg sem várta Ce-hszi válaszát, sőt még a nő arcán megjelenő döbbenetre sem vesztegette idejét. Megfordult és elrohant, nyomában árnyékként loholt a két herceg. Ce-hszi rögtön tudta, mi az oka a nagy sietségnek. A császári pecsét a ravatalozóteremben elhelyezett ládikában hevert. Aki először ráteszi a kezét, az győzött. Ce-hszi a fogait csikorgatta, amikor arra gondolt, hogy miért nem várta be a pecsétet. Letépte fejről a fejdíszét, és a padlóra hajította, majd mindkét fülét cibálni kezdte – teljesen magánkívül volt a dühtől.

– Ostoba! – süvítette. – Ó, ostoba, ostoba nőszemély és még ostobább herceg, aki nem figyelmeztetett időben, ostoba rokonom és fondorlatos eunuchok, akik nem segítettek rajtam korábban! Hol a pecsét?

Az ajtóhoz szaladt és feltépte, de senki nem állt odakinn – sem a főeunuch, de még Li Lien-jing sem. Senki sem volt ott, akit Szu-sunék üldözésére küldhetett volna. A padlóra vetette magát és sírni kezdett. Oly sok év veszett el, őt pedig elárulták!

A brokátfüggönyön át kukucskáló Mej úrhölgy, aki látta, hogy úrnője mozdulatlanul hever a padlón, odafutott és letérdelt mellé.

– Ó, méltóságos asszonyom – nyögte –, megsebesültél? Megütött valaki?

Megpróbálta felemelni zokogó úrnőjét, de nem boldogult, így a még mindig nyitott ajtóhoz futott, ahol Zsung-luba ütközött, aki mögött Li Lien-jing érkezett.

– Ó! – kiáltott fel, és visszahőkölt. Lábából minden vér az arcába szökött. Zsung-lu azonban észre sem vette. Egy sárga selyembe bugyolált csomagot hozott a kezében.

Zsung-lu a földre tette a csomagot, majd amikor meglátta a kövezeten heverő kecses alakot, lehajolt, karjaiba emelte, és a császárné szemébe nézett.

– Elhoztam a pecsétet.

Talpra állította Ce-hszit, ő pedig kihúzta magát és felvette a kor szokásának megfelelő testtartást. Majd kerülve a nő tekintetét, két kezébe fogta a pecsétet – a tömör jade-ba a Mennyei Fiának szimbólumát faragták. Ez volt a Sárkánytrón pecsétje több mint ezernyolcszáz éve, amelyet az akkori uralkodó, Si Huang-ti készített.

– Kihallgattam Szu-sunt – mondta a férfi –, miközben az ajtód előtt őrt álltam. Hallottam, amikor felkiáltott, hogy a pergamenen nincs pecsét. Ekkor vette kezdetét a versenyfutás. Én az egyik úton indultam, eunuchodat pedig a másikon küldtem el, hogy tattóztassa fel a főtanácsost, ha ő érné el hamarabb a ravatalozót.

Innen Li Lien-jing vette át a történet fonalát, aki mindig is lelkesen dicsérte önmagát.

– Magam mellé vettem egy kistermetű eunuchot, nagytiszteletű hölgyem, és egy kürtőn át kúsztam be a ravatalozóba, mivel ahogy azt te is tudod, a nagykaput beretesztették, félve a rablóktól, akik ezen a vad

vidéken tanyáznak. Amíg a kis eunuch őrködött, addig én fejfel előre bemásztam, a faládikát felfeszítettem, és magamhoz vettem a pecsétet. Az apró eunuch visszahúzott, és ekkor már hallottam, amint a hercegek a zárral babrálják és dugják befele a kulcsot a zárba. Bárcsak maradhattam volna, hogy lássam az arcukat, amikor észreveszik az üres faládikát!

– Most nincs időnk viccelődni – közölte Zsung-lu. – Császárném, az életedre törnek majd, mivel még nem törölted el hatalmukat.

– Ne hagyj magamra – könyörgött neki Ce-hszi.

A császárné szolgálója egész idő alatt az ajtóban állt, fülét az intarziás falapnak nyomva. Ekkor hirtelen feltárta az ajtót, és

Kung herceg lépett be sápadt arccal, sietve magára rángatott köntösében.

– Nagytiszteletű hölgyem, a pecsét eltűnt! – kiáltotta.

– Magam indultam a ravatalozóba, és utasítani akartam az öröket, hogy engedjenek be. De az ajtó

Szu-sun parancsára addigra már nyitva állt, és amikor beléptem, láttam, hogy a pecsét eltűnt.

Hirtelen elhallgatott, mert tekintete a sárga selyembe bugyolált pecsétre esett. Leesett az álla, szeme tágra nyílt, nyelve hegyével megnyalta felső ajkát, miközben szája mosolyra húzódott.

– Most már értem, miért mondja Szu-sun, hogy a hozzád hasonló nőket meg kell gyilkoltatni: mert ha nem tesszük, uralni fogják a világot.

Ekkor a császárné, a herceg meg az eunuch egymásra néztek, és mindannyian diadalittasan elmosolyodtak.

*

A császári pecsétet elrejtették Ce-hszi ágya alá, és a rózsapiros szaténfüggönyt leengedték, így az egész palotában csak a császárné, a szolgálója és az eunuch tudta, hol van.

– Ne áruld el nekem, hova rejtették a pecsétet – kérte határozottan Kung herceg. – Azt kell mondanom, hogy nem tudom.

Most, hogy a császári pecsét biztonságba került, Ce-hsi azt tehetett, amit csak akart. Izgatottsága alábbhagyott, és a nyugtalanság helyébe béke költözött. Most már figyelmen kívül hagyhatta – és meg is tette – a felbolydulást, ami akkor tört ki a palotában, amikor kiderült, hogy a pecsét eltűnt, és senki sem tudta, hova lett. Mindenki gyanította, hogy a császárné szerezte meg, így az udvariasság és a hódolat vette át a burkolt ellenségesség helyét. Három ellensége távol tartotta magát tőle, és Ce-hsi nagyon jól tudta, hogy a Hármak magukon kívül vannak, mivel cselszövésük nem járt sikerrel. A felfordulás és szörnyülködés közepette a császárné édes mosollyal, könnyed léptekkel jött-ment, és első tette az volt, hogy elküldte eunuchját Ji úrhölgyhöz, rajta keresztül köszönetet mondva neki, amiért gondját viselte fiának, és megnyugtatta, hogy kár volt belekeverednie ebbe a zűrzavarba, mivel ő maga is tud ügyelni a gyermekére, hiszen most már a császárnak – őszinte fájdmára – nincs többé szüksége rá. Így intézte el, hogy Ji

úrhölgyben ne maradjon semmiféle rossz érzés vagy neheztelés, s még véletlenül se tudjon ártani az örökösnek.

Következő lépéseként felkereste unokatestvérét, a néhai császár másik hitvesét, leült mellé, és könnyek közt elmondta, miként rendelkezett a császár úgy, hogy ők ketten legyenek a régensek, amíg az örökös el nem éri a felnőttkort.

– Te és én, kedves kuzinom, most már nővérek leszünk – mondta Ce-hszi. – Urunk végakarata köt össze bennünket, én pedig hűséget és szeretetet fogadok irántad, míg élünk.

Megfogta Szakota apró kezét, és kedvesen rámosolygott a szomorkás arcra. Ugyan mit mondhatott volna erre Szakota? Rámosolygott hát Ce-hszire, és egykori gyermeki őszinteségével felelt:

– Őszintén szólva, kuzin, örülök, hogy barátok vagyunk.

– Nővérek – javította ki Ce-hszi.

– Akkor hát nővérek – pontosított Szakota. – Mindig is féltém Szu-suntól. Olyan ádáz és nyugtalan a tekintete, és bár nagyon sokat ígért nekem, sosem tudtam...

– Mit is ígért neked? – kérdezte Ce-hszi. Szakota elpirult.

– Azt, hogy amíg ő lesz a régens, engem illet az özvegy anyacsászárné címe.

– Engem pedig halálra ítélt volna, nemde? – kérdezte Ce-hszi továbbra is visszafogottan.

– Ebbe sose egyeztem volna bele – vágta rá Szakota túlságosan is gyorsan.

Ce-hszi továbbra is udvarias maradt.

– Biztosra veszem, hogy nem, de most már borítson mindent a feledés fátyla.

– Kivéve... – habozott Szakota.

– Kivéve mit?

– Mint ahogy azt jól tudod, hiszen neked is tudnod kellett róla, ők hárman minden idegent meg akartak öletni az országban, és halált szántak a császár azon

fivéreire is, akik nem álltak az ő oldalukra. Már papírra is vetették az erről szóló ediktumot, és csak a pecsét hiányzik róla.

– Valóban így történt? – préselte ki a szavakat Ce-hszi mosolyogva, de szíve mélyén elszörnyedt. Mennyi életet mentett meg a sajátján kívül!

Két kezével alaposan megszorongatta Szakota kezét.

– Ne titkolózzunk egymás előtt, nővérem. És ne félj semmitől, mivel a császári pecsét nincs a csel szövőknél, és nélküle ez az ediktum nem ér semmit. Egyvalakinél rejtőzik az ősi pecsét, amely ősüinktől, Si Huang-titől származik, és amelyre a „Törvényesen átadott hatalom” szavakat vésték, utalva a Sárkánytrón öröklésére.

Ce-hszi olyan magasnak, tisztának és nyugodtnak látszott, hogy Szakota nem mert kérdezősködni a pecsét hollétéről. Meghajtotta fejét, és halkán csak ennyit mondott:

– Igen, nővérem. – Ezután zsebkendőjét szájához emelte, és szeme könnyes lett. – Ó, jaj... ó, jaj! – sírta, kifejezve halott ura iránt érzett gyászát, mire Ce-hszi távozott. Kettejük között ismét helyreállt a barátság.

Teltek-múltak a napok. A császárnénak vissza kellett térnie a fővárosba, hogy nagy lelki nyugalommal, mosolyogva várja be ellenségei újabb lépéseit. Kívülről azonban semmi sem látszott rejtett vidámságából. Kifelé olyan komoly volt, ahogy az egy jó özvegyhez illik. Továbbra is fehér köntöst viselt, és nem hordta ékszereit.

Közben Kung herceg is visszatért a fővárosba, hogy előkészítsen egy rendhagyó fegyverszünetet az ellenséggel, amely során le lehet majd folytatni a halott uralkodó temetését.

– Csupán egy valamire figyelmeztetem, fenség – mondta Kung herceg búcsúzáskor. – Ne találkozzon rokonával, a Gárda parancsnokával. Ki értékelhetné többre hűségét és bátorságát, mint én? Ám ellenségeink még mindig figyelik fenségedet, hogy

lássák, vajon igaz-e a régi pletyka. Bizalmát vesse inkább a főeunuchba, An Te-hajba, aki szolgálatát teljes egészében fenségednek és az örökösnek szenteli.

Ce-hszi megrovó pillantást vetett a hercegre.

– Ostobának tartasz?

– Bocsáss meg – felelte a herceg, és ezek voltak búcsúszavai. Habár a császárnénak nem volt szüksége rá, a herceg mégis jó tanácsot adott, bárhogy háborgott is Ce-hszi. Végtére is nő volt, akinek szíve lángolt, és most, hogy a császár meghalt, éjszakánként gyakran titkos gondolatai támadtak, amelyek áthatoltak a sötét folyosókon, elhagyatott termeken és üres szobákon át, egészen a Császári Gárda szálláshelyének kapujáig. Ott a császárné megtalálta szerelmét, és gondolatai gyászoló galambokként köröztek körülötte, emlékezve arra, amikor még mindketten gyerekek voltak. Zsung-lu mindig is magas és egyenes tartású fiú volt, hajlamos a makacsságra, sosem engedett, csak ha ő is úgy

akarta. Bármilyen erős volt is Jehonala, a fiú erősebb volt nála – mindig is férfiasan jóképű volt, sosem olyan szelíd vagy nőies, mint szegény császár. Az efféle gondolatok és emlékek ellen remek pajzsként szolgált Kung herceg figyelmeztetése, amely egyben megóvta önnön vágyaitól is. Kifelé legyőzhetetlen nyugalmat erőltetett magára, de belül egész teste tűzben égett.

Egyszerűen nem engedhetett szívének, mivel feladata még nem ért véget. Nem engedheti, hogy ellenségei megnyugodjanak, és ő sem szabad, míg meg nem szerzi a trónt, és meg nem őrzi azt fiának. Be kellett hát vetnie minden báját, méltóságát és udvariasságát. Ezt olyan sikerrel tette, hogy ellenségeit leszámítva mindenkit maga mellé állított, főleg a Császári Gárda katonáit, akiket kedvességével és ajándékokkal halmozott el, ügyelve arra, hogy még véletlenül se kapjanak kevesebbet, mint parancsnokuk. Mindennap köszönetet mondott nekik, amiért őrzik a császár testét.

Közben megnyerte szövetségeseinek An Te-hajt is, aki majdnem olyan közel került hozzá, mint egykor a császárhoz. Tőle hallott ellenségei gondjairól és arról, hogy a Hármak és követőik között zavar támadt. A császár halálának napján kiadtak egy ediktumot, amely szerint a császár halálos ágyán őket nevezte ki régenseknek, és amely megtiltotta Ce-hszi részvételét a kormányzásban. Másnap azonban, amikor nem találták meg a pecsétet, sietve újabb ediktumot adtak ki, amelyben mindkét hitvest anyacsászárnévá kiáltották ki.

– Így hát, nagytiszteletű hölgyem, nemcsak hogy az új császár anyja lettél, de egyben a magad oldalára állítottad a palotát őrző mandzsu katonákat is – kuncogott a főeunuch.

Ce-hszi sima arcán bájos gödröcske jelent meg.

– Még mindig megölhetnek? – kérdezte túlságosan is ártatlanul.

– Addig nem, amíg nem biztos a helyük a fővárosban.

Együtt nevettek, majd mindketten mentek a dolgukra: a főeunuch elküldte jelentését Kung hercegnek a napi futárpostával, Ce-hszi pedig tovább játszotta a bájos asszony szerepét. Amikor véletlenül összefutott a Hármak valamelyik tagjával, roppant udvariasan viselkedett, és annyira közönyösen viseltetett a veszély iránt, hogy Ji herceg nem is hitte el, hogy tud cselszövéseikről.

A kilencedik holdhónap második napján megkötötték a fegyverszünet a betolakodókkal, és a régenstanács kihirdette, hogy a halott császár gyászmenete útra kelhet a főváros felé. Évszázadok óta az volt a szokás, hogy ha az uralkodó a temetkezési helytől távol halt meg, a császári hitveseknek előre kellett menniük, hogy készen álljanak a halott fenség fogadására. Ce-hszi ünnepélyesen, gyászolva készült és készítette fel fiát is. Az ősi szokás Ce-hszi javát szolgálta, aki azonban gondosan elrejtette efelett érzett örömét. A Hármak, akik még mindig az ellenségei voltak, arra kényszerültek, hogy kötelességüket teljesítve kísérik

a császári katafalkot, amely olyan súlyos volt, hogy százhusz hordozója csak lassan haladhatott vele – így tíz napba telik, mire a fővárosba érnek, hiszen huszonöt kilométerenként meg kellett állniuk. Az egyszerű öszvérfogaton utazó Császári Anya ellenben feleannyi idő alatt teszi meg az utat, így megerősítheti helyét és hatalmát, anélkül, hogy Szu-sun megakadályozhatná ebben.

– Nagytiszteletű hölgyem, ellenségeid elcsüggedtek – közölte vele a főeunuch a távozását megelőző éjszakán. – Így még inkább figyelniük kell minden lépésüket.

– Számítok éles füledre.

– A következő a tervük: a hűséges mandzsu örök helyett Szu-sun saját katonáit adta nagytiszteletű hölgyem mellé, arra hivatkozva, hogy a Császári Gárdára a halott császárnak van szüksége – folytatta a főeunuch. – Nekem is megparancsolták, hogy tartsak a katafalkkal, mint ahogy Li Lien-jingnek is ott kell lennie.

– Ó, jaj! – kiáltott fel Ce-hszi.

A főeunuch felemelte hatalmas kezét.

– Még rosszabb hírem is van. Zsung-lut arra utasították, hogy maradjon hátra a zseholi palota őrzésére.

A császárné összekulcsolta kezét.

– Örökre?

A főeunuch bólintott hatalmas fejével.

– Ezt mondta nekem.

– Mit tegyek? – kérdezte a császárné mélységes aggodalommal. – Ez egyenlő a halálommal. Ki hallja meg jajkiáltásom egy elhagyatott hegyi szorosban?

– Nagytiszteletű hölgyem, biztosra veheti, hogy rokonának is megvan a saját terve. Azt mondta, hogy bízson benne. A közelében lesz majd.

Ce-hszi másnap pirkadatkor ebbe a reménybe kapaszkodva indult útnak – fia fogata haladt elől, utána következett az övé és Szakotáé, és mindegyik kocsit ismeretlen örök vették körül. Mindenki láthatta, hogy a császárné nyugodt, egyáltalán nem fél, és udvariasan beszél mindenkivel. Időnként utasításokat adott, és

végül azt kérte, hogy nagy piperetáskáját széke alá tegyék, hogyha keszkenőre vagy illatszerre lenne szüksége. A piperetáskában rejtették el a császári pecsétet, de erről senki nem tudott, csak hűségese szolgálója.

Amikor mindent elrendeztek, Ce-hszi elhelyezkedett lefüggönyözött fogatában, és kezdetét vette a gyász útja. A császárné alig várta már, hogy elhagyják a komor palotát, amely azonban most menedéknek tűnt, mivel nem tudta, mi vár rá az úton, mint ahogy azt sem, hol töltik az éjszakát. Az aszályos nyár véget ért, és aznap eső zúdult a tájra – a tisztító és heves zivatar átáztatta a homokos talajt és felduzzasztotta a hegyi patakokat, amelyek elzárták a szűk hegyi utakat. A tervezettnél lassabban haladtak, és amikor leszállt az éj, még messze voltak a pihenőtől, a patakok pedig annyira felduzzadtak, hogy meg kellett állniuk a Hosszú-hegység egyik szurdokánál, és a magukkal hozott sátrakból vertek tábort.

A teherhordók már sötétben állították fel a sátrakat, amikor újabb fondorlatra került sor. Az ellenség őreinek kapitánya kijelentette, hogy az özvegy császárné és az örökös sátrait külön kell felverni a többiekétől, magas rangjuk miatt.

– Magam foglak őrizni, nagytiszteletű hölgyem – mondta az őrkapitány. A férfi katonaruhájában állt Ce-hszi elé: a durva és nagyszájú ember tettetett udvariassággal beszélt, jobb kezét a sarkáig lógó hatalmas kard markolatán tartva.

A császárné lesütött szemmel hallgatta, és tekintete véletlenül a férfi jobb kezére tévedt. A lámpások fényében a mutatóujján megpillantott egy tiszta piros jadegyűrűt. Ez a jadefajta nem volt túl gyakori, és színe elgondolkodtatta Ce-hszit.

– Köszönöm – felelte nyugodtan. – Amikor utunk véget ér, megjutalmazlak.

– A kötelességem teljesítem, nagytiszteletű hölgyem... csakis a kötelességem – felelte becsvágyón a férfi, és elsietett.

Lassan telt-múlt az éjszaka. Az eső és a szél végigsöpört a szurdokon, a folyó megduzzadt, robogva száguldott le a hegyről. Sziklák törtek le a hegyoldalból és dübörögtek el a sátor mellett, amelyben Ce-hszi ült gyermekével. A fiú dajkája elaludt, majd később a császárné szolgálója is, s végül a gyermek is elszenderedett anyja karjaiban. Ce-hszi szemére azonban nem jött álom. Csendben ült sátrában, és a szarulámpa gyertyájának kanócat nézte, miközben a piperetáskájába rejtett császári pecsétet őrizte. A pecsét kincset ért számára, amiért az életét is feláldozza, ha kell. Tudta, hogy veszélyben forog – az idő ellenségeinek kedvezett. Egyedül volt a gyermekével meg a gyenge szolgálóival. Ugyan ki hallaná meg segélykiáltását? Eltelt egy egész nap, és fogalma se volt, merre lehet Zsung-lu. Útközben tekintetével végigfürkészte a sziklatömböket és domboldalakat, de sehol sem látta. Mint ahogy az örök közé sem vegyült, magát közönséges katonának álcázva. Ha segítségért kiált, vajon rokona a közelében

lesz, hogy meghallja? Nem tehetett mást, csak várhatott, miközben minden egyes másodperc csigalassúsággal telt.

Éjfélkor az ór a rézgongon elütötte az órát, jelezve, hogy minden rendben van, mire Ce-hszi gondolatban megróttta magát aggodalmáért – vagy legalábbis ezt igyekezett elhítenni magával. Ugyan miért pont ezt a helyet és ezt az éjszakát választanák az ellenségei arra, hogy megöljék, amikor választhatnak másikat is? Nem lenne egyszerűbb lefizetni a palota egyik szakácsát, hogy tegyen mérget az ételébe, vagy felbérelni az egyik eunuchot, hogy orvul döfje le valamelyik ajtó mögül? Mindkét gondolat megfordult a fejében, elterelve gondolatait a félelemről, s közben azt mondogatta magának, mennyi gonddal járna elrejtteni holttestét, arról nem is beszélve, hogy alattvalói is érdeklődnének, mi történt vele. Vajon ellenségei vállalnák-e annak kockázatát, hogy ezzel felszítják haragjukat?

A következő óra gyorsabban telt, és most már csak amiatt rettegett, hogy leég a gyertya. Ha megmozdul, felébreszti gyermekét, aki édesdeden aludt az ölében. Így hát halkán oda akart kiáltani szolgálójának, hogy tegyen új gyertyát a lámpásba. Már majdnem meg is tette, de ebben a pillanatban észrevette, hogy a sátor bőrponyvája meglebben. Minden kétséget kizáróan csak a szél volt az, esetleg az eső, de a császárné képtelen volt levenni tekintetét a sátorról és szólítani szolgálóját. Még mindig figyelt, amikor egy kurta s éles tőr hasította fel nesztelenül a sátorlapot, és megjelent egy kéz, egy férfi keze, amelynek mutatóujján piros jadegyűrű ragyogott.

Ce-hszi hang nélkül felnyalábolta gyermekét, és futott a sátor legtávolabbi sarkába, de ebben a pillanatban megjelent egy másik kéz is, megragadta a tört markoló kezét és hátrarántotta, amely eltűnt a nyílásból. O, nagyon jól ismerte Ce-hszi ezt a kezét! Csak állt, figyelt és hallotta a tusakodást, majd látta, hogy a sátor oldala megremeg, amikor valaki

nekizuhan. Majd nyögést hallott, és utána csend támadt.

– Legyen ez a vég számodra – hallotta végül Zsung-lu elfojtott hangját.

Határtalan nyugalom áradt szét benne. Letette alvó gyermekét, félrehúzta a sátor ajtajául szolgáló szőnyeget, és kinézett a viharos éjbe. Zsung-lu odakint állt. Ce-hszi odalépett hozzá, majd egymás szemébe néztek.

– Tudtam, hogy eljössz – mondta a császárné.

– Nem hagylak magadra.

– Ő meghalt?

– Igen. Testét a szurdokba dobtam.

– Meg fogják tudni?

– Ki merné szájára venni a nevét, amikor engem látnak a helyén?

Csak álltak ott, egymás szemébe nézve, de egyikük sem lépett közelebb a másikhoz.

– Amikor tudni fogom, hogy milyen jutalom illik hozzád, akkor megadom neked – szólalt meg ismét a császárné.

– Elég jutalom nekem az, ha élsz – felelte a férfi. Újra csend támadt, amit Zsung-lu tört meg.

– Nagytiszteletű hölgyem, nem kellene itt álldogálnod – szólt aggódó hangon. – Ellenségeink mindenütt ott vannak. Nyugovóra kell térned.

– Egyedül jöttél?

– Nem. Húsz ember van velem, de előresiettem, mivel az én lovam a leggyorsabb. Megvan a pecsét?

– Itt van...

A férfi ekkor hátralépett, és eltűnt a sötétben. A császárné ismét leengedte a függönyt és visszaosont ágyába. Most már nyugodtan alhatott. Többé nem volt mitől félnie. A sátrat kintről Zsung-lu őrizte. Ce-hszi tudta ezt, így hetek óta először aludt mélyen és békében.

Hajnatra elállt az eső, és a felhők elvonultak. A császárné sátra ajtajából kinézett a kéklő égre és a csupasz, sziklás dombok között elnyúló zöldellő völgyekre. Olyan udvariasan és nyugodtan beszélt a dajkával és szolgálójával, mintha az éjjel semmi sem történt volna, majd kézen fogta gyermekét, és kísért a sátorból, hogy apró, élénk színű köveket keressen a kisleányának.

– A zsebkendőmbe göngyölöm majd őket, te pedig útközben játszhat szelükkel.

Még sosem érzett ilyen nyugalmat. Akik látták, mind felfigyeltek csendes türelmére. Ce-hszi nem nevetett, nem mosolygott, mivel ez nem illett volna a temetési menethez, de valahogy higgadtnak és egyben rendíthetetlennek látszott. Senki nem szólt egy szót se, amikor észrevették, hogy a kapitány helyét Zsung-lu és húsz embere vette át. Az ilyen bizonytalan időkben nem volt ildomos kérdéseket feltenni, de mindenki tudta, hogy a császárné győzelmet aratott, így mindenki igyekezett a kedvére tenni.

Miközben Ce-hszi reggelizett, a sátrakat összehajtogatták, a fogatokat felkészítették és a menet ismét elindult. Az örökös és a Császári Anya mellett Zsung-lu lovagolt nagy fehér hátasán, emberei gyűrűjében – mindkét oldalon tíz-tíz katona lovagolt. Még mindig nem kérdezősködött senki, mint ahogy látszólag Ce-hszi sem szentelt figyelmet annak, hogy őrei kicserélődtek. A császárné némán ült párnázott székében: a függönyt széthúzták annyira, hogy láthassa a környező vidéket, és bárki is nézett felé, senki sem látta, hogy a császárné tekintete akár csak egy pillanatra is a Gárda parancsnoka felé fordulna. Ki tudhatta, hogy hol járnak gondolatai?

Ce-hszi nem igazán töprengett semmin, nyughatatlan elméje most pihent. Teljes egészében kiélvezheti az utazás hátralevő néhány napját, mivel most biztonságban van. Küzdelmének, a Sárkánytrónért vívott végső harcának csúcspontja akkor jön el, amikor majd fogadja a császári katafalkot. Ha továbbra is egyenletes sebességgel haladnak, öt

nappal a gyászmenet előtt érkeznek meg a Tiltott Városba. Alighogy eléri a palotáját, rögtön hívatja klántársait meg a halott császár hűséges fivéreit, és együtt kifundálják, miként csapjanak le az árulókra – nem erővel, mert az tiltakozásra készíthetné a népet, hanem a törvények és az illem betartásával, felfedve aljasságukat és bebizonyítva, hogy őt illeti a régensi cím. Agyának hátsó szegletében ott motoszkáltak a sötét és fenyegető államügyek, de a császárné már megtanulta, hogy akkor pihenjen, ha arra lehetősége van, így felfrissülve és erősen nézett szembe a nehéz pillanatokkal.

Most tényleg pihenhetett, amint átutazott az őszi tájon, és a veszedelmes hegyek minden órával egyre messzebb kerültek tőle. Oldalán ott lovagolt a hallgatag és büszke Zsung-lu, akivel ugyan nem beszélgethetett, és még csak nem is nézhetek egymásra. De mégiscsak ott volt, és ő mentette meg az életét. A napok pedig teltek-múltak. Ce-hszi édesdeden aludt éjszakánként és éhesen ébredt

reggelenként, mivel a frissítő északi szél felpezsdítette vérét.

A holdév kilencedik havának huszonkilencedik napján a császárné meglátta a környező síkságból kiemelkedő főváros falait és a kitárt kapukat. A város utcáiról eltűntek az emberek, de Ce-hszi leengedte a fogat függönyét, nehogy meglássa az idegeneket. De eggyel sem találkoztak. A várost várakozó csend kerítette hatalmába, mivel a hírek gyorsabban szálltak a leggyorsabb futárnál is, és még a legszegényebb városlakók is tudták, hogy a tigrisek háborúznak és még egyáltalán nem biztos a végkimenetel. Ilyenkor pedig mindenki okosabban teszi, ha kivár.

Ce-hszi gondosan megtervezte, mihez kezd. A palotába mélységes gyászát demonstráló fehér zsákvászon köntösben lépett be, ékszert egyáltalán nem viselt. Nem nézett se jobbra, se balra, csak leereszkedett fogatáról, amelyet kétfelől térdelő eunuchok fogtak közre. Ce-hszi tökéletes udvariasságról tett bizonyosságot, amikor odament

Szakota fogatához, és segítette a másik császárnénak leszállni. Jobb kezébe fogta Szakota bal kezét, és együtt léptek be a jól ismert palotába. Ce-hszi továbbra is udvariasan viselkedett, és elkísérte régenstársát a Keleti Palotába, mielőtt a sajátjába indult volna.

Alig egy óra telt el, amikor egy eunuch üzenetet hozott neki Kung hercegtől. Az üzenet így szólt: – Kung herceg, a császár öccse a Császári Anya bocsánatát kéri, mivel tudja, hogy a gyász és az utazás kimerítette, de olyan sürgető államügyek merültek fel, amelyek nem tűrnek halasztást, így arra kéri a Császári Anyát, hogy fogadja őt, a hercegi fivéreit, továbbá a mandzsu klánok fejeit a Császári Könyvtárban.

– Mondd meg a hercegnek, hogy késlekedés nélkül indulok – felelte a császárné. Anélkül, hogy ruhát váltott vagy evett volna, ismét felkereste Szakota palotáját, és mindenféle szertartást nélkülözve lépett be. Unokatestvére éppen ágyában pihent; egyik

szolgálója a haját fésülte, a másik teát szolgált fel, a harmadik kedvenc illatszerét hozta.

Ce-hszi félrelökte őket.

– Nővérem, légy szíves, kelj fel. Most nem pihenhetünk. Audienciát kell adnunk.

Szakota duzzogott ugyan, de a büszke és szép arc láttán eszébe se jutott panaszkodni. Felsőhajtott és felkelt, szolgálója ráadta a köntösét, és a császárné két eunuchjára támaszkodva követte Ce-hszit az udvarra, ahol gyaloghintóik várták őket. A két hölgyet gyorsan a Császári Könyvtárba vitték, ahol Ce-hszi és Szakota egymás kezét fogva szálltak ki, majd egymás mellett léptek be a hatalmas terembe. Ekkor mindenki felállt, és kifejezte hódolatát. Majd Kung herceg lépett elő ünnepélyes komolysággal, ahogy az fehér zsákvászon gyászruhájához illett, és a hölgyeket trónjukhoz vezette, majd helyet foglalt Ce-hszi jobbján.

A titkos tanácskozás órák óta folyt már. Az ajtókat örök vigyázták, az eunuchokat pedig a hatalmas terem falaihoz küldték, hogy ne tudjanak hallgatózni.

– Van egy igen komoly gondunk – mondta végül Kung herceg –, ugyanakkor van egy hatalmas előnyünk is. A Császári Anya titkos helyen őrzí a pecsétet, és ez önmagában felér egy óriási sereggel. A jogos öröklés őt illeti, mint fiának régensét, együtt a Keleti Palota özvegy anyacsászárnéjával, mint társrégenssel. Csakhogy továbbra is igen meggondoltan és jogszerűen kell cselekednünk, betartva az illemet és az etikettet. De hogyan kerítsük kézre az árulókat? Lépünk fel erőszakkal, miközben a többé már nem uralkodó császár temetése közeleg? Ilyenre még nem volt példa. A szent ősz jelenlétében ellenségeinkkel harcolni túlságosan is kegyeletsértő cselekedet. A nép nem fogadna el egy ilyen uralkodót, és az örökös uralma gonosz fellegek alatt kezdődne.

Mindenki egyetértett abban, hogy Kung herceg jól beszélt, majd sok töprengést és vitát követően végezetül úgy döntöttek, hogy apró lépéseket tesznek majd, mindezt megfontoltan és méltósággal, a dinasztia fennkölt hagyományait szem előtt tartva.

Ezzel Ce-hszi is egyetértett, mint az örökös anyja és újonnan uralkodó császárné. Szakota csak bólintott, és hangját nem emelte fel sem az elhangzottak mellett, sem ellen.

*

Három nap telt el, és végre elérkezett a mindenki által várt óra. Ce-hszi ezeket a napokat meditációval töltötte, megtervezve minden pillanatát és minden mozzanatát annak, hogy miként jelenik meg, és mit tesz majd, ha megérkezik a főváros kapuihoz a császári gyászmenet. A gyengeségnek még csak jelét sem mutathatja, ugyanakkor hibátlanul udvariasnak kell mutatkoznia. A vakmerőséget méltósággal kell ötvöznie, a könnyörtelenséget pedig igazságossággal.

Az elmúlt napokban a futárok óránként érkeztek és jelentették a katafalk haladását, míg végül a holdév tizenkettedik havának második napjának reggelén az utolsó futár kihirdette, hogy a császári gyászmenet a Tiltott Város Keleti Virágkapuja előtt áll. Ce-hszi felkészült. Parancsára az előző napon Kung herceg

hűségese katonák seregét sorakoztatta fel a kapu közelében, nehogy a fondorlatos Hármak arra használják fel a halott császár érkezését, hogy régensekké nevezzék ki magukat. A palotára a gyász csendje borult. Amikor már mindenki tudta, hogy közeleg a császári gyászmenet, az özvegy anyacsászárnék felkerekedtek, hogy találkozzanak halott urukkal, és velük tartott az örökös is. Áthaladtak a kihalt utcákon. Fehér gyaloghintóikat fehér zsákvászon borította, és nyomukban fehérbe öltözött örök lépdeltek. Mögöttük jöttek lóháton a hercegek és a királyi klánok fejei, mindannyian gyászruhában. A menet lassan és néma csendben haladt, és mindenki gyászos arckifejezést öltött – egyedül a temetési zenét szolgáltató buddhista papok játszottak szomorú dallamot fuvoláikon, felvezetve a császárt gyászolókat.

A menet megállt a hatalmas városi kapu előtt. Mindenki kiszállt gyaloghintójából vagy leszállt lováról és letérdelt, miközben a száz vállon cipelt óriási koporsó egyre közelebb ért. Legelöl térdelt a fehér

zsákvászon ruhába bugyolált örökös, akinek rózsás orcáján a rémült szomorúság könnyei csorogtak. Mögötte térdepelt Ce-hszi és Szakota, a két özvegy anyacsászárné. Utánuk következtek a hercegek és a klánok, meg a hivatalok fejei, rangjuknak megfelelő sorrendben. Hangos jajveszékelés, zokogás és sóhajtozás hangjai szálltak a levegőben, és a köznép zárt ajtók és ablakok mögül hallgatta az uralkodóréteg gyászát.

A három áruló, Ji herceg, Cseng herceg és Szu-sun főtanácsos teljesítette feladatát, és biztonságban hazahozta a halott császárt otthonába. Végezetül még be kellett számolniuk az örökösnek, és erre a rítusra egy nagy pavilont emeltek a kapun belül. Ide Ce-hszi a fiával lépett be, velük tartott a szótlan, de engedelmes Szakota is. A hercegek és az udvari hivatalnokok a két legfőbb titkár vezetésével köréjük gyűltek. Ce-hszi az örököstől jobbra, Szakota tőle balra foglalt helyet. Ce-hszi – jogával élve –, nyugodtan és higgadtan, habozás nélkül köszöntötte a cselszövőket.

– Köszönjük nektek, Ji herceg, Cseng herceg és Szu-sun főtanácsos, amiért hűségesen óvtátok őt, aki nekünk a legdrágább. Új császárunk, a most uralkodó Mennyek Fia nevében köszönetet mondunk, mivel mi a néhai császár hitvesei vagyunk a kinevezett régensek, ahogy ezt a néhai császár aláírásával szentesített dekrétum is kimondja. Feladatokat teljesítettétek, és akaratunk értelmében a további terhek alól felmentünk benneteket.

Ce-hszi kertelés nélkül beszélt, de a szükséges finomsággal és udvariassággal, bár mindenki értette a hízog szavak mögött rejlő rendíthetetlen akaratot.

Ji hercegen azonnal mélységes kétségbeesés vett erőt. Maga fölött látta a trónon ülő bájos gyermeket és a mellette ülő tehetetlen Cu-an császárnét. Az ifjú császár jobbán foglalt helyet a valódi uralkodó, az a gyönyörű és hatalmas asszony, aki nem félt senkitől, s akinek ereje és varázsa előtt mindenki meghajolt. Mögötte álltak a hercegek és a királyi mandzsu klánok fejei, mögöttük a Császári Gárda sorakozott fel. Ji

herceg Zsung-lura pillantott, aki olyan félelmetes látványt nyújtott, hogy a herceg szíve is beleremegett. Mibe vethetné reményét?

Szu-sun ekkor hozzáhajolt és a fülébe suttogott:

– Ha a nőstény démont már korábban megölettük volna, ahogy azt tanácsoltam, most biztonságban lennénk! De te nem merted megtenni, te ügyefogyott, helyette félmegoldást választottál, és a fejünk nincs többé biztonságban a nyakunkon! Most te vagy a vezérünk, és ha elbuksz, meghalunk.

Ji herceg összeszedte csekélyke bátorságát, közelebb lépett az ifjú császárhoz, és könnyedséget színlelve szólásra nyitotta remegő ajkait. A trónhoz intézte szavait:

– Legfőbb Uram, mi vagyunk a kinevezett régensek. Császári ősök, aki egyben atyád volt, engem, Cseng herceget és Szu-sun főtanácsost nevezte ki ügyeid intézésre. Hűséges szolgálók vagyunk, és hűséget fogadunk neked. Mint a törvényesen kinevezett régensek itt és most kihirdetjük, hogy a két császári

hitves rangjukat meghaladó lépéseket nem tehet, és nem lehetnek jelen egyetlen audiencián sem, kivéve, ha mi, mint uralkodó régensek erre engedélyt adunk.

Miközben remegő ajkakkal kimondta ezeket a bátor szavakat, a kis császár jobbra-balra forgatta a fejét, ásítózott és a zsákvászon köntösét derekán összefogó zsinórral játszadozott. Egyszer anyja keze felé nyúlt, de Ce-hszi határozottan visszatette az apró kezecskét a térdére, aminek a gyermek engedelmeskedett, így most kezét a térdén nyugtatva ült és várta, hogy az öregember befejezze beszédét.

Amikor Ji herceg hátralépett, Ce-hszi egy pillanatig sem habozott. Felemelte jobb kezét, és lefelé mutatott hüvelykujjával, miközben tisztán csengő hangján elkiáltotta magát:

– Fogjátok el a három árulót!

Zsung-lu azonnal előrelépett, nyomában őreivel. Megragadták a három férfit, és köntösüket testük köré csavarták. Az árulók meg se moccantak, nem is álltak ellen. Ugyan ki mert volna most segíteni rajtuk? Senki

sem szólt. A temetési menet méltósággal és rendezetten továbbhaladt. Az ifjú császár a hatalmas katafalk mögött lépkedett, jobbján és balján a két özvegy anyacsászárnéval, nyomukban pedig a nemesek és hercegek haladtak. Végül következett a porban lépkedő, arcukat a föld felé fordító három áruló. Számukra immár nem maradt remény. Az utcákat kétfelől császári katonák szegélyezték, és minden tekintet őket figyelte.

Így érkezett haza Hszien-feng császár, és megtérhetett őseihez. A szent csarnokban ravatalozták fel, és éjjel-nappal a Császári Gárda vigyázta. A teremben szünet nélkül gyertyák égtek, miközben a buddhista papok a Mennyekbe induló császár három lelkéért imádkoztak, és hét evilági szellemét engesztelték ki füstölőt gyújtva és zsolozsmákat énekelve.

Ce-hszi, aki ügyelt arra, hogy minden az ősi előírások rendje szerint történjen, kiadott egy ediktumot, amelyben a következő állt: a birodalom

rendjét túlságosan felzaklatta az ellenség, ami Ji herceg és szövetségeseinek bűne, akik szégyent hoztak az országra, amikor becsapták a fehér embereket, akik ezen felbőszülve, bosszúból felégették a Nyári Palotát. Ám az árulók nem érték be ennyivel, és folytatták gonosz üzelmeiket: azt színlelték, hogy a néhai császár halála előtt őket nevezte ki régensnek, és kihasználva a jelenlegi császár zsenge korát, magukhoz ragadták a hatalmat, félresöpörve az immár nem uralkodó császár végső kívánságát, miszerint két hitvese, a két özvegy anyacsászárné legyen a régens.

Ezután következett az ediktum záró része: „Kung herceg, miután tanácskozott a legfőbb titkárokkal, a hat testülettel és a kilenc miniszterrel, mérlegelje az árulókra kirovandó, bűnüknek megfelelő büntetést, és ezt terjessze a trón elé. Továbbá mérlegeljék, hogy miként uralkodjanak az özvegy anyacsászárnék mint régensek, és tegyenek rá javaslatot memorandum formájában.”

Ezt az ediktumot a Császári Anya a császári pecséttel szentesítette. Amikor az ediktum eljutott a néphez, már elő is készítette a következő rendeletet, amelynek értelmében ő és társrégense az özvegy anyacsászárné nevet veszik fel, és amely kimondta, hogy az árulókat megfosztják minden tisztjüktől és címüktől.

Ezután újabb ediktumot adott ki, amelyet csak saját nevében írt alá és amely így szólt: „Szu-sunt bűnösnek ítélem árulás főbenjáró bűnében, továbbá azért, mert jogtalanul és törvénytelenül magához ragadta a hatalmat. Továbbá bűnösnek kiáltom ki megvesztegetésért és mindenféle egyéb gazemberségéért. Istenkáromló hangot használt Velünk szemben, megfélekedve az Uralkodó és alattvalói közti szent kötelékről. Ezenfelül magával vitte feleségét és ágyasait, miközben a császári katafalkot kísérte Zseholból, és tette mindezt saját felelősségére, holott mindenki tudja, hogy asszonyoknak engedélyezni a császári katafalk kísérését olyan bűn,

amely halállal büntetendő. Finnélfogva Szu-sunt feldarabolás általi halálra ítélem. Teste vágassék ezerszer ezer darabra. Vagyoná koboztassék el, mind Zseholban, mind a fővárosban. Nincs irgalom sem neki, sem családjának."

Vakmerő dekrétum volt ez, mivel Szu-sun volt a dinasztia történelmének leggazdagabb embere, leszámítva Ho-sent, aki Csien-lung császár idejében élt, és akit az akkor uralkodó császár halálra ítélt, mivel rablás és uzsorakamatok révén nyerte el gazdagságát.

Az ediktum értelmében Szu-sun hatalmas gazdagsága a trónra szállt, mint ahogy egykor Ho-sené is. Senki sem tudta, mennyire rúg ez a vagyon, de Ce-hszi parancsára lefoglalták Szu-sun könyvtárait, ahol a raktárházakban őrzött vagyonról szóló feljegyzéseit tárolták. A feljegyzések között találtak egy kifejezetten furcsát, amely megnyugvással töltötte el Ce-hszit. Ez a feljegyzés arról számolt be, hogy Mej úrhölgy nem Szu-sun vér szerinti lánya. Amikor ezt jelentették a császárnénak, ő megparancsolta, hogy

hozzák elé a feljegyzést, és saját szemével olvasta el a magánbejegyzést, amelyet egy ismeretlen titkár készített, aki neheztelt Szu-sunra, a munkaadójára. Az alábbi szavakat jegyezték le nagyon apró betűkkel bizonyos földek és birtokok nyilvántartása alá: „Tudja meg mindenki, hogy ezek az ingatlanok a Tisztafehér Zászló klán egyik nemesének tulajdonába tartoznak. Szu-sun, amikor rátette kezét erre a vagyona, amely azé a nemesé volt, akit hamis vádak alapján halálra ítéltetett, a nevezett nemes házában egy kisdedit talált, egy kislányt. Ezt a lányt saját háztartásába vitette. Ott is nőtt fel, Mej úrhölgy néven, aki jelenleg a Nyugati Palota Császárnéjának szolgálatára készül.”

Amikor Ce-hszi elolvasta mindezt, azonnal Mej úrhölgyért küldetett, és megmutatta neki a feljegyzést. Udvarhölgye olvasás közben végig sírt, majd amikor fehér keszkenőjével megszárogatta szemét, így szólt:

– Gyakran eltöprengtem azon, vajon miért nem szerettem apámként Szu-sunt. O, milyen büntudatot éreztem emiatt! Most már kiengesztelhetem szívemet.

Letérdelt Ce-hszi elé, köszönetet mondott neki, és ettől a naptól fogva még odaadóbban szerette úrnőjét, mint korábban.

– Mivel árva vagyok, te vagy apám és anyám, nagytiszteletű hölgyem.

Szu-sun elleni bosszújától hajtva Ce-hszi nem ismerte az elégedettség fogalmát. Végigvitte bosszúját, és dekrétumát a hercegek, miniszterek és a testületek tagjai elé tárta, mire azok fejet hajtottak előtte. Egyedül Kung herceg merte felemelni hangját.

– Fenség, az özvegy anyacsászárnéknak kegyet kellene gyakorolniuk Szu-sun kivégzésének módját illetően. Inkább vegyék fejét, de ne vágják darabokra.

Senki sem merte tekintetét Ce-hszi komor és gyönyörű arcára emelni, amikor a császárné meghallotta ezeket a szavakat. Mindenki tudta, hogy ellenére vannak, mivel percek teltek el, mire válaszolt.

– Gyakoroljunk kegyet – mondta végül –, de nyilvános le-fejezés legyen.

Így hát Szu-sunnak a város piacterén vették fejét. Szép, napos reggel volt, és az emberek eljöttek, hogy megnézzék a főtanácsos kivégzését. Szu-sun bátran lépdelt végig a tömeg előtt, mert bár gazember volt, fejét magasra emelte, és merész vonású arca meg se rezzent. A végsőig büszkén viselkedett, még akkor is, amikor fejét a tönkre hajtotta, és a bakó a magasba emelte pallosát, majd lesújtott. A kard egyetlen csapással választotta el Szu-sun fejét testétől, és amikor feje a porba hullt, a tömeg felujjongott, mert sokaknak okozott kárt.

A Császári Anya Zsui és Liang hercegeket utasította arra, hogy nézzék végig a kivégzést, és ők jelentették a trónnak, hogy Szu-sun meghalt.

Mivel Ji és Cseng hercegek a Császári Ház tagjai voltak, őket nem fejezték le, hanem az Üres Kamrába, a császári udvar börtönébe vetették, hogy ott akasszák fel magukat. Zsung-lu mindkettőjüknek átadott egy selyemzsineget, és végignézte, amíg a két herceg fellógatja magát a gerendára – egyikük a Kamra

északi, a másik a déli felében. Cseng herceg határozottan és azonnal véget vetett életének, azonban Ji hercegnek sok időbe telt, mire összeszedte bátorságát, és végül sírva-zokogva ő is bevégezte evilági létét.

Így haltak meg a Hármak, azokra pedig, akik velük együtt akartak magasra jutni, száműzetés várt. Ettől a naptól fogva Ce-hszi nyilvánosan is felvette a Császári Anya címet, amelyet a haldokló császár még Zseholban adományozott neki. Így kezdődött az ifjú császár uralma, de mindenki tudta, hogy minden udvariasság és illendőség dacára a fő hatalom a Császári Anyáé.

III.

A CSÁSZÁRI ANYA

Északról megérkezett a tél, és Peking városa reszketett a hidegtől. Az udvarokon a fák, amelyek nyáron oly zöldek voltak és oly szépen virágzottak, hogy trópusi kertek illúzióját keltették, lehullatták leveleiket. Dérlepte szürke csontvázaik a tetők fölé nyúltak. Jég borította a tavak szélét, és a víz belefagyott az ereszekbe. Az emberek vacogva jártak az utcákon, és lehajtották fejüket a szél ellen. A sültkrumpli-árusoknak jól ment az üzlet, mivel az ízletes, édes krumpli megmelegítette az emberek kezét, és melegséggel töltötte meg a szegények hasát. Ha az ember szóra nyitotta száját, látszott a lehelete, és az anyák megmondták gyerekeiknek, hogy ne kiabáljanak, mert meghűl a torkuk.

Emberemlékezet óta nem volt ilyen hideg, amely nemcsak a húsba mart. A dermesztő fagy belopózott az ember csontjaiba és a szívébe is. A császár holtteste a palota templomában nyugodott a temetésig, az öröklés kérdése eldőlt, ám az országra komor évek vártak, és az okos elmék magukat nem tudták becsapni. A szerződés, amelyet Kung herceg kötött a fehér betolakodókkal, lényegében elismerte az ellenség győzelmét.

A Császári Anya egy téli napon egyedül ült magántróntermében, előtte egy asztalon az egyezmény pergamenlapja hevert kigöngyölve. Egyedül volt, de mégsem teljesen egyedül, mivel Li Lien-jing mindig hallótávolságon belül tartózkodott. Élete nem állt másból, mint várakozásból: mikor szólítja úrnője. Ce-hszi azonban sokszor elfeledkezett róla – mintha ott se lett volna.

Ezen a fagyos reggelen a császárné újra és újra elolvasta az egyezményt – gondosan és sietség nélkül, hosszan elgondolkodott minden szaván és a szavak

lehetséges mellékjelentésein. Mostantól kezdve mindörökre ott lesznek Pekingben az Angliából, Franciaországból és egyéb országokból jött idegenek, a külföldi kormányok állandó képviselői. Ez annyit jelent, hogy velük lesznek a feleségeik és gyerekeik, a szolgálk és azok családjai, őrök és futáraik. A féktelen fehér férfiak módot találnak majd arra, hogy hazugságokkal tömjék tele a csinos kínai lányok fejét, ami zűrzavart okoz majd a Mennyek alatti birodalomban.

A szerződés azt is kimondta, hogy a Császári Anyának és régensnek több ezer kilogramm aranyat kell adnia az idegeneknek, kártérítésként a háborúért, amelyet az idegenek erőszakoltak ki. Hol itt az igazság, hogy a háborúért, amelyet nem is az ő népe akart, fizetniük kell, ahelyett, hogy azok fizetnének, akik kirobbantották?

A szerződés emellett azt is kimondta, hogy új kikötőket kell megnyitni a Nyugatról jött fehérek előtt – még Tiencsin kikötőjét is, amely alig százötven

kilométerre fekszik magától a fővárostól. Ez azt jelenti, hogy folyamatosan érkeznek majd emberek és rakományok, és amikor a nép meglátja az idegen árukat, vajon nem ébrednek-e hamis vágyak felvilágosulatlan lelkében? Ez újabb zűrzavarok forrása lesz majd.

A szerződés arról is szólt, hogy az idegen papok elhosszák saját vallásukat, és ezek a papok kedvük szerint járhatják a vidéket, ott telepednek le, ahol kedvük tartja, hogy meggyőzzék az embereket, imádjanak új isteneket. Ez már eddig is éppen elég nagy bajt okozott az országnak.

A Császári Anya ezekről és még sok más gonoszságról olvasott palotája magányában ezen a sötét napon, de nem szólt senkihez. Amikor behozták az ételt, nem evett. Leszállt az éj, de ügyet sem vetett rá. Senki sem merte megszólítani vagy könyörögni neki, hogy pihenjen le. Eunuchja készített neki egy kannányit kedvenc zöld teájából, és kiöntötte egy

szilkébe, majd keze ügyébe rakta, de a császárné fel se nézett, sőt még csak a kezét sem emelte fel.

Valamikor éjfél után félretette a pergament, de még mindig nem állt fel székéből, hogy lepihenjen hálósobájában. A nagy piros gyertyák már majdnem csonkig égtek az arany gyertyatartókban, ugrádozó lángjuk furcsa árnyakat vetett a magas mennyezet festett gerendáira. Az örökké éber eunuch előrelépett, új gyertyákra cserélte a régieket, majd alakja ismét beolvadt a sötétségbe. Ce-hszi csak ült az asztalnál, jobb kezével támasztva állát, és úgy tűnt, a külvilág megszűnt létezni a számára. Fia, az ifjú császár, még csak öt és fél éves volt. O, az anyja huszonhat. Tizenhatodik születésnapja előtt gyermeke nem foglalhatja el a Sárkánytrónt. Még jó tíz éven át kell uralkodnia fia palotájában. És milyen birodalmat kell uralnia? Egy olyan országot, amelynek nagyságát fel sem tudja mérni, egy olyan népet, amely ősbibb a történelemnél, egy népet, amelyet sosem számláltak meg, s amelynek ő csak egy idegen. Ez a birodalom

békében is hatalmas terhet jelentett volna, de most még béke sem volt. Lázadások követték egymást, az ország több részre szakadt, a lázadó Hung császárként uralkodott Nankingban, az utolsó kínai dinasztia, a Mingek déli fővárosában. A császári seregek szüntelen harcot folytattak ellene, de a lázadó kitartott, és a koldusbotra jutott nép éhezett. A császárné nagyon jól tudta, hogy seregei nem sokkal jobbak a lázadóknál, mivel csak ritkán kapnak fizetést, és hogy ne éhezzenek, a néptől veszik el az ennivalót. Rabolnak, fosztogatnak, felégetik a falvakat és elpusztítják a termést. A nép egyforma gyűlölettel fogadta a lázadókat és a császár katonáit.

Ez nyomasztotta Ce-hszi lelkét, ólomsúlyként nehezedett a szívére.

Ugyanakkor új lázadás ütötte fel a fejét a déli Jünnan tartományban élő muzulmánok között. Ezek a muzulmánok a közel-keleti törzsek, az arabok leszármazottai voltak, akik kereskedőként érkeztek az országba évszázadokkal ezelőtt, kínai nőekkel

házasodtak, és korcs gyerekeket nemzettek. Ragaszkodtak isteneikhez, és ahogy egyre több gyerek született, az idegen istenek követői is egyre merészebbek lettek. Amikor a messzi Sárkánytrón által kinevezett alkirályok kapzsisággal és kemény kézzel kezdtek uralkodni felettük, a muzulmánok fellázadtak, és fogadkoztak, hogy leválasztják területüket a birodalomtól, és saját kormányt alakítanak.

Ez is nyomasztotta Ce-hszit.

És nyomasztotta még valami: nő volt. A kínaiak pedig nem bíztak a női uralkodókban. Azt mondták, a nőkből gonosz uralkodók lesznek. Az anyacsászárnénak be kellett ismernie, hogy ebben van némi igazság. Hosszú és magányos óráiban elég sok történelmi könyvet olvasott, és tudta, hogy a nyolcadik században a Tang-dinasztia alatt, a nagy Kao-cung császár felesége, Vu császárné magához ragadta a hatalmat fia ellenében, és aljassága beszennyezte minden asszony nevét. Felkelés robbant ki ellene, és az ifjú császárt kiszabadították a börtönből, ahova

saját anyja vetette. Az uralkodó azonban még ekkor sem volt biztonságban, mivel később felesége, Vej császárné vetett szemet a trónra – függöny mögé rejtőzve hallgatta ki a pletykákat, és annyi vizzályt kavart, hogy csak a halál csendesítette el. Alighogy sírba tették, és súlyos követ görgettek sírjára, hogy maradásra bírják, a császárné ellensége, Taj-ping hercegnő csejt szőtt, hogy megmérgezze a császár fiát, az örökös, így vele is végezni kellett. Az örökös, aki Hszüan-cung néven lett uralkodó, már császárként esett áldozatul egyik gyönyörű ágyasának, Kuej-fejnek, aki szépségével és briliáns elméjével annyira elvarázsolta a császárt, hogy csődbe vitte ékkövek, selymek és illatszerek iránti vágyával. A nép ismét fellázadt, és vezérük arra kényszerítette Kuej-fejt, hogy akassza fel magát császára szeme láttára. A Tang-dinasztia dicsősége azonban ezzel le is hanyatlott, mivel a császár nem tudott uralkodni, hanem örökre gyászba zuhant. Ezek a gonosz asszonyok még mindig Ce-hszi ellenségei voltak, bár már réges-régen

meghaltak. Vajon a nép elhiszi, hogy egy asszony igazságosan és jól is tud uralkodni? Ez is nyomasztotta Ce-hszit.

Összes terhe közül a legnagyobb teher önmaga volt. Habár többet tudott, mint sok tudós, ismerte saját hibáit és hiányosságait is, mint ahogy azt is, hogy saját vágyai okozhatják a vesztét, lévén még fiatal és szenvedélyes. Nagyon jól tudta, hogy még korántsem vált teljesen érett s kiforrott nővé. Tucatnyi különféle nő lappangott benne, és nem mindegyik volt erős és higgadt. Ismerte saját lágyszívűségét, félelmeit, vágyódott valaki után, aki erősebb nála, egy férfi után, akiben bízhat. Vajon hol lehet most ő?

Ez a kérdés véget vetett merengésének. A kérdéstől megborzongott, összeszorult a gyomra. Felállt, mire Li Lien-jing előrelépett.

– Nagytiszteletű hölgyem, most már mindenképpen nyugovóra kellene térned.

Ezzel kinyújtotta a karját, a császárné rátette kezét, és az eunuch elkísérte hálószobájának zárt ajtajáig. Li

Lien-jing kitárta előtte az ajtót, az odabent várakozó szolgáló pedig bevezette, és becsukta az ajtót.

*

Ce-hszi csípős téli napra ébredt, és ágyában fekve az előző éjszakai hangulatán töprengett. Terhek nehezedtek rá, de talán nem voltak meg az eszközei ezeknek a terheknek az elviselésére? Fiatal volt, de a fiatalsággal együtt járt az erő is. Asszony volt, de szült egy fiút, akiből császár lesz. Nem fogja követni azoknak a gonosz nőknek az útját, akik mindenki más fölé helyezték magukat – még saját fiuk fölé is –, csak hogy egyedül uralkodhassanak. Ő csak fia érdekeit nézi majd. A következő tíz évben, amikor régens lesz, szelíden fog szólni, udvarias lesz mindenkivel, sosem gondol saját javára, csak akkor haragszik majd, ha megfélekeznek gyermekéről, és mindig gondosan jár el fia jövőbeli hatalmának érdekében. Erős, egészséges birodalmat épít neki, és amikor majd az örökös elfoglalja a helyét, visszavonul, hogy fiának ne legyen vetélytársa, még ő maga sem. Bebizonyítja,

hogy egy asszony is lehet jó uralkodó. Fiatalsága a segítségére lesz, akárcsak egészsége és akaratereje – így új energiákkal feltöltődve, felfrissülve pattant ki az ágyból.

Ettől a naptól fogva egy új császárnét látott mindenki, erős, kedves és szelíd hölgyet, aki egyetlen férfi arcába sem nézett, aki fejét elfordította az eunuchok elől, és udvariasan szólt mind az alacsonyrendűekkel, mind a nemesekkel. Magasan mindenki fölé került, elérhetetlen messzeségbe. Senkivel sem állt bensőséges viszonyban, és senki sem ismerte gondolatait és álmait. A császárné egyedül élt, udvariasságának áthatolhatatlan és ledönthetetlen falai között, és ezeken a falakon nem nyílt kapu.

Miután elvágta a múltjához fűződő szálakat, elköltözött a palotából, amely többé már nem volt az otthona. Helyette egy távoli palotát választott a császárvárosban, a Téli Palotát, amely a Keleti Útnak nevezett részben helyezkedett el. A palota hat termét és a számos kertet C sien-lung császár építtette és

bútoroztatta be. A közelében állt egy hatalmas könyvtár, amelyet szintén az említett császári ősz építtetett. A roskadozó polcokon harminchatezer ősi könyv sorakozott, amelyek az összes nagy tudós gondolatait és emlékeit őrizték. A palota bejáratát rács védte, amelyet kilenc színes porcelánsárkány díszített. A rács mögött nyílt a legnagyobb terem, a fogadóterem, amely széles márványteraszra vezetett. A nagy termen túl további termek következtek, mindegyikhez saját udvar tartozott. A császárné az egyiket kinevezte trónteremnek, ahol az audienciára érkezett hercegek és miniszterek térdepeltek előtte. A trónterem mellett helyezkedett el a nappali, mögötte pedig az apró és csendes hálószoba, a falba épített ágygal, sárga szatén derékaljjal, pihekönnyű sárga függönnyel, amelyre a császárné kedvenc piros gránátalmáit hímezték. A következő teremben volt a titkos szentély, ahol a márványoltár fölött egy arany Buddha állt, tőle jobbra egy apró Kuan-jin szobrocska, balra pedig a bölcsesség vezérlő szellemének,

Lohannak aranyozott képmása. A szentélyből egy hosszúkás szoba nyílt, ahol láthatatlanul és hallhatatlanul a császárné eunuchjai álltak őrt, mindig úrnőjük közelében.

A termék, ahol a császárné élete zajlott, fényűzően voltak berendezve, éppen úgy, ahogy ő szerette: akadtak itt intarziás asztalkák, székek és skarlátszín szaténvánkosú kanapék. Akadt itt számos óra, virágok és madarak, hímzett derékaljak kutyuskáinak, könyvek és íróasztal, tekercestartó szekrények. A szobákba cinóbervörös ajtók vezettek, aranyozott szemöldökfával. A legbelső udvarból oldalajtó vezetett a kertbe, amelyet annyira szeretett Csien-lung császár. Időskorában szívesen üdögélt itt, és a bambuszlevelek között átszűrődő napsugár fényében álmodozott. A kertbe vezető, holdat formázó ajtó mívesen faragott márványból készült, a falat pedig sokszínű márványmozaik díszítette. A földig hajló ősöreg fenyők alatt vastag mohaágy terült el, és amikor a nap a kertre sütött, a fenyőtűk illata parfümként lengte be a

környéket. A kert távoli sarkában, ahova a legtöbb melengető napfény-jutott, állt egy bezárt pavilon, amelyhez egyedül csak a császárnénak volt kulcsa. Itt nyugodott koporsójában a hatalmas ős, C sien-lung, várva temetésének kedvező napját.

Ezen a csendes, ősi helyen gyakran sétált az ifjú anyacsászárné, de mindig csak egymaga. Vállára terhek nehezedtek, amelyeket egyre súlyosabbnak érzett. Csak az erősek képesek elviselni azt az életet, amelyet magának szánt. Mindennap együtt kelt a csípősen fagyos hajnallal, és miután felöltötte ruháit, császársárga hintóján az uralkodó fogadótermébe vitette magát. Mivel ügyelt arra, hogy szilárd akarata mindig szemérmes és felülmúlhatatlan udvariassággal párosuljon, megparancsolta hát régenstársának, hogy ő is foglaljon helyet egy másik trónuson, a függöny mögött. A Sárkánytrón üresen állt, és a császárné kijelentette, hogy üres is marad mindaddig, amíg az ifjú császár trónra nem lép. A selyemfüggöny mögött foglalt helyet a két császári özvegy, egymás mellett,

körülvéve udvarhölgyeikkel és eunuchjaikkal, míg az üres tróntól jobbra ott állt Kung herceg, aki meghallgatta a hercegek és a miniszterek beszámolóit.

Ezen a téli napon a legelső kérelmezők arra kérték a régenseket, hogy vessenek véget a lázadó Hung uralmának Nanking városában. A déli tartományok alkirályait elűzték, és most azért jöttek, hogy visszahelyezésüket kérjék.

A Kiangszu tartományát régóta uraló alkirály öreg volt és hájas. Álláról kicsinyke szőrpamacs lógott, és őszes bajszának két hosszú vége összegabalyodott a gyér szakállal. Térdelés közben izgett-mozgott, mivel a márványpadlót még a lószőr vánkosok ellenére is hidegnek érezte. Az üres trón és leengedett selyemfüggönyök előtt továbbra is térdelnie kellett mindenkinek.

– Ez a lázadó Hung keresztényként kezdte gonosz pályáját - jelentett ki az alkirály. – Egy idegen vallást istenít, és nem is igazi kínai. Apja földműves volt, egy tudatlan, oktondi alak, egyike a sötét bőrű déli

domblakóknak, a hakka törzsből. Ez a Hung, akit Hszü-cuannak hívtak, magasabbra tört, és tanulni kezdett, majd császári vizsgát akart tenni, remélve, hogy egy napon kormányzó lehet. Megbukott, újra megpróbálta, de ismét megbukott. Háromszor bukott meg, de miközben telt-múlt az idő, valahogy összeakadt egy kereszténnyel, aki beszélt neki az idegen isten, Jézus földreszállásáról és emberként való megtestesüléséről, valamint arról, hogy miután ellenségei megölték, feltámadt, és ismét felment az

Égbe. A kudarcoktól elkedvetlenedett Hung irigykedni kezdett az istenre. Ekkor álmai meg látomásai támadtak, majd kijelentette, hogy ő az újjászületett Jézus, aki az összes elégedetlen és lázongó fiát arra hívja fel, hogy kövessék őt, együtt döntsék meg a dinasztíát és hozzanak létre az ő uralma alatt egy új királyságot, amely majd a Hatalmas Béke Királysága nevet viseli. Hung megesküdött, hogy a gazdagokból szegények lesznek, a szegényekből pedig gazdagokat csinál, a magasan ülők lekerülnek,

míg az alacsony sorban levők felkerülnek. Ezekkel az ígéretekkel számos követőre tett szert, számuk több millióra duzzadt. Rablással és gyilkolással földek meg arany került a birtokába, és fegyvereket vásárolt a fehérektől. Banditák és törvényen kívüliek csatlakoznak hozzá nap mint nap, és Mennyei Királynak nevezik. Mágikus hatalma van követői fölött, akik látva s hallva őt transzba esnek, és látomásaik támadnak. Azt is mondják, hogy a Mennyei Király papírból katonákat vág ki, és leheletével életre kelti őket. A jó embereket rettegésben tartja mindenfelé. Az egész ország odavész, ha ez az ördög nem pusztul el. De ugyan ki merészkedne a közelébe? Nincsenek erkölcsi, sem lelkiismereti, nem fél senkitől és semmitől, nem törődik se jóval, se rosszal.

A sárga selyemfüggöny mögött ülve a Császári Anya egyre nagyobb haraggal hallgatta a kérelmezőt. Egyetlen ember képes elpusztítani az országot, miközben fia még csak egy gyermek? A császári seregeket azonnal újjá kell szervezni, új hadvezéreket

kell kinevezni. Elnéző azokkal, akikkel elnéző lehet, de ezt a lázadót nem tűrheti tovább, mert különben felfalja az egész birodalmat, és akkor ki űzi el őt?

Az aznapi audienciát követően Kung herceg felkereste a császárnét magántróntermében – ahogy az már szokása volt –, hogy tanácskozzon vele. Egy fagyos, gőgös, elszánt asszonyt talált ott. Ce-hszi ma másik énjét mutatta. A sok között akadt két énje, ezek annyira különböztek egymástól, akár a férfi a nőtől. A császárné lehetett engedékeny, és a nép nem véletlenül nevezte Jótevő és Szent Anyánknak, vagy a Jóindulatú Pártfogás Kuan-jinjének, de lehetett olyan kemény és könyörtelen is, akár egy munkavezető. Ezen a napon Kung herceg nem a jótevő anyacsászárnét, de nem is a jóindulatú pártfogót találta, hanem egy erős és haragos uralkodót, aki nem tűrte minisztereiben a gyengeséget.

– Hol van a hadvezér, aki a császári seregeket irányítja? – kérdezte a trónján ülő császárné. – Hol van Ceng Kuo-fan?

A kínai lázadók ellen harcoló császári seregek parancsnoka, Ceng Kuo-fan egy nagybirtokos család fia volt a középdéli Hunan tartományból. Nagypjától bölcsességet és tudást örökölt, és az őseitől segített ifjú jó tanulónak bizonyult. Sikeres császári vizsgát tett, amelyen könnyedén és kitüntetéssel ment át, majd hamarosan a fővárosba került, ahol kormányzati tisztséget kapott. Amikor kitört a lázadás, az addigra kormányzati ügyekben már tapasztalatot szerzett Ceng Kuo-fant a trón délre küldte, hogy ott szervezze újjá a császári seregeket, amelyeket a lázadó Hung kergetett szét. Ceng Kuo-fan hősi hadsereget állított fel, amelynek a Bátor Huna-niak nevet adta, és mielőtt a lázadók ellen indította volna őket, a helyi banditákkal vívott harcokban tette próbára katonáit. Ezeknek a parasztharcosoknak a kiképzése azonban olyan sokáig tartott, hogy a többi hadvezér megharagudott, mivel közben a lázadó Hung elfoglalta a déli országrész felét. A hadvezérek panaszt tettek Ceng Kuo-fanra a

késlekedés miatt. Az anyacsászárné most a harcosok panaszát saját parancsával toldotta meg.

– Miként meri ez a Ceng Kuo-fan visszatartani a Bátor Hu-naniak teljes erejét, amikor a lázadók mindennap egyre több területet foglalnak el déli tartományainkból? – kérdezte a császárné Kung hercegtől. – Ha a birodalom odavész, mi haszna lesz a Bátraknak?

– Legfőbb úrnőm, a Bátrak sem teremhetnek ott azonnal, még ha támad is az ellenség.

– Azonnal ott kell lenniük ott, ahol szükség van rájuk – jelentette ki a Császári Anya. – Vezérük kötelessége, hogy mindenhova elküldje őket, hogy lecsapjanak ott, ahol a lázadók gyülekeznek, majd ott, ahol támadni akarnak, és mindenhol, ahol esetleg áttörhetik vonalainkat. Ez az ember, ez a Ceng Kuo-fan makacs ember, egyedül csak a saját feje után megy!

– Legfőbb Úrnőm, bátorkodom előállni egy javaslattal. Az angolok, akikkel jelenleg fegyverszünetet kötöttünk, folytonosan sürgetnek, hogy

fogadjunk fel egy angol harcost, aki megszervezné ellenállásunkat a lázadókkal szemben. Kezdetben a fehérek elismerték a lázadó Hungot, mivel kereszténynek hívta magát, de most már ők is belátják, hogy őrült. Ez számunkra előnyös.

A császárné fontolóra vette a Kung herceg javasolta stratégiát. Karcsú, felékszerezett kezét trónusának faragott karfáján nyugtatta. Keze nyugodtnak látszott, akár kér pihenő madár. Ujjaival azonban hamarosan nyugtalanul dobolni kezdett, arany körömlemezei csak úgy kopogtak a kemény fán.

– Ceng Kuo-fan tud az angolok ajánlatáról? – kérdezte végül.

– Tud, de ő akkor is keresztül akarja vinni akaratát. Szerintem ez a hadvezér olyan makacs, hogy inkább hagyja, hogy egy lázadó kezére jusson a birodalom, mintsem eltűrné, hogy egy külhoni vezetésével győzzön.

A császárnénak hirtelen tetszeni kezdett Ceng Kuo-fan.

– És mivel indokolja ezt?

– Azt mondja, ha elfogadjuk az angolok segítségét, akkor biztos, hogy annak ára lesz.

A felékszerezett ujjak megragadták a karfát.

– Igaz, nagyon igaz! – kiáltott fel. – Magukénak igénylik majd a földet, amelyet nekünk nyertek vissza. Kezdek bízni ebben a Ceng Kuo-fanban! Csakhogy nem késlekedhetünk tovább. Ceng Kuo-fan vessen véget az előkészületeknek, és támadjon. Vegye körül Nankingot, és minden erejével fogja gyűrűbe a várost. Ha Hung meghal, követői szétszóródnak.

– Legfőbb Úrnőm, saját felelősségemre bátorkodom kijelenteni, hogy nem igazán bölcs dolog tanácsokat adni Ceng Kuo-fannak hadi kérdésekben – mondta Kung herceg fagyosan.

A császárné oldalról pillantott rá, nagy szeme csak úgy villogott.

– Nem kértem a tanácsodat, Kung herceg.

Kedves hangon mondta mindezt, de a férfi látta, hogy arca elfehéredik a dühtől, és teste megremeg. A

herceg fejet hajtott, visszafojtva saját haragját, majd azonnal visszavonult. Amikor a férfi távozott, a császárné leszállt trónusáról, íróasztalához lépdelt, és papírra vetette ediktumát, amely a távoli generálisnak szólt.

„Bármilyen keményen szorongassanak is – írta az üdvözlést követően –, eljött az idő, hogy teljes erővel megindulj. Vedd magad mellé öcsédet, Ceng Kuo-csuant. Utasítsd, hogy Kiangsziból nyomuljon be Anhuej tartományba, veled együtt. Foglaljátok el Ankingot, a tartományi fővárost. Ez legyen az első lépés a Nanking elfoglalásához vezető úton. Tudjuk, hogy Nankingot kilenc éve megszállva tartják a lázadók, és mára már nyilván otthonuknak tekintik. Zavard ki őket onnan, csak hogy tudják, milyen az, amikor kiűznek valakit fedezékéből. Ezt követően hívd vissza a gerilla-hadviselést folytató Pao-csao tábornokot. Ez a férfiú nem ismeri a félelmet, bátran támad, és hűséges a trónhoz. Nem felejtettük el, hogy miként csapott le a lázadókra Jocsounál és Vucsang-

nál, bár több sebet is kapott. Adj mozgékony sereget ennek a hadvezérnek, ő pedig álljon mindig készen arra, hogy azonnal bevethesse a katonáit. Így amikor körülveszed Nankinget, és napról napra szűkíted a gyűrűt, Pao-csao külön állomásozzon, hogy azonnal a hátszágban teremjen, ha a lázadók ismét felkelnének ellened Kiangszibcn. Kettős feladatot kapsz: végezz Hunggal, a vezérrel, és közben verj le minden felkelést, amely esetleg a gyűrűn kívül törne ki. És ne háborgasd a trónt a nehézségeidről szóló memorandumokkal. Ne panaszkodj. Aminek meg kell lennie, az meglesz. Ha nem te teszed, majd megteszi más. Bőkezű jutalom vár rád, ha a lázadó Hung halott.”

Így készült el a gyakori udvariaskodással és bókokkal telezsúfolt ediktum, amelyre a császárné saját kezével nyomta rá a császári pecsétet, majd hívatta a főeunuchot, akinek Kung herceghez kellett vinnie a rendeletet, hogy intézkedjen másolatok készítéséről, és hogy egy futár eljuttassa délre, Ceng Kuo-fanhoz.

A főeunuch egy jadeemblémával tért vissza, amely azt jelezte, hogy Kung herceg megkapta az ediktumot és engedelmeskedik. Az anyacsászárné átvette és elmosolyodott, szeme sötét ékszerként csillogott fekete szempillája alatt.

– Mondott valamit? – érdeklődött.

– Jótevő úrnőm, a herceg sorról sorra elolvasta az ediktumot, majd így szólt: „Ennek az asszonynak a fejében egy császár ül.”

Az anyacsászárné halkán kuncogott köntösének hímzett ujja mögött.

– Szóval ezt mondta?

A főeunuch, aki tudta, hogy a császárné mennyire szereti az effajta dicséreteket, nem fukarkodott a sajátjával.

– Legfőbb Úrnőm, mondhatom, hogy a herceg igazat szólt. Mindannyian ezt mondjuk.

A főeunuch nyelve hegyével megérintette formás ajkát, majd elvigyorodott, és még azelőtt távozott, hogy a császárné megróhatta volna.

Ce-hszi még mindig mosolygott, amikor a főeunuch elment és eltöprengett. Vajon milyen név illene az egykor majd trónra lépő fiához? A három áruló a Csi-hsziang nevet választotta, ami annyit tesz: „Szerencsés Boldogság”. A császárné azonban nem akart ilyen semmitmondó, üres nevet választani. Nem: neki hangzatos, de erős névre van szüksége, amely kifejezi az ország egységét, az engedelmes alattvalókat és a jótévő trónt. Béke és jótétemény – szerette a megfelelő, az időben is odatartozó és pontos jelentést hordozó szavakat. A szavak iránti ízlését a próza és a költészet mesterei csiszolták. Hosszas gondolkodás után választotta ki azt a két szót, amely fia császárnevül szolgál majd. Az egyik volt a Tung, ami annyit tesz, „átjárni” vagy „átítatni” valamit, a másik pedig a Csi, vagyis a béke, a nyugodt béke, amely mélyen gyökerezik a szívben és a lélekben. Vakmerő választás volt ez, mivel zivataros idők jártak, és az országot ellenségek szorongatták. Ez

a név azonban kifejezte a császárné béke és béketeremtés utáni vágyát.

Sikerült elnyernie, hogy a nép higgyen benne. Az egész birodalom nagy és apró-cseprő ügyei csak úgy áramlottak a fogadóterembe. Ott volt egy távol élő magisztrátus sikkasztása, aki könyörtelenül elnyomta az uralma alatt állókat, vagy annak a városnak az esete, ahol a rizs ára túl magasra emelkedett amiatt, mert néhányan felvásárolták az előző évi aratás feleslegét. Vagy ott volt az a dekrétum, amely kimondta, hogy mivel télen nem esett a búzamezők termékenységéhez szükséges hó, ezért az isteneket háromnapos nyilvános megszegényítéssel kell meggyőzni, így a papok kivitték kedvenc templomaikból isteneik szobrait, hogy azok lássák a száraz és fagyott mezőket. Szóval, csak úgy özönlöttek az ilyen apró-cseprő ügyek, meg az olyan nagy horderejűek is, mint a partvidék megvédése az idegen hajóktól, a fehérekkel való gyűlöletes

ópiumkereskedelem szabályozása. És a Császári Anya mindegyiket türelmesen végighallgatta.

Nem feledkezett meg a palota hatalmas udvartartásáról sem. Legföltékenyebben fiára felügyelt, akivel mindennap annyi időt töltött, amennyit csak tudott – a gyermek ide-oda szaladgált a császárné fogadótermében vagy magánkönyvtárában, amikor édesanyja a memorandumokat olvasgatta vagy parancsait írta. Miközben az anyacsászárné dolgozott, gyakran felpillantott, hogy fiára ügyeljen, és rendszeresen megtapogatta, hogy teste erős és hűvös-e, bőre nem nyirkos, ugyanakkor nem száraz-e; belenézett szemébe, hogy szembogara fekete és csillogó-e, szemfehérje pedig teljesen tiszta-e, majd belenézett a szájába, hogy lássa, épek-e fogai, piros-e a nyelve, édes-e a lehelete, de figyelte hangját és hallgatta kacagását is. És közben a császárné gondoskodott minden másról is. Átnézte az udvartartás számláit, az adóként hozott élelmiszerről, valamint a behozott és eltárolt selyemről és szaténtól készített

feljegyzéseket, és egyetlen vég selymet sem lehetett kivinni a raktárházakból, ha az engedélyen nem szerepelt magánpecsétjének lenyomata. Nagyon jól tudta, hogy a palotából induló tolvajlás végül kiterjed az egész birodalomra, így hát minden szolgáló – férfi és nő –, minden herceg és miniszter magán érezhette a császárné figyelő és fagyos tekintetét.

Ugyanakkor gazdag jutalomban részesítette azokat, akik megérdemelték. A jól szolgáló eunuch ezüstöt kapott, a hűséges szolgáló szaténkabátot. Nem minden jutalom volt persze pénzben mérhető. Előfordult, hogy amikor a császári asztalnál étkezett, miközben udvarhölgyei vártak, meginvitálta valamelyik kedvenc hölgyét, aki vele együtt költhette el kedvenc étkét, és a megbecsülésnek ez a jele megerősítette az adott hölgy helyét a palotában, így mindenki sietett kiszolgálni az anyacsászárné kegyeltjét.

A császárnén kívül senki sem tudta, hogy nagy jutalmat szán két embernek, Zsung-lunak és Kung hercegnek. Ennek átadásával addig várt, amíg el

döntötte, hogy kettőjük közül melyik kapja meg előbb. Zsung-lu megmentette az életét és a jövőendő császáráét, így hát minden jutalomra rászolgált, amit csak Ce-hszi adhatott neki. Csakhogy Kung herceg magát a fővárost mentette meg, méghozzá nem fegyverrel, hanem az ellenféllel történő ügyes alkudozással. Igaz, sok minden odaveszett. A szerződés súlyos terhet rótt a trónra, és a császárné nem tudta kiverni a fejéből, hogy a főváros falain belül most fehér emberek élnek szolgálóikkal és családjukkal. Ám a várost nem pusztította el az ezzel fenyegetőző ellenség. A Nyári Palotára szántszándékkal nem akart gondolni, de mindennek dacára újra meg újra eszébe jutottak a kertek és tavak, a sziklakertek és grották, a domboknak támaszkodó tündérszép pagodák, a kincstárak, amelyeket négy tengeren át hozott adókkal töltöttek meg, a könyvtárak, a könyvek, a festmények, a jadekövek, a csodás bútorok. Ilyenkor szíve neheztelt Kung hercegre. Miért nem akadályozta meg valahogy ezt az iszonyatos veszteséget? Több volt ez

a veszteség annál, amit neki jelentett a Nyári Palota, több volt még az ország veszteségénél is, mivel az ott tárolt szépség mindenki szépsége volt, afféle szent kincs. Így hát Zsung-lu lesz az első, ő legalább nem engedte a pusztítást. De a császárné még neheztelő szíve ellenre is tudott megfontolt lenni, és a megfontoltság most azt súgta neki, hogy Kung herceget kell előbb hívatnia, és azt kell színlelnie, mintha tanácsot kérne tőle.

Így hát várt a szerencsés napra, amely el is jött egy hosszú hóesés után – az istenek a könnyörgések, sürgetések és megszegyenyítés hatására végre észrevették a száraz mezőket és az éhes parasztokat, és olyan hóesést zúdítottak az országra, amely belepte a városokat, a falvakat és az egész vidéket. Közel három hétig mindennap esett a hó, s a tájra vastag hóréteg rakódott. A teljesen kiszáradt mezők most puhán és zölden nyújtóztak a hótakaró alatt, és amikor az enyhébb időben a nap leragyogott rájuk, a téli búza hamarosan szárba szökkent. A Császári Anya ezért

mélységes hálát adott, és a nép azt mondogatta, hogy az ő kegyessége és hatalma indította meg az isteneket.

Eljött hát az a bizonyos szerencsés nap, a tél vége felé, amikor a tavasz olyan közel járt már, hogy meleg pára képződött a város felett, ahogy a nap forrón tűzött le a még fagyos földre. Az anyacsászárné a főeunuchhal üzent Kung hercegnek, hogy keresse fel magánfogadótermében. A herceg hamarosan meg is érkezett, ünnepi köntösében pompázva, a kék brokátruha bokáig ért, sötét színét az indokolta, hogy az udvar még mindig gyászolt, ahogy azt a szokás előírta a császár halálától számított három évig. A herceg büszkén és előkelően viselkedett, ami nem tetszett a császárnénak. Meghajolt – ami kedvére volt Ce-hszinek –, de éppen csak, ahogy régi ismerősök között szokás. Ennek láttán váratlanul harag öntötte el az asszony szívét, de elnyomta. Most az a feladata, hogy rávegye a herceget valamire, amit ő akart. Nem most volt itt az ideje, hogy lehordja büszkeségéért.

– Könyörgök, ne legyél ilyen szertartásos – mondta a császárné dallamos hangján. – Tanácskozzunk. Te uram fivére vagy, az uram pedig arra kért, hogy mindig támaszkodjak rád, ha ő már eltávozott.

Az invitálásnak eleget téve, a herceg helyet foglalt a terem jobb oldalán – a császárnénak nem tetszett, miért engedelmeskedik. Igaz, a herceg először tiltakozott, de csak egy-két szó erejéig, mielőtt helyet foglalt volna a császárné jelenlétében.

– Azt a gondolatot forgatom a fejemben, hogy jutalomban részesítem a Császári Gárda parancsnokát. Nem felejtettem el, hogy megmentette az életemet, amikor az árulók megpróbálták elragadni. A Sárkánytrónhoz fűződő hűsége vetekszik az Omej-hegyével, amely megingathatatlan, és minden vihart kiáll. Nem értékelem túl sokra az életemet, de ha meghaltam volna, az árulók maguknak tartották volna meg a trónt, és az örökösből sosem lesz császár. A jutalom nem miattam, hanem a fiamért, a császárért

jár, rajta keresztül pedig a népért, hiszen ha az árulók sikerrel járnak, a trón elbukik.

Kung herceg egy pillanatra sem nézett a császárné arcába, amíg az beszélt, de figyelmesen hallgatta szavait, és okos elméje megfejtette, mit is akar mindez jelenteni.

– Legfőbb Úrnőm, milyen jutalomra gondoltál?

A császárné vakmerően belevágott, igaz, amúgy sem volt rá jellemző, hogy kibújjon a kellemetlen helyzetek alól.

– A főtanácsos posztja Szu-sun halála óta üres. Zsung-lut akarom kinevezni.

Felemelte fejét, hogy a herceg arcába nézzen, és amikor a férfi megérezte magán a császárné határozott tekintetét, viszonzta pillantását.

– Ez lehetetlen – mondta a herceg, miközben ő és Ce-hszi ketten farkasszemet néztek.

– Semmi sem lehetetlen, ha én akarom – mondta a császárné, és szeme szikrákat szórt. Azonban a herceg hajthatatlan volt.

– Tudod, hogy a pletykák végtelen tömege járja át az udvart. Tudod, hogy a híresztelések miként kerülnek eunuch-tól eunuchig. Bárhogy tagadom is a trón és klánom ellen irányuló pletykákat, figyelmen kívül mégsem hagyhatom őket.

A császárné ártatlanul nagyra nyitotta szemét.

– Miféle pletyka?

A herceget azonban nem tudta meggyőzni ártatlanságáról, bár a császárné még fiatalasszony volt, és lehetett hinni ártatlanságában. A hercegnek most viszont már szólnia kellett, annyit mondva, amennyit lehetett – és ő nem is habozott, kertelés nélkül beszélt.

– Egyesek kételkednek abban, hogy az örökös atyja a nemrégiben elhunyt császár.

A császárné oldalra nézett, szemhéja megrebbent, ajka megremegett és selyemkendőjét szájához emelte.

– Ó – nyögte –, és én még azt hittem, hogy ellenségeim rég halottak!

– Fenséged érdekében szóltam. Én nem vagyok fenséged ellensége.

Az anyacsászárné szempilláin megülő könnyeket felszárította a harag.

– Halálra kellett volna ítélned azokat, akik efféle ocsmány-ságokkal vádolnak engem! Ha pedig már nem merted megtenni, akkor el kellett volna mondanod nekem, és én magam gondoskodtam volna halálukról!

Vajon ártatlan volt? A herceg nem tudta, és sosem fogja megtudni. Így hát hallgatott. A császárné kihúzta magát ültében.

– Nem kérek több tanácsot. A mai napon, alighogy távozol, kihirdetem, hogy Zsung-lu lesz a főtanácsosom. Ha bárki szót mer emelni ellene....

– Mit tesz fenséged? – vágott közbe a herceg. – Mi lesz, ha az egész udvaron végigsöpör a pletyka?

A császárné előredőlt, megfélekedve az etikettről.

– Majd elcsendesítem őket! És arra kérek téged is, herceg, hogy hallgass!

Az eltelt évek során még sosem feszült kettőjük között ilyen nyílt harag. Aztán egyszer csak mindkettőjüknek egyszerre jutott eszébe, hogy szüksége van a másik hűségére.

A herceg szólalt meg először.

– Bocsásson meg, Legfőbb Úrnóm. – Felállt, és kifejezte hódolatát.

A császárné legkedvesebb hangján felelt.

– Nem tudom, miért beszéltem így azzal, akinek mindazt köszönhetem, amit tudok. Nekem kell bocsánatodat kérnem.

A herceg azonnal tiltakozott volna, de a császárné felemelt keze megelőzte.

– Nem, ne szólj semmit... még ne. Már hosszú ideje töprengek azon, hogy a lehető legnagyobb jutalomban részesítselek, így hát megkapod a trón hercegi tanácsadójának nemesi címét, a hozzá tartozó összes járandósággal együtt. Az én különleges dekrétumom alapján – amely igazából a mi dekrétumunk, a két régense, a két császári hitvesé – a Csin hercegi cím,

amelyet egykori uram adományozott neked hűséged iránti hálájából, örökletes lesz.

Nagy megbecsülés volt mindkét adomány, és Kung herceget megdöbbentette a császári kegy. Újfent kifejezte hódolatát, aztán már szokásos kedves, bársonyos hangján szólalt meg.

– Legfőbb Úrnőm, én nem kívánok jutalmat azért, ami a kötelességem volt. Kötelességem elsősorban bátyámhoz kötött, majd a császárhoz, aki a születési sorrendnél fogva éppen a bátyám lett. Kötelességem most elsősorban fiához, majd a fiából sarjadó ifjú császárhoz fűz. Kötelességem ezután hozzád, az anyacsászárnéhoz fűz, pontosabban mindkettőtökhöz, a két császárnéhoz, akik egyben régensek is. Most már látod, mi a kötelességem, és ezért nem jár semmiféle jutalom.

– Mégis el kell fogadnod – mondta az anyacsászárné, s ezután már versengtek ki udvariasabb a másikkal. Míg egyikük erősködött, addig

a másik szabadkozott és tiltakozott, de végül megegyezésre jutottak.

– Könyörgök, legalább azt a címet hadd utasítsam vissza, amelyet fiaim örökölhetnek – mondta végül Kung herceg. –Nem illik hagyományainkhoz, hogy fiaink azt örököljék, amit atyáik nyertek el. Majd a fiaim elnyerik azt, amit kiérdemelnek.

A Császári Anya beleegyezett.

– Akkor halasszuk el ezt egy szerencsésebb alkalomig. Viszont én is kétek tőled egy ajándékot, legmegbecsültebb hercegem.

– Megadom – felelte Kung herceg.

– Hadd fogadjam örökbe a lányod, Zsung-csunt, mint királyi hercegnőt. Add meg ezt a boldogságot, hogy megnyugtassam magam, és hadd érezzem úgy, hogy szerényen megjutalmaztalak igaz és hűségesebbségédért, amit zseholi árulók ellen nyújtottál. Vagy talán nem feleltél a hívásomra? Úgy emlékszem, késlekedés nélkül tetted.

Ezúttal a hercegen volt a sor, hogy engedjen, és ő ezt ne-messzívűen meg is tette. Ettől kezdve tehát lánya királyi hercegnő lett, aki olyan hűségesen szolgálta úrnőjét, hogy végül az anyacsászárné egy palankint adományozott neki császársárga szaténfüggönnyel, amelyet élete végéig használhatott, mintha csak született hercegnő lett volna.

*

Az anyacsászárné így szövögette hát terveit. Nem tett semmi meggondolatlant, és nem kapkodott el semmit. A terv mindig a kívánság, a vágy vagy a sóvárgás csírájából fejlődött ki. Az elvetett mag parlagon heverhetett egy évig, két évig, tíz évig, amíg el nem jött kicsírázásának órája – ami végül mindig eljött.

Ismét beköszöntött a nyár, amely abban az évben kellemes volt, délről és keletről fúj a szél, amely párát és szitáló esőt hozott meg a sós tenger illatát, amiről az anyacsászárné már oly sokat hallott, de még sosem látott, bár szerette a vizet a kerti medencében, a

szökőkutakban és a tavakban. Ahogy a nyár közepének sűrű és álmosító hősége bekúszott a Tiltott Város magas falai közé, a császárné vágyódni kezdett Jüan-ming-jüan palotái után, amelyek azonban nem voltak már többé. Ce-hszi sosem látta a romokat, sosem szemlélte meg a hamukupacokat, mivel nem tudta volna elviselni a látványt. Magában azt suttogetta, hogy még mindig megmaradt a Tengeri Palota. Miért ne kereshetné fel a pihenésnek és nyugalomnak ezt a szigetét?

Mindezt végiggondolta, majd kijelölte a napot, amikor udvarhölgyei és eunuchjai gyaloghintókon, öszvérfogatokon és lóháton – mindenki úgy, ahogy kedve tartja – felkerekednek, és elkísérik palankinját. Bár a Tengeri Palotához vezető út kevesebb volt egy kilométernél, az udvartartás felvonulása olyan felfordulással és zűrzavarral járt, hogy az utcákat a Császári Gárda védte, nehogy valami gonosztevő bajt keverjen. A Három Tengeri Palota pihenőparkjai nem jelentettek újdonságot a Császári Anyának, mivel már

járt ott tavasszal, hogy áldozatot mutasson be a Selyemhernyó-oltárnál az eperfák istennőjének, majd belépve a Selyemhernyócsarnokba, újabb áldozatot mutasson be, ezúttal a selyemhernyók istennőjének. Ez minden évben kötelességei közé tartozott, de időnként azért is felkereste a palotákat, hogy a tengernek nevezett három tó valamelyikén csónakázzon, télen pedig időnként meglátogatta az Északi-tengernek nevezett tavat, ahol az udvartartás tagjai korcsolyáztak. A császárné örömmel nézte a rikító színű ruhákba öltözött eunu-chokat, amint az ünnepség előtt ügyesen siklanak a forró vasakkal elegyengetett vastag jégen. A tavak ősrégiek voltak, még a nurcsen tatárok császára hozta létre őket öt évszázaddal ezelőtt. Az akkori idők császárai azonban nem is álmodtak arról, mennyire szépségessé varázsolja a tavakat a kínai Ming-dinasztia első uralkodója, Jung-lo császár. Kimélyítette őket, és hidakat építtetett az aprócska szigetekre, ahová faragott és más-más színűre festett pavilonok kerültek.

Vízvájta, furcsa formájú, hatalmas sziklákat hozatott délről és északnyugatról, hogy kerteket alakítson ki, a kertekbe pedig palotákat és csarnokokat építtetett, valamint ősi, göcsörtös fákat telepíttetett, amelyeket olyan gonddal ápoltak, mintha emberek lettek volna, és valóban, akadtak olyan fák, amelyek nemesi címeket kaptak – így lettek hercegek és királyok. A Fényűzés Csarnokában állt egy hatalmas Buddha, amelyet Jade Buddhának neveztek, bár nem is jade-ból készült, hanem Tibetből hozott tiszta fehér kőből faragták. C sien-lung császár kedvelte a Tengeri Palotát, ezért könyvtárat is építtetett oda, amelyet Fenyődombnak nevezett el. Három terme közül az első a Kristályos Vizek nevet kapta, a második az Orchideamosdatás Tornáca elnevezést – a holdév ötödik hónapjának ötödik napján zajló orchideamosdatás rítusáról –, a harmadikat pedig Örömteli Hónak nevezte el, Vang Sicsi költő verse után – a költőt egy téli napon a hirtelen lezúduló hó felett érzett öröme ihlette meg. Bár verseit márványba véste, mégis évszázadokon át elveszetteknek

hitték azokat, mígnem egy közönséges munkás rájuk nem talált a romok között és át nem adta Csien-lung császárnak, aki ezt a bizonyos alkotást a róla elnevezett teremben helyezte el.

A Tengeri Palota minden részéről keringtek ehhez hasonló legendák, és az anyacsászárné ismerte is mindet könyveiből. A pihenőpalota egyetlen részét sem kedvelte azonban annyira, mint a Déli-tengernél álló pavilont, az Otthoni Gondolatok Pavilonját. A kétemeletes épületet Csien-lung azért építtette, hogy kedvence, Hsziang-fej, az Illatos Ágyas – akinek még teste verejtéke is olyan kellemes illatot árasztott, akár az illatszerek – innen nézhessen elveszett hazája felé. Az Illatos Ágyast elszakították férjétől és hazájától, Turkesz-tántól, ahol Kasgaria hercegnője volt. Hadizákmány volt, mivel Csien-lung hallott varázslatos szépségéről, de főként fehér bőrének selymességéről, így parancsot adott hadvezéreinek, hogy hozzák színe elé, ha kell, akkor erőszakkal.

A hercegnő hűséges volt férjéhez, és semmilyen okból nem akarta elhagyni szülőföldjét, így háború tört ki miatta. Amikor férjét legyőzték és megölték, a hercegnő teljesen védtelen maradt, így kénytelen-kelletlen engedett a kínai császárnak. Ám még ekkor sem adta oda magát az uralkodónak, pedig a császár első látásta beleszeretett, de nem akarta erőszakkal megszerezni, mivel arra a teljes és kifinomult gyönyörre vágyott, amit csak az engedelmes hercegnő adhatott. Így hát megépítette ezt a pavilont, amelynek tornyából a hercegnő kinézhetett elveszett otthona felé, a császár pedig türelmesen várt rá, anyja, az özvegy anyacsászárné tanácsa dacára, aki dühödten kérlelte fiát, hogy küldje vissza a gyönyörű, de meghódíthatatlan hercegnőt Turkesztánba. Az Illatos Ágyas még azt sem tűrte el, hogy a császára közelébe kerüljön, és azt mondta, ha az uralkodó megérinti akár csak a kezét is, végez magával és az uralkodóval is.

Egy téli napon, amikor a Mennyek Fia a népéért imádkozott a Mennyei Oltárnál, az özvegy

anyacsászárné az Illatos Ágyasért küldetett, és megparancsolta neki, hogy vagy engedjen a fiának, vagy végezzen magával. A hercegnő úgy döntött, hogy inkább végez magával. Ennek hallatán az özvegy anyacsászárné parancsba adta, hogy kísérjék az ágyast egy üres épületbe, és adjanak neki egy selyemből font kötelet, amivel felakaszthatja magát. Egy hűséges eunuch titokban beszámolt erről a császárnak, aki éppen az Önmegettartóztatás Termében böjtölt, hogy megtisztuljon a szent áldozatot követően. A hír hallatán az uralkodó feledte kötelességét, és a palotába sietett. De már elkésett. Szerelme mindörökké elszökött előle. Legalábbis a legenda szerint.

A Császári Anya a maga számára a Könyörület Palotája termeit és udvarait, tavait és virágoskertjeit foglalta le – a palota a

Közép-tenger közelében emelkedett. Ce-hszi főleg a sziklakerteket szerette, habár sem fogadásokat, sem vidám összejöveteleket nem rendezett, mint ahogy azt gyakran tette a jüan-ming-jüani Nyári Palotában, ahol

udvarhölgyeivel együtt istennők és tündérek jelmezét öltötték magukra, ha játékos kedve úgy tartotta. Ellenben első alkalommal a császár, vagyis néhai ura halála óta, színelőadásokat látogatott – nem voltak ezek nagy színdarabok, sem vidámak, sokkal inkább csendes szomorújátékok, amelyek a lélek bölcsességét mutatták be. Ebből a célból kaput nyitattott sziklakertjéből egy használaton kívüli udvarba, amely egy lezárt terem mellett állt, és utasította az ácsolással, festéssel és kőművesmunkával foglalkozó eunu-chokat, hogy építsenek egy nagy színpadot, ahol ő és udvarhölgyei szeparáltan nézhetik a színészeket. A királyi páholy majdnem akkora volt, mint egy palotaszoba, és az udvaron átrohanó keskeny csermely fölött emelték, hogy a csobogó víz tompítsa a színészek hangját, és szavaikat zenévé változtassa. A csermely fölött egy gyalogösvény szélességét idéző márványhíd ívelt át.

Amikor a császárné úgy érezte, hogy titkos terve megvalósulhat, erre a helyre hívatta Zsung-lut. Ügyelt

rá, hogy két cselekedete sose kerüljön túl közel egymáshoz, nehogy az emberek azt mondhassák, hogy „először ezt csinálta, azután meg azt”, és így véletlenül rájöjjenek legféltebb titkaira, így hát két teljes hónapot várt azt követően, hogy örökbe fogadta Kung herceg lányát, mielőtt megtette volna a következő lépést és Zsung-luért küldetett volna – úgy tűnt, mintha csak pusztá szeszélyből cselekedne, pedig ő túl bölcs volt bármiféle szeszélyeskedéshez.

Aznap is éppen egy színdarabot tekintett meg, amelyben az összes színész eunuch volt, mivel Csien-lung császár óta egyetlen nő sem léphetett színpadra – a császár anyja is színésznő volt, így az uralkodó azzal tisztelte meg, hogy egyetlen más nő sem lehetett olyan, mint ő. Aznap egy jól ismert darabot, a „Csaó klán árvájá”-t játszották, amelyet a császárné már számtalanszor látott, és egyre nehezebben viselte az állandó éneklést. Nem akarta azonban megsérteni a színészeket, így tovább hallgatta őket, és közben ízletes finomságokat falatozott, de gondolatai titkos

tervén jártak. Azon töprengett, hogy vajon miért nem hívatja Zsung-lut ide, ahol mindenki jelen van, és miért nem nyilvánítja ki akaratát mindenki előtt, miközben a színdarab folyik? Hallania kell, hogy a férfinak szándékában áll-e átvennie Szu-sun helyét, mielőtt a nagy nyilvánosság előtt jutalmazná meg? Magához intette Li Lien-jinget.

– Mondd meg a rokonomnak, hogy jöjjön ide. Ezt tekintse parancsnak.

Az eunuch elvigyorodott, hódolatát fejezte ki, majd ujjait ropogtatva elsietett, a Császári Anya pedig a színpad felé fordította tekintetét, és látszólag ismét elmerült a színdarabban. I Idvarhölgyei körülötte üldögéltek. Ha valamelyikükre rápillantott, az illető felállt. Néhány perc elteltével az úrnője gondolatát is leső Mej úrhölgy megérezte, hogy a császárné nézi. Felé fordította a tekintetét: Ce-hszi merengve, elrédve nézi őt. Erre azonnal felállt és meghajolt. Az anyacsászárné fejével intett neki, mire a bájos lány félszegen közelebb lépett.

– Hegyezd a füled – parancsolta az anyacsászárné. A színpadon énekeltek, így valamennyi udvarhölgy közül csak Mej úrhölgy hallotta, mit mond úrnője a fülébe:

– Nem feledkeztem meg az ígéretemről, gyermekem, és a mai napon teljesítem.

Mej úrhölgy nem mozdult, de lehajtott arcát előntötte a pír. A Császári Anya elmosolyodott.

– Látom, emlékszel még, mit ígértem.

– Hogyan is felejtettem volna el az ígéretet, amit őfensége tett?

Az anyacsászárné megérintette a lány arcát.

– Ügyesen szóltál, gyermekem! Nos, majd meglátod...

A királyi páholyba ekkor Zsung-lu lépett be. A délutáni nap beragyogta szálfá alakját és felszegett fejét. Egyenruhát viselt, a halott császárt gyászoló sötétkék ruhát, övéről széles kard lógott csillogó ezüsthüvelyben. Határozott léptekkel közelítette meg az emelvényt, és hódolatát fejezte ki. Az

anyacsászárné a fejével intett egy szék felé, amely alacsony trónusa közelében állt. A férfi némi habozás után leült.

Egy darabig az anyacsászárné látszólag nem foglalkozott vele. A színdarab főszereplője éppen ekkor lépett a színpadra, hogy elénekelje leghíresebb dalát, így minden tekintet rászzegeződött, beleértve a Császári Anyáét is. Majd váratlanul beszélni kezdett, anélkül, hogy tekintetét elfordította volna a színpadról.

– Rokon, egész idő alatt más sem járt a fejemben, mint hogy miként jutalmazlak meg a nekem és az ifjú császárnak tett szolgálatodért.

– Fenség, én csak azt tettem, ami a kötelességem – felelte erre Zsung-lu.

– Megmentetted az életünket.

– Kötelességem volt – makacskodott a férfi.

– Azt hiszed, elfelejtettem? – kérdezett vissza a császárné. Sem akkor, sem most nem felejték el semmit. Megjutalmazlak, akár tetszik, akár nem. Azt

akarom, hogy foglald el az áruló Szu-sun megüresedett helyét.

– Fenség... – kezdte a férfi hevesen, de a császárné felemelte kezét.

– El kell fogadnod – mondta, miközben továbbra is a színdarabot nézte. – Szükségem van arra, hogy a közelemben legyél. Kiben bízhatok? Kung hercegben igen... tudom, hogy az ő nevét akarod mondani. Igen, bízom benne! Csakhogy szeret-e ő engem? Vagy... szeretem-e én őt?

– Nem kellene ilyeneket mondanod – dűnnyögte a férfi. A színpadon magasra csapott az énekes hangja, a dobok dörögtek, az udvarhölgyek ujjongtak, és virágokat meg édességeket dobáltak az éneklő eunuchnak.

– Mindig is szerettelek – közölte a császárné. A férfi nem fordította el a fejét.

– Tudod, hogy most is szeretlek – folytatta Cc-hszi. Zsung-lu még mindig hallgatott.

A császárné a férfira nézett.

– Te nem szeretsz? – kérdezte jól érthetően.

– Nem engedem, hogy aláhullj onnan, ahova felemelkedtél, és főleg nem miattam – felelte fojtott hangon a színpadot néző férfi.

A császárné elmosolyodott, és ismét elfordította fejét, de nagy szeme csak úgy csillogott.

– Amikor te leszel a főtanácsos, olyan gyakran hívatlak, ahogy azt a szükség megkívánja, mivel attól fogva a birodalom terhei rád is nehezednek. A régensek a hercegekre, a főtanácsosokra és a miniszterekre támaszkodnak.

– Az ilyen hívásoknak csak akkor engedelmeskedem, ha jelen van a többi tanácsos is.

– De igen, engedelmeskedni fogsz – közölte csökönyösen a császárné.

– És mocskoljam be a neved?

– Én majd vigyázok a jó hírnevemre, méghozzá úgy, hogy feleségül veszel egy általam választott udvarhölgyet. Ha van egy fiatal és szép feleséged, ki kiabálhat rád kígyót-békát?

– Senkit sem veszek el feleségül! – csendült keserűen Zsung-lu hangja.

A színpadon a híres művész még egyszer meghajolt és leült. Egy szolga rohant be, teáskannával kezében. A színész levette súlyos, színes sisakját, és egy selyem zsebkendővel letörölte arcáról a verítéket. A színházban az eunuch szolgák puha törülközőket áztattak az illatosított vízzel teli dézsákban, majd kicsavarva odavitték, ahol felemelt kezekkel két-ték. Li Lien-jing forró, illatosított törülközőt hozott ezüsttálcán az anyacsászárnénak. Ce-hszi átvette, és előbb kecsesen homlokához érintette, majd megtörölte tenyerét, és amikor az eunuch távozott, halkán, de élesen beszélni kezdett.

– Megparancsolom, hogy vedd feleségül Mej úrhölgyet. Ne tiltakozz! O a leggyengédebb hölgy az udvartartásomban, a legigazabb lélek, és szeret téged.

– Parancsolhatsz a szívemnek is? – kiáltott fel Zsung-lu.

– Nem kell szeretned őt – felelte a császárné kegyetlenül.

– Ha ő olyan, amilyennek lefestetted, akkor természetemmel ellenkező igazságtalanságot követnék el ezzel – vágott vissza a férfi.

– Akkor nem, ha tudja, hogy nem szereted, és akkor is a feleséged akar lenni.

Ezen Zsung-lu eltöprengett. A színpadon egy ismeretlen fiatal színész énekelt, miközben az eunuch szolgák tálcákon forró és hideg édességeket hordtak körbe a nézők között. Mivel ismeretlen színészből volt szó, nem nagyon figyeltek rá, hiába énekelt gyönyörűen – a tekintetek lassan a császárné felé fordultak. A Császári Anya érezte a rászzegeződő tekinteteket. Tudta, hogy most már el kell bocsátania Zsung-lut.

Összeszorított fogai között szűrte a szavakat.

– Nem szegülhetsz szembe velem. Kihirdettetem, hogy elfogadtad a házasságot, és még ugyanezen a

napon elfoglalod a helyed a tanácsosok között. Most pedig távozhatsz!

A férfi felállt, és mélyen meghajolt. Hallgatása beleegyezésről árulkodott. A császárné biccentett, majd kecsesen felemelte fejét, és figyelme látszólag ismét a színpadra irányult.

*

Éjszaka, amikor a császárné egyedül maradt, ismét eszébe jutott a jelenet a színházban. Arra már nem emlékezett, hogy mit adtak elő a színészek a színpadon, vagy hogy mit énekeltek, miután Zsung-lu távozott. Csak ült, és lassan legyezte magát, a színpad összefolyt szeme előtt, majd a kintől megfeszülő testtel összecuska legyezőjét, és mozdulatlanul nézte a színpadot, miközben egész lényét átjárta a fájdalom. Csak egyvalakit szeretett, és szeretni fogja, egészen haláláig. O volt a szerelme, akire vágyódott, a férj, akit megtagadott saját magától.

Miközben gondolatai ketrecbe zárt madárként vergődtek, a királynőre gondolt, az angolok királynőjére

– Viktóriára, akiről Kung herceg mesélt neki. O, szerencsés királynő volt ő, mert ahhoz mehetett hozzá, akit szeretett! Csakhogy Viktória nem volt sem a császár ágyasa, sem az özvegye. Uralkodónak született, és maga mellé emelte a szeretett férfit. De olyan nő nincs, aki örökösként a Sárkánytrónra ülhetne, a trónt csakis önmaga szerezhette meg magának.

Így hát én, az anyacsászárné, erősebb vagyok, mint az angol királynő, gondolta magában. Magam szereztem meg a trónt.

Csakhogy az erő jelent-e megnyugvást egy asszonynak?

Ébren feküdt hatalmas ágyában, bár az őr már kétszer megütötte a gongot, jelezve, hogy két órával elmúlt éjfél. A császárné mozdulatlanul feküdt, szívét fájdalom szorította, nehezen kapott levegőt. Miért nem volt ő igazából asszony? Miért nem elégedett meg azzal, hogy engedelmeskedik a trónnak, és feleségül megy ahhoz, akit szeret? Miféle büszkeség ragadta

magával, hogy nagyobb hatalomra vágyott? Mit számított neki, az asszonynak, ha a dinasztia megbukik vagy fennmarad?

Vége tisztán látta önmagát. Asszony volt, tele titkos vágyakkal és sóvárgásokkal, aki azonban nem kéjre vágyódott, hanem szerelemre. Ám ennél többre is vágyott ez a büszke asszony: rangra és hatalomra. Biztos, hogy olyan asszony ő, aki szeteti a fiát? Könyörtelen énje erre ezt felelte, hogy bár számára mindent a gyermek jelent, akinek viszont mindent az anyja, a vérrokonság kötelékén túl feszül kettejük között egy másik kötelék is. A gyermek volt a császár, ő pedig az anyacsászárné. Ez az ajándék a sorstól számára nem volt elegendő. O, átkozott az az asszony, aki ilyen szívvel és gondolatokkal születik!

Forgolódott és önmagát szánva sírdogálni kezdett. „Nem tudok szeretni – gondolta magában. – Nem tudok annyira szeretni, hogy rávegyem magam önmagam szeretetére. És miért nem? Mert túl jól ismerem magam. Ha szerelemre kényszeríteném magam,

elhalna szívem, és ha mindent megadnék, nem maradna semmim, csak az iránta érzett gyűlöletem. Márpedig én szeretem őt!"

Az őr ismét megkondította a gongot, és elkiáltotta magát.

– Három órával múlt éjfél!

A császárné ezt követően a szerelmen töprengett, és ismét sítva fakadt, amikor szomorú gondolatok jutottak eszébe. Tegyük fel, hogy Zsung-lu feleségül veszi Mej úrhölgyet, neki pedig sikerül rávennie a férfit, hogy titokban találkozzon vele egy elhagyatott palotában. Eunuchja majd örködik, hiszen jól megfizeti, és ha kételkedni kezd a hűségében, felbérel valakit, aki tört szúr a szívébe. Ha életében mondjuk egyszer-kétszer, vagy néhányszor találkozhatna szerelmével, csak mint egyszerű asszony, már boldog lenne, amiért ilyen sokat kapott, még ha nem is mindent. Vagy talán nem az övé a férfi szíve?

O, miként is tarthatná meg a szívét? Miközben ő trónján üldögél, egy másik nő fekszik majd a férfi

ágyában. Vajon mindig eszébe jut majd, hogy a császárnét szereti és nem a karjában tartott asszonyt?

A hirtelen jött perzselő féltékenység nyomban felszárította a könnyeit. Felült ágyában, félrelökte selyemtakaróját, majd homlokát felhúzott térdére hajtotta – beharapta ajkát, és zokogni kezdett, könnyek nélkül és csendesen, nehogy szolgálója meghallja.

Az ór ismét megütötte a gongot.

– Négy órával múlt éjfél!

Amikor keserű könnyei elapadtak, kimerülten visszahanyatlott. Annak született, aminek – asszonynak és többnek, mint asszonynak. Zsenialitásának pusztá súlya okozta tragédiáját. Szemében ismét könnycseppek kezdtek gyülekezni.

Ekkor hirtelen furcsa erő szállt meg. Tragédia? Ha hagyja, hogy a szerelem és a féltékenység elpusztítsa, akkor nem volt elég nagy ahhoz, hogy kihasználja adottságait.

„Mégis, milyen erős vagyok”, dünnyögte magában. Igen, az erőből megnyugvást menthet. Szemében a

könnyek felszáradtak, és testét ismét átjárta az önmagába vetett erős hit. Számba vette gondolatait, és elválasztotta az igazakat a hamisaktól. Örültség, bolondság, hiábavaló álmodozás elhagyatott palotákról és titkos szobákról képzelegni! Zsung-lu erre sosem lenne hajlandó. Ha a császárné nem ad fel mindent a szerelemért, a férfi túl büszke ahhoz, hogy titokban a szeretője legyen. Egyszer történt ez meg – igen, egyszer, de csak egyetlenegyszer, azon a távoli napon, amikor Zsung-lu még fiatal volt és szűz. Ez volt hát a császárné legszebb emléke, amire nem gondol már többet, elteszi lelkének legrejtettebb zugába, bár elfelejteni sosem fogja. Nem: a férfi nem fog még egyszer engedni.

Ekkor a császárné hirtelen ráeszmélt egy csodálatos dologra. A tragédiában egyfajta áldás az, hogy nincs olyan férfi, akit annyira szeretne, hogy mindent feláldozna érte. Ez van, hiszen erre született. Talán nem ajándék az a férfinak, hogyha engedi, hogy teljes szívével szeresse őt, és szerelmét szolgálatába fojtsa?

Lehet, hogy azzal szeretem őt a legjobban, ha elfogadom a szerelmét, és engedem, hogy a menedékem legyen.

A bölcs gondolatok hatására különös béke szállta meg egész testét. Háborgó szíve elcsendesedett. Lehunyta szemét.

Az őr gongja ismét megszólalt. Ce-hszi hallotta, amint elkiáltja a hajnalt.

– Hajnal van – kántálta az őr. – Újra szép napra ébredtünk!

*

Hamar elrendezte az esküvő napját. Legyen csak meg hamar, annál hamarabb lesz a dolog visszafordíthatatlan! Csakhogy Mej úthölgy nem mehetett férjhez a császári palotából, más otthona viszont nem volt.

– Hívd ide a főeunuchot – parancsolta az anyacsászárné.

A császárné immár negyedik napját töltötte odabent, anélkül, hogy bárkihez egy szót szólt volna,

leszámítva, amikor parancsot adott. Li Lien-jing, aki szokásos helyén, a Császári Könyvtár ajtaja mellett állt némán, futva engedelmeskedett. A főeunuch saját szállásán tartózkodott, és többféle húsból álló reggelijét fogyasztotta lassan és élvezettel. A néhai uralkodó halála óta különféle örömeknek hódolt, de most ő is sietve engedelmeskedett.

Az anyacsászárné felpillantott könyvéből, és amikor meglátta a főeunuchot, méltatlankodva szólalt meg.

– An Te-haj, miként merészelsz ilyen önelégülten elém kerülni? Fogadni mernék, hogy még a gyász napjaiban is degeszre tömöd magad.

A főeunuch igyekezett szomorúságot színlelni.

– Nagytiszteletű hölgyem, tele vagyok vízzel. Ha hosszú tűt szúrnának belém, minden folyadék kifolyna belőlem. Beteg vagyok, fenség, nem pedig kövér.

A császárné zord, megrovó tekintettel fogadta a főeunuch magyarázatát. Jóllehet szívét és gondolatait lekötötték saját titkolt gyötrelmei, semmi sem kerülte el

figyelmét, s mint mindig, most tudott olyan apróságokra koncentrálni, mint az, hogy a főeunuch elhízott.

– Tudom, mennyit eszel és iszol. Egyre gazdagodsz, és ezt te is tudod. Ügyelj arra, nehogy túl gazdag legyél. Ne felejtsd el, hogy rajtad tartom a szemem.

A főeunuch őszintén felelt.

– Fenség, mindannyian tudjuk, hogy tekinteted mindenütt jelen van.

A császárné még egy pillanatig szigorúan meredt rá, lángoló tekintete szinte felperzselte az eunuchot, aki az udvariasságnak eleget téve, nem emelte tekintetét úrnőjére, mégis érezte pillantásának súlyát, és izzadni kezdett. Ekkor Ce-hszi elmosolyodott.

– Túl jóképű vagy ahhoz, hogy elhízz. És miként játszhatnád el a hőst a színpadon, ha az öved nem éri át a derekadat?

Az eunuch felnevetett. Igaz, ami igaz, előszeretettel játszotta a hőst az udvari színdarabokban.

– Fenség, éhezni fogok, hogy kedvedre tegyek – fogadkozott.

A császárné megenyhült hangulatban felelt.

– Nem azért hívattalak, hogy rólad beszéljünk, hanem azért, hogy kinyilvánítsam akaratomat. Rendezd el Mej úrhölgynek és a Császári Gárda parancsnokának, Zsung-lunak a házasságát. Tudod, hogy ő veszi feleségül udvarhölgyemet?

– Igen, fenség.

A főeunuch tudott a házasságról, mint ahogy mindenki tudott róla a palotában. Li Lien-jing elmondott neki mindent, amit hallott, mint ahogy minden eunuchnak és szolgálónak is – a Császári Anya pedig mindezt tudta.

– Az udvarhölgyemnek nincsenek szülei – folytatta Ce-hszi. – így hát nekem kell helyettesítenem őket. Mint régens, én képviselem az ifjú császárt is, és nem lenne illő, ha megjelennék egy hercegnő esküvőjén. Ezért te viszed el őt unokaöcsém, Hui herceg házába a szokásos szertartás és pompa közepette. Rokonom, a parancsnok abból a házból kéri majd ki.

– Fenség, melyik napon kerül sor minderre?

– Holnap udvarhölgyem megérkezik a herceghez. Te még ma odamész, és megkéred az udvartartást, hogy készüljenek fel a fogadására. Unokaöcsémnek van két idős nagynénje, ők legyenek Mej úrhölgy anyai kísérői. Ezután elmész a parancsnokhoz, és közlöd vele, hogy úgy határoztam, az esküvőnek két napon belül meg kell lennie. Amikor minden lezajlott, idejössz és beszámolsz nekem. A házasság megkötéséig ne háborgass.

– Fenség, a szolgád vagyok. – Ezzel a főeunuch meghajolt és távozott. A császárné azonban máris visszafordult könyvéhez, és fel sem emelte fejét.

A következő két napon figyelmét látszólag teljesen lekötötték a könyvek. Késő éjszaka, amikor a szolga eunuchok új gyertyákat hoztak, és ásítottak szájukat köntösük ujja mögé rejtve, a császárné még mindig lassan és elmélyülten olvasta egyik könyvet a másik után. Ezek a könyvek az orvoslásról szóltak, amiről nem tudott semmit, de elhatározta, hogy ezt is megtanulja. Minél kevesebbet tudott valamiről, annál

inkább vágyott arra, hogy megismerje. Nemcsak a tudásra szomjazott, nemcsak kíváncsi volt a mindenség titkaira, hanem mindig többet takart tudni annál, akivel éppen beszélt. Azon a két napon, miközben az esküvő rendben lezajlott, könyörtelenül elhessegetett a fejből minden képzelgést, és gondolatait teljes egészében az orvostudományról szóló ősi könyvnek szentelte. Ezt a sokkötetes művet jól ismerték a bíróságokon, és még az alsó fokú bíróságok helyi magisztrátusai is tanulmányozták, mielőtt kimondták volna a verdiktet azok esetében, akik ismeretlen okból haláloztak el. A büntetés testülete ehhez a műhöz igazította gyakorlatát, és tizennyolc évvel ezelőtt az akkor uralkodó Tao-huang császár, akit felbosszantott a korai kötetek rendezetlensége, megparancsolta egy jól ismert bírónak, egy bizonyos Szung-cénak, hogy az összes korábbi változatot foglalja össze egyetlen műben. A császárné most ezt a nagyszerű alkotást tanulmányozta, és minden mást kirekesztett elméjéből.

Összeszedte minden akaraterejét, hogy olyan ismereteket sajátítson el, mint hogy az emberi testben háromszázhatvanöt csont található, ami pontosan megegyezik a napév naplementéinek és a napfelkeltéinek számával, hogy a férfiaknak mindkét oldalukon tizenkét bordájuk van, nyolc hosszú és négy rövid, ellenben a nőknek tizennégy bordájuk van mindkét oldalon. Olvasott arról, hogyha a szülő és gyerek, vagy férj és feleség megvágja magát, és vérüket ugyanabba a vízzel teli tálba csorgatják, a két vér egyé áll össze, míg két, rokonságban nem álló idegen vére sosem keveredik. Számos méreg titkát is megismerte, és azt, miként használhatóak betegségek kezelésére vagy halál előidézésre, és miként lehet használatukat észrevehetetlenné tenni.

A második nap végéig el sem hagyta a Császári Könyvtárat, csak akkor, amikor visszavonult palotájába enni és aludni. A harmadik nap reggelén Li Lien-jing távoli köhécseleése jelezte az eunuch közeledtét. A

császárné felpillantott könyvéből, ahol éppen a mandragóra mérgező hatásáról olvasott.

– Mi az?

– Fenség, a főeunuch visszatért.

A császárné becsukta a könyvet, előhúzta selyemkendőjét, sarkát ajkához érintette. - Jöjjön be.

A főeunuch belépett, és kifejezte hódolatát.

– Állj mögém, és mondd el, amit mondanod kell – utasította a császárné.

A főeunuch engedelmeskedett, és mialatt beszélt, az anyacsászárné a nagy udvarra néző nyitott ablakon bámult kifelé -odakint skarlát- és aranyszínű krizantémok izzottak az őszi nap szelíden csillogó sugaraiban.

– Fenség – jelentette a főeunuch –, minden a megfelelő tisztelet és illem jegyében zajlott. A parancsnok piros menyegzői hintójár. küldte Hui herceg palotájába. Ekkor a hintó hordozói visszavonultak. A herceg két idős nagynénje az utasításnak megfelelően, amelyet fenséged adott ki, és

én tolmácsoltam, a hintóhoz kísérték a menyasszonyt, és gondoskodtak róla, hogy kényelmesen helyet foglaljon, behúzták a függönyöket és bezárták az ajtót. Ekkor szólították a hordozókat, akik felemelték a hintót és a parancsnok palotájába vitték, a két idős hölgy hintójának kíséretében. A parancsnok palotájában két másik idős hölgy, a parancsnok apjának ku-zinjai fogadták a menyegzői hintót, majd a négy öreg együtt vezette be az arát a palotába. Ott már a parancsnok várt rájuk, oldalán saját nemzedékéből való rokonaival, mivel szülei már régen meghaltak.

– Az öregek nem púdereztek be az ara arcát rizspúderrel? -érdeklődött a császárné.

A főeunuch sietve számolt be erről is.

– De igen, fenség, és a hajadonok vörös selyemfátylával takarták el az arcát. Ekkor az ara átlépte a nyeret, ahogy a rítus megkövetelte – ez a parancsnok saját mongol nyerge volt, amely őseitől szállt rá –, aztán átlépdelt a faszénparázson, majd az idős hölgyek karéjában belépett a palotába. Ott egy

idős esküvői dalnok várta, aki arra kérte a jegyespárt, hogy kétszer hajtsák meg térdüket, és adjanak hálát az Égnek és a Földnek. Ekkor az idős hölgyek bevezették a menyasszonyt meg a vőlegényt a hálósobába, és közölték velük, hogy üljenek le együtt a nászágyra.

– Kinek a köntöse volt felül? – kérdezte az anyacsászárné.

– A vőlegényé – felelte a főeunuch, és nyerítve felnevetett. – Fenség, a férj fog uralkodni saját házában.

– Ezt jól tudtam. Makacs volt már születésétől fogva.
Meséld tovább!

– Ezután – folytatta a főeunuch – ők ketten bort ittak vörös szaténba bugyolált szilkékből, majd kicserélték a szilkéket, és ismét ittak, utána pedig rizspogácsát ettek, úgy, ahogy a szokás megkívánta. Ezt követte az esküvői lakoma.

– Nagy lakoma volt?

– Pont megfelelő – mondta körültekintően a főeunuch. – Se nem túl nagy, se nem túl kicsi.

– És minden bizonnyal finommetéltes csirkelevessel fejeződött be.

– Igen, hogy hosszú életük legyen.

A főeunuch itt szünetet tartott, várva az utolsó, legfontosabb kérdést, amelyet mindig fel kellett tenni az esküvőt követő éjszaka másnapján. A kérdés hosszú hallgatás után érkezett.

– A házasságot... konzumálták? – kérdezte a császárné furcsa és halk hangon.

– Igen. Maradtam éjszakára is, és pirkadatkor a menyasszony szolgálója jött hozzám, hogy közölje a hírt. A parancsnok éjfélkor felemelte a menyasszonyi fátylat, a mérleg súlykampóját használva, a szertartás szerint. A szolgáló ekkor visszavonult, majd a pirkadatot megelőző órában hívták. Az idős kuzinok átadták neki a foltos gyolcsot. Az ara még szűz volt.

Az anyacsászárné némán ült, mígnem a főeunuch, aki nem hallotta, hogy elbocsátották volna, köhintett egyet, jelezve, hogy még itt van. A császárné összerezzen, mivel teljesen megfélekezett róla.

– Menj. Jó munkát végeztél. Holnap elküldöm a jutalmad.

– Fenséged túlságosan kegyes hozzám – búcsúzott az eunuch.

A császárné csak ült, s figyelte a ragyogó színű virágokra hulló napsugarakat. Az egyik karmazsin szirmon egy pillangó kuporgott, egy császársárga színű lepke. Előjel talán? Majd megkérdezi a csillagászok tanácsát, vajon mit jelent ez az előjel – nyilván szerencsét jelez, éppen abban a pillanatban, amikor szíve meghasadni készül. De nem engedi, hogy meghasadjon. Saját kezével sebezte meg a szívét, s ez a szív az övé volt, senki másé.

Felállt, becsukta a könyvet, és nyomában csúf, de hűséges eunuchjával, visszatért a palotába.

*

Ettől a naptól kezdve a Császári Anya átrendezte életét, és szinte hozzánőtt fiához. Amit csak tett, a gyermekéért tette, neki szentelte minden gondoskodását és gondolatát. Fia volt gyógyítója és

vigasztalója. Azokon az éjszakákon, amikor nem tudott elaludni, és a képzelet olyan képeket vetített elé, amelyeket nem oszthatott meg másokkal, felkelt és beosont kisfia hálósobájába. Leült az alvó gyermek ágyára, megfogta meleg kezét, és ha gyermeke felrezzent álmából, nyomban a karjába vette, és a keblén altatta el újra.

Fia gyönyörű és erős volt, bőre olyan szép, hogy udvarhölgyei gyakran mondogatták, milyen kár, hogy nem lánynak született. Fiát még szebbé tette, hogy már most is látszott, milyen ragyogó elmét örökölt anyjától, és mennyire tehetséges. Amikor négyéves lett, anyja tanítókat jelölt ki mellé, így már ötévesen olvasott mandzsu nyelven, az anyanyelvén, de kínaiul is. Keze ösztönösen is úgy tartotta az ecsetet, akár egy festőművész, és a császárné a gyerekes kézírásban már most felismerte azt a vakmerőséget és határozottságot, amely egy napon markáns és stílusos kalligrafussá teszi. A gyermeknek káprázatos emlékezőtehetsége volt – ha egyszer vagy kétszer

felolvastak neki valamit, máris megtanulta. A császárné azonban nem hagyta, hogy tanítói dicséretükkel elrontsák fiát. Megróttá őket, amikor azt hallotta, hogy ujjonganak tehetsége s ügyessége láttán.

– Nem hasonlíthatjátok egyetlen más gyermekhez sem. Amit tesz, azt hasonlíthatjátok ahhoz, amit megtehetne. Mondjátok neki azt, hogy őse, C sien-lung ötéves korában már többet tudott, mint ő.

Miközben ilyen utasítással látta el a tanítókat, gyermekébe sajátjához mérhető büszkeséget nevelt. Még tanárai sem ülhetek le a fiú jelenlétében – ezt egyedül csak a császárné tehetette meg, aki egyben az anyja is volt. Ha a jövő uralkodónak nem tetszett valamelyik tanár viselkedése vagy ahogy rápillantott, esetleg az öltözködése, azt a császárné elbocsátotta anélkül, hogy az illető megkérdezhetné volna az elbocsátás okát.

– Ez a császár akarata – közölte tömören.

Ha fiának kevésbé lett volna jellemes a természete, szinte biztos, hogy a fiatalon kapott hatalom megváltoztatta vagy megrontotta volna, de a gyermek természetes józan esze megóvta ettől. A neki járó tiszteletet olyan természetesen fogadta, mint a napsütést vagy az esőt, ugyanakkor vajszívú is volt. Ha valamelyik eunuchot megkorbácsolták valami vétségért, a kis császár máris a megmentésére sietett. Az anyacsászárné még csak szolgálója fülét sem rángathatta meg, amikor az valami ügyetlenséget csinált, mert ha fia jelen volt, azonnal zokogásban tört ki.

Ilyenkor a császárné eltöprengett, vajon elég erős lesz-e fia ahhoz, hogy rengeteg alattvalóján uralkodjon. Azonban más alkalmakkor a gyermek olyan hevesen és dühösen rohant ki, olyan ellentmondást nem tűrően lépett fel, hogy Ce-hszi megnyugodhatott. Egyszer még közbe is kellett avatkoznia, mivel őfelsége megparancsolta Li Lien-jingnek, hogy hozzon neki egy zenélődobozt a városban élő idegenek egyik boltjából.

Az eunuch kötelességének eleget téve, előbb megérdeklődte az anyacsászárnénál, hogy engedelmeskedjen-e a kis császárnak, és amikor a császárné meghallotta, hogy mit kíván fia, a következő szavakkal tiltotta meg:

– Nem lehet külhoni játéka. Ugyanakkor nem tagadhatjuk meg akaratát sem. Menj a piactérre, és vegyél játéktigris meg más állatokat, amelyek majd elszórakoztatják. El fogja felejteni a zenélődobozt.

Li Lien-jing engedelmeskedett, és egy szakajtónyi játékkal tért vissza a kis császárhoz, mondván, hogy nem találta meg az idegenek boltját, de útközben belebotlott ezekbe a fából és elefántcsontból faragott ügyes kis teremtményekbe, amelyeknek drágakőből volt a szemük.

A kis császár úgy vélte, hogy becsapták, és minizsarnokká alakult át. Félrelökte a játékokat, felpattant kicsiny trónusáról és fel-alá kezdett járkálni szobájában, karba font kézzel, miközben anyjához

hasznló nagy és fekete szeme csak úgy csillogott a dűhtől.

– Dobd ki őket! – kiáltotta. – Talán gyermek vagyok én, aki játékállatokkal játszik? Hogyan mersz te, Li Lien-jing, dacolni uralkodóddal? Ezért darabokra hasíttatlak! Küldjétek be az őreimet!

És tényleg parancsot adott, hogy az eunuchot hasítsák darabokra, húsát nyúzzák le csontjáról, amiért nem engedelmeskedett a trónnak. Senki sem mert ellentmondani. Az örök beléptek, habozva megtorpantak és tétováztak, egészen addig, míg az egyik eunuch rá nem bukkant a Császári Anyára, aki azonnal jött is, köntöse csak úgy repkedett körülötte.

– Fiam, fiam, ne ítéld halálra ezt az embert... még ne, fiam! – kiáltotta.

– Anyám – felelte a gyermek méltóságteljesen –, eunuchod nem velem szegült szembe, hanem Kína császárával.

Ettől a megkülönböztetéstől a császárné úgy megdöbbsent, hogy egy pillanatra szólni sem tudott.

– Fiam – hízelgett végül —, gondold végig, mit teszel!
Ez az eunuch Li Lien-jing, aki százféléképpen szolgál téged. Elfeledkeztél erről?

A kis trónörökös azonban ragaszkodott elképzeléséhez, miszerint hasítsák darabokra az eunuchot, egészen addig, míg az anyacsászárné kategorikusan meg nem tiltotta.

Azonban ez az aprócska epizód arra intette, hogy fiának szüksége van egy igazi férfira, aki átveszi apja megüresedett helyét.

Ezért hát Zsung-luért küldetett, aki ekkor már főtanácsos volt. A császárné nem találkozott a férfival szemtől szembe az esküvő óta, s hogy megóvja szívét a férfi varázsától, díszköntöst öltött magára, és magántróntermében fogadta udvarhölgyei jelenlétében. Igaz, udvarhölgyei távolabb álltak, de mégis ott voltak, és élénk színű ruházatuk úgy ragyogott, akár a csapongó pillangók szárnya.

Zsung-lu belépett-immár nem parancsnoki egyenruháját viselte, hanem tanácsnoki öltözékét. Az

aranyszínű, brokáttal átszőtt szaténköntös bársonycsizmájáig ért, nyakában pedig derékig érő nyaklánc lógott. Fején piros jadegombos kalapot viselt. A császárné mindig is tudta, hogy a férfi megjelenése királyi, de amikor most meglátta, szíve úgy verdesett, akár a kalitkába zárt madár. Igyekezett csillapítani szívét, amely egyedül ismerte titkát. Hagyta, hogy a férfi letérdeljen előtte, és nem kérte meg, hogy álljon fel. Félvállról beszélt, szeme egyszerre volt parancsoló és fáradt.

– Fiam elég idős már ahhoz, hogy megtanuljon lovagolni és bánni az íjjal – mondta, miután üdvözölte Zsung-lut. – Úgy emlékszem, hogy kitűnően lovagolsz, és mesterien bánsz a lovakkal. Ami az íjat illeti, egyszer azt hallottam, hogy a legjobbnál is jobb vadász vagy. Új feladatot adok neked. Tanítsd meg a fiamat, a császárt, hogy nyila egyenesen a céltábla közepébe találjon.

– Megteszem, fenség – felelte Zsung-lu, és nem emelte fel tekintetét.

„Milyen büszke és rideg”, gondolta magában a császárné. „Most már látom, miként áll bosszút. Sosem fogja elárulni nekem, szereti avagy gyűlöli a feleségét. Milyen sivár is minden!”

Ám a császárné tekintete mindebből mit sem árult el.

– Ne késlekedj! – parancsolta. – Már holnap vidd magaddal az íjászpályára. Havonta egyszer magam fogok utánanézni, mennyit fejlődött a fiam, és eldöntöm, mennyire vagy tehetséges tanár.

– Engedelmeskedem, fenség – mondta a férfi, még mindig térdelve.

Attól a naptól fogva a kis császár délelőttjeit tanáraival töltötte, délutánjait pedig Zsung-luval. A magas és erős férfi keményen utasítgatta a fiút, ugyanakkor aggódott, amikor a vakmerő fiú vágtára fogta fekete arabs lovát, de mégsem kiáltott fel a félelemtől, mivel tudta, hogy ezt a gyermeket sosem kell majd féltetni. Büszkén fedezte fel, hogy a gyermeknek jó szeme és erős keze van az íjászathoz. Az anyacsászárné udvarhölgyei kíséretében havonta

egyszer megjelent az íjászpályán, és Zsung-lu büszkén s magabiztosan mutatta be a gyermek tudását.

A császárné látta, hogy a fiú és a férfi egyre jobban összeszokik, de csak néhány szóval, hűvösen dicsérte meg a fiát.

– A fiam jól teljesít, de így is kell lennie.

Sóvárgó szívét egy pillanatra sem tárta fel. Elviselte a keblében lángoló fájdalmat, és nem mutatta ki kitörő örömét sem, amikor látta kettejüket, akiket annyira szeretett, amint olyan közel kerülnek egymáshoz, akár apa és fia.

*

– Fenség – mondta egy napon Kung herceg –, a fővárosba hívtam két remek hadvezérünket, Ceng Kuo-fant és Li Hung-csangot.

Az anyacsászárné, aki éppen az íjászpályára készült, ahol mostanában szokásává vált sétálgatni mindennap, megállt magántróntermének küszöbén. Udvarhölgyei azonnal félkört formáltak körülötte. Kung

herceg volt az egyetlen férfi, akivel szemtől szembe beszélgetett, és mivel a törvény értelmében rokona volt, s egyben a néhai császár fivére, így nem hágtá át a szokást, amiért így csevegett a még mindig jóképű és fiatal herceggel. Most mégis bosszús volt. A férfi ma hívás nélkül kereste fel, ami sértésnek számított. Ezt senki sem engedhette meg magának.

A császárné elfojtotta a keblében támadt hirtelen haragot, majd megszokott méltóságával és kecsességével megfordult, és a terem közepén álló apró trónushoz ment. Helyet foglalt, és felvette szokásos császárnői tartását – kezét finoman összekulcsolta ölében, köntösének széles ujjai szétterültek. így várta meg, hogy a herceg eléálljon, és nem örült annak, hogy miután a férfi kifejezte hódolatát, hivatlanul letelepedett az alacsony emelvénytől jobbra. Egy szót sem szólt, hogy kifejezze elégedetlenségét, viszont nagy fekete szemével szúrósan pillantott a hercegre – nem nézett ugyan a szemébe, mivel ez nem lett volna helyénvaló, hanem a

herceg köntösét a nyakán összefogó zöld jadegombra meredt.

A herceg nem várta meg, amíg a császárné megszólal, hanem azonnal látogatása céljára tért.

- Fenség, szándékosan nem zavartalak olyan apró-cseprő államügyekkel, amelyeket én magam is el tudok intézni. Így hát mindennap fogadtam a délről érkező futárokat, akik a császári seregeknek a lázadókkal vívott harcáról hoztak híreket.

- Tudok a háborúról – mondta fagyosan a császárné.
– Talán nem én parancsoltam meg hónapokkal ezelőtt Ceng Kuo-fannak, hogy minden oldalról támadja a lázadókat?

- Meg is tette – felelt Kung herceg, aki nem vette észre a nő hangjában rejlő haragot –, és a lázadók visszaverték. Tizenöt nappal ezelőtt magát Sanghajt vonták ostrom alá. Ez felriasztotta a város gazdag kereskedőit, és nemcsak kínaiakat, de a fehéreket is, akik saját sereget toboroztak, mert attól féltek, hogy katonáink nem tudják megvédeni városukat. Így hát

elküldtettem két hadvezérünkért, hogy megtudjam, milyen stratégiát követnek.

- Túl sokat vállalsz magadra – mondta megrovóan a császárné.

Kung herceget megdöbbsentette a korholás. Mostanáig a Császári Anya általában kegyesen fogadta mindazt, amit javasolt, és el is fogadta azt, még ha a trón szolgálata iránti fanatizmustól vezérelve egyre több kötelezettséget vállalt is magára. A császárné azonban elsősorban asszony volt, és a herceg nem hitte, hogy létezik olyan asszony, aki képes vinni az államügyeket, és lefolytatni azt a véres háborút, amely alapjaiban rengette meg az országot. A lázadók hatalma tovább nőtt a déli tartományokban, városokat pusztítottak el, felgyújtották a falvakat és a termést, az emberek zavarodottan rohángáltak ide-oda. Milliók haltak meg, és a császári katonák a többéves háború ellenére sem tudták elfojtani a felkeléseket, amelyek erdőtüzként tomboltak mindenfelé. A herceg hallott a sanghaji önkéntesek

kisszámú seregéről, amelyet egy Ward nevű fehér ember vezetett, és amelyet megerősített és kiképzett egy bizonyos Gordon nevű angol, miután Ward életét vesztette az egyik csatában. Ez eddig rendben is lett volna, leszámítva azt, hogy egy Bourgevine névre hallgató amerikai féltékeny lett Gordonra, és magának akarta a vezérséget, amiben amerikai társai is támogatták. A híresztelések szerint ez a Bourgevine szélhámos kalandor volt, míg Gordon jó ember és tapasztalt katona. De ha Gordon sikerrel fojtja el a felkelést, az angolok nem azt fogják kiabálni, hogy ők vívták ki a diadalt, és ezért jutalmat érdemelnek? Ez nem egyszerűen csak háborús ügy volt. A feldúlt és zaklatott Kung herceg a két császári hadvezéréért, Ceng Kuo-fanért és Li Hung-csangért küldetett, és amikor azok megérkeztek, csak akkor jutott eszébe, hogy amit tett, az nem biztos, hogy kedvére lesz a büszke anyacsászárnénak. Nem volt hajlandó ugyanakkor elismerni, hogy szíve mélyén féltékeny volt, amikor azt hallotta, hogy a Császári Anya

elsősorban Zsung-lu tanácsára hallgat. A herceg is hallotta a pletykát, de nem volt mersze megkérdezni a főeunuchtól, mivel mindenki tudta, hogy An Te-haj az anyacsászárné szövetségese, és bármit tesz is őfensége, az szerinte csak helyes lehet.

– Fenség, ha túlléptem hatásköröm, bocsánatodért esedezem, de hidd el, csak a te érdekében cselekedtem – mondta Kung herceg színlelt szerénységgel.

A császárnénak azonban nem tetszett ez a büszke bocsánatkérés.

– Nem bocsátok meg – mondta egyszerre fagyos és dallamos hangon. – így aligha számít bármiféle mentegetőzés.

A herceg összezavarodott, de büszkeséggel felelt a büszkeségre – felállt és kifejezte hódolatát.

– Fenség, távozom. Bocsáss meg, hogy hívatlanul érkeztem.

Nemes tartású fejét felszegve távozott, a császárné pedig töprengve nézett utána. Hagyta elmenni, hiszen

bármikor hívhatta. Addig legalább kitudja, milyen hírek érkeztek délről, és felkészül arra, hogy elfogadja vagy elutasítja a herceg tanácsát. Amíg nem tud mindent, addig nem dönthet a tanács helyességéről. Ezért elküldte hát eunuchját, hogy kerítse elő a főeunuchot. Néhány perc múlva az álmából felriasztott férfi meg is érkezett, letérdelt úrnője előtt, és fejét kezére hajtotta, hogy elfojtsa ásítását.

– Holnapra hívasd a két hadvezért, Cenget és Lit a fogadóterembe. Értesítsd Kung herceget és Zsung-lu főtanácsost, hogy elvárom megjelenésüket. Az özvegy Keleti Császárnét a szokásosnál egy órával korábban hívd. Komoly ügyekről lesz szó.

Majd Li Lien-jing felé fordult.

– Mondd meg a főtanácsosnak, hogy ma nem keresem fel az íjászpályát, de ügyeljen arra, hogy a fekete ló, amelyen a fiam lovagol, ne kapjon szemes takarmányt, mert attól nyugtalaná válik.

– Igen, fenség – felelte az eunuch, és máris indult. Néhány perccel később már vissza is tért. A császárné

még mindig trónján ült és azon töprengett, amit Kung herceg mondott. Az eunuch kifejezte hódolatát.

– Most meg mi van? Miért zargatsz már megint?

– Fenség, az ifjú császár azért zokog, mert nem leszel jelen, hogy megnézd az új nyergét. A főtanácsos könyörögve kér, hogy gyere.

A császárné azonnal felállt, mivel nem bírta elviselni, ha gyermeke sír vagy szomorú. Udvarhölgyei kíséretében az íjáspályára sietett, ahol az ifjú császár már lóháton ült. Zsung-lu mellette állt, saját ezüstszürke arabs telivére már fel volt nyergelve, és egy eunuch tartotta a kantárát.

Milyen fenségesen szép volt a fia! A Császári Anya megállt, és alaposan szemügyre vette, még mielőtt fia észrevehette volna. A császár új, homokszínű bőrnyeregben ült, amelyet sokszínű hímzéssel díszített fekete nemeztakaróra tettek fel. Az uralkodó lábait szétfeszítve ült a nyeregben, éppen csak meg tudta ülni a ló széles hátát, és bársonycsizmájának csupán a hegye érintette az aranykengyelt. Skarlátszín köpenyét

ékköves öve alá gyúrte, sárga brokátból szőtt pantallója derékig kilátszott. Levette kalapját, így látszott két varkocsba font haja, amelyet merev piros selyemzsinnyel kötöttek át. A jóképű Zsung-lu szeretettel nézte a gyermeket, majd felnevetett a fiú vidám hangja hallatán. A kis császár ekkor vette észre anyját.

– Anyám! – rikkantotta. – Nézd, milyen nyeret kaptam Zsung-lutól!

A császárné odament, és megnézte a nyeret. Tekintete ekkor összeakadt Zsung-luéval – mindketten büszkén néztek egymásra, majd nevetésben törtek ki. Ekkor, váratlan ösztöntől hajtva, a császárné halkán feltett egy kérést, miközben gyermeke ostorát lengette:

- Tudod, hogy két hadvezér érkezett délről?
- Hallottam róla.
- A sanghaji kereskedők egy külhoni vezetésével egy erős hadsereget akarnak összetoborozni. Azt tanácsolják, hogy engedjük meg. Bölcs dolog ez?

– Az elsődleges feladat véget vetni a lázadásnak. Emiatt egyszerre két háború zajlik: az egyik a lázadók ellen, a másik a fehérek ellen. A kettő közé szorulva reményünk sincs a túlélésre. Zúzzuk szét a lázadókat, felhasználva minden lehetséges eszközt, azután erővel elűzhetjük a fehéreket.

A császárné mindvégig mosolygott és bólogatott, bár csak gyermekére tudott figyelni, aki éppen körbevágta az udvaron. Zsung-lu is nyeregbe szállt és felzárkózott mellé, a császárné pedig egyedül állt ott, kissé távolabb udvarhölgyeitől, miközben hosszú kék szaténköntösét lengette a szél – a néhai császár gyászideje még mindig nem ért véget. Azt a két embert nézte, akiket igazán szeretett, a királyi tartású gyermeket és a magas, szálegyenes férfit, amint körbe-körbe vágta. A férfi a gyermeket figyelte, hogy tanáccsal szolgáljon, ha kell, és abban a pillanatban elkapja, ha leesne. A gyermek előreszegezte tekintetét, felszegte a fejét, s olyan mesterien fogta a kantárt, hogy öröm volt nézni.

– Egy császár született – gondolta magában az anyacsászárné. – És ő az én fiam!

Amikor a két lovas a mező túlsó végében megállította hátasukat, Ce-hszi integetett nekik kendőjével, majd udvarhölgyei kíséretében távozott.

*

Másnap a fagyos, szürke hajnal a megemelt pulpitusra állított trónusán ülve találta a két özvegy császárnét. Ez volt a Nagytanács audienciájának órája, és a két császárné ezt megelőzően leengedte az áttetsző sárga függönyt, amelyen át kiláltak, anélkül, hogy őket látták volna – így figyelték a rangjuk alapján egymás után érkező tanácsosokat. Kung herceg lepett be elsőként. Ezt követően a főeunuch feladata volt bejelenteni a tanácsosokat, és még Kung hercegnek is meg kellett várnia, amíg elkiáltják nevét – de ma a herceg nem így tett, amire a Császári Anyához hajló Li Lien-jing hívta fel a figyelmet:

– Fenség, nem az én dolgom ugyan, de mivel mindig ügyelek méltóságodra, észrevettem, hogy Kung herceg

anélkül lépett be, hogy megvárta volna, amíg szólítják a nevét – suttogta.

Az eunuch annyira ráhangolódott úrnője hangulatára és gondolataira, hogy ezúttal is megérezte, a császárné orrol Kung hercegre.

Az anyacsászárné úgy tett, mintha nem is figyelne oda, de Li Lien-jing tudta, hogy mindent hallott, és emlékezetének kérlelhetetlen tárházában elraktározta a herceg udvariatlanságát. Túl bölcs volt ahhoz, hogy hebehurgyán cselekedjen, amíg nem tudott mindent. Nem bízott senkiben, kivéve Zsung-lut, még akkor is, ha a férfi egy másik nőt vett feleségül.

Az efféle gondolatokat félretette. Az intrikákra mindig éberem kell figyelnie saját biztonsága érdekében, de ennek az ideje még nem jött el. Kung herceg, aki a Tiltott Város falain kívül élt, kedve szerint jött-ment, míg ő mindörökre foglyul esett a falak között. Nem elképzelhető, hogy a herceg kedve szerint intrikál, anélkül, hogy ő tudna róla? Milyen biztosítéka volt a férfi becsületességére, leszámítva adott szavát?

Sóhajtott, mivel tudta, hogy örökké egyedül lesz. Azonban ezt is el kell viselnie, mert ez a sorsa.

Mellette Szakota ült gondolataiba merülve, nem látott, nem hallott semmit. Gyűlölte ezeket a hajnali audienciákat, mivel általában dél előtt nem ébredt fel. Most is leginkább arra vágyott, hogy visszabújhasson ágyába. Időközben összeült a Nagytanács. Mindannyian letérdeltek a Sárkánytrón előtt, arcukat a padlóhoz érintették, és Kung herceg nekilátott felolvasni a kezében tartott memorandumot. Jól olvasott, mély hangja ércesen szólt, tisztán formált minden szót.

– Ezen holdév negyedik hónapjában és a napév ötödik havában a tajpingnek nevezett kínai felkelők különösen sok gondot okoztak a Sanghaj városát övező vidéken. Nem elégedtek meg Nanking központú déli királyságukkal, megközelítették Sanghajt. Kisebb csapatokban még a településre is bemerészkedtek, és felégettek több házat. A sanghaji helyi hadsereg, az Örök Győztesek elűzték őket, de csak keveseket öltek

meg közülük, mivel a lázadók ismerték a vidék vízmosásait és szurdokjait, így könnyen egéruat nyertek. A parasztok megrémültek, és több mint tizenötezren összegyűltek a városban, felfordulást okozva. A külhoni kereskedők mérgesek voltak, mivel a parasztok között láttak számos olyan erős ifjút, akinek inkább a lázadók ellen kellene küzdeni, ahelyett hogy menedéket keressenek az asszonyokkal, gyerekekkel és öregekkel együtt. Annak érdekében, hogy meggyőzzék az összes ifjat az ellenállás szükségességéről, most azt javasolják, hogy egy bizonyos Gordont, egy angolt nevezzenek ki az Örök Győztesek vezéréül. Ez a Gordon félelmet nem ismerő természetéről és feddhetetlenségéről ismert. Ezt a memorandumot terjeszti a trón elé a két hadvezér, Ceng és Li.

A selyemfüggöny mögött az anyacsászárné beharapta ajkát. Nem tetszett neki, hogy Kung herceg olvasta fel a memorandumot. Tiszta és erős hangon szólalt meg:

– Hallgassuk meg, hogy a két hadvezér személyesen mit kíván a Sárkánytrón elé tárni.

A ledorongolt Kung herceg nem tehetett mást, mint behívatta az idősebb hadvezért, Cenget, aki leborult a Sárkánytrón előtt, majd az üdvözlést követően így szólt:

– Azt kérem, hogy hadvezértársam, Li Hung-csang szóljon mindkettőnk nevében, mivel ő a kiangszui tartomány kormányzója, és az ő főhadiszállása található Sanghaj városában. Habár Li Hung-csang még csak harminckilenc éves, ő a legtehetségesebb az ifjú hadvezérek között, és teljes támogatásomat élvezzi a Sárkánytrón előtt.

Anélkül, hogy megvárta volna az anyacsászárné parancsát, Kung herceg szólalt meg:

– Lépjen elő Li Hung-csang.

A függöny mögött a Császári Anya nem szólt semmit, de csak úgy fortyogott benne a düh. Addig azonban fékeznie kellett magát, amíg az államügyeket el nem rendezik. Li Hung-csang előrelépett, és leborult

az üres Sárkánytrón előtt, majd a köszöntést követően így szólt:

– Ezen holdév harmadik havában, vagy ahogy az idegenek mondják, a napév negyedik hónapjában, seregemet Sanghaj városába vezettem, feljebbvalóm, Ceng Kuo-fan parancsára. Itt azt láttam, hogy a várost nem a máshol lekötött császári seregek védik, mivel szinte az egész tartomány a lázadók kezén van, hanem az Örök Győztesek, a városi kereskedők zsoldjában álló katonák, akiket egy Ward nevű amerikai zsoldos vezetett. Ez a Ward jó katona volt, de sajnos megölték, amikor a napév kilencedik, a holdév nyolcadik havában a lázadók támadást indítottak. Ekkor egy Bourgevine nevű másik amerikai vette át posztját, de ez az ember egy kalandor. Bár a zsoldosok kedvelik, mivel mindent megoszt velük, amit zsákmányolnak, nem hajlandó alávetni magát a parancsainknak. Királynak tartja magát, és az Örök Győztesek seregét magánhadseregének tekinti, számít hűségükre, s akkor és ott háborúzik, ahol és amikor

kedve tartja. Amikor megparancsoltam neki, hogy induljon Nanking ellen, mivel felettesem üzenetet küldött, hogy a helyzet válságosra fordult és utasított, hogy küldjek erősítést, Bourgevine megtagadta az engedelmességet. Emiatt megfosztottam tisztségétől, mire megtámadta a Kereskedők Céhének kincstárát, ahol az Örök Győzteseknek szánt pénzt tárolták. Jobb kezével több őrt arcba vágott, majd utasította a katonákat, hogy vegyenek ki negyvenezer ezüsttaelt a ládákból, amivel valóban tartoztak nekik, és a pénzt szétosztotta a zsoldosok között, így még jobban megszilárdítva hűségüket. Ekkor elbocsátottam, és megfenyegettem, hogy feloszlatom az Örök Győzteseket, mivel tudtam, hogy ha vezérük nem engedelmeskedik parancsaimnak, ahogyan én engedelmeskedem felettesemnek, a katonák válnak egy új lázadás magjává.

– Így az Örök Győztesek vezér nélkül maradnak – jegyezte meg Kung herceg.

– Való igaz, nagyságos uram - felelte Li Hung-csang.

Az anyacsászárné igen nagy figyelemmel követte nyomon a memorandumot, és bár nem látta tisztán Li Hung-csangot, a selyemfüggönyön át is ki tudta venni magas alakját. Hallotta határozott és mély hangját, amint egyértelműen és világosan elmondott mindent. Ez a férfi még a hasznára lehet, s ezt el is raktározta agyában. De nem szólt semmit, bár ismét nem tetszett neki, hogy Kung herceg anélkül szólalt meg, hogy megvárta volna válaszát. Nem hibáztathatta Li Hung-csangot, amiért válaszolt Kung hercegnek, aki rangban felette állt, de a herceget hibáztathatta – és meg is tette.

– Még mindig fel akarod oszlatni a zsoldosokat? – kérdezte némi hallgatás után. A sárga függöny mögül felcsendülő tiszta hang megriasztotta mindkét férfit. Mindketten az anyacsászárné felé néztek, bár látni nem láthatták.

– Fenség, azok a katonák jól képzettek, és bár bizonyos mértékig arrogánsak, nem engedhetjük meg magunknak, hogy elveszítsük őket – felelte Li. – Azt

javaslom, hogy kérjük fel az angol Gordont, hogy legyen az Örök Győztesek vezére és vezesse csatába őket.

– Ismeri valaki ezt a Gordont? – kérdezte az anyacsászárné. Kung herceg hódolatát fejezte ki az üres trón felé.

– Fenség, én ismerem egy véletlen folytán.

– Miféle véletlen folytán?

Mindenki hallotta a fagyos hangból kicsendülő elégedetlenséget, de Kung herceg habozás nélkül felelt.

– Fenség, amikor a betolakodók elpusztították Jüan-ming-jüan palotáit, képtelen voltam megállni, hogy ne siessek oda, hátha valamilyen úton-módon még megmenthetem nemzeti kincsünket. Sajnos addigra a lángok a Mennyekig csaptak, és földi halandó már semmit nem tehetett. Miközben lesújtva álltam ott, és a szívem majdnem meghasadt, észrevettem, hogy a közelben egy magas, sápadt férfi álldogál. Angol tiszti egyenruhát viselt, egy bambuszpálcára támaszkodott,

és amikor az arcába néztem, nagy csodálkozásomra azt láttam, hogy ő is szomorú. Amikor ő is észrevett, odajött hozzám, s azt mondta, hogy szégyelli, amit honfitársai és a többi európai tettek, csak hogy kapzsiságuktól hajtva rabolhassanak, és elpusztítsák mindazt, amit nem tudnak magukkal cipelni. Kifejezetten jól beszélt a kínai nyelvet. A tükröket, a kisebb és nagyobb órákat, a tíkfából, korallból és elefántcsontból faragott paravánokat, a selymeket, a raktárakban felhalmozott kincseket...

– Hallgass! – Az anyacsászárné hangja furcsán és elfojtottan tört elő a függöny mögül.

– Fenség, láttam egy francia katonát, amint egy marok pénzzel fizetett egy császári gyöngysorért, amit másnap ezer ezüstdollárért adott el. Az aranydíszek elégték, akárcsak a tróntermet szegélyező réz és ébenfa.

– Hallgass! – csendült fel ismét a Császári Anya hangja.

Kung herceg azonban túl büszke volt, hogy engedjen, és komoran tovább beszélt.

– Fenség, ragaszkodom a jogomhoz, hogy szólhassak. Ezután Gordonhoz fordultam, és azt kérdeztem tőle: „Nem tudná visszahívni a katonáit?” – O pedig így felelt: „Miért engedte császárotok, hogy megkínózzák embereinket és tisztjeinket, akiket jóhiszeműen fehér zászlóval küldtünk, hogy fegyverszünetet kössünk, és emiatt tizennégyen meghaltak?” Fenség, mit felelhettem volna étre?

– Hallgass el! – hallatszott ismét az anyacsászárné kiáltása a függöny mögül. A düh keserűen marcangolta, mivel nagyon jól tudta, hogy Kung herceg azért tesz neki most nyíltan szemrehányást, mert ő győzte meg az immár halott császárt, hogy küldje el a mongol hadvezért, Szeng herceget az idegenek fegyverszünetet ajánló csapatának elfogására. Beharapta ajkát, és egy teljes percig hallgatott. Közben Kung herceg meghajolt a Sárkánytrón előtt, és

hátralépett a helyére. Mindenki a sárga függöny mögül felhangzó parancsra várt.

– Megadjuk az engedélyt ennek az angolnak, hogy szolgálhasson minket – mondta végül a Császári Anya, nyugalmat és határozottságot erőltetve hangjába. Szünetet tartott, mielőtt újra megszólalt volna: – Úgy látom, el kell fogadnunk még ellenségeink szolgálatát is.

Ennyit mondott, majd véget vetett az audienciának.

De amikor éjszaka visszatért palotájába, még órákon át ült merengve és magába zárkózva. Senki sem merte megkérdezni, mire gondol. Megriasztotta, hogy Kung herceg, akiben annyira bízott, megpróbálja fölébe helyezni magát. Vajon hatalma hanyatlásának előjele ez? Gondolatai az eltelt éveket járták sorra, jó és rossz ómenek után kutatva. Eszébe jutott, hogy a napév negyedik havának huszonhatodik napján furcsa homokvihar támadt, ami szokatlan volt ezen a vidéken ebben az évszakban. Az ég elfeketedett, és hatalmas, sötét poroszlopok zúdultak alá a hurrikánerejű szél

szárnyán. A Peking és Tiencsin közti nyolcvan kilométer hosszú, öt és fél méter széles s több mint két méter mély csatornát eltömte a por, a bárkákat homokhalmok terítették be. A vihar tizenhat órán keresztül dühöngött, és számos utazó odaveszett. Egyeseket a szél fújta bele a vízmosásokba, ahol megfojtotta őket a por. Sokan mindörökre megvakultak azok közül, akiknek sikerült átkecmeregniük a feketeségen, míg mások megőrültek. A palotában már délután három órakor meggyújtották a lámpásokat. Éppen itt, a palotában dühöngött a legfurcsábban a vihar – amikor az egyik porfelhő eloszlott, előtűnt a makulátlanul ragyogó kék ég, majd a következő pillanatban újabb sötét felleg takarta el.

Amikor a vihar véget ért, és a homokdombokat többnapos munkával eltakarították, a csillagászok tanácsa jelentést küldött a trónnak, amelyben beszámoltak arról, hogy a fergeteg fontos ómen. A csillagok állása azt jelzi, hogy hatalmas küzdelem alakul ki az országban, s bár sokan életüket veszítik,

egy Nyugatról jött idegen forgószélként csap majd le, és győzelemre viszi a császári seregeket.

Ez ötlött most a császárné eszébe, ami megnyugtatta és ismét jókedvre derítette. Nem, nem fog elbukni. A győzelmet megjósolták, és milyen győzelemről lehet szó, ha nem a déli lázadók felettiről? Talán nem Gordon volt a Nyugatról jött idegen? Kitől kellene félnie neki, a császárnénak? Majd bebizonyítja Kung hercegnek, hogy ő a régens, amíg fia el nem foglalja trónját, és rajta kívül senki se parancsolhat. Több ezer évvel ezelőtt Ké gróf a következő tanácsot adta az akkor uralkodó Vu császárnak: „Felfordulás idején a kormánynak erősnek kell lennie. A rend időszakában szelídnék kell lennie. De soha ne engedj, hogy egy herceg vagy miniszter uralkodói előjogokat bitoroljon.”

Miközben akarata ismét életelixírként járta át testét, egy gondolat ötlött az eszébe, ahogy a sötét fellegek szétváltak előtte, és a Mennyei Tekintet napsugárként ragyogta be elméjét. Nemcsak főhajtásra kényszerít

egy herceget, többet tesz annál. Fiát hamarosan a Sárkánytrónra ülteti. Ott ül majd mint császár, ő pedig a trón mögül suttogja a parancsokat, amelyeket gyermeke hangosan kimond, mintha csak az övéi lennének.

Minél hamarább nyélbe akarta ütni tervét, mivel a következő néhány napban a főeunuch titokban jelentette neki, hogy Kung herceg kétszer is felkereste Szakotát, a társrégensét. Az ott várakozó eunuchok arról számoltak be, hogy Kung herceg igencsak megróttá az özvegy anyacsászárnét gyengeségéért, és azt mondta, hogy nem kellene mindenben engednie a másik császárnénak.

A főeunuch, aki igazából örömét lelte az intrikálásban, úgy tett, mintha nehezére esne kimondani a sértő szavakat, amelyeket ki kellett mondanania.

– És akkor Kung herceg azt mondta, hogy felséged mindennap meghallgatja Zsung-lut, akinek fenséged megengedte, hogy szinte apjaként bánjon az ifjú

császárral, így, noha bánatos szívvel, némi hitelt kell adnia annak a történetnek, amelyet korábban nem volt hajlandó meghallgatni...

– Elég! – kiáltotta a Császári Anya. Felállt, köntöse csak úgy repkedett, és fekete szemének dühös pillantásával elűzte a főeunuchot. A férfi távozott, elégedetten, hogy sikerült elvetnie az intrika csíráját, mivel tudta, hogy a császárné nagyon jól tudta, miről szól az a bizonyos történet.

Az anyacsászárné még aznap délután felkereste unokatestvérét, Szakotát, az özvegy anyacsászárnét, akivel mézesmázos hangon beszélgetett, és semmi jelét nem adta annak, mit tud – szívélyesen üdvözölte régenstársát, fecsegett és ügyesen hízelgett. Majd hirtelen hangnemet és témát váltott.

– Nővérem, valójában azért jöttem hozzád, hogy megmondjam, cselekednünk kell, és le kell törnünk Kung herceg büszkeségének szarvát, mivel a herceg túlértékeli önmagát. Túllépte saját árnyékát, és egyre több hatalmat oroz el tőled. Rólam nem is beszélve.

Azonnal látta, hogy az özvegy anyacsászárné értette, mit akart mondani. A régi gyermek Szakotából még mindig maradt valami az elsorvadt testben. Vékony arcán beteges pír jelent meg.

– Látom, te is úgy érzel, akárcsak én – mondta a Császári Anya. – Emlékezz, miként szólott Kung herceg, megelőzve engem az utolsó közös audienciánkon. És ennél sokkal többre is rájöttem, most, hogy elgondolkoztam a dolgon. A trónterembe úgy lépett be, hogy meg sem várta, amíg a főeunuch bejelenti.

Az özvegy anyacsászárné gyengécske kísérletet tett arra, hogy megvédje Kung herceget.

– Számtalanszor bizonyította hűségét.

– Nem bocsátom meg neki, hogy túl sokat enged meg magának, csak azért, mert azt hiszi, hogy megmentette az életem – vágott vissza az anyacsászárné.

Az özvegy császárné ekkor némi bátorságot engedett meg magának.

– És talán nem mentette meg az életedet?

– Ha így is volt, akkor sem kellene emlékeztetnie rá - mondta a Császári Anya, és piros ajka megvetően lebiggyedt. – Hát dicsekszik egy nagyvonalú ember azzal, ami a kötelessége? Nem hiszem. De könyörgök, miként mentette meg az életem? Eljött Zseholba, amikor megparancsoltam neki? Szerintem nem. – Szünetet tartott, és vakmerően folytatta. – Rokonunk, Zsung-lu volt az, aki kicsavarta az orgyilkos kezéből a tőrt.

Az özvegy császárné hallgatott, és a Császári Anya úgy tett, mintha nem vette volna észre hallgatását. Nagy szeme diadalittasan villogott, miközben kecses kezével gesztikulálva tovább beszélt.

– És hallottad, hogy Kung herceg miként emelte fel a hangját, amikor velünk beszélt? Mintha csak ostoba asszonyok lennénk!

A Császári Özvegy erre halványan elmosolyodott.

– Én ostoba is vagyok.

– Én viszont nem – közölte az anyacsászárné. – Mint ahogy te sem... nem hagyom, hogy az legyél. De tegyük fel, hogy ostobák vagyunk, csak mert a férfiak szerint minden asszony ostoba, pedig azok ostobák, akik így gondolkoznak, de Kung hercegnek még ekkor is alázatosan és udvariasan kellene viselkednie, mivel mi vagyunk a régensek, saját jogunknál fogva császárnék, s ezáltal többek egyszerű asszonyszemélyeknél. Azt mondom neked, nővérem, hogy ha nem törjük le ennek a hercegnek szarvát, egy napon elorozza a régensséget, minket meg bebörtönöz egy titkos szobába ezek között a falak között. Akkor ki ment meg minket? A férfiak a férfiakat követik, és sorsunkat sosem tudja meg senki. Velem együtt kell cselekedned, Szakota.

Ce-hsi régenstársa gyermekkori nevét mondta ki, és fekete szemöldökét összehúzva meredt unokatestvérére. Szakota visszahőkölt, mint ahogy mindig is tette, és sietve egyetértését fejezte ki.

– Cselekedj úgy, ahogy a legjobbnak tartod.

Miután megkapta a félénk beleegyezést, a Császári Anya felállt, kifejezte hódolatát és távozott, miközben az udvarhölgyek messziről lestek a két császárnét. Látni látták őket, de túl messze voltak ahhoz, hogy bármit is halljanak.

De még Ce-hszi, ez a merész és gyönyörű asszony is tudott várni, ha tervét már tökéletesítette. Várakozott hát, miközben gondolatai szárba szökkenek fejében. Arra várt, hogy a lázadókat leverjék délen, és közben véget ért az év. Az angol Gordon azonban nem rohant hebehurgyán csatázni. Nem, ő a legkisebb vereséget sem kockáztatta. Büszke visszafogottsággal azt kérte, hogy felderítést hajthasson végre Sanghaj vidékén, mielőtt elvállalná az Örök Győztesek vezetését, hogy jobban megismerje, mivel kell a későbbiekben szembenéznie. Bár az anyacsászárné türelmetlen volt, adott neki időt. Mivel Gordon lassan tette meg az előkészületeket, addig egy kevésbé tehetséges fehér embert neveztek ki posztjára, egy fontoskodó kis embert, aki csak saját dicsőségét hajszolta. A

soknemzetiségű zsoldosokból álló, összesen huszonötezer főt számláló seregével, az Örök Győztesekkel, és kétszer ennyi császári katonával ostrom alá vette Tajtan fallal körülvett városát Sanghaj közelében, arról álmodozva, hogy beveszi a várost, és utána Nankingra támadhat. Azonban annyira ostoba volt, hogy meg sem nézte, milyen állapotban van Tajtan, hanem hitt annak a kínai mandarinnak, aki azt mondta, hogy a városfalat jobbára csak kiszáradt árok veszi körül. Amikor azonban egy hajnalon embereivel át akart kelni rajta, rá kellett ébrednie, hogy az árok több mint tíz méter széles, tele van vízzel, és sehol egy csónak, amin átkelhetnének rajta. Ennek ellenére azt a parancsot adta embereinek, hogy valahogy keljenek át az árkon a bambuszlétrákkal, amelyeket a falak megmászására hoztak, de az árok közepén a létrák eltörték, sokan a vízbe estek és megfulladtak, miközben a városfalról a lázadók a

vízbe fúltakon gúnyolódtak, és puskatűzzel fogadták azokat, akik átjutottak.

– Ó, milyen jót neveltünk! – dicsekedtek a lázadók a győzelem után. – Néztük, ahogy az Örök Győztesek egyre közelebb érnek a patakhoz, amelyen nem ívelt át híd. Milyen jót neveltünk, amikor láttuk, hogy létráik szétroppannak, és ők beleesnek az árokba! A Mennyek Királya nevetett a legjobban! „Miféle hadvezér az, aki egy város elfoglalására küldi embereit, de előtte nem nézi meg, hogy van-e víz az árokban?” Ezt kiáltotta. Ezután haragra gerjedt, amikor észrevette, hogy milyen csekély létszámú ellenség indult ellenünk. „Azt hiszik, hogy gyávák vagyunk?” Ezt kérdezte tőlünk, majd ránk ripakodott: „Ébredjetek és üzzéteket el ezeket az ördögöket a földünkről!” Mi pedig felkeltünk, és egyszerre kiabálni kezdtünk, rettenetes hangon: „Vért, vért, vért!” Majd megrohantuk az ostoba Örök Győzteseket, és addig kergettük őket, míg

mind meg nem haltak vagy szét nem szóródtak, köztük az angol tisztek is. Ezek az angolok rosszul tették, hogy átlépték a maguk szabta határvonalat, mert megtanítottuk nekik, mi a szenvedés. Egyben köszönetet mondunk az angol kapitánynak a fegyverekért, amelyeket hátrahagytak nekünk, meg a harminckét ágyúért, amelyek most a várfalon állnak, hirdetve diadalunkat. El nem lehet képzelni, mennyire ostoba volt, mivel a kisebb ágyúkat előbb vitette el, mint a nagyobbakat, így azoknak a visszavonulását már nem fedezte semmi. A császári seregek pedig nehogy azt higgyék, hogy egyedül őket segítik a külhoniak. A mi seregeinkben is vannak fehérek, így például a tajtani ágyúknál egy francia parancsnokol. Mi bezzeg nem lépjük át a határvonalat, de megvédjük országunkat, és elpusztítjuk azokat, akik ellenünk törnek.

Amikor ez a rettenetes hencegés eljutott a Sárkánytrónhoz, a Császári Anya felpattant dühében,

és követeket küldött Gordonhoz, parancsot adva neki, hogy azonnal vegye át az Örök Győztesek és a császári seregek vezetését, és bosszulja meg a trón tajtani vereségét. Gordon engedelmeskedett, de egyedül esze ágában sem volt bosszút állnia a városon, így inkább nem hallgatott senkire, hanem még annyi időt próbált nyerni, amennyit szükségesnek ítélt ahhoz, hogy megvívja a csatát. Arra képezte ki embereit, hogy ott mérjenek váratlan csapásokat az ellenségre, ahol nem számítanak rá, gyorsan és határozottan változtassanak helyet, mindig győzelmet aratva, míg védekezésre nem készítetik a lázadókat. A lehető legszorosabban együttműködött Li Hungcsanggal, minden erejüket összevonva a kulcsfontosságú Csanzu és Kvinszan városokban, Sanghaj közelében, ahonnan Gordon fokozatosan tört előre a győzelem felé.

Közben Kung herceg, akit lecsillapított az anyacsászárné szelídsége a válság alatt, elfeledkezett a korábbi megrovásokról, és körültekintően járt el,

valamint kezdte megszokni a császárné módszereit, de a korábinál egyre gyakrabban feledkezett meg apró udvariasságokról. A császárné mindezt látta, de nem szólt semmit, egészen addig, míg egy napon a herceg, akinek gondolatai az államügyek körül keringtek, hivatlanul felállt térdelő helyzetéből a császárné audienciáján. Ce-hszi egy tigris gyorsaságával csapott le rá.

– Megfeledkezel magadról, herceg! – mondta kevélyen, és összeráncolta szemöldökét. – Talán nem az a törvény és szokás, amelyet még őseink írtak elő, hogy mindenkinek le kell térdelnie a Sárkánytrón előtt? Cselt szősz a régensek ellen! - Az eunuchokhoz fordult. – Hívjátok az öröket, és fogassátok el Kung herceget!

Kung herceg annyira meglepődött, hogy csupán elmosolyodott, mert azt hitte, a Császári Anya tréfál. Ám a várakozó eunuchok hallották a parancsot, és sietve hívták a Császári Gárdát, akik megragadták a herceget, hogy erőszakkal távolítsák el a teremből.

A herceg tiltakozott.

– Hogyan... ennyi év után?

A császárné még panaszkodását sem volt hajlandó végighallgatni.

– Bármennyi év teljen is el, nincs senki, még ha rokonom is. nincs senki, de senki, aki megszegheti a Sárkánytrón törvényét.

A herceg hosszú pillantást vetett rá, és ellenkezés nélkül tűrte, hogy elvezessék. A császárné még ugyanezen a napon kiadott egy ediktumot saját és a Császári Özvegy mint régensek neve alatt, amelyet a császári pecséttel hitelesített. A dekrétum így szólt: „Mivel Kung herceg visszaélt a bizalmunkkal, és jogtalan kegyben részesítette saját unokaöccsét, amikor magas tisztséget adott neki, felmentjük főtanácsosi és összes magas tisztségének kötelességei alól, és minden adományunkat ezennel visszavonjuk. Ezzel a rendelkezéssel megfékezzük lázadó természetét és trónbitorló becsvágyát.”

Senki sem mert közbenjárni a herceg ügyében, bár sokan titokban felkeresték Zsung-lut, és arra kérték, hogy szóljon a nemes herceg érdekében, akiről senki sem hitte, hogy hűtlen lenne. De Zsung-lu nem szólt semmit – egyelőre.

– Mondjanak, amit csak akarnak – felelte nekik. – Majd rájön a császárné, hogy a nép nem helyesli a változást. Elég bölcs ahhoz, hogy ne akarja ráerőszakolni akaratát a népre.

Egy hónapig mindenki csak várt, és valóban, a nép mindenfelé egyre hangosabban panaszolta, hogy a Császári Anya és régens igazságtalanul bánt a néhai császár fivérével és hűséges alattvalójával. Felidézték, hogy Kung herceg miként kockáztatta életét és maradt a fővárosban, amikor a néhai császár elmenekült, és Kuj-lianggal együtt miként hozták tető alá azt az egyezményt, amely békét teremtett, és miként alkudozott újra meg újra az idegenekkel, csak hogy távol tartsa őket a háborúskodástól.

Az anyacsászárné hallotta a panaszokat, de mintha füle botját se mozgatta volna. Gyönyörű arca nyugodt maradt, akár a lótuszvirág. Titokban azonban pontosan felmérte hatalmának pontos kiterjedését, és amikor látta, hogy Kung herceg aláveti magát ítéletének, és erőfeszítést sem tesz, hogy ellenkezzen, jelezve, hogy elfogadja a korholást, és amikor meghallotta, hogy a nép egyre jobban morgolódik neve hallatán, két újabb ediktumot bocsátott ki, mindkettőt a régens császárnék nevében. Az első ediktum elmagyarázta a népnek, hogy neki kötelessége egyenlő szigorúsággal megbüntetni mindenkit, aki nem mutat alázatot a trón előtt. A második ediktumban a császárné a következőket írta: „Kung herceg megbánta gonoszságát, és elismerte hibáját. Nem vagyunk elfogultak vele szemben, csupán a színtiszta igazság vezette kezünket. Nem kívántunk nyersen fellépni egy ilyen tehetséges tanácsos ellen, vagy megtagadni magunktól egy ilyen herceg segítségét. Így hát visszahelyezzük főtanácsosi tisztségébe, de immár

nem lesz a trón tanácsadója. Megrovásban részesítjük, hogy a mai naptól engedékenységünk jutalmaként még nagyobb odaadással végezze kötelességét, és azt tanácsoljuk neki, hogy tisztítsa meg magát a gonosz gondolatoktól és a féltékenységtől."

Kung herceg tehát visszatért, és ettől fogva minden munkáját büszkén és méltóságteljesen végezte, megfelelő alázatot mutatva.

A Császári Anya ettől fogva nem engedélyezte, hogy a Sárkánytrón üresen álljon a sárga függöny előtt a fogadóteremben. Fiát ültette oda, és megtanította neki, miként szegje fel fejét, tegye kezét térdére és hallgassa a minisztereket, amint felolvassák memorandumaikat a trón előtt. A kisiúnak ott kellett ülnie, fején a császári főveggel és tetőtől talpig sárga ünnepi szaténköntösbe öltözve, amelyet ötujjú hímzett sárkányok meg rubin vállgombok díszítettek. Az anyacsászárné télen kora reggel, nyáron pedig pirkadat előtt felkeltette a gyermek császárt, és együtt indultak az audienciára. Ha szép volt az idő, gyalog

mentek, mivel a császárné szeretett gyalogolni, de ha hidegre fordult az időjárás, palankinban utaztak. A fogadóteremben azután elfoglalták helyüket, a kisfiú a trónon, az asszony pedig a sárga függöny mögött, de olyan közel fiához, hogy bármikor fülébe súghasson.

Amikor egy dagályos herceg adta elő mondókáját, vagy egy vénségesen vén miniszter olvasta fel küszködve hosszú memorandumát, a kis császár suttogva kérdezte anyjától:

– Mit mondjak, anyám? – és a császárné megsúgta, mit mondjon, amit a császár szóról szóra elismételt.

Így teltek az órák. A kis császár gyakran elunta magát, és csavargatni kezdte vállgombját, vagy a tekergőző sárkányok alakját követte mutatóujjával, megfélekedve arról, ki is ő valójában. Ilyenkor anyja éles hangja hasított fülébe:

– Ülj fel! Elfelejtetted talán, hogy te vagy a császár? Ne viselkedj úgy, mint egy közönséges gyerek!

Máskor olyan gyengéd volt vele anyja, hogy a kisfiú rémülten kihúzta magát, mert megrémítette a korábban sosem tapasztalt hatalom.

– És most mit mondjak, anyám?

És a császárné minden kérdésre megadta a választ.

*

A Császári Anya olyan lelkesen olvasta nagy hatalmú generálisának, Ceng Kuo-fannak a délvidékről naponta küldött memorandumait, mintha azok szerelmes levelek lettek volna. A császárnében rejlő nagyság mágnesként vonzotta a másokban meglévő nagyságot, és Zsung-lu mellett most hadvezérét becsülte a legtöbbre. A férfi nem olyan volt, mint általában a katonák: izomból és felfuvalkodottságból álló massa, hanem tudós, akárcsak apja meg nagyapja, és tehetségével bölcsesség is párosult. A császárné mégsem érzett melegséget a hadvezér iránt. Őt az érdekelte, amit tett – a csaták izgalma, a kudarc veszélye és a diadal büszkesége.

A halott császár előírt gyászideje a végéhez közeledett, és a Császári Anya teljes mértékben a lázadók leverésére összpontosított, hogy még a temetés nagy napja előtt békét teremtsen. Mindennap váltott futárok tették meg a császárváros és Nanking közötti utat, így egyetlen nap alatt hatszázötven kilométert utazott az üzenet. Minden éjjel, pontban éjfélkor, An Te-haj, a főeunuch átadta a császárnénak Ceng Kuo-fan beszámolóját az aznap történetekről, ő pedig egyedül olvasta azt a szobájában, a párnája mellé állított két nagy gyertya fényénél. Így a fagyos téli hónapokban tanulmányozhatta hadvezére mesteri stratégiáját, amelyet a parancsnoksága alá tartozó két másik hadvezér segített: Peng Ju-lin és Ceng öccse, Ceng Kuo-csuan. Ceng Kuo-fan szárazon és vízen támadta a lázadókat, és ezen az egyetlen télen több mint száz várost foglalt vissza Kiangszu, Kiangszi, Anhuj és Cseki-ang tartományokban. Több mint százezer lázadóval végeztek, a többiek pedig lassanként visszaszorultak nankingi erődítményükbe.

Mindennap pirkadatkor, még az audiencia órája előtt, a császárné felkereste az ezerfejű és ezerkezű Nagy Fehér Buddha templomát, letérdelt az Ismeretlen Forrás képe előtt, köszönetet mondott, majd segítséget kért Ceng Kuo-fannak. A papok a földre borultak, amíg imádkozott, és nem mozdultak akkor sem, amikor meggyújtotta az arany urnában a füstölőt. És Buddha meghallgatta imáit, így még ugyanannak az évnek a nyarán, a hatodik hold- és az ötödik naphónapban, a tizenhatodik napon Ceng Kuo-fan, aki addigra már elfoglalta Nanking külső sáncait, parancsot adott, hogy puskaorral töltött nagy bombákat helyezzenek el a város falai alatt, és rést ütve a falakon, emberei ezrével jutottak be a városba. Végő céljuk a Mennyei Király palotája volt, amelyet azonban kétségbeesetten védtek. Végül azonban egy puskaorral töltött hatalmas bombát lőttek az épület közepébe, az épület kigyulladt, és déli egy órakor a lángok egészen az égig csaptak, mire a palota lakói úgy özönlöttek elő, mint a patkányok. Mindenkit elfogtak és kivégeztek, kivéve a

vezért, egy bizonyos Li Van-csajt, akit élve ejtettek foglyul. Miután kikérdezték, a férfi bevallotta, hogy a Mennyei Király harminc nappal ezelőtt megmérgezte magát, és halálát eltitkolták követői elől, míg fiát királlyá nem kiáltják ki. Ezt a fiút is megölték.

Amikor a Császári Anya elolvasta a Ceng Kuo-fantól érkezett memorandumokat, egyik ediktumot a másik után bocsátotta ki, hogy a nép megtudja, a lázadók halottak. Ezt követően egy hónapos ünneplést rendelt el, majd parancsot adott, hogy a Mennyei Király testét hantolják ki, fejét vágják le és vigyék körbe a tartományokban, hogy a trón minden alattvalója láthassa és megtudja, milyen sorsra jutottak a lázadók. A lázadók túlélő vezéreit a császárvárosba hozatta, ahol kivallatták, majd kivégezték őket, lassan lenyúzva bőrüket. A császárné kihirdette, hogy ő személyesen és az ifjú császár felkeresi az összes császári szentélyt és templomot, hogy köszönetet mondjanak az isteneknek segítségükért, a császári ősöknek pedig mindig jelen levő oltalmukért.

Amikor Ceng Kuo-fan személyesen jött el jelentést tenni a trónnak, beszámolt a Mennyei Király furcsa és szánalmas tetteiről, amelyet a foglyok meséltek el kivégzésük előtt. Ez a Mennyei Király, aki igazából egy közönséges fickó volt, még akkor is nagy hangon kérkedett, amikor már tudta, hogy ügye elbukott. Csak ült trónján, és így szólt egyre kisebb számú követőjéhez: „A Legfőbb Úr eljuttatta hozzám szent rendelkezését. Az Atyaisten és az én isteni bátyám, Jézus Krisztus megparancsolta nekem, hogy ereszkedjek alá ebbe a világba és legyek minden nép s nemzetség egyetlen igaz urává. Akkor hát miért félnék? Maradjatok velem vagy hagyjatok el, ahogy nektek tetszik: ez a birodalom olyan örökség, amelyet mások védenek meg, ha ti nem, mivel millió angyal áll az oldalamon, a mennyei sereg. Akkor hogyan tudná ez az alig százezer átkozott császári katona elfoglalni a városomat?”

Az ötödik holdhónap közepén azonban már a Mennyei Király is tudta, hogy elveszett. Ekkor halálos

mérget kevert a borába, és három hajtásra kiitta. Ezután felkiáltott: „Nem az Atyaisten csapott be engem, hanem én voltam az, aki nem engedelmeskedett az Atyaistennek!” így halt meg, és testét sárkányhímzéses sárga szaténlepelbe bugyolálták, majd éjszaka, titokban koporsóban temették el saját palotáján belül. Követői azon mesterkedtek, hogy tizenhat éves fiát ültessék a trónra, de amikor a lázadók meghallották, hogy ő is meghalt, minden reményüket elvesztették, és megadták magukat.

Ceng Kuo-fan erről számolt be a fogadóteremben, a sárkánytrón előtt, amelyen most az ifjú császár ült. A sárga selyemfüggöny mögött a Császári Anya hallotta minden szavát, miközben Szakota meg se moccant mellette.

– A lázadó király teste nem bomlott még szét? – kérdezte a Császári Anya.

– Furcsamód érintetlen maradt – felelte Ceng Kuo-fan. – A kiváló minőségű, nehéz selyembrokát, amelybe becsavarták, megvédte a testet.

– Hogy nézett ki a lázadók királya? – Ismét csak a Császári Anya kérdezett.

– Nagydarab, magas férfi volt. Feje kerek, kopasz, arca széles. Szakállába sűrű csíkok vegyültek. Fejét a császári parancs értelmében tartományról tartományra viszik, testét utasításomra elégették – saját szememmel láttam a hamvakat. A Mennyei Király két bátyját élve fogták el, de ők is megzavarodtak, és szüntelenül csak azt motyogták: „Atyaisten... atyaisten...”, így hát parancsot adtam, hogy fejezzék le mindkettőt.

Mielőtt a lázadó fejét elküldték volna a tartományokba, hogy a nép megnézhesse, a Császári Anya kijelentette, hogy saját szemével akarja látni.

– Oly sok éven át folytattam háborút a lázadó király ellen, és én lettem a győztes. Saját szememmel akarom látni a legyőzött ellenséget.

A fejet egy lovas hozta el nyeregbe akasztott kosárban. Li Lien-jing átvette a mocskos sárga szaténba burkolt fejet, és saját kezében vitte a Császári Anya magántróntermébe.

A trónján ülő császárné megparancsolta Li Lien-jingnek, hogy tegye le a fejet és bugyolálja ki. Li Lien-jing engedelmeskedett, az anyacsászárné pedig dermedten nézte, amint lehull a szatén, és előbukkan a szörnyűséges arc. A Császári Anya képtelen volt levenni a szemét a rá meredő tekintetről. A szemeket nem csukták le időben, feketén és keserűen bámultak ki a vértelen arcból. A sápadt száj még sápadtabbnak látszott az őszes, gyér szakáll miatt.

A trón mellett álló udvarhölgyek köntösük ujjával takarták el szemüket, és egyikük, egy félénk, szemérmes leány, öklendezni kezdett, majd felkiáltott, hogy mindjárt elájul. Még Li Lien-jing sem tudta megállni, hogy ne nyögjön fel.

– Gazember volt, és halálában is az maradt –
dünnyögte. Az anyacsászárné felemelt kézzel
hallgattatta el.

– Furcsa és vad ez az arc-jelentette ki. – Csüggedt
és szomorú. De nem egy gonosztevő arca. Nincs
hozzá érzéked, te eunuch! Ez nem egy bűnöző arca.
Ez egy költő arca, aki megőrült, mert hite megcsalta.
O, istenem, ez annak az embernek az arca, aki
születésétől fogva tudta, hogy elveszett.

Felsóhajtott, lehajtotta fejét, és kezével egy pillanatra
eltakarta a szemét. Majd leengedte kezét, és felszegte
fejét.

– Vidd el ellenségem fejét - parancsolta Li Lien-
jingnek –, és mutassátok meg népemnek.

Az eunuch elvitte a fejet, a lovas visszarakta a
kosárba, és megkezdte hosszú útját. Minden
tartomány minden városában a fejet feltűzték egy
hosszú rúdra, hogy a nép jól láthassa, míg végül a hús
lerohadt róla, és csak a koponya maradt. És ahol
felmutatták a fejet, béke lett.

Így ért véget a tajping felkelés az 1865. napévben. Ez a kegyetlen háború tizenöt éven át dühöngött a birodalom kilenc tartományában, és húszmillióan veszítették életüket: vagy a harcokban, vagy az éhezéstől. A Mennyei Király sehol sem maradt sokáig, hogy kiépítse királyságát, hanem újra és újra útra kelt követőivel, gyilkolt és fosztogatott – követői között pedig akadt számos gyökértelen fehér ember, akik elvesztek saját népük számára. Néhányan azonban hittek a Mennyei Királyban, lévén keresztények, vezérük pedig Krisztus nevében cselekedett. Így őket is megölték.

Amikor a nagy lázadást elfojtották a császári seregek, akiket Gordon képzett ki a hadviselésre, két kisebb lázadást is levertek – az egyiket a déli Jünnan tartományban, ahonnan adó gyanánt márványt szállítottak a Sárkánytrónnak, a másikat, a muzulmánok lázongását pedig Senszi tartományban. A nagy felkeléshez képest ezek kisebb csatározások voltak, és hamar véget ettek. Amikor az

anyacsászárné szemügyre vette a birodalmat, mindenfelé csak békét és virágzást látott, és a nép hálát adott neki, amiért tanácsainak köszönhetően minden lázadót legyőztek. A császárné tudta, hogy befolyása egyre erősödik, ezért gondoskodott arról is, hogy hatalma az udvarban is megszilárduljon, egyben biztosítva a dinasztia jövőjét.

Nem feledkezett meg az angol Gordonról sem. Mialatt Ceng Kuo-fan a császári sereget Nanking ellen vezette, Gordon az Örök Győztesekkel a Jangce alsó folyásánál levő lázadók ellen indult, ahol Li Hung-csang irányította a császári katonákat. Ha nem lettek volna Gordon győzelmei, Nanking sem esett volna el olyan könnyen, és Ceng Kuo-fan elég nagy ember volt ahhoz, hogy erről a trónnak is beszámoljon.

A Császári Anya most már kiváltképpen szerette volna látni ezt az angolt, de nem engedhetett személyes kívánságának, mivel a császári udvarba még sosem nyert bebocsáttatást egyetlen külhoni sem. Az anyacsászárné minden jelentést elolvasott róla, és

meghallgatott mindent, amit azok meséltek, akik találkoztak vele.

„Gordon erőssége a feddhetetlenségé” – írta Li Hung-csang egyik memorandumában. – „Kijelentette, hogy kötelességének tartja leverni a lázadást a nép érdekében. Még sosem láttam hozzá fogható embert. Saját pénzéből költ emberei kényelmére, és kárpótolja azoknak, akiket a lázadók kiraboltak vagy megsebesítettek. Még ellenségeink is 'nagyyszerű léleknek' hívják, és úgy tartják, hogy az ő kezétől még vereséget szenvedni is dicsőség.”

Amikor a Császári Anya kézhez kapta ezt a memorandumot, megparancsolta, hogy az első osztályú érdemérmeket adományozzák Gordonnak, és kapjon tízezer taelt a kivívott győzelemben való részvételéért. Amikor azonban a császári kincstár hordárai elvitték Gordonnak a pénzt, a fejükön cipelve azt nagy tálakban, ő visszautasította az ajándékot, és amikor a hitetlenkedő hordárok nem akartak távozni, felemelte pálcáját és elzavarta őket.

A visszautasítás híre elterjedt az egész országban, és senki sem hitte el, hogy létezik olyan ember, aki nem fogad el ilyen kincset. Ekkor Gordon elmondta, miért utasította vissza az ajándékot. Jó oka volt rá. Ugyanis Li Hung-csang, Szucsuo nagy városának visszafoglalása fölött érzett diadalmámorában, elrendelte számos ellenséges vezér leöletését, akik pedig már megadták magukat. Gordon ekkor már megígérte nekik, hogy megkíméli életüket, ha kapitulálnak, és amikor az angol rájött, hogy elárulták, s Li Hung-csang semmibe vette ígéretét, olyan dühös lett, hogy heves dühkitörésétől még Li is megrémült, és jó ideig visszavonult sanghaji házába.

– Nem bocsátok meg neked, amíg csak élek – bömbölte Gordon, és Li, aki közlről látta a fehér arcot, valóban nem látott megbocsátást a világoskék szemekben.

A megbocsátást nem ismerő Gordon pedig a következő büszke levelet intézte a Sárkánytrónhoz: „Gordon őrnagy a legnagyobb hálával fogadja

őfensége elismerését, de, tekintettel a Szucsou elfoglalásakor történetekre, a legőszintébb sajnálatára nem tudja elfogadni őfensége, a császár elismerését, és tiszteletteljesen arra kéri őfenségét, hogy fogadja köszönetét kedvességéért, ugyanakkor engedje meg, hogy elhárítsa azt."

Az anyacsászárné néhány nappal később olvasta el ezt a levelet, a Közép-tenger melletti palota télikertjében. Kétszer is elolvasta. Majd eltöprengett azon, miféle ember is ez a Gordon, akinek olyan sokat számítanak az elvei, hogy képes visszautasítani ilyen roppant kincset és nagy megbecsülést. Első alkalommal jutott eszébe, hogy talán a nyugati barbárok között akadnak olyanok, akik nem vadak, nem kegyetlenek, nem korruptak. Ott, a csendes kertben ez a gondolat a velejéig megrázta. Ha valóban vannak jó emberek is ellenségei között, akkor tényleg van oka félelemre. Ha igaza van, akkor a fehér emberek erősebbek, mint gondolta, de ezt a félelmét mélyre temette magában, egész hátralevő életében.

A Császári Anya hosszú napokon át tartóztatta Ceng Kuo-fant a városban, miközben azon töprengett, milyen jutalomban részesítse bátorságáért és sikeréért – mostanra a dölyfös asszony már nem kérte ki sem a hercegek, sem a miniszterek tanácsát, és végül úgy határozott, hogy a hadvezér a nagy északi Csili tartomány alkirályává neveztessék ki, és ezentúl Tiencsin városában éljen. Az új év első holdhónapjának tizenhatodik napján a császárné udvari fogadást adott, és a pazar lakoma során Ceng Kuo-fan mindvégig a legmagasabb tisztségnek járó helyet foglalta el, az udvari színészek pedig hat neves színdarabot adtak elő. Csak az ünneplés vége felé kérte meg a császárné Ceng Kuo-fant, hogy induljon Tien-csinbe és pihenje ki fáradalmait.

A hadvezérre egyelőre nem a béke várt, mivel a városban hirtelen lázongás robbant ki a francia apácák ellen. Az árvaházat működtető apácák jutalmat ajánlottak mindazoknak, akik gyermekeket hoznak

hozzájuk, ami zűrzavarhoz vezetett, mivel elharapódzott a gyerekrablás. Gonosztevők kisgyerekeket adtak el az apácáknak, akik azt se kérdezték, hogy ki fia-borjai, és amikor megjelentek a szülők visszakövetelve gyerekeiket, az apácák nem voltak hajlandók visszaadni őket, mivel már fizettek értük.

A Császári Anya ekkor ismét Ceng Kuo-fanért küldetett.

– És ezek az idegenek miért akarnak gyerekeket?

– Fenség – felelte Ceng Kuo-fang –, a magam részéről úgy vélem, hogy meg akarják téríteni őket, de sajnos az utcák népe tudatlan s babonás, és azt beszélik, hogy az idegenek varázslatos orvosságaikat emberi lények szeméből, szívéből és májából készítik, és az apácáknak emiatt van szükségük a gyerekekre.

A császárné ennek hallatán döbbenten felkiáltott:

– Lehet, hogy így van! Hadvezére azonban megnyugtatta.

– Nem hinném, hogy így lenne. Az apácák gyakran vesznek magukhoz félholt koldusgyerekeket, akiket az utcán találnak, vagy keresnek újszülött lányokat a nagyon szegény családok körében, akiket szüleik kitesznek az út szélére, hogy ott haljanak meg. Ezek a gyerekek már menthetetlenek, de az apácák mégis befogadják és megkeresztelik őket, ami olyan, mintha megtérítették volna őket. Amikor meghalnak, keresztény temetőbe kerülnek, és az apácák érdemének tekintik, hogy milyen sokakat megtérítettek.

A császárné nem tudta, hogy Ceng Kuo-fannak igaza van-e vagy sem, mivel a hadvezér türelmes ember volt, aki még ellenségeiről sem tételezett fel rosszat. Mindenesetre még ugyanabban az évben, az ötödik hónapban az istenek átka elérte a francia apácákat Tiencsin városában. Az árvaházban sok gyermek meghalt, és a hangoskodók meg bajkeverők tömege, akik Magasztos Csillagoknak nevezték magukat, mindenfelé azt terjesztette, hogy az idegen apácák öldösik a gondjaikra bízott gyerekeket. A nép

erre haragra gerjedt, és az apácák félelmükben beleegyeztek, hogy egy gondosan kiválasztott férfiakból álló bizottság bemenjen az árvaházba, és meggyőződjön arról, hogy az valóban az irgalom és nem a halál háza. Sajnos a francia konzult viszont ez a vizsgálódás bőszítette fel, és elzavarta a kiválasztottakat, hiába intette Csung-huo, a tiencsini vámhivatal szuperintendánsa, hogy ez veszélyes lépés. Az idegen férfi azonban túl büszke volt ahhoz, hogy tárgyaljon vele, és azt követelte, hogy egy magas rangú tisztet küldjenek a konzulátusra. Bár a városi magisztrátus mindent megtett, amit csak tudott, hogy lecsillapítsa a népet, az emberek egyre dühösebbek lettek. Megjelentek az idegen apácák templománál és az árvaháznál, tűzzel és fegyverrel fenyegették meg őket, mire az ostoba francia konzul pisztollyal a kezében kirohant az utcára, hogy megmentse az apácákat. A tömeg azonban leteperte, és ismeretlen módon végzett vele, mivel többé senki sem látta.

Kung herceg ekkor Ceng Kuo-fan segítségére sietett, és ügyességét latba vetve tárgyalásokat kezdett – a véletlen és a szerencse folytán a franciák éppen hadban álltak a poroszokkal, és az otthoni gondok miatt hajlandóak voltak lezárni a tárgyalásokat. Az anyacsászárnénak még így is négyezer ezüstdaemt kellett fizetnie a Császári Kincstárból a halott franciáért és az apácáknak okozott rémületért, a tiencsini vámhivatal szuperintendánsának, Csung-huónak pedig Franciaországba kellett mennie, hogy bocsánatot kérjen a trón nevében.

Mielőtt Ceng Kuo-fan véget vethetett volna ennek a problémának, a Császári Anya ismét érte küldetett, mivel délről olyan memorandumot kapott, amelyben komor hírek álltak. Habár a Mennyei Király meghalt, Nanking városában és négy tartományban még mindig nem állt helyre a béke, és a sokévnnyi lázadást követően a nép annyira nyughatatlan és kotmányozhatatlan lett, hogy meggyilkolták az alkirályt. Az anyacsászárné emiatt sietve Ceng Kuo-fanért

küldetett, és megparancsolta neki, hogy foglalja el a halott helyét Nan-kingban. A fáradt, idősödő hadvezér arra kényszerült, hogy elhagyja posztját, és a fővárosba menjen. Pirkadatkor ismét a császári fogadóteremben térdelt a trón előtt egy vánkoson, amelyen az ifjú császár ült. A sárga selyemfüggöny mögött a két császárné már elfoglalta saját trónusát – jobbra ült a Császári Anya, balra pedig régenstársa.

Amikor a térdeplő hadvezér meghallotta, hogy a Császári Anya azt parancsolja neki, térjen vissza délre, és Nanking al-királyaként foglalja el új tisztségét, azt felelte, hogy nincs jól, szeme is gyengül, és ezért könyörögve kéri a császárnét, mentse fel a feladat alól.

A függöny mögül a császárné félbeszakította.

– Bár szemed gyengül, még mindig felügyelheted azokat, akik a parancsnokságod alatt állnak.

Nem hallgatta meg hadvezére kérését. Ekkor a férfi emlékeztette arra, hogy még Csili tartományban sem rendezte el a felfordulást, amit az okozott, hogy a francia tisztet Tiencsin-ben kínai csirkefogók

meggyilkolták, amikor az védeni akarta az apácákat, akik történetesen honfitársnői voltak.

– Még mindig nem végeztetted ki ezeket a semmirekellőket?

– Fenség, a francia miniszter és barátja, az orosz miniszter ragaszkodik ahhoz, hogy megbízottjaik jelen legyenek a lefejezéseken, és ők még nem étkeztek meg. Segédtsztemet, Li Hung-csang hadvezért hátrahagytam, hogy fejezze be az ügyet. A lefejezéseknek tegnap le kellett zajlaniuk.

– Ó, ezek az idegen misszionáriusok meg papok! – kiabálta az anyacsászárnő. – Bárcsak kitilthatnám őket birodalmunkból! Amikor elfoglalod tisztségedet Nankingban, nagy és képzett sereget kell felállítanod, hogy kordában tartsd a népet, amely gyűlöli az összes idegent.

– Fenség, szándékomban áll erődöket építeni végig a Jangce mentén – felelte Ceng Kuo-fan.

– Azok a szerződések, amelyeket Kung herceg kötött az idegenekkel, kifejezetten bosszantóak – folytatta a

Császári Anya. – Különösen bosszantóak a keresztények, akik úgy járnak-kelnek mindenfelé, mintha az övék lenne az egész ország.

– Fenség, ez így igaz. – Ceng Kuo-fan még mindig térdelt, és mivel az etikettnek megfelelően fedetlen fejjel kellett térdepelnie, érezte, hogy a fagyos hajnal hidege belopózik csontjaiba. Azonban továbbra is udvarias maradt és egyetértését fejezte ki. – Igaz, hogy a misszionáriusok mindenfelé gondokat okoznak. Elnyomják azokat, akik nem kívánják az idegen vallás kenyerét enni, és a misszionáriusok mindig megvédik híveiket, a konzulok pedig a misszionáriusokat. A következő évben, amikor eljön az ideje annak, hogy felülvizsgáljuk a franciákkal kötött szerződésünket, gondosan át kell tanulmányoznunk, hogy mekkora teret engedünk a vallási térítésnek a nép körében. A Császári Anya egyre indulatosabb lett.

– Nem értem, miért van szükség itt egy idegen vallásra, amikor három jó vallással már rendelkezünk.

Én sem tudom, fenség – felelte az idős hadvezér.

Némi hallgatás után az audiencia véget ért, és mivel erre az évre esett Ceng Kuo-fan hatvanadik születésnapja, a Császári Anya nagy lakomát rendezett a tiszteletére, és számos gazdag ajándékban részesítette. Írt egy verset is neki saját lendületes kézírásával, amelyben dicsőítette korát és eredményeit, és a verssel együtt elküldött neki egy faragott táblácskát, amelyen a következő felirat volt olvasható: „Fenséges támaszunknak és védelmező sziklatömbünknek”. Ezenkívül küldött neki egy arany Buddha-képmást, egy szantálfából készült, jadeberakásos jogart, aransárkányokkal hímzett köntöst, tíz tekercs császári selymet és tíz tekercs kreppselymet.

Ceng Kuo-fan olyan hatalmas tekintélynek örvendett, hogy a nép nyugtalansága már attól csillapodott, hogy belépett a nankingi alkirály palotájába. Első feladata az volt, hogy megtalálja az előző alkirály gyilkosát, majd megnyúztatásra ítélje. Nyilvános kivégzésre került sor, mivel úgy vélekedett, hogy jó, ha a nép saját szemével

látja, hogy mi vár az ilyen bűnözőkre. A tömeg néma csendben figyelte, amint az erős hóhéras kése belehasít a merénylő élő testébe, húsát csíkokra hasogatja, csontjait darabokra töri.

Ezután a nép visszatért mindennapi elfoglaltságaihoz és szokásos mulatságaihoz. A virágcsónakok ismét rendszeresen járták a Lótusz-tavat, a bájos kurtizánok ismét zengték dalaikat és játszottak hárfájukon, miközben ügyfeleik hallgatták őket és lakmároztak. Ceng Kuo-fan elégedetten látta, hogy visszatért a régi, békés élet, és jelentette a Sárkánytrónnak, hogy délen ismét minden olyan, mint volt a nagy tajpingfelkelés előtt.

Ám minden megbecsültsége, magas rangja és feddhetetlensége dacára sem adatott Ceng Kuo-fannak hosszú élet. A következő év tavaszán az istenek lesújtottak rá, amikor éppen úton volt hintójában, hogy találkozzon egy miniszterrel, akit az anyacsászárné küldött hozzá üzenettel Pekingből. Szokása szerint egyedül utazott, közben bizonyos

passzusokat olvasott fel magának a konfuciánus klasszikusokból. Egyszer csak azt érezte, hogy nyelve elzsibbad. Intett kísérőinek, hogy vigyék vissza a palotába. Kábának és zavartnak érezte magát, foltok ugráltak a szeme előtt, és három napig némán hevert ágyán.

Még kétszer sújtottak le rá az istenek, mire hívatta fiát, és nagy nehézségek árán a következő parancsot adta neki:

– Hamarosan átlépek a Sárga Forrásba. Ó, jaj, haszontalan voltam, mivel oly sok befejezetlen feladatot és gondot hagyok hátra. Azt parancsolom neked, hogy vezértársamat, Li Hung-csangot ajánld helyemre az anyacsászárnénak. Én most már olyan vagyok, akár a reggeli harmat, amely gyorsan szétfoszlik. Amikor eljön a vég, és koporsómba kerülök, temetésem a régi rítusok szerint és buddhista énekek kíséretében történjék.

– Atyám, ne beszélj a halálról! – kiáltott fel a fia, és könnyek csorogtak végig az arcán.

Erre Ceng Kuo-fan mintha új életre ébredt volna, és azt kérte, vigyék a kertbe, hogy gyönyörködhessen a virágzó szilvafákban. Ekkor újra lesújtott rá az ég, de ezúttal már nem vitték vissza ágyába. A hadvezér azt kérte, hogy szállítsák az alkirály fogadótermébe, és amikor odavitték, azt kérte, ültessék az alkirály trónjára, és amikor ott ült, mintha csak audienciát tartana, eljött érte a halál.

Halála pillanatában nagy jajveszékelés tört ki a városban, mert egy hullócsillag zuhant alá az égből. Mindenki látta, és attól féltek, ez nagy katasztrófát jelent. Amikor meghallották, hogy az alkirály meghalt, mindenki úgy érezte, mintha apját veszítette volna el.

A Császári Anya, amikor két nappal később meghallotta a szörnyű hírt, lehajtotta fejét, és egy ideig némán sírt. Majd így szólt:

– Ne legyenek mulatságok, sem lakomák, sem színdarabok három teljes napig, míg a gyász tart.

Dekrétum tudatta az egész országban, hogy templomot kell építeni minden tartományban ennek a

nagy és jóságos férfiúnak a tiszteleteié, aki békét teremtett a birodalomban.

A harmadik nap estéjén a császárné Zsung-luért küldetett, aki magánfogadótermében kereste fel, és letérdelt a császárné előtt. A császárné ezt kérdezte tőle:

– Mit gondolsz erről a Li Hung-csangról, akit Ceng Kuo-fan ajánlott a helyére?

– Fenség, minden más kínainál jobban bízhatok Li Hung-csangban. Bátor és felvilágosult férfi, és minél jobban támaszkodsz rá, ő annál hűségesebb lesz a trónhoz. Mindazonáltal gyakran és bőkezűen halmozd el ajándékokkal.

A császárné meghallgatta, és nagy szeme vágyódva tapadt a férfi arcára.

– Te vagy az egyetlen, aki nem kérsz jutalmat azért, amit értem teszel.

Amikor látta, hogy nem fog tudni választ kihúzni a másiktól, megérintette a némán előtte térdeplő férfi vállát legyezőjével, és így szólt:

– Imádkozom azért, hogy óvd egészségedet, rokon. Melletted Ceng Kuo-fant becsültem a legtöbbre, és most, hogy ő eltávozott, azért reszketek, nehogy az istenek valami ismeretlen okból megfosszanak engem minden támaszomtól és segítségemtől.

– Fenség, számomra mindig ugyanaz maradsz, aki voltál, együtt töltött gyerekkorunktól kezdve.

– Állj fel. Emeld fel arcod.

Zsung-lu ekkor felállt, erős volt és magas, és egy pillanatra tekintetük egymásba olvadt.

*

A következő év őszén a császári csillagászok tanácsa kijelölte a néhai császár temetésének napját. A halál és a temetés között eltelt néhány évben az ékköves koporsó a palota egy eldugott részében álló templomban nyugodott, de most a legünnepélyesebb előkészületeket tették a császár temetésére. Az új kripta építése öt évet vett igénybe, és a császárné megújult bizalmának jeleként Kung hercegre bízta a hatalmas összeg összegyűjtésének feladatát. Kung

herceg panasz nélkül végezte munkáját, bár igen komoly erőfeszítésre volt szükség, mivel a birodalom leggazdagabb területei, a déli tartományok, ahonnan egykor a legtöbb adó érkezett, mostanra túl szegények voltak a háború és a lázadás miatt, hogy befizessék részüket. Tízmillió ezüsttaelt gyűjtöttek egybe erővel és rábeszéléssel, adót vetve ki minden tartományra s céhre, és ebből az összegből a hercegnek ki kellett fizetnie a magas és alacsony rangú tisztviselőket, a miniszterektől, csekélyebb hercegektől és alkirályoktól kezdve az eunuchokig és adószedőikig mindenkit. Mindenkinek fizetni kellett, és Kung herceg palotájának magányában panaszkodott is emiatt gyengéd feleségének – ő volt az egyetlen, akinek ki merté önteni a szívét.

– Mégis engedelmeskednem kell a nőstény sárkánynak - sóhajtott -, mert ha újra megsértem, elpusztít mindannyiunkat.

– Ó, jaj, azt kívánom, én uram, bárcsak szegények lennénk, hogy békét leljünk – felelte felesége.

De Kung hercegnek született, így hercegeként kellett viselkednie, és ő így is tett.

Kung herceg négy évig építtette a kriptát, és nemcsak a pénz összegyűjtése miatt volt szüksége ennyi időre, hanem a nagy márvány fenevadak és -harcosok kifaragása miatt is – a szobrok párosával álltak őrt a kripta bejárata előtt. Az ötvennyolcvan tonnás márványtömböket a császárvárostól több mint 150 kilométerre lévő márványfejtőkből hozták, és mindegyik tömböt hatkerekű kocsi hozta, amely elé hatszáz lovat és öszvért fogtak. Ezek a tömbök téglalap alakúak voltak, de az ikerelefántokhoz négy és fél méter hosszú, három és fél méter széles és három és fél méter vastag márványtömböt használtak. A lovakat és az öszvéreket két vastag, dróttal befont kenderkötél közé fogták, és minden kötél ötszáz méter hosszú volt. A kocsin egy császári zászlós ült, kezében a dinasztia zászlajával, oldalán négy eunuchal. A menet félóránként megállt pihenni, és amikor eljött a pihenés vagy az indulás ideje, az egyik eunuch

megütött egy nagy rézgongot. A lovak és öszvérek előtt egy őr lovagolt, kezében jelzőzászlóval. Mind az ötven hatalmas márványtömböt így szállították, és amikor megérkeztek a kriptához, a legremekebb szobrászok vésővel és kalapáccsal azonnal munkához láttak, kifaragva a fenevadakat és embereket.

A kupolás kripta márványból készült – közepén egy hatalmas, ékkövekkel kirakott aranyemelvény állt, amelyen majd a császár koporsója pihen. Az ősz egyik tiszta és hideg napján ide érkezett meg a halott császár számos gyászoló kíséretében. A két régens, a Császári Anya és a Császári Özvegy, valamint az ifjú császár, a hercegek és az udvari miniszterek jelenlétében a koporsót az emelvényre helyezték – mindenfelé égő gyertyák és füstölők álltak. A koporsó simára gyalult és csiszolt katalpafából készült, és mielőtt lezárták volna, drágaköveket szórtak a halott császár elsorvadt testére. Rubinok, jade, indiai smaragd és egy tökéletes sárga gyöngyből font nyakék került oda. Majd a koporsó fedelét szurokkal és

tamariszkuszfából nyert ragasztóanyaggal lezárták, melynek keménysége a törhetetlen kőével vetekszik. A koporsóra Buddha-szútrákat véstek, és az eunuchok térdelő alakokat ábrázoló, bambuszvázra erősített, selyem- és papírfigurákat helyeztek rá, hogy jelképezzék azokat a hús-vér emberi lényeket, akiket az ősi és kevésbé civilizált időkben urukkal együtt temettek el, hogy az uralkodó ne legyen egyedül a Sárga Forrásban. A halott császárt első hitvesével temették el, a jelenlegi császári özvegy nővérével, akit szintén Szakotának hívtak. A császári hitves teste tizenöt éven át nyugodott a fővárostól tizenegy kilométerre fekvő falu csendes kis templomában, várva a császár halálát. Most ismét csatlakozott urához, és koporsóját a császár lábához helyezték el, egy alacsony és dísztelen emelvényen.

Amikor a papok kántálni kezdték imáikat, és a régensek meg az ifjú császár leborult a holtak előtt, mindenki visszavonult a kriptából. Csak a gyertyák égtek tovább, pislákoló fényükben izzani látszottak az

ékkövek és a kripta falát beborító festett táblácskák. A nagy bronzkaput bezárták, lepecsételték, és a gyászolók visszatértek a palotába.

A temetést követő napon a Császári Anya kiadta ediktumát, amelyben teljesen megbocsátott Kung hercegnek: „Kung herceg parancsunkra az elmúlt öt évben szorgalmasan munkálkodott azon, hogy elrendezze a néhai császár temetését. Illemtudóan és serényen dolgozott, így bánatunkat némileg enyhítette a császári kripta pompája, valamint a temetési szertartás ünnepélyessége. Emiatt, hogy Kung herceg tisztos nevének fehér jade-ját ne szennyezzék be az uralmunk alatt kelt feljegyzések, elrendeljük, hogy a korábbi elbocsátásáról szóló beszámoló töröltessék, ő maga pedig ismét visszakapja teljes megbecsültségét. Ezzel jutalmazzuk hű szolgánkat, és neve legyen mindörökké makulátlan.”

A nap végén a Császári Anya egyedül sétálgatott kedvenc kertjében. Nyugalmas őszi este volt, a halványzürke eget a naplemente halvány

rózsaszínűre festette. A császárné mélabúsan, de nem szomorúan sétált – nem érzett már bánatot. Lelkébe befészkelte magát a magány, de ehhez is hozzászokott már. Ez volt a nagyság ára, amiért mindennap, minden éjjel fizetett. Asszony volt, és egy pillanatra túlságosan élénk képzeletében egy házat látott, egy otthont, melyben egy férfi élt egy nővel és gyerekeikkel. Eunuchja jelentette, hogy Zsung-lunak a mai gyásznapon fia született. Mej úrhölgy pirkadat előtt, három órakor egészséges fiúgyermeknek adott életet. A Császári Anyának ezen a szomorú napon újra és újra eszébe jutott a gyermek. Zsung-lu azonban ott állt a gyászolók között, és a császárné nem látott örömet az arcán. Kötelessége volt nem kimutatni örömét, de majd ha éjszakára visszatér a házába, vajon kordában tartja-e örömét? Ezt már soha nem fogja megtudni.

A császárné lassan lépdelt a későn virágzó krizantémok szegélyezte ösvényen, az apró pincsik, amelyekkel játszózni szokott, hűségesen követték

együtt az erős mongol kutyákkal, amelyek éjjel-nappal őrizték. Majd, ahogy oly gyakran megtette már korábban is, összeszedte akaraterejét, és képzeletét ismét legyúrte, hogy az előtte álló hatalmi feladatokra összpontosíthasson.

*

Két nyárral később egy napon, azt követően, hogy a Császári Anya az udvart a Tengeri Palotába költöztette, hogy élvezhesse a kerteket, éppen a trónján ülve nézte a Császári Színház egyik előadását. Nem valami ősrégi darab volt, hanem egy újabb keletű, amelyet valamelyik szellemes tudós írt kétszáz évvel ezelőtt – a műben szerepelt egy nagy orrú európai gonosztevő, egy portugál tengerészkapitány, aki hatalmas kardot kötött a derekára, és orra alatt hollószárnyakként meredezett bajusza. A hős a kínai udvar miniszterelnöke volt, akinek szerepét a főeunuch. An Te-haj játszotta, méghozzá zseniálisan.

Li Lien-jing, aki eddig hangosan nevetett, hirtelen elnémult, felpattant a császári úrnője mellett álló

zsámolyáról, és megpróbált nesztelenül kisurranni. A Császári Anya mindent látó szeme azonban jelezte, hogy jöjjön vissza, aminek az eunuch némileg szégyenkezve eleget is tett.

– Hova mész? – érdeklődött a császárné. – Ezt követeli talán a tisztelet, amikor előljáród éppen a színpadon szerepel?

– Fenség – felelte suttogva Li Lien-jing –, ennek az idegen gazfickónak a látványa eszembe juttatta az ígéretemet, amelyet tegnap tettem az ifjú császárnak, és amitől eddig megfeledkeztem.

– Mi az?

– Valahol hallott arról, hogy az idegeneknek van egy olyan fogata, amely ló vagy ember nélkül fut, és arra kért, hogy vegyek neki egyet. De hol találok ilyen fogatot? Érdeklődtem a főeunuchnál, és ő azt mondta, hogy talán akad egy az idegenek boltjában, a Követség utcában. Oda tartok most.

A császári anya összeráncolta gyönyörű barna szemöldökét.

– Megtiltom! – kiáltotta.

– Fenség, könyörgök, hiszen magad is tudod, hogy az ifjú császár milyen indulatos: meg fog veretni – próbált hízelegni az eunuch.

– Majd megmondom neki, hogy én tiltottam meg – közölte a császárné. – Már nem gyerek többé! Nincs szüksége efféle játékszerekre!

– Fenség, én mondtam, hogy játék, mivel tudom, hogy nincs remény rá, hogy országunkban bárhol is ilyen szellem-fogatot találjunk – esdekelt Li Lien-jing.

– Játék vagy sem, akkor is az idegenek alkotása – makacskodott a császárné. – És én megtiltom. Ül le.

Li Lien-jing nem tehetett mást, mint engedelmeskedett és leült, de többé már nevetett, bár An Te-haj még önmagát is túlszárnyalta, hogy megnevetesse a Császári Anyát. De a császárné sem nevetett, és nagyjából egy óra elteltével, miközben arca mindvégig komoly maradt, jelezte hölgyeinek, hogy visszavonul. Visszatért palotájába, majd némi töprengés után a főeunuchért küldetett.

A magas és jóképű, bár már hízásnak indult férfi meg is érkezett. Merész, sötét szemét lesütötte, amit a császárné igencsak okosnak tartott, bár tudta, hogy a főeunuch tekintete igencsak arcátlanul szokott kalandozni másfelé. Gyakran pletykálták, hogy An Te-haj nem is igazi eunuch, és még gyermekeket is nemzett a császárváros falai között, de a Császári Anya nem kutakodott utána, mivel nem érdekelte különösebben a dolog. Most szigorú tekintettel meredt csatlósára.

– Hogyan merészeltél Li Lien-jinggel összeesküvést szőni?

– Fenség – kapkodott levegő után az eunuch. – Én? Miféle cselszövést, fenség?

– Idegen szellemfogatot akartatok hozni a fiamnak! A főeunuch úgy tett, mintha nevetne.

– Fenség, ez cselszövést? Csupán a császárt akartam szórakoztatni.

– Tudod, hogy nem akarok idegen játékokat a közelében - mondta a császárné továbbra is

szigorúan. – Vagy talán lelke távolodjon el saját népétől?

– Fenség, esküszöm, eszembe se jutott ilyesmi – könyörgött a főeunuch. – Mindent megteszünk, amit a császár kíván. Talán nem ez a kötelességünk?

– Akkor nem, ha helytelen dolgot kíván – mondta a császárné rendíthetetlenül. – Mondtam neked, hogy nem engedem olyan bűnbe esni, mint amelyenbe atyja esett. Ha olyan ostoba vagy, hogy ebben engedsz, akkor van-e olyan, amiben nem engedsz?

– Fenség...

A Császári Anya a homlokát ráncolta.

– Tűnj a szemem elől, te hűtlen szolga!

A főeunuch ettől megrémült. Régóta volt úrnője kegyence, de minden eunuch tudta, hogy az uralkodó kegyencének léte annyira biztos, mint a kora tavaszi napsugáré. A császárné bármelyik pillanatban visszavonhatja kegyét, és utána már könnyen legurulhat az eunuch feje.

A főeunuch zokogva vetette magát a Császári Anya lábához.

– Fenség, életem csak a tiéd! Parancsod mindenek felett áll! A császárné félretaszította lábával.

– Tűnj a szemem elől... tűnj el!

Ekkora főeunuch négykézláb csúszott-mászott ki a teremből, és ahhoz az emberhez menekült, aki megmenthette őt a császárné haragjától. Zsung-luhoz rohant, akinek palotája jó másfél kilométerre feküdt.

A napnak ezen szakában Zsung-lu szokása szerint azokat a memorandumokat tanulmányozta, amelyeket másnap terjesztenek a trón elé. Korábban ez Kung herceg feladata volt, de mostanra Zsung-lu mint főtanácsos vette át a helyét. A férfi egyedül ült könyvtárában egy hatalmas ébenfa asztalnál, fejét az előtte heverő papírok fölé hajtva.

A szolga mögött, aki bejelentette a főeunuchot, már ott türelmetlenkedett An Te-haj. Alighogy elhangzott a neve, máris kifejezte hódolatát, és üdvözölte Zsung-lut.

– Miért jöttél? – kérdezte a főtanácsos.

An Te-haj néhány szóval előadta, mi a gond.

– Kérve kérlek, ments meg a császárné dühétől – esdekelt. Őszinte riadalmára Zsung-lu nem ígérte meg rögtön, hogy segít. Ehelyett intett a főeunuchnak, hogy üljön le, és némi töprengés után így szólt:

– Az elmúlt egy-két évben aggodalommal töltött el az, amit a császár palotájában láttam.

– Mit láttál, nagytiszteletű uram? – kérdezte a főeunuch, aki ennek hallatára elsápadt.

Zsung-lu arca elkomorodott.

– Az ifjú császár atyját, Hszien-fenget az eunuchjai tették tönkre, köztük te is, An Te-haj. Igaz, akkoriban még nem voltál főeunuch, de lett volna rá hatalmad, hogy meggyőzd az akkor uralkodó császárt, tisztítsa meg gondolatait és cselekedjen igazságosan. Ehelyett a kerítője lettél, ő pedig szeretett téged, mert fiatal voltál és nagyon jóképű. Ahelyett, hogy jó útra vezérelted volna lépteit, a fertőbe vezetted, kihasználva gyengeségét és vágyát, így negyvenéves

kora előtt vénemberként halt meg. Most pedig itt van a fia...

Zsung-lu elhallgatott, arcán meghiúsultság látszódott, erős jobb kezét szájához emelte.

An Te-haj rémülten összerezett. Támogatásért jött ide, ehelyett újabb támadás érte.

– Nagytiszteletű uram, nagyon nehéz az eunuchok élete, ha nem engedelmeskednek uruknak.

– De meg lehet tenni – felelte Zsung-lu. – És a végén nem marad el a jutalmad. Minden emberben van jó és gonosz: még a császárban is. Gyermekkorban az egyik elpusztul, a másik életben marad. Te a gonoszsgot választottad.

– Nagytiszteletű uram, én nem hoztam ilyen döntést... sosem dönthettem erről – hebegte a főeunuch.

– Tudod, hogy értem – mondta Zsung-lu még komorabb hangon. – Tudod, hogy a néhai császárt, amikor fájdalmai voltak, ópiummal kínáltad. Amikor nyűgösködött, te gonosz módszerekkel csitítottad el.

Te tanítottad meg neki, hogy a bűnben keressen menedéket, amikor gondok gyötrik vagy beteg. Még mielőtt férfi lett volna, már odaveszett férfi volta.

An Te-haj nem volt sem gyáva ember, sem ostoba. Kijött az ideje, hogy előrántsion egy veszedelmes fegyvert.

– Nagytiszteletű uram, ha a császár férfi volta odaveszett, miként nemzett olyan erős fiút, mint a császárunk?

Zsung-lunak arcizma se rezzenet. Nyugodt tekintettel nézte az eunuchot.

– Ha a császári ház elbukik, te is vele buksz, akárcsak én, és velünk együtt a dinasztia is. Pusztítsuk hát el ezt az ifjút, aki az egyetlen reményünk? – Zsung-lu így tolt a félre a törte, amit a főeunuch szegezett neki. A főeunuch ekkor megértette, hogy ők szövetségesekek, nem pedig ellenségek, és úgy tett, mintha szégyenkezne.

– Csak azért jöttem ide, hogy megmeneküljek a Császári Anya dühétől – dünnyögte. – Én erről az

egésről mit sem tudtam, csak azt láttam, hogy az egész egy játékkal kezdődött, egy játékvonattal, amelyet Li elfelejtett megvenni az ifjú császárnak. Nem tudom, miként lehetséges, hogy ezeken a falakon belül egy kis vacak egy emberéleténél is nagyobbra duzzadhat.

Zsung-lu fáradtan felemelte kezét

– Szólni fogok az érdekedben – ígérte meg.

– Nagytiszteletű uram, ez minden, amit kérek – felelte a főeunuch, és hódolatát kifejezve, gyorsan távozott. Roppant elégedett volt. Kegyetlen kérdése, melyet Zsung-lu éppen csak el tudott hárítani, jobban szolgálta őt bármiféle kardnál.

A főtanácsos még sokáig ült egyedül a könyvtárban – olyan sokáig, hogy gyengéd felesége odaosont, és a függönyök közül kikukucskálva nézte, mit csinál, majd távozott, mivel férje arca olyan komor volt, hogy nem merte megszólítani. Az asszony nagyon jól tudta, hogy férje igaz szerelme soha nem lesz övé, de annyira szerette, hogy megelégedett azzal is, amit kapott, a

szelíd ragaszkodással, a mindig udvarias és türelmes gyengédséggel. A férfi sosem került közel hozzá, és amikor az ágyában aludt és ölelte őt, akkor is távoli maradt. Nem félt tőle, mivel Zsung-lu kedvessége nem változott, de felesége képtelen volt áthidalni a kettejük közti távolságot.

Aznap éjjel már annyira későre járt, hogy szorongásától hajtva ismét felkereste férjét – szaténpapucsba bújtatott lába nem csapott zajt, és olyan gyengéden tette kezét Zsung-lu vállára, hogy a férfi meg sem érezte.

– Mindjárt pirkad, és te még mindig nem tértél nyugovóra.

A férfi megriadt, és felesége felé fordította arcát, aki a kendőzetlen vonásokon olyan szörnyű fájdalmat látott, hogy a nyaka köré fonta karját.

– Ó, szerelmem, mi a baj? – sírta.

A férfi megdermedt, és a következő pillanatban lefejtette magától felesége karját.

– Régi gondok – dünnyögte –, régi gondok, amelyek sosem oldódnak meg! Bolond vagyok, ahogy rajtuk töprengek. Gyere, pihenjünk le.

Egymás mellett sétáltak végig a szobájukhoz vezető folyosón, majd a felesége hálósobájának ajtajához érve Zsung-lu így szólt, mintha éppen akkor jutott volna eszébe:

– Jobban viseled ezt a gyermeket, mint az elsőt? – kérdezte, mivel felesége immár második gyermeküket várta.

– Köszönöm, jól vagyok. Erre a férfi elmosolyodott.

– Akkor lányunk lesz, ha jól emlékszem azokra a mesékre, amelyeket az idős asszonyok mondtak még gyerekkoromban. A fiúk küzdenek az anyaméh ellen.

– És bánnád, ha lánynak adnék életet?

– Akkor nem, ha úgy néz ki, mint te – felelte Zsung-lu roppant gálánsán, majd meghajolt és távozott.

Amikor másnap a vízóra a delet követő harmadik órát jelezte, Li Lien-jing, aki aznap különösen fanatikusan igyekezett császári úrnője kedvére tenni,

bejelentette, hogy Zsung-lu főtanácsos kér audienciát, akkor, amikor csak a császárnénak megfelel.

– Mikor nem megfelelő számomra az idő, ha rokonomat üdvözölhetem? Hívasd azonnal – válaszolta erre Ce-hszi.

Így hát kisvártatva Zsung-lu megjelent magánfogadótermében, ahol a császárné trónján ülve fogadta, majd intett eu-nuchjának, hogy álljon távolabb, rokonát pedig arra kérte, hogy álljon fel és foglaljon helyet a trón mellett.

– Most pedig könyörgök, könnyítsd meg a dolgunkat. Tedd félre az udvariaskodást, és kertelés nélkül mondd meg, mi jár a fejedben. Tudod, hogy a császárné álarca mögött mindig ott vagyok én, akit gyerekként és hajadonként megismertél.

A császárné könnyelműen szólt, ami még inkább megriasztotta a főeunuch tördöfését még mindig érző férfit. Ide-oda forgatta fejét, hogy nem lebben-e meg valamelyik függöny, vagy Li Lien-jing nem hallgatózik-e. De nem: az eunuch egy könyvet olvasgatott, és a

függönyök sem moccantak. A terem olyan hatalmas volt, hogy csak az hallhatta, amit szerelme mondott, aki a trón mellett állt, mivel a császárné halkán és puhán szólott. A férfi azonban nem engedélyezett többet egy hosszú pillantásnál, és jobbával elfedte erős száját.

– Vedd el a kezéd a szádtól – szólta rá a császárné.

A férfi engedelmeskedett, és a Császári Anya látta, hogy beharapja alsó ajkát.

– Fogad olyan fehér és erős, akár a tigrisé. Könyörgök, kíméld őket – ne harapd olyan vadul a szád szélét.

A férfi nagy nehézségek árán levette tekintetét a nőről.

– Azért jöttem, hogy a császárról beszéljünk.

Fortélyhoz folyamodott, mivel tudta, hogy csak a fiú említése térítheti el azokat a sötét szemeket attól, hogy az arcát fürkésszék.

– Mi van vele?! – kiáltott fel a császárné. – Csak nincs valami baj?

A férfi ismét kiszabadult, a kettejük közti kötelék meglazult, bár elszakadni nem fog soha.

– Nem vagyok elégedett – kezdte Zsung-lu. – A kerítő kezű eunuchok saját perverziójukkal rontják meg a fiatal fiúkat. Tudod, miről beszélek, fenség. Láttad, hogy gonoszságuk milyen végzetet hozott a néhai császárra, milyen ocsmány romlást. A fiadat meg kell menteni, mielőtt még késő lenne.

A nő elpirult, és egy pillanatig hallgatott, majd nyugodt hangon beszélni kezdett.

– Örülök, hogy apaként szólsz apátlan fiamról. Engem is aggaszt a dolog, de mivel csak asszony vagyok, ugyan mit tehetek? Szennyezzem be számat olyan szavakkal, amelyekről tudnom se lenne szabad? Ez a férfiak dolga.

– Ezért vagyok itt. Azt javaslom, hogy korán jegyezd el a fiadat. Hadd válasszon ő, a te beleegyezéseddel, és bár még túl fiatal, sőt tizenhat éves kora előtt nem is lenne tanácsos megnősülnie, mégis azt mondom, hogy választottjának arca megőrzi tisztaságát.

– Honnan tudod?

– Tudom – felelte a férfi egyszerűen, de nem mondott többet, és amikor a császárné tekintete ismét a pillantását kereste, elfordította fejét.

A nő végül sóhajtott egyet, engedve a férfi makacosságának.

– Nos, úgy teszek, ahogy kérted. Hamarosan értesítjük a hajadonokat, hogy készüljenek fel – éppen úgy, mint egykor én. O, a Mennyekre, hány év telt el azóta, hogy ezen a trónon, amelyen én ülök, a császári özvegy ült a császár mellett, jóváhagyva választását! Emlékszel, mennyire nem kedvelt engem?

– De később megnyerted, mint ahogy minden és mindenki mást is megnyertél – dörmögte a férfi, és még mindig nem fordította fejét a császárné felé.

A Császári Anya puhán felnevetett, és piros ajka megrebbent, mintha mondani akarna valami csintalanságot, de meggondolta magát, és amikor felállt, ismét ő volt a császárné.

– Nos, legyen hát így, rokon! És köszönöm a tanácsot.

Olyan tisztán csengett a hangja, hogy a messzebb ülő Li Lien-jing is hallotta, és könyvét félretéve már jött is, hogy kikísérje a főtanácsost. Zsung-lu a földig hajolt, a Császári Anya biccentett, és ismét elváltak útjaik.

A főeunuch közben mindvégig nyugtalankodott. Olyan biztosnak vélte helyzetét, mint amilyen a tróné volt. Császárok jöttek és mentek, de az eunuchok maradtak, főleg az eunuchok fölött álló főeunuch. De a Császári Anya még rá is megharagudott! Ez velejéig megrázta. Elbizonytalanodott, és szeretett volna egy darabig távol lenni a Tiltott Várostól, ahol egész életét töltötte.

– Mindig is itt éltem, és azt se tudom, mi van a falakon túl – dünnyögte magában. Ekkor eszébe jutott egy régi álma, amelyet már-már elfelejtett. Ezzel kereste fel a Császári Anyát.

Amikor a császárné meghallotta kérését, jó darabig hallgatott. Tisztában volt vele, hogy egymás között a hercegek, miniszterek és az udvarhölgyek gyakran hibáztatják azért, amiért megbecsüli az eunuchokat, és hallgat rájuk. A dinasztia történetében csak egyszer hallgattak ennyire az eunuchokra és becsülték meg őket. Kétszázötven évvel ezelőtt történt mindez, amikor Fu-lin császár az eunuchokra bízta a palota ügyeinek intézését. A könyveibe és a meditációba belefeledkezett uralkodót, aki inkább szerzetes lett volna, a palota uraivá lett kapzsi és hataloméhes eunuchok becsapták, és megrontottak mindent, amihez csak nyúltak. Egy napon Kung herceg szótlanul egy könyvet tett a Császári Anya elé, amely Fu-lien császárné eunuchjainak uralmát mondta el - ez volt a Sun-csinnek nevezett időszak. A császárné arca olvasás közben elvörösödött a dühtől. Amikor befejezte, becsukta a könyvet, és szó nélkül visszaadta Kung hercegnek, és bár megrovóan nézett

rá, a férfi nem emelte fel a fejét, hogy farkasszemet nézzen vele.

A császárnét mégis töprengésre készítette az eunuchok jelenlegi hatalma. Kémeknek használta őket, és gazdag jutalmat kaptak tőle, ha értékes híreket és pletykákat hoztak. Mindegyiküknél többre becsülte a főeunuchot, An Te-hajt - nemcsak hűsége miatt, hanem mert jóképű volt és tehetséges színészként fellépett a Császári Színházban is, emellett pedig zenész is volt, aki tudta, miként enyhítse úrnője szomorúságát zenéjével. Amikor mindezt felidézte, mentséget talált arra, hogy miért támaszkodik ennyire az eunuchokra, és azt mondta magában, hogy ő sajnos csak egy asszony, és ha egy asszony ül a trónon, akkor nem bízhat senkiben. Egy férfi uralkodónak vannak ugyan ellenségei, de vannak hozzá hűséges emberei is, de egy asszony nem számíthat ilyen hűségre. Szüksége volt kémekre, hogy eleget tudjon ahhoz, hogy cselekedhessen, még mielőtt ellenségei rájönnének, hogy tud róluk.

– Mennyi gondot okozol nekem! – kiabált An Te-hajjal. - Ha elengedlek, mindenki engem fog hibáztatni, amiért megszegem a törvényt és a hagyományt.

A főeunuch szomorúan felsóhajtott.

– Valóban áldozatot hoztam akkor, amikor lemondtam férfi mivoltomról, a feleségről, a gyerekekről, és most már úgy látom, be kell érnem azzal, hogy egyetlen város falai között éljem le életemet.

A főeunuch még mindig elég fiatal volt ahhoz, hogy jó kiállításúnak nevezhessék, ezenfelül szálas termetű, valamint bátor és büszke arcú. A romlottság mindazonáltal már látszott négyszögletes szája kiélt vonásaiban, valamint elmaszatolt arcán és homlokán, továbbá teste is hízásnak indult. Hangja azonban dallamos maradt, nem olyan vékony, mint az eunuchoké. A klasszikusok tökéletességével beszélt, minden egyes szót megfelelő hangszínből és hangsúllyal ejtve, így beszéde szinte már-már zenének

tűnt. Mozgása is páratlan kecsességről árulkodott, főképp nagy, de gyönyörű kezének gesztusai.

Az anyacsászárné nem tagadta, hogy a főeunuch szépsége kérése mellett szól, és eszébe jutott, hogy a férfi mindvégig hűségesen kiállt mellette, és nemcsak engedelmeskedett neki, de gyakran szórakoztatta és megnyugtatta őt. Így végül engedett.

– Lehet – mondta elgondolkodva, miközben a bal kezének kisujját fedő arany körömlemez vizsgálta –, lehet, hogy téged küldelek délre, Nanking városába, hogy ellenőrizd az ott szőtt császári faliszőnyegeket. Különleges szöveteket rendeltem a fiamnak, a császárnak, házassága és trónra lépésének napjára. Bár pontos utasításokat adtam, tudom, milyen könnyű hibát véteni. Emlékszem, hogy elődeink idejében a nankingi takácsok egyszer olyan szaténanyagot küldtek, ami túl halvány volt császársárgának. Rendben, menj oda és gondoskodj róla, hogy a sárga legalább színarany legyen, a kék pedig ne legyen

halovány, mivel tudod, hogy a vízkék a kedvenc színem.

A Császári Anya szokásához híven úgy vélte, hogy döntésébe szemernyi hiba sem csúszhatott, és felszegett fejjel engedte el füle mellett azok kiáltásait, akik terve ellen szóltak. A főeunuch néhány nap múlva kíséretével együtt elvitorlázott Nanking felé, hat nagy bárkán, amelyek mindegyikén a császári lobogó lengett, és arra a bárkára, amelyen ő utazott, magának a Sárkánynak a jelvényét állították fel. Amikor a bárkák elérték a Nagy-csatorna mellett fekvő valamelyik várost vagy falut, a magisztrátusok meglátták a lobogókat, meg a jelvényeket, sietve ajándékokat vittek An Te-hajnak, és leborultak előtte, mintha ő lenne a császár. A felbátorodott, büszke eunuch nem érte be pénzadományokkal, hanem bájos hajadonokat is követelt, mert bár eunuch volt, saját gyűlöletes módján játszadozott el velük. Így a bárkák a gonosz lakhelyévé váltak, mert a vele tartó eunuchokat felbátorította felettesük példája.

Ennek a romlottságnak a búze eljutott északra, Kung herceghez is, mivel a magisztrátusok titokban hozzá intézték memorandumaikat, tudván, hogy a Császári Anya kedveli az eunuchokat. Ezzel egy időben azok az eunuchok, akik gyűlölték An Te-hajt múltbeli kegyetlenségeiért és titokban tartott igazságtalanságaiért, a történetek hírért elvitték Szakotának, a Keleti Palota Császárnéjának, a Császári Özvegynek, aki suba alatt Kung hercegért küldetett, és amikor a herceg megérkezett palotájába, sóhajtozva így szólt:

– Nem gyakran ellenzem nővérem lépéseit. Ő erős és olyan, akár a ragyogó Nap, én pedig csak a sápadt Hold vagyok mellette. Ám mindig is azt kívántam, bárcsak ne kedvelné annyira az eunuchokat, főként An Te-hajt nem.

Ebből Kung herceg tudta, hogy a császárné is hallott a fő-eunuchról szóló pletykákról, így vakmerő hangot ütött meg:

– Itt az idő, fenség, hogy a Császári Anya megtanulja azt a leckét, amit meg kell próbálni megtanítani neki. Engedélyeddel letartóztattam a hírhedt An Te-hajt és lefejeztetem. Több szó nem esik erről az ügyről, ha feje a porba hullik.

A Császári Özvegy erre halkán felsikoltott, és ökölbe szorított kezét szájához emelte.

– Nem szeretném, ha bárki meghalna – rebegette.

– Az udvar csak így szabadulhat meg az egyik kegyenctől, és ez mindig is így volt – felelte Kung herceg. Nyugodtan viselkedett, és hangja is higgadt maradt. – Ez az An Te-haj császáraink két nemzedékét rontotta és rontja meg. Néhai császárunkat még gyerekként ugyanez az eunuch züllesztette le. Most pedig azt hallom... sőt, saját szememmel láttam..., hogy császárunkat szintén erre a gonosz útra csábítják. Éjszaka ostoba álruhákban még az utcákra is kicsempézik, meg bordélyokba és buja színházakba.

Az özvegy császárné felsóhajtott, és valami olyasmit mormogott, hogy nem tudja, mitévő legyen. Ekkor Kung herceg merész kérdéssel rukkolt elő.

– Ha elkészítem a dekrétumot, fenséged lepecsételi saját császári pecsétjével?

A császárné megrázkódott, törékeny alakja megborzongott.

– Hogyan... és szálljak szembe a Másikkal? – nyüszítette.

– Mit tehetne veled, fenség? – nógatta Kung herceg.
– Az egész udvar, sőt az egész ország elítélné, ha ártó szándékkal közeledne fenséged felé.

A meggyőzött császárné aláírta a herceg által készített dekrétumot, amit gyorsan és titokban útnak is indított egy futattál.

Ekkor An Te-haj már elhagyta Nankinget, és elérte a mennyei várost, Hangcsout. Ott lefoglalta egy gazdag kereskedő házát, és adót vetett ki a lakosságra, pénzt, kincseket és gyönyörű hajadonokat követelve ajándécul. Hamarosan minden polgár haragra gerjedt

és bosszúra vágyott, de senki sem merte megtagadni a főeunuch követelését eunuchjai és hatszáz fős testőrsége miatt. Csak a város magisztrátusa volt elég merész ahhoz, hogy panaszt tegyen. Titokban memorandumot küldött Kung herceghez, amelyben beszámolt a jóvágású, de arrogáns eunuch gonosztetteiről és orgiáiról. Kung herceg ennek a magisztrátusnak küldte el a kivégzésről szóló titkos dekrétumot. A magisztrátus azonnal hatalmas fogadásra hívta An Te-hajt, közölve, hogy a város legszebb szüzei is jelen lesznek, mire a főeunuch nagy örömmel készülődött a lakomára. Amikor azonban megérkezett a magisztrátus palotájának vendégcsarnokába, lefogták és térdre kényszerítették, miközben eunuchjait és őreit a kinti udvaron vették körül. A magisztrátus ekkor felmutatta a dekrétumot, és közölte vele, hogy most azonnal engedelmeskedik a benne foglaltaknak. An Te-haj sivalkodott, hogy a pecsét a Császári Özvegy pecsétje, nem a Császári

Anyáé, aki az igazi uralkodó és egyben az ő patrónusa. A magisztrátus azonban így felelt:

– A törvény értelmében a kettő egy és ugyanaz. Nem ismerem el, hogy az egyik több lenne, mint a másik.

Felemelte ökölbe zárt kezét, és kinyújtott hüvelykujjával lefelé mutatott, mire előrelépett a hóhér, és pallosának egyetlen csapásával levágta An Te-haj fejét, amely olyan erővel hullott a mozaikpadlóra, hogy a szétrepedt koponyából kiloccsant az agya.

Amikor a Császári Anya értesült kedvence és hűséges szolgája haláláról, olyan haragra gerjedt, hogy egészen belebetegedett. Négy napig nem evett, nem aludt, és dühe vadul forrongott régenstársa ellen, de még forróbban Kung herceg ellen.

– Egyedül csak ő képes arra, hogy abból az egérből nőstény oroszlánt faragjon! – kiáltotta, és elrendelte, hogy Kung herceget fejezzék le. Az eszelős ötlettől halálra rémült Li Lien-jing titokban azonnal Zsung-luhoz rohant.

Zsung-lu késlekedés s habozás nélkül a palotába érkezett, és megállt a hálószoza ajtajában, ahol a Császári Anya feküdt ébren az ágyában. Kettőjüket függöny választotta el, és Zsung-lu fagyosan és csendesen így szólt:

– Ha becsülöd a pozíciót, ahova jutottál, nem teszel semmit. Felkelsz az ágyból, és olyan leszel, mint rendesen, mivel igaz, hogy a főeunuch páratlanul gonosz ember volt, te pedig kedvelted őt. És az is igaz, hogy megszegted a törvényt és a hagyományt, amikor megengedted neki, hogy elhagyja a fővárost.

A császárné hallotta a férfi ítéletét, és egy darabig nem szólt semmit. Majd irgalomért esdekelt:

– Tudod, miért fizetem le ezeket az eunuchokat. Egyedül vagyok ezen a helyen... egyedül, egy magányos nő...

Erre Zsung-lu csak egyetlen szót mondott:

– Fenség...

A császárné várt, de a férfi nem mondott többet. Távozott. Ekkor az anyacsászárné végre felkelt,

hagyta, hogy megfürdessék, felöltöztessék, és evett is egy keveset. Összes udvarhölgye hallgatott, senki sem mert szólani, de mintha Ce-hszi észre sem vette volna, hogy beszélnek-e vagy sem. Lassú és fáradt léptekkel a könyvtárba ment, ahol órákon át olvasgatta az asztalára tett memorandumokat. Amikor a nap véget ért, Li Lien-jingért küldetett.

– Ettől a naptól fogva te vagy a főeunuch. Életed azonban attól függ, hogy maradéktalanul hűséges vagy-e hozzám. Csak és egyedül hozzám lehetsz hűséges.

Az eunuchot szinte fojtogatta az öröm. Felemelte fejét a földről, ahol eddig térdelt, és hűséget esküdött a császárnénak.

Ettől a naptól fogva a Császári Anya gyűlölte Kung herceget. Továbbra is elfogadta szolgálatait, de gyűlölte, és csak az alkalomra várt, amikor egyszer s mindenkorra letörheti kevélységét.

A Császári Anya a felfordulás közepette sem felejtette el Zsung-lu tanácsát az ifjú császár gyors eljegyzéséről, és minél többet töprengett rokona javaslatán, annál inkább kedvére valónak találta, olyan okból, amiről senki nem tudott, egyedül csak ő maga. Fia, aki hozzá hasonlóan szép és büszke volt, egyszer megbántotta, de olyan mélyen, hogy erről még vele sem tudott őszintén és nyíltan beszélni. Így hát kisebb-nagyobb fortélyokkal próbálta megelőzni azt, amit csupán gyanított, nehogy szavakkal is megerősítést nyerjen a gyanúja. A császár ugyanis kora gyerekségétől kezdve jobban kedvelte a Császári Özvegy, Szakota palotáját, mint az anyjáét. Gyakran előfordult, hogy amikor a Császári Anya felkereste gyermekét, nem találta saját palotájában, és az eunuchok közölték vele, hogy a Császári Özvegyhez ment. Mostanában még több időt töltött ott.

A Császári Anya túl büszke volt ahhoz, hogy kimutassa sérelmét, és sosem róttá meg fiát, de szíve mélyén gyakran eltöprengett, vajon miért kedveli fia ezt

a palotát jobban a többenél. Féltékeny ragaszkodással imádta gyermekét, és nem merte nekiszegezni a kérdést, nehogy azt hallja, amitől félt, mint ahogy megalázni sem akarta magát azzal, hogy erről Kung herceggel vagy akár Zsung-luval beszél – ilyen mély volt a sebe. Valójában nem is kellett kérdeznie. Tudta, hogy fia miért megy olyan gyakran a másik palotába és marad ott sokáig, míg hozzá, édesanyjához csak hívásra érkezett, és akkor is hamar távozott. Gyermeki kegyetlenség! Neki, mint az anyjának, gyakran kellett szembeszállnia fia akaratával, hiszen tanítania kellett és fel kellett készítenie a jövőre. Császárt és férfit kell faragnia ebből a képlékeny fiúból, aki ugyanakkor ellenállt a vésőnek. Viszont mostohaanyja, a társ-régens, a szelíd Szakota nem érezte kötelességének, hogy megrója vagy tanítsa őt, így a császár ott önmaga lehetett. Kedvére játszhatott, lustálkodhatott, rosszkodhatott, incselkedhetett, és a császárné ezen csak mosolygott. Amikor akaratos volt, Szakota mindig

engedett neki, mivel rá nem nehezedett a nevelés terhe.

A Császári Anyát féltékenység és harag árasztotta el. Még az is lehet, hogy Szakota megvette neki azt a játékot, azt a külhoni vonatot, és elrejtette a termeiben, ahol fia titokban játszhat vele? Valóban megtörténhetett ez? Annyi bizonyos, hogy ma délelőtt, az audienciát követően gyermeke nagy sietve távozott volna, hogy minél hamarabb letudja kötelességeit, de Császári Anyja arra kényszerítette, hogy maradjon még vele egy darabig a könyvtárban, hogy kikérdezhesse, mennyire emlékszik az aznap előadott memorandumokra. A fiú azonban nem figyelt, és anyja megrovó kérdésére így kiáltott fel gőgös hangon:

– Muszáj mindennap emlékezni arra, hogy mit dűnnyögött a szakállába egy vénember?

Bár fia maga volt a császár, anyját annyira felbőszítette ez a pimaszság, hogy hirtelen haragjában lekevert neki egy pofont. Gyermeke nem szólt semmit, nem is moccant, csak dühösen rámeresztette nagy

szemét, és anyja látta, hogy a nyakleves helyén piros folt terjed. A császár ekkor egy szó nélkül, mereven fejet hajtott, megfordult és távozott. Minden kétséget kizáróan egyenesen a mostohaanyjához ment. Szakota bizonyára megnyugtatja és lecsillapítja, s talán olyanokat is mond neki, hogy anyja mindig is indulatos volt és hogy őt, kettejük közül a szelídebbet, milyen gyakran megpofozta, amikor gyerekkorukban egy házban laktak.

Erre a büszke Császári Anya váratlanul zokogásban tört ki. Ha fia szíve nem az övé, akkor nincs semmije. Ó, jaj, milyen kevés vigaszt ad egy gyermek! Pedig mindent feladott érte, egész életét rááldozta, egy egész országot mentett meg a kedvéért, és megőrizte trónját.

Így borongott és közben pityergett, majd felszárította könnyeit a köntöse ékköves gombjához erősített vállkendőjével, azután pedig azon kezdett töprengeni, miként vihetne keresztül akaratát, még fia ellenében is. Szakotát fel kellene váltani egy másik nővel, egy ifjú és

bájos feleséggel, aki elbűvölné a fiában sarjadó férfit. Igen, Zsung-lu bölcs és jó tanácsot adott. Eljegyzi fiát, de nem az eunuchok miatt, akik csak félig voltak férfiak, hanem egy csendes és puhány asszony miatt, aki a Császári Anyával ellentétben szelíd anya tudott lenni.

„Nem hagyom, hogy Szakota anyáskodjon a fiam felett”, mondta magában Ce-hszi. „Éppen Szakota, aki csupán egy gyengeelméjű gyermeket tudott szülni!”

Haragja, mint mindig, most is erővel töltötte el. Tapsolt, így hívatta eunuchját, akit Li Lien-jingért, a főeunuchért küldött, és még egy óra sem telt el, máris parancsot adott, hogy tartsák meg a hajadonok felvonulását – melyik napon és hol kerüljön rá sor, és milyen elvárásoknak kell megfelelniük. A hajadonok csakis a császári mandzsu klánból kerülhetnek ki, nem lehetnek köztük lapos arcúak, és egyik sem lehet két évnél idősebb a császárnál.

A főeunuch figyelmesen hallgatott, azt mondta, igen, ő tudja, mit kedvel az ifjú császár. Fél évet kért, hogy a

legjobb választékot vonultathassa fel. A Császári Anya azonban sokallta ezt az időt, és három hónapot adott, majd elbocsátotta a főeunuchot.

Amikor fia érdekében meghozta döntését, gondolatai ismét visszakanyarodtak a birodalom azon ügyeihez, amelyek nem hagyták nyugton. Akadtak köztük kisebbek és nagyobbak – a legtöbb gondot a nyugati betolakodók makacssága okozta, akik továbbra is követeket akartak meneszteni a Sárkánytrónhoz, de nem voltak hajlandóak engedelmeskedni az udvariasság és behódolás törvényének, amely kimondta, hogy mindenkinek le kell borulnia a császár jelenlétében. A császárné újra meg újra kijött a sodrából, amikor ilyen követeléseket nyújtottak át neki.

– Hogyan fogadhatnánk követeket, akik nem térdelnek le? Alacsonyítsuk le a Sárkánytrónt azzal, hogy megengedjük alattvalóinknak, hogy jelenlétünkben álljanak?

Szokása szerint, amit nem tudott megoldani, azt figyelmen kívül hagyta, és amikor a cenzori testület

egyik tagja, bizonyos Vu Ko-tu azt kérelmezte, hogy memorandumában az idegen követek mellett emelhessen szót, a császárné elutasította, közölvén, hogy az idegen küldöttek ügye nem újdonság, de jelen pillanatban megoldhatatlan. Történelmi tanulmányaiból tudta, hogy kétszáz évvel ezelőtt egy orosz követ azt a jogot követelte magának, hogy ne kelljen térdelnie a Sárkánytrón előtt, hanem állhasson. Követelését elutasították, és a követ anélkül tért vissza Oroszországba, hogy személyesen találkozott volna az akkor uralkodó császárral. Igaz, egy holland követ egyszer alávetette magát a császári szokásnak, és letérdelt, amikor előadta kérelmét a trónnak, de a többi nyugati küldött továbbra sem volt hajlandó követni társuk példáját. Az is igaz, hogy az angol Lord McCartney vezette küldöttségnek megengedték, hogy térdelés helyett mély meghajlással jelenjenek meg Csien-lung császár előtt, de arra a találkozóra a zseholi császári parkban került sor, és nem magában a palotában. Huszonhárom évvel később viszont egy

másik angol lord, egy bizonyos Amherst utazása kudarcra zárt, mert az akkor uralkodó Csia-csing császár ragaszkodott az illő hódolathoz. Ugyanezen okból – mutatott rá a Császári Anya Vu cenzornak írott válaszában – nem fogadott egyetlen nyugati követet Tao-kuang és a néhai Hszien-feng császár, így hát miként merne ő olyat tenni, amit a császári ősök nem tartottak helyesnek? Továbbá emlékeztette a cenzort, aki túlságosan lelkesen adott kiváltságokat a külhoniaknak, hogy alig tizenöt esztendővel ezelőtt Kung herceg saját apósa, a nemes és nagytiszteletű Kuej-liang, aki akkor az Egyesült Államokba delegált kínai követ volt, arról folytatott vitát az ametikai Ward miniszterrel, hogy teljesen helyénvaló füstölőt égetni az Egyesült Államok elnökének jelenlétében, mivel minden nagy nép uralkodójának kijár az a tisztelet, amit az isteneknek adnak. Az amerikai azonban nem értett egyet vele, és ezért a kínai követet nem fogadták.

– Senkit sem engedek a Sárkánytrón színe elé járulni, aki nem adja meg a megfelelő tiszteletet – közölte határozottan az anyacsászárné –, mivel egy ilyen lépés a lázadókat bátorítaná.

Egyetlen külhonnak sem engedi meg, hogy átlépje a Tiltott Város küszöbét, határozta el Ce-hszi a szíve mélyén, mivel az idegenek minden egyes nappal egyre több bajt kavartak a birodalomban. Eszébe jutott, mit mesélt neki a néhai Ceng Kuo-fan, a kiváló hadvezér arról, hogy miként kelt fel a Jangce mellett fekvő Jangcsou népe a városban élő idegen papok ellen, pusztította el házaikat, és templomaikat, és miként űzte ki őket a városból, amiért azt tanították, hogy az ifjak ne engedelmeskedjenek szüleiknek és az isteneknek, hanem egyedül csak az általuk imádott istennek hódoljanak. És emlékezetébe idézte azt is, hogy milyen komoly sérelmet szenvedett el Tiencsin népe, amikor a francia küldöttek egy templomból alakították ki a konzulátust, és kicipelték az isteneket,

majd a trágyadombra vetették őket, mintha csak szemét lenne.

A Császári Anya akkor apró-cseprő bosszúságoknak tartotta ezeket az ügyeket, amelyekkel felesleges egy napnál többet foglalkozni, de most már tudta, hogy ezek a dolgok valójában a birodalomra leselkedő legnagyobb veszélyt jelezték. Ilyen volt többek között a keresztények inváziója, akik oda mentek, ahova kedvük tartotta, és azt tanították, prédikáltak és hirdették, hogy az ő istenük az egyetlen igaz isten. A keresztény asszonyok pedig nem kevésbé voltak veszedelmesek, mint a férfiak, mivel nem maradtak otthonuk kapuin belül, hanem ők is szabadon jártak-keltek, még férfiak jelenlétében is, és úgy viselkedtek, ahogy csak rossz hírű asszonyok szoktak. A birodalom korábban még sosem látott ilyen embereket, akik azt hirdették, hogy csak az ő vallásuk az igazi. Konfuciusz, Buddha és Lao-ce követői évszázadokon át éltek együtt békében és nyugalomban, mindegyik tiszteletben tartotta a másik tanításait. Ezek a

keresztények azonban nem: ők minden istent elvetettek, kivéve a sajátjukat. És mostanra már mindenki tudta, hogy ahova a keresztények mennek, ott hamarosan megjelennek a kufárok és a hadihajók is.

A Császári Anya egy napon, amikor hasonló híreket kapott, a következőket mondta Kung hercegnek:

– Előbb vagy utóbb, de meg kell szabadulnunk ezektől az idegenektől, de mindenekelőtt a keresztényektől.

Azonban Kung herceg, aki mindig hamar megriadt, amikor a császárné arról beszélt, hogy ki kell söpörni a külhoniakat a birodalomból, ismét óvatosságra intette őt:

– Fenség, ha kérhetem, emlékezzen arra, hogy olyan fegyverek vannak, amelyekről nem tudunk semmit. Engedelmeddel hadd készítsek egy szabályzatot, amely a keresztények viselkedésére vonatkozna, hogy ne zargassák tovább népünket.

A császárné beleegyezett, és a herceg nemsokára benyújtotta a nyolc szabályt tartalmazó memorandumát. Ok ketten a Császári Anya magánfogadótermében találkoztak, és miután a császárné fogadta a herceg hódolatát, és meghallotta, miért jött, így szólt:

– Ma fáj a fejem. Olvasd fel, amit írtál, és kíméld meg a szemem.

Ezzel lehunyta szemét, úgy hallgatta Kung herceget:

– Fenség, a tiencsini kínaiaknak a francia apácák elleni felkelése okán azt mondom, hogy a keresztények árvaházaiba ne kerülhessenek gyerekek, leszámítva a saját felekezetükbe tartozókat. – A császárné lehunyt szemmel, jóváhagyólag bólintott.

– Azt is kérvényeztem, hogy a kínai asszonyok ne ülhessenek be az idegen templomokba férfiak jelenlétében – folytatta Kung herceg, és meghajtotta fejét a Császári Anya előtt. – Ez szokásaink és hagyományaink ellen való.

– Így kívánja az illem – közölte a császárné. -
Továbbá kérvényeztem, hogy az idegen misszionáriusok ne léphessék túl hivatásuk határait, vagyis ne védhessék meg a megtérítetteket országunk törvényei ellenében, ha ezek a megtérítettek bűnt követnek el. Az idegen papok ne avatkozzanak be a megtérítettek ügyébe, amikor azokat a magisztrátusok elé viszik, ahogy most teszik.

– Teljesen logikus – helyeselt a császári anya.

– Kérvényeztem, hogy a misszionáriusok ne kapják meg az országaik tisztviselőit és követeit megillető kiváltságokat.

– Határozottan ne – bólintott a császárné.

– És gonosz személyek ne nyerjenek menedéket templomaikban, megmenekülve így a jogos büntetés elől.

– Az igazságszolgáltatásnak szabad kezet kell kapnia – jelentette ki a Császári Anya.

– Ezeket a kétéseket eljuttattam a fővárosunkban székelő idegen követségekhez – mondta Kung herceg végezetül.

– Ezek igencsak méltányos kérések – jegyezte meg a császárné.

– Fenség, sajnálattal kell tudatnom, hogy az idegen követek egyiket sem fogadták el – mondta Kung herceg, és komor arca még komorabbá vált. – Ragaszkodnak ahhoz, hogy minden idegen kedve szerint jöjjön-menjen, és azt tegye, amihez kedve van, anélkül, hogy bírálnák vagy letartóztatnák. Ennél is rosszabb, hogy még elolvasni sem voltak hajlandóak kérvényemet, bár kellő udvariassággal küldtem el azt. Egyetlen kivétel mégis akadt. Egyedül az Egyesült Államok minisztere küldött választ: bár ő sem értett egyet, de legalább udvariasan tette.

A Császári Anya képtelen volt kordában tartani érzelmeit az iszonyatos sértés hallatán. Szeme kerekre tágult, két kezét összecsapta, felpattant trónjáról, és

ide-oda járt a teremben, miközben dühösen morgott és dünnyögött.

Hirtelen megtorpant, és Kung hercegre nézett.

– Elmondtad nekik, hogy egy idegen államot építenek az országunkon belül? Nem is, mert több idegen államot építenek, mivel vallásuk mindegyik szektája saját törvényeit alkalmazza, fittyet hányva birodalmunkra és törvényeinkre.

Kung herceg gyászos beletörődéssel felelt:

– Fenség, éppen ezt mondtam az összes állam itt székelő miniszterének.

– És megkérdezted őket – kiabált a Császári Anya –, hogy mit tennének velünk, ha mi elmennénk az ő országukba és így viselkednénk, megtagadnánk az engedelmességet törvényeiknek, és ragaszkodnánk szabadságunkhoz, mintha minden a miénk lenne?

– Éppen ezekkel a szavakkal kérdeztem őket.

– És mit feleltek? – A császárné szeme szikrákat szórt, arca skarlátszínűvé vált.

– Azt mondták, hogy az ő civilizációjukat össze se lehet hasonlítani a miénkkel, hogy a mi törvényeink elmaradottak az övékhez képest, így meg kell védeniük saját polgáraikat.

A császárné a fogát csikorgatta.

– Mégis itt élnek, ragaszkodnak ahhoz, hogy itt éljenek, és nem mennek el innen!

– Nem, fenség – felelte Kung herceg. A császárné lerogyott a trónjára.

– Látom már, hogy addig nem nyugszanak, amíg nem birtokolják országunkat, mint ahogy bekebelezték a többi országot is – Indiát és Burmát, a Fülöp-szigeteket, Jávat és a tengeri szigeteket.

Erre Kung herceg nem mondott semmit, mert nem volt mit mondani. Ugyanettől félt ő is.

A Császári Anya felemelte fejét – bájos arca sápadt és komor volt.

– Azt mondom, meg kell szabadulnunk az idegenektől!

– De hogyan?

– Mindegy, hogy hogyan! Ennek a feladatnak szentelem minden gondolatomat, amíg csak élek.

Ezzel kihúzta magát, fagyos lett és elhallgatott, amiből Kung herceg tudta, hogy elbocsátották.

Ettől kezdve a Császári Anya elméjében és szívében mindig ott lapult a kérdés – akár dolgozott, akár szórakozott –, amely így szólt: miként tudná megszabadítani birodalmát az idegenektől?

*

Az ifjú Tung-cse császár életének tizenhatodik őszén a Császári Anya úgy döntött, hogy fiának ideje lenne hitvest választania, és miután erről döntött, tanácskozott főtanácsosával, a klántagokkal meg a hercegekkel, akik egyetértettek vele. A csillagászok tanácsa által előírt napon hatszáz gyönyörű hajadont hívtak össze, akik közül a főeunuch, Li Lien-jing százegyét választott ki, hogy megjelenjenek az ifjú császár és az anyacsászárné előtt.

Ősz volt, ragyogóan sütött a nap, és az udvarokban meg a teraszokon virítottak a krizantémok. A

császárné és társ-régense az Örök Tavasz Palotában fogadta a hajadonokat. Ez volt a Császári Anya kedvenc épületegyüttese, mivel az udvarra nyíló veranda falfestményeit egyik kedvenc olvasmányából, A Vörös Szoba álma című könyvből vették, és a művészek olyan remek munkát végeztek, hogy úgy nézett ki, mintha a falak a rájuk festett képeket ábrázoló jelenetre nyílnának.

A gyönyörű terem közepén három trónt állítottak fel – a többenél magasabban álló középsőn foglalt helyet a császár, míg anyja és mostohaanyja, a két régens, két oldalán foglalt helyet. Az ifjú uralkodó császársárga sárkányos köntösét viselte, fejére kerek kalapot tett, amelynek piros jadegombjába a szent páva tollát tűzte. Kihúzta magát, felszegte fejét, de anyja tudta, hogy izgatott és örül. Arca kipirult, nagy fekete szeme csillogott. „A Mennyek alatt ő a legszebb ifjú, annyi bizonyos”, gondolta anyja, és büszke volt arra, hogy ez az ő a fia. Ugyanakkor féltékenység és szeretet között vívódott - féltékeny volt, nehogy valamelyik hajadon túl

szép legyen és elragadja tőle, ugyanakkor szerette volna boldognak is látni, a legszebb leányt adva neki.

Háromszor megfújták az aranytrombitát, jelezve, hogy hamarosan kezdetét veszi a bevonulás. A főeunuch nekikészült, hogy felolvassa a hajadonok nevét, akik majd bevonulnak, egy pillanatra megállnak a trón előtt, mélyen meghajolnak, majd felemelik arcukat. Egymás után sorakoztak fel a terem távolabbi végében, kellő távolságban ahhoz, hogy semmi más ne lehessen kivenni ragyogó és sokszínű ruháik csillogásán túl. Fejdíszük csillogtak a délelőtti napfényben, amely a kitárt kapukon át ömlött a terembe.

A trombita aranyhangja ismét felrivalt, és miközben a dallamot hallgatta, a mozdulatlan császárné szeme a termen kívülre, a széles teraszra ültetett virágokra tapadt, és felidézte azt a napot, amely mintha egy emberöltővel ezelőtt lett volna, amikor ő is egyike volt a császár előtt felsorakozott hajadonoknak.

Ó, de micsoda különbség volt az akkori császár és az ő csinos fia között! Szíve milyen vigasztalan lett, amikor annak idején meglátta a császár aszott alakját, sápatag arcát – de van-e olyan lány, aki nem lesz azonnal szerelmes a fiába? Az uralkodóra sandított, aki lopva a terem tulsó felét fürkészte. A hajdonok egymás után érkeztek kecsesen lépdelve a sima mozaikpadlón. Az első már itt is állt, úgy hívták... képtelenség volt megjegyezni a nevüket. A Császári Anya rápillantott a feljegyzésre, amelyet egy eunuch helyezett mellé egy kis asztalkára, és amely tartalmazta a lány nevét, korát, felmenőit... nem, nem, ezt nem! A lány továbbment, lehajtott fejjel.

Egymás után érkeztek: akadtak sudárok, alacsonyok, büszkék, gyermekiek, bájosan kecsesek vagy fiúsan csinosak. Az ifjú császár mindegyiket szemügyre vette, de nem jelzett. A délelőtt lassan telt, a nap egyre feljebb kúszott az égen, és a padlóra vetülő széles fénysugarak elkeskenyedtek, majd elenyésztek. Puha szürke fény töltötte meg lassan a termet, és a még

mindig napfényben fürdő krizantémok lángnyelvekként lobogtak a teraszon. Az utolsó hajadon késő délután vonult el, és a trombita háromszor szólalt meg. A Császári Anya ekkor megszólalt:

– Láttál olyat, aki tetszik neked, fiam?

A császár megfordította a kezében tartott feljegyzést, és rábökött az egyik névre.

– Ez – közölte.

Anyja elolvasta a lányról szóló bejegyzést.

– Alute, tizenhat esztendő, annak a Csung-ji hercegnek a lánya, aki az első zászlósok közé tartozik, és egyben nagy tudású tudós. Bár a családfő mandzsu, és családja is mandzsu, történelmük pedig háromszázhatvan évre visszamenőleg ismert, a herceg mégis kínai klasszikusokat tanulmányozott, és elnyerte a nemes Han-lin tudósi rangot. A hajadon megfelel az abszolút szépség követelményeinek. Méretei tökéletesek, teste ép, lehelete édes. Emellett jártas a művészetekben, és ismeri a könyveket. Hírneve jó, nevét családján kívül nem ismeri senki. Hangulatában

szelíd, és inkább hajlik a csendességre, mint a sok beszédre. Ez természetes szerénységének következménye.

A Császári Anya végigolvasta a kedvező véleményt.

– Ó, jaj, fiam, nem emlékszem rá a sok-sok többi közül. Hadd szólítsuk ismét.

A császár a balján ülő Császári Özvegy felé fordult.

– Mostohaanyám, emlékszel rá? Mindenki meglepetésére, az özvegy így felelt:

– Emlékszem rá. Kedves arca van, nincs benne semmi kevélység.

A Császári Anya magában elégedetlenkedett, amiért ő kudarcot vallott ott, ahol régenstársa nem, de udvariasan válaszolt.

– Mennyivel jobb szemed van, mint nekem, nővérem! Akkor hát miattam kell ismét megnézni a leányt.

Így mentve meg a helyzetet, magához intette az egyik eunuchot, aki továbbította parancsát a főeunuchnak, és Alute újra belépett. A császári hármastekintetével követte, amint megteszi a kapu és a trón

közi nagy távolságot. A karcsú leányzó kecsesen lépkedett, szinte suhant feléjük lehajtott fejjel, kezét félig-meddig ingujjába rejtve.

– Gyere közelebb, gyermekem – parancsolt rá a Császári Anya.

Az ifjú leány ugyan félénkség nélkül, de kifejezetten szégyenlősen engedelmeskedett. A Császári Anya ekkor kinyújtotta kezét, megfogta a lányét, és finoman megszorította. Puha volt, de egyben erős; hűvös, de nem hideg. Tenyere száraz, körme sima és tiszta. A császárné továbbra is a kezében tartva a keskeny ifjú kezét, a lány arcát vette szemügyre. Ovális arca volt, álla kerek, szeme nagy, fekete szempillája hosszú és egyenes. Noha sápadtnak látszott, de sápadtságában nem volt semmi beteges, bőre majd kicsattant az egészségtől. Bár szája kicsit nagyobb volt a tökéletesnél, ajka finom vonású, szája sarkában bájos szegletek. Széles homloka volt, de se nem túl magas, se nem túl csapott. Feje egy picit hosszú nyakon helyezkedett el, de ez a nyak kecses volt és nem túl

vékony. Szépségét az arányosság adta – minden vonása arányosságot tükrözött, és nem volt sem magas, sem alacsony. Karcsú volt, de nem vézna.

– Megfelelő választás? – kérdezte kételkedve a Császári Anya.

Még mindig a lányt méregette. Álla vajon határozottságot sugall? Ajka bájos, de nem gyermeki. Arca valóban bölcsebbnek tűnt, mint tizenhat éves sorstársaié.

– Ha jól értelmezem ezt az arcot, némileg makacs természetet takar. Kedvelem a puha arcú hajadonokat, de akik nem ennyire véznák. Egy közembernek engedelmes feleséget tanácsos választania, s a császár hitvesének mindenkinél alázatosabbnak kell lennie.

Alute még mindig ott állt, felemelt fejjel, lesütött szemmel.

– Okosnak tűnik, nővérem – kockáztatta meg a társrégens.

– Nem akarom, hogy fiamat egy okos feleség átka nyomja - felelte a Császári Anya.

– Anyám, te elég okos vagy mindannyiunk helyett is – nevette el magát az ifjú császár.

A Császári Anya képtelen volt elrejteni mosolyát a visszavágás hallatán, és mivel kedvesnek és nagyvonalúnak akart mutatkozni ezen a napon, így szólt:

– Rendben. Válaszd ezt a leányt, fiam, de ne engem hibáztass, ha akaratos lesz.

A hajadon ismét letérdelt, és fejét a padlón összekulcsolt karjára fektette. Majd háromszor hajtott fejet a Császári Anya előtt, háromszor a császár előtt és háromszor a társrégens előtt. Ezután felállt, és ugyanúgy távozott, ahogy jött, ugyanazzal a kecses, suhanó járással.

– Alute – töprengett a Császári Anya. – Kedves neve van... Fiához fordult.

– És mi van az ágyasokkal? – Az volt a szokás, hogy a kiválasztott után következő négy legszebb lány lesz a császár ágyasa.

– Kérlek, te válaszd ki őket nekem – mondta közönyösen a császár.

Ez kedvére való volt a császárnénak, mert ha bármikor meggyengülne a kötelék fia és hitvese között, ő, mint császárné parancsolhat majd az ágyasnak, aki mellesleg lekötelezettje lesz, és akit a királyi pár közé állíthat.

– Majd holnap – ígérte. – Mára megcsömöröttem már ennyi szépségtől.

Felállt, rámosolygott a fiára, s ezzel véget ért a kiválasztás napja.

Amikor másnap a Császári Anya kiválogatta az ágyasokat, már csak a csillagászoknak kellett tanácskozni az égiekkel, és megállapítani a csillagokból, mely lenne az esküvő legszerencsésebb időpontja. A napév tizedik havának tizenhatodik napját jelölték ki, pontban éjfélre tűzve ki az esküvőt. Az adott

napon és órában a tanács egyik tagja haladt a kocsi előtt, gondosan ügyelve arra, hogy a jeles eseményre a megfelelő pillanatban kerüljön sor. A kocsiban Alute ült skarlátfüggönyök mögött, apja házából a császár palotájába igyekezett. A csillagászok tanácsa ugyanezen tagja kezében vastag piros gyertyát tartott, amelyen az órákat jelölték, így egyetlen másodperccel sem léphették túl az éjfélt úgy, hogy ő ne tudott volna róla. Pontosan a megadott órában és percben, illetve másodpercben az uralkodó udvaroncai, a Császári Anya és a Császári Özvegy társaságában elfogadta Alutét hitvesének. A leány kilépett a nászi székéből, két matróna tartotta könyökét, két másik pedig előlépett, fogadta a lányt és átadták a császárnak. A négy matróna egyébként a Nászagy Tanítói titulust viselte.

Harmincnapos ünneplés vette kezdetét, délután és éjszaka zenés és színelőadások zajlottak, az ország népének tilos volt dolgozni vagy bajt keverni, és mindenkinek kötelessége volt pihenni és mulatozni.

Amikor az ünneplés napjai véget értek, az ifjú császár és császárné készen álltak arra, hogy az ország fejévé kiáltsák ki őket. Előbb azonban a régenseknek kellett lemondaniuk az uralomról, amelyet tizenkét teljes éven át gyakoroltak, és bár a Császári Anya csak úgy beszélt magáról, mint a régensek egyikéről, mindenkinek tudta, hogy ő volt az egyetlen uralkodó. Ismét a csillagászok tanácsának kellett kiválasztania a szerencsés napot, és a csillagok és előjelek tanulmányozása után az első holdhónap huszonhatodik napja mellett döntöttek. Ugyanezen hónap huszonharmadik napján a Császári Anya kiadott egy ediktumot a császár aláírásával, amelyet mindaddig a Császári Anya birtokában levő nagy pecséttel hitelesített. Az ediktumban az állt, hogy a régensek szeretnék letudni régensségüket, ezért arra kéri az uralkodót, foglalja el trónját. Erre a kérésre a császár saját ediktumával felelt, közölve, hogy fiúi jámborságtól vezérelve ezt a kérést az idősebb nemzedék parancsának tekinti. Az ediktum a

következőképpen zárult: „Tiszteletteljesen engedelmeskedve őfenségéik parancsának, Tung-cse uralma tizenkettedik éve első holdhónapjának huszonhatodik napján Mi személyesen elvállaljuk a fontos feladatot, amelyet Számunkra kijelöltek.”

Ezt követően a Császári Anya bejelentette visszavonulását, és így is tett. Miután közölte, hogy célját elérte, kötelességét megtette és a birodalmat érintetlenül adta át fiának, a császárnak, hagyta, hogy fia egyedül uralkodjon.

A béke és az öröm napjai következtek. A Császári Anya többé nem kelt fel a pirkadatot megelőző sötétségben, hogy audienciát adjon azoknak, akik messzi és közeli vidékekről keresték fel a trónt. Többé nem kellett foglalkoznia az ország ügyeivel, nem kellett ítéleteket hoznia, büntetéseket kirónia és jutalmakat osztogatni.

Sokáig aludt, és akkor kelt, amikor kedve tartotta. Miután felébredt, még jó darabig ágyban maradt, megtervezve az előtte álló napot, azt a csodás üres

napot, amelyen csak saját kötelességei vártak rá. Az eltelt években teherként nehezedett rá a birodalom minden nyűge s baja, ma pedig csak bazsarózsaágyására tudott gondolni. Parancsára a legnagyobb udvarban egy dombot emeltek, és teraszosan bazsarózsákkal ültették tele. Az új levelek teltek voltak, és a fiatal hajtásokon máris hatalmas, rózsaszín, karmazsinpiros és gyönyörű fehér virágok nyíltak. Minden reggel új virágok százai várták a Császári Anya érkezését, és ilyenkor sokkal lelkesebben kelt fel és készülődött, mint bármikor, amikor a trónterembe sietett hajnalonként. Szokása szerint bokában megkötött hosszú nadrágjában és széles ujjú, puha selyemtunikában aludt. Amikor megfürdött, új nadrágot öltött és rózsaszín selyemtunikát, valamint kék színű brokáttal szőtt selyem felső köntöst, amely csak bokáig ért, mivel úgy tervezte, hogy a napot teljes egészében virágainak s madarainak szenteli, így nem akarta akadályozni szabad mozgását egy hosszú köntössel. Mialatt egy

koros eunuch elrendezte haját, a császári anya udvarhölgyeit nézte, amint bevetik hatalmas ágyát, amelyet sem szolgák, sem eunuchok, sem vénasszonyok nem érinthettek, mondván, hogy piszkosak, bűdös a leheletük, így csak fiatal és egészséges udvarhölgyei nyúlhattak ágyához, és a Császári Anya árgus tekintetét egyetlen részlet sem kerülte el. Először a paplant és a három matracot vitték ki az udvarra, ahol egész nap szellőztek a meleg napon – az eunuchok egyedül ezekhez nyúlhattak. Közben az udvarhölgyek lehúzták a derékaljat fedő nemezt, és fonott lószőrből készült apró seprűkkel tisztára söpörték. Az ágy fából készült oldala és a szaténfüggönyöket tattó keret fafaragványainak minden egyes bemélyedését is meg kellett tisztítaniuk. Ezt követően a nemezre visszakerült a jól kiszellőztetett hatom matrac, majd az egészet sárga, brokáttal átszőtt szaténnal terítették le. Erre kerültek a pasztellszínű, nagyon sima és puha, friss selyemlepedők, majd hat selyemlepel – halványlila,

kék, zöld, rózsaszín, szürke és elefántcsontfehér. Az udvarhölgyek végezetül egy sárga szatén ágytakaróval fedték le az egészet, amelyre aranyárkányokat és kék fellegeket hímeztek. Az ágy függönyei között pézsmailattal kevert, szárított virágokkal teli zsákocskák lógtak, és ha illatuk gyengült, újak kerültek a helyükre.

Az eunuch középen szétválasztotta, aztán befonta a Császári Anya haját, majd a fonatot csomóba kötötte a feje búbján, s végül ráhelyezte és két hosszú tűvel a hajfonathoz rögzítette a hosszúkás mandzsu fejdísz, amelyet a Császári Anya mindig viselt. Ce-hszi saját maga díszítette fel fejkét friss virágokkal, és aznap is frissen szedett, aprócska és illatos orchideákat választott. Amikor az orchideákkal díszített fejdísz a helyére került, a Császári Anya ismét megmosta arcát. Krémfehér bőrét illatosított szappanhabbal dörzsölte be, majd nagyon forró vízben lemosta a habot, és bőrét mézből, szamártéjből és narancshéjolajból készített keverékkel simította el. Amikor bőre beitta az

anyagot, igen finom és illatos, halvány rózsaszín púdert hintett arcára.

Már csak az ékszereket kellett kiválasztania. A listáért küldetett, és hangosan felolvasta az adott ékszerdoboz számát. Az ékszerekért felelős udvarhölgy ekkor a hálósobával szomszédos helyiségbe ment, ahol az ékszereket tartották. A falak mellett polcok álltak, a polcokon pedig ébenfekete, számozott ládikák, aranyzárral és aranykulccsal. Mindegyik dobozra ráírták, milyen ékszert tartanak benne. Összesen mintegy háromezer dobozka volt itt, de ezek csak a mindennapos használatra szolgáltak. A szoba mögött volt egy újabb, erős zárral védett helyiség, ahol az ünnepi alkalmakkor felöltött ékszereket őtítették – ezeket a Császári Anya csak akkor viselte, ha állami méltóságként jelent meg. Mivel ma kék köntöst öltött, olyan fülbevalót, gyűrűt, karkötőt és hosszú nyakéket választott, amelyekbe zafírt és igazgyöngyöt foglaltak.

Amikor az ékszereket is feltette, következett a vállkendő megválasztása. Ez volt toalettjének utolsó tartozéka, amelyről csak akkor dönthetett, ha már minden mással végzett. Aznap a kék és sárga virágmintás, fehér indiai fátýolszövet kendő mellett döntött, ezt erősítette fel köntösének zafír vállgombjára. Készen állt a reggelihez, amelyet a szolgálók már kitálaltak a pavilonjában. Minden egyes fogás alatt mécses égett, melegen tartva az ételt. A Császári Anya végignézte az összes fogást, vett egy kicsit ebből, egy kicsit abból, miközben udvarhölgyei távolabb álltak, amíg a hús fogásból kiválogatta a főként édességekből álló, könnyű reggelijét, amit egy tálka zabkásával fejezett be. Az udvarhölgyek csak ekkor léphettek elő, hogy a maradékból válogassanak, amit igen félénken tettek, és ügyeltek, hogy azokból a fogásokból ne egyenek, amelyeket a Császári Anya sem választott.

De ma a Császári Anyának jó hangulata volt. Senkit sem dorgált meg, barátságos volt kutyuskáival, és

udvariasan várt az etetésükkel addig, míg hölgyei nem végeztek a reggelivel. Nem mindig volt azonban ilyen kedves: amikor valamiért haragudott, előbb etette meg kutyáit, mint hogy hölgyei reggelizhettek volna, és ilyenkor azt mondogatta, hogy csak a kutyáit tekinti barátainak, mivel ők mindig szeretik, és mindig hűségesekek hozzá.

Reggeli után a Császári Anya a kertbe indult, hogy megcsodálja a bazsarózsadombot. A vándormadarak visszatérésének évszakában jártak, és Ce-hszi séta közben gyönyörködhetett a madarak vad és édes hangjában. Amikor egy madár kiáltott, ő tökéletesen élethűen felelt, csücsörítve ajkával, aztán egy darabig mozdulatlanul állt a kert közepén, miközben udvarhölgyei távolabb gyűltek össze a szabadon engedett kutyákkal. Egyszer egy kismadár röppent elő a bambuszok közül, egy sárga mellényes pintyőke, és a Császári Anya nyugtató, dűnnyögő neszeket hallatva rávette, hogy pihenjen meg kinyújtott kezén. A félig riadt, félig megbabonázott madárka ott kuporgott,

miközben a Császári Anya arcára olyan gyengéd és bájos kifejezés ült, hogy udvarhölgyei közelebb léptek, hogy megcsodálják ezt a máskor oly könnyörtelen és durva arcot. Amikor a madár elröppent, a Császári Anya odakiáltott udvarhölgyeinek, hogy jöjjenek közelebb, és így szólt:

– Láthatjátok, hogy a szerető kedvesség miként győzi le a félelmet, még az állatok félelmét is. Ezt a leckét vessétek a szívetekbe.

– Igen, fenség – mormolták, és ismét megcsodálták, hogy miként lehet ez a fejedelmi asszony ilyen sokarcú: nagyvonalú és gyengéd, ugyanakkor bosszúszomjas és könnyörtelen.

Aznap a Császári Anya egész nap jó hangulatban volt, és udvarhölgyei ötéssel osztoztak benne. A holdév harmadik havának harmadik napját írták, és a Császári Anya az általa írt színdarabra gondolt. Amióta az állam legsúlyosabb terhei immár fiára, a császárra nehezedtek, az anyacsászárné élvezte szabadidejét: nemcsak festegetett és kalligráfiával foglalkozott,

hanem színdarabokat is írogatott. Ez a sokoldalú és tehetséges fejedelmi asszony maga dönthette volna el, hogy miben akar igazán naggyá lenni, ha képes lett volna egyik adottságát a másik fölé helyezni – csak hogy nem tudta eldönteni, hogy mit szeret a legjobban, így mindegyikkel foglalatoskodott, és mindegyikben kiemelkedőt alkotott. Ami az államügyeket illeti, amelyek teljesen lefoglalták, amíg fia el nem foglalta a Sárkánytrónt, szemmel láthatóan nem érdekelték, és mintha teljesen meg is feledkezett volna róluk - de az eunuchok még mindig neki kémkedtek, és így értesült mindenről.

A kertben töltött egyórás sétát követően pihent és evett egy keveset, majd barátságosan így szólt várakozó udvarhölgyeihez:

– Ma csodás a levegő, nem fúj a szél, és melegen süt a nap. Remek mulatság lenne, ha megnéznénk az udvari színészeket, amint előadják darabomat, „Az Irgalom istennője”-t. Mit szóltok?

Az udvarhölgyek örömben tapsolni kezdtek, de Li Lien-jing, a főeunuch ekkor meghajolt és így szólt:

– Fenség, attól tartok, hogy a színészek még nem tanulták meg a szerepüket. Ez egy igen mives darab, és a szöveget olyan biztosan és tisztán kell elmondani, hogy humora és szépsége ne vesszen el.

A Császári Anya nem értett egyet.

– A színészeknek bőven volt idejük – jelentette ki. – Azonnal indulj és mondd meg nekik, hogy a függöny gördüljön fel, még mielőtt kezdetét venné a nap következő órája. Addig én elmondom napi imámat.

Ezzel a Császári Anya megszokott kecsességével átvonult pavilonján a magántemplomába, ahol egy fehér jade Buddha ült zöld jade-ból készült nagy lótuszlevélen, az isten jobbában egy felfelé mutató, rózsapiros jade lótuszvirággal. Buddha jobbán állt a karcsú Kuan-jin, balján pedig a hosszú élet istene. A Császári Anya megállt Buddha előtt – nem térdelt le, de meghajtotta büszke fejét, miközben az oltárról elvett szantálfa rózsafüzérét kezdte mondani.

– O mi to fu – mormolta minden egyes gyöngynél, míg végig nem mondta mind a száznolcat. Ekkor letette a szent füzért, és meggyújtott egy füstölőt az oltárra állított urnában, majd ismét lehajtott fejjel állt, miközben az illatos füst tekeregve szállt felfelé. Ügyelt rá, hogy mindennap imádkozzon, és míg első imája Buddhához, a Mennyek Urához szállt, a Császári Anya soha nem hagyta el úgy a templomot, hogy ne hajolt volna meg az irgalom istennője előtt. Ezt az istennőt különösen nagy becsben tartotta, és magában azt gondolta, hogy ők ketten igazából testvérek – az egyik a Mennyek, a másik pedig a Föld Királynője. Az éjszaka közepén időnként még szólt is az istennőhöz. Agyának behúzott függönye mögött ezt motyogta:

– Mennyei nővérem, tekints le gondjaimra. Ezek az eunuchok... vannak eunuchok az égben, nővérem? Kétlem, hiszen illenek-e eunuchok a Mennyekhez? De akkor ki szolgál neked és angyalaidnak, nővérem? Biztos, hogy nincs olyan férfi, még a Mennyekben sem, aki elég tiszta lenne hozzád.

Mivel mostanában jutott ideje emlékezni, időnként azt kérdezte az istennőtől, hogy az égben lehetséges-e végül elnyerni a hűség szerelmest. Nevét nem említett.

– Mennyei nővérem, te ismered rokonomat, Zsung-lut, és azt is tudod, hogy férj és feleség lehettünk volna, ha nem szól közbe a sors. Mondd csak, szabadon egybekelhetünk-e egy másik megtestesülésünkben, vagy én már mindig felette fogok állni? Én, aki a jobboldon ülök a Mennyekben, kérlek téged, nővérem, hogy emeld fel őt hozzám, hogy végre ismét egyenlő lehessen másik nővéremmel, az angol királynővel, Viktóriával, akinek felemelted hitvesét.

Csak az igazat mondta az istennőnek, és ahogy most belenézett a tiszta és töprengő arcba, azon merengett, hogy talán mennyei nővére mindig is tudta az igazságot, függetlenül attól, hogy elmondta-e éjjel gondolatait vagy sem.

Amikor kijött a templomból, nyomában udvarhölgyeivel és a kutyákkal átvágott a nagy udvaron, ahol két, cédrusból font hatalmas kosár állt, amelyekben ősrégi lilaakác bokrok nőttek. A bokrok teljes virágjukban pompáztak, illatuk elárasztotta az udvart, belopódzott a pavilonokba és a palota folyosóira. A Császári Anya mindennap meglátogatta a virágzó lilaakácokat. Amint áthaladt az udvaron, megcsodálta a virágokat, majd nyomában kíséretével áthaladt a domb belsejébe épített folyosón, amely egyenesen a színházához vezetett.

Ehhez a színházhoz fogható nem volt sehol a birodalomban, sőt, Ce-hszi úgy gondolta, sehol a világon. A nagy szabadtéri udvart ötemeletes téглаépület fogta félkörbe, amelynek egyetlen bejárata az udvarra nyílt. A három felső emeleten a kosztümöket és a kellékeket tárolták. Az alsó két emelet maga volt a színpad – a felső olyan volt, akár egy templom, az istenekről és istennőkről szóló szent előadásokat tartották itt. A Császári Anya legjobban

ezeket a darabokat szerette, mivel mindig érdekelte a mennyei lények élete. Az udvarban két hosszú épület állt, pavilonokkal és nézőtérrel, ahol az udvartartás tagjai pihenhettek, amikor a Császári Anya meghívta őket. Ezeket az épületeket három méter magas alapra építették, hogy az alsó színpaddal kerüljenek egy szintbe, a színpaddal szemközti oldalukat üveglapok borították, hogy a Császári Anya szeles vagy fagyos időben is élvezhesse az előadást. Nyáron az üveget eltávolították, és vékony fátlyat tettek a helyére, így tisztán át lehetett látni rajta, ugyanakkor távol tartotta a legyeket és a szúnyogokat – főként a legyeket, mivel a Császári Anya ki nem állhatta őket, és egy sem jöhetett a közelébe. Ha légy telepedett egy étellel teli tálra, még azt is megtiltotta, hogy az ennivalót a kutyáinak adják. A két épületben volt három szoba, amelyet egyedül csak ő használhatott – kettő páholyként szolgált, és az egyikben még könyvtár is volt, ahol bármikor talált olvasnivalót, ha a darab unalmasnak bizonyult, míg a harmadikban

szunyókálhatott, ha úgy tartotta kedve, hogy ismét felkeljen, ha a darab ismét érdekes fordulatot vett.

Aznap egy órával a delet követően a Császári Anya kiválasztotta az egyik páholyt, és helyet foglalt párnázott trónusán, miközben udvarhölgyei körülülték, alig várva, hogy lássák az általa írt darabot. Az anyacsászárné nem először tekintette meg az előadást, de nem volt elégedett a színészek játékával, és bizonyos változtatásokat eszközölt. A színészek titokban azon panaszkodtak, hogy csodát vár tőlük, de senki sem menekülhetett. Igyekeztek hát legjobb formájukat hozni, és olyan csodálatos jelenetekkel tarkították játékukat, mint a színpad közepéből kiemelkedő nagy lótuszvirág, amelyben ott ült az irgalom megelevenedett istennője, egy ifjú és kecses eunuch, akinek olyan bájos arca volt, akár egy csinos lánykának. Miközben az istennő kiemelkedett a lótusz közepéből, jobbán egy fiú, balján pedig egy leány állt fel, az istennő két segédje. A lány jadepalackot tartott a kezében, benne fűzfaággal, utalva a legendára, mely

szerint ha az istennő fűzfagallyat dug egy jadepalackba és azt egy holttest fölé tartja, a halott ismét életre kel. A Császári Anya sok varázslatos dolgot illesztett a darabba, mivel lenyűgözték a varázslatok, és lelkesen hallgatta a vénasszonyok meséit meg a császári templom buddhista papjait szolgáló eunuchok által mondott legendákat. Legjobban azokat a varázslatos történeteket kedvelte, amelyek valamikor régen Indiából érkeztek az első buddhista zarándokpapokkal, jó ezer évvel ezelőtt, és amelyek rúnákról, szent rigmusokról, talizmánokról és szent szavakról szóltak, amiket ha kántáltak, kimondták vagy szótagolva előadtak, megvédte az emberfiát a lándzsák szúrásától és döfésétől. Természetéből fakadó bizalmatlansága és zsémbessége dacára elhitte ezeket a meséket, és gyakran elmélázott azon, hogy vajon a mágia meggátolhatja-e halálát, és adhat-e neki örök életet. Mindezt a csodát, reményt és a mennyei hatalmasságokba vetett félig hitet, félig képzelődést

belevitte darabjaiba, amelyek előadásához tényleg varázslatra lett volna szükség. Maga rendezte darabjait, még a kellékeket is ő találta ki, ő tervezte meg a függönyöket, a csúszópanelet és a háttérfüggönyöket, amelyekről ugyan sehol nem hallott, csupán saját termékeny képzeletéből pattantak ki.

Amikor a darab véget ért, tapsolt, mivel valóban jól sikerült az előadás, és elégedett volt magával mint színműíróval. Szokásához híven, amikor valami felvidította, most is kijelentette, hogy éhes, így az eunuchok máris jöttek, és terítettek a következő étkezéshez. A Császári Anya rendszerint ott ebédelt, ahol megéhezett, és miközben várakozott, udvarhölgyeivel társalgott, a darabról tett felkérdéseket, hogy ugyan mit gondolnak róla, és bátorította őket, hogy mondják meg, milyen hibákat láttak, mivel megbízott a véleményükben, és szeretne volna minél tökéletesebbé tenni az alkotásait. Amikor megterítettek, az eunuchok két hosszú sort alkottak a

több udvarral arrébb fekvő konyhától, és kézről kézre, gyorsan adogatták a forró étellel teli, lefedett tálakat, hogy a négy legmagasabb rangú eunuch feltálalja őket. Az udvarhölgyek ekkor kicsit távolabb húzódtak, amíg a Császári Anya kiválogatta a fogára való étkeket, majd jó étvágygal falatozni kezdett. Mivel jó hangulatban volt, megszánta éhes udvarhölgyeit, és közölte eunuchjával, hogy teáját a könyvtárban fogyasztja el, s ezzel visszavonult. Két eunuch haladt a nyomában – az egyik a császárné fehér jadecsészékészletét vitte színarany tálcán, aranyfedővel leborítva, a másik pedig két jadetálat tartott a kezében: az egyik tál tele volt szárított lonc-virággal, a másik rózsaszirmokkal, és mindkettőben egy pár aranyvégű evőpálcika kapott helyet. A császári anya előszeretettel keverte teájába ezeket a virágokat, de a művelet olyan gondosságot igényelt, hogy mindig saját kezűleg végezte el.

Éppen teáját kortyolgatta békésen, és nem sejtette, hogy életére hamarosan sötét árnyék vetül. Még

párnázott karosszékében üldögélt, amikor köhécselést hallott az ajtó mögül. Felismerte a főeunuch, Li Lien-jing hangját.

– Szabad – szólta ki.

A főeunuch belépett, kifejezte hódolatát, miközben a többi eunuch a császárné parancsára várt.

– Miért zavarsz? – kérdezte a Császári Anya. Az eunuch felemelte fejét.

– Fenség, szeretnék egyedül szót váltani veled.

A császárné letette teáscsészéjét, és intett jobbjával. Mindenki kivonult, és az utolsó eunuch becsukta az ajtót.

– Kelj fel – mondta a császárné Li Lien-jingnek. – Ül le oda. Mit csinált a császár?

A főeunuch felkászálódott, és köntöséből előhúzott egy hosszú, keskeny borítékba hajtogatott papírlapot, majd ismét letérdelt, és úgy nyújtotta át két kézzel. Amíg a Császári Anya átfutotta a levelet, az eunuch továbbra is térden maradt. A császárné ismerte a kézírást. Vu Ko-tu, a Császári Cenzorok testületének

tagja írta, ugyanaz, aki korábban memorandumot intézett a trónhoz az idegenek befogadásáról, amit a Császári Anya akkor elutasított. A jelenlegi memorandumot fiához, a császárhoz intézte.

„Én, leghitványabb szolgád, átnyújtom ezt a titkos memorandumot, arra kérve a trónt, hogy hivatalosan is vessen véget a konfliktusnak, adjon engedélyt a külföldi kormányok minisztereinek, hogy állva jelenhessenek meg a Sárkánytrón előtt, és ne kelljen letérdelniük. Ezzel az engedéllyel mutassa ki a Felsőbbrendű Ember nagyvonalúságát és tekintélyét. A hagyományhoz való ragaszkodással eleddig semmit sem sikerült elérni, csupán az idegen miniszterek elidegenítését.”

A Császári Anya érezte, hogy keblében újra felkavarodik a régi gyűlölet. Hát ismét vitatni merik akaratát? Saját fia is ellene berzenkedik? Ha többé nem tisztelik a Sárkánytrónt, milyen becsület marad meg?

Tekintete átszáguldott a sótokon, és megakadt egy ősi bölcstől származó idézeten. „Ahogy azt Mencius írta: Miért kellene a Felsőbbrendű Embernek viszályba keverednie az alacsonyabb rendű madarakkal és vadakkal?"

Erre szenvedélyes kiáltás hagyta el a császári anya ajkát.

– Ez az átkozott cenzor még egy nagy bölcs ősi szavait is kiforgatja! – Mégis tovább olvasta Vu Ko-tu irományát.

„Úgy hallom, hogy a külhoni országok alattvalói úgy tekintik uralkodóikat, mintha csak bábok lennének. Nem azért van ez, mert az uralkodók csupán emberek, és egyiktik sem a Mennyek Fia? Saját szememmel láttam idegeneket sétálgatni Peking utcáin, mintha csak szolgák lettek volna, és tették mindezt szégyenkezés nélkül – asszonyaik pedig előttük lépkedtek vagy éppen gyaloghintón utaztak. Az összes szerződésben, amelyet ezekkel az idegenekkel kötöttünk, egyetlen szó sem esik a szülők és az idősek

tiszteletéről vagy az erény kilenc kánonja iránti megbecsülésről. A szerződések nem említik a négy alapelvet, nevezetesen a szertartások betartását, az egyén kötelességét a többi emberrel szemben, a tisztességes jellemet és a szégyenérzetet. Ehelyett csak és kizárólag a kereskedelmi haszonról szólnak. Az ilyen emberek nem tudják, mit jelent a kötelesség és a széttartás, a bölcsesség és a jóhiszeműség. Mégis azt várjuk tőlük, hogy civilizált emberként viselkedjenek. Nem tudják, mit jelent az öt kapcsolat, amelyből az első az uralkodó és az alattvaló közötti viszony, de mégis azt várjuk, hogy annak megfelelően viselkedjenek, amiről mit sem tudnak. Olyan ez, mintha disznókat és kutyákat hozatnánk a fogadóterembe, és azt várnánk, hogy leboruljanak a Sárkánytrón előtt. Ha ragaszkodunk ahhoz, hogy ilyen emberek térdeljenek le, ez miként emeli a trón fényét?

Ezenkívül, ezek az idegenek még azt is mondani merészelik, hogy abszurd uralkodóik, akiket vélhetően császárnak neveznek, egy szinten állnak ő Szent

Felségével. Ha elnézzük ezt a sértést, akkor miért zavar minket az, hogy követek nem hajlandóak letérdelni? Két évvel ezelőtt, amikor az orosz barbárok Ili felől és északnyugatról Kínára törtek, és a történelemben eddig ismeretlen agresszív módon hatalmas földterületeket foglaltak el országunkból, államférfiaink nem sértődtek meg. Akkor hát miért kiabáljuk, hogy megalázó, amiért az idegenek nem hajlandóak letérdelni a Sárkánytrón előtt? Ami pedig azt illeti, miként kényszerítsük őket térdre, ha nem akarják megtenni? Vannak talán seregeink és fegyvereink, hogy rávegyük őket erre? Ezt is mérlegelni kell. Kon-fuciusz, a bölcs mester, amikor arról kérdezték, hogy miben áll a kormányzás művészete, azt felelte, hogy annak három követelménye van: a bőséges élelem, a hatalmas sereg és a nép bizalma. Amikor arról kérdezték, hogy szükség esetén ezek közül melyiket lehet elhagyni, ő így felelt: 'Hagyjátok el először a katonákat, utána pedig az élelmiszerkészletét.' Ha a császári

kormányzat nem képes rákényszeríteni akaratát az idegenekre, akkor jobb, ha nagyvonalúan cselekszünk, nehogy bizonytalanságot ébresszünk a népben.

Úgy vélem, hogy a trónnak ki kellene adnia egy dekrétumot, amely felmenti a külföldi követeket az udvari ceremóniák alól, és ha a jövőben ezek az idegenek sértő cselekedeteket hajtanak végre tudatlanságuk miatt, azokat el kellene nézni, mivel értelmetlenek arra, hogy vitába bocsátkozzunk velük. Ugyanakkor el kellene magyarázni az idegeneknek és a népnek is, hogy ez a dekrétum az elnézésből fakad, és nem bölcs dolog precedensértékűnek tekinteni. Közben pedig gyűjtsük tovább erőnket, időt nyerve ezáltal.

Én, ezen értéktelen memorandum szerzője csupán egy vad és messzi kerület tudatlan lakója vagyok, és nem értek az államügyekhez. Nagy merészséggel nyújtom be ezt a vakmerő memorandumot, miközben jól tudom, hogy halállal is büntethetik tettemet."

A külföldi követek arcátlansága miatt érzett haragjában, amit tetézett a cenzor által tett javaslat, a Császári Anya kis híján engedett a csábításnak, hogy fecnikre tépje a memorandumot, és azután szétszórja, hogy mindörökre elveszen, de túl megfontolt volt ahhoz, hogy akár magának is engedjen. Ez a Vu Ko-tu bölcs ember volt, aki sok évet megélt, és nagy megbecsülésnek örvendett. Nemcsak prédikált a kötelességekről és ceremóniákról, de a legszigorúbban be is tartotta őket, anélkül, hogy egy kicsit is engedett volna a maga javára. Amikor az udvar Zseholba menekült, és az idegenek elfoglalták a fővárost, Vu Ko-tu ott maradt idős édesanyjával, aki mára végét járta. Élete kockáztatásával mellette maradt, sőt a lehető legszebb koporsót rendelte meg, amit csak a megszállt városban lehetett. Amikor anyja meghalt, ő zárta le a szemét, és gondoskodott róla, hogy a testét szépen helyezték el a koporsóban. Még akkor sem volt hajlandó elhagyni őt, hanem nagy költséggel fogatot bérelt, és elkísérte a koporsót egy másik városban álló

templomig, ahol anyja békében és nyugalomban pihenhetett, amíg sor nem került a temetésére.

A Császári Anya tudta, hogy az efféle egyenesség valóban ritka dolog, ezért fékezte dühét, és összehajtva a memorandumot, visszaadta a főeunuchnak.

– Tedd vissza oda, ahol találtad – mondta, de nem volt hajlandó felfedni, mire gondol. Majd elbocsátotta a főeunuchot.

Vidám hangulatának azonban vége szakadt. Aznap már nem jelentett örömet számára a színház. Merengve üldögélt tovább, miközben a színészek szerepüket játszották, de a Császári Anya fel sem emelte fejét, hogy megnézzék játékukat, és még legcsábítóbb daluk is süket fülekre talált. Az utolsó jelenet közepén, amikor az isteni lényeknek öltözött szereplőgárda teljes díszben a Mennyek Királynője köré gyűlt, miközben lábuknál apró majmocsák ugrándoztak, amelyeket betanítottak arra, hogy eljátsszák a kedvesség hatalma előtt behódoló

ördögöket, szóval ezen dicsőséges jelenet közepette a Császári Anya szó nélkül felállt, és olyan sietve távozott, hogy a játékba belefeledkezett udvarhölgyei ezt észre sem vették, csak akkor, amikor már eltűnt. Ekkor sietve és nagy felfordulás közepette a nyomába eredtek. A Császári Anya fejedelmi testtartása miatt azonban nem mertek túl közel merészkedni hozzá, így a császárné egyedül tért vissza palotájába. Egy eunuchot küldött Li Licn-jingért.

A főeunuch hatalmas léptekkel érkezett, és úrnőjét a könyvtár nagy faragott székében ülve találta. A Császári Anya azonban nem olvasott, hanem mozdulatlanul ült, akár egy istennő. Arca sápadt volt, nagy szeme pedig fényes és hideg.

– Kérd meg a fiamat, hogy keressen fel – mondta, amikor észrevette a főeunuchot. Hangja is hideg volt, akár az ezüst.

Li Lien-jing kifejezte hódolatát, majd távozott, a Császári Anya pedig várt. Amikor egyik udvarhölgye

kinyitotta az ajtót, elhessegette, s az ajtó ismét becsukódott.

Teltek-múltak a percek, és a főeunuch nem tért vissza. A percek órává álltak össze, de a főeunuch még mindig nem jött, mint ahogy üzenet sem érkezett a császártól. A Császári Anya pedig csak várakozott székében, mialatt a hatalmas könyvtárban a délutáni napfényt felváltotta az alkony. Az eunuchok nesztelen léptekkel jöttek be, hogy meggyújtsák a gyertyákat a függőlámpásokban, és a Császári Anya ügyet sem vetett rájuk. Csak akkor szólalt meg, amikor az utolsó gyertya is égni kezdett.

– Hol van a főeunuch? – kérdezte csengő, de fagyos hangon.

– Fenség, a Várakozás Pavilonjában tartózkodik – felelte az eunuch, miután kifejezte hódolatát.

– Miért nem jön be?

– Fél, fenség. – Az eunuch hangja megremegett.

– Küldd be – parancsolt rá a császárné.

Egy pillanattal később Li Lien-jing beoldalgott a sötétbe boruló kertből. Azonnal leborult a padlóra, és a Császári Anya lepillantott összegörnyedt alakjára.

– Hol a fiam? – kérdezte a császárné harag nélkül. Hangja hidegen csendült.

– Fenség, nem merem... – hebegte a főeunuch.

– Nem mered átadni válaszát?

– Fenség, az uealkodó azt üzeni, hogy gyengélkedik.

– A főeunuch hangja itt elfúlt, amint tányér nagyságú kezét a szájára tapasztotta.

– Szóval gyengélkedik? – A császárné hűvös hangja szinte érdektelenségről árulkodott.

– Fenség... fenség...

– Tehát nem gyengélkedik.

Ezzel felállt. Tökéletesen összeszedett volt, mozgása páratlanul kecses.

– Ha ő nem jön hozzám, akkor nekem kell felkeresnem - mondta, és olyan gyorsan indult el, hogy a főeunuchnak kellett talpra pattannia, hogy követni tudja. A Császári Anya ügyet sem vetett rá, vissza se

nézett, és mivel udvarhölgyeinek azt parancsolta, hogy hagyják magára, senki sem tudott távozásáról, csak a főeunuch és az alárendelt eunuchok, akik a helyükön álltak a pavilonban, a folyosón és a kapunál. Moccanni se mertek, bár kérdőn pillantottak egymásra, miután a császárné elhaladt előttük. A Császári Anya úgy suhant, mintha szárnyai nőttek volna, fejét mereven előreszegezte, arca sápadt volt, szeme feketén izzott. Mögötte loholt Li Lien-jing, aki még annyi időre sem mert megállni, hogy elmagyarázza másoknak, mi a gond, és még hosszú lépteivel sem tudta beérni a ragyogó kék és arany köntöst viselő, szinte repülő fejedelmi alakot.

A Császári Anya egyenesen a császár palotája felé vette az irányt, keresztülhaladt a csodás udvaron, a márványlépcsőkön feljutott a márványteraszra. Az ajtó zárva volt, de fény szűrődött ki az ablakot takaró selyemfátylakon át, és a császárné mindent láthatott. Odabent fia egy nagy, párnázott kereveten hevert. Alute hajolt fölé. Az ifjú császári hitves éppen egy

szemet emelt a császár ajkához a délről hozatott korai cseresznyéből, amelyet az uralkodó annyira szeretett. A fiatal férfi hátravetett fejjel nevetett, de úgy, ahogy a Császári Anya még sosem hallotta nevetni. Körülöttük eunuchok és az ifjú császárné udvarhölgyei álltak, és mind úgy kacagtak, akár a gyerekek.

A Császári Anya ekkor feltépte az ajtót, s úgy állt meg ott, akár egy ragyogó istennő az éj sötétjében. Ezernyi gyertya fénye hullt csillámló köntösére, fejdíszére és gyönyörű, de dühös arcára. Hatalmas és ragyogó, hosszúkás szeme jobbról balra végigsöpört az egybegyűlteken, míg végül megpihent fián és Alutén.

– Fiam, úgy hallottam, beteg vagy – szólalt meg édes, kegyetlen hangon. – Eljöttem, hogy lássalak.

Az uralkodó talpra szökkent, míg Alute kővé dermedten állt, kezében a cseresznyékkal.

– Látom, hogy valóban súlyos beteg vagy – folytatta a Császári Anya, és le nem vette tekintetét fia arcáról.

– Azonnal parancsot adok az udvari orvosoknak, hogy vizsgáljanak meg.

A császár szólni sem tudott. Tekintete anyjára tapadt, s a félelemtől arca valóban betegesen sápadt lett.

– Ami pedig téged illet, Alute, csodálkozom, hogy nem törődsz urad egészségével – mondta a Császári Anya. Minden szava hideg volt és tiszta, akár egy jégcsap. – Nem helyes, hogy éretlen gyümölcsöt eszik, amikor beteg. Túlságosan felelőtlenül végzed a Mennyek Fia körüli teendőidet. Ezért megbüntetlek.

Az uralkodónak sikerült becsuknia eltátott száját, és nagyot nyelt.

– Anyám, a dolog nem Alute hibája – hebegte. – Nagyon elfáradtam, hiszen az audiencia majdnem egész nap tartott. Valóban gyengélkedtem.

Anyja rettenetes tekintete ismét a fiára szegeződött, és szeme szinte lánggra lobbanni látszott. A Császári Anya hármat lépett előre.

– Térdre! – kiáltotta. – Azt hiszed, mert te vagy a császár, már nem vagy a fiam?

Alute eddig meg sem moccan. Egyenesen és sudáran állt, finom arca büszkeséget sugárzott, tekintete nem tükrözött félelmet. Most elejtette a cseresznyét, amit elfelejtett letenni, és megragadta a császár karját.

– Ne! – kiáltotta halkán. – Ne térdelj le.

A Császári Anya két újabb lépést tett előre. Jobb kezét a levegőbe lendítette, és mutatóujja a padlóra irányult.

– Térdre! – parancsolta.

Az ifjú császár egy hosszú pillanatig tétovázott, majd kirántotta karját Alute szorításából.

– Ez a kötelességem – mondta, és térdre rogyott.

A Császári Anya tekintete követte a beállt dermesztő csendben. Jobb keze lassan az oldala mellé hullott.

– Helyénvaló, hogy tudod, mi a kötelességed anyáddal szemben. Anyja előtt, amíg az él, még a császár sem több egy gyermeknél.

Ekkor felemelte kezét, és tekintete végigsöpört az udvarhölgyeken és eunuchokon.

– Kifelé! – kiáltott rájuk. – Hagyjatok magamra a fiammal. Egymás után oldalogtak el, míg végül csak Alute maradt.

– Te is – közölte a Császári Anya megingathatatlanul. Alute tétovázott, majd egy gyászos pillantást követően ő is távozott. Szatécipőbe bújtatott lába még csak neszt sem ütött.

Amikor mindenki kiment, a császári anya olyan hirtelen változott meg, ahogy a szeszélyes tavasz szokott. Elmosolyodott, fiához lépett, és illatos, sima tenyerével végigsimította a fiú arcát.

– Kelj fel, fiam – mondta gyengéden. – Ülünk le és beszéljünk. – A Császári Anya fiának trónszerű székébe telepedett, míg gyermekének csak Alute alacsonyabb széke jutott. A császár rettegett, a császárné ezt jól látta reszkető ajkából és idegesen mozgó kezéből.

– A palotában rendnek kell lennie – közölte anyja, aki higgadtan és barátságosan szólt hozzá. – A császári hitves számomra csupán a fiam felesége.

Az uralkodó nem válaszolt, idegesen megnyalta kiszáradt ajkát.

– Fiam, nekem azt mondták, hogy titokban dacolni akarsz az akaratommal – folytatta a Császári Anya. – Igaz, hogy a megfelelő hódolat nélkül fogadod majd a külhoni minisztereket?

A császár összeszedte minden büszkeségét.

– Ezt tanácsolták nekem. Még nagybátyám, Kung herceg is ezt javasolta.

– És hallgatsz rájuk? – kérdezte a császárné. Vajon akadt valaki, aki az uralkodónál tisztábban kihallotta a kedves hangból kicsendülő acélos és veszedelmes élt?

– Igen.

– Az anyád vagyok. Megtiltom.

Szíve akarata ellenére ellágyult, ahogy ezt a szép, fiatal arcot nézte, a túlságosan is finom ívű ajkakat, a

nagy és tiszta szemeket. Egyszer csak ráeszmélt, hogy fia minden akaratossága és önfejűsége dacára gyerekként titokban félt tőle. Ekkor szomorúság lopódzott a szívébe. „Olyan erőssé kell tennem a fiamat, hogy még tőlem se féljen, mivel a félelem egyenlő a gyengeséggel”, gondolta. Ha az uralkodó fél tőle, akkor félni fog Alutétől is, engedni fog neki, így egy napon majd a felesége erősebb lesz nála. Talán fia nem kereste fel gyakran és titokban Szakotát? Most talán Alutéhoz menekül saját szülőanyjától való félelmében, aki pedig jobban szereti, mint ahogy bármiféle lány valaha is fogja. Feladta érte női mivoltát, teljesen alárendelte magát fia életének.

Az uralkodó ismét lesütötte szemét anyja fürkésző tekintete elől. Szempillája túl hosszú volt, nem való férfihoz, de hát tőle, az anyjától örökölte. Márpedig ha egy asszony át tudja adni fiának a szépségét, miért ne tudná átadni erejét is?

A Császári Anya felsóhajtott, beharapta ajkát, és úgy tett, mintha engedne.

– Mit érdekel engem, hogy az idegenek letérdelnek-e a Sárkánytrón előtt? Én csak rád gondolok, fiam.

– Tudom, anyám. Mindent, amit teszel, értem teszed. Bárcsak én is tehetnék valamit érted. Nem az államügyek kapcsán, anyám, hanem valami olyasmit, amit szeretnél. Mit szeretnél? Valamit, ami boldoggá tesz... egy kertet, vagy egy kertté változtatott dombot. Egy hegyet is meg tudok mozdítani érted...

Anyja vállat vont.

– Vannak kertjeim és dombjaim – felelte, de meghatotta, hogy fia a kedvében akar járni. Majd vontatottan így szólt: - Amire én vágyom, azt már nem lehet helyreállítani.

– Mondd el – nógatta fia. Alig várta már, hogy anyja ismét megdicsérje, hogy biztonságban tudja magát haragjától.

– Mi értelme? – kérdezte tűnődve. – Életre tudod kelteni a hamut?

Az ifjú császár tudta, mire gondol anyja. Az elpusztított Nyári Palotára. A Császári Anya gyakran

mesélt neki a pagodákról és a pavilonokról, a kertekről és sziklazugokról. Anyja azt a pusztítást sosem fogja megbocsátani az idegeneknek.

– Építtethetünk egy új Nyári Palotát, anyám – mondta habozva a császár–, mint amilyen a régi volt. Majd különleges adót szedetek a tartományoktól. Ezzel nem vonunk el pénzt a kincstártól.

– Csak le akarsz kenyerezni, hogy engedjek neked... neked és a tanácsosaidnak! – zsémbelt játékosan a császárné.

– Talán. – Felhúzta íves szemöldökét, és oldalról sandított anyjára.

A Császári Anya hirtelen kacagásban tört ki. - Jól van hát. Miért zavartatnám magam? Egy nyári palota? Miért is ne?

Felállt, puha, illatos tenyerével végigsimított fia arcán, majd távozott. Li Lien-jing odakint csatlakozott hozzá, és árnyékként követte.

Vége-hossza nincs a szomorúságnak, amit a gyerekek okoznak szüleiknek, éljenek akár palotában, akár sárkunyhóban. A Császári Anya, akit Li Lien-jing, legfőbb kéme gyakran tájékoztatott, néhány napon belül megtudta, hogy a császár hazudott neki, amikor azt mondta, hogy Kung herceg azt tanácsolta neki, fogadja a külhoni minisztereket a megfelelő tiszteletadás nélkül. Kung herceg éppen ellenkezőleg, arra emlékeztette a császárt, hogy ősei nem voltak hajlandóak olyan kiváltságokban részesíteni az idegeneket, amelyeket saját alattvalóik sem kaptak meg. A nagytiszteletű ő, C sien-lung idején, az angol Lord McCartneynak a földig kellett hajolnia a Sárkánytrón előtt, bár ezért bosszúból egy mandzsu hercegnek is így kellett tennie az angol uralkodó, György király festménye előtt. Kung herceg egyik kifogást a másik után hozta fel, amikor a külföldi követek ragaszkodtak ahhoz, fogadják őket az udvarnál. A Császári Külügyi Hivatal legfőbb titkárának betegségét hozta fel ürügyül – ez a betegség négy

hónapon át húzódott, míg végül maga a császár vetett véget neki, megparancsolva, hogy a Nyugatról érkezett követek jelenjenek meg a trón előtt, ezzel bizonyítva, hogy ő (és egyedül csak ő) volt túl engedékeny.

A Császári Anya erről a beszámolóról először orchideákkal teli kertjében hallott. A tavaszi hónapok már elröppentek, és eljött a kora nyár, a legkedvesebb évszaka. Esze ágában sem volt államügyekkel foglalkozni. Ma teljesen elbűvölte az üde napfény, és jó hangulatban kereste fel könyvtárát, ahol egy nemrégiben elhelyezett hatalmas asztalon az új Nyári Palota terveit vázolta fel, hogy majd a kijelölt építészek és munkások álmait téglába és márványba öntsék. Nemsokára megérkezett Li Lien-jing is.

– Hívd ide Kung herceget – parancsolt rá, amikor a főeunuch megtette jelentését. Ecsetjét türelmetlen mozdulattal tette le, hogy megvárja a herceg érkezését.

A herceg az udvarra nyíló, szélesre tárt ajtó előtt találta a császárnét, amint fel-alá járkál. A gránátalmafák vörös virágai teljes pompájukban

virítottak a sűrűn ültetett fák sötétzöld levelei között. A Császári Anya kedvelte a gránátalma virágát és gyümölcsét is. Szerette a lángoló vörösés-narancsszín szirmokat és a gyümölcs lédús belének édeskés savanyúságát, amely körülölelte a feszes zöld héjon belül megbúvó sok ezer magot. Kung herceg ismerte ízlését, és amikor megérkezett és kifejezte hódolatát, először a gránátalmákról szólt.

– Fenség, csodálatosak a fák. Még nem láttam hozzájuk foghatót. Közeledben minden új életre sarjad.

Mostanra a herceg már megtanulta, miként beszéljen alázatosan a császárnéval.

A Császári Anya oldalra hajtotta fejét, mert mindig örömmel töltötte el a dicséret. Hajlandó volt ismét nagyvonalú lenni a herceggel, tekintettel arra, hogy ő sem helyeselte a császár akaratát.

– Beszéljessünk az udvaron – javasolta. Leültek odakint: a Császári Anya a porcelán kerti székre, míg az udvariaskodóan tiltakozó herceg egy bambuszpadra.

– Miért vesztegetem az időmet? – kezdett bele a Császári Anya. – De azt hallottam, hogy fiam, a császár, fogadni akarja a külföldi követeket, anélkül, hogy azok megfelelően hódolnának, és ez aggaszt engem.

– Fenség, az uralkodó olyan kíváncsi, akár egy gyerek – felelte Kung herceg. – Alig várja már, hogy lássa az idegenek arcát.

– Miért viselkednek a férfiak úgy, mint a gyerekek?! – kiáltott fel a Császári Anya, letépett egy skarlátszínű gránátalmavirágot, darabokra tépdeste, és a darabokat a földre szórta.

A herceg hallgatott, egészen addig, amíg a császárné el nem veszítette béketűrését.

– És te... te miért nem tiltottad meg neki?! Te az idősebb nemzedék tagja vagy.

Kung herceg felhúzta szemöldökét.

– Fenség, miként tudnék én szembeszegülni a császárral, amikor neki hatalmában áll leüttetni a fejem?

– Tudod, hogy nem engedném – vágott vissza a Császári Anya.

– Fenség, köszönöm neked. Gondolom, fenséged is tudja, hogy a császár hitvese minden egyes nappal egyre nagyobb befolyással van az uralkodóra. Ugyanakkor azt kell mondjam, hogy jó irányba befolyásolja, mivel távol tartja az eunuchoktól és az alantas virágházaktól, ahova régebben csábították, azt színlelve, mintha nem ismerné fel őt senki.

– No de ki befolyásolja a hitvest? – kérdezte a Császári Anya élesen. – Nem látogat meg, csak ha a kötelessége azt diktálja. És akkor is hallgat.

– Nem tudom, Fenség.

A Császári Anya kisöpörte öléből a virágszirmokat.

– Dehogynem tudod. A Császári Özvegy az. Unokatestvérem, Szakota.

A herceg lehajtotta fejét, hallgatott egy darabig, majd békülékeny hangon így szólt:

– Fenség, az idegen küldötteket szerencsés lenne nem a császári fogadóteremben fogadni.

– Határozottan az lenne – helyeselt a Császári Anya, engedve a hercegnek, aki szánt szándékkal terelte másfelé a beszélgetést. A császárné elmélázott ezen egy ideig, miközben a gránátalmafa ágain átszűrődő napsugár rásütött az ölében összekulcsolt kezére. Csehzi hirtelen felkacagott.

– Megvan! Fogadják őket a Bíbor Világosság Pavilonjában. Nem fogják tudni, hogy nem az igazi palotában vannak. Így a valóság megmarad nekünk, míg őket illúziókba ringatjuk.

A herceg sem tudott ellenállni a fortélynak, bár habozva engedett. A Bíbor Világosság Pavilonja a Középső-tó távolabbi partján állt, a Tiltott Város nyugati határán, ahol a hagyomány szerint a császár csak a peremterületek népeit fogadta, és őket is csak az új év első napján.

– Fenséged olyan okos, akár a legokosabb férfi – szólalt meg ismét Kung herceg. – Csodálom éles cs gyakorlatias eszét. Ennek megfelelően rendezem a dolgokat.

A császárné most már remek hangulatban volt, és mivel megindította a herceg dicsérete, meghívta a férfit, hogy tekintse meg a Nyári Palota tevéit.

A herceg jó egy órán át időzött a hosszú és széles asztalnál, amelyre a Császári Anya álmát felvázoló tekercest feszítették. A császárné folyamatosan beszélt: a sziklakertek között kígyózó folyókról, amelyek tavakba ömlenek, a nyugati tartományokból hozott, fákkal beültetett hegyekről, a hegyoldalban és a hatalmas központi tó partján emelt aranytetejű palotákról és pagodákról. A herceg annyira megdöbbsent, hogy egy szót sem szólt, és látva ezt a mérhetetlen pénzpocsékolást, nem merte szóra nyitni száját, nehogy dühe előtörjön belőle, ami szinte biztosan a halálát jelentette volna.

– Ki másnak, ha nem fenségednek a fejében fogant volna meg ilyen impozáns palota terve? – sikerült végül nagy nehezen kipréselnie a fogai között a megfelelő mondatot.

Ezután a herceg a császárné elnézését kérte, és sietve távozott. Egyenesen Zsung-lu főtanácsoshoz indult – a Császári Anya azonnal rájött, hogy a férfi miért jött, amikor még aznap este, röviddel a kapuzárás előtt egy eunuch lépett oda hozzá és jelentette, hogy Zsung-lu kér tőle audienciát.

Éppen a tervrajz fölött görnyedt, és ecsetje nyomán egy karcsú és hosszúkás pagoda kezdett kibontakozni.

– Fogadom a főtanácsost – mondta, és fel sem emelte fejét, mivel tudta, hogy Zsung-lu nem fogja helyeselni, amit tett. A férfi így jó darabig ácsorgott mögötte, mire a Császári Anya megszólalt:

– Ki van ott? – kérdezte hosszú-hosszú másodpercek múltán.

– Tudja azt fenséged.

A férfi mély hangjától szíve olyan gyorsan kezdett verni, mint régen, de ezt igyekezett palástolni.

– És miért jöttél? – kérdezte közönyösen. – Nem látod, hogy elfoglalt vagyok?

– Ez az oka a jövetelemnek. És kérek, fenség, hallgass meg, mivel nem sok időm maradt már a kapuzárás előtt.

A császárné felismerte a régi parancsoló hangot. Az egész világon ettől az egy férfitől félt, aki szerette őt, és aki nem engedett neki. A Császári Anya azonban most is éppen olyan akaratos volt, mint amikor kislánykorában eljegyezték egymást, úgyhogy tovább váratta a főtanácsost. Komótosan rátette a jade védőburkot a festékdörzsölő kőre, megmosta az ecsetet a vizestálkában, és aprólékosan elvégezte a többi apró-cseprő dolgot, amit máskor egyébként az eunuchjaira bízott. A férfi pedig türelmesen várt.

A Császári Anya végül lassan áthaladt a tágas termen, és helyet foglalt trónszékében. A férfi ekkor elélépett, és a szokásnak megfelelően letérdelt előtte, a nő pedig hagyta, hadd térdeljen. Fekete szeme egyszerre volt kegyetlen és gyengéd, s ugyanakkor derűt sugárzó.

– Fáj a térded? – kérdezte rövid hallgatás után.

– Nincs jelentősége, fenség – felelte a férfi nyugodtan.

– Kelj fel. Nem szeretem, ha előttem térdepelsz. Zsung-lu méltóságteljesen talpra állt, és a császárné tetőtől talpig végigmérte. Amikor tekintete egybefonódott a férfiével, jó darabig úgy maradt. Egyedül voltak, és anélkül forrhatott össze tekintetük, hogy bárki felröhatta volna nekik. A Császári Anya eunuchja az előcsarnokban őrködött, jó messze tőlük.

– Mi rosszat tettem? – A császárné hangja olyan édes volt, mint az esdeklő kisgyermeké.

– Jól tudod, mit tettél – felelte Zsung-lu. A nő megvonta szaténba bújtatott vállait.

– Nem beszéltem neked az új Nyári Palotáról, mivel tudtam, hogy valaki úgyis beszámol róla... valószínűleg Kung herceg volt az. Az új Nyári Palotát viszont ajándékba kaptam a fiamtól. Ez az ő óhaja volt.

Zsung-lu igen komor hangot ütött meg.

– Tudod, hogy most nincs pénz a kincstárban arra, hogy efféle pihenőpalotákat építsünk. Újfajta adókat

kell kivetni a tartományokban, ha ezt a palotát meg akarod építtetni.

A császárné ismét vállat vont.

– Nem kell hozzá pénz. Csak kő, fa, szikla, jade és kézművesek. Ezeket mindenfelé találni.

– Az embereknek fizetni kell.

– Nem szükséges – felelte a császárné félvállról. – Az első császár sem fizetett a Nagy Falat építő parasztoknak. Ha meghaltak, csontjukat a téglák közé szórták, így még a temetésük sem került pénzbe.

– Akkoriban az uralkodó dinasztia erős volt – felelte a férfi változatlanul komor hangon. – A nép nem mert lázongani. A császár kínai volt, és nem mandzsu, mint mi, a fal pedig saját népét védte az északi betolakodóktól. De most vajon hajlandó lesz a nép elküldeni javait és a férfiakat, hogy megépítsék neked a Nyári Palotát? És képes lennél pihenni egy olyan palotában, ahol a falakban semmiért odaveszett emberek csontjai rejlenek? Nem hiszem, hogy képes lennél efféle köszívűségre.

Egyedül csak Zsung-lu tudott könnyeket csalni a császárné szemébe, senki más. Oldalra fordította fejét, hogy elleplezze.

– Nem vagyok kőszívű... – suttogta. – Csak olyan... magányos vagyok.

Virágos vállkendőjének csücskével megtörölte a szemét. A férfi és a nő közti kötelék megfeszült. A császárné arra vágyott, hogy a férfi lépjen közelebb hozzá, érintse meg a kezét.

Zsung-lu nem mozdult. A császárné ismét a férfi komor hangját hallotta.

– Meg kellene mondanod a fiadnak, hogy a császárnak nem illik, ha palotákat ajándékozik, mialatt az ország fölött a háború réme lebeg, és a középső tartományokban árvíz és éhínség pusztít. A te kötelességed lett volna emlékeztetni erre.

A császárné erre a főtanácsos felé fordította szomorú szemét, és hosszú fekete szempilláin könnyek csillantak meg.

– Ó, ez a birodalom mindig nyomorúságban senyved!
- kiáltott fel. Ajka megremegett, és összekulcsolta a kezét. - Miért nem mondd meg neki te?! Olyan vagy neki, akár az apja...

– Csitt – szűrte a szót fogai között Zsung-lu. – A császárról beszélünk.

A nő lehajtotta fejét, és könnyei rózsapiros szaténruhájára hulltak.

– Mi bánt? – kérdezte a férfi. – Megvan mindened, amiért küzdöttél. Mit akarsz még? Létezik a világon nálad hatalmasabb asszony?

A császárné nem felelt, és könnyei csak úgy potyogtak, miközben a férfi folytatta:

– A dinasztia legalább addig biztonságban van, amíg élsz. Felneveltél egy császárt, hitvest adtál mellé. A fiad szereti őt, és mivel a császári hitves fiatal és szereti fiad, örökösrel ajándékozta meg.

Erre a nő felkapta a fejét, riadt tekintettel.

– Máris?

– Nem tudom, de minden bizonnyal így lesz. Tudom, hogy szeretik egymást.

A férfi együtt érző tekintete találkozott a Császári Anya pillantásával.

– Néhány nappal ezelőtt véletlenül megláttam őket. Már későre járt, és nem sokkal kapuzárás előtt a nagykapu felé igyekeztem. A Kedvező Szelek Pavilonjában voltak.

– Túlságosan is közel a Császári Özvegy palotájához... - dünnyögte a császárné.

– A kapu nyitva állt, és tekintetem önkéntelenül is arra tévedt, és akkor megláttam őket az alkonyatban, amint kart karba öltve sétáltak, mint két gyerek.

A nő erre beharapta az ajkát, kerek arca megremegett, és ismét kibuggyantak könnyei. Zsunglu, látva a Császári Anya fájdalmában is gyönyörű arcát, képtelen volt fékezni magát.

Hármat lépett előre, majd még kettőt, és közelebb került hozzá, mint hosszú évek óta bármikor.

– Szívem, nekik olyasmiben van részük, amiben nekünk soha nem lehet – mondta olyan halkán, hogy szinte csak ő maga hallotta. – Segíts nekik megőrizni ezt. Irányítsd őket. Öntsd minden erődöt és hatalmadat ebbe az új uralomba, mivel ez a szerelmen alapul.

De a császárné nem bírta tovább. Kezét arca elé rántotta, és hangosan zokogni kezdett.

– Kérlek, menj el! Hagyj magamra... hagyj egyedül, hiszen mindig is egyedül voltam!

A Császári Anya olyan hevesen zokogott, hogy Zsung-lu kénytelen volt engedelmeskedni, nehogy mások meghallják, és elkezdjenek töprengeni, mi lehet a sírás oka. Habozott, sóhajtott egyet, majd hátralépett, és menni készült, ahogy arra a Császári Anya kérte.

A nő azonban arcára tapasztott kezének ujjai közül nézte, és amikor látta, hogy távozni készül, anélkül, hogy csitítani próbálná, lekapta arcáról kezét, és dühe pillanatok alatt felszárította könnyeit.

– Nem szeretsz te senkit, csak saját gyermekeidet!
Hány gyermeket szült neked az a... az a...?

A férfi megállt, és összefonta mellkasán a karját.

– Fenség, három gyermekem van.

– Fiúk?

– Nincsenek igazi fiaim.

Hosszú pillanatig néztek egymás szemébe, szívüket ugyanaz a fájdalom és sóvárgás töltötte el. Majd a férfi távozott, és a nő ismét egyedül maradt.

*

A napév hatodik havának vége előtt Tung-cse császár fogadta a Nyugat követeit. A Császári Anya Li Lien-jingtől hallotta, mi történt, és egyszer sem szólt közbe, miközben a főeunuch előadta a történetet.

Az audienciára hat órakor került sor, nem sokkal napfelkelte után, a Bíbor Világosság Pavilonjában. A császár egy magasított emelvényen, egy alacsony asztal mögött foglalt helyet keresztbe tett lábakkal. Tekintete végigsiklott a magas férfiak fehér arcán, az Angliából, Franciaországból, Oroszországból,

Hollandiából és az Egyesült Államokból érkezett miniszterekén. Az orosz követet kivéve mindegyikük egyenes szabású, fekete gyapjúöltözéket viselt, lábukat szűk nadrágba erőltették, felsőtestükre pedig rövid kabátot vettek, mintha munkások lennének, és egyikük sem viselt köntöst. Egymás után járultak a császár elé, mindegyikük meghajolt, de nem fejezték ki hódolatukat, nem térdeltek le, nem érintették fejüket a mozaikpadlóhoz, és mindegyikük átadott egy okmányt Kung hercegnek, amit az hangosan felolvasott. Az okmány kínaiul íródott, és mindegyik irat nagyjából ugyanazt tartalmazta: az adott nyugati ország köszöntötte a császárt trónra lépése alkalmából, és virágzó s békés uralkodást kívánt neki.

A császárnak mindegyikre válaszolnia kellett, méghozzá ugyanolyan módon. Kung herceg fellépett az emelvényre, majd térdre rogyott, a szertartást tökéletesen betartva, fejét a padlóig hajtotta, és átvette császári unokaöccsétől a már előkészített okmányt. Amikor elhagyta az emelvényt, gondosan ügyelt arra,

hogy az idegenek jelenlétében betartsa azokat az illemszabályokat, amelyeket évszázadokkal ezelőtt a bölcs Konfuciusz lefektetett. Mintha sietve hajtáná végre feladatát, karját szárnyakként terítette szét, köntöse csak úgy lobogott, és arca komor maradt, jelezve, hogy minél hamarabb császára szolgálatára akar lenni. Minden külföldi követ kapott egy császári okmányt. A követek ekkor megbízóleveleiket az asztalra helyezték, és hátrafelé lépkedve távoztak a császár színe elől. Kétségtelenül elégedettek voltak, mivel azt hitték, sikerült keresztülvinni akaratukat, de nem tudták, hogy még csak nem is palotában zajlott az audiencia, hanem csak egy pavilonban.

A Császári Anya mindezt végighallgatta, de közben nem szólt semmit, bár ajka lefelé görbült, és szeme rosszállón meredt előre, szíve pedig megkeményedett. Hogyan mert volna fia ennyire dacolni akaratával, ha nincs Alute, akire most már jobban hallgatott, mint saját anyjára? Arra gondolt, amit Zsung-lu mesélt, amint kart karba öltve sétálnak, és szívébe mintha

újabb tört döftek volna. A sebtől azonban szíve csak még jobban megkeményedett. Ó, miért ne kaphatná meg azt, amit akar, kérdezte a Császári Anya önmagától. Az övé lehetne a Nyári Palota, és még csodálatosabbá tenné, ha már egyszer fia Alutét szereti.

Mint az égből lecsapó nyílvessző, úgy hasította szét merengését egy rémítő gondolat. Ha Alute fiút szül, és Zsung-lu azt mondta, hogy minden kétséget kizáróan fia lesz, mivel az erős szerelemből mindig fiú születik, akkor ő, vagyis Alute lesz a Császári Anya!

– Ó, én ostoba – motyogta magában. – Hogy nem gondoltam arra, hogy Alute igazából engem akar eltávolítani? Mi lesz belőlem azután: egy vénasszony a palotában?

– Tűnj a szemem elől! – rivallt rá ekkor az eunuchra.

Az eunuch azonnal engedelmeskedett, a Császári Anya süvöltő hangja késként döfött a fülébe. A császárné mindeközben mint valami kőszobor ült

trónján, és ismét cselelt szőtt, hogy magányában is megőrizhesse hatalmát.

Szét kell zúznia azt a szerelmet, amelynek Zsung-lu a megóvását kérte.

Hirtelen eszébe jutott a négy ágyas, akiket ő választott ki a császárnak házassága napján. Az ágyasok egy fedél alatt éltek a Felhalmozott Választékosság Palotájában, arra várva, hogy hívassák őket. De egyiküket sem hívták, és nem is fogják szólítani őket, mivel Alute meghódította a császár szívét. A Császári Anyának ekkor eszébe ötlött, hogy az egyik ágyas nagyon-nagyon szép. Hármat származásuk és eszük miatt választott, de a negyedik olyan bájos volt, hogy még őt is elbűvölte az üde, ragyogó szépség. Miért ne gyűjthetné ezeket az ágyasokat maga köré? Így fog tenni, tanítja őket, és valahogy felhívja rájuk a császár figyelmét, azzal az ürüggyel, hogy mint uralkodónak, szüksége van változásra és egy kis kikapcsolódásra. Alute túl komoly, és túl lelkesen hajtja, hogy munkálkodjon az

állam érdekében, emellett túl erős az akarata egy ilyen ifjú és multságokat kedvelő férfihoz. Ez a negyedik ágyas nem büszkélkedhetett előkelő származással. Valójában olyan alacsony sorból származott, hogy még ágyas sem lehetett volna belőle, és csak hihetetlen szépsége győzte meg a hercegeket és a minisztereket, hogy felvegyék nevét a mandzsu hajadonok közé. Ez a leány még a hasznára lehet. A lány visszacsábíthatja a császárt a palota falain kívül űzött régi kísértéseihez. Alute pedig elveszti őt.

A Császári Anya gondolatai egyfolytában ilyen és hasonló fondorlatok körül forogtak, bár közben tudta, hogy gonoszságra készül. De elhatározta, hogy így cselekszik. Talán nem volt teljesen egyedül az egész világon? Senki nem merte szeretni őt. Egyetlen fegyvere az volt, hogy félték tőle, és ha ez nem így lett volna, rég elfelejtették volna a palotában. Most még szép volt és erős, aki még a trónt is megszerezheti, ha a szükség úgy hozza, ha ez az ára annak, hogy megmeneküljön az élőhalott léttől.

Emlékezetében végigpörgette az eltelt éveket. Látta magát kislányként, aki erejét a végsőkig megfeszítve dolgozott bácsikája, Mujanga nagy háztartásában, ahol anyja csak egy özvegyiségre jutott sógornő volt, ő maga pedig nem több rabszolgánál. Bárhova ment is az a lánygyermek, aki egykor ő volt, mindig magával cipelte a hátán hűgát vagy öccsét, és addig nem futkározhatott vagy játszhatott, amíg azok meg nem tanultak járni. Mivel fürge és eszes volt, segített a konyhában és a szállásokon, kezében mindig ott volt a seprű vagy a főző-kanál vagy a varrótű, és gyakran küldték a piacra halért vagy baromfiért, mert ő tudott a legjobban alkudozni az árusokkal. Késő este, amikor bemászott hűgával közös ágyába, azonnal álomba merült. Még Zsung-lu sem volt képes könnyíteni napi terhein, lévén fiú, aki férfivá érett, és semmit sem tehetett érte. Ha feleségül megy hozzá, a férfi maradt volna gárdista, ő pedig ismét szorgoskodhatott volna a konyhában vagy az udvaron, nevelhette volna a gyerekeket, pörölhetett volna a szolgákkal meg a

rabszolgákkal, és árgus szemekkel figyelhette volna apró-cseprő tolvajlásait. Mennyivel jobban járt még azzal is, hogy az uralkodó ágyasa lett, még ha nem is a hitvese! Zsung-lu azonban hála helyett arra használta hatalmát, hogy megdorgálja.

És fia, akinek nemcsak hálából, hanem valódi érzelemmel mindig szeretnie kellene őt, jobban imádja feleségét, mint az anyját. Nem is, emlékeztette magát: fia még mostohaanyját, Szakotát is jobban szerette, mint őt, az egykori Jehonalát, aki annyi unalmas órát töltött el az előző, gyermeteg császárral, aki sosem vette feleségül, és mindezt azért tette, hogy megszerezze a trónt a fiának. O, azok az unalmas órák! Emlékezetébe idézte a sápadt, sárga arcot, a forró, beteges kezeket, amelyek mindig a testén motoztak, amitől újra és újra felkavarodott a gyomra.

És milyen szilárdan birtokolta a trónt régensségének tizenkét éve alatt, hogy fiának, a császárnak ne kelljen szembenéznie lázadással és idegen hódítókkal! Egyedül ő tudta sakkban tartani a fehéreket, és még

Mongólia vad törzseit is sikerült adózásra kényszerítenie. Leverte a jünnani és a sen-kani muzulmán felkelést. Fia így békében és biztonságban uralkodhatott, és bár gyermeke ismerte anyja bölcsességét, mégsem kérte útmutatását, pedig egyedül ő lett volna képes utat mutatni neki.

Az effajta gondolatok a magányból táplálkozó sötét erőt öntöttek belé. Vére forrongott a testében, egész lénye feléledt, hogy megvívja csatáját sorsával. Annyira megsebezték, olyan sok fájdalmat és gyötrelmet szenvedett el, hogy már el is felejtette, mi a szeretet, akarata olyanná formálódott, akár egy pengeéles kard, amellyel ismét készen állt, hogy utat vágjon magának a hatalomhoz.

Természeténél fogva azonban túlságosan igazságos volt ahhoz, hogy engedjen bosszúszomjának, így más ürügyet kellett keresnie, hogy miért akarja visszaszerezni a hatalmat. Amikor fia egy évvel ezelőtt trónra lépett, nagyjából húsz év után ismét béke honolt. Most azonban új gondok merültek fel. A

messzi Tajvan szigetén, amelyet vad törzsek laktak, néhány hajótörött sodródott partra. Amikor a bennszülöttek megpillantották őket, rájuk támadtak, és megölték őket. A hajótöröttek japán tengerészek voltak, és amikor a japán császár meghallotta, hogy legyilkolták alattvalóit, hadihajókkal katonákat küldött a szigetre. A katonák a császár nevében birtokba vették a szigetet és más, közeli szigeteket is. Amikor Kung herceg, aki a pekingi külügyminisztérium feje volt, tiltakozott az invázió ellen, a japán császár hadat üzent Kínának.

De ez még nem volt minden. A kínai császárok tizenöt évszázada uralták hűbérúrként Annamot, és az ott élők hálásak voltak a védelemért, amely szabadságot biztosított uralkodóiknak, de megóvta őket a martalóctól. A kínai császárok olyan hatalmasak voltak, hogy senki sem merte megtámadni vazallusát. Senki, csak a fehérek! Az elmúlt száz évben franciák szivárogtak Annámba, és az elmúlt húsz esztendőben a kereskedelem meg a papok tévén

megvetették ott a lábukat, és arra kényszerítették Annám királyát, hogy írjon alá egy szerződést, amelyben lemondott az északnyugati Tonkin tartományról, ahol kínai banditák és törvénytörők portyáztak.

A Császári Anya tudott minderről, bár többé már nem óhajtott efféle gondokkal foglalkozni, hogy annál több időt szentelhesse az új palota tervezésének. Most azonban hirtelen úgy döntött, hogy ez alkalommal mégiscsak beavatkozik. Jól látta, hogy fia semmit nem csinált, a hercegek multságokkal tengetik az életüket, és ha nem ér véget gyorsan ez a letargia, a birodalom rohamos tempóban szétesik. Egyértelmű volt tehát, hogy kötelessége ismét saját kezébe fognia a kormányzás gyepeljét.

Így hát egy kora nyári napon parancsának engedelmeskedve az ágyasok beköltöztek a palotába – kalitból szabadult madarakként röptek hozzá. Mát feladták a reményt, hogy a császár hívhatja őket, de bizakodásuk ismét visszatért, és olyan rajongással

vették körül a Császári Anyát, ahogy az angyalok tekintenek egy istennőre. A Császári Anya önkéntelenül is mosolygott ezen, és élvezte hódolatukat, bár nagyon jól tudta, hogy szeretetük nem neki szól, hanem annak, amiben reménykedtek. Egyedül csak ő juttathatja be őket a császár hálószobájába. Megszánta az ágyasokat, és közelebb intette őket magához.

– Madárkáim, tudjátok, hogy nem tudlak mindannyiótokat azonnal a császár színe elé juttatni. A császári hitves mérges lenne, és az uralkodó ismét elküldené titeket. Hadd juttassalak el benneteket egyenként a császárhoz, és legelőször a legcsinosabb kerüljön sorra. Ez ugye érthető?

Azonnal megkedvelte a négy fiatal lányt. Ő is ilyen fiatal volt, amikor beköltözött a palota falai közé. Egyikük arcáról a másikra járt tekintete, a fénylő szemek pedig magabiztosan és reménykedve néztek rá, úgyhogy nem volt szíve megbántani egyiküket sem.

– Miképpen választhatnám ki én a legcsinosabbat?
Magatoknak kell választanotok.

Erre vidáman s fiatalosan együtt nevettek.

– Tiszteletre méltó császárné, miképpen színlelheted, hogy nem tudod? – kiáltotta a legmagasabbik és legkevésbé csinos lány. – Jázmin a legcsinosabb.

Minden tekintet Jázmin felé fordult, aki elpirult, megrázta a fejét, és arcát kendője mögé rejtette.

– Te vagy a legcsinosabb? – mosolygott a Császári Anya. Mindig is élvezettel játszadozott az ifjú teremtésekkel, legyenek azok emberek vagy állatok.

Jázmin erre ismét csak a fejét rázta, arcát elfedte kezével, miközben a többiek hangosan kacagtak.

– Jól van, jól van – mondta végül a Császári Anya. – Vedd el kezed az arcodról, gyermekem, hogy magam is megnézhesselek.

A lányok elhúzták Jázmin kezét, és a Császári Anya szemügyre vette a rózsás és lesütött szemű arcot. Nem annyira szégyenlős arc volt ez, mint inkább

pajkos, vagy talán csak derűs. Ugyanakkor nem volt kimondottan lágy sem. A telten görbülő ajkak merészséget sugalltak, mint ahogy a nagy szemek és az apró cimpás orr kissé kiöblösödő orrlyuka is. Alute olyan volt, akár az apja, aki az uralkodó császári oktatójának segédkezett – finom vonású és törékeny testalkatú. Az Alute-féle nőekkel szemben Jázmin jelentette a tökéletes fegyvert. A császári hitves karcsú, kecses s nőhöz képest sudár termetű volt, Jázmin épp az ellenkezője: alacsony és telt, ám szépsége gyönyörű arcában és makulátlan bőrében rejlett. Olyan volt a bőre, akár egy csecsemőé: fehér, akár a tejszín, leszámítva piruló arcát és piros száját.

Az immár elégedett Császári Anyának hirtelen változott a hangulata. Elbocsátotta az ágyasokat, és nagyot ásított felékszerezett kezét szája elé tartva.

– Érted küldetek, amint eljön a nap – mondta félvállról Jázminnak, és az ágyasok visszavonultak, hímzett köntösük ujja fénylő szárnyakként zárult össze a hátukon.

Nem maradt más hátra, csak megkérni a főeunuchot, hogy érdeklődjön meg Alute szolgálójától, hogy a császári hitves a hónap mely napjain nem keresi fel a császár hálószobáját. Mint kiderült, hét nap volt még hátra addig, így a Császári Anya azt üzenté Jázminnak, hogy a nyolcadik napon álljon készen. Megparancsolta, hogy barackszínű köntöst öltözzön, illatszert ne használjon, mivel saját illatosítóiból választja ki majd a megfelelőt.

Az adott napon Jázmin felöltötte a kívánt köntöst, és megjelent a Császári Anya előtt, aki gondosan végigmérte, tetőtől talpig. Ezután megparancsolta, hogy vesse le olcsó ékszereit.

– Hozd ide az ékszershobából a harminckettes dobozát - parancsolta meg udvarhölgyének, és amikor a ládika megérkezett, kiemelt belőle két bazsarózsát formázó, rubinokból és gyöngyökből készült virágot, és átadta Jázminnak, hogy tűzze fel őket a füle mögé. Karpereceket is adott, meg gyűrűket,

míg végül a lány szinte magánkívül volt a boldogságtól: beharapta ajkát, és fekete szeme csillogott örömében.

Amikor ezzel végzett, a Császári Anya erős pézsmailatszert hozatott, és arra kérte Jázmint, hogy dörzsölje be vele tenyerét, a nyakát az álla alatt, a füle tövét, a két melle közti területet és az ágyékát.

– Elég lesz – mondta a Császári Anya Jázminnak. – Most velem jössz. Udvarhölgyeimmel együtt felkeressük fiamat, a császárt.

Alig hagyták el ajkát ezek a szavak, amikor eszébe ötlött valami – ugyan miért menne ő a császárhoz? Alute értesülni fog a jelenlétéről, mivel ott minden kétséget kizáróan vannak kémei, és talál majd valami ürügyet, hogy tiszteletét tegye a Császári Anyánál. Hívatlanul azonban nem merészel megjelenni a Császári Anya saját palotájában.

– Várj... – emelte fel kezét a császárné. – Mivel tudom, hogy fiam ma egyedül van, őt hívom ide. Parancsot adok a szakácsoknak, hogy a császár kedvenc ételeiből készítsenek lakomát. A fiam velem

fog étkezni ezen a szép napon. Az asztalokat állítsák az udvarra a fák alá, és hívassák az udvari zenészeket, majd az ebédet követően az udvari színészek adjanak elő egy darabot.

Csak úgy osztogatta parancsait, amit az eunuchok rohanva teljesítettek, és udvarhölgyei is sűrögtek-forogtak.

– Te pedig, Jázmin, a közelemben állsz majd, felszolgálod a teámat, és addig nem szólsz, amíg arra nem kérlek.

– Igen, nagytiszteletű ősöm – felelte a lány csillogó szemmel, és elpirult.

Egy-két óra elteltével a harsonák jelezték a császár érkezését, és kisvártatva gyaloghintója meg is érkezett a hatalmas udvarra, ahol az eunuchok már buzgón terítettek, a zenészek pedig hangszerüket hangolták.

A Császári Anya magánfogadótermében ült kicsi trónján, mellette lehajtott fejjel ott állt Jázmin, aki egy legyezőt babrált idegességében. Mögöttük az udvarhölgyek sorakoztak fel félkörben.

A császár aransárcányokkal hímzett égkék szaténköntöst viselt, bojtos kalapot, kezében pedig egy jadedarabot szorongatott, hogy hűtse tenyerét. Meghajolt anyja előtt, de nem tette hódolatát, mivel ő volt a császár, anyja pedig fogadta, és nem állt fel. Ez jelkép is volt egyben, mivel mindenkinek fel kellett állnia a császár jelenlétében. Az udvarhölgyek kérdőn néztek egymásra, hogy a Császári Anya vajon miért nem kel fel trónjáról. A császár láthatóan észre sem vette, és helyet foglalt anyja jobbján egy alacsony trónon, miközben eunuchjai és őrei visszavonultak a külső udvarba.

– Hallottam, hogy ma egyedül vagy, fiam – kezdte a Császári Anya –, és arra gondoltam, hogy itt tartalak egy darabig és megóvlak a búskomorságtól, míg hitvesed vissza nem tér hozzád.

Mindezt kedvesen és édesen mondta, nagy szeme melegen tekintett gyermekére, és gyönyörű kezével megérintette fia térdét.

A császár elmosolyodott és meghökkent, mint ahogy mindenki, mivel mostanában fejedelmi anyja nem volt túl kedves hozzá, sőt, kimondottan sokat korholta. A császár legszívesebben visszautasította volna a mai meghívást, ha nem tartott volna attól, hogy ezzel fejére vonja haragját. Alute jelenléte máskor mindig erőt öntött belé.

– Köszönöm, anyám – mondta, és örült, hogy anyja nem mérges rá. – Valóban egyedül vagyok, és gondolataim ide-oda csapongtak, nem tudva, miként töltssem el a napot.

A Császári Anya Jázmint szólította.

– Tölts teát uradnak, gyermekem.

A császár a szavak hallatán felemelte a fejét, Jázmínra meredt, és le sem vette szemét a bájos arcról, amíg a lány át nem vette a teáscsészét az egyik eunuchtól és két kézzel felé nem nyújtotta.

– Ki ez a hölgy? – kérdezte a császár, mintha a lány ott sem lenne.

– Hogyan?! – kiáltott fel a Császári Anya meglepetést tetteve. – Hát nem ismered meg saját ágyasodat? O egyike annak a négynek, akit én választottam neked. Lehetséges, hogy még azt sem tudod, kik azok?

A császár némileg zavarba jött, és a fejét rázta, majd kesernyésen elmosolyodott.

– Nem hívtam őket. Még nem jött el az ideje. A Császári Anya lebiggyesztette ajkát.

– Legalább az egyiküket hívatnod kellett volna, ha másért nem, hát udvariasságból. Aluténak nem kellene olyan önzőnek lennie, mialatt ezek a leányok elvesztegetik életüket azzal, hogy várnak.

A császár nem felelt. A szájához emelte csészéjét, és megvárta, amíg anyja ivott a szilkéjéből, majd maga is kiitta teáját, Jázmin pedig letérdelt elé, és ismét átvette a csészét. Ekkor a lány felemelte tekintetét, és az uralkodó ebben a pillanatban egyenesen Jázmin arcába nézett, amely olyan derűs és életteli volt, olyan gyermeki, tejfehér és rózsás a puha fekete haj alatt,

hogy az uralkodó azt se tudta, merre nézzen zavarában.

Így kezdődött a nap, és ahogy-telt múlt az idő, a Császári Anya újra és újra szólította Jázmint, hogy várakozzon az uralkodó mellett, legyen őt, tartson távol tőle egy-egy kósza legyet, szolgálja ki a fák alatt elfogyasztott délebédnél, hozzon neki teát, és válasszon számára édességet. A színelőadás alatt tegyen lábzsámolyt a lába alá, és vánkost a könyöke alá. Így ment ez egészen alkonyatig. Végül a császár nyíltan rámosolygott Jázminra, és amikor a lány közelebb lépett, ő is rámosolygott– nem kihívóan vagy pajkosan, hanem úgy, ahogy egy gyermek mosolyog játszótársára.

A Császári Anya igen elégedetten vette tudomásul a mosolyokat, és amikor leszállt az alkony, és a nappal véget ért, így szólt az uralkodóhoz:

- Mielőtt távozol, fiam, van egy kívánságom.
- Mondd csak, anyám – felelte a császár, aki jó hangulatban volt. Kedvenc ételeit ehette, szíve

megkönnyebbült, képzeletét pedig felcsigázta a bájos lány, aki az övé volt, akit bármikor megkaphatott, ha kedve úgy tartotta.

– Tudod, hogy mennyire szívesen megyek el a városból, ha eljön a tavasz. Hónapok óta ki sem mozdultam a város falai közül. Miért ne mehetnénk együtt, te és én, hogy hódoljunk őseink sírja előtt? A távolság alig tizenhárom kilométer, én pedig megkérem a tartomány alkirályát, Li Hung-csangot, hogy saját őreit küldje el védelmünkre. Te és én egyedül képviselnénk két nemzedéket, mivel nem lenne illendő, ha magaddal vinnéd hitvesedet egy ilyen szomorú útra.

Magában már kifundálta, hogy magával viszi Jázmint, mintha csak a szolgálatára tartana igényt, és akkor már könnyű lesz Jázmint éjszaka beküldeni fia sátrába.

A császár alsó ajkára tette mutatóujját, és elgondolkodott.

– Mikor menjünk?

– Mától számítva egy hónap múlva – felelte a Császári Anya. – Akkor is egyedül leszel, mint most, és a császári hitves amúgy sem fog felkeresni, úgyhogy nyugodtan utazhatunk. Annál nagyobb örömmel üdvözöl majd, ha visszatérel.

A császár ismét azon merengett, hogy fejedelmi anyja miért változott meg ennyire, hogy így beszél Alutéről. De hát ki ismerheti indokait? Igaz, hogy kegyetlennek és gyűlölködőnek tartották, de vele tudott igazán kedvesen és szeretetteljesen is viselkedni. A császár mindig is bizonytalanul őrlődött anyjának két énje között.

– Menjünk, anyám – mondta végül a császár –, hiszen valóban az én kötelességem hódolni a sírok előtt.

– Ki mondhatna erre mást? – kérdezte a Császári Anya, és ismét elégedettség töltötte el saját ravaszsága miatt.

Minden úgy alakult, ahogy tervezte. Egy bizonyos éjszakán, Peking falain kívül, az ősök sírjainak

árnyékában a császár egy eunuchot küldött Jázminért. A nappalt azzal töltötte, hogy hódoljon a sírok előtt, anyjával az oldalán, aki utasításokkal látta el, hogy miként imádkozzon. Ragyogó napsütéssel indult a nap, de délutánra vihar támadt, és egész éjjel folyamatosan zuhogott az eső. Az ifjú császár sátrának bőrfalai között magányosan és ébren hevert. Nem tűnt helyénvalónak arra kérni eunuchját, hogy hegedüljön vagy énekeljen, hiszen ezek a gyász és a hét császári ős iránti tisztelet napjai voltak. Az uralkodó így hát hallgatta az eső kopogását, a holtakra gondolt, s azon merengett, hogy egy napon ő lesz majd a nyolcadik, aki odakint hever az esőben. Amikor erre gondolt, rettentő búskomorság vett erőt rajta, rettegés és rémület, hogy életének virágkorában szakad vége. Borzongani kezdett, és ifjú felesége után vágyakozott, aki olyan messze volt tőle. Megígérte neki, hogy hű marad hozzá, és ez az ígéret tartotta vissza eddig, hogy bármelyik ágyasát is a hálósobájába hívassa. Most azonban nem tett új ígéretet a sírok tövében,

mivel sem ő, sem Alute nem tudhatta, hogy Császári Anyja útitársként magával hozza Jázmint is. Mint ahogy anyja sem szólt erről. A császár maga sem adta jelét, hogy észrevette volna Jázmint az ünnepélyesen komoly napon. Pedig igenis látta, amint tesz-vesz anyja sátra körül, ahol az uralkodó estebédjét költötte el a szertartásos böjtöt követően. Az uralkodó a lányra gondolt, és képtelen volt kivenni a gondolatai közül. Eunuchjának csak annyit mondott, hogy fázik.

– Még a csontjaim is átfagytak. Még sose fáztam ennyire. A halál fagyossága lehet ilyen furcsa.

A császár eunuchját Li Lien-jing alaposan megkente, így az eunuch azonnal így felelt:

– Fenség, miért nem küldet az első ágyasért? Majd ő felmelegíti fenséged ágyát, és gyorsan kiűzi a fagyot fenséged véréből.

A császár úgy tett, mintha ellenkezne.

– Hogyan... mialatt őseim sírjai vetnek rám árnyékot?

– Csupán egy ágyasról van szó – vetette ellene az eunuch. - Egy ágyas lényegében senki.

– Jól van – adta be derekát a császár, látszólag még mindig kelletlenül.

Reszketve hevert sátrában, mialatt az eunuch kirohant a nedves és sötét éjszakába. Az eső egyre gyorsabban dobolt a bőrponyván. Az uralkodó kisvártatva lámpás villanását látta, majd a sátor ajtaja függönyként vált szét. Az ajtóban Jázmin állt, az esőtől védő selymekbe burkolózva. Az eső azonban így is arcába mosta puha hajának sötétbarna fürtjeit, arcán, szempilláin vízcseppek csillogtak. Piros ajka szinte világított, mint ahogy arcának rózsái is.

– Azért küldtettem érted, mert fázom – dörmögte a császár.

– Itt vagyok, uram – felelte a lány, s ezzel ledobta magáról a selyemköpönyeget, majd egymás után a többi ruhadarabját is. Bebújt a császár ágyába, és meleg teste összefonódott az uralkodó vacogó testével.

A Császári Anya ébren hevert sátrában, és hallgatta a sötétben az eső egyenletes, békés dobolását,

szívében és fejében is béke honolt. Az eunuch jelentette, hogy mi történt, ő pedig egy uncia arannyal jutalmazta. Egyelőre nem kellett többet tudnia. Jázmin és Alute megívják majd egymással a szerelem csatáját, és mivel a Császári Anya ismerte fiát, tudta, hogy Jázmin máris győzött.

*

Véget ért a nyár, és a Császári Anya azon sóhajtozott, hogy mire elkészül a Nyári Palota, ahol életének utolsó éveit szándékozik eltölteni, addigra megöregszik. Azt mondogatta, hogy sajognak a csontjai, a foga meglazult, és vannak reggelek, amikor nem tud felkelni ágyából. Udvarhölgyei nem sejtették, miért színleli, hogy beteg és idős, amikor valójában szemmel láthatóan megújult ereje és fiatalsága. Mialatt ágyában fekvé fejfájásról panaszkodott, ifjúnak és gyönyörűnek látszott, szeme csillogott, bőre makulátlanul ragyogott, és udvarhölgyei csak találgathatták, mi zajlik abban a csinos fejecskében. A Császári Anya még sosem evett ilyen sokat és ilyen jó

étvággyal – nemcsak a főétkezéseket fogyasztotta ilyen lelkesen, hanem köztük is szívesen falatozott. Mozgása sem volt lassú vagy nehézkes – éppen ellenkezőleg: kecsesen, fiatalosan suhant.

Mégis egyre erősködött, hogy nincs jól, és amikor Zsung-lu audienciát kért tőle, visszautasította, majd amikor Kung herceg erősködött, hogy a színe elé járulhasson, őt sem fogadta.

Ehelyett hívatta a főeunuchot, és a következőt kérdezte tőle:

– Mit akar tőlem a zsarnoki herceg?

A főeunuch elvigyorodott. Nagyon jól tudta, hogy a császárné csak tetteti betegségét, mert vár valamire, amiről azonban a főeunuchnak fogalma sem volt.

– Fenség, Kung herceget erősen nyugtalanítja a császár jelenlegi viselkedése.

– Ugyan miért? – kérdezte a Császári Anya, bár tudta jól, miért.

– Fenség, azt beszélnek, hogy a császár megváltozott. Nappalait játékokkal és alvással tölti, éjszakánként

pedig a város utcáin lófrál közembernek öltözve, két eunuchja és az első ágyas társaságában.

A Császári Anya erre úgy tett, mintha rettentően megdöbbenne.

– Az első ágyassal?! Az nem lehet!

Felült ágyában, majd visszahanyatlott vánkosára, lehunyta szemét, és felnyögött.

– Ó, milyen beteg vagyok... nagyon beteg! Mondd meg a hercegnek, hogy halálomat okozzák ezek a szörnyű hírek. Mondd meg neki, hogy nem tudok mit tenni. Most már a fiam a császár, és csak hercegek adhatnak tanácsot neki. Rám már nem hallgat. Hol van a Császári Cenzorok testülete? Ok biztosan adnak majd tanácsot.

És továbbra sem volt hajlandó fogadni Kung herceget.

A herceg pedig parancsnak fogta fel a Császári Anya szavait, és egyenesen nekirontott az uralkodónak, amitől a császári unokaöcs olyan heves dühre gerjedt, hogy még ugyanezen napév kilencedik havának tizedik

napján kiadott saját nevében egy dekrétumot a császári pecséttel ellátva, amelynek értelmében Kung herceget és fiát, Caj-csinget megfosztotta minden tisztétől, egyedül hercegi címét hagyva meg Kungnak, büntetésül azért, mert az illetlen nyelvezetet használta a Sárkánytrón színe előtt.

Erre már a Császári Anya is kikelt magából, és másnap kiadott egy ediktumot saját és társrégense, Szakota nevében, parancsba adva, hogy Kung herceg és fia, Caj-csing ismét kapja vissza minden tisztségét és titulását. Mindezt egyedül és Szakota tudta nélkül tette, mivel biztosra vette, hogy a Császári Özvegy nem merészel szót emelni nevének bitorlásáért. A Császári Anya pedig olyan tiszteletnek örvendett, hogy senki sem mert vitába szállni az ediktummal, és határozottságával korábbi hatalma nagy részét is visszanyerte azáltal, hogy látszólag kiállt Kung herceg mellett, aki az idősebb nemzedékbe tartozott, és mindenki nagyon tisztelte.

Mielőtt a császár eldönthette volna, hogy mit tegyen, ledöntötte lábáról a fekete himlő, amit valahol a városban szedett össze, amikor áruházban mulatozott. Az év tizedik havában, miután napok óta láz gyötörte, és bőrét himlőhelyek csúfították el, már a halálán volt. A Császári Anya többször felkereste betegágyánál, mivel ő még kisgyerekként átesett a himlőn, így nem fertőződhetett meg. Most már teljesen visszavedett anyává, és furcsa, érthetetlen szomorúság vett rajta erőt. Vágyódott arra, hogy teljes szívvel bánkódhasson, ahogy más anyák teszik, és vágyódott arra is, hogy ez a bánat enyhítse titkolt kínját. Csakhogy még most sem lehetett csak és kizárólag anyja. Mint ahogy soha nem volt csak feleség, nem volt csak anyja sem. Végzete még mindig teherként nehezedett rá.

Ugyanezen hónap huszonnegyedik napján azonban a császár állapota javult, láza csökkent, megkínzott bőre nem égett, és a Császári Anya kiadott egy ediktumot, hogy megújítsa a nép reményeit.

Ugyanezen a napon a császár hitveséért küldetett, aki még mindig nem léphetett be szobájába, mivel áldott állapotban volt. Ám mivel a császár állapota javult, és bőre sem nedvedzett a kelésektől, a császári orvosok kijelentették, hogy felesége biztonságosan felkeresheti. A császári hitves azonnal a császárhoz sietett, mivel szívét magány gyötörte a többheti távollét után. Nappal a templomokban imádkozott, éjszakánként pedig sem aludni, sem enni nem tudott. Amikor sápadtan és lesoványodva belépett a császár hálósobájába, nyoma sem látszott rajta a hangulatától és egészségétől amúgy is függő, törékeny szépségének, s a hívás után még arra sem szánt időt, hogy átvegye szürke és előnytelen köntösét. Türelmetlenül lépett be a szobába, hogy végre magához ölelje szerelmét, de már a küszöbön megtorpant. A hatalmas ágyon, ahol ura feküdt, a Császári Anya ült.

– Ó, jaj – sóhajtotta Alute, és szívéhez kapott.

– Ugyan miért jajgatsz? – fortyant fel a Császári Anya epésen. – Nem látok okot a jajgatásra, hiszen a

császár már sokkal jobban van. Inkább magad miatt jajgass, hiszen olyan sápadt és sárga a bőröd, akár egy vénasszonyé. Szedd össze magad, hiszen a császár gyermekével vagy viselő. Esküszöm, rögtön megharagszom.

– Anyám – könyörgött a császár elhaló hangon –, kérlek, légy kíméletes vele...

Alute azonban nem tudta visszafojtani saját haragját. A várakozás és aggodás napjai után türelme elfogyott. Legjobb esetben sem lehetett túl türelmesnek nevezni, mivel erőszakos természete, világos és fegyelmezett gondolkodása, valamint igazságérzete eltért az átlagostól.

– Csak ne kíméljen – közölte, ahogy ott állt karcsún és sudaran az ajtóban. – Nem kérek a Császári Anya kegyéből. Hadd hulljon rám haragja helyett, én uram... ennek így kell lennie, hiszen nem tudunk a kedvére tenni. – Ezek a szavak hagyták el keskeny ajkát, tagoltan és jól hallhatóan.

A Császári Anya felpattant, Alutéhoz futott, és addig pofozta a szerencsétlen lányt, amíg ékköves körömvédői vért nem fakasztottak.

A császár hangosan zokogott ágyában, gyengesége és kétségbeesése miatt.

– Ó, engedjétek, hogy meghaljak – sírta. – Miért élnék, amikor kettőtök közé szorultam, akár egy pórul járt egér a malomkövek közé?

Ezzel befordult a fal felé, és megállíthatatlanul zokogott tovább. Hiába futott ekkor hozzá mindkét asszony, hiába rohantak be a hálósobába a várakozó eunuchok, és hiába küldetett a Császári Anya udvari orvosokért, senki sem tudott gyógyírt a zokogására. Csak zokogott és zokogott, míg már azt sem tudta, hogy miért sír, csak azt tudta, hogy nem tudja abbahagyni. Mivel annyira le volt gyengülve, érverése lassult, aztán megállt. Ekkor az orvosok vezetője kifejezte hódolatát a Császári Anya előtt, aki fia ágyánál ült faragott székében.

– Fenség, attól tartok, itt már az emberi tudás nem segíthet – mondta az orvos szomorúan. – A gonoszság rátette kezét a Mennyek Fiának sorsára, és nekünk nem adatott meg, hogy megakadályozzuk urunk távozását. Mi, az udvari orvosok, tartottunk hasonló végzettől, mivel a napév tizedik havának kilencedik napján, alig két kurta nappal ezelőtt két idegen, két amerikai érkezett városunkba. Egy hatalmas eszközt hoztak magukkal, amelyet felállítottak a földön, és a hosszú csövön át igyekeztek kémlelni az eget. Ebben a pillanatban, fenség, teljes fényében felragyogott az Esthajnalcsillag, és ragyogó felszínén ki lehetett venni egy fekete foltot, amely sötétebb volt az árnyéknál. Ezért elkergettük az idegeneket. De sajna már túl későn. Gonosz varázslatuk már megrontotta a csillagot, mi pedig, az udvari orvosok félelemmel a szívünkben tekintettünk egymásra. Így jóslatott meg a mai végzetes esemény.

Amikor a Császári Anya ezt meghallotta, azt sikoltotta, hogy nem hiszi el, és hívatta Li Lien-jinget.

Ráírállt, hogy tudja meg, igaz-e a történet. A főeunuch nem mondhatott mást, mint hogy igaz, és fejét a mozaikpadlóhoz érintette.

Így ért véget a császár rövidre nyúlt élete. Amikor már nem lélegzett többé, és teste kihűlt, a Császári Anya elküldött mindenkit, aki a halott megtekintésére érkezett: hercegeket és minisztereket, eunuchokat és szolgákat. Még Alutét is.

– Menj – mondta a frissen megözvegyült lánynak. – Hagyj magamra a fiammal. – Az ifjú özvegyre vigasztalan és hűvös, de nem haragos pillantást vetett, mintha egy anya szomorúsága messze felülmúlná egy feleség bánatát.

Mi mást tehetett Alute, mint hogy engedelmeskedik? Halott urának anyja volt immár az uralkodó.

Amikor mindenki távozott, a császárné leült fia mellé, és eltöprengett életén és halálán. Nem ontott könnyeket, még nem, míg bánata be nem telt. Először magára gondolt, arra, hogy ismét övé a fő hatalom. Egyedül ő állt a föld felett, transzcendens

asszonyiségében olyan magasságba emelkedett, mint még egyetlen emberi lény sem. Magányában lepillantott a fiú arcára, akit ő szült, egy fiatalember csinos arcára, amely halálában büszkeséget és nyugalmat sugárzott. Miközben nézte az arcot, úgy látta, mintha megfiatalodott volna. Addig nézte az erős arcvonásokat, amíg tovatűntek, és meg nem látta ismét azt a kisfiút, a gyermeket, akit imádott. A könnyek olyan forrón törtek elő, mintha lángok lennének, szíve, amely immár nem kőből volt, ellágyult és megremegett. Zokogott, a könnyek végigcsorogtak arcán, és ráhulltak a szatén ágytakaróra. Mindkét kezébe fogta a halott gyermeke kezét, megsimogatta, majd arcához nyomta őket, ahogy azt kiskorában oly sokszor megtette. Lelke mélyéből furcsa szavak törtek elő.

– Ó, gyermekem – zokogta –, bárcsak odaadtam volna azt a kis vonatot... azt a külhoni vonatot... azt a játékot, amire annyira vágyódtál, és amit sosem kaptál meg!

Váratlanul, meglepő módon, minden bizonnyal bánatában jutott eszébe a játék, amit évekkkel ezelőtt nem volt hajlandó megvenni. Csak sírt és sírt, megfeledkezett mindenről, anyja volt csak, akinek meghalt a gyermeke.

Már későre járt – a Császári Anya azt sem tudta, mennyi az idő –, amikor nyílt az ajtó, és egy férfi lépett be. A császárné még mindig az ágy fölé görnyedve sírt, és nem hallotta a lépteit. Ekkor valaki megragadta vállát, és egy határozott mozdulattal talpra rántotta. A Császári Anya elfordította fejét, és meglátta a férfi arcát. - Te... – suttogta.

– Én – mondta Zsung-lu. – Odakint vártam az elmúlt három órában. Miért késlekedsz? A klánok mind felbolydultak, és még pirkadat előtt új örökösöt akarnak a trónra ültetni, még mielőtt a nép megtudná, hogy a császár meghalt. Neked kell először cselekedned.

A Császári Anya egy pillanat alatt elhallgattatta szívét és megtisztította gondolatait, hogy eszébe

idézze a tervet, amelyet már réges-régen kifundált, pontosan ilyen alkalomra.

– Húgom legidősebb fia hároméves. Őt választom örökösnek. A fiú apja halott urunk hetedik fivére.

A férfi tekintete rezzenetlenül mélyedt a nő szemébe, amely halottfeketén, de félelem nélkül csillogott a sápadt arcban.

– Ma éjjel félelmetesen szép vagy – mondta Zsung-lu furcsa, mélázó hangon. – Veszélyben mindig megszépülsz. Van valami varázslat benned...

Erre a Császári Anya felszegte fejét, szomorú ajkát kissé kinyitotta, bánatos tekintete ellágyult.

– Mondd tovább... – suttogta. – Ó, szerelmem, mondd tovább!

A férfi megrázta fejét, majd gyengéden megfogta a nő kezét. Egymás mellett álltak, lepillantottak a hatalmas ágyra, ahol a halott császár feküdt, és kezük összekulcsolódott. A Császári Anya összefonódott kezükön át érezte a férfi remegését, teste ellenszegült akaratának. A főtanácsos felé fordult.

– Ó, szerelmem – suttogta –, ő a mi...

– Csitt! Egy szót sem szólhatunk arról, ami már a múlt. A palotában a falnak is füle van...

Erről nem beszélhettek, soha nem is beszéltek, és egy hosszú és csendes pillanatot követően elengedték egymás kezét. A férfi hátralépett, és kifejezte hódolatát. A nő ismét császárné volt, ő pedig ismét az alattvalója.

– Fenség, indulj azonnal, és hozd a gyermeket – mondta Zsung-lu, és hangját lehalkította a fülelő falak miatt. – Előre látva ezt a pillanatot, a nevedben már hívtam Li Hung-csang alkirályt. Seregei mostanra már a város kapuinak a közelében járnak, és senki sem tud erről. A lovak patáit rongyokba bugyolálták, az emberek pedig fadarabot tettek a szájukba, hogy ne beszéljenek feleslegesen. Mire a nap felkel, a gyermek itt lesz a palotában, és hűséges katonáid előzönlük az utcákat. Ki meri akkor vitatni uralmadat?

Az erős szív rátalál párjára. Ok ketten, akiket titkos szerelmük oly közel hozott egymáshoz, ismét

szétváltak, hogy megvalósítsák közös céljukat. Zsung-lu távozott, és a császárné is elhagyta a halott hálószobáját. Odakint a főeunuch várt rá, és amikor a császárné továbbindult, a nyomába szegődött, mint ahogy hűséges udvarhölgyei és az alacsonyabb rangú eunuchok is. Senki sem firtatta, hogy Zsung-lu miként jutott be a Tiltott Város kapuin, amikor sötétedés után egyetlen férfi sem léphetett be. Ezen a furcsa, felfordult éjszakán senki sem kérdezősködött.

A császárné most már sebesen haladt, hogy végigvigye akaratát.

– Állítsd elő a hintómat – parancsolt rá Li Lien-jingre. - Senki sem beszélhet vagy suttoghat, és a hintóhordozók tekerjék rongyba a lábukat.

Egy köpenyt kanyarított maga köré, és egy szót sem szólva öltöztetőnőjének vagy udvarhölgyeinek, elhaladt mellettük, és beszállt gyaloghintójába, a függönyöket pedig leengedte. A palota mögötti titkos kapu kinyílt – már vártak rá –, és a fő-eunuch haladt elöl, mutatva az utat a sötét és kihalt utcákon. Egész nap esett a hó,

amely most vastagon fedte a macskakövet, elnémítva a léptek zaját. A hintó mellett a főeunuch hórihorgas alakja nesztelenül szaladt a szakadó hóesésben. Így érték el Csun herceg palotáját. A hordozók itt letették a hintót, a főeunuch megdöngötte a kaput, és amikor az kinyílt, benyomakodott rajta, a kapuőr szájára tapasztotta kezét elnémítva kiáltását. Nyomában lebegő köntösben érkezett a Császári Anya, együtt haladtak át számos udvaron, és léptek be a házba. Mindenki aludt, kivéve az őrszemet, aki döbbsen meredt a belépő Császári Anyára.

A főeunuch máris előrerohant, felébresztve a herceget és a feleségét. Mindketten előjöttek, éppen csak sietve magukra kapkodott öltözékben, és hódolatukat kifejezve leborultak a Császári Anya előtt.

– Húgom, nincs időm beszélgetni, csak annyit mondhatok, hogy fiam halott... add ide fiadat, hogy ő lehessen az örökös... – mondta a Császári Anya.

Erre Csun herceg felkiáltott.

– Ó, fenség, könyörgök, ne rójon ilyen sorsot erre a gyermekekre...

– Hogy merészelsz ilyet mondani?! – kiáltott rá a Császári Anva. – Lehet nagyszerűbb sorsot kívánni, mint egy császáré?’

– Ó, én nyomorult. Nekem, az apjának mindennap hódolnom kell majd saját fiam előtt! A nemzedékek összekavarodnak miattam, és a Mennyek megbüntetik egész házamat.

Sírva fakadt, és olyan vehemensen ütötte fejét a mozaikpadlóhoz, hogy homlokából vér serkent. Végül a herceg elájult.

A Császári Anya azonban nem várt se rá, sem másra. Félrelökte a herceget és saját hűgát, majd a gyermek szobájába sietett. Az ágy fölé hajolt, és takaróba burkolva a karjába vette. A csöppség aludt, s bár álmában nyöszörgött kicsit, nem ébredt fel. A Császári Anya karjába kapta, és már vitte is.

Hűga azonban utána futott, és elkapta lebegő köntösének ujját.

– A gyermek sírni fog, ha idegen helyen ébred. Hadd legyek mellette legalább néhány napot – esdekelt.

– Kövess – vetette háta a Császári Anya a válla fölött. – De ne tarts fel. Épségben be kell juttatnom a palotába, mielőtt felkel a nap. – És így is tett. Az éjszaka véget ért. Amikor a nap felkelt, és a templomokban a papok megkondították a reggeli imára szólító rézdobjaikat, az udvari kikiáltók elárasztották az utcákat, és bejelentették Mu-cung császár halálát - ez volt Tung-cse dinasztikus neve –, majd a következő levegővétellel máris kikiáltották, hogy új császár ül a Sárkány-trónon.

A kis császár pityergett az új helyen, szobája szokatlan volt neki. Még édesanyja sem tudta elcsitítani, bár egyfolytában a karjában tartotta. Valahányszor felemelte fejét anyja kebléről, a feje fölött meglátta a magas gerendákon kúszó-mászó faragott, aranyszínű sárkányokat, rémületében felkiáltott, mégsem tudta levenni róluk tekintetét. Végül két nap elteltével anyja egy eunuchot küldött a Császári

Anyához, akivel azt üzenté, hogy a gyermek addig sírt, míg megbetegedett.

– Hadd pityeregjen – felelte a Császári Anya. Éppen palotája tervein dolgozott a könyvtárában. Még csak a fejét sem emelte fel. – Hadd tudja meg korán, hogy semmit sem érhet el sírással, hiába ő a császár.

Anélkül, hogy felemelte volna fejét, egyfolytában dolgozott, egészen addig, míg a téli nap véget nem ért. Amikor már nem látott elég jól, letette ecsetjét, és hosszú ideig elmélyülten gondolkodott. Majd magához intette az egyik várakozó eunuchot.

– Hívd ide a császári hitvest. Kérd meg, hogy egyedül jöjjön. Az eunuch, mélységes engedelmességet mutatva elrohant, és Alute perceken belül meg is érkezett. A Császári Anya elküldte az eunuchot, és arra kérte az ifjú özvegyet, hogy álljon fel és foglaljon helyet az egyik faragott székben. Jó darabig nézte az ifjú asszonyt, aki szinte elveszett fehér zsákvászon gyászruhájában.

– Nem ettél – mondta végül.

– Nagytiszteletű ősöm, nem tudok enni.
– Semmi sem maradt számodra az életben.
– Semmi, nagytiszteletű ősöm.
– És nem is tartogat számodra semmit az élet – folytatta a Császári Anya –, így ha én lennék a te helyedben, követném uramat.

– Könyörgök, engedd meg, hogy meghaljak – suttogta a lány.

– Tied a jóváhagyásom – felelte a Császári Anya.

Még egy hosszú pillantást váltottak, majd Alute felállt, és a nyitott ajtó felé indult. Az eunuchok bezárták az ajtót a szomorú ifjú kísértet után.

A Császári Anya mozdulatlanul ült, akár egy márványszobor, majd tapsolt, hívatra az eunuchot.

– Gyűjtsd meg a lámpásokat – parancsolta. – Dolgozni akarok.

Ismét kezébe fogta az ecsetet. Miközben az éjszaka egyre sötétebb köpenyt öltött, a Császári Anya újra és újra festékbe mártotta az ecsetet, amíg be nem befejezte a tervet. Ekkor lerakta az ecsetet, és

szemügyre vette a hatalmas tekercset. A megálmodott paloták egy széles tó köré csoportosultak, köztük kertek virágzottak, és a tavat tápláló csermelyeket márványhidak szelték át. A látvány mosolyra fakasztotta, majd hosszú töprengés után hirtelen ismét felkapta az ecsetet. A legélénkebb színű festékes edénybe mártotta, és a paloták mögött emelkedő domb oldalába egy pagodát festett, egy magas és karcsú pagodát, amelynek oldalai égkék porcelánból, teteje pedig aranyból lesz.

Éjfélre járt, amikor a főeunuch köhécselése hallatszott az ajtóból. A Császári Anya felkelt ágyából, és csendben kinyitotta az ajtót. A főeunuch így szólt:

- Alute nincs többé.
- Hogyan halt meg?
- Ópiumot nyelt.
- Hosszú és cinkos pillantást váltottak.
- Örülök, hogy nem szenvedett.

IV.

A CSÁSZÁRNÉ

A negyedik holdhónapban, amikor virágzott a lilaakác, az udvari főkertész feladata volt jelenteni a császárnénak, hogy pontosan melyik napon bontott virágot, amit a főkertész meg is tett. A császárné ezen a napon kiadott egy dekrétumot, amely úgy rendelkezett, hogy ezen a napon nem jelenik meg a fogadóteremben, és államügyekkel sem foglalkozik. A napot a lilaakáckertben tölti, ahol udvarhölgyeivel együtt gyönyörködik a virágok színében és illatában. Udvariasságból meghívta unokatestvérét, a Császári Özvegyet is, mivel ő és Szakota ismét társrégensek lettek.

Ezen a napon, a délelőtt közepén a lilaakác-pavilonban üdögélt hatalmas faragott székében, amelyet egy emelvényre helyeztek, mint egy kis trónt. Még csak nem is színlelte, hogy bárkivel is egyenlő lenne, mivel most már tudta, hogy hatalma csakis tőle és saját lelkierejétől függ. Udvarhölgyei körülötte álltak.

– Éreztétek jól magatokat, kis drágáim – mondta a császárné. – Sétálgassatok, gyönyörködjetek a medencében úszkáló aranyhalakban, beszélgetsetek. De ne feledjétek, hogy amikor a lilaakácban gyönyörködünk, nem beszélhetünk szomorú dolgokról.

Az udvarhölgyek kórusban mondtak köszönetet. A legkáprázatosabb színű köntösökbe öltözött, gyönyörű ifjú hölgyek hibátlan bőrén és szép kezén végigtáncolt a napsugár, megcsillant fekete szemükben, és megtört virágokkal díszített fejdíszükön.

Engedelmeskedtek, de mindig ügyeltek arra, hogy néhányan a császárné közelében maradjanak. Ha húszan elsuhantak, húsz másik gyűlt uralkodójuk köré. A császárné azonban látszólag észre sem vette őket.

Szemét le nem vette unoka-öccséről, a kis császárról, aki egy közeli teraszon játszott. Vele volt két ifjú eunuch, akikre a császárné ügyet sem vetett. Hirtelen felemelte jobb kezét, és lefelé fordított tenyérrel magához hívta a gyermeket.

– Gyere ide, fiam!

A gyermek nem volt a fia, és amikor kimondta a szavakat, a szíve egy pillanatra fellázadt. Mégis kimondta őket, mivel ezt a gyermeket választotta arra, hogy fia helyére üljön a Sárkánytrónon.

A kisfiú ránézett, majd tétován elindult felé, engedve a két ifjú eunuch közül az idősebb noszogatásának.

– Ne nyúlj hozzá! – ripakodott rá élesen a császárné.

– Azt akarom, hogy saját akaratából jöjjön ide.

A gyermek önként még mindig nem akart odamenni hozzá. Egyik ujját szájába kapta, és a császárnéra meredt, miközben a kezében tartott játékot a földre ejtette.

– Vedd fel – mondta neki a császárné. – Hozd ide, hadd nézzem, mivel játszol.

A gyönyörű és nyugodt arc teljesen rezenéstelen maradt. Addig várt, amíg a gyermek le nem hajolt, hogy felvegye a játékot, és meginduljon felé. Bár a fiú még nagyon kicsi volt, letérdelt előtte, miközben magasra tartotta a játékszert, hogy a császárné szemügyre vehesse.

– Mi ez? – kérdezte.

– Egy gépezet – felelte a fiú olyan halkán, hogy a trónuson ülő asszony alig hallotta.

– Ezek a gépezetek... – mélázott félhangosan a császárné, és nem nyúlt a játék után. – És ki adta neked ezt a gépezetet?

– Senki – felelte a gyermek.

– Badarság. Talán a kezedből nőtt ki? – Fejével intett a fiatal eunuch felé, hogy beszéljen.

– Császári fenség, a kis császár mindig magányos. A palotában nincsenek gyerekek, akikkel játszhatna. Mivel nem akarjuk, hogy addig sírjon, míg megbetegszik, rengeteg játékot hozunk neki.

Leginkább a követségi negyedben levő külhoni boltból hozott játékokat szereti.

– Külhoni játékok? – Hangja ismét élessé vált.

– A boltot egy dán vezeti, császári fenség – magyarázta az eunuch –, és ez a dán Európából mindenhol szed össze játékokat a mi kis császárunknak.

– Szóval, egy gépezet – ismételte a császárné. Ezúttal kinyújtotta kezét, és átvette a játékszeret. Az vasból készült, apró volt, de súlyos. A törzs alatt kerek sorakoztak, a tetején pedig egy kémény magasodott.

– Hogy játszol ezzel? – kérdezte a kis császártól.

Az uralkodó erre megfélemedkezett arról, hogy fél a császárnétői, és talpra állt.

– Ősi anyám, hát például így! – A kezébe fogta a játékot, és kinyitott rajta egy aprócska ajtót. – Itt tudok tüzet gyújtani egy kis fával. Ide vizet öntök, és amikor a víz felforr, gőz csap ki, és a kerek forogni kezdenek.

Ide újabb kocsikat kapcsolok, és a gépezet búzni kezdi azokat. Vonat a neve, ősi anyám.

– Szóval ez a vonat – mélázott a császárné. Elgondolkodva meredt a gyermekekre. Sápadt volt és vékony, arca túlságosan is sápadt, egy nádszálvékony fiúcska...

– Még mid van?

– Van többféle vonatom – mesélte a gyermek lelkesedve. – Van, amelyiket kulccsal kell felhúzni, és van egy seregnyi katonám.

– Miféle katonák?

– Sokféle, császári anyám. – A gyermek teljesen megfélemezett félelméről, még közelebb jött, és kezét rátette az asszony térdére. A császárnéba furcsa fájdalom hasított, amikor a gyermek karja megpihent a térdén, és szíve egy rég elveszett dolog után vágyódott.

– A katonáimnak van fegyverük – mondta éppen a gyermek–, és van nekik egyenruhájuk... persze csak festett, mivel csak ólomkatonák, nem igaziak.

- Vannak kínai katonáid?

- Kínaiak nincsenek, de vannak angolok és franciák, németek és oroszok, meg amerikaiak. Az oroszok ruhája...

- És meg tudod különböztetni az egyiket a másiktól?
A kisfiú hangosan kacagott.

- De még mennyire, anyám! Az oroszoknak szakálluk van... hosszú szakálluk – kezével a derekára mutatott. – A franciáknak meg csak itt van szakálluk...

- és mutatóujját felső ajka fölé illesztette. – Az amerikaiaknak meg...

- Mindnek, de mindnek fehér az arca – mondta ekkor a császárné furcsán elfojtott hangon.

- Honnan tudod? – kérdezte meglepve a kisfiú.

- Tudom.

A könyökénél fogva ellökte a fiút, aki hátralépett, és a fény kihunytt a szemében. Ebben a pillanatban érkezett meg a Császári Özvegy, Szakota, négy udvarhölgye társaságában - meggörnyedve és lassan haladt, súlyos fejdíszétől arca egészen kicsinek látszott.

A kis császár odarohant hozzá.

– Mama! – kiáltotta. – Már azt hittem, sosem jössz! – Aprócska kezével megfogta az özvegy kezét, és tenyerét az arcához tapasztotta. Szakota az udvar tulsó felébe nézett, és tekintete találkozott a fejedelmi szempárral.

– Engedj el, gyermekem – motyogta.

De a kisfiú nem engedte. A császárné figyelő tekintetétől kísérvé csimpaszkodott Szakotába, mialatt a Császári Özvegy régenstársa felé tartott. A gyermek keze a szürke selyemköntöst markolta.

– Jöjj és ülj mellém, nővérem – szólalt meg a császárné. Felékszerezett hüvelykujjával az ő széke mellett álló faragott székre bökött. Szakota odalépett, meghajolt és leült.

A kis császár még mindig ott áll mellette, és el nem engedte a kezét. A császárné, mint mindent, ezt is észrevette, de úgy tett, mintha nem látná. Hosszúkás metszésű szeme megpihent a gyermekén, majd a lilaakácok felé rebhent. A hatalmas és vén hím töveket

a női tövek közelébe ültették, hogy a virágok a lehető legjobban érezzék magukat. Együtt tekeregtek az ikerpagodák köré, fehér és lila virágfelhőbe burkolva a sárga porceláncserepes tetőt. A nap melegen sütött, a méhek vadul zsongtak-zümmögtek az illatos virágok fölött.

– A méhek a városból mindenhonnan ide gyűlnek – jegyezte meg a császárné.

– Így igaz, nővérem – felelte Szakota, de nem nézett a virágokra. Helyette megsimogatta a kezét markoló kis kezét, azt a vékony, apró kezecskét, amelynek bőre alatt tisztán kirajzolódtak az erek.

– A kicsiny Mennyek Fia nem eszik eleget – dünnyögte.

– Rossz ételeket eszik.

Ez régi vita volt kettejük között. A császárné úgy vélte, hogy az egészséges ételek az egyszerű ételek: az éppen csak megpárolt zöldségek, a zsírtalan húsok, a kevés édesség. Úgyhogy ilyen ételeket rendelt a kis császárnak, bár nagyon jól tudta, hogy a kisfiú nem

hajlandó megenni ezeket, és amikor háttat fordít neki, azonnal Szakotához rohan, aki édes gombócokkal és cukortól csöpögő sült disznóhússal tömi. Amikor megfájdult a hasa, a császárné rögtön tudta, hogy Szakota vak szeretetétől üzve megengedte, hogy szippantson párat saját ópiumpipájából. A császárné ebben sem értett egyet unokatestvérével, aki rászakott az ópiumszívásra, és titokban füstölte az ocsmány fekete anyagot, amely idegen zászló alatt érkezett Indiából. Mégis Szakota, ez a butácska és szomorú nő volt az, aki azt hitte, hogy egyedül csak ő szereti a kis császárt!

A ragyogó délelőttöt ilyen komor gondolatok felhői árnyékolták be, és Szakota, aki látta, amint a gyönyörű fejedelmi arc elkomorul, megrémült. Magához intette az egyik eunuchot.

– Vidd el játszani a kis császárt – suttogta neki.

A császárné ezt is hallotta, mint ahogy egyetlen suttogás sem kerülhette el figyelmét.

– Ne vidd el a gyermeket – parancsolta, és arrafelé fordította fejét. – Tudod, nővérem, nem akarom, hogy egyedül maradjon ezekkel a kis eunuchokkal. Egyikük sem makulátlan, és a császárt már azelőtt megrontanák, hogy felnőne. Hány császárt rontottak már meg eddig is!

A szavak hallatán a tizenöt-tizenhat éves eunuch szégyenkezve elsomfordált.

– Nővérem – dűnnyögte Szakota, akinek sápadt arcán karmazsinszín foltok ütköztek ki.

– Mi a baj?

– Az, ahogy mindenki előtt beszélsz – tiltakozott erélytelenül Szakota.

– Az igazat mondom – közölte a császárné határozottan. - Tudom, hogy azt gondolod, én nem szeretem a királyi gyermeket. Csakhogy melyik szeretet ér többet: a tied, amellyel kiszolgálod minden nyavalygását, vagy az enyém, amely jó étkekkel és egészséges játékokkal óvja egészségét? A tiéd, amely átengedi őt ezeknek az apró ördögöknek, akiket

eunuchnak hívnak, vagy az enyém, amely megóvja őt tőlük?

Erre Szakota csendben sírni kezdett köntöse ujja mögé rejtve el arcát. Udvarhölgyei odarohantak hozzá, de a császárné hátraintette őket. Felállt, megfogta Szakota kezét, és átvezette az udvarból jobbra nyíló terembe. Ott leült egy aranyozott kanapéra, és maga mellé húzta Szakotát.

– Végre egyedül vagyunk – mondta a császárné. – Mondd el, miért haragszol rám állandóan.

De Szakota nem felelt, konokul hallgatott. Csak zokogott tovább, egészen addig, amíg a császárné, akinek sosem volt erénye a türelem, meg nem unta, hogy tovább hallgassa a gyenge asszony elcsukló sírását.

– Sírj csak – mondta a császárné kérlelhetetlenül. – Sírj, míg újra boldog nem leszel. Szerintem csak akkor vagy boldog, ha a könnyek patakzanak a szemedből. Csodálkozom, hogy még nem mosták el teljesen a szemed világát.

Ezzel felállt, kísért a pavilonból, keresztülgyalogolt a kerten, és a könyvtárba ment. Miután megtiltotta, hogy bárki is zavarja, ott töltötte az egész napot, könyvei társaságában, miközben a szélesre tárt ajtón belopózott a lilaakác illata.

A császárné gondolatai azonban távol jártak a könyvektől. Habár olyan mozdulatlanul ült, akár egy faragott elefántcsont szobor, gondolatai nyugtalanul kavarogtak fejében. Hát sosem szerette őt senki? Ez a kérdés túlságosan gyakran bukkant fel élete zsúfolt napjaiban. Milliók élete függött bölcsességétől. A palotában csak az élhetett, akinek ő megengedte. Igazságos volt, megfontolt, megjutalmazta a hűségeseket, és csak a gonosztevőket büntette meg. Mégsem látott szeretetet egyetlen arcon sem, bármerre nézett is. Még a gyermek arcán sem, jóllehet az unokaöccse volt, saját vére és immár választott fia. Még Zsung-luval, az egyetlen emberrel, akit lényé legmélyén még mindig szeretett, még vele sem beszélt már két – nem is, három – éve, csak futárok útján. A

férfi többé nem jelent meg színe előtt, mint korábban, nem kért mondvacsinált ürüggyel audienciát, és amikor a császárné hívatta, éppolyan dölyfösen érkezett, mint akármelyik herceg, és távolságtartóan viselkedett, gondosan ellátva kötelességét, de ennél többet nem engedett. Mégis olyan páratlan férfi maradt, hogy a pletykák szerint a városi hajadonok azt mondták, hogy csak akkor mennek férjhez, ha jövendőbelijük is olyan jóképű lesz, mint Zsung-lu herceg. A császárné addigra már herceggé emelte, de hiába került magasabbra, mégsem volt közelebb hozzá. A férfi azonban továbbra is hűséges maradt – Ce-hszi tudta, hogy az –, de ez nem volt elég. Hát szíve már sosem gyógyul fel a szerelem ejtette sebből?

Sóhajtott és becsukta a könyvet. Jól ismerte az embereket, de az összes ember közül magát ismerte a legkevésbé. Márpedig ha ilyen keveset tud magáról, honnan tudhatná, miért volt ma ismét olyan kegyetlen Szakotával? Nagyon is őszinte volt ahhoz, hogy ne válaszoljon a kérdésre, hiszen önmagával szemben

sem ismert könyörületet. Rájött, hogy féltékenység gyötörte, amiért a kis császár szíve Szakotához húz. A múltba nyúló, régi és furcsa féltékenység volt ez, amikor immár halott fia még csak kisfiú volt, olyan, akár ez a gyerek, és ő is inkább Szakotát szerette, mint őt, saját édesanyját.

„Én mégis szerettem a fiamat – gondolta magában –, én neveltem belőle császárt, én tanítottam. Ha tovább élt volna, rájöhetett volna...”

De nem élt tovább. A császárné idegesen felállt – képtelen volt megszokni a gondolatot, hogy fia halott, és kriptájában nyugszik. Ismét kísértelt a lilaakác kertbe, és láthatóan észre sem vette türelmes udvarhölgyeit, akik órák óta váraoztak az ajtó előtt. A nap lenyugodott, a levegő lehűlt, és az illatfelhő elenyészett. A császárné megborzongott, és egy pillanatig csak állt, s gyönyörködött a csodálatos látványban, az azúrkék tavacskákban, a fehérrel szegett lila virágbokrokban, a csillogó aranytetőkben és a gerincükön álló faragott állatokban, a mozaikos

gyalogutakban és a karmazsinszín falakban. Mindez az övé volt. Hát nem elég ez? Elégnek kell lennie, mert mi több lehetne még az övé? Megvolt az örököse, akit kiválasztott. A gyermek császár kilencéves volt, magas és karcsú, akár egy frissen sarjadt bambusz. Sápadt, áttetsző bőre túlságosan finom volt, de akarata erős, és nem titkolta, hogy jobban szereti Szakotát, mint császári nénikéjét és mostohaanyját. Nála csak maga a császárné volt büszkébb. Ő ugyan nem fogja körüludvarolni a fiút, mint ahogy nem rejti véka alá azt sem, hogy egyre kevésbé kedveli, mert csalódást okoz szívének. A gyönyörű, bár idősödő császárné és az ifjú császár közti viszály átterjedt az egész udvartartásra, megosztva az udvaroncokat és az eunuchokat, szembefordítva őket egymással, és ebben a megosztottságban Szakota, ez az ostoba nő, hiú ábrándokba ringatta magát a hatalomról. Éppen neki, aki mindig is a leggyengébb és a leggyávább teremtes volt a palotában, éppen neki támadtak ilyen álmai. A császárné Li Lien-jing révén értesült arról, hogy

unokatestvére, a másik császárné azt tervezi, hogy elfoglalja jogos helyét, mint Hszien-feng hitvese, azt a helyet, amelyet unokatestvére, Ce-hszi bitorolt el tőle – állítólag ezt mondta Szakota titokban.

A császárné jót nevetett a történeten. Szívből jövően tudott kacagni, amikor ilyen abszurd történeteket hallott.

– Mintha egy macska küzdene a tigrissel – mondta, és egy pillanattal sem szentelt több figyelmet a dolognak, de eunuchját se dorgálta meg, amikor ő is csatlakozott a nevetéshez.

Azonban még ugyanebben az évben Szakotának sikerült egy gyenge ütést mérnie Ce-hszire. Azon a szent napon történt, amikor az udvar hódolatát tette a keleti császári kripták előtt. A császárné délben érkezett meg a gyászoló kísérettel, és döbbenet tapasztalta, hogy Szakota kinyilvánította azon szándékát, miszerint ő kíván először áldozatot bemutatni a halott Hszien-feng császár előtt, és ezzel együtt ő kíván elsőbbséget élvezni az aznapi

szertartások lebonyolításánál. A császárné azonban mind fejből, mind lélekben komoly előkészületeket tett a mai nap érdekében. Előző napon böjtölt, nem vett magához sem ételt, sem vizet, pirkadatkor kelt, miután a hosszú éjszakát termein kívül töltötte, egyedül, meditációval. Zsung-lu és a többi herceg, valamint a miniszterek később csatlakoztak hozzá, és kísérték a kriptákhoz. A nyolc császár sírját körülvéő sűrű és hatalmas erdőn haladtak át, a császárné palankinjában utazott. Mindenki némán haladt, és a párás hajnalban még madárdal sem ütötte meg fülüket. A császárné ünnepélyesen és tiszteletteljesen érkezett, tisztségének súlyán mélézva: oly sok emberen kellett egyedül uralkodnia, és egyedül rá nehezedett a fárasztó kötelesség, hogy megvédje őket az egyre nagyobb hatalommal bíró idegenek fenyegetésétől. O, aki oly ritkán imádkozott az égiekhez, most szíve mélyén mindennap bölcsességért és erőért fohászzkodott. A császári ősokeket mint isteneket kérte, hogy vezessék gondolatait és terveit, miközben

buddhista rózsafüzérének gyöngyeit morzsolgatta – egy gyöngyöt minden imáért.

Képzelfhető, micsoda csapást mért komor hangulatára, amikor a sírok előtt azt az ostoba Szakotát találta, akit a Zsung-lura egyre féltékenyebb Kung herceg győzött meg! Szakota már készen állt a márványasztal előtt, a központi főhelyen, és amikor a császárné kiszállt palankinjából, gonosz kis mosollyal fogadta, és intett neki, hogy álljon a jobbjára – a bal oldali hely üres maradt.

A császárné gőgösen nézett vissza rá, fekete szemét szélesre nyitotta, és ügyet sem vetve Szakota invitálására, a legcsekélyebb sietség nélkül az egyik közeli pavilonba ment. Ott helyet foglalt, és magához intette Zsung-lut.

– Nem áll szándékomban kérdezősködni – mondta a hercegnek, miután az letérdelt előtte. – Viszont határozott parancsom az, hogy vidd el a következő üzenetet régenstársamnak, Szakotának. Ha nem

engedi át azonnal helyét, parancsot adok a Császári Gárdának, hogy vessék börtönbe.

Zsung-lu a padlóig hajolt. Öregedő, de még mindig jóképű arcán a mostanában megszokott fagyos és büszke kifejezéssel távozott, és átadta az üzenetet Szakotának. Hamarosan visszatért, kifejezte hódolatát a császárnénak, és így szólt:

– Társrégensed megkapta üzenetedet, Legfőbb Úrnőm, és azt feleli, hogy jogosan őt illeti az a hely, mivel te csupán a rangidős ágyas vagy. A balján lévő hely a halott hitvesé, a nővéréé, aki halála után a rangidős császárné helyére emelkedett.

A császárné végighallgatta, majd felszegte fejét, és a sötét fenyők meg a vadállatokat mintázó, faragott márványszobrok irányába nézett. Azután nyugodt hangon válaszolt:

– Menj vissza újra a társrégenshez, és add át ugyanazt az üzenetet, amit az előbb küldtem. Ha nem engedelmeskedik, adj parancsot a Császári Gárdának, hogy fogják le őt Kung herceggel együtt, akivel ez idáig

túl engedékeny voltam. Innentől kezdve nem leszek irgalmas senkihez.

Zsung-lu felállt, hívatta az öröket, akik kék kabátjukban, jobb kezükben csillogó lándzsával követték. Így mentek ismét Szakotához. Néhány perccel később a főtanácsos visszatért azzal, hogy a társrégens beadta a derekát.

– Legfőbb Úrnőm, foglalj el a helyed – mondta higgadtan és fagyosan. – A társrégens a jobboldon ül majd.

A császárné ekkor leszállt megemelt székéből, és méltóságteljes léptekkel a kriptához lépdelt, majd se jobbra, se balra nem nézve középre állt, hogy kecsesen és fenséges tartással hajtsa végre a szertartásokat. Amikor ezzel végzett, néma csendben visszatért palotájába. Nem fogadta senkinek a köszöntését, és ő sem üdvözölt senkit.

A palotában folytatódott az élet, mindenki napirendre tért a civódás fölött, és egyik nap követte a másikat, látszólag békében. Mindenki tudta azonban, hogy a

saját hívekkel rendelkező két régens között nincs béke. Zsung-lu és az alatta helyet foglaló főeunuch a császárnéhez húzott, míg az idős, de még mindig büszke és félelmet nem ismerő Kung herceg Szakota oldalán állt.

A végkimenetel biztos volt, de vajon úgy történt volna-e minden, ahogy történt, ha Zsung-lu nem követ el egy örülséget, egy természetétől élesen elütő és előreláthatatlan örülséget? Ki tudja? Ugyanis még ugyanezen év őszén ocsmány miazmaként terjedt el az a pletyka, miszerint a hűséges, nemes lelkű Zsung-lu, akiben mindenkinél jobban lehetett bízni, engedett a halott Tung-cse császár egyik fiatal ágyasa szerelmes közeledésének. Az ágyas még szűz volt, mivel ura csak Alutét szerette. Amikor a császárné először hallotta a Zsung-luról szóló csúf történetet eunuchja szájából, nem akarta elhinni.

– Hogyan... az én rokonom? – kiáltotta. – Lehetetlen!
Nem hiszem el!

– Nagytiszteletű hölgyem, esküszöm, hogy igaz –
dörmögte Li Lien-jing, és rettentően vigyorgott. – A
császári ágyas akkor vetett rá szemet, amikor az udvar
egybegyűlt valamilyen ünnepi alkalomból. Ne feledje,
fenség, hogy a lány elég szép, és még mindig fiatal,
annyira, hogy akár a herceg lánya is lehetne, Zsung-lu
herceg pedig most olyan korban van, amikor a férfiak a
saját lányuk korabeli nőket kedvelik. Ne feledje azt
sem, hogy sosem szerette azt a hölgyet, akit fenséged
választott neki. Nem: három meg három még mindig
hat, és öt meg öt még mindig tíz.

A császárné azonban csak nevetett az egészen, és a
fejét rázta, miközben kiválasztott egy édességet a keze
ügyében elhelyezett porcelántálcáról. Amikor azonban
néhány holdhónappal később az eunuch bizonyítékkal
is szolgált, már nem kacagott. Li Lien-jing elmondta
neki, hogy saját eunuchja csípte el azt a szolgálót, aki
éppen egy összehajtogatott papírt tett egy bizonyos
oltárra a császári Buddha templom belső termében.
Onnan egy pap vette el, és a füstölőurnába rejtett

pénzért cserébe – amelyet a szolgáló eunuch többször is megtalált – elvitte a kapuhoz, ahol Zsung-lu szolgálja vette át. Az összes fizetséget az ágyas állta, aki bolondot csinált magából a szerelem miatt.

– Fenség, olvasd el magad – kérte a főeunuch a császárnét.

A császárné átvette az illatosított lapot. Valóban légyottra hívó levélke volt.

„Keress fel egy órával éjfél után. Az őr le van fizetve, és megnyitja a harmadik holdkaput. Ott, a kassziafa mögött a szolgálóm vár, aki majd hozzám vezet. Esőre vágyó virágként várlak.”

A császárné elolvasta a levelet, majd ismét összehajtotta, és köntöse ujjába dugta. Li Lien-jing térdelve várt, mialatt úrnője töprengett. Miért késlekedne, amikor kezében a bizonyíték? Olyan közel állt szívében és testében Zsung-luhoz, hogy bármelyikük szava íjból kilőtt nyílként hasított a másikba. Az idő és a körülmények sosem számítottak,

amikor szíve a férfi érdekében szólalt fel. Most azonban nem fog megbocsátani neki.

– Hozd ide a főtanácsost – parancsolt a várakozó eunuch-nak. – És amikor megérkezik, csukd be az ajtót, húzd be a függönyt, és ne engedj be senkit, amíg azt nem hallod, hogy megütöm a bronzdobot.

Ezzel a csínyekte mindig kész császárné felállt, és olyan sietve indult meg, hogy köntöse szárnyként röpködött mögötte. Mire Zsung-lu megérkezett, haragja már alábbhagyott -a férfi hosszú kék köntöst viselt, mellén aranyhímzéssel, fején hasonló aranyhímzéses, magas süveg, kezében pedig faragott jade-ot tartott, amelyet arca elé emelt, ahogy közelebb lépett a császárnéhoz, aki azonban észre sem vette a férfi csodás öltözékét. A nagykönyvtárban felállított saját trónján ült, aranyozott sárkányokkal átszőtt, karmazsinszín szaténköntöse a lábához omlott, fejdíszébe friss fehér jázminvirágokat tűzött. A császárnét páratlan illatfelhő burkolta be, és

ellenségként tekintett Zsung-lura. Még ő is az ellensége volt!

A főtanácsos le akart térdelni, ahogy az egy udvaronchoz illik, de a nő megelőzte.

– Ülj le, herceg, és kérlek, tedd félre azt a jade-ot – mondta neki legcsengőbb hangján. – Ez nem hivatalos kihallgatás. Magánjellegű megbeszélés során akarok kérdezni erről a levélről, amelyet egy órával ezelőtt juttattak ci hozzám kémeim, akik, mint ahogy te is tudod, mindenütt jelen vannak a palotában.

A férfi nem ült le, még az ő parancsára sem, de nem is térdelt le. A császárné elé állt, és amikor az asszony előhúzta ingujjából az illatos levélkét, nem nyújtotta érte kezét, hogy átvegye.

– Tudod, hogy mi ez? – kérdezte a császárné.

– Látom, mi az – felelte a férfi rezzenéstelen arccal.

– Nem szégyelled magad?

– Egyáltalán nem.

A császárné elengedte a levelet, amely a földre pottyant, kezét pedig összekulcsolta ölében.

– Nem érzed, hogy hűtlenné váltál hozzám?

– Nem, mivel nem lettem hűtlen hozzád. Amit tőlem kérsz, megadom. Amit nem kérsz, vagy amire nincs szükséged, azt megtartom magamnak.

Ezek a szavak annyira összezavarták a császárnét, hogy meg sem tudott szólalni. Zsung-lu némán várakozott egy darabig, majd meghajolt, és engedélyt sem kérve távozott. A császárné sem kiáltott utána, hogy maradjon. A Császári Anya egyedül maradt, és mozdulatlanul ült trónján, akár egy szobor, miközben azon töprengett, amit a férfi mondott neki. Megszokta, hogy igazságosan jár el, még akkor is, amikor feje a férfi szavait mérlegelte szíve ellenében. Talán a főtanácsos nem az igazat mondta? Nem kellett volna olyan gyorsan hallgatnia főeunuchjára. A birodalomban nem élt olyan nő, akinek szíve nem dobbant meg Zsung-lu neve hallatán. Ez vajon az ő hibája? Nem, a férfi biztos, hogy felette áll a palota alantasabb tagjai között dívó, kicsinyes szerelmeknek és gyűlölségeknek. 0, a császárné követett el

igazságtalanságot, amikor elhitte, hogy a férfi ilyen könnyen hűtlenné vált hozzá, az uralkodójához. És vajon igazságos azért hibáztatni őt, mert férfi? A császárné még mindig trónján ült, de most már azon elmélkedett, miként tudná újabb titulussal megjutalmazni és elismerni hűségét.

Nagyjából egy napig barátságtalanul viselkedett Li Lien-jinggel, és csak kurta parancsokat adott neki, a főeunuch pedig megfontoltan háttérbe húzódott, és más úton juttatta el hiteit úrnője fülébe. Néhány héttel később, amikor a császárné már végzett szokásos audienciájával, amelyen a minisztereket fogadta, egy eunuch – de nem Li Lien-jing – átadta neki a császár oktatójának, Veng Tu-hónak a magánjellegű memorandumát, aki kötelességének érezte, hogy tudassa a császárnét egy titkolt ügyről. A Császári Anya azonnal gyanította, hogy ismét a fiatal ágyasról van szó, mivel ez az oktató gyűlölte Zsung-lut, aki egyszer megszégyenítette őt egy íjászviadalon, amikor a tanár úgy tett, mintha értene az íjász-kodáshoz, és

utána nyomorúságosan leszerepelt – ami nem is csoda, hiszen tudós volt.

A császárné mégis átvette az oktató titokban küldött memorandumát. Az állt benne, hogy ha a császárné egy bizonyos órában felkeresi egy bizonyos ágyas szállását, ott igencsak meglepő látványban lesz része. Ő, Veng Tung-ho, nem kockáztatná a fejét, hogy felfedje a titkot, ha nem így kívánná a kötelessége, mert ha a botránynak híre megy a császári palotában, az vajon milyen hatással lesz az országra és a népre, amely istennőként tekint a császárnéra?

Amikor a Császári Anya elolvasta ezt a memorandumot, felemelt kézzel elbocsátotta a jelentéktelen eunuchot, és szolgálójával sietve felkereste az Ágyasok Palotáját és ott azt a szobát, ahol az ágyas, az a hölgy élt, akit egykor ő választott ki saját fiának, és akit az sosem hívatott.

Nesztelenül nyitotta ki az ajtót, miközben a váratlan megjelenésétől megdöbbent szolgálók és eunuchok térdre hullottak előtte, és ingujjuk mögé rejtették

arcukat. A császárné szélesre tárta az ajtót, és odabent az a kép tárult elé, amitől rettegett. Zsung-lu odabent ült egy hatalmas széken, mellette az asztal, amelyre édességekkel teli tálcákat, valamint egy kancsó forralt bort helyeztek. Az ágyas a férfi mellett térdelt, kezével átölelte a férfi térdét, miközben a férfi a bájos arcot nézte mosolyogva.

Ez a látvány tárult a császárné elé. Keblébe elviselhetetlen fájdalom hasított, vére szinte felforrt, szívéhez kellett kapnia, hogy talpon maradjon. Zsung-lu ekkor felpillantott. Egy pillanatig még ülve maradt, tekintete összefonódott a császárné tekintetével, majd a férfi lefejtette térdéről a lány kezét, és felállt. Mellén karba font kézzel állt Ce-hszi előtt, várva a fejére hulló szitkokat.

A császárné nem talált szavakat. Csak állt, és nézte a férfit, a férfi nézte őt, tekintetük összeforrt. Abban a pillanatban tudták, hogy reménytelenül szerelmesek egymásba, s szerelmük örökkévaló és olyan erős, amit semmi sem tud elpusztítani. Az asszony látta, hogy a

férfi büszke lelke mit sem változott, szerelme még mindig makulátlan, és ami ebben a szobában történt, az mit sem jelent. A császárné éppen olyan nesztelenül csukta be az ajtót, ahogy kinyitotta, majd visszatért palotájába.

– Hagyjatok magamra egy darabig – mondta eunuchjainak és szolgálóinak, majd miután egyedül maradt, a nemrég szeme elé tárult jeleneten kezdett töprengeni. Nem, nem kételkedett a férfi szerelmében vagy hűségében, de akkor is megsebezve érezte magát – Zsung-lu is csak hús-vér ember volt, akár a többi közönséges ember. Engedett teste követelésének. „Még ő sem elég nagy ember, hogy elviselje azt a magányt, amit nekem kell elviselnem”, gondolta Ce-hszi.

A halántéka lüktetni kezdett. Fejdíszét súlyosnak érezte, így hát levette, és rátette az egyik asztalra, tenyerével pedig végigsimított homlokán.

Oly jó lett volna tudni, hogy a férfi érte képes megtagadni a közönséges hús-vér emberek

közönséges vágyait! Magányát enyhítette volna a tudat, hogy a rangban alatta álló férfi a nagyságot tekintve egyenrangú vele.

Gondolatai ekkor körberohanták a világot, és rábukkantak az angol királynőre, Viktóriára, akit sosem látott, de mégis testvéruralkodójának tartott, és így is nevezte őt titokban. „Még te is szerencsésebb vagy nálam, özvegy testvércsászárném. A halál mocsoktalanul vette el szerelmedet. Nem csaptak be egy bugyuta nő miatt.”

Viktória azonban nem hallhatta. A császárné sóhajtott, arcán könnyek csorogtak végig, és drágakövekként hullottak keblére, a szerelem pedig elcsendesedett szívében.

– Korábban azt hittem, egyedül vagyok – mondta magában ünnepélyes komolysággal. – Azonban csak most fogadom el magányom teljes mélységét.

Telt-múlt az idő, és Ce-hszi csak ült töprengve, és ahogy múltak a percek, magányának tudata egyre inkább sötétbe bontotta lelkét. Végül teljesen átította a

keserűség. Újra sóhajtott, letörölte könnyeit, és mintha csak transzból riadt volna fel, felállt trónjáról, és fel-alá kezdett járkálni a nagy díszteremben. Most már képes volt feladatára koncentrálni és a büntetésre, amelyet Zsung-lunak el kell fogadnia, ha az igazságos. O, a császárné pedig igazságos, és mindig is az lesz, mindenkihez.

Másnap, a hajnali audiencia órájában, még napkelte előtt, császári ediktum hirdette ki, hogy Zsung-lu főtanácsost ettől a pillanattól fogva felmentik minden tisztsége alól, ami azt jelentette, hogy teljesen visszavonul a császári udvartól. Nem emeltek ellene vádat, de erre nem is volt szükség, mivel eddigre már a palotán kívül is tudtak a történetekről.

Pirkadatkor a császárné a Sárkánytrónon ült, amelyet fia halálával magáénak tartott, előtte álltak miniszterei és a hercegek, mindegyik a saját helyén, és hallották, amint társukat elmarasztalják. Egyikük sem szólt semmit. Komor tekintettel meredtek előre. Ha

Zsung-lu, aki olyan magasan állt, ilyen mélyre zuhanhatott, akkor senki nincs biztonságban.

A császárné pedig látta tekintetüket, de úgy tett, mintha észre sem venné. Ha a szeretet nem védi meg, akkor a félelem lesz a fegyvere. Magányosan uralkodott, és senki sem állt mellette, de mindenki félt tőle.

A félelem azonban még nem volt elég. A következő év második holdhónapjában Kung herceg magára vállalt egy gyűlöletes feladatot, amiről azt állította, hogy rákényszerítették. Az egyik hűvös tavaszi napon, az audienciát követően, azt kérte a császárnétól, hogy magánkihallgatáson fogadja – a herceg már régen nem folyamodott ehhez a kegyhez. A császárné alig várta már, hogy elhagyhassa a fogadótermet és visszatérhessen saját palotájába, ahol a szilvavirágok szirmaikat kezdték bontogatni a langymeleg tavaszban. Azonban kénytelen volt engedni Kung herceg kérésének, mivel ő volt a főtanácsadója és közvetítője az egyre követelőzőbb fehér emberek felé.

Az idegenek kedvelték Kung herceget, és megbíztak benne, így a józan észre hallgatva a császárné előnyt kovácsolt a Kung hercegbe vetett bizalmukból. Így hát maradt, és amikor a többi miniszter és herceg távozott, Kung herceg előlépett, és hódolatának szokásos kurta kifejezését követően a következőket adta elő:

– Fenség, nem saját érdeken járulok színed elé, mivel a múltban már épp elégszer részesültem nagylelkűségében. Most a Császári Özvegy és társrögens érdekében szeretnék szólni.

– Beteg? – kérdezte a császárné csekély érdeklődéssel.

– Így igaz, fenség. Úgy mondják, hogy az aggodalom tette azzá – felelte Kung herceg.

– És miért aggódik? – kérdezte a gondolatban még mindig messze járó császárné.

– Fenség, nem tudom, hogy eljutott-e hozzád a hír, hogy Li Lien-jing eunuch arroganciája minden határon túlmegy. Magát a Kilencezer Esztendő Urának hívatja, amelyet első ízben Csu Ju-csiao császár

leggonoszabb eunuchja használt, még a Ming-dinasztia idején. Fenség, ugye tudja, mit jelent ez a cím? Azt, hogy Li Lien-jing magát a császár után következőnek tekinti, aki egyedül viselheti a Tízezer Esztendő Ura címet.

A császárné hűvösen elmosolyodott.

– Engem hibáztatnak, amiért a palota alacsonyabb rangú tagjai így szólítják urukat? Az eunuch a nevemben uralkodik felettük. Ez az ő feladata, mert ha én törődnék a császári udvartartás apró-cseprő ügyeivel, miként bírnám el országom és népem terheit? Az uralkodókat mindig gyűlölet övezi.

Kung herceg összefonta mellkasán a karját, és tekintetét nem emelte a császári lábzsámolynál magasabbra, de szája komor vonallá vékonyodott.

– Fenség, ha az alacsonyabb sorúak lázonganának, nem állnék most a Sárkánytrón előtt. Csakhogy ez az eunuch a legdurvábban, legkegyetlenebbül és legarrogánsabban nem mással, mint magával a társrégenssel, a Császári Özvegyel bánik így.

– Akkor miért nem társrégensem tesz panaszt személyesen? Talán nem vagyok hozzá nagylelkű, vagy talán nem teljesítem irányába a kötelességem? Nem hiszem, hogy így lenne! Ha nem tud végrehajtani egy szertartást vagy rituálét, annak az az oka, hogy gyengélkedik, teste hanyatlik, gondolatait köd burkolja be. Nekem kellett megtennem azt, amit ő már nem tudott. Ha panasza van, forduljon hozzám ő.

Felemelte jobbját, és elbocsátotta a herceget, aki kénytelen-kelletlen távozott, mert látta a császárné rosszallását.

A császárné napja azonban már tönkre volt téve. Elment a kedve attól, hogy a kertben sétálgasson, bár a levegő felfrissült a nemrég dühöngő porvihartól, és hétágra sütött a nap – az eget egyetlen felhő sem csúfította el. A császárné inkább egy távol fekvő palotát keresett fel, ahol bezárkózott, maga köré csavarva rettentő magányának köpenyét. Többé már nem álmodozott a szerelemről, csak a félelem maradt. A félelem azonban csak akkor ér valamit, ha tökéletes.

Senkinek sem szabad panaszt emelni ellene vagy azok ellen, akik őt szolgálják. Elcsendesíti mindazokat, akik nem dicsőítik, de mindig irgalmas lesz, ha irgalmas lehet, mint ahogy idáig is az volt.

Udvarhölgyeivel a palotában elhelyezett buddhista templomba ment, és füstölőket gyújtott kedvence, Kuan-jin előtt. Ott aztán, saját szívének csendjében, imádkozott az istennőhöz, hogy világosítsa meg, és könyörgött, hogy Szakota ismerje fel kegyes irgalmát, megmentve így életét.

Az imáktól megerősödött császárné ekkor hírnököt küldött a Keleti Palotába, hírül adva jöttét. Alkonyatkor érkezett meg, és Szakotát ágyban találta, borostyánsárga szaténpaplan alatt.

– Felkelnék, nővérem – mondta Szakota panaszos hangon –, de a lábam ma összecuklott alattam. Olyan fájdalom hasít az ízületeimbe, hogy mozdulni sem merek.

A császárné helyet foglalt a hatalmas székben, amelyet neki hoztak, és elküldte udvarhölgyeit, hogy

egyedül maradhasson ezzel a gyenge asszonnyal. Amikor egyedül maradtak, azonnal a tárgyra tért, mint ahogy tette akkor is, amikor még egy házban éltek együtt gyerekkorukban.

– Szakota, nem tűröm, hogy másoknak panaszkodj. Ha nem vagy elégedett, akkor mondd el nekem, amit akarsz. Ha tehetem, engedek, de nem fogod belülről szétzilálni a palotát.

Vajon Kung herceg öntött valami furcsa erőt ebbe az ostoba asszonyba, vagy csak saját kétségbeesése hajtotta? Mert amikor meghallotta ezeket a szavakat, felkönyökölt, beesett szemét a császárnéra szegezte és így szólt:

– Elfelejtetted, hogy feletted állok, Orchidea, minden jog és törvény szerint. Te vagy a bitorló és azok, akik ezt nekem mondják. Vannak barátaim és híveim, bár te azt hiszed, hogy nincsenek!

Ha a kismacska nekiugrik a tigrisnek, a császárné akkor sem lepődhetett volna meg jobban. Felpattant,

odarohant Szakórához, megragadta a fülénél fogva és megcibálta.

– Hogy mered, te... te gyenge féreg! – kiáltotta fogcsikorgatva. - Te hálátlan, értéktelen bolond, te, akihez én olyan kedves vagyok...

A felbátorodott Szakota kinyújtotta a nyakát, és beleharapott a császárné hüvelykujjának a csuklónál levő, húsos részébe, és a császárnénak erőszakkal kellett szétfeszítenie régenstársa száját. Vér csordult csuklójából és végigfolyt császársárga köntösén.

– Egyáltalán nem sajnálom – vágta ki diadalmasan Szakota. - Inkább örülök. Most már tudod, hogy nem vagyok tehetetlen.

A császárné egy szót sem szólt. Előhúzta selyemkendőjét, és bebugyolálta sérült kezét. Majd némán hátrat fordított, és a legünnepélyesebb testtartásában elhagyta a szobát. Odakint az eunuchok és szolgálók mind az ajtóhoz gyűltek, fülüket az ajtóra tapasztva. Ahogy a császárné elhaladt mellettük, mindannyian hátrahőköltek, és a közelben komor

arccal és riadt tekintettel ácsorgó udvarhölgyek némán meghajoltak, majd a nyomába szegődtek. Ugyan ki merészelt volna tiszteletlen lenni, amikor a fejedelmi nősténytigris csatába indult?

A császárné visszatért palotájába. Hosszú és magányos töprengés után, sajtó kezét kebléhez szorítva megütötte az ezüstgongot, amivel Li Lien-jinget szólította. A főeunuch egyedül érkezett, és megállt előtte. Li Lien-jing mindig a császárné közelében tartózkodott, és a hallgatózó fülek révén már mindent tudott.

– Fenség, fáj a kezed – mondta az eunuch.

– Igen. Annak a nőnek a harapásában egy vipera mérgé rejlik.

– Engedd, hogy ellássam a sebed. Ezt rég halott nagybácsikámtól tanultam, aki orvos volt.

Az eunuch finoman levette a selyemkendőt, aztán forró vizet öntött a parázstartón álló kannából egy lavórba, majd hideg vizet töltött hozzá, addig, amíg a víz melegebb nem lett a testhőmérsékletnél. Miután

lemosta a császárné kezéről a rászáradt vért, tisztára törölte, majd egy törülközővel megszárogatta.

– El tudsz viselni még egy kis fájdalmat, fenség? – kérdezte az eunuch.

A császárné bólintott. Ekkor Li Lien-jing vaskos markába fogott egy széndarabot a parázstartóból, és a sebbe nyomta, hogy kifertőtlenítsen azt. A császárné meg se rezzent, fel se nyögött. Az eunuch ekkor ledobta a széndarabot, kinyitott egy ládikát, amelyre a császárné mutatott, kivett belőle egy tiszta, fehér selyemkendőt, és ismét átkötötte a sebet.

– Egy kis ópium ma éjjelre, fenség, és holnapra a fájdalomnak nyoma sem lesz.

– Rendben – vetette oda félvállról a császárné.

Az eunuch várakozva állt ott, miközben úrnője láthatóan teljesen megfélemedezett égő kezéről, és elmerengett. Végül így szólt:

– Mit lehet tenni a kertben tenyésző kártékony dudvával, mint hogy gyökerestül kitépjük?

– Valóban, mi mást? – bólogatott az eunuch.

– Milyen kár, hogy csak a leghűségesebb hívemre támaszkodhatok.

– Én vagyok az, fenség, a szolgád.

Egymásra néztek, hosszú pillantást váltottak, majd az eunuch meghajolt és távozott.

Ekkor a császárné hívatta szolgálóját, aki elkészítette ópiumszívó pipáját, és ágyba segítette. Az édeskés füstöt pőfékelő császárné álomtalan álomba merült.

Még ugyanebben a hónapban, a tizedik napon Szakotát, a Császári Özvegyet váratlanul furcsa betegség támadta meg, amelyből az udvari orvosok minden igyekezetük ellenére sem tudták kigyógyítani. Mielőtt orvosságaik eljuthattak volna a létfontosságú szervekhez, Szakota kínok közepette kiszenvedett. Egy órával halála előtt, amikor már tudta, hogy milyen sors vár rá, írnokot hívatott, akinek utolsó erejéből a következő ediktumot mondta tollba, azzal az utasítással, hogy halála után bocsássák ki. Utolsó szavai a következők voltak:

„Bár jó egészségnek örvendek, és úgy hittem, hogy hosszú és tisztos öregkor vár rám, tegnap ismeretlen és roppant fájdalmas betegség támadott meg, és hamarosan távozom ebből a világból. Az éjszaka közeleg, minden remény szertefoszlott. Ötvennégy esztendő vagyok, és húsz éve viselem a birodalom régense megtisztelő titulust. Számos címet kaptam, és erényességemért, valamint megbecsülésem okán részesültem ezen kitüntetésekben. Miért kellene félnem a haláltól? Így csak azt kérem, hogy a szokásos huszonhét hónapos gyász mindössze huszonhét napig tartson, így az életemben rám jellemző takarékoság és józanság jelölje halálomat is. Nem kívántam sem pompát, sem hiú magamutogatást életemben sem, nem kívánom hát a temetésemen sem.”

Az ediktumot Kung herceg adta ki a halott nevében, és a császárné nem szólt semmit, bár tudta, hogy az ediktum utolsó szavai őt róják meg különtségéért és pompakedveléséért. Ezt az újabb keserűséget is eltemette azonban szíve mélyén, és amikor újabb

katasztrófa étté az országot, ismét Kung herceget hibáztatta. A franciák ugyanis hadizsákmányként elfoglalták Tonkin tartományt, és amikor a császárné egy kínai dzsunkákból álló flottát küldött a Min-folyóra, hogy elűzze őket, a franciák győzelmet arattak, és a flotta odaveszett. A császárné ennek hallatán éktelen haragra gerjedt, és saját kezével írt egy ediktumot, Kung herceget tehetetlenséggel vádolva meg – majdhogynem árulással –, és bár higgadt és irgalmas szavakat használt, haragja pörölyként zúdult alá. Ez állt az ediktumban:

„Elismerjük Kung herceg múltbeli érdemeit, és éppen ezért, irgalomból megengedjük, hogy a herceg megtartsa örökletes hercegségét és minden járandóságát, de megfosztjuk összes hivatalától és dupla fizetésétől.”

A császárné Kung herceggel együtt több más munkatársát is elbocsátotta. A herceg helyére Csun herceg került, hűgának férje és a kis császár atyja, valamint az általa választott hercegek. A császárné

klánjának tagjai mérgesek lettek, amiért Csun herceg lett az államfő, mert attól féltek, hogy a herceg saját dinasztiáját ülteti a trónra, letaszítva a Tung-cse dinasztiát. A császárné azonban nem félt senkitől sem a földön, sem az égben. Ellenségei eltűntek, elnémított mindenkit, aki szembeszállt vele. Azonban óvakodott attól, hogy ok nélkül zsarnokoskodjon. Amikor Erhszün cenzor eljuttatta hozzá memorandumát, kijelentve, hogy ha Csun herceg ekkora hatalmat kap, akkor nincs szükség a Nagytanácsra, a császárné emlékeztette magát, hogy ez a cenzor jó és egyenes ember, aki egykor Mandzsúria alkirályaként szerzett tapasztalatokat, majd később Szecsuánban lett alkirály. Így megfontoltan felelt neki. A birodalom minden részére eljuttatott ediktumában tudatta, hogy sem a törvények, sem a szokások révén nem birtokolt még akkora hatalmat királyi herceg, mint amilyennel ő ruházta fel Kung herceget. Csakhogy kénytelen volt minden létező segítséget igénybe venni, hogy újjáépíthesse az országot, hogy az elérhesse egykori

erejét és dicsőségét. Emellett pedig Csun herceg kinevezése csupán átmeneti. Ediktuma a következőképpen zárult: „Ti, hercegek és miniszterek, fel sem tudjátok mérni, milyen nagy és számos gonddal kell szembenéznünk. Ami a Nagytanácsot illeti, a tanácsosok Csun herceg kinevezésére való hivatkozása csupán ürügy arra, hogy kibújjanak kötelezettségei alól. Zárszóként azt kívánjuk, hogy a jövőben minisztereink szenteljének nagyobb tiszteletet az uralkodójuk cselekedetei mögött megbúvó indítékoknak, és tartózkodjanak attól, hogy bennünket zavarjanak siránkozásukkal és panaszaikkal. A memorandum benyújtóinak kérését ennél fogva elutasítjuk.”

Szokása szerint ezúttal is egyszerű és határozott hangnemet használt, hanyagolva a felesleges udvariaskodást, és amikor a hercegek és a miniszterek kézhez kapták az ediktumot, elakadt a szavuk. A császárné ebben a csendben uralkodott hét éven át, mint abszolút, ugyanakkor nyájas zsarnok.

Jó esztendőök voltak ezek. A hercegek és miniszterek hallgatásától övezett császárné kevés audienciát adott. A szertartásokat mindazonáltal gondosan felügyelte, és igyekezett figyelembe venni a nép kívánságait is. Minden hagyományos ünnepséget megtartott, és számos egyéb ünnepséget engedélyezett, az égiek pedig helyeselték uralmát, mivel ezek alatt az évek alatt nem volt sem áradás, sem aszály, és gazdag volt a termés. Háború sem dúlt a birodalom területén. Az idegenek továbbra is jelen voltak, de csatázni nem akartak. Amióta a császárné a félelem révén uralkodott, alattvalói pletykákkal sem látták el, és tanácsosai gondolataik mélyére száműzték kételyeiket.

A császárné a nyugalmat kihasználva álma valóra váltásán ügyködött. A Nyári Palota építése befejeződött. Kívánságát nyilvánosságra hozta, és amikor a nép meghallotta, aranyat és ezüstöt küldött ajándékba, a tartományok pedig megduplázták az adókat. A császárné véletlenül sem hagyta, hogy bárki is azt higgye, a palota csak az ő számára épül.

Ediktumok útján „levelezett” alattvalóival, köszönetet mondott nekik, és kihirdette, hogy a Nyári Palotába fog visszavonulni, amikor átadja a trónt a jogos örökösnek, Kuang-hszünek, az ifjú császárnak, unokaöccsének és örökbe fogadott fiának – az eseményre azonnal sor kerül, amint a császár betölti tizenhetedik életévét.

A császárné álmát így még jogosabbá tette a nép – és egyben saját maga – szemében. Ettől fogva azzal a kellemes kötelességgel töltötte idejét, hogy megtervezte, majd megépíttette a lelkét simogató, csodálatosan szép és hatalmas termeket, amelyek helyszínéül a C sien-lung kiszemelte ősi vidéket választotta. Ez az uralkodó, egy erős anya erős fia, anyja kívánságára emelte pihenőpalotáját. A hölgy egyszer látogatást tett Hangcsouban, a szintiszta szépség városában, ahol megcsodálta a gyönyörű pihenőlakokat, és addig dicsérte őket, míg fia, C sien-lung el nem határozta, hogy hasonló palotát építtet anyjának Peking falain kívül. Ez lett a Nyári Palota, amelyet hihetetlen érzékkel és következetességgel

emeltetett, és ahol a világ minden részéből hozott kincseket gyűjtötte össze. Azonban mindez leégett az angol Lord Elgin parancsára, és mostanra már csak a romok maradtak.

A császárné ezt a helyet választotta, ezzel nemcsak saját, de a császári ősök álmát is megvalósítva. Páratlan ízléssel tervei közé vette a Tízezer Buddha Templomát is, amelyet C sien-lung emeltetett és amelyet az idegenek nem pusztítottak el. A bronzpavilonokat a tűz nem emésztette el, mint ahogy a szép, nyugodt tavat sem. De más romokat nem építettek újjá, és nem is bontották el őket. A császárné közölte, hogy ott fognak állni, emlékeztetve ezzel az embereket az élet befejezésére, és arra, hogy a palotákat miként semmisítette meg az ellenség és az idő.

A császárné a tótól délkeletre eső területen tervezte meg és emeltette saját palotáját, ahol ő és a császár külön élhetett, de mégsem túl távol egymástól. Ide építtetett egy hatalmas színházat is, ahol majd

öregkorában hódolhat kedvenc időtöltésének, és a kék cserepekkel fedett márványkapu közelében húzatta fel fogadótermét, mert – miként mondta – az uralkodóknak még ünnepnapokon is készen kell állniuk, hogy meghallják miniszterei és hercegei szavát. A fogadóterem díszes volt és hatalmas, fafaragásokkal, drága antik lakkozott bútorokkal, valamint dísz tárgyakkal ékítették, üvegajtájára pedig a hosszú élet óriási jelét festették. A terem előtt nyújtózott a márványterasz, ahonnan széles márványlépcsők vezettek le a tóhoz. A teraszon bronzból készült madarakat és állatokat helyeztek el. Nyaranta selyemtető borította árnyékba a széles verandát.

A fejedelmi asszony ettől nyugatra építtette fel otthonát - az egymás mellett elhelyezkedő termeket mindenfelől oszlopos verandák vették körül, ahol szívesen sétálgatott, gondolataiba merülve. Amikor esett, fel-alá járkált, és a párába burkolózó tavat és a csöpögő ciprusokat nézte. Nyáron édes fűvel tömött illatos gyékényszőnyeget rendelt, amelyeket az

udvarokon terítettek ki, szabadtéri termeket hozva létre, sziklakertekkel és virágokkal: a virágok közül legjobban még mindig azt a kis zöld orchideát kedvelte, amelyről gyerekkorában a nevét kapta. A tó partján építtetett egy másfél kilométer hosszú, márványoszlopos folyosót, ahol szintén szívesen sétált, miközben a bazsarózsadombokban, a vadalmafákban, az oleanderekben és a gránátalmafákban gyönyörködött. Egyre nagyobb szenvedéllyel szerette a szépséget magát a szépségért – ahogy magában mondogatta. Csak a pusztas szépségért, ami tiszta volt, jó és méltó szeretetére.

A nép által bátorított császárné egyre fényűzőbb dolgokat engedett meg magának. Királyi ágyára császársárga szaténfüggöny került, amelyre a legügyesebb varrónők repülő főnixrajokat hímeztek. Nyugatról mindenhol órákat hozatott saját szórakoztatására – ékkövekkel kirakott aranyórákat. Akadtak olyanok, amelyeket éneklő madarakkal

díszítettek, másokat kukorékoló kakasokkal, de akadtak olyanok is, amelyekben rohanó patakocska mozgatta a belső kerekeket. Azonban olyan könyvtárat is emeltetett, amelyet a legnagyobb tudósok is megirigyeltek volna, ugyanis sosem hagyott fel a könyvek olvasásával.

És bármerre is nézett, a tó kék vizében mindenfelé nagyszerű látvány tárult szeme elé. A tó közepén egy sziget húzódott, amelyen a Sárkánykirálynak szentelt templom állt, ahova egy tizenhét lyukú márványhíd vezetett. A szigetnek nem túl nagy, homokos fövénye volt, ahol félig a homokba temetve egy bronztehén állt, amelyet Csien-lung helyezett oda, még évszázadokkal ezelőtt, az árvizek elriasztására. A császárné számos hidat építtetett, hogy bárhonnán el tudjon jutni a szigetre, de egyet különösen szeretett – ez a púpos híd ívének csúcsán jó kilenc méterre emelkedett a víz fölé. A császárné szívesen állt itt a magasban és nézett túl a vízen, ahol hatalmas birtokának háztetői, pagodái és teraszai terültek el.

Szinte észrevétlenül teltek-múltak az évek, míg egy napon eunuchja, akinek az volt a feladata, hogy figyelmeztesse mindarra, amit elfelejtett, eszébe nem idézte, hogy unokaöccse, az ifjú császár, Kuang-hszü, tizenhetedik évének vége felé jár már, és így császári hitvest kellene választani számára. A császárné ezen a napon éppen egy új pagoda befejezését figyelte, amit azzal a céllal építtetett, hogy még jobban megnövelje a Nyári Palota mögött húzódó dombok magasságát. Mindazonáltal azonnal belátta, hogy Li Lien-jingnek igaza van, és többet nem halogathatja az örökös házasságát. Milyen gonddal választotta ki valódi fiának hitvesét! Ezúttal csak az volt a lényeg, hogy olyan leányt válasszon, aki mindig hűséges marad hozzá mint császárnéhoz, és semmi esetre se olyat, mint Alute, aki túlságosan szerette urát.

– Én csak békére vágyom – mondta a császárné Li Lien-jingnek. – Nevezz meg olyan hajadont, aki nem fogja úgy szeretni unokaöcsémét, ahogy Alute szerette

fiamat. Több viszálykodást már nem bírok elviselni. Nem zavarhat meg sem gyűlölet, sem szerelem.

Ekkor a házsnak indult Li Lien-jingre nézett, és észrevette, hogy az eunuchnak nehezebbre esik előtte térdelnie, így megkérte, üljön le, és pihenje ki magát, amíg kigondolja, kit ajánlana. A nagydarab eunuch örömmel engedelmeskedett, és fújtatott, sóhajtozott és magát legyezgette – mivel a tavaszhoz képest meleg volt az idő, a fák meg a bokrok mindenfelé korán virágba borultak már.

– Fenség, mit szólna a jó és egyszerű hajadonhoz, aki fenséged fivérének, Kuj-hsziang hercegnek a lánya? – kérdezte némi gondolkodás után.

A császárné helyeslése jeléül halkán tapsolt, és szeretetteljes pillantást vetett szolgája rút arcára.

– Miért is nem gondoltam rá? O a legjobb az ifjú udvarhölgyek között: csendes, készséges, szerény és mindig ragaszkodó volt hozzám. O a kedvencem – de azt sem tudom, él-e egyáltalán!

– És a császári ágyasok? – kérdezte Li Lien-jing.

– Sorolj fel néhány csinos lánykát – mondta a császárné, és tekintete máris a fenyőfák csúcsa fölé emelkedő pagoda magas oromzatára tévedt. – De butuskákat válassz – tette még hozzá.

– Kanton alkirálya jutalmat érdemel, fenség, amiért kordában tartja az örökösen lázongó rebelliseket a déli tartományokban. Két lánya van, az egyik bájos, a másik kövér, és mindkettő ostoba.

– Kinevezem őket – mondta a császárné még mindig félvállról. – Készítsd el a dekrétumot.

Li Lien-jing nagy fújtatás és sóhajtozás közepette talpra kászálódott, miközben a császárné jót kacagott rajta, ami jólesett az eunuchnak, aki azt dörmögte magában, hogy a Vén Buddhának nem kell zavartatnia magát, majd ő elrendez mindent, és neki csak az esküvő napján kell megjelennie.

– Te! – ripakodott rá a császárné, és rámutatott kisujjával, amelyen rubinköves körömvédőt viselt. – Hogy mertél Vén Buddhának hívni?

– Fenség, így hív téged a nép mindenfelé – zihálta az eunuch –, mivel a múlt nyáron sikerrel imádkoztál esőért.

Valóban, az elmúlt télen nem hullott hó, s az ég egész tavasszal meg nyáron is zafírkék maradt, eső pedig nem esett. A császárné ekkor imádkozásra és böjtölésre szólított fel. O maga is imádkozott és böjtölt, és az egész udvarnak ezt parancsolta. A harmadik napon Buddha engedett, megnyílt az ég, és ömleni kezdett az eső. Az emberek boldogan rohantak az utcákra, itták az áldott esőt, megmosták benne kezüket-lábukat, és dicsőítették császárnéjukat, amiért még az istenek fölött is hatalommal bír, és ezt kiabálták:

– Ő a mi Vén Buddhánk!

Ettől fogva az eunuch mindig Vén Buddhának nevezte őt. Nagyon nagy hízelgés volt ez, ezt a császárné is tudta, és tetszett is neki. Vén Buddha! Ez volt a leghatalmasabb név, amit a nép egy uralkodónak adhat, mivel ez azt jelenti, hogy istennek tekintik.

Mostanra a császárné már azt is elfelejtette, hogy valaha asszony volt. Ötvenöt évesen nem tartozott már sem a férfiakhoz, sem az asszonyokhoz, hanem fölöttük állt, akárcsak maga Buddha.

– Hordd el magad! – nevetett. – Legközelebb ugyan mit mondasz rám, te szörnyű alak!

Miután az eunuch távozott, a császárné magányos sétára indult az általa alkotott mesés kertek között, és a napfény végigsimított öregedő, mégis szép arcán és a csillogó köntösön, amely kedvencei közé tartozott. Parancsának megfelelően udvarhölgyei a távolból követték, mindmegannyi verdeső szárnyú pillangóként.

Egyre közeledett az esküvő napja, amely az égiek áldása nélkül balvégzetű napnak ígérkezett. Az előjelek nem sok jót sugalltak. Előtte való nap hatalmas szél támadt északról, és letépte a gyékénytetőt, amelyet az eunuchok építettek, hogy befedjék a Tiltott Város hatalmas bejárati udvarát; ezt jelölte ki a császárné az esküvői szertartás helyszínének. A pirkadat szürkén és sötéten érkezett,

korai esővel és haragos színű éggel. A piros nászgyertyák nem gyulladtak meg, az édességek megpuhultak a párától. Amikor az ara belépett a hatalmas udvarra és helyet foglalt a vőlegény mellett, a jövendő férj elfordította fejét, hogy kimutassa nemtetszését. Ennek láttán a végig sértett császárné csak nagy erőfeszítések árán tudta visszafojtani haragját, de lenyelte mérgét, amely fortyogott vérében, és szívében keserű gyűlöletet keltett unokaöccse iránt, aki dacolni mert vele. Ott ül az a magas, sápadt, nádszál vékony fiú, egy puhány, szakállatlan fiú, akinek túlságosan finom keze mindig remeg, és még makacskodik is! És ő ezt az örököszt választotta a trónra! Gyengesége rosszállást váltott ki belőle, önfejűsége pedig az ellenségévé tette. Így dühöngött magában, miközben a fiatal ara beesett arcán könnyek csorogtak végig.

A rítus folytatódott, a császárné látszólag közömbösen ült a helyén, és amikor a nap véget ért,

elhagyta a Tiltott Várost, és visszatért a Nyári Palotába, amely ettől kezdve az otthona volt.

Élete ötvenhatodik évének első hónapjában innen bocsátotta ki ediktumát, amelyben tudatta a birodalommal, hogy ismét visszavonul a régensségtől, és mostantól a császár egyedül ül a Sárkánytrónon. Azt is tudatta, hogy elhagyja a Tiltott Várost. Így is tett, és még abban a hónapban minden kincsét átköltöztette a Nyári Palotába, azzal a szándékkal, hogy ott éljen haláláig, számos herceg és miniszter ellenkezése dacára. Ok arra kérték, hogy legalább fél kézzel fogja a kormányzás gyeplőjét, mivel a császár gyenge akaratú, ugyanakkor túl makacs, ami az engedékenység és a csökönyösség veszélyes kombinációját adja.

- Túlságosan Kang Ju-vej és Liang Csi-csao befolyása alatt áll, akik a tanárai – mondták.

- És túlságosan szereti azokat az idegen játékszereket, fenség – mondta neki a főcenzor. – Az ifjú császár, habár mától nő férfi, még most is

játékvonatai előtt üldögél: egyszer felhúzza őket, máskor tüzet gyújt bennük, hogy lássa, miként futnak a játéksíneken. Nem hisszük, hogy ez csak játék lenne. Attól tartunk, hogy külföldi vasútvonalakat akar építtetni ősi földünkön.

A császárné azonban kinevette őket, és szívből örült, hogy lerázhatja magáról a gondokat és kötelességeit.

– Ez már a ti dolgotok, hercegeim és minisztereim – közölte vele. – Azt tesztek, amit akartok az ifjú uralkodóval, engem hagyjatok békén.

Ez mindannyiukat megzavarta, főleg azért, mert Kung herceget és Zsung-lut is száműzte az udvarból.

- De felkereshetünk, fenség, ha az ifjú császár nem hallgat ránk? – kérdezték tőle. – Ne feledje, fenség, hogy a császár csak fenségedtől fél.

- Nem költözöm másik országba – tréfálkozott még mindig a császárné. – Alig tizenöt kilométerre leszek tőletek. Megvannak az eunuchjaim, a kémeim, az udvaroncaim. Bátran mondhatom, nem fogom engedni,

hogy a császár a fejetek vegye, amíg tudom, hogy hűségesek vagytok hozzám.

Miközben beszélt, nagy szeme csillogott, és ifjonti pirosságát máig megőrzött ajka csipkelődő mosolyra görbült. A hercegek és miniszterek látták, hogy úrnőjük jó hangulatban van, így megnyugodtak és távoztak.

A császárné hagyta, hogy az évek ismét gondtalanul suhanjanak tova, bár titokban azért megőrizte hatalmát a minden palotában jelen levő kémei révén. Így tudta meg, hogy az ifjú császár nem szereti császári hitvesét, hogy gyakran veszekednek, és az uralkodó két ágyasával, Gyönggyel és Csillaggal tölti szívesebben az idejét.

- Csakhogy ez a két lány ostoba – közölte Li Lien-jing a napi pletykák összefoglalásakor. – Nincs félnivalónk tőlük.

- Lezüllesztik az uralkodót – mondta a császárné közömbösen. – Nem hiszek benne sem, mint ahogy egyetlen férfiban sem. – Látszólag nem érdekelte az egész, de nagy szeme egy pillanatra fénytelené

fakult. – Ugy bizony – mondta bosszankodva, és elfordította a fejét.

Ám továbbra is olyan élesen tudott parancsokat osztogatni, mint egy igazi uralkodó. Amikor a Jehonala-klán hercegei memorandumban kérték, hogy a császár atyját, Csun herceget emelje magasabbra, és ezzel teremtsen lehetőséget a császárnak, hogy kimutassa gyermeki szeretetét, a nemzedékek törvénye szerint apját maga fölé helyezve, a császárné nem járult hozzá. Nem, a császári vérvonal továbbra is rajta keresztül húzódik, és senki máson. Kuang-hszü fogadott fia volt, ő maga pedig császári ős. A felkérést azonban udvariasan utasította vissza, hogy ne sértse meg Csun herceget, akit oly sok évvel ezelőtt húga férjéül választott. Hosszan dicsérte a herceget, szólott megingathatatlan hűségéről, majd kijelentette, hogy a herceg úgysem fogadná el a titulust, annyira szerény.

„Amikor különleges megbecsülésben kívántam részesíteni a herceget – írta a császári ediktumban –, könnyekkel a szemében utasította el. Már régóta

jóváhagytam, hogy kajszi baracksárga selyemfüggönyös gyaloghintóban utazhat, de még egyszer sem élt a lehetőséggel, így bizonyítva hűségét és önzetlen szerénységét, mind népem, mind személyem iránt."

Sajnos alig néhány évvel az ediktum kiadása után az érdeemes herceg súlyosan megbetegedett. A császárné annyira megszokta már a békét és a nyugalmat, hogy közönyösnek mutatkozott, és még csak meg sem látogatta a herceget, aki egyben császári sógora is volt. A cenzorok ekkor emlékeztették kötelességére, ami annyira felbőszítette, hogy megkérte őket, foglalkozzanak a saját dolgaikkal, mivel ő pontosan tudja, hogy mit tesz és mit nem tesz. Haragja azonban felkavarta, és felkereste Csun herceget, majd még többször is, míg a herceg a következő nyáron meg nem halt. A császárné a „Csun herceg haláláról szóló dekrétum" kiadásával dicsőítette a herceget, aki mint a palota kancellárja, a hadiflotta vezetője, a mandzsu mezei hadak parancsnoka és az összes többi, általa

adományozott titulus viselője tökéletesen tett eleget minden kötelességének. A császárné személyesen felügyelte a temetés részleteit, és a holttestet skarlátszín lepelbe bugyoláltatta, amelyre szolgálója számos buddhista imát hímzett a herceg lelkének üdvösségéért. Amikor a herceget eltemették, a császárné még egy parancsot adott ki a herceg halálával kapcsolatban. Úgy rendelkezett, hogy a herceg palotáját osszák két részre – az egyik legyen családja klánjának ősi csarnoka, a másik pedig, ahol az ifjú császár született, és ahonnan oly sietve hozta el sok-sok évvel ezelőtt, legyen császári szentély.

Teltek-múltak az évek, míg fel nem virradt a császárné hatvanadik születésnapja. Erre az évfordulóra a császárné hihetetlen lendülettel befejezte a Nyári Palotát, amelyet öregségére építtetett, ahol békében és szépségtől övezve élhet. Parancsára, amellyel még az ifjú császár sem mert dacolni, a kormányzati testületek kincsekkel látták el, és a legvégén, amikor minden elkészült, szeszélyének

engedve a császárné egy hatalmas márványhajót építtetett a tó közepére, amelyet márványhíd kötött össze a parttal. Hogy honnan volt minderre pénz? A császár csak sóhajtozott, és a fejét rázta zavarában, amikor megkapta a császárné üzeneteit.

Ezúttal vette magának a bátorságot, és a legóvatosabb és legtiszteletteljesebb szavakba burkolva, írásban adott hangot kételyeinek. Azonban a császárné így is éktelen haragra gerjedt, széttépte a selyempapírt, a levegőbe hajította, majd utasította az eunuchokat, hogy a földre hullott papírfecniket söpörjék össze és dobják a konyhai tűzbe.

– Tehetetlen unokaöcsém tudja, honnan van a pénz – rikácsolta, mivel öregkorára ugyanúgy kiabált, rikoltozott és hisztériázott, amikor megtagadtak tőle valamit, vagy késlekedtek parancsai teljesítésével, mint gyerekkorában. Mindenki döbbenten nézett rá, és ilyenkor csak Li Lien-jing tudta lecsillapítani.

– Mondja meg, fenség, honnan van a pénz – zihálta az eunuch asztmásan. – Mondja meg, és megkapja.

– Ugyan honnan lenne, te puffadt zsák! – kiáltotta a császárné. -A hadiflotta kincstárának elköltetlen pénzéből.

A hadiflotta kincstárában valóban több millió dollár értékű ezüstrúd hevert, méghozzá jó okkal. Akkoriban a keleti tengerek szigeteiről jött törpeemberek is veszélyeztették a kínai partokat. A szigetlakók értettek a hajókhoz, és ismerték a tengert, míg a kínaiak a szárazföldön laktak, és csak néhány hajójuk volt, leszámítva a régi dzsunkákat, amelyeken a halászok és a vízen kereskedők éltek családjukkal, de a dzsunkák csak a part mentén tudtak fel-le araszolni. Azonban a törpeemberek – ahogy a kínaiak a japánokat hívták – megtanulták, miként készítsenek vasból nyugati gőzhajókat, amelyek fedélzetére éppúgy ágyúk kerültek, mint a fehér emberek hajóira. A megriadt tehetős kínai polgárok az egész országban pénzt kezdtek gyűjteni, és ezt az összeget az uralkodónak adták – először a régensként országgló császárnénak, majd a császárnak –, arra kérve, hogy a

pénzből építsen új flottát, lehetőleg vasból, és a fedélzetre kerüljenek külhoni ágyúk, hogy amikor a szigetlakók támadnak, el tudják őket űzni.

– Ugyan miért kellene félnünk azoktól a törpéktől? – kérdezte a császárné nyílt megvetéssel. – Csak a partvidéket háborgatják, mivel népünk sosem engedné meg, hogy lábukat a szárazföldre tegyék. Badarság ennyi jóféle aranyat idegen hajókra költeni, amelyek amúgy sem jobbak, mint azok a játékok, amelyekkel unokaöcsém gyerekként játszott... és úgy hallom, még ma is játszik.

Miután elolvasta és ezer darabra tépte a császár üzenetét, még hozzátette:

– Úgy vélem, unokaöcsém ismét játszózni akar azokkal a hajókkal, csak ezúttal a tengeren. Így akarja elvesztegetni a császárság kincseit.

A császárné olyan állhatatosnak bizonyult, hogy a császár végül engedett, tanárai tanácsa ellenére, és a császárné megkapta márványhajóját. Úgy tervezte, ezen a hajón ünnepli meg hatvanadik születésnapját.

Az év tizedik holdhónapjára minden el lett rendezve, és kezdetét vette az egész országra kiterjedő, harmincnapos ünneplés, amelynek keretében számos jutalmat és címet adományoztak a császárné alattvalóinak. A hatalmas ünneplés finanszírozására felkérték a tisztviselőket, hogy mondjanak le éves fizetésük negyedéről, a császárné pedig bejelentette, hogy kész pénzadományokat elfogadni születésnapja előtt, hogy mindannyian élvezhessék a lakomákat és a színdarabokat.

A császárné szíve mélyén dédelgetett egy személyes meglepetést is. Azóta nem látta Zsung-lut, amióta száműzte, mert a férfi elfogadta egy magányos ágyas szerelmét. Az ágyas már nem élt, és a császárné ráébredt, hogy ezzel haragja is meghalt és az asszonnyal együtt eltemették, így nincs rá oka, hogy továbbra is büntesse magát azzal, hogy megbünteti azt, akit mindenkinél jobban szeretett. Mát túljutott a szerelem korán, és ő meg Zsung-lu ismét lehetnek barátok és rokonok. Ismét hagyta, hogy

érzelmek öntsék el fondorlatos gondolatait. Melegség ébredt szíve hamvainak mélyén, és örömmel gondolt arra, hogy ismét látni fogja a férfi arcát, hogy együtt leülhetnek, megfélekezve egymás botorságairól, és beszélgethetnek mostani önmagukról, arról, hogy a császárné hamarosan betölti hatvanadik életévét, míg a férfi már túl is jutott rajta. Így hát levelet és nem dekrétumot küldött a férfinak.

„Ez nem egy dekrétum – írta a császárné, és gyönyörű ecsetvonásai nyomán határozott, mégis finom írásjelek töltötték meg a lapot. – Nevezzük üdvözlésnek és meghívónak, reménynek, hogy elcsitult szívvel és bölcs elmével ismét találkozhatunk. Jöjj hát el a hatvanadik születésnapomra adott szertartásra. Töltsünk el együtt egy órát, mielőtt csatlakoznánk az udvarhoz.”

Megjelölte a születésnapja előtti napon a délután közepének egyik óráját, helyszínként pedig saját könyvtárát. Mivel tudta, hogy Zsung-lu gyűlöli az eunuchokat, még Li Lien-jinget is elküldte egy

megbízással a városba, arra kérve, hogy nézze meg a Turkesztánból érkezett új jadeköveket. Késő őszi, szélcsendes, langymeleg, szép délután volt. A napsugarak beragyogták a palota udvarait, fényük táncot járt a későn virágzó sok ezer krizantémon. Az év tizedik havában jártak már, de az udvari kertészek meghagyták a bimbókat, hogy a virágok a császárné születésnapján teljes pompájukban ragyogjanak. A császárné könyvtárában várakozott, kék fönixekkel hímzett sárga köntösében, összekulcsolt kezét a térdén nyugtatva.

A délután harmadik órájában meghallotta a lépteket. Udvarhölgyei szélesre tárták az ajtót, és a folyosón felbukkant Zsung-lu szálás alakja. Nagy rémületére öregedő szíve ismét verdesni kezdett.

– Ó, csitulj szívem – mormolta, miközben a belépő férfit nézte. Szíve azt kiáltotta, hogy még mindig ő a legszebb férfi! De látta rajta, hogy komor hangulatban van. Ünnepi öltözéket vett magára: hosszú, sötétkék szaténköntöst és fekete szaténkalapot. Mellén

karmazsinszínű jade ékszert viselt, a kezében tartott hercegi jogar pedig a kettőjük közti falra utalt. A császárné mozdulatlanul ült, amíg a férfi elébe nem ért. Tekintetük találkozott, és a férfi le akart térdelni, hogy kifejezze hódolatát, mint egykor rég. A császárné azonban felemelte jobbját, hogy megállítsa, és a két közeli szék felé intett. Ezután ő is felállt a trónjáról, és Zsung-lu köntösének ujját mutató- és hüvelykujja közé csippentve, a székekhez vezette a férfit.

– Tedd le azt a jadedarabot – mondta a császárné fejedelmi hanghordozással, miután leültek.

A férfi letette a kettejük közti asztalkára, mintha csak kard lenne, és várta, hogy a nő ismét megszólaljon.

– Hogy s mint vagy? – kérdezte a császárné, és kedvesen, gyengéden nézett a férfira. Korábban harciasan csillogó szeme hirtelen ellágyult.

– Fenség...

– Ne szólíts fenségnek.

A férfi ültében meghajolt, és ismét beszélni kezdett.

– Nekem kellene megkérdenem, hogy miként vagy, de nem teszem, mert látom. Nem változtál. Az arcod ugyanaz az arc, amelyet az évek során mindvégig magammal hordoztam a szívemben.

Egyikőjük sem beszélt az évekről. Szükségtelen volt beszélni arról, ami elmúlt. Egyetlen más lélek sem állhatott kettőjük szerelme közé. Egyetlen más teremtmény sem létezett, amikor egyedül voltak, kettesben. „Igen”, gondolta magában Ce-hszi, miközben Zsung-lut nézte, „ő még mindig az enyém, ő az egyetlen ember, akinek húsa az én húsom, és az enyém az övé”. Furcsa volt ismét szerelemre lobbanni iránta, de ez már sóvárgás nélküli, megnyugtató szerelem volt. Sóhajtott, és érezte, hogy nyugodt boldogság önti el.

– Miért sóhajtozol? – kérdezte a férfi.

– Azt hittem, sok mondanivalóm lesz. De hogy most szemtől szembe látlak, érzem, hogy mindent tudsz rólam.

– És te is tudsz mindent, amit tudni lehet. Nem változtam azóta, hogy először tudtuk, egyik vagyunk: én a tiéd, te az enyém.

A császárné nem felelt. Eleget mondott. Mindketten tudták, hogy ebben a palotában a falnak is füle van, így némán s mozdulatlanul üldögéltek egy darabig, és érezték, hogy lelkük megújul a találkozástól. Amikor a császárné megszólalt, édes és szerény hangon tette fel kérdését.

– Van tanácsod számomra? Oly sok éve nem hallgatok már a hercegek tanácsaira, de a tiéd hiányzik.

Zsung-lu a fejét rázta.

- Jól csináltad.

A császárné azonban érezte, hogy a férfi elhallgat valamit.

– Gyerünk. Te és én... hát nem mindig az igazat mondtuk egymásnak? Te nekem, és én neked? Mi olyat tettem, amit nem helyeselsz?

– Semmit, semmit! Nem fogom elrontani a születésnapod. Legcsekélyebb alattvalódnak is megadatik a hatvanadik születésnap kiváltsága, és akkor te nem akarod élvezni a sajátodat?

Erre már felfigyelt. Hogy jön ide a születésnapja?

– Gyerünk – nógatta. – Az igazat akarom hallani!

– Bízom a bölcsességében – felelte a férfi kénytelen-kelletlen. – Ha véletlenül seregeink vereséget szenvednének a múlt nyári invázió óta a gyenge Koreában berendezkedett japánoktól, akkor az országos bánat közepette nyilván te sem töltenéd mulatozással az időt.

Ezen a császárné eltöprengett. Sóhajtott, és mozdulatlanul, lesütött szemmel ült ott, gondolataiba merülve. Majd lassan felállt, és visszament a trónjához. A herceg is felállt, megvárta, amíg a császárné leül, majd letérdelt elé, s mint régen, kifejezte hódolatát, ám ezúttal a császárné nem akadályozta meg. Lepillantott a férfi széles, meghajlított hátára, és így szólt:

– Néha olyan bajokat látok előre, amelyek kapcsán nem tudom, hova fordulhatnék segítségért. Az éjszaka sötétjében felriadok, és a jövőbe nézek, és ott, olyan közel, mint a saját kezem, tornyosuló felhőket látok. Mi fog történni a birodalommal? Arra gondoltam, hogy amint a születésnapomnak vége, össze kellene hívni a jósokat, és megtudni, hogy milyen hatalmas szörnyűség közeledtét éreztem.

A férfi mély, erőteljes hangja betöltötte a termet.

– Fenség, a jósoknál komolyabb előkészületre lesz szükség.

– Akkor hát vedd át a főváros erőinek parancsnokságát. Légy a közelemben, és védj meg, ahogy mindig is tetted. Nem felejttem el, amikor a sátramba jöttél azon az éjszakán, ott a vad hegyek között, Zsehol közelében. Kardod aznap éjjel megvédte az életemet... és a fiamét.

Fagyos és keserű vágyakozás markolta meg szívét, hogy hangosan kimondja azt, amire valójában gondolt: „Zsung-lu, aznap a fiunkat mentetted meg.” De nem

mondhatta ki. A fiuk halott volt, és császárként temették el, az előző császár fiaként – ő pedig nem fogja megbolygatni sírban nyugvó gyermekének emlékét.

– Elfogadom a megbízást – mondta Zsung-lu, és mindkét kezével megmarkolva a hercegi jogart felállt, majd távozott.

Sajnos a császárné hatvanadik születésnapját sosem ünnepelték meg. Pedig a nép rengeteg pénzt adott a diadalívekre, amelyeket a császárvárostól a Nyári Palotához vezető úton emeltek volna, a magas oltárokra, ahol a buddhista templomok előljárói a szutrákat citálták volna. Az egész ország, az összes tartomány és a külső területek népe készült arra, hogy ünnepléssel töltsenek egy hónapot uralkodójuk legdicsőbb napja tiszteletére. De még mielőtt a mulatság kezdetét vehette volna, a japán szigetekről érkezett ellenség rárontott a kínai dzsunkaflottára, és teljesen szétverte. A Sárkánytrón vazallusa, Korea népe pedig hangosan jajveszékelt, mivel a japán

harcosok őket is lerohanták. Azt kiáltozták, hogy ha nem kapnak segítséget, elvész az országuk.

A császárné, aki az óránként érkező futárok révén kapott hírt a katasztrófáról, alig néhány nappal születésnapja előtt, szinte megtébolyodott a dühtől. Kérlelhetetlen elméje mélyén tudta, hogy ez az ő bűne, mivel a Nyári Palotára költötte a Császári Hadiflotta Kincstárának pénzét, amiből olyan hajókat építhettek volna, amelyek esetleg felülkerekednek az ellenség hajóin. De a természete olyan volt, hogy bár tudta, ez az ő vétke, nem ismerhette be, nehogy ettől gyengüljön hatalma. A trónnak sérthetetlennek kell maradnia. Így hát éktelen haragját az ellenségre készült zúdítani. Nem engedhette meg magának azt sem, hogy kedvenc ölebei eltereljék figyelmét – sem a virágok, sem a kalitba zárt madarak dala. Nem üt fel könyvet, nem göngyöl ki tekercset, és szokásos időtöltéseinek sem hódol. Fel-alá járkált, először hatalmas könyvtárában, majd a folyosókon, amíg a Tiltott Városban gonosz szélként el nem terjedt, hogy a

császárné dühös, és bár senki sem tudta, hol fog lecsapni dühe, az biztos volt, hogy valahol lecsap.

Kavargó elméje mélyén gondolatai örvénylettek, keresve a fő bűnbakokat – a császárné kettőt is talált, de ő nem tartozott közéjük. Először a csekélyebb rangút hívatja, legmegbízhatóbb hadvezérét, Li Hung-csangot, akire rázúdítja haragját. Miután ezt eldöntötte, a főeunuchot küldte érte, és a megjelölt órában magánfogadótermében várt rá, de parancsára minden ajtót nyitva hagytak, hogy a hallgatózó fülek jól hallják tomboló haragját, és hírért vigyék a palotában, ahonnan majd átkerjed a városra, onnan pedig az országra.

– Te! – kiáltotta azon nyomban, amint a nagydarab hadvezér belépett. Annyira nem ereszkedett le, hogy mutatóujjával vádlón mutasson rá, így kinyújtott kezének csupán kisujja meredt a férfira. – Miként merészelted elveszteni hajóinkat, még a remek csapatszállítót, a bérelt „Kousing”-et is! A hajó most már a tenger fenekén pihen. Hol találunk elég pénzt,

hogy kifizessük?! Látod, mit tett ostobaságod a birodalmunkkal?!

A hadvezér okosabb volt annál, mint hogy bármit is mondjon. Továbbra is hódolatát kifejezve térdelt, gyönyörű köntöse szétterült a padlón. A császárné tudta, hogy nem mer majd felelni, mire újra dühbe lovallta magát.

– Te! – kiáltotta szinte átokként köpve a szót, és kisujjával úgy mutatott a férfirra, mintha azzal akarná keresztüldöfni. - Hol járt az eszed az évek alatt, és hol lakozott a szíved? Elfeledkeztél az ország javáról! Csak azokkal a kereskedelmi gőzhajókkal törődtél, amelyek a folyóinkon hajóznak, meg az idegen vasútvonalakkal, amelyeket te építettél, habár nagyon jól tudtad, mennyire gyűlölöm a külhoni dolgokat. Azt is hallottam, hogy még egy külföldi szövőmalmost is építettél Sanghajban, amelynek haszna a te zsebedet tömi! Hát nem tudod, hogy minden idődet és erődet a Sárkánytrón megfelelő szolgálatára kell fordítanod? Hogyan mersz akkor hát csak magadra gondolni?

A hadvezér még mindig nem felelt, bár a császárné várt, miközben kisujját még mindig kinyújtva tartotta. Így hát folytatta:

– Az elmúlt tíz évben milyen sok minden veszett el kapzsiságod és önzésed miatt! Franciaország elfoglalta Annamot, megtámadta Tajvant, és csak nagy nehézségek árán gabalyodtunk ki a franciák háborújából. Ugyanakkor aggaszt a Japánnal Koreában vívott háború. És hogy lehet az, hogy ezek az idegen népek veszik maguknak a bátorságot, és megtámadnak bennünket? Seregünk és hadiflottánk gyenge, és kinek a hibája ez a gyengeség, ha nem a tiéd? Megfosztalak minden méltóságodtól, de a posztodon maradsz, te renegát és áruló, és amit nem voltál képes megtenni eddig, azt most kell megtenned. A rabszolgákhoz hasonlóan te sem pihenhetsz, és rabszolgaként leszel megbüntetve.

Leengedte kezét, majd egymás után többször nagy levegőt vett és kifújta, végül utasította a hadvezért, hogy távozzon.

– Kelj fel, és eredj a dolgodra! Minden tőled telhetőt tegyél meg, hogy jóvá tedd azt, amit elmulasztottál. Békére van szükségünk, mert csak így maradhat makulátlan uralkodód becsülete.

A hadvezér felállt, leporolta térdét, és sűrű hajlongások közepette hátrafelé lépdelve távozott. A férfi szögletes arcán a császárné olyan türelmet látott, amely valahogy szíven ütötte. Ez a férfi jó párszor megmentette őt, mindig engedelmeskedett a parancsainak, és a császárné tudta, hogy még mindig hűséges hozzá. Egy napon majd megenyhül irányába, de nem ma. Szíve nem lágyulhat el, bárkiről legyen is szó, hiszen dühe még nem múlt el. Ezt követően saját kezével írt levélben hívatta a császárt, és saját neve alá a császári pecsétet ütötte.

Azon a napon, amikor elküldte parancsát, furcsa, már-már örült felfordulás uralkodott el a Nyári Palotában. Már esteledett, és a császárné az Orchidea Pavilonban pihent, amikor egyik udvarhölgye futva érkezett a kerek márványkapun át, lobogó köntössel,

zilált hajjal. A szolgáló, aki a császárné mellett térdelt, legyezővel hessegetve el az apró rovarokat, felemelte kezét, hogy csendre intse, mivel úrnője aludt. Az udvarhölgy azonban annyira meg volt rémülve, hogy magas hangon kiáltozni kezdett:

– Fenség, fenség... láttam... láttam!

A császárné azonnal és tiszta fejjel ébredt, mint mindig. Felült a kanapén, és szúrós szemmel meredt az udvarhölgyre.

– Mit láttál?

– Egy pap módra borotvált embert – lihegte az udvarhölgy. Kezét ziháló keblére szorította, és rémületében sírni kezdett.

– Jól van, jól van. Felteszem, egy pap...

– Nem pap volt, fenség – erősködött az udvarhölgy –, hanem egy pap módra kopasz férfi. Talán tibeti szerzetes lehetett... csak hogy nem sárga köntöst viselt! Nem, a nyakától a talpáig feketében volt, és magasabb volt bárkinél, akit valaha is láttam. A keze

pedig hatalmas! Fenség, a kapuk zárva, és a falakon belül ilyenkor nincs más, csak az eunuchok!

A császárné az ég felé fordította tekintetét. A nap már lement, és haldokló sugarainak puha vörös fénye elárasztotta a pavilon udvarát. Valóban, férfiak már nem lehettek a falakon belül.

– Csak álmodtad – mondta a butuska udvarhölgynek.

– Az eunuchok őrködnek. Egyetlen férfi sem léphet be.

– Láttam őt, fenség, tényleg láttam – makacskodott az udvarhölgy.

– Akkor majd én megkeresem – jelentette ki a császárné határozottan. Utasította szolgáját, hogy hívja a főeunuchot, és amikor az értesült a történetről, húsz alsóbb rangú eunuchot szólított magához. Lámpásokat gyújtottak, kardot húztak és körülvették a rettenthetetlen császárnét, majd sokáig kutattak, de nem találtak semmit.

– Bolondok vagyunk! – kiáltotta végül a császárné. – Az udvarhölgyem vagy rosszat álmodott, vagy túl sokat

ivott. Li Lien-jing, utasítsd az eunuchokat, hogy folytassák a kutatást, te pedig hozd a lámpásom.

Az eunuch elől haladt a lámpással, s így ketten visszatértek a palotába, ahol a császárné a könyvtárba ment. Amint átlépte a küszöböt, egy hosszú, piros papírlapot pillantott meg az íróasztalon, amelyre nagybetűkkel az alábbi vakmerő szavakat festették: „Életed a markomban tartom.”

A császárné felkapta a papírt, kétszer elolvasta, majd várakozó eunuchja kezébe nyomta.

– Nézd! – kiáltotta. – Itt rejtőzik valahol... egy orgyilkos! Folytassátok a keresést!

Addigra már udvarhölgyei is köré gyűltek, és miközben Li Lien-jing elsietett, vigasztaló szavakkal és sóhajtozással igyekeztek megnyugtatni úrnőjüket.

– Légy nyugodt, fenség, az eunuchok megtalálják – mondogatták, mivel most már kiderült, hogy a kopasz ember valóság, és nem rémálom.

Meggyújtottak vagy húsz gyertyát, így kísérték a császárnét hálósobájába, mondván, hogy nem

kellene megvárni, amíg összecuklik a fáradságtól, és majd ők vele maradnak egész éjjel. Alig léptek be azonban a hálósobába, szinte azonnal meglátták a sárga szaténpárnára tűzött piros papírlapot, amelyre a korábban már látott vonásokkal a következőket írták:

„Amikor eljön az idő, magammal hozom a kardom. Ébren vagy álmodban, de meg kell halnod.”

Az udvarhölgyek sikoltozni kezdtek, de a császárné csak méregbe gurult. Hirtelen felkapta a piros papírt, gombóccá gyúrte és eldobta. Majd felnevetett, fekete szeme csak úgy csillogott.

– Most pedig hallgassatok, gyermekeim – parancsolt udvarhölgyeire. – Ez a fickó valami bohóc, aki szeret tréfálkozni. Térjetek nyugovóra, és aludjatok. Én is ezt teszem.

Hölgyei kórusban tiltakoztak.

– Nem, fenség... nem, nem. Nem hagyunk magadra.

A mosolygó császárné engedett, és szokásos kegyességével engedte, hogy levetkőztessék és ágyba fektessék. Hat udvarhölgye azokon a derékaljakon tért

nyugovóra, amelyeket a szolgálók hoztak be és terítettek a padlóra, a többiek pedig szobájukba mentek, ahol éjfélig aludtak, majd felváltották társaikat, és pirkadatig őrködtek. Ezalatt Li Lien-jing hívatta az eunuchokat, akik körülvették a hálószobát, és kivont karddal vigyázták a császárné álmát, míg el nem jött a hajnal.

Pirkadatkor a császárné felébredt, ásított és nagyot nyújtózkodott. Elmosolyodott, és azt mondta, jobban érzi magát, köszönhetően a tar férfi miatti felfordulásnak.

– Túlságosan eltunyultunk gyönyörű palotánkban. Most újra erőt érzek magamban.

Miután megfürdött és felöltözött, hajában friss virággal elhagyta szobáját, hogy elfogyassza reggelijét. Bármerre nézett, mindent a megszokott rendben talált. Az ételek között azonban hirtelen megpillantotta a piros papírt, a már ismert, fekete ecsetvonásokkal.

„Míg aludtál, addig én vártam.” – Ez állt a lapon.

Az udvarhölgyek ismét sikongatni kezdtek, akadt, aki hangosan sírt, mire a szolgálok berohantak és pofozgatni kezdték saját magukat.

– Épp az imént tálaltuk fel a fogásokat, és egyetlen férfit sem láttunk bejönni!

– Majd megtalálják – mondta a császárné könnyedén, és ismét összegyűrte a papírt, majd a padlóra dobta. Az ételeket sem engedte elvinni, bár az udvarhölgyek reszkettek és könnyörögtek, hogy vitesse el, mert lehet, hogy megmérgezték a húst. A császárné azonban ugyanolyan jó étvággal evett, mint máskor, és teljesen jól volt. A keresés folytatódott, azonban senki sem látta a férfit, de négy újabb, fenyegetőző piros papírt találtak.

A kutatás két hónapig tartott éjjel-nappal, és időről időre egy-egy eunuch vagy udvarhölgy jelentette, hogy látta a talpig feketébe öltözött, sápadt arcú, festett fejű férfit. Az egyik udvarhölgy meg is betegedett és elméje megzavarodott, mert azt mesélte, hogy amikor egyik reggel felébredt, és kinyitotta szemét, azt látta, hogy a

férfi arca bámul vissza rá, csakhogy fejjel lefelé, mintha a mennyezetről lógna le, ám amikor sikoltozni kezdett, a fej felfelé rándult és eltűnt.

A császárné azonban nem aggódott, bár az eunuchok éjjel és nappal őrködtek. A palota falain kívül senki sem értesült a történetkről, mivel a császárné megtiltotta, hogy akár csak egyetlen szó is elterjedjen, nehogy a város felbolyduljon, és a gazemberek esetleg kihasználják a zűrzavart.

Egyik éjjel, amikor a császárné szobájában aludt, az éber eunuchok szokás szerint a kinti termekben és külső udvarokban őrködtek. A kora hajnali, néma órákban, még pirkadat előtt reccsenést hallottak. Az egyik ajtó lassan kinyílt, és megjelent egy feketébe bújtatott láb, majd a szűk résen átnyomakodott egy comb is. Az eunuchok azonnal rávetették magukat, hogy elkapják a titokzatos alakot, akinek először sikerült elmenekülnie, de az eunuchok végül a kertben csípték nyakon a kopasz férfit, egy nagy szikla mögött, amelyet a császárné hozatott egy távoli tartományból.

A császárné felriadt az eunuchok kiáltozására. Gyorsan felkelt ágyából, mert parancsba adta, hogy bármikor fogják is el a férfit, azonnal hozzák elé. Szolgái ráadták köntösét és feltették fejdíszét, és egy pillanattal később már a trónján ült a fogadótermében. Az eunuchok idehozták a megkötözött férfit.

Az alak odaállt a császárné elé, de nem hajolt meg, bár az eunuchok a nyakánál fogva próbálták térdre kényszeríteni.

– Hagyjátok, hadd álljon – mondta a császárné hűvös, higgadt hangon.

Rámeredt a magas és vakmerő alakra – fiatalember volt, borotvált fejjel. Szemügyre vette furcsa, tigrisszerű arcát, csapott homlokát, szorosra zárt száját, vágott szemét. Az alakjára szabott fekete öltözék második bőrként simult inas testére.

– Ki vagy te? – kérdezte a császárné.

– Senki. Egy névtelen, jelentéktelen alak.

– Ki küldött ide?

– Öless meg – felelte a férfi félvállról –, mert semmit sem fogok mondani.

Az eunuchok az arcátlanság hallatán felordítottak, és kardjaikkal estek volna neki, ha a császárné fel nem emeli kezét.

– Nézzétek meg, mi van nála – parancsolta. Átkutatták a férfit, aki közömbösen tűrte, szinte ügyet sem vetett rájuk, de nem találtak nála semmit.

– Fenség, könyörgöm, add nekem ezt a fickót – szólalt meg most Li Lien-jing. – Majd a kínzás hatására beszélni fog. Személyesen felügyelem, hogy vékonyra hasogatott bambusszal verjék meg. Mozdulni sem tud majd, mert a földre fektetik, kezét-lábát szétfeszítik, és dróttal karókhöz kötik. Bízd őt rám, fenség.

Az összes eunuch tudta, hogy Li Lien-jing mennyire jártas a kínzásban, és egyetértően kiáltoztak.

– Vidd és tégy vele, amit akarsz – mondta a császárné. Beszéd közben tekintete összeakadt a férfi szemével, és látta, hogy az nem fekete, mint az embereké, hanem sárga, és épp olyan, akár a

vadállatoké, amelyek nem félnek az embertől. A császárné nem kapta el pillantását, olyan gyűlöletes és egyszersmind furcsán gyönyörű volt az a sárga szem.

– Jó munkát végezz! – kérte eunuchját. Két nappal később Li Lien-jing visszatért, hogy jelentést tegyen.

– Milyen neveket mondott?

– Egyet sem mondott, fenség.

– Akkor folytasd a kínt, de kétszer olyan lassan.

Ezt a parancsot adta, de Li Lien-jing a fejét rázta.

– Fenség, már túl késő. Meghalt, ahogy akarta, és nem beszélt.

A császárné életében először érzett félelmet. Úgy tűnt, mintha a furcsa sárga szemek még mindig őt néznék. De nem engedhette meg magának, hogy féljen. Kinyújtotta jobb kezét, és letépett egy jázmin az egyik porcelánedényben virágzó fáról. A virágot az orrához emelte, és beszívta illatát, hogy megnyugodjon.

– Ne is emlékezzünk rá többet – mondta végül. Csakhogy éppen ő volt az, aki nem tudta feledni a

kopasz férfit. Az orgyilkos a sötétség és a gyanakvás árnyékát hagyta örökül. A palota szépsége megkopott, és bár a császárné mindennap sétált a kertben, és a régi lelkesedéssel fogadta minden virág nyílását és minden gyümölcs érését, és bár parancsba adta az udvari színészeknek, hogy mindennap játsszanak valami vidám színdarabot, nyugodt boldogsága elenyészett. Nem félt a haláltól, viszont komor szomorúság telepedett rá, mivel valakik valahol holtan akarják látni őt.

Ha rábukkant volna ellenségeire, megöleti őket, de ugyan hol bujkálhatnak? Senki sem tudta, és minden összekuszálódott.

Egyik délután Ce-hszi udvarhölgyei társaságában üldögélt a nagy márványhajón, amikor észrevette a közeledő Li Lien-jinget. A császárné egész nap hazardjátékokat játszott, akkor is egyik kezében teáscsészéjét tartotta, amíg a másikkal a figurákat tologatta ide-oda, a győzelem reményében.

– Fenség, kihűl a teája – mondta a főeunuch, és átvette a csészejét, amelyet a szolgáló eunuch megtöltött friss teával. Amikor Li Lien-jing letette a csészt az asztalkára, úrnője fülébe súgta, hogy hírei vannak.

A császárné úgy tett, mintha meg se hallotta volna, végigjátszotta a játékot, majd felállt, és egy pillantással jelezte a főeunuchnak, hogy kövesse.

Amikor egyedül maradtak a palotában, az udvarhölgyek pedig távolabb húzódtak, mivel tudták, hogy az eunuchnak jelentenivalója van, a császárné megrebbentette legyezőjét, jelezve, hogy nem kell letérdelnie, majd egy fejbiccentéssel közölte, hogy beszélhet.

– Fenség – sziszegte az eunuch úrnője fülébe közvetlen közelből.

A császárné lusta mozdulattal arcon ütötte legyezőjével.

– Állj hátrébb! – kiáltotta fejedelmi hanghordozással.
– Leheleted olyan bűzös, akár egy rothadó tetem!

Az eunuch felemelte kezét, visszafojtotta lélegzetét és beszélni kezdett.

– Fenség, rábukkantam egy cselszövésre.

A császárné elfordította fejét, és orra elé tartotta legyezőjét. O, átkozott kifinomultság, ami a szaglását másokénál kétszet olyan élessé teszi, és amivel megérez mindenféle bűzt és szagot! Ha cz az eunuch nem szolgálta volna teljes szívével, nem tartotta volna a közelében.

A főeunuch ismét belefogott a mondókájába, és a császárné előtt szépen kibontakoztak az összeesküvés részletei. Az ifjú császár mostanában oktatójára, Veng Tung-hóra hallgatott, aki egyre sürgette, hogy erősítse meg az országot, különben az a tátott pofával és csöpögő agyarakkal várakozó ellenség kezébe hullik, aki már alig várja, hogy felfalhassa a kínai népet. A császár megkérdezte, hogy mit kellene tenni, mire tanára azt felelte, hogy Kang Ju-vejnek, a nagy tudósnak kell erre választ adnia, mivel ez a tudós ember nemcsak a

történelemben jártas, de ismeri az új nyugati módszereket is. Egyedül ő tud tanáccsal szolgálni, hogy miként építhetnek hajókat, vasutakat és iskolákat azoknak az ifjaknak, akik majd megújítják az országot.

A császár ekkor Kang Ju-vejért küldött.

A császárné erre kicsit visszafordította fejét, legyezőjét továbbra is orra és az eunuch között tartva.

– És ez a Kang már a Tiltott Városban van?

– Fenség, mindennap felkeresi a császárt. Órákat töltenek együtt, és úgy hallom, azt vallja, hogy első reformként le kellene vágatni a kínai férfiak copfját.

A császárné erre elejtette legyezőjét.

– De hát a copfjuk a mandzsu dinasztiának való kétszáz éves alávetettséget jelképezi!

Li Lien-jing háromszor bólintott busa fejével.

– Fenség, ez a Kang Ju-vej egy kínai forradalmár, egy kantoni. Fenséged ellen szervezkedik! Csakhogy még ennél is rosszabb hírem van. Arra kérte császárunkat, hogy küldjön Jüan Si-kajért, azért a

hadvezérért, aki seregeink parancsnoka Li Hung-csang után, amint azt fenséged is tudja. Ennek a

Jüannak adassék császári parancs, hogy erővel elfogja fenségedet, és tartsa fogságban.

Az eunuch erre hatalmasat sóhajtott, olyan búzt eresztve ki száján, hogy a császárné sietve felkapta legyezőjét, hogy védje magát.

– Unokaöcsém minden kétséget kizáróan azt tervezi, hogy megölet – mondta gyanúsan nyugodt hangon.

– Nem, nem. Császárunk nem ilyen gonosz. Lehet, hogy Kang Ju-vej ezt tanácsolta neki, de kémeim azt jelentették, hogy a császár megtiltotta, hogy ártsanak fenséged szent személyének. Nem: a császár azt mondja, hogy a Nyári Palota legyen fenséged börtöne. Fenséged hódolhat minden kedvtelésének, csak hatalmától fosztják meg.

– Szóval így – mondta a császárné, és érezte, hogy különös, édes erő önti el testét. Mindig is örömmel csatázott, és ismét övé lesz a győzelem.

– Nocsak, nocsak – nevetett fel azután. Li Lien-jing először meghökkent úrnője jó hangulatán, és csendben együtt nevetett vele: csúf arcát még csúfabbá torzította a vidámság.

– Nincs fenségedhez hasonló az ég alatt – mondta kedveskedve a főeunuch. – Fenséged se nem asszony, se nem férfi, hanem több és nagyobb azoknál.

Tekintetük összefonódott, osztozva a közös csínyen, és a császárné játékosan arcon legyintette a férfit összecukott legyezőjével, majd elbocsátotta.

– Csukd be a szádat, és tartsd is csukva, mivel esküszöm, hogy bűzös leheleted ocsmány felhőként leng körül.

– Igen, fenség – felelte az eunuch vidáman, és medvemancs méretű kezét a szájára tapasztotta.

Nem lett volna a császárnénak fejedelmi tartása, ha bármilyen ügyben kapkodott volna. Most is sokat elmélkedett azon, amit kémjétől megtudott. Miközben gondtalanul töltötte napjait, nyomát sem mutatta, hogy

bármitől is félne. Elmúlt a nyár, ő pedig szokásos időtöltéseivel foglalta el magát, például nagy északi kutyájával játszadozott, amelynek hófehér volt a bundája, és úrnőjét kivéve mindenkire vicsorgott. Csak hozzá ragaszkodott, és éjszakánként mellette aludt az ágyában. Apró, fahéjszínű pincsijei féltékenyek voltak rá, és mérges manókként vették körül a nagy kutyát, amin a császárné sokat kacagott. De miközben a kertben sétált vagy a tó partján piknikezett, esetleg a színházban gyönyörködött valamelyik kedvenc darabjában, sokat gondolkodott a külvilág ügyein, azon, hogy milyen árat kell fizetnie a béke és a szépség fennmaradásáért. A szigetlakó ellenséget, azokat a japánokat kétszer tántorították el a háborútól – egyszer arannyal, egyszer pedig átengedték nekik Korea népének adóját. Ce-hszi már tudta, hogy ez hűségesebb hadvezérének, Li Hung-csangnak a gyengesége miatt történt így, és ha ő, a császárné megakadályozta volna ezt, akkor azok a szigetlakó törpék még csak álmodni se mertek volna arról, hogy

bekebelezik hatalmas birodalmát. Háború, nyílt háború az ellenséggel és bátor támadás, ha nem tengeren, akkor szárazon - végül ez lesz az egyetlen védelme. A háborút Jüan Si-kajnak kell kezdeményeznie, de nem kínai földön, hanem Koreában, ahonnan a tengerbe kell űznie a japánokat, onnan pedig vissza szomorú, sziklabordás szigetükre, ahol majd éhen halnak.

A nyár legszebb délutánján ilyesmiket fogalmazott meg gondolatban, és ugyanebben a pillanatban meghallott egy szerelmes dalt, amelyet egy lánynak öltözött ifjú eunuch énekelt A Nyugati Pavilon meséje című ősrégi darabban. A császárné mosolyogva hallgatta a dalt, ő is dúdolni kezdte a szerelmes éneket, miközben szívében és fejében a háborút tervezgette. Még aznap éjjel hívatta Li Hung-csangot, és kiadta parancsait, ügyet sem vetve a hadvezér sóhajaira és sirámaira, hogy seregeik gyengék, és túl kevés hajójuk van.

- Nincs szükség nagy seregekre vagy roppant flottára, mert ha a legrosszabb bekövetkezik, és az

ellenség kínai földön lendül támadásba, a nép felkel és a tengerbe úzi őket, a hullámok pedig végeznek velük.

- Ó, fenséged nem tudja, milyen szörnyű időket élünk! Fenséged mindentől távol él itt, a palotájában, miközben álmodozik.

A hadvezér hangos sóhajtozás és heves fejcsóválás közepette távozott.

Még véget sem ért az év, mire a háború lezajlott, és vereséggel végződött. Az ellenség gyorsan megérkezett, hajóik alig néhány nap alatt átszelték a tengert. Jüan Si-kaj hadvezért kiűzték Koreából, és az ellenség a kínai földek tőszomszédságában állomásozott. A császárné most az egyszer tévedett, mert népe behódolt. A falusiak némán álltak, miközben alacsony és erős japánok masíroztak végig utcáikon, egyenesen a főváros felé. A katonáknál fegyver volt, és a falusiak elég megfontoltak voltak, hogy ne mutogassák késeiket és kaszáikat, amelyek nem értek többet játékszereknél. Amikor az ellenség ételt és italt

követelt a falusiaktól, azok még mindig némán bort és teát, valamint hússal teli tálakat hoztak elő.

A császárné gyorsan lépett a szörnyű hírek hallatán. Ügyes játékos volt, aki mindig a győzelemre törekszik, de tudja, mikor van az, hogy nem nyerhet. Üzenetet küldött Li Hung-csangnak, hogy adja meg magát, mielőtt még a birodalom elvész, és fogadja el a kényszerű feltételeket. Keserű szerződés kötött, amelynek feltételei még a császárné gögös szívét is megremegtették. Három napra és három éjszakára visszavonult, mialatt se nem evett, se nem aludt, Li Hung-csang pedig személyesen kereste fel a Nyári Palotában, hogy megnyugtassa. A hadvezér elmondta, hogy valóban kemények a feltételek, de a trónnak új barátja van északon az orosz cár személyében, aki szintén rossz szemmel nézi a japánok megerősödését.

A császárné végighallgatta hadvezérét, és erőt merített szavaiból.

– Szabadítsuk meg partjainkat ezektől a sárga idegenektől. Mindenáron el kell őket távolítanunk.

Mostantól fogva ennek szentelem minden erőmet, míg csak ki nem ötlök valami tervet, hogy miként szabaduljunk meg minden idegentől, legyen az fehér vagy sárga, és utána egyikük sem teheti többé lábát a földünkre. Egészen az idők végezetéig! Ami a kínaiakat illeti, akik fölött mi, mandzsuk uralkodunk... vissza fogom őket hódítani, kivéve azokat a fiatalokat, akik beleszagoltak a külhoni levegőbe, és lerészegedtek az idegenek vizétől. Kang-ji főtanácsos a minap mondta, hogy sosem lett volna szabad megengednünk a keresztényeknek, hogy iskolákat és főiskolákat alapítsanak, mivel ezzel arra bátorítják a kínaiakat, hogy a maguk urai legyenek. Az ifjú kínaiak ennek köszönhetően ravaszak és lázongók lettek, mivel hamis idegen tudástól puffadnak.

A császárné összecsapta tenyerét, és jobb lábával toppantott.

– Esküszöm, hogy addig nem halok és nem öregszem meg, amíg el nem pusztítok mindent, ami

idegen a birodalomban, és vissza nem terelem azt saját történelmébe!

A hadvezér önkéntelenül is csodálta ezt az asszonyt, aki az uralkodója volt. A császárné még mindig gyönyörű volt, még mindig erős, haja fekete, nagy, hosszúkás metszésű szeme pedig villogott, akárcsak fiatalkorában. És az akarata sem gyengült az évek súlya alatt.

– Erre csak fenséged lehet képes, senki más – mondta a hadvezér, és esküvel megfogadta, hogy mindig szolgálni fogja őt.

Telt-múlt az idő. A császárné látszólag tétlenül töltötte a napokat és hónapokat – hol álmában látott tájakat festett, hol költeményeket írt, hol ékszereivel játszadozott és új elrendezést választott a smaragdoknak és gyöngyöknek, vagy éppen új gyémántokat vásárolt az arab kereskedőktől. Ám mindeközben gondosan szövögette terveit. Közönyt tettett a császár és tanárai iránt. Éjszakánként azonban, amikor a palota elcsendesedett és sötétbe

borult, a kémei továbbította történeteket hallgatta szobája magányában, s így mindennap értesült a császár és tanácsadói fondorlatairól. És volt ideje felkészülni ezekre a cselszövésekre. Először ismét magasra emelte Zsung-lut – ezúttal egy tartomány alkirályává tette, amit megkönnyített Kung herceg halála, aki ha nem is volt ellensége, már régóta nem volt a barátja. A herceg tüdő- és szívbetegsége következtében hunyt el a komor év negyedik holdhavának tizedik napján.

A császárné nem sokkal később megtudta, hogy a császár Jüan Si-kajt kérte fel, hogy legyen a hadvezére. A császárné fejében csak úgy kergették egymást a gondolatok a hír hallatán. Várjon még a trón visszaszerzésével, vagy lépjen azonnal? Úgy döntött, hogy kivár, mivel szeretett úgy feltűnni a színen, akár Buddha, hogy amikor már minden napvilágra kerül, meghozhassa ítéletét. Kémei jelentették, hogy Jüan Si-kaj titokban elhagyta a várost, és senki sem tudja, hová tart.

Várni fogok, gondolta magában a császárné. A várakozásban mindig rábukkantam a bölcsességre. Ismerem saját zsenimet, és elmém azt sugallja, hogy még nem jött el az én óráim.

A napok pedig ismét teltek-múltak. A nyár kora őszenek adta át helyét. A nappalok langymelegek voltak, de az éjszakák hidegek. Az őszi virágok későn bontottak szirmot, az utolsó lótuuszliliomok még virágoztak a tavakon, a madarak egyre nagyobb számban repültek dél felé, az őszi tücskök pedig rázendítettek halk muzsikájukra a fenyők között.

*

A császárné egy napon a könyvtárában üldögélt, és verset írt – ez már azután történt, hogy Kung herceg meghalt, és megfelelő tiszteletadással eltemették. Enyhe idő volt aznap, s a császárné, miközben találomra keverte össze a különféle tintákat, kinézett a napsütötte udvarra, és a nyitott ajtón beáramló napfény ragyogó négyszögében észrevett egy repülő, széttárt szárnyú kék szitakötőt. Milyen furcsa, gondolta, mivel

még sosem látott ilyen kék szitakötőt, sem olyat, amelynek pillekönnyű szárnyai ilyen nesztelenül verdesnének. Nyilvánvalóan előjel lehetett, de miféle? Bárcsak ne kék lett volna a színe, ne királykék, mivel ez a halálra utalt. A császárné sietve felállt, és az ajtóhoz ment, hogy elriassa a teremtményt, de az nem ijedt meg. Kikerülte a császárné tenyerét, és a feje fölé emelkedett. Amikor a könyvtár távoli sarkában várakozó udvarhölgyek meglátták, odajöttek és felemelt kézzel meg legyezőkkel csapkodtak és kiabáltak, de a szitakötő csak lebegett felettük. A császárné ekkor ráparancsolt egy eunuchra, hogy hozzon egy hosszú bambuszaidat, de mielőtt az engedelmesskedhetett volna, a kapunál zajongás vette kezdetét, és hivatlanul megjelent a főeunuch, aki közölte, hogy egy hírnök érkezett, és a tiencsini alkirály, Zsung-lu érkezését jött bejelenteni.

Amióta a császárné megparancsolta Zsung-lunak, hogy vegye feleségül Mej úrhölgyet, a férfi csak ritkán kereste fel önszántából. Megvárta, míg hívatták, amiért

a császárné meg is róttá egyszer. Erre a férfi azt felelte, hogy ő mindig hűséges szolgálója marad, és csak jadepecsétjét kell valamelyik eunuchja kezébe adnia és érte küldetnie, ő pedig azonnal jönni fog, bármennyi legyen is az idő, és bárhol legyen is.

A császárné utasította az eunuchokat, hogy készüljenek fel a férfi érkezésére, majd visszaült székébe. A verset azonban nem tudta befejezni, mert amikor felnézett, hogy megkeresse a szitakötőt, az már eltűnt. A szitakötő előjel volt, egy ómen, amelynek megfejtéséhez még az udvari jósokra sem volt szükség. Zsung-lu csakis a legkomolyabb okból kereshette fel, és a császárné addig nem zargatja az udvart, amíg meg nem tudja, hogy mi ez az ok. A Császári Anya nyugalommal palástolta türelmetlenségét. Letette az ecsetet, és délig sétálgatott a kertben – eldöntötte, hogy addig nem pihen le, és nem nyúl ételhez, amíg meg nem tudja, mit akar közölni vele Zsung-lu.

Már esteledett, amikor a férfi megérkezett, és palankinját letették a nagy külső udvaron, az eunuchok pedig jelentették ennek hírét. A császárné a központi udvaron várt rá, amelyet a nyári hónapokban hatalmas szabadtéri nappalivá alakítottak át, édes szalmából font, mézszínű fonatokkal, amelyeket bambuszkeretre feszítve, tetőnek használtak. A hűs árnyékban asztalokat és székeket helyeztek el, és az udvart szegélyező verandákra dézsába ültetett virágzó fák kerültek. A császárné két kedvenc, öreg ciprusa között foglalt helyet faragott székében. A ciprusokat a császári kertészek bölcs öregek hajlott alakjaira metszték, hogy a császárnét mindig emlékeztessék őseinek igaz módszereire, valamint utaljanak a nyugodt szépségre és az egyszerű méltóságra.

Azon a napon visszatért a nyári meleg, és a szél az éjszakára lassan becsukódó, kései lótvuszvirágok illatát sodorta az udvarra dél felől. A levegőt áthatotta a finom illat. A császárné mélyen beszívta, megérezve az örökkévaló szépség nyugalma és az emberi

konfliktusok zűrzavara közti éles ellentétet. O, bárcsak Zsung-lu úgy jöhetne ma hozzá, mint régi és szeretett férje, ő pedig úgy várhatná, mint régi és szerető hitvese! De nem voltak már fiatalok, a szenvedély kihuny, ám a szerelem kitart az örökkévalóig. Derűs szíve most minden eddiginél nagyobb gyengédséggel viseltetett a férfi irányában, és nem maradt semmi, amit ne tudott volna megbocsátani neki.

Mát szürkült, és a bronztartókba állított gyertyák fénye is pislákol, amikor észrevette a közeledő férfit. Egyedül érkezett, a császárné pedig mozdulatlanul ült és nézte. Zsung-lu nekikészült, hogy fél térdre boruljon, de a Császári Anya megfogta az alkarját.

– Itt a széked – mondta, és másik kezével a balján álló üres szék felé intett.

A férfi felállt, és helyet foglalt mellette az illatos alkonyban. Egy darabig némán nézték a nyitott kapun át a tóban tükröződő fáklyák fényét.

– Bárcsak zavartalanul élhetnéd itt életed – szólalt meg végül a férfi. – Otthonod maga a tökéletes

szépség, és te idetartozol. Ám ki kell mondanom az igazságot. Az ellened szőtt cselszövény válságos szakaszba jutott, fenség.

Zsung-lu keze ökölbe szorult aranysegélyes köntösének térdén. Ce-hszi tekintete a nagy és erős kezekre tévedt. Még mindig egy fiatalember keze volt. Hát soha nem öregszik meg?

– Lehetetlen elhinnem, de tudom, hogy hinnem kell neked, mivel te mondod – mormolta a császárné.

– Jüan Si-kaj maga keresett fel titokban négy nappal ezelőtt, és én sietve hagytam el posztomat, hogy értesítselek – folytatta Zsung-lu. – A császár tizenkét nappal ezelőtt küldetett érte. Éjfélkor találkoztak a Császári Fogadóteremtől jobbra álló kis teremben.

– Ki volt még jelen?

– A császár tanítója, Veng Tung-ho.

– Ő az ellenséged, de miért juttatsz eszembe egy másik asszonyt, éppen most? – dűnnyögte a császárné. – Már elfelejtettem őt.

– Ó, mennyire szeretsz kegyetlenkedni – fortyant fel Zusng-lu. – Én megbocsátok neki, fenség, de te nem. Az a sápadt kis szerelem, ami egy nő magányos szívéből pattan ki, semmit sem jelentett nekem. Mégis tanultam a leckéből.

– És miféle leckét kellett megtanulnod?

– Azt, hogy te és én valahogy távol állunk az emberektől, és bár olyan magányosak vagyunk, akár két csillag az égen, mégis el kell viselnünk magányunkat, ha már elmúlni nem múlik el. Néha úgy érzem, hogy a puszta magányunk tart össze minket.

A császárné nyugtalanul mocorgott székében.

– Azon töprengek, hogy miért beszélsz erről, amikor a cselszövésről akartál hírt adni nekem!

– Azért beszélek róla, hogy ismét elkötelezzem magam melletted.

A császárné arcához emelte legyezőjét, falat képezve kettejük között.

– Ki volt még a kis teremben?

– Gyöngy, az ágyas, a császár kedvence. Te is tudod, mint ahogy minden pletykáról tudomásod van, hogy a császár nem fogadja hitvesét, akit te választottál neki. A lány még mindig szűz, és szívét előntötte a gyűlölet. O az egyik szövetségese.

– Tudom.

– Minden szövetségeseinkre szükség lesz – folytatta a férfi –, mert az udvar kettéoszlott. Még a nép is erről beszél az utcákon. Az egyik pártot a Nagytiszteletű Anya pártjának, a másikat a Kisfiú pártjának hívják.

– Ez méltatlan – dűnnyögte a császárné. – A családi dolgoknak titokban kellene maradniuk.

– Erre nincs mód – felelte Zsung-lu. – A kínaiak olyanok, akár a macskák. Néma csendben beférkőznek minden részbe, és kiszagolják, merre menjenek. Az országban eluralkodott a zűrzavar, és a mandzsu dinasztia megdöntésére készülő kínai lázadók ismét készek magukhoz ragadni a hatalmat. Ismét elő kell lépned.

– Tudom, hogy az unokaöcsém bolond – mondta a császárné szomorúan.

– De akik körülveszik, azok nem. Ott vannak azok az ediktumok, amelyeket nap mint nap galambként bocsát szárnyukra... száz ediktum, kevesebb mint száz nap alatt. Olvastad őket?

– Hagyom, hogy tegye, amit akar.

– Amikor nagyjából hetente felkeres, semmit nem kérdezel tőle?

– Semmit. Megvannak a kémeim.

– Gyűlöletének egyik oka az, hogy eunuchod térdelve várakoztatja ajtód előtt. Te utasítottad, hogy térdeljen le?

– Letérdel előttem – mondta a császárné félvállról. – Az idősekkel szemben ez a kötelessége.

De tudta, hogy Li Lien-jing az, aki határtalan pimaszsággal odáig merészkedett, hogy térden állva várakoztatja a császárt. Azonban ő is hibás volt, mert úgy tett, mintha nem tudna róla. Nagyságát ilyen apró kis csínyek járták át, és nem törekedett önmaga

megváltoztatására - elfogadta magát olyannak, amilyen.

Zsung-lu szólalt meg.

– Tudom azt is, hogy eunuchod arra kényszerítette a Mennyek Fiát, hogy fizessen neki, amiért színed elé bocsátja, mintha csak a palota egyszerű hivatalnoka lenne. Ez nem illendő, és ezt te is tudod.

– Tudom – felelte a császárné félig-meddig nevetve –, de hát olyan jámbor, és annyira retteg tőlem, hogy arra csábít, gyötörjem egy kicsit.

– Nem retteg annyira, mint ahogy hiszed – vágott vissza Zsung-lu. – Száz ediktum nem vall gyenge emberre. Ne feledd, hogy ő az unokaöcséd, a Jehonala - klán vére.

A férfi komor tekintete és komoly hangja kijózanította a császárnét is. Elfordította fejét és nem nézett a férfira. Ez volt az egyetlen férfi, akitől félt. Szíve megremegett a tudattól, és elveszett fiatalsága vad lendülettel öntötte el vérét. Szája kiszáradt, szeme égett. Vajon elvesztegette egész életét? Most már

azonban túl öreg lett, még a szerelem emlékéhez is. Amit elvesztett, azt emlékek nélkül veszette el.

– A cselszövés... beszélj a cselszövésről... – motyogta.

– Körülveszik ezt a helyet, és arra kényszerítenek, hogy feláldozd magad. Ígérd meg, hogy sosem adsz ki újabb dekrétumot, ígérd meg, hogy elbocsátod kémeidet. Add át a nagy császári pecsétet, és szenteld életed a virágaidnak, a kalitba zárt énekesmadaraidnak, kedvenc kutyáidnak...

– De miért? – kiáltott fel a császárné. Elejtette legyezőjét, keze tehetetlenül hullott térdére.

– Akadály vagy. De ezáltal új országot hívhatnak életre, a Nyugat mintájára alkotott és formázott országot...

– Felteszem, lesznek vasutak, ágyúk, flották, háborúk, seregek, mások ellen indított hadjáratok, földek és javak elbitorlása... – kiabálta a császárné, miközben felpattant faragott székéből és letépte fejdíszét. – Nem, nem... nem nézem végig, ahogy

birodalmunk elpusztul! Ez az őseinkről ránk maradt dicsőség öröksége. Szeretem azokat, akik felett uralkodók. Ok az alattvalóim, és nem vagyok számukra idegen. A Sárkánytrón kétszáz éve a miénk, és most az enyém. Az unokaöcsém elárult engem, és ezáltal összes őszöket.

Zsung-lu is felállt.

– Parancsolj velem, fenség...

A férfi szavai magához térítették a császárnét.

– Hallgass ide. Azonnal hívd össze a Nagytanácsot.

Mindezt a legnagyobb titokban. A császári klán tagjai is jöjjenek. Fel fognak kérni, hogy váltsam le az unokaöcsémet, és könyörögnek, hogy térjek vissza a Sárkánytrónra. Azt mondják majd, hogy az unokaöcsém elárulta az országot az ellenségeinknek. Ezúttal hallgatok rájuk, és megteszem, amit tőlem kérnek. Csapataidnak fel kell váltaniuk a császári gárdistákat a Tiltott Palotánál. Amikor a császár holnap hajnalban belép a Csung-ho terembe, hogy bemutassa az őszi áldozatot óvó isteneink előtt, fogasd le, hozasd

ide és vitesd a tó közepén álló kis szigetre, az Óceán-teraszra. Ott várja be őrizet alatt érkezésemet.

A császárné ismét önmaga volt, fürge elméjét ismét munkára fogta, és képzeletben ismét maga elé képzelte az összes lehetséges lépést, mint amikor játszott. Zsung-lu szólalt meg mögötte, csillogó szemmel.

– Azon töprengek, hogy vajon te vagy-e a Mindenség Császárnéja? Van-e férfi, akinek gondolatai hozzád hasonlóan képesek a tegnaptól a holnapra tekinteni? Nem is kell kérdeznem semmit. Tökéletes a terved.

Ismét szemtől szembe álltak egy hosszú pillanatig, majd a férfi távozott.

A Nagytanács két óta alatt összeült. A gyaloghíntók hordozói futva szelték át az éjszakát, hogy a tanácstagok a császárné színe elé állhassanak. A fejedelmi tartású asszony császári díszruhájába öltözött, főnixmintás aranyköntösében, trónján ülve várta őket – fejdíszre koronaként övezte fejét. Mellette két hosszú fáklya égett, megvilágította köntösének

aranyszálait, és megcsillant ékszerein és szemén. Minden egyes herceg saját embereinek gyűrűjében állt, és az eunuchok jelére mindannyian térdre borultak a császárné előtt, aki közölte, miért hívatta őket.

– Kiváló hercegek, rokonok, miniszterek és tanácsosok, cselt szőnek ellenem a császárvárosban. Unokaöcsém, akit én tettem császárrá, azt tervezi, hogy börtönbe vettet és megölet. Amikor meghalok, úgy tervezi, hogy elbocsát benneteket, és akaratának engedelmeskedő új embereket nevez ki helyetekre. Ősi szokásainknak véget vet, bölcsességünket kigúnyolja, iskoláinkat elpusztítja. Helyükbe pedig új gondolatokat, új iskolákat és új módszereket állít. Ellenségeink, az idegenek lesznek ezentúl tanácsadóink. Hát nem árulás ez?

– Árulás, árulás! – kiabáltak mindannyian. Régi, hízog mozduatát alkalmazta ismét.

– Kérlek titeket, álljatok fel. Foglaljatok helyet, mintha csak a fivéreim lennétek, és találjuk ki együtt, miként hiúsíthatnánk meg ezt a szörnyűsleges cselszövést. Én

nem félek a haláltól, de félek országunk halálától, népünk rabszolgasorba taszításától. Ki védi meg őket, ha én már nem leszek?

Ekkor Zsung-lu emelkedett szólásra.

– Fenség, itt van a hadvezéred, Jüan Si-kaj. Úgy véltem, jó, ha őt is idehívatom. Hadd mondja el ő, amit a cselszövésről tud.

A császárné jóváhagyólag biccentett, mire előlépett a harci köntösét és övén pallosát viselő Jüan Si-kaj, és kifejezte hódolatát.

– Ezen holdhónap ötödik napjának reggelén – mondta megemelt hangon – utoljára hívtak a Mennyek Fiának színe elé. Korábban már háromszor hívtak a cselszövény kapcsán, de ez volt az utolsó alkalom a tényleges cselekvés előtt. Még korán volt. A császár a Sárkánytrónon ült szinte teljes sötétségben, mivel a reggel fénye még nem jutott be a trónterembe. Intett, hogy lépjek hozzá közelebb és hallgassam meg elsuttogott parancsait, és én így tettem. Arra kért, hogy sietve induljak Tiencsinbe, és ott végezzek Zsung-lu

alki-rállyal. Amikor ez megtörténik, siessek ismét vissza Pekingbe, és magammal hozva összes katonámat, fogassalak le, fenség és Szentséges Anya, és zárassalak be a palotádba. Azután keressem meg a császári pecsétet, és magam vigyem el azt a Mennyek Fiának. A pecsétnek nála kellett volna lennie, amikor trónra lépett, mondta a császár, és nem bocsátja meg fenségednek, hogy magánál tartotta, arra kényszerítve őt, hogy ediktumait csak saját személyes pecsétjével ellátva bocsássa ki, ami mindenki előtt azt bizonyította, hogy fenséged nem bízik benne. Annak jeleként, hogy parancsa végleges, egy apró aranynyilat adott nekem.

Jüan Si-kaj erre egy aranynyilat húzott elő az övéből, és felmutatta, hogy mindenki lássa, mire a tömeg felmordult.

– És milyen jutalmat ígért neked? – érdeklődött a császárné, túlzottan is derűs hangon, túlságosan is csillogó szemmel.

– Ennek a tartománynak az alkirályi címét, fenség – felelte Jüan.

– Csekély jutalom ily nagy tettért. Nyugodt lehetsz, hogy az enyém bőkezűbb lesz.

Miközben a hadvezér beszélt, a tanácsosok figyelmesen hallgattak, és újra meg újra felnyögtek az álnokság hallatán. Amikor Jüan befejezte, mindannyian térdre hulltak, és könyörögni kezdtek a császárnénak, hogy vegye vissza a Sárkánytrónt, és mentse meg az országot a nyugati tengereken érkezett barbároktól.

– Eleget tesztek kéréseteknek – felelte erre a császárné kegyesen.

A tanácsosok ismét felálltak és tanácskozni kezdtek, majd a császárné jóváhagyásával úgy döntöttek, hogy Zsung-lu olyan gyorsan, ahogy csak tud, titokban térjen vissza posztjára és váltsa fel a Tiltott Város őreit saját embereivel. Amikor a császár pirkadatkor megérkezik, hogy átvegye a litániát, amelyet a rítusok testülete készített elő az óvó isteneknek szánt áldozat bemutatására, az örök és az eunuchok lefognák, és az Óceán-terasz szigetére hurcolják, hogy ott várja be a nagytiszteletű anya visszatértét.

Éjfélre járt, mire mindent jóváhagytak. A tanácsosok visszatértek a városba, és Zsung-lu minden különösebb búcsúzkodás nélkül visszatért posztjára. A császárné ekkor felállt trónjáról, és eunuchja karjára támaszkodva a hálószobájába ment, ahol szokása szerint megfürdették, testét illatszerrel megkenték, haját megfésülték és befonták, majd miután felöltötte illatos selyem hálóingét, nyugovóra tért. Ekkor már pirkadt, a császárt éppen most készültek lefogni, de ő behunyta szemét, és békés álomba szenderült.

Arra ébredt, hogy csend honol a palotában. A nap már magasan járt, a levegő csípős volt, de valahonnan édes illat áradt. Az udvari orvosok figyelmeztetései dacára, akik szerint az éjszakai szellő gonoszságot hordoz, a császárné nyitott ablaknál aludt, és még ágyának függönyét sem húzta el. Két udvarhölgye a közelben állt, várva ébredését, ajtaja előtt pedig húsz eunuch őrködött – a szokásosnál se nem több, se nem kevesebb. A császárné szokása szerint felkelt, szolgálója megszokott módon elkészítette toalettjét. A

császárné talán a megszokottnál tovább válogatott ékszerei között, míg végül az ametiszt mellett döntött, egy sötét és borongós ékkő mellett, amelyet csak ritkán viselt. Köntöse is sötét volt, brokáttal szőtt komorszürke szaténköntös, és amikor szolgálója behozta neki a fejdíszéhez tűzendő orchideát, visszautasította a virágokat, mondván, hogy ezen a napon díszruháját viseli.

Szokásos jó étvágyával költötte el reggelijét, játszadozott kutyuskáival, élcelődött egy madárkával, amely a végén már dühösen fütyülve próbálta túlharsogni a császárné gúnyos füttyögését. Mindeközben Li Lien-jing a külső teremben várakozott, míg végül úrnője hívatta.

– Minden rendben? – kérdezte a császárné, amikor az eunuch megjelent.

– Fenség, parancsaidat teljesítették.

– Vendégünk az Óceán-terasz szigetén van? – kérdezte a császárné, és piros ajka megrebbent, mintha nevetését akarná elnyomni.

– Két vendég érkezett, fenség. A Gyöngy nevű ágyas utánunk futott, és mindkét kezével átkarolta urának derekát. Olyan szorosan fogta, hogy nem mertünk a szétválasztásukra időt pazarolni, mint ahogy magunk sem akartunk megöléséről dönten, parancs nélkül.

– Szégyeld magad! Hiszen egyértelmű parancsot adtam... nos, végül is mit sem számít. Személyesen beszélek vele árulásáról. Kísérj el, de egyedül csak te. Nincs szükségem örökre... az a fiú tehetetlen.

Ujjával csettintett kedvenc kutyájának, mire a jegesmedvékhez hasonló nagy fehér eb felzárkózott mellé, és lépteit úrnőjéhez igazította. Mögöttük lépkedett Li Uien-jing. Némán haladtak a tó felé és keltek át a márványhídon, de menet közben a császárné kigyönyörködte magát a sok szépségben, amelyet ő hozott létre: a domboldalon növekvő tűzszínű juharfákban, a tavon lebegő kései, rózsás színű lótuszliliomokban, az aranytetőkben és a szinte lebegő karcsú pagodákban, a teraszos kertekben és a fenyőligetekben. O, mind-ez az övé volt – elméjének és

szívének alkotása. Mindez semmit sem érne, ha fogolyként élne itt. Azonban mást sem akart itt fogságban tartani, de mégis ezt kell tennie – nem maga, hanem a nép miatt. Igazán hitte, hogy most az ő bölcsességének kell megmentenie az országot unokaöccse ostobaságától.

Eltökélten érte el a szigetet, oldalán a hatalmas kutyával, nyomában a magas, komor főeunuchhal, és belépett a sziget pavilonjába.

A császár a papi köpenyt viselte, és most felállt, hogy fogadja a császárnét. Keskeny arca sápadt volt, nagy szeme szomorú, szája pedig, amely lágy ívű és enyhén lefele görbülő volt, mint anyjáé, remegett.

– Ereszkedj térdre – szólt rá a császárné, és leült a főhelyen álló székre. Minden teremben, pavilonban, szobában és nyugvóhelyen a főhely őt illette.

A császár térdre hullt előtte, és homlokát a padlóhoz érintette. A nagy kutya alaposan végigszaglásztta tetőtől talpig, majd letelepedett úrnője lábához, hogy védje őt.

– Te! – rivallt rá az uralkodóra a Császári Anya legkeserűbb hangján, és lepillantott a térdelő férfirra. – Meg kellene fojtani téged, húsodat lenyúzni és a vadállatok elé vetni!

A császár nem mozdult és nem szólt.

– Ki ültetett téged a Sárkány-tónra? – kérdezte a császárné. Nem emelte fel hangját, mert erre nem volt szükség: hangja fagyos volt, akár az acél. – Ki ment érted éjnek évadján, hozott el ágyadból nyöszörgő gyerekként, és tett császárrá?

Az uralkodó dörmögött valamit, amit a császárné nem értett. Meglökte a lábával.

– Mit mondasz? Emeld fel a fejed, ha van hozzá bátorságod, hogy szólj hozzám.

A császár felszegte fejét.

– Azt mondtam... bárcsak ne vitted volna el azt a gyereket abból az ágyból.

– Te puhány, akit én az egész világon a legmagasabb polcra helyeztelek! – förmedt rá a császárné. – Hogy örvendett volna ennek egy erős

ember, milyen hálás lett volna nekem, mostohaanyjának, hogy büszke lehessen rá! De te, az idegen játékaiddal, a játékszereiddel, te, akit megrontottak az eunuchjaid, aki félsz a hitvesedtől, és jelentéktelen ágyasokat választasz a császárné helyett... én mondom neked, nincs mandzsu herceg vagy közember, aki nem imádkozik azért, hogy vegyem vissza a trónt! Éjjel-nappal ezt kérték tőlem. És ki támogat téged? Ostoba, ki más, mint a kínai lázadók? Ok hízelegnek, kedveskednek neked, és rá akarnak venni, hogy hallgass rájuk, és amikor már a hatalmukban leszel, majd letaszítanak, és véget vetnek a dinasztiának. Nem csak engem árultál el, de szent őseinket is. A hatalmasokat, akik előttünk uralkodtak, őket áldoznád fel. Reformok! Köpök a reformokra! A lázadók meghalnak... te pedig, te pedig...

Hirtelen elfogyott a levegője. Elhallgatott, a szívéhez kapott, mert úgy érezte, szíve mindjárt szétreped. Kutyája felnézett rá és felmordult, ő pedig megpróbált rámosolyogni.

– Az állat hűséges, de az ember nem az. Mégsem öletlek meg, unokaöcsém. Még a császári címet is megtarthatod. Könyörögni fogsz nekem, hogy foglaljam el a trónt, és uralkodjak helyetted. És én engedek, bár vonakodva, mivel milyen büszke lennék, ha erős volnál, és úgy uralkodnál, ahogy az egy uralkodóhoz illik. Mivel azonban gyenge vagy, nem méltó az uralkodásra, arra kényszerülök, hogy a helyedre üljek. Mostantól fogva pedig, addig, amíg meg nem halsz...

Ebben a pillanatban az ajtófüggöny szétvált, és a Gyöngy nevezetű ágyas rohant be, és vetette magát a földre az uralkodó mellé, hangosan zokogva és arra kérve a császárnét, hogy ne hibáztassa többé a császárt.

– Biztosíthatlak, Szentséges Anyám, hogy sajnálja, amiért megzavarta a gondolataid – zokogta Gyöngy. – Biztosíthatlak, hogy csak jót akar, mivel nála kedvesebb és szelídebb férfi még nem élt. Még egy egérnek sem tudna ártani. Biztosíthatlak, Császári Anyám, hogy ez így van, mert a minap a macskám

elkapott egy egeret, ő pedig saját kezével feszítette szét a száját, kihúzta belőle az egérkét, és megpróbálta ismét életre kelteni!

– Hallgass, ostoba lány – mondta a császárné.

De a Gyöngy nevű ágyas nem hallgatott el. Felemelte fejét, a sarkára ült, és miközben bájos arcán végigcsorogtak könnyei, sikoltozni kezdett a gőgös asszonnyal, aki maga volt a császárné.

– Nem hallgatok, és ölessen meg, ha úgy tartja kedve! Nincs joga elvenni tőle a trónt. O a császár az ég akaratából, maga pedig csak a végzet eszköze.

– Elég-jelentette ki a császárné. Csinos arca olyan komor lett, akár egy férfié. – Túllépted a határaidat. Soha többet nem látod uradat.

A császár erre talpra ugrott.

– Ó, szent anyám, ne ölesd meg ezt az ártatlan lányt!
– nyöszörögte. – Ő az egyetlen teremtés, aki szeret engem, aki nem hízeleg és nem színlel, aki nem csap be...

Az ágyas is talpra pattant, belecsimpaszkodott az uralkodó karjába, és arcát arcához szorította.

– Ki készít neki olyan vacsorát, amit szeret? – zokogta. – És ki melegíti fel ágyát, amikor az hideg...

– Unokahúgom, a császári hitves itt fog élni. Rád nincs szükség többé.

Fejedelmi mozdulattal fordult Li Lien-jinghez, aki máris előrelépett.

– Távolítsd el innen a Gyöngy nevű ágyst. Vidd őt a palota legtávolabbi részébe. Az Elfeledett Ágyasok Palotájában van két kis belső szobácska. Ott legyen a börtöne, míg el nem távozik az élők sorából. Nem válthat ruhát, amíg a rajta viselt darabok ronggyá nem foszlanak. Enni csak nyers rizst és kolduskáposztát kaphat. A nevét jelenlétemben tilos kiejteni. Amikor meghal, ne értesítsenek róla.

– Igen, fenség – felelte az eunuch, de sápadt arca és fojtott hangja elárulta, hogy nem szívesen hajtja végre ezt a durva feladatot, csupán kényszerből teszi. Csuklójánál fogva megragadta a nőt és elvonszolta.

Amikor eltűntek, a császár a földre omlott, és eszmétlenül terült el a valódi uralkodó lábánál. A fehér kutya mozdulatlan teste fölé terpeszkedett és vicsorgott, a császárné pedig csendben ült, tekintetét a nyitott ajtón túli vidékre szegezve.

V.

A VÉN BUDDHA

Ismét a császárné uralkodott, s mivel azt mondta, hogy már öreg, és ilyen öregén a nőiességnek már nyoma sem marad, félretett minden álcázó paravánt és legyezőt, amivel eddig elrejtőzött a férfiak tekintete elől. Férfiként ült a Sárkánytrónon, nyíltan a fáklyák vagy a nap fényében, büszkeségébe és nagyságába burkolózva. Mivel mindent elért, amit csak tervezett, irgalmas lehetett, és irgalmában megengedte unokaöccsének, hogy néha helyettesítse. Amikor közeledett az ősz ünnepe, megengedte, hogy ő mutassa be a császári áldozatot a holdoltárnál. A nyolcadik holdhónap nyolcadik napján, az őszünnepen a fogadóteremben várta a császárt, aki a Zsung-lu által kijelölt őrök kíséretében érkezett, majd az egybegyűlt

Tanács és a császári testületek tagjainak jelenlétében megengedte, hogy kilencszer leboruljon előtte, amivel az egykori uralkodó elismerte őt felette állóként. A nap folyamán engedélyezte, hogy az örök kíséretében ő mutassa be a császári áldozatot a holdoltárnál, és köszönetet mondjon az égieknek a termésért és békéért.

A császárnénak sok elintéznivalója akadt a férfiakkal. Először is halálra ítélte a hat kínai lázadót, akiknek tanácsa félrevezette a császárt, bár nagy bosszúságára és sajnálatára a főkolompos Kang Ju-vej az angolok segítségével, egy külhoni hajón Angliába menekült, ahol száműzetésben, de biztonságban élte életét. A császárné azonban lecsapott családjára és klánjának tagjaira. A császár barátját és szövetségesét, Caj herceget klánja börtönébe vettette. A férfi árulásáról úgy értesült, hogy annak felesége, aki a császárné másik unokahúga volt, mindent elmesélt neki uráról, aki gyűlölte őt. De amikor mindenki meghalt, akinek meg kellett halnia, és

a császárnénak nem maradt élő ellenfele az udvarban, újabb feladatot állított maga elé, és ezt úgy tette, hogy a nép kedvében járjon. Tudta, hogy a nép megosztott. Egyesek a császár pártján állnak, és azt mondják, hogy az országot az új időkhöz kell igazítani, tehát szükség van ágyúkra, hajókra, vasutakra, és az ellenségtől, a nyugatiaktól lehet tanulni. Mások a bölcs Kon-fuciusz, az ősi szokások és a bölcsesség híveinek vallják magukat, arra vágnak, hogy megszabaduljanak az új emberektől, az új időktől, és visszatérjenek a jól bevált megoldásokhoz.

Mindkét oldalt meg kellett győzni, és a császárné most ennek a feladatnak szentelte magát. Ediktumokkal, valamint eunuchok és miniszterek révén az udvarból ügyesen kiszivároztatott hírekkel tudatta a néppel a császár komoly bűneit. Az uralkodónak két fő bűne volt: először is, cselet szőtt császári nagynénje ellen, a halálát kívánta, hogy így szabadon hallgathasson új tanácsadóira, másodszor pedig elfogadta az idegenek támogatását és védelmét, mivel

túl együgyű volt ahhoz, hogy észrevegye, azok csak bábót akarnak csinálni belőle, hogy bekebelezhessék az egész országot. Ez a két bűn győzte meg a császárnét arról, hogy ismét magához kell ragadnia a császári pecsétet, mert különben a konfuciánusok és a hagyományok tisztelői nem bocsátottak volna meg az ifjúnak, aki idősebb rokona elpusztítására tört, de főleg nem bocsátottak volna meg annak az uralkodónak, aki fehér emberekkel és kínai lázadókkal barátkozott. Néhány hónap múlva a nép elfogadta a császárnét uralkodójának, és még az idegenek is azt mondták, hogy jobb egy erős nővel tárgyalni, mint egy gyenge férfival, mivel az erőben meg lehet bízni, de a gyengeség mindig kételyeket ébreszt.

Ebben rejlett a Vén Buddha fortélyossága és ravaszsága. Ismerte az asszonyi hatalmat, és tudta, hogy a férfiak meggyőzhetőek, így lakomát rendezett, amelyre meghívta a nyugati földekről jött fehér emberek – miniszterek és nagykövetek – feleségeit. A császárné hosszú élete során még sohasem látott

közélről fehér embert, és már a látvány pusztán gondolatától is émelyegni kezdett. De ha meg tudja nyerni az asszonyokat, a férfiak hallgatni fognak rájuk, mondta magában. Születésnapját választotta a találkozó időpontjának, nem egy nagyot, csupán egy kis születésnapot, a hatvannegyediket, és hét hölgyet hívott audienciára, a hét idegen követ feleségeit.

Az egész udvar felbolydult, az udvarhölgyek kíváncsiak voltak, a szolgálok sürgölődtek, az eunuchok ide-oda rohangáltak, mivel még senki sem látott közülük egyetlen külhonit sem. Csak a császárné maradt nyugodt. Ő gondoskodott arról, hogy olyan ételeket rendeljenek, amelyeket vendégei szeretnek. Elküldte eunuchjait, érdeklődjék meg, hogy a hölgyek ehetnek-e húst, vagy isteneik tiltják azt, és vajon a kínai zöldteát kedvelik-e vagy inkább az indiai feketét, és hogy a nyalánkságokat disznózsírban vagy növényi olajban készítsék-e. Valójában nem érdekelte, hogy mi lesz a válaszuk, és úgy rendelte a fogásokat, ahogy ő szerette, de udvariatlansággal senki sem vádolhatta.

Ugyanígy járt el az udvari etikett más terén is. Délelőtt skarlátszín és sárga egyenruhába öltöztetett kínai örököt küldött lóháton, hogy jelentsék be a gyaloghintók érkezését. Egy órával később ezek a hintók – öt hordozójuk és két lovas kíséretében – a brit követség kapujánál várakoztak, és amikor a hölgyek előjöttek, a hordszékeket a földre tették, a függönyöket félrehúzták, és a hölgyek beszállhattak. Es mintha ez az udvariasság nem lett volna éppen elég, a császárné megparancsolta a diplomáciai szolgálat fejének, hogy vigyen magával négy tolmácsot gyaloghintóban, és tizennyolc lovas, valamint hatvan, lóra ültetett gárdista kíséretében fogadják a hölgyeket. Mindannyian hivatali köntösüket viselték, s mindegyikük méltóságteljesen és roppant udvariasan viselkedett a külhoni hölgyekkel.

A Téli Palota első kapujánál megállt a menet, és a hölgyeket megkérték, hogy gyalog lépjenek be. A kapu túloldalán, az udvaron hét, vörös szaténvánkossal kipárnázott gyalog-hintó várakozott, mindegyiket hat eunuch vitte, élénksárga szaténba öltözve, derekukon

karmazsinszínű selyemövvel. A hölgyeket a második kapuhoz vitték, és kíséretük követte őket, ahol a vendégeknek ismét ki kellett szállniuk.

A császárné úgy rendelkezett, hogy tereljék fel őket arra az apró külhoni vonatra, amelyet gőzmozdony vontatott, és amelyet évekkel ezelőtt a császár hozatott saját szórakoztatására. A vonat a Tiltott Városon keresztülhaladva jutott el a nagypalota főbejáratához. A vendégek itt kiszálltak, helyet foglaltak a bejárat csarnokában elhelyezett hét széken, teát kaptak és pihenhettek. Majd a legmagasabb rangú hercegek beinvitálták őket a nagy fogadóterembe, ahol a császárné ült trónján. A császárné, ez a veterán diplomata, úgy rendelkezett, hogy unokaöccse ma a jobbán foglaljon helyet, így mindenki szemében úgy tűnhetett, ők ketten szövetségesek.

A vendégek a Pekingben eltöltött idő hosszúsága alapján sorakoztak fel a trónok előtt, és egy tolmács mutatta be őket Csüing hercegnek, aki mindezt tolmácsolta a császárnénak.

A császárné megnézte mindegyikük arcát, és bár meglepte, amit látott, előredőlt trónján, és mindegyik hölgy jobbát megragadta felékszerezett kezeivel, mutatóujjukra pedig színaranyból készült, kör alakú gyönggyel ékített, súlyos gyűrűt húzott.

A vendégek köszönetet mondtak, és mindegyikük fejet hajtott a császárné előtt. A császárné ekkor unokaöccse kíséretében felállt és távozott, eunuchjai pedig élő paravánt képezve haladtak mögötte.

Az ajtón kilépve, balra fordult saját palotája felé és anélkül, hogy szólt volna a császárhoz, intett, hogy vigyék jobbra. Az uralkodót éjjel-nappal őrző négy eunuch ismét visszavezette börtönébe.

A császárné saját ebédlőjében elfogyasztotta szokásos ebédjét, kedvenc udvarhölgyei kíséretében, miközben a külhoni hölgyek a lakomacsarnokban falatoztak a császárné alacsonyabb rangú udvarhölgyeivel, az eunuchokkal és a tolmácsokkal, akik az etikett szerint velük maradtak. A császárné szokásához híven jó étvággal falatozott, jó

hangulatban volt, és sokat nevetett az idegenek furcsa arcán. Azt mondta, hogy a szemük volt a legfurcsább – egyeseké halványszürke, másoké világossárga vagy kék, akár a vadmacskáké. Kijelentette, hogy az idegenek lelkük legmélyéig nyers teremtmények, ellenben a bőrük csodás, fehér és rózsaszín, szemben a japánokkal, akiknek a bőre durva és barnássárga. A császárné szerint az angol hölgy volt a legcsinosabb, de a német hölgy ruhája volt a legszebb – egy csipkés rövid kabátka, földig érő, brokáttal átszőtt szaténszoknyával. A császárné jót kacagott az orosz hölgy nagy szalagcsokrán és az amerikai hölgyön, aki szerinte úgy nézett ki, akár egy zord arcú apáca. Udvarhölgyei jót nevettek mindenen, amit mondott, tapsoltak és kijelentették, hogy a császárné még sosem volt ennyire szellemes. Az ebéd vidám hangulatban ért véget, majd a császárné köntöst váltott, és felkereste a lakomacsarnokot. A vendégeket innen átkísérték egy másik terembe, mialatt letakarították az asztalokat, majd amikor visszatértek,

a császárné már helyet foglalt trónszékében, készen arra, hogy fogadja őket. A Császári Anya ekkor már elküldött unokahúgáért, az ifjú császárnéért, aki mellette foglalt helyet. Amikor a vendégek beléptek, a császárné mindegyiküknek bemutatta a sötét karmazsinszínű köntösbe öltöztetett, felékszerezett császári hitvest, és nagy elégedettséggel töltötte el vendégeinek elismerő pillantása. A császárné eddig nem öltötte fel legfinomabb köntösét és ékszereit, de látva a külhoni hölgyek pillantásait, rájött, hogy bár idegenek, értékelik a szatén és az ékszerek minőségét, így elhatározta, hogy amikor a nap folyamán harmadízben és egyben utoljára fogadja majd vendégeit, elkápráztatja őket ruhájának szépségével. A vendégek elégedettséggel töltötték el, így felállt és kitárt karral jelezte, hogy jöjjenek közelebb hozzá, és amikor így tettek, mellére szorította kezeit, és újra meg újra elismételte az ősi bölcsességet:

– Az ég alatt mindannyian egy családba tartozunk – jelentette ki, majd megkérte a tolmácsokat, hogy

mindezt angolul és németül is ismételjék meg. Ezután színházába invitálta a vendégeit, elmondta, hogy szórakoztatásukra kedvenc színdarabját fogják játszani, és majd a tolmácsok elmagyarázzák, hogy mit jelképez a színészek játéka.

A császárné ismét visszavonult, ezúttal saját szobáiba, és mivel kissé elfáradt, hagyta, hogy előbb meleg és illatos vízben megfürdessék, mielőtt új öltözetet vett volna magára. Ezúttal arannyal átszőtt, mindenféle színű és árnyalatú fönixekkel telehímzett, legdrágább szaténköntösét öltötte magára, felvette tökéletesen egyforma gyöngyökből álló nyakékét, s a jade-dal és gyöngyökkel ékített arany körömpajzsait lecserélte burmai rubinokkal és indiai zafírokkal kirakott aranylemezekre. Fejére gyöngyös-rubinos, afrikai gyémántokkal berakott magas fejdíszét tette. Udvarhölgyei azt mondták neki, hogy még sosem látták ilyen szépnek. Elefántcsontfehér bőrének üdesége, ránctalan ajkának pirossága, csodás

szemének feketesége, ívelt szemöldöke mind-mind egy fiatal nőt idézett.

A császárné ismét visszatett a lakomacsarnokba, ahol vendégei ezúttal teáztak és édességeket fogyasztottak. Ünnepélyes keretek között érkezett, nem gyalog, hanem a palota gyaloghintóján, és eunuchok emelték trónjára. A külhoni hölgyek ekkor felálltak, és arcukon tisztán látszott csodálatuk, a császárné pedig mindannyiukra rámosolyogott, felemelte teáscsészéjét, és az egyik oldalról ivott belőle, majd egyenként magához hívatta a hölgyeket, a csésze másik oldalát pedig ajkukhoz emelte.

– Mind egy család vagyunk... az ég alatt mind egyik vagyunk – mondta újra. Egyszer csak lelkét elárasztotta a szabadság mámora, úgy érezte, a világ a lába előtt hever. Parancsot adott, hogy hozzanak ajándékokat a hölgyeknek. Mindegyikük kapott tőle egy legyezőt, saját festményeinek egy tekercsét és egy jadedarabot, mire a külhoni hölgyek őszinte hálájukat

fejezték ki. A császárné ekkor elbúcsúzott tőlük, és a nap véget ért.

*

Néhány nap elteltével kémei értesítették, hogy az idegen hölgyek agyondicsérték őt uraik előtt, mondván, hogy aki ennyire kedves, szép és ilyen bőkezű, mint amilyenek a császárné mutatta magát, az nem lehet sem gonosz, sem kegyetlen. A császárné igen elégedett volt, és úgy érezte, hogy amit róla mondtak, az valóban igaz. Most, hogy mindenkinek a kedvére tett, nekikészült, hogy a kínaiak közül kiirtsa a lázadókat meg a reformereket, és az egész népet ismét saját kezének és szívének hatalma alá vonja. Minél többet merengett a feladaton, annál inkább érezte, hogy mindezt lehetetlen végrehajtania, amíg unokaöccse, a császár él. Búskomorsága, sirámai, alázatossága megindították a körülötte levőket, még ha továbbra is neki, a császárnénak engedelmeskedtek. Ismét arra kényszerült, hogy azt tegye, amit meg kell tennie, és ezt megerősítette Li Lien-jing suttogása is.

– Amíg ő életben van, addig az ország megosztott marad, fenség – erősködött a szikár eunuch. – Mindig találnak majd ürügyet arra, hogy válasszanak közte és a Szentséges Anya között. A kínaiak született szakadárok, akkor a legboldogabbak, ha cselet szőhetnek és fondorkodhatnak uralkodóik ellen. A lázadók vezérei a felszín alatt szítják a feszültséget. Éjjel-nappal arra emlékeztetik a népet, hogy mandzsu és nem kínai klánok uralkodnak rajtuk. Csak fenséged tarthatja fenn a békét, mert a nép ismeri fenségedet, megbízik csavaros, ugyanakkor józan eszében és bölcsességében, még ha fenséged mandzsu is.

– Bárcsak erős lenne az unokaöcsém – sóhajtott a császárné. – Milyen boldogan bízám rá a nép sorsát!

– Csakhogy nem erős, fenség – suttogta az eunuch. – Gyenge és csökönyös. A kínaiak között megbúvó örökös lázongókra hallgat, és nem hajlandó átlátni cselszövésükön. Elpusztítja a dinasztiát, anélkül, hogy tudná, mit is tesz.

A császárné önkéntelenül is igazat adott az eunuchnak, de mégsem tudta kiadni a titkos parancsot, amire az eunuch oly mohón várt.

Aznap a császárné fel-alá járkált a palota teraszán, és tekintete átsiklott a lótoszokkal tarkított vízen át a szigetre, ahol unokaöccse raboskodott. Ugyan, hogy hívhatnak egy palotát börtönnek, még ha csak négy szobája van is, de mind nagy és kényelmesen bebútorozott, a levegő pedig kellemes és hűs. Innen is látta unokaöccsét, amint éppen a keskeny sziget partján sétál, a távolból pedig a mindig és mindenütt jelenlevő őnök kísérték.

Eljött az ideje, hogy leváltsa az eunuchokat és másokat helyezzen oda. Ha bármelyikük is egy-két hónapnál több időt töltött ott, rokonszenve feléledhetett az őrzött fiatalember iránt. Eddig mindegyik hűségesebbnek bizonyult hozzá, a császárnéhoz, és minden éjjel akadt köztük valaki, aki szorgalmasan lemásolta, mit írt unokaöccse aznap a naplójába. Éjjelenként a császárné elolvasta a naplómásolatot,

így ismerte a császár szívének minden dobbanását, a legutolsó gondolatát is, vagy hogy mit érez. Csak az egyik eunuchhal, egy Hung nevűvel kapcsolatban támadtak fenntartásai. Hung mindig túlságosan jó beszámolót adott a császárról. Mindig azt mondta:

– A császár idejét könyvek olvasgatásával tölti. Amikor fáradt, festeget vagy verseket ír.

Miközben a császárné fel-alá járkált a teraszon, azon töprengett, amit Li Lien-jing mondott neki. Váratlanul kiverte fejéből az egésztest. Nem: még nem jött el az ideje annak, hogy eltávolítsa az unokaöccsét. Halála nem szállhat annak a fejére, aki eldönti azt. Bár valóban holtan akarta látni, ezt kívánni még nem volt bűn. A császár haláláról döntsenek inkább az égiek.

Amikor Li Lien-jing legközelebb színe elé járult, fagyosan fogadta és hidegen szólt hozzá:

– Ne beszélj többet a császár Sárga Forráshoz tett utazásáról. Majd az égiek érvényt szereznek az akaratuknak.

Olyan komor hangon mondta mindezt, hogy a főeunuch hódolattal meghajolt előtte, jelezve örökké tartó engedelmességét.

*

Ki gondolta volna, hogy a kínai lázadóknak valahogy sikerül titokban eljutniuk a magányos és ifjú császárhoz? Hung, az eunuch volt a közvetítőjük. Az év tizedik holdhónapjának egyik reggelén az ifjú császár megszökött őrzőitől, és a sziget északi részén elterülő fenyőligeten át egy öblöcskébe menekült, ahol már várta egy csónak. Azonban egy eunuch meglátta lebegő köntösét, és kiabálni kezdett, mire az összes eunuch szaladni kezdett, amilyen gyorsan csak bírt, és elfogták a császárt, éppen akkor, amikor az be akart szállni a csónakba. Megfogták köntösét, és arra kérték, hogy ne meneküljön el.

– Mert ha elmenekülsz, ó Mennyek Fia, a Vén Buddha mindannyiunkat lefejeztet – könyörögtek.

Egyetlen más esdeklés sem lett volna ilyen hatásos. A császár gyengéd szívű volt, és tétovázni kezdett,

miközben a csónakban ülő álcázott lázadó azt kiabálta, hogy nem szabad késlekednie, és az eunuchok élete amúgy is értéktelen. A császár azonban rápillantott a könyörgő eunuchok arcára, köztük volt egy egészen fiatal eunuch is, egy kedves és gyengéd kölyök, aki éjjel-nappal mindig ura közelében tartózkodott, készen szolgálatára. A császár rápillantott a síró fiúra, és nem szállt be a csónakba. Megrázta a fejét, és az evezős, aki nem mert tovább késlekedni, bevezett a csendes pirkadati ködbe.

A szomorú történet eljutott a császárné fülébe is, aki meghallgatta, de nem szólt semmit, azonban a történeteket bevészte szíve mélyére. Közben kivégeztette az összes lázadót, herceget és minisztert, aki támogatta a császárt. Az uralkodót azonban életben hagyta, hiszen fegyverként használhatta. Alattvalóiban olyan mély tiszteletet ébresztett Konfuciusz ősi bölcsessége iránt, hogy csak emlékeztetnie kellett őket, miszerint a császár cselekedett a megöletésére, és azok máris árulónak kiáltották

ki a volt uralkodót. Tudta azt is, hogy a császár is tudatában van mindennek, és a császárné még arra is képes volt, hogy az uralkodó szívében is kételyt támasszon – ennyire erős volt a császár lelkiismerete, és ennyire tisztelte a bölcset.

Zsung-lu helyeselte ezt az irgalmat. Ismét magánkihallgatást kért a császárnétól, és azt mondta:

– Bár igaz, hogy a nép sosem bocsátja meg az ellened szőtt összesküvést, mégsem tisztelnének annyira, ha a császár életét vesztené, akár balesetben is. Elismerem, hogy be kell börtönözni, mivel akarata ellenségeid eszköze lenne, de adj meg neki mindent, amit az udvariasság megkíván. Engedd meg, hogy megjelenjen oldaladon, amikor a japán követet fogadod tíz nap múlva, és hadd legyen jelen akkor is, amikor a külső területek követei a színed elé járulnak. Legfőbb Úrnőm, te megengedheted magadnak, hogy kegyes és kedves légy. Engedd meg, hogy még egy javaslattal éljek: a Gyöngy nevű ágyas...

Ekkor a császárné felemelte mindkét kezét, hogy elhallgattassa. A „Gyöngy nevű ágyas” szavak nem hangozhattak el színe előtt. Fagyos nyugalommal meredt a férfira, aki nem szólt többet. Időnként császárné volt, máskor pedig csak asszony. Zsung-lu ma csak a császárnét látta.

– Rátérek más ügyekre – folytatta a férfi. – Habár béke honol szerte a birodalomban, a nép mégis nyugtalan. Hol erre, hol arra törnek ki lázadások, elsősorban a fehérek ellen. A csőcselék meggyilkolt egy angol papot Kuejcsou tartományban. Ez az angolokat megint a trón ellen hangolta. Jóvatételt és engedményeket követelnek.

A császárné dühbe gurult. Ökölbe szorította mindkét kezét, és háromszor lecsapott velük a térdére.

- Már megint ezek az idegen papok! – kiáltotta. – Miért nem maradnak otthon? Mi talán küldünk papokat, akik a világotjárva más népek isteneit pusztítják?

- Ők annak a vereségnek a gyümölcsei, amelyet a nyugatiakkal vívott csatában szenvedtünk el –

emlékeztette Zsung-lu. – Akkor arra kényszerültünk, hogy beengedjük papjaikat és kereskedőiket a kikötőinkbe.

- Esküszöm, ezekből több nem teszi be ide a lábát-jelentette ki a császárné. Mélázva ült egy darabig, gyönyörű szeme elkomorult a haragtól, piros szája megkeményedett. Megfeledkezett arról, hogy Zsung-lu ott áll előtte, vagy legalábbis ezt tettette, és amikor a férfi látta, milyen hangulatban van, kifejezte hódolatát és távozott. A császárné még csak a fejét sem emelte fel.

Az év utolsó havában újabb külhoni papot gyilkoltak meg, ezúttal a nyugati Hupeh tartományban. A papot nemcsak egyszerűen megölték, hanem megbotozták, csontjait kicsavarták és bőrét lenyúzták. Még ugyanebben a hónapban a falusi és a városi csőcselék fellázadt az idegen papok ellen Szecsuán tartományban, a miatt az egész országban elterjedt régi pletyka miatt, hogy a papok valójában varázslók, akik gyerekeket rabolnak, és orvosságot készítenek a

szemükből, csontjaikat pedig porrá őrlik mágikus főzeteikhez.

A császárné magánkívül volt, mert amikor a városlakókat megölték, az idegen követek feldühödtek, fenyegetőzni kezdtek és kijelentették, hogy kormányaik háborút indítanak, ha nem kerül sor teljes megtorlásra. Úgy érezte, mintha az egész világ ellene fordult volna. Oroszország, Anglia, Franciaország és Németország zúgolódott, és kifejezte elégedetlenségét. Mivel több francia papot megöltek már, Franciaország követei útján azt üzenté, hogy hadihajóival támadásba lendül, hacsak nem kap koncesszióba területeket Sanghajban. A portugálok is újabb területeket követeltek Makaó környékén, Belgium pedig erősködött, hogy a két meggyilkolt belga papért cserébe csakis koncessziós földterületeket tud elfogadni Hankouban, a Jangce nagy kikötőjében. Ezalatt Japán a gazdag és termékeny Fukien tartományra fente a fogát, Spanyolország pedig ott mennydörgött a láthatáron, mivel spanyol pap is akadt a meggyilkoltak között.

Olaszország volt mind közül a legharagosabb, és követei a Szamuni-öblöt követelték koncesszióba, a leggazdagabb tartományban, Csekiangban.

Tekintettel a kialakult válsághelyzetre a császárné különleges audienciára hívta minisztereit és hercegeit, majd elküldetett a Jangce mentén állomásozó Li Hung-csang hadvezérért, aki éppen a császárné parancsára ásatott töltéseket az áradás ellen.

Az audiencia napján tombolt a forróság, és északnyugatról homokvihar támadt. A levegőt szinte eltömte a finom szemcsés homok, és miközben a hercegek és miniszterek a császárnét várták, arcukhoz szorították kendőiket és lehunyták szemüket, hogy védjék a homoktól. Hamarosan megérkezett a császárné, aki látszólag ügyet sem vetett a viharra. Legfelségesebb köntösét viselte, és amikor kiszállt császári gyaloghintójából, és Li Lien-jing karjára támaszkodva a Sárkánytrónhoz lépett, büszke közönye mindenkit arra készítetett, hogy elvegye az arca elől a kendőt, és hódolatát kifejezve leboruljon előtte.

Egyedül Zsung-lu nem volt jelen, és a császárné egy pillanat alatt észrevette távollétét.

– Hol van a főtanácsos, a rokonom? – kérdezte Li Lien-j ingtól.

– Fenség, azt az üzenetet küldte, hogy beteg. Azt hiszem, azért beteg, mert fenséged Li Hung-csangért küldetett.

A főeunuch, akinek rosszindulatú megjegyzése törként hasított a császárné szívébe, hátralépett, majd a császárné ünnepélyes keretek között megkezdte az audienciát. Egymás után hívatta magához a hercegeket és minisztereket, hogy mondjanak véleményt a válságról, és mindegyiküknek udvarias figyelmet szentelt. Végezetül szólította az idős Li Hung-csang tábornokot, aki ingatag léptekkel járult elé, és nehézkesen térdelt le, kifejezve hódolatát. A császárné nézte, ahogy két eunuch segítségével térdre rogy, de nem adott rá engedélyt, hogy leüljön. Ma az alázat minden jelét megkövetelte, és amit ő nem adott meg, azt senki sem kérhette.

– Mit mondasz te, trónunk legtisztesebb védelmezője? –kérdezte kedves hangon a tábornokot.

Li Hung-csang egy pillanatra sem emelve fel tekintetét a padlóról így felelt:

– Legfőbb Úrnőm, hosszú hónapok óta töpregek ezen a kérdésen. Mindenfelől dühös ellenségek vesznek körül minket, olyan emberek, akik idegenek nekünk és módszereinknek. Azonban mindenáron el kell kerülnünk a háborút, mert ha ennyi országgal harcba szauánánk, az olyan lenne, mintha tigrisen akarnánk lovagolni. Megfontolásra érdemes, hogy egyik ellenségünkől barátot csináljunk. Legyen ez az északi ellenségünk, Oroszország. Oroszország minden ellenségünk között a legázsiaibb ország. Igaz, népük idegen, de ázsiaiak, akárcsak mi.

– És milyen áron válnak az oroszok ellenségből baráttá? –kérdezte a császárné, mire az öregember megremegett hangjának mézes fagyossága hallatán. A Császári Anya is észrevette, hogy válla megreszket, és összekulcsolt keze megremeg. A hadvezér hallgatott.

– Nem – jelentette ki a császárné határozottan. – Én adok választ saját kérdésekre. Az ár túl nagy. Miféle hasznunk lenne abból, ha ellenségeinket csak úgy tudjuk legyőzni, hogy vazallusává válunk? Ad-e bármelyik ország valamit, akármit a semmiért? Ó, jaj, én nem találtam még eddig olyan embert, aki ilyet tenne. El fogjuk űzni ellenségeinket. Addig nem nyugszom, amíg minden fehér férfit, asszonyt és gyereket el nem űzünk partjainkról. Nem fogok meghajolni. Visszavesszük azt, ami a miénk.

Beszéd közben felállt trónjáról, és a miniszterek meg hercegek csak bámultak, mert úgy látták, mintha a császárné egyre magasabbra nőne. Tekintete fekete fénnel lángolt, arca kipirult, két karját széttárta, ujjait kinyújtotta, és a körmén hordott, ékkövekkel kirakott körömlemezek aranykarmokká váltak. Erő sugárzott belőlük, a pusztá levegő is töménnyé és sűrűvé vált haragjának hevétől. A miniszterek és hercegek arca borultak, külön-külön és egyszerre, a császárné pedig

lepillantott az ívbe hajló hátakra, és ujjongás áradt végig rajta egyre erősödő lobogással.

Ebben a pillanatban Zsung-lura gondolt, és hogy ő nem jött el támogatni őt: Tekintete ismét végigsiklott a meghajolt alakokon, akiknek mindenféle színben és árnyalatban játszó, ragyogó köntösei szétterültek a mozaikpadlón. Pillantása megkereste a már nem fiatal Kang-ji főtanácsost, aki egész életében minden erejével azon volt, hogy megőrizze mindazt, ami ősi, mindig szembeszállva az újjal, és kiállva a régi mellett.

– Kang-ji főtanácsos – szólalt meg a császárné, hangosan és tisztán ejtve a szavakat– téged magánkihallgatásra várlak. Ti pedig, uraim és hercegeim, távozzatok.

Ezzel a császárné lejött trónjáról, és Li Lien-jing alkarjára téve kezét, ünnepélyesen elvonult a meghajló egybegyűltek között a hintójához. Kinyilvánította akaratát, tervét kidolgozta. Nem fog ismét meghajolni a fehérek előtt.

Egy órával később Kang-ji főtanácsos a színe előtt állt, hogy meghallgassa parancsait. A délután közepe volt már, a Majom órája, amikor elfoglalta helyét magánfogadótermében. A főeunuch a közelben volt, és úgy tett, mintha nem hallana semmit, pedig mindent hallott, és a kenőpénz, amit Kang-ji adott neki, kellemesen melengette köntösének belső zsebét. A császárné tekintete beszéd közben a kertjeire nyíló, kitárt ajtó mögötti széles csarnokra irányult. A hajnali erős szél elvonult, és a levegőt felfrissítette a homokvihár.

– Nem habozok tovább – mondta a császárné. – Kérlelhetetlen leszek az összes ellenségemmel szemben. Lépésről lépésre visszaserzem földjeinket, bármi legyen is az ára.

– Fenség, most először érzem úgy, hogy van remény – felelte Kang-ji. Magas férfi volt, de ami fontosabb, tudós és konfuciánus.

– Mit tanácsolsz?

– Fenség, Tuan herceg meg én gyakran beszélgetünk arról, hogy mit tanácsoljunk, ha tanácsunkat kérik. Mindketten egyetértünk abban, hogy a kínaiak haragját kellene használnunk a nyugatiak ellen. A kínaiak szinte belebetegszenek a mérregbe, hogy földjeiket ellopják, hogy háborúba kényszerítik őket, hogy aranyat kell fizetniük jóvátételként, mert a csőcselék idegen papokat öldös. Titokban bandákat hoznak létre, esküdözve, hogy elpusztítják ellenségeiket. Szerény javaslatom következő, fenség, bár nem vallom magam bölcsnek. Ha egyszer már léteznek ezek a csavargó bandák, miért nem használjuk fel őket? Titokban tudasd, hogy jóváhagyod létezésüket. Ha ezek a bandák csatlakoznak a Zsung-lu felállította ötágú sereghez, ki állhat ellen nekünk? És nem pont a kínaiak lesznek a leghűségesebbek hozzád, Szent Anyám, ha megtudják, hogy te is mellettük állsz az idegenekkel szemben?

A császárné végighallgatta mindezt, és eltöprengett rajta – a terv jónak látszott. Még feltett néhány kérdést, egyszer-kétszer megdicsérte a főtanácsost, majd elbocsátotta. Olyan remek kedvében volt, hogy amikor Li Lien-jing előlépett, hogy előadja tanácsát, nem szidta meg.

– Lehet-e ennél jobb terv? – kérdezte a császárné. – A főtanácsos bölcs és megfontolt férfiú.

– Így igaz – helyeselt a főeunuch.

A császárné észrevette, hogy a férfi oldalról sandít rá, darabos arcán sunyi mosollyal.

– Mi az? – kérdezte. Alaposan kiismerték már egymást ők ketten.

– Figyelmeztetlek, fenség, hogy szerintem Zsung-lu nem helyesli a tervet. – Nyelve hegyével megérintette felső ajkát, majd szája sarka lefelé görbült.

A császárné elmosolyodott az eunuch savanyú arckifejezése láttán.

– Most még rá sem fogok hallgatni.

Néhány nap elteltével mégis Zsung-luért küldetett, készen arra, hogy megrója a férfit azért, amit kémei szerint tett.

– Hogy érzed magad most? – kérdezte a császárné, amikor a főtanácsos megjelent előtte. Már későre járt, és még csak azt sem engedte meg a férfinak, hogy megvacsorázzon. Nem: majd eszik később.

– Mit tettem, fenség?

A császárné most először látta Zsung-lut öregnek és fáradtnak.

– Hallottam, engedélyezted a külhoni minisztereknek, hogy megerősítsék az őrséget.

– Rákényszerítettek. Úgy látszik, nekik is vannak kémeik, akik valahogy tudomást szereztek arról, hogy fenséged hallgatott Kang-jire, és szándékában áll elismerni a titkos kínai lázadó bandákat, amelyeknek célja – ahogy azt mindenki tudja – a köztünk élő idegenek elpusztítása az utolsó szálig. Fenség, én nem hiszem el, hogy képes lennél jóváhagyni ekkora bolondságot. Valóban azt képzeled, hogy

képcs lenne szembeszállni az egész világgal? Alkudoznunk kell, kiengesztelni őket, amíg eléggé meg nem erősödünk ahhoz, hogy győzzünk.

– Úgy hallottam, hogy a nép szitkozódott, amikor az idegen csapatok megérkeztek. Kang-ji éppen Csu-csouban volt, és azt mondja, hogy a tartomány kész a szervezet harcra. Azt mondja, hogy Csu-csouban a magisztrátus letartóztatott néhány ilyen titkos lázadót, a bokszerek tagjait, és amikor erre rájött, ő, Kang-ji megparancsolta, hogy engedjék el őket, és hozzák elém, hogy megmutassák hatalmukat. Azt mondja, hogy olyan vatázslat birtokában vannak, amely meggátolja a halált. Ha puskával lőnek rájuk, testük sértetlen marad.

Zsung-lu erre haragosan felkiáltott:

– O, fenség, hogy képes elhinni ekkora badarságot?
– Te vagy a bolond – fortyan fel a császárné. – Elfelejtet talán, hogy a Han-dinasztia alkonyán, több mint ezer évvel ezelőtt Csang-csou a sárga turbános lázadókat a trón ellen vezette, és számos várost

elfoglalt, bár kevesebb mint félmillió embere volt? Ok is ismerték a sebesüléstől és a haláltól védő varázslatot. Kang-ji azt mondja, hogy vannak barátai, akik évekkal ezelőtt hasonló mágiának voltak szemtanúi Senszi tartományban. Én mondom, vannak szellemek, akik segítik az igazságos ügyet.

Zsung-lu most már tényleg magánkívül volt. Letépte fejről kalapját, és a földre hajította, a császárné lába elé, majd két kézzel megragadta a haját és tépni kezdte.

– Nem felejttem el, hol a helyed – szúrta a szót összeszorított szájjal. – De még mindig a rokonom vagy, akiért hosszú idővel ezelőtt feláldoztam az egész életemet. Úgyhogy megillet a jog, hogy kimondjam: bolond vagy. Minden szépséged és hatalmad dacára, te, még te is bolond vagy. Figyelmeztetek, hogy ha arra a kőfejű Kang-jire hallgatsz, aki mit sem tud a jelenről, mert egy évszázadokkal ezelőtt letűnt korban él, és ha hallgatsz a főeunuchra és kedvességére, vagy akár Tuan hercegre, aki badarságokat álmodik,

akkor magadat pusztítod el és ezzel együtt az egész dinasztiát is. Kérlek, hallgass rám... hallgass rám...

Zsung-lu összetette két kezét, úgy esdekelt, tekintete az imádott arcra meredt. A férfi látta, hogy a császárné akarata meginog, és nem mert szólni.

A császárné nagyon halkán szólalt meg.

– Megkérdeztem Csing herceget, mit gondol erről, és ő is azt mondta, hogy a bokszbandák kétségtelenül hasznosak lehetnek.

– Én vagyok az egyetlen, aki meg meri mondani neked az igazat. – Lépett egyet előre, csípőre tette kezét, nehogy felpofozza a császárnét. – A jelenlétedben Csing herceg nem meri elmondani, amit nekem mondott titokban, vagyis, hogy ezek a bokszerek imposztorok és csalók, tudatlan rablók, akik jóváhagyásod révén akarnak hatalomra szert tenni. De van olyan ember, aki úgy imád téged, mint én? – Hangja elhalkult, és a szavak szárazon, tétován törtek elő szájából.

A császárné lehajtotta fejét. A régi hatalom még mindig megvolt. Egész életét végigkísérte a férfi szerelme, amely mindig vele maradt.

– Legalább azt ígérd meg, hogy addig nem teszel semmit, amíg nem beszélsz velem. Ez csak egy aprócska ígéret. – Nógatni kezdte a császárnét, amikor az még mindig csak hallgatott. – Egyedül ezt kérem.

Várt, miközben szemét le nem vette a nő lehorgasztott fejről. A császárné nem emelte fel a fejét, és látta, hogy a férfi terpeszállásban áll előtte. Nézte a két lábat, a hosszú kék szaténköntőssel félig eltakart, bársonycizmába bújtatott, erős lábakat. Az a két erős láb híven szolgált – az a két makacs, bátor és erős láb. A császárné felemelte fejét.

– Ígérem.

*

– Fenség, ezt rosszul teszed – mondta Kang-ji. – Szíved ellágyul a korral. Nem hagyod, hogy eltűnjenek az idegeneket. Pedig elég lenne egyetlen szavad, és máris eltűnnének, még kutyáik és

szárnyasaik is, és házaikból még egy darab kő sem maradna.

A kémei már jelentették, hogy Zsung-lu az ellensége, ezért sietve audienciát kért. A császárné elfordította a fejét.

– Belefáradtam.

– Fenség, most nincs idő fáradtságra – ösztökélte a férfi. – Ez a győzelem órája. De fel kell-e emeled egyáltalán a kezed? Nem: csak szólnod kell, és mások elvégzik a munkát. A fiam tegnap részt vett Csi Su-cseng színelőadásán, ahol mindenki arról beszélt, milyen ostobaságot csinált Zsung-lu, amikor az idegen csapatokat beengedte a városba. Csi apósa, Ju-hszien a múlt hónapban azt írta Sansziból, hogy bár a tartományában nincs sok bokszér, ő arra buzdítja az embereket, hogy csatlakozzanak hozzájuk, és tartománya egyesülhessen a többivel, ha eljön az ideje, hogy lecsapjunk a nyugati ellenségre. Már csak fenséged szavára várunk.

A császárné megrázta a fejét.

– Nem tudom kimondani azt a szót.

*

– Fenség, engedd meg, hogy távozzak, és öt nap alatt porig rombolom az idegenek épületeit a városban – mondta Tung Fu-hsziang.

A császárné a Téli Palotában tartott audienciát. Előző nap érkezett vissza a Tiltott Városba, maga mögött hagyva a Nyári Palota őszi szépségét. A bokszerek felégették a tiencsini vasútvonalat.

Vajon tényleg sebezhetetlenek? Ki tudhatja? A császárné a nyár hevét idéző melegben hozatta magát ide, miközben folytonosan legyezte magát.

– Fenség, arra kérlek, bocsáss meg Tungnak – mondta most Kang-ji. – Módszerei egy katona durva módszerei, de ő a mi oldalunkon áll, még ha kínai is.

– A jobb karod vagyok – hengegte Tung, és felemelte vaskos jobb karját.

A császárné elfordította fejét, és az egybegyűlt tanácsstagokra nézett. Zsung-lu nem volt jelen. Két

nappal ezelőtt kérte, hogy távozhasson, de a császárné nem felelt neki. A férfi mégis elment.

– Fenség, engedd meg, hogy a nevedben írjak egy dekrétumot – szólalt meg Csi-hsziu főtanácsos. – Legalább szakítsuk meg a kapcsolatokat ezekkel az idegenekkel. Ha mást nem is érünk el, de legalább megijesztjük őket.

– Készítsd el, de nem ígérem, hogy aláírom – felelte a császárné.

– Fenség, tegnap részt vettem a Lan herceg udvartartásához tartozó első udvarhölgy születésnap ünnepségén – vette át a szót ismét Kang-ji. – Több mint száz bokszer él a herceg külső udvarában, a parancsnoksága alatt. Képesek mágikus szellemeket idézni a testükbe. Láttam tizennégy-tizenöt évesnél nem idősebb fiúkat, amint transzba estek, és furcsa nyelveken beszéltek. Lan herceg azt mondja, hogy amikor eljön az idő, ezek a szellemek vezetik el a bokszereket a keresztények házához, hogy lerombolják azokat.

– Ebből semmit sem láttam a saját szememmel – jelentette ki a császárné, majd felemelte kezét, jelezve, hogy az audiencia véget ért.

– Fenség, számos városbeli rejtegeti a bokszereket – mondta Li Lien-jing, amikor leszállt az alkony. Kicsit habozott, majd suttogva folytatta. – Ha meg is haragszik, fenség... saját fogadott lánya, a császári hercegnő is felbérelt kétszázötven bokszért, hogy a város hátsó kapujánál szállásolják el magukat, és fivére, Caj-jing a mágiájukat tanulja. A kanszui bokszerek készülnek elhagyni a várost. Sok ember távozik, mert fél a háborútól. Mindenki a te szavadra vár, fenség.

– Nem mondhatom ki.

*

Az ötödik holdhónap tizenhatodik napján a császárné elküldte Li Lien-jinget, hogy keresse meg Zsung-lut, és kísérje színe elé. Vissza kell vonnia ígéretét, határozott a császárné. Ma reggel kémei jelentették, hogy újabb idegen katonák indultak útnak a partról a szárazföld

belseje felé. Azért jöttek, hogy bosszút álljanak egy újabb külhoni megölése miatt, akivel dühös kínaiak végeztek Kanszu tartományban.

Délre járt az idő, amikor Zsung-lu megérkezett, egyszerű öltözékben, mintha csak a kertből szaladt volna be. A császárné azonban nem törődött kinézetével.

– Még mindig hallgassak, amikor pedig idegen katonák lepik el a várost? – dörögte. – A nép fel fog lázadni a trón ellen, és a dinasztia elbukik.

– Fenség, egyetérték azzal, hogy nem engedhetünk be újabb idegeneket a városba – felelte Zsung-lu. – Mégis azt mondom, hogy méltatlan lenne, ha megtámadnánk a külhoni országok követeit. Ha így teszünk, vadembereknek fognak tartani minket, akik mit sem tudnak a vendégbarátság törvényéről. Az ember nem mérgezi meg a vendégét a saját házában.

– Mit kívánsz, mit tegyek? – kérdezte a császárné, és keserű pillantást vetett rá.

– Kérd meg az idegen minisztereket, hogy hagyják el a várost, családjukkal és barátaikkal együtt. Ha elmennek, velük tartanak a csapatok is.

– El fognak menni?

– Talán igen – felelte a férfi nyugodtan. – Ha mégsem, te nem leszel hibás.

– Felmentesz az ígéretem alól?

– Holnap. Holnap megteszem... holnap.

*

A császárnét az éjszaka közepén, a legnagyobb sötétség idején vakító fény ébresztette fel. Szokás szerint az ágy függönye most is félre volt húzva. Nem lámpás és nem is a hold fénye volt, hanem az ég lángolt karmazsinszínben. A császárné felült és szolgálóiért kiáltott, akik az ágy mellett, a padlóra fektetett matracon aludtak. Előbb egyikük ébredt fel, majd a másik három is, és az ablakhoz futottak.

– Jaj-jaj-jaj... – kiabálták.

Az ajtó kicsapódott, és az arcát gondosan elfordító Li Lien-jing jelent meg, azt bömbölve, hogy az idegenek

egyik temploma lángokban áll – senki sem tudja, kik gyújtották fel.

A császárné felkelt, és kiabálni kezdett, hogy azonnal öltöztessék fel. Szolgái gyorsan ráadták köntösét, és a Császári Anya eunuchjai kíséretében a legtávolabbi udvarba sietett, ahol felkapaszkodott bazsarózsadombjára, és a falak fölött lenézett a városra. A lángokkal keveredő füst eltakarta előle a kilátást, de hamarosan a sült hús iszonyatos bűze töltötte meg a levegőt. A császárné kendője mögé rejtette arcát, és úgy kérdezte, mi ez a szag, Li Lien-jing pedig válaszolt neki. A bokszerok felgyújtották a közeli francia templomot, ahol százával voltak keresztény kínaiak – férfiak, asszonyok, gyerekek.

– Micsoda borzalom! – nyögött fel a császárné. – O, bárcsak már a legeslegelején kitiltottam volna az idegeneket! Évekkel ezelőtt ki kellett volna tiltanom őket, és akkor a nép nem fordult volna idegen istenek felé!

– Fenség, nyugodj meg – szólalt meg Li Lien-jing. – Az idegenek nyitottak először tüzet a templom kapujánál összegyűlt tömegre, és a bátor bokszerek csak bosszút álltak.

– Ó, jaj, a történelem törvénye azt mondja, hogy amikor tűz tombol a császárvárosban, a közönséges kavics és az értékes jade egyformán hamuvá lesz.

Ezzel elfordult, és nem volt hajlandó többé odanézni. Azonban egész nap azon merengett, amit látott, miközben a levegőben a halál bűze terjengett. Parancsot adott eunuchjainak, hogy költöztessék át ingóságait és könyveit a Békés és Hosszú Élet Palotájába, ahonnan nem látja és hallja, mi történik a városban, és ahol a távolság miatt a levegő tiszta maradt.

– Fenség, ha nem akarja, hogy minden elveszen, ki kell használnia a bokszerek mágiáját. Az idegen katonák áradatként özönlének be a város kapuin, és elárasztják az utcákat - nógatták.

– Fenség, most, most kell habozás nélkül...

– Fenség, fenség...

Ott lármáztak előtte a kis trónteremben. A császárné egyik arcáról a másikra nézett. Ott volt Kang-ji, Tuan herceg, Jüan Si-kaj, valamint a legfőbb miniszterek és hercegek. Sietve jöttek az audiencia előtti találkozóra, és összevissza álltak a teremben. Ezúttal nem volt idő hajbókolásra vagy szertartásokra.

A Császári Anya jobbján egy alacsony, faragott székben a császár ült. Fejét lehajtotta, arca sápadt volt, hosszú, keskeny kezét a térdén nyugtatta, egész testéből fásultság áradt.

– Mennyek Fia, használjuk a bokszelhordát ellenségeink ellen? – kérdezte tőle a császárné.

Ha vajon igent mond, nem őt hibáztatják majd?

– Legyen akaratod szerint, Szentséges Anya – felelte a császár, anélkül, hogy felemelte volna a fejét.

A császárné Zsung-lura nézett, aki a többiektől külön álldogált, lehajtott fejjel, karba font kézzel.

– Fenség, fenség! – kiabálták körülötte. Férfiak hangjai voltak, melyek dübörögve és visszhangot verve csapódtak a magas tetőszerkezet festett gerendáinak.

A császárné felállt, felemelte a kezét, és a kora reggeli szürkületben mindenkit csendre intett. A császárné nem evett és nem aludt, amióta a tüzek fellobbantak és az idegen katonák átmasíroztak a kapun... nem is egy kapun, hanem négyen, a föld négy sarkából gyűlve városába. Mi más lehetőség maradt, mint a háború?

– Eljött az óra! – kiáltotta. – Meg kell semmisítenünk az idegeneket a követségeken! – kiáltotta bele hangosan a hirtelen beállt csendbe. – Egyetlen téglá sem maradhat épen, egyetlen ember sem menekülhet élve!

Újra csend támadt. Megszegte Zsung-lunak tett ígéretét. A férfi előrelépett, és hódolatát kifejezve leborult elé.

– Fenség! – kiáltotta, és könnyek csorogtak le az arcán. – Fenség, ezek az idegenek valóban az

ellenségeink, és bár csak magukat hibáztathatják saját pusztulásukért, én mégis arra kérlek, hogy gondold át a dolgot. Ha elpusztítjuk ezt a néhány épületet, ezt a maroknyi idegent, kormányaik ránk zúdítják majd haragjukat, és nekünk rontanak seregeikkel meg flottáikkal. Ősi szentélyeinket porig rombolják, még óvó isteneinket és a nép oltárait is a földdel teszik egyenlővé.

A császárné szíve reszketett, vére megfagyott ereiben, de elrejtette rettegését. Még sosem mutatta ki félelmét, és ez ezúttal is így volt, bár félelme már-már a kétségbeesés szélére sodorta. Gyönyörű arca azonban meg sem rezzent, még szempillái sem rebbentek meg.

– Képtelen vagyok kordában tartani a népet-jelentette ki. – A bosszú megőrjíti őket. Ha nem téphetik szét ellenségeinket, engem szaggatnak darabokra. Nincs választásom. Ami téged illet, főtanácsos, ha ennél jobb tanáccsal nem tudod

szolgálni a trónt, akkor távozhatsz. Felmentünk a további részvétel alól.

Zsung-lu azonnal felállt. Könnyei már felszáradtak, és egyetlen szó nélkül távozott.

Miután elment, Csi-hsziu tanácsos egy összehajtogatott papírlapot húzott elő magas szárú bársonycsizmájából. Lassan széthajtotta, méltóságteljesen a trónhoz lépett, és hódolatát kifejezve átnyújtotta a papírt.

– Fenség, bátorkodtam elkészíteni ezt a dekrétumot. Ha megengedi, hangosan felolvasnám.

– Tedd meg – parancsolta a császárné. Ajka merev és fagyos volt, de mégis méltóságteljesen és mozdulatlanul ült helyén.

A tanácsos olvasni kezdett, és mindenki hallhatta, mit írt. A dekrétum az idegenek elleni háborúról szólt, amelyet a császárné aláírásával és a császári pecséttel ellátva bocsátanak ki, feltéve, ha a császárné jóváhagyja. A tanácsos végigolvasta a dekrétumot, miközben olyan csend volt, hogy hangja visszhangzott

a terem mennyezetéről. Amikor végzett, várta a császárné döntését, mint ahogy mindannyian így tettek.

– Kiváló – mondta a Császári Anya nyugodtan és fagyosan. – Adassék ki a trón nevében.

Mindenki helyeslően kiabált, nem hangosan, hanem visszafogott komolysággal, Csi-hsziu pedig összehajtogatta a papírt, ismét bársonycsizmájába dugta, és hódolatát kifejezve visszalépett a helyére.

Már pirkadt, eljött az általános audiencia ideje, így Li Lien-jing előlépett és kinyújtotta karját. A császárné jobb kezével könnyedén rátámaszkodott, lelépdelt trónjáról, és beszállt a teraszon várakozó gyaloghintóba. Innen a palotájába vitték, ahol teát ivott és édességet evett hozzá, de kisvártatva ismét hintójába szállt. Ezúttal a Szorgalmas Kormányzás Termébe vitték. A császár már várt rá a palankinjában, és amikor a császárné megérkezett és kilépett a gyaloghintóból, elsőként sietett fogadására.

– Jóságos anyám – köszöntette a császár, és letérdelt elé.

A császárné biccentett, de nem felelt. Lassan a terem bejáratához ment, jobbján Li Lien-jinggel, balján pedig egy másik eunuchhal. A bejáratnál térdeltek klánjának főnökei, a hercegek, a főtanácsosok – Zsung-lu kivételével –, a hat testület és kilenc minisztérium elnökei, a huszonnégyszázötven divízió huszonnégyszázötven altábornagya és az udvartartás irányítói.

A császárné mögött az ifjú császár lépkedett lassan, viaszsápadt arccal, lesütve nagy szemét, sárgás kezét összekulcsolva öve fölött. A császárné letelepedett a Sárkánytrónra, a volt uralkodó pedig az attól jobbra álló alacsonyabb trónra.

Amikor az udvariasság és az illem összes szabályának eleget tettek, és a hivatalnokok minden egyes csoportja elfoglalta a megfelelő helyet, a császárné beszélni kezdett. Kezdetben szándékosan beszélt halkán, de ahogy sorra vette ellenségei tetteit,

haragja úgy kölcsönzött erőt hangjának és gyújtott fényt törődött szemében.

– Akaratunk eldöntetett, elménk határozott. Többé már nem tűrhetjük tisztességgel és büszkeséggel az idegenek felháborító követeléseit. Célunk az volt, hogy ha lehetséges, elfojtsuk a kínai bokszeresek lázongását. Többé ez már nem lehetséges. Megtudták ellenségeink fenyegetőzését, ami még az én személyemre is kiterjed. Tegnap az idegenek elküldték követeiket azzal, hogy mondjak le a trónról és adjam át az uralmat unokaöcsémnek, bár mindannyian tudják, milyen szánalmas kudarcot vallott uralkodóként! És miért akarják, hogy visszavonuljak? Mert félnek tőlem. Tudják, hogy nem változom, míg ha unokaöcsém ülne a trónon, őt úgy formálhatnák, akár a viaszt. Az idegenek arcátlanságát jól példázza a tiencsini francia konzul, aki egyetlen pap haláláért cserébe a takui erődöt követelte.

Szünetet tartott, és fejedelmi tekintetét végighordozta a nagy termen. A lobogó fáklyák fényében látta a felé

fordított komor és értetlen arcokat, valamint a császár lehorgasztott fejét.

– Nem szólsz? – dörögte a császárné, az uralkodó felé fordulva.

A császár nem emelte fel a fejét. Benedvesítette ajkát, összekulcsolta, majd ismét szétnyitotta keskeny, hosszúkás kezét. Egy darabig úgy tűnt, képtelen megszólalni. A császárné türelmesen várt, nagy szemerezzenetlenül meredt a férfitra, míg végül meghallotta annak szelíd, remegő hangját.

– Szent Anyám, én csak azt mondhatom... ezt talán nem nekem kellene mondanom, de mivel te engem kérdezel... nekem úgy tűnik, hogy Zsung-lu bölcsen szólott – kezdte a császár, minden második szónál megnedvesítve ajkát. – A vérontás elkerülése érdekében mondta, amit mondott, és mivel lehetetlen, hogy szembeszálljunk az egész világgal, hiszen nincsenek hadihajóink vagy nyugati fegyvereink, jobb, ha engedjük az idegen minisztereket és családjukat békében távozni. De étről nem én döntök...

természetesen nem én. Úgy kell lennie, ahogy Kegyes Anyánk akarja.

A Tanács egyik tagja azonnal szólásra emelkedett.

– Könyörgök, fenség – fordult a császárnéhoz –, kövessük fenséged tervét. Hagyjuk, hogy minden idegent megöljenek, és még az írmagjukat is kiirtsák. Amikor ez megtörtént, a trónnak lesz elég ideje és ereje, hogy szétzúzza a kínai lázadókat, akik ismét zavarognak délen.

A császárnénak tetszett a helyeslés, és így szólt:

– Meghallgattam Zsung-lu tanácsát, és nincs szükség arra, hogy megismételjék. Készítsék elő a háborúról rendelkező ediktumot.

Felállt, hogy véget vessen az audienciának, de többen kiabálva azonnal egyet nem értésüket fejezték ki. Amíg egyesek támogatták és helyeselték a dekrétumot, mások azt kérték, hogy a császárné hallgassa meg őket, így Ce-hszi ismét leült, és meghallgatta egyiket a másik után. Volt, aki azt mondta, hogy a háború a dinasztia végét jelenti, mivel

biztos, hogy Kína vereséget szenved, és ebben az esetben a kínaiak ragadják magukhoz a hatalmat. A külügyminisztérium feje még azt is mondta, hogy az idegenek eddig kifejezetten racionálisan cselekedtek, és ő nem hiszi, hogy kiadtak volna olyan dokumentumot, amely a császárné lemondását követeli. Hát nem dicsérték fel a császárnét az idegen hölgyek? O maga is észrevette, hogy az idegen miniszterek higgadtabbak és udvariasabbak lettek, amióta a császárné fogadta feleségeiket.

Erre Tuan herceg mérgesen felpattant, mire a császárné megkérte a minisztert, hogy vonuljon vissza a vita elkerülése érdekében. Ezt követően Lan herceg, a bokszerek védelmezője állt fel, és közölte, hogy előző éjjel álmában látta Jü-huangot, a jade istencsászárt a bokszerek hatalmas gyűrűjében, akik éppen hazafias kötelességüknek tettek eleget, és az isten minderre jóváhagyóan bólintott.

A császárné feszült figyelemmel hallgatta az álmod, majd elmosolyodott és szelíden azt mondta, hogy

könyveiből emlékszik arra a történetre, amikor a jadecsászár megjelent az egyik császárnénak, még réges-régen.

– Ez jó ómen – vonta le a következtetést. – Azt jelenti, hogy az istenek mellettünk és barbár ellenségeink ellen vannak. – De még mindig nem ígérte meg, hogy felhasználja a bokszerek mágiáját. Ki tudja, hogy valóban létezik-e, vagy csak kitaláció az egész?

Ezután a császárné visszatért a palotájába, és nem szólt többet a császárhoz, sőt úgy tett, mintha ott sem lenne. Most, hogy döntött, félelmei halványulni látszottak. Elfáradt és pihenésre vágyott.

– Átalszom az egész napot – mondta udvarhölgyeinek, akik az ágyát készítették elő. – Senki se ébresszen fel.

Egy órával múlt dél, az Alvás órájában jártak, amikor a császárné Li Lien-jing hangjára riadt, aki odakint kiabált.

– Fenség, Csing herceg és Kang-ji vár rád! – kiabálta az eunuch.

A császárné nem térhetett ki a felkérés elől. Magára öltötte köntösét, felvette fejdíszét, és kilépett szobájából. Az előtérben rettentő türelmetlenül várahoztak a nevezettek.

– Fenség, a háború máris kezdetét vette! – harsogta Kang-ji, miközben kifejezte hódolatát. – En-haj, egy mandzsu őrmester ma reggel végzett két idegennel. Az egyik a német miniszter volt, aki gyaloghintóban próbált átjutni a városon... azt mondják, fenségedtől kívánt audienciát kieszközölni. En-haj ezután azonnal Csing herceghez sietett a jutalomért.

A császárné érezte, hogy a félelem görcsbe rántja szívét.

– Hogyan juthatott el a néphez ilyen gyorsan ediktumunk? - dörögte. – Gondoskodj róla, hogy az őrmester ne kapja meg a jutalmát, ha parancs nélkül ölt.

Csing herceg habozott, majd megköszöörülte a torkát.

– Fenség, a válság miatt Tuan herceg és Csi-hszui az audienciát követően azonnal parancsot adott, hogy még ma végezni kell minden idegennel.

A két férfi egymásra pillantott.

– Fenség, az ellenségeink saját maguk okozták a pusztulást – közölte Kang-ji. – Az őrmester azt mondja, hogy először a fehér örök nyitottak tüzet, és megöltek három kínait.

– Ó, micsoda borzalom! – kiáltotta a császárné. Félelme aggodalomba csapott át, és kezeit kezdte gyűrögetni. – Hol van Zsung-lu? – kiáltotta zaklatottan.

– Siessetek... Hozzátok ide... a háború túl hamar kezdődött... még nem állunk készen... – Ekkor megfordult, és visszamenekült hálósobájába. Csak akkor nyugodott meg, amikor két órával később megérkezett Zsung-lu, aki túlságosan komornak és komolynak tűnt a császárné esdeklő szemének.

– Hagyjatok magamra – utasította udvarhölgyeit – Senki sem léphet be – szólt oda eunuchjának.

Amikor mindenki távozott, felpillantott Zsung-lura, aki pedig lepillantott rá.

– Beszélj – mondta a császárné elhaló hangon. – Mondd el, mit teszel.

– Az örök készen állnak, hogy az idegeneket a partra kísérik – felelte a férfi mély és szomorú hangon. – Miért nem engedelmeskedtél nekem?

A nő elfordította a fejét, és megtörölte szeme sarkát a jade vállgombjához tűzött kendővel.

– Most pedig, amikor nem engedelmeskedtél nekem, most azt kérded, hogy mit teszek.

A császárné halkán zokogott.

– Hol szerzel pénzt, hogy kifizessed a bokszereket? – dörögte Zsung-lu. – Vagy azt hiszed, hogy ingyen dolgoznak?

A nő visszafordult a férfihoz, hogy tanácsot, segítséget kérjen tőle, mentse meg, ám amikor tekintetét a férfi arcára emelte, látta, hogy az hirtelen elszürkül. Zsung-lu az oldalához kapott, és a császárné szeme láttára a földre rogyott.

Odarohant hozzá, felemelte a férfi kezét, de az élettelen és hideg volt. Zsung-lu zihálva kapkodta a levegőt, szemhéja félig lezárult, szembogara egy pontra meredt.

– Ó, jaj, jaj! – kiáltozta a császárné, és kiáltására udvarhölgyei berohantak a szobába. Amikor meglátták, hogy úrnőjük a főtanácsos sudár alakja mellett térdel, sikoltozva hívták az eunuchokat.

– Emeljétek fel – rendelkezett a császárné. – Fektessétek az ópiumos díványra.

Felemelték Zsung-lut, és lefektették a szoba túlsó felében álló dupla díványra, feje alá kemény párnát tettek. Közben a császárné az egyik alacsonyabb rangú eunuchot elszalasztotta az udvari orvosokért, akik azonnal jöttek, amint meghallották, mi történt. Zsung-lu egész idő alatt meg se moccant, és kapkodó légvétele sem csillapodott.

– Fenség, a főtanácsos betegágyából kelt fel, hogy hozzád siessen – közölte a főorvos.

A császárné szikrázó tekintettel fordult Li Lien-jinhez.

– Miért nem mondtad?

– Legfőbb úrnőm, a főtanácsos megtiltotta.

Mit mondhatott erre? Összezavarta a férfi állhatatos szerelme, a férfié, aki mindent feladott érte. A császárné lecsillapította szívének háborgását, szerelmét és félelmét egyaránt elrejtette. Hangja már nyugodtan csendült.

– Vigyék át a saját palotájába, ti pedig, császári orvosok, éjjel-nappal maradjatok mellette. Az éj és a nap minden órájában jelentsétek, hogy van. Én most a templomba megyek imádkozni.

Az eunuchok előléptek, hogy engedelmeskedjenek, majd az orvosok is követték őket, miután kifejezték hódolatukat, és amikor mindenki eltávozott, a császárné felállt, és egy szót sem szólva udvarhölgyeihez, akik mögötte sorakoztak fel, magántemplomába indult. A Kutya órája volt ez – a nappal már véget ért, de az éj még nem jött el –, az udvarokra az alkony fényei terültek. A levegőben szomorúság érződött, szellő sem moccan – a nappal

melege még ott időzött, az éji szél pedig még késlekedett. A császárné lassan sétált, vállán irtózatosszerű terhével, és amikor a templomba ért, szeretett istennője, Kuan-jin elé állt. Felemelt három szantálfa füstölőpálcát, meggyújtotta őket egy pisllákoló gyertyával, és az oltáron álló jadeurnában felhalmozódott hamuba döfte őket. Majd felemelte az oltárra fektetett jade rózsafüzért, és morzsolgatni kezdte a jadegyöngyöket, miközben szívében a magányos asszonyok imáját mormolta.

– Te, aki szintén magányos vagy – imádkozta magában, az istennőhöz szólva –, hallgasd meg húgod imádságát. Add kezemre ellenségeim, akik elfoglalják ezt a földet, amely az örökségem, és amelyet fel akarnak szeletelni, akár egy dinnyét. Add kezemre őket... add nekem az ellenségeim! Ez még csak az első könyörgésem. Most azért a névtelen férfiért imádkozok, akit szeretek. Ma a szemem láttára esett össze. Lehet, hogy eljött halála órája. Segítség, hogy elviseljem! De könyörgök, nővérem, járj közben az

égben az Öregembernél, hogy ne most jöjjön el az órája. Én a húgod vagyok! Ha az óra nem késleltethető, akkor add meg nekem, hogy minden körülmények között, büszkén viseljem magányomat és az esetleges vereséget is. Nővérem, a te arcod minden emberre rezzenetlenül tekint, szépséged semmi sem érinti, kecsességed örökkévaló. Adj erőt, hogy én is ilyen legyek.

Egymás után pergette le a gyöngyöket, míg végig nem mondta az összes imáját, és már csak az utolsó gyöngy maradt. Érezte, hogy utolsó imája meghallgatásra talált. Bár ellenségei diadalmaskodnak, bár szerelme haldoklik, arca meg se rezdül, szépsége sem halványul el. Erős lesz – mint mindig.

*

A császárné egyedül töltötte az elkövetkező napokat, miközben körülötte háború dühöngött. Minden nap egy hónapnak tűnt, és rettentő magányát csak néhány hang tudta áttörni. Mint Tuan hercegé.

– Fenség, ezeknek a bokszereknek van egy titkos talizmánjuk, egy sárga papírkör, amelyet mindegyikük magával visz, amikor csatába indulnak Erre a papírra pirossal egy lényt festettek, egy teremtményt, amely sem nem ember, sem nem ördög. Van lába, de nincs feje, arca ellenben hegyes, és négy glória övezi. Fekete szeme lángoló, szemöldöke rettentően sűrű. A furcsa testre az alábbi mágikus szavakat írták: „Én vagyok a Fagyos Felleg Buddhája. A fekete Tűz-isten mutatja előttem az utat. Hátulról maga Lao-ce támogat.” A papír bal felső sarkában pedig a következő áll: „Először a Mennyek őrzőjét hívd”, a jobb alsó sarokba pedig ez került: „Másodszor a Pestis Fekete Isteneit szólítsd.” Aki megtanulja ezeket a misztikus szavakat, bármikor ejti ki őket, egy idegen halálát leli. Fenséged is megtanulhatná a varázslatos szavakat.

– Valóban – helyeselt a császárné, és meg is tanulta a mágikus szavakat, amelyeket naponta hetvenszer elmondott, és Li Lien-jing mindannyiszor megdicsérte,

miközben számolta, hogy mennyi idegen ördög halt meg. Elmondta a császárnénak, hogy amikor egy bokszes kardja húshoz vagy fához ér, onnan láng csap fel, és beszélt arról is, hogy amikor a bokszesek élve fogtak el egy-egy ellenséget, az égiek akaratát teljesítve ezzel a tettel, a sárga papírokból galacsinokat gyúrtak, majd meggyújtották, és ha a hamu felfelé szállt, az ellenséget megölték, de ha lefelé szállt, akkor életben hagyták. Az eunuch sok hasonló történetet mesélt a császárnénak, és bár ő kételkedett bennük, annyira szorongatott helyzetben volt, hogy félig-meddig hitt is bennük, mert annyira akarta hinni azt, hogy valahol segítségre lelhet.

De hát miféle segítségre lelhetne? Nem csak a feldühödött idegenek okoztak elég bánatot, de zúgolódott az egész ország a nagy árvizek és az éhező falvak, az el nem végzett aratás és az el nem vetett gabona miatt. A csüggedt nép mindenfelé lázongott, kifosztották a gazdagokat, és kirabolták még azokat is, akiknek volt egy kevéske ennivalójuk. A

megtámadottak között voltak idegen papok is, akiknek mindig akadt ennivalójuk és pénzük. A sok ezer kifosztott között alig néhány fehér pap akadt, de az idegenek már egyetlen pap halála miatt is tiltakoztak, és kijelentették, hogy még több katonát és hadihajót küldenek, ha a nép el nem mozdítja a kormányzatot. Az egész világon nem akadt egyetlen ország, de még egyetlen ember sem, akihez a császárné segítségért fordulhatott volna, mert még Zsung-lu is tehetetlenül hevert ágyában, némán és süketen. Amikor a császárné megkérdezte Jüan Si-kaj tábornoktól, hogy mitévő legyen, a férfi csak annyit mondott, hogy a bokszerek örültek, hogy közülük húszat kirendelt az udvarába, ahol parancsára lelőtték őket, és saját szemével látta, amint elesnek és meghalnak. Könyörögve kérte a császárnét, hogy ne tápláljon hiú reményeket a sarlatánok kapcsán, de azt nem mondta meg, hogy kibe vesse hitét, és így a császárné tőle sem kapott segítséget.

Tuan herceg mindvégig a trón mellett állt, és azzal dicsekedett, hogy a barbárokat képes a tengerbe űzni. Esdekelt, hogy a császárné adja ki erre a parancsot. A császárné azonban még mindig reménykedett a békében. Mialatt tétovázott, Tuan herceg rávette, hogy titokban engedélyezze egy-két helyen az idegen követségek megtámadását. A császárné idős és hűséges alkirálya a déli Nanking városában memorandumot juttatott el hozzá, amelyben könyörögve kérte az uralkodónőt, ne engedélyezzen ilyen támadásokat. Azt kérte, hogy védje meg az idegen minisztereket, családjaikat és híveiket, valamint a külső tartományokban élő papokat.

„A jelenlegi háború – írta–, a gyújtogató és fosztogató banditáknak köszönhető, akik a keresztények elleni felzúdulást használják fel ürügyül. Komoly válsággal nézünk szembe. A külföldi kormányok máris egyetértettek abban, hogy csapatokat és hajórajokat küldenek Kína megtámadására, annak ürügyén, hogy megvédjék alattvalóikat és leverjék az egyre terjedő

felkeléseket. Helyzetünk válságos, és én megtettem a szükséges előkészületeket a tartományomban, hogy a tőlünk telhető legnagyobb erővel álljunk ellen."

„Ugyanakkor fenség, egyesítse jóindulatát és hatalmát. Tisztelettel azt javaslom, hogy példaértékű és szigorú büntetést rójon ki azokra a lázadókra, akik ártatlan tisztviselőkre és misszionáriusokra támadnak. Így a jóindulat és a jogos harag is megmutatkozik, olyan fényesen ragyogva fel, akár a nap vagy a hold."

Amikor a császárné kézhez kapta ezt a memorandumot, eltöprengett íróján, az alkirályon, aki mindig hűséges maradt uralkodójához. Ezért különleges és váltott futárokat indított hozzá, akik egy nap alatt több mint háromszáz kilométert tettek meg, hogy elvigyék a császárné saját kezűleg írott levelét.

„Nem áll szándékunkban agresszorokká válni. Értesítse a különböző külföldi követségeket, hogy mi továbbra is higgadtan és jóindulattal viseltetünk irányukba. Sürgesse őket, hogy dolgozzanak ki egy

tervet, amely alapján békésen rendezhetnénk a kérdést, mindenki érdekeit szem előtt tartva."

Amikor elküldte utasítását, jó ideig merengett, majd kiadott egy nyilvános ediktumot, amelyben az egész világhoz szólt:

„Egymást gyorsan követő balszerencsés körülmények összejátszásának áldozatai vagyunk, és egyre kevésbé tudunk felelni a Kína és a nyugati hatalmak közti ellenségeskedésért. Külhoni követeinktől széles tengerek választanak el minket, így ők nem tudnak beszámolni valódi érzéseinkről a nyugati hatalmaknak."

Ezek után kijelentette, hogy a felfordulás együttes okai a kínai lázadók és a minden tartományban fellelhető elégedetlenkedők, és hogy ha ő nem avatkozott volna közbe irgalomból, akkor az összes tartományban már minden egyes misszionáriust kardélre hánytak volna. Ezután ismertette a német miniszter balszerencsés esetét, valamint azt, hogy az idegenek ragaszkodtak a tiencsini erődök átadásához,

aminek a kínai parancsokság nem tehetett eleget, mire a külhoniak lövetni kezdték az erődöket.

Az ediktum így fejeződött be:

„Így jött létre a háborús állapot, de ezt nem mi idéztük elő. Ismerve gyengeségét miként lehetne Kína olyan ostoba, hogy egyszerre hadat üzenjen az egész világnak? Miként remélheti, hogy sikerrel jár, ha kiképzetlen banditákat használ fel? Bizonyára mindenki előtt nyilvánvaló, hogy ez képtelenség. Ez a mostani valós helyzet, ami megmagyarázza a ránk kényszerített intézkedéseket. Külhoni követeinknek el kell magyarázniuk az ediktum jelentését azoknak a kormányoknak, amelyekhez kinevezték őket. Utasítjuk és utasítani fogjuk katonai parancsnokainkat, hogy védjék meg a követségeket. Megtesszük, amit megtehetünk. Ezalatt minisztereinknek megújult megfontoltsággal kell folytatniuk feladataikat. Ebben az órában senki sem lehet tétlen szemlélője az eseményeknek.”

A császárné azonban nem elégedett meg azzal, hogy annyit tegyen, amennyit tud, hanem saját kezűleg küldött táviratokat a világ leghatalmasabb uralkodóinak. Oroszország cáriját is köszöntötte, akinek a következőt írta:

„Szomszédos birodalmaink több mint két és fél évszázada töretlen barátságban élnek, s ez a barátság szívélyesebb, mint ami bármely más hatalmak között fennáll. A keresztény hitre tért kínaiak és a népeink közti jelenlegi rossz viszony azonban lehetőséget teremtett a gonosztevőknek arra, hogy lázadást szítsanak, míg végül a nyugati hatalmak meggyőződésévé vált, hogy a császári trón ellenzi a kereszténységet.” Ezt követően leírta, miként is történt mindez, majd táviratát a következőképpen fejezte be:

„Most, hogy Kína kiváltotta a nyugati hatalmak neheztelését, az általunk befolyásolhatatlan körülmények miatt, csak az Ön országára támaszkodhatunk, hogy közbenjárjon érdekükben, és békét teremtsen. A legőszintebben és legigazabban

folyamodom Fenségedhez, hogy döntőbíróként lépjen fel, és mentsen meg mindannyiunkat. Várom jóakarátú válaszát.”

A császárné nővéreként köszöntötte az angol királynőt, és emlékezetébe idézte, hogy Kína jórészt Angliával kereskedik, majd levelét így zárta:

„Ennélfogva arra kérjük Önt, hogy vegye figyelembe, ha valamilyen körülménynél fogva Birodalmunk elvész, akkor az Ön országának érdekei is csorbát szenvednek. Aggodalmunkkal küzdve és sietve sereget állítunk fel védelmünkre, de addig is közvetítőként számítunk Önre, és minden órában várjuk döntését.”

A császár nevében végül írt a japán császárnak is, s levelét tokiói miniszterén keresztül juttatta el hozzá. A levélben ez állt:

„Üdvözetünket küldjük Fenségednek! Kína és Japán császárai elválaszthatatlanok egymástól, akár a fogak az ajkaktól. Ha tehát Európa és Ázsia háborúzik, a mi két ázsiai nemzetünknek egy oldalon kell állnia. A

földéhes nyugati országok tigrisszeme, amely most kapzsin mered ránk, bizonyos, hogy egy napon majd Önre vetül. El kell feledkeznünk a civódásokról, ezentúl csakis bajtársakként tekinthetünk egymásra. Döntőbíróként számítunk Önre, a bennünket körülvevő ellenség közepette."

A császárné egyik üzenetére sem kapott választ. Hitetlenkedve várakozott éjjel és nappal, miközben Tuan herceg és hívei éjjel-nappal sürgették.

– Lehet a trón barátja vagy ellensége, miniszter vagy lázadó – mondta Tuan herceg–, de mindenki osztozik a keresztény idegenek elleni gyűlöletben, akik akaratunk ellenére idejöttek kereskedni és prédikálni.

Milyen rettenetes volt a magánya! Felölelte az egész földet, és egészen a mennyekig nyúlt! Egyetlen ember hangja sem juthatott el hozzá, az istenek pedig hallgattak. A császárné nap mint nap ott ült trónján. A miniszterek és hercegek hallgattak, amikor Tuan herceg és hívei beszéltek. Hallgattak a külföldi uralkodók is, Zsung-lu pedig némán hevert ágyán.

Teltek-múltak a nyári napok, egyik a másik után, mindegyik verőfényes volt, egy csepp eső sem esett. Miközben az emberek sürgölődtek, viszálykodtak és panaszkodtak, az ég egyetlen felhő nélkül nyújtózott felettük. Az elmúlt évben áradások pusztítottak, idén az aszályon volt a sor, és az emberek azt kiabálták, hogy túlságosan szörnyű idők járnak, és a Mennyek is haragra gerjedtek. Mialatt a császárné töprengett, és kifelé nyugodtnak és higgadtnak mutatta magát, akár Kuan-jin istennő, belül zűrzavar és csüggedés dermesztette meg. A várost előzőnlötték a lázadók meg a bokszerok, és minden jóra való ember bezárkózott házába. A külföldi követségek felkészültek a támadások ellen, az őrök csőre töltött fegyverrel várakoztak a bezárt kapuk előtt.

Az ötödik holdhónap huszadik napján a császárné már tudta, hogy minden várakozás hiábavaló. Semmi sem tudja meggátolni a pusztulást. Pirkadatkor a város lángra lobbant. A bokszerok és a lázadók több mint ezer boltot gyújtottak fel, a gazdag kereskedők pedig

családjaikkal együtt elmenekültek a városból. A háború most már nemcsak az idegenek, de a trón és a császárné személye ellen is irányult.

Ezen a napon két memorandumot kapott kézhez a külügyminisztérium két miniszterétől. Jüantól és Hszütől. Azt jelentették, hogy a Követség utcában saját szemükkel láttak halott bokszereket, akiket a külhoni örök lőttek le. Azt is írták, hogy az örök nem hibáztathatók, mivel a nyugati követek már korábban értesítették a trónt, hogy a szokásosnál nagyobb számú őrség csakis védelmi célokat szolgál, és amikor a vihar lecsillapodik, azok ismét elhagyják a várost. Alig néhány nappal az audienciát követően a császár megkérdezte Hszü minisztertől, vajon Kína ellen tud-e állni a külföldi támadásnak. Nagy aggodalmában megragadta a miniszter köntösének ujját, és sírva fakadt, amikor Hszü azt felelte, hogy Kína vereséget fog szenvedni. Jüan miniszter azt is mondta, hogy amikor hallott a követségeket ért támadásról, azt

csakis a nemzetközi törvények súlyos megszegésének nevezhette.

A császárné azonban még mindig képtelen volt lépni. Ugyan hová fordulhatna, kérdezte a néma égiektől. Az arcátlan memorandumok egyik szemrehányást a másik után zúdították rá.

Újabb napok teltek el. Az idegenek bezárkóztak erőddé változtatott követségeikbe. A császárné hallotta, hogy a külhoniak éheznek, ezért sietve élelmet küldetett nekik, amit nem fogadtak el, attól tartva, hogy mérgezett. A császárné azt is hallotta, hogy gyerekeik megbetegedtek és belázasodtak a vízhiánytól, úgyhogy friss vízzel teli korsókat küldetett, de ezeket sem fogadták el.

A hatodik holdhónap tizenötödik napján az égiek végső csapást mértek. A bokszerék több száz kínai keresztényt gyilkoltak le az egyik herceg palotájának kapuin kívül, és amikor a császárné értesült a bűnténynek áldozatul esett ártatlanokról, a fülére tapasztotta kezét ennyi borzalom hallatán.

– Ó, bárcsak elmennének a keresztények – nyögte. – Akkor nem kényszerülnék bele ebbe a szörnyű háborúba.

De a keresztények nem mentek el, és ez még inkább felbőszítette a bokszereket. Egyik reggel a császárné szokásos teáját fogyasztotta, a nap még nem emelkedett a falak fölé, és a hús harmat a palota kapuján kívül még ott csillogott a liliomokon. A városban zajló felfordulás és csatározások közepette a császárné hálás volt az ilyen pillanatokért. Hirtelen kiabálás és a külső terasz kövezetén csattogó lábak zaja ütötte meg a fülét. Felállt és palotájának kapujához sietett, ahol zajongó, részeg horda gyűlt egybe. A garázdálkodók arca vörös volt, kezükben pallost lengettek. Az élükön a félig rémült, félig hetyke, magas és vaskos Tuan herceg állt.

A herceg tapsolt, amikor meglátta a császárnét, és intett híveinek, hogy hallgassanak, majd arrogánsan beszélni kezdett.

– Fenség! Nem tudom tovább visszatartani ezeket az igaz hazafiakat. Azt hallották, hogy rejtegeted azokat az ördög-fattyakat, akik a keresztény hitre tértek. Sőt, azt is mondták nekik, hogy a császár maga is keresztény. Nem vállalhatok felelősséget, fenség... nem vállalok felelősséget...

A császárné magasra emelte jade teáscsészéjét, és a kövezetre hajította. Hatalmas szeme jeges tűzzel izzott, és szikrát hányt.

– Áruló! Állj elém! Hogy merészelsz idejönni kora reggel, miközben teázom, és ilyen palávert csapni? Császárnak képzeled magad? Hogy merészelsz ilyen arcátlanul viselkedni? A fejed semmivel sem ül erősebben nyakadon, mint egy közemberé! Én és egyedül csak én uralkodom! Gondolod, hogy felkeresheted a Sárkánytrónt, amíg nem hívatlak?

– Fenség... fenség... – hebegte Tuan herceg.

A császárné azonban képtelen volt gátat vetni vulkánként feltörő haragjának.

– Azt hiszed, hogy idejöhetsz, és felfordulást okozhatsz, csak mert zavaros időket élünk? Térj vissza a helyedre! Egy évig nem kapsz fizetést. Ami pedig a híveidet, ezeket a csavargókat, ezeket a fosztogatókat illeti, mindet lefejeztetem!

Ereje olyan nagy volt, hangja olyan tisztán csendült, szépsége még mindig olyan lenyűgözőnek bizonyult, hogy még ezek az emberek is meghajoltak előtte, és egymás után elsomfordáltak. A császárné pedig üzenetet küldött a Császári Gárdának, hogy fejezzék le őket, és fejüket aggassák a város kapuira, mivel vették a bátorságot, hogy hívatlanul keressék fel.

Ugyanezen a napon Tiencsinből szörnyű hírek érkeztek, amelyek arról számoltak be, hogy az idegen katonák elfoglalták a várost, és most teljes erővel menetelnek a főváros felé, hogy felmentsék a követségeken ostromlott bajtársaikat. A császári hadsereg visszavonulóban volt. Mi más tehetett volna a császárné, mint hogy imádkozik és vár?

Az év hetedik holdhónapjának tizedik napján, válaszul az istennőjének szóló mindennapi imákra, a császárné üzenetet kapott, hogy Zsung-lu magához tért. A Császári Anya ekkor visszatért templomába, hogy köszönetet mondjon, és különleges étkekkel teli kosarat küldött a főtanácsosnak, hogy az minél gyorsabban visszanyerje erejét. Mégis négy nap telt el, mire Zsung-lu palankinjába tudott szállni, és felkereshette a császárnét. Amikor az uralkodónő meglátta, hogy a férfi milyen sápadt, és végtagjai mennyire gyengék, felkiáltott, hogy ne szálljon ki a gyaloghintóból. Inkább ő maga hagyta ott trónját, és ült mellé egy székre.

– Hol jártál, rokon? – kérdezte leggyengédebb hangján. – Míg tested tehetetlenül hevert ágyadban, lelked és elméd messzire kóborolt.

– Bárhol jártam is, nem emlékszem rá – felelte a férfi elhaló hangon. – Ám visszajöttem... azt nem tudom, hogy kinek az akaratából, hacsak nem az imáid hoztak vissza.

– Az imáim voltak, mivel teljesen egyedül maradtam. Mondd meg, mit kell tennem. Tudod, hogy a városban háború dúl, és hogy Tiencsin elesett? Az ellenség közeledik a városhoz...

– Mindent tudok. Nincs több időnk: hallgatnod kell a szavamra. Le kell fogatnod Tuan herceget, mivel az idegenek mindenért őt hibáztatják, és el kell rendelned lefejezését. Hz majd bizonyítja ártatlanságod és békeóhajod.

– Hogyan... és engedjek az ellenségnek? – kiáltotta felháborodott hangon a császárné. – Tuan herceg lefejezése nem valami apró-cseprő ügy, hanem meghajlás az idegenek előtt... nem, ez túl sok, ezt nem tehetem! Ezzel életem értelme válna porrá.

A férfi erre felnyögött.

– Ó, te csökönyös asszony – sóhajtotta. – Mikor tanulod már meg, hogy nem állhatod útját a jövő áradatának? – Ezzel intett palankinja hordozóinak, hogy induljanak, és az érzelmeivel és gondolataival küzdő császárné nem kérte további maradásra.

Teltek-múltak a napok, és a Császári Anya belekapaszkodott minden napba – próbálta elhíttetni magával, hogy a bokszerek mágiája valahogy kitart. A város fele porrá égett, de az idegen követségek még mindig nem kapituláltak. Mi más jelenthetne ez, mint azt, hogy a közeledő felmentő seregbe vetik bizalmukat? A harmadik napon ötször hívatta minisztereit és a hercegeket audienciára a Békés és Hosszú Élet Termébe. Ezeken az audienciákon Zsunglu is részt vett, óriási erőfeszítéssel állva fel palankinjából és foglalva el helyét. Csakhogy más tanácsot nem adott, csak azt, amit már korábban, amit viszont a császárné nem fogadott el. A miniszterek és a hercegek sápadt arccal hallgattak, és egyre jobban eluralkodott rajtuk a fáradtság és a félelem.

A néma csendben Tuan herceg hangja csendült fel, aki sokat hencegett, és közölte, hogy a bokszetek befejezték titkos varázslataikat, és amikor az idegen csapatok elérik a városfalat körülvevő árkot, azon

képtelenek lesznek átkelni. Sőt, beleesnek a vízbe és megfulladnak.

Erre Zsung-lu váratlanul erős hangon felkiáltott.

– Ezek a bokszerek nem többek pityangpihéknél, és amikor az idegenek ideérnek, úgy repülnek szanaszét, hogy lábuk sem éri a földet!

Szavai beteljesültek. Az ötödik napon a Majom órájában, a délután közepén Lan herceg rontott be a könyvtárba, ahol a császárné bölcs könyveket olvasgatott az egyetlen helyen, ahol még megnyugvást talált.

– Vén Buddha, itt vannak... az idegen ördögök úgy törtek át a kapukon, ahogy a tűz szeli át a viaszt! – kiáltotta köszönés vagy hódolatának kifejezése nélkül.

A császárné felnézett, arcából kifutott minden vér.

– Akkor hát rokonomnak igaza volt – mondta halk, töprengő' hangon. Becsukta a könyvet, felállt és két ujja közé csippentve telt alsó ajkát, merengett.

– Menekülnie kell, fenség! – kiáltotta az öreg herceg.
- Fenségednek és a Mennyek Fiának! Meneküljenek északra!

A még mindig töprengő császárné megrázta a fejét, és amikor a herceg látta, hogy nem tudja sietségre ösztönözni, Zsung-luhoz rohant, az egyetlen emberhez, aki meggyőzhette őt. Zsung-lu kevesebb mint egy óra múlva meg is érkezett, kezében sétatálcájával, még mindig bizonytalan léptekkel, de erősnek érezte magát, mivel tudta, mit kell tennie.

Addigra a császárné visszaült a helyére, de a könyvet nem nyitotta ki, és olyan erővel szorította kezét, hogy ujjai teljesen belefehéredtek. Felnézett, amikor a férfi belépett. Nagy szeme megfakult, szembogara a sötétbe veszett.

– Újra – suttogta. – Újra, újra...

– Újra – bólintott a férfi. – Ismered az utat, és nem mész egyedül.

– Te...

– Nem, én nem. Maradnom kell, hogy összegyűjtsem erőinket. Te majd visszajössz, ahogy korábban, nekem pedig meg kell mentenem a trónt neked.

– Hogyan tehetned, seregek nélkül? – dünnyögte a császárné. Lehajtotta fejét, és a férfi látta, hogy hosszú és egyenes szempillájáról kövér könnycseppek gördülnek le. Egymás után csurogtak végig sima és súlyos ezüstszürke szatén köntösén.

– Amit nem tehetek meg erővel, megteszem bölcsességgel. A trón várni fog rád. Megígérem.

A császárné felemelte fejét, és amikor a férfi ránézett, látta, hogy megadta magát. A rémületnek adta meg magát, a félelemnek, és nem neki. Zsung-lu engedett szánalmának és szerelmének, és egy pillanatra kezébe fogta a császárné kezét. Arcához húzta a nő kezét, majd gyengéden elengedte és hátralépett.

– Fenség, nincs vesztegetni való idő. Elő kell készítenem álcáját, és ki kell válogatnom azokat, akik átveszik tőlem fenséged őrzését. Fenséged szolgálói

koszolja össze fenséged bőrét, haját pedig kínai parasztasszonyok módjára fonják be. A palotát a rejtekkapun át kell elhagynia. Csak két udvarhölgyet vihet... feltűnő lenne ennél több. A császárnak fenségeddel kell mennie, szintén parasztnak öltözve. Az ágyasokat hátra kell hagynia...

A császárné nem szólt egy szót sem. Amikor a férfi távozott, leült, kinyitotta a könyvet, és tekintete a bölcs Konfuciusz évszázadokkal ezelőtt írt furcsa szavaira tévedt: „A világos elme és a dolgok valódi megértésének hiánya egy nagy cél bukását okozta.”

Rámeredt ezekre a szavakra, és úgy tűnt neki, mintha hallaná azokat. A múltból szóltak egyenesen a szívéhez és az elméjéhez, ő pedig alázattal hallgatta őket. Elméje nem volt elég világos, nem értette meg az időök szavát, ezért célja elbukott – nem sikerült megmentenie az országot. Az ellenség győzött. Lassan becsukta a könyvet, és megadta magát lelkének. Mostantól fogva nem ő alakítja a történelmet, hanem az formálja őt.

Mindenki csodálta a császárné büszke nyugalmát. Ce-hszi parancsokat osztogatott, miként helyezték biztonságba könyveit, festményeit, tekercseit, ékszereit. Az arany- és ezüstrudak elrejtéséhez megparancsolta Li Lien-jingnek, hogy húzasson fel egy álfalat az egyik szobában, és a fal mögött rejtsek el kincseit. Mikor mindez sietve, de rendezetten megtörtént, a császárné a Tigris órájában hívatta előbb a császárt, aztán az ágyasait, és közölte az ágyasokkal, hogy miért nem mehetnek az uralkodókkal.

– Meg kell óvnom a császárt és magamat. Nem magunk miatt, hiszen mi semmit sem érünk, hanem a trón védelme érdekében. A császári pecsétet magammal viszem, és ahol én vagyok, ott lesz az állam is. Ti itt maradtok, de ne féljeteK, mivel a csodás módon felépült Zsung-lu főtanácsos személyesen gyűjti egybe erőinket. Emellett nem hiszem, hogy az ellenség behatolna a palotákba. Folytatódjon az élet

úgy, mintha még mindig itt lennék. Az eunuchok a szolgálatotokra lesznek – Li Lien-jing kivételével, aki velem tart majd.

Az ágyasok csendesen szipogtak, és köntösük ujjával törölgették szemüket. Senki sem szólt, csak a Gyöngy nevű ágyas, akit az eunuchok előhoztak börtönéből. Arca megereszkedett, sápadt volt, öltözéke kifakult rongyokból állt - szépségének már nyoma sem maradt. De még mindig lázadozott. Pihés szemöldöke alatt ónixszeme lángolt. Rákiáltott a császárnéra:

– Én nem maradok. Császári Anya! Ragaszkodom jogomhoz, hogy urammal tarthassak, és szolgálhassam őt!

A császárné dühösen szökkent talpra.

– Te! – rikoltotta, és levegőbe döfött két kisujjával. – Még te mersz beszélni? Te, aki a bajoknak legalább a feléért felelős vagy! Gondolt volna a császár ilyen szörnyűségekre, ha te nem suttogsz a fülébe?

Dühének erejét meglovagolva Ce-hszi Li Lien-jinghez fordult.

– Fogd ezt a nőt, és lökd a Keleti Kapunál álló kútba!
– parancsolta.

A császár a parancs hallatán térdre omlott, de a császárné nem engedte, hogy szóljon. A fejedelmi tartású asszony, aki békés időkben maga volt a megtestesült kedvesség és bűbáj, veszély idején nem ismert irgalmat.

– Egy szót se! – kiáltotta, és ujjaival a levegőbe döfött a császár feje fölött. – Ez az ágyas egy bagolytojásból bújt ki. Idehoztam, hogy támogasson és segítsen, de csak ellenem lázadt.

Li Lien-jingre pillantott, aki azonnal magához szólított egy eunuchot, majd együttes erővel elvonszolták a sápadt ágyast, aki olyan néma volt, akár egy kődarab.

– Szállj fel a fogatodra – mondta a császárné a térdelő uralkodónak –, és engedd le a függönyt, nehogy meglássanak. Pu-lun herceg a bakon ül majd, én pedig a saját fogatommal megyek elől. Az öszvér Li Lien-jingé. Tőle telhetően jön majd utánunk, bár egyike a legrosszabb lovasoknak. Ha bárki megállít minket,

mondd azt, hogy szegény vidékiek vagyunk, akik a hegyekbe menekülnek. De előbb irány a Nyári Palota!

Ezt mondta, és így is lett. A császárné helyet foglalt fogatának vánkosán, az elhúzott függöny mögé rejtőzve. Egyenesen ült, akár Buddha, arca előremeredt, éberén fülelt, szeme határozottan csillogott. Csak akkor szólalt meg ismét, amikor órákkal később elérték a Nyári Palotát.

– Álljatok meg – adta ki a parancsot, amikor szeretett pagodáinak tornyai láthatóvá váltak. – Tartunk egy rövid pihenőt.

Csak ő szállhatott ki, senki másnak nem engedte meg, és egyetlen eunuch kíséretében végigsétált a márványfolyosókon, az üres palotákon és a tó partján. Ez a hely volt szívének a közepe. Arról álmodott, hogy itt éli le csendben öreg napjait, egy békés és virágzó országban. Lehet, hogy soha többé nem tér vissza ide. Mi lesz, ha az idegenek ismét elpusztítják, mint ahogy oly régen megtették már egyszer? Csakhogy visszajött, újjáépítette, és az újjáépítéssel visszahozta

a dicső múltat. De akkor fiatal volt, most pedig már öreg. A kor őt is legyőzte.

Néma csendben még egy hosszú pillantást vetett a tájra, majd megfordult, és a kínai parasztok durva, kék gyapjúöltözetében is karcsú és elegáns alak ismét beszállt fogatába.

– Nyugatnak! – parancsolta. – Induljunk nyugatnak, Szian városába.

*

Az utazás kilencven napon át tartott, és a császárné mindvégig állhatatosnak és nyugodtnak látszott, bármit érzett is szíve mélyén. Sosem felejtette el, hogy az udvar napként tekint rá, még ha menekül is. Amikor átlépték a tartomány halárát, és többé már nem volt szükség az álcára, a császárné megfürdött, és ismét felöltötte uralkodói öltözetét, úgy érezte, hogy lelke is megújul és erőre kap. Sanszi tartományban a nép nem félt a háborútól, de elkeseredettek voltak a rettenetes éhínség miatt. Az uralkodó kedvenc tábornoka azonban, aki északról érkezett meg csapataival, az

első estén egy kosárnyi friss tojással, egy ékköves övvel meg egy pipa- és dohánytartó szaténerszénnyel ajándékozta meg a császárnét, aki ettől jobb kedvre derült. Az ajándék egyben jó jel is volt: alattvalói még mindig szerették őt. Ahogy teltek-múltak a napok, bármilyen nagy volt is az éhínség, emberek jöttek hozzá, és búzával, zabbal teli kosarakat és vézna baromfikat adtak a császárnénak, akit megnyugtató a szeretet megnyilvánulása, és most már a környező vidék szépségét is élvezni tudta.

A hegyek közt átvezető hágónál, amely a Repülő Ludak Hágója nevet viselte, a császárné megparancsolta, hogy álljanak meg, csak azért, hogy kigyönyörködhesse magát. Amerre a szem ellátott, csupasz falú hegyek emelkedtek a királykék ég háttére előtt, sötét árnyékat vetve a völgyekre. A császárné kedvenc tábornoka, aki védelmet adva velük tartott, nem sokkal messzebb egy lejtős rétre bukkant, ahol a fű között sárga virágok tömege nyílt. A tábornok szedett a virágokból egy csokorra valót, és a

császárnéhoz vitte, mondván, hogy az istenek köszöntik őket ilyen fenséges módon. A császárnét meghatotta a kedves bók, és utasította az egyik eunuchot, hogy öntsön egy csésze írószó teát a tábornoknak, hogy az visszanyerje erejét. Az efféle apró kedveskedések könnyítettek lelke terhein. Éjjel jól aludt, és a szegényes koszt dacára is jóízűen evett.

A kilencedik hónap nyolcadik napján elérték a tartomány fővárosát, ahol Jü-hszen alkirály várta a császárnét, a tisztelet minden formáját megadva. Ez az alkirály volt az, aki hitt a bokszerek mágiájában, és támogatta őket, így ő okozta a tartományban élő összes külhoni férfi, asszony és gyermek halálát. A császárné elfogadta hódolatát és ajándékait, amikor az alkirály a város kapujánál köszöntötte, és megdicsérte a férfit, mondván, hogy jól tette, amikor megtisztította a tartományt az ellenségtől, és hogy mindvégig becsületes és hűséges férfiúnak tekintette.

– Mégis vereséget szenvedtünk, és lehet, hogy a győzedelmes ellenség a megbüntetésedet követeli

majd. Ha ez így lesz, meg kell hogy büntesselek, de titokban megjutalmazlak. Remélnünk kell, hogy a jövőben győzni fogunk, még ha most vereséget is szenvedtünk.

Erre Jü-hszien kilencszer meghajolt a porban.

– Fenség, a te kezedből készen állok elfogadni a büntetést. A császárné ujjával megfenyegette.

– Azonban tévedtél is, amikor azt ígérted, hogy mágiájuk megvédi a bokszereket a haláltól. Tömegével hevernek mindenfelé. Az idegenek golyói úgy fúrták át testüket, mintha húsuk viaszból lett volna.

– Fenség, varázslatuk azért vallott kudarcot, mert nem engedelmeskedtek rendjük szabályainak – felelte erre Jü-hszien teljesen őszintén. – Ártatlanokat öldöstek le, akik nem voltak keresztények, hogy kirabolhassák őket, mert kapzsiságuk fölélük kerekedett. A mágia pedig csak a tiszták esetében hat.

A császárné erre biccentett, és a menet folytatta útját a fogadására előkészített alkirályi palotába. Elégedettség töltötte el, amikor látta, hogy érkezése

tiszteletére arany- és ezüstitálakat vettek elő és azokat kitisztították és kifényesítették. Ezeket a tálakat kétszáz évvel ezelőtt készítették, még C sien-lung uralkodása előtt, amikor a későbbi császári ős a városba érkezett, hogy hódoljon az Ötgerincű Hegy előtt.

Az ősz még sosem volt ilyen gyönyörű. A nap csak úgy ontotta sugarait a földre és a népre. Az aratás ismét bőségesre sikeredett, és a parasztok már nem szűkölködtek élelemben és tűzifában. A háború messzire folyt, és a nép alig hallott valamit felőle. Békében és bőségben éltek, így rótták le hódolatukat és fejezték ki köszönetüket a császárnénak, kijelentve, hogy ő tényleg a Vén Buddha. A Császári Anya hangulata ettől ismét javult, szíve megtelt bátorsággal és örömmel, annál is inkább, mert egyre több minisztere és hercege követte őt. Az udvar lassan ismét újraformálódott körülötte.

Jó kedélyét azonban alaposan elrontotta egy levél – Zsunglu memoranduma –, amelyben az állt, hogy

ügyük elveszett, és a férfi kiváló tanácsadója, Csungcsi felakasztotta magát kétségbeesésében. A császárné válaszában először is kifejezte megbecsülését a halott hűsége és bátorsága miatt, majd megparancsolta Zsung-lunak, hogy járuljon színe elé, és adjon részletes beszámolót. Amikor a férfi megérkezett, a császárné már felkészült arra, hogy nem fog jó híreket hallani, és valóban: Zsung-lu felesége megbetegedett az úton, és egy idegen városban váratlanul meghalt. A császárné futár útján már korábban értesült a történetkről, és tudta, hogy megújult életerejével megnyugtatja majd a férfit.

Zsung-lu egy nappal a császárné után érkezett Tajjüanba. Amikor ezt tudatták a császárnéval, parancsot adott, hogy a főtanácsos csak egy órát pihenjen, és utána jelenjen meg színe előtt.

Egy apró, ősrégi teremben fogadta. A Császári Anya összekulcsolt kezekkel ült az ébenfából faragott, hatalmas székben, amelyet egy kis emelvényre tettek, hogy trónra emlékeztessen. A császárné parancsára

négyszemközt találkoztak. Udvarhölgyeit elbocsátotta, közölve velük, hogy friss levegőre és napsütésre van szükségük, Li Lien-jingnek pedig megparancsolta, hogy az előszobában várakozzon.

Az ajtó kinyílt, és belépett Zsung-lu, szomorú volt és fáradt, de mint mindig, most is kényesen ügyelt megjelenésére: a rendelkezésére álló egy órában megfürdött és tiszta köntöst vett fel. Ezúttal is úgy tett, mintha ki akarná fejezni hódolatát, a császárné pedig – mint mindig – most is felemelte jobbját, hogy megállítsa. A férfi ott állt előtte, és ő maga is felállt, majd hosszú, sóvár pillantást váltottak.

– Elszomorít, hogy feleséged a Sárga Forráshoz költözött - mondta a császárné halkán.

A férfi enyhe bólintással köszönte meg részvétét. -Jó asszony volt, fenség, és hűséges volt hozzám. Hallgattak, mindegyikük a másikra várt, de ugyan mit mondhattak volna?

– Másikkal töltöm be a helyét – szólalt meg végül a császárné.

– Ahogy kívánod, fenség.

– Fáradt vagy – jelentette ki a Császári Anya. – Ne legyél ennyire szertartásos, inkább üljünk le. Szükségem van a bölcsességedre. – Leszállt az emelvényről, és fiatalos kecsességgel szelte át a szobát, majd letelepedett a kétlapos asztalka két oldalán álló két, egyenes támlájú faragott szék egyikére. Intésére Zsung-lu letelepedett a másik székbe, és várta, hogy a császárné megszólaljon.

A Császári Anya legyezni kezdte magát selyemlegyezőjével, amelyre egy ráérő pillanatában a tartomány egyik vidékét festette.

– Minden elveszett? – kérdezte végül, és hosszúkas szemével oldalról nézett a férfira.

– Minden elveszett – felelte az határozottan. Szép kezét szaténadrágba bújtatott térdére tette, és Cehsi szeme most ezekre a kezekre meredt. Hihetetlenül erős, csupa izom keze volt Zsung-lunak, és a császárné ismerte a bennük rejlő erőt.

– Mit tanácsolsz? – kérdezte a Császári Anya.

– Fenség, csak egyetlen utat követhetsz. Vissza kell térned a fővárosba, engedned kell az idegenek követeléseinek, hogy ismét megmentsd a trónt. Li Hung-csangot hátrahagytam, hogy tárgyaljon a békéről. De még visszatérése előtt parancsot kell adnod Tuan herceg lefejezésére, ami őszinte bűnbánatodat fejezné ki.

– Soha! – kiáltotta a császárné, és az elefántcsont pálcikák nagyot csattantak, amikor hangosan összecsapta legyezőjét.

– Akkor soha nem térhetsz vissza – felelte a férfi. – Az idegenek olyan gyűlölettel viseltetnek Tuan herceg iránt, akit üldöztetésük felbujtójának tekintenek, hogy előbb pusztítják el a császárvárost, mint hogy visszaengedjék fenségedet.

A császárné úgy érezte, hogy ereiben megfagy a vér. A legyező kihullott kezéből. Arra gondolt, hogy minden kincsét a városban rejtette el, de ott volt még császári őseinek öröksége, dicsősége és hatalma is.

Lehet, hogy mindez elvész? És ha igen, akkor mi marad?

– Mindig túl nyers vagy – közölte a császári anya. Kisujjával a legyezőjére bökött, Zsung-lu pedig lehajolt, felkapta és az asztalra tette. A császárné tudta, hogy azért nem adta oda neki, nehogy kezük véletlenül összeérjen.

– Fenség, az idegenek akár idáig is követnek majd, ha nem hódolsz be nekik – mondta Zsung-lu türelmesen.

– Továbbmehetek még nyugatabbra, és ahol én vagyok, az lesz a főváros is, ha én azt mondom. Császári őseink ugyanígy tettek a múltban. Én csak az ő nyomdokaikban járok.

– Ahogy fenséged parancsolja. Azonban fenséged is tudja, és én is tudom, mint ahogy sajnos az egész világ is tudja, hogy amíg nem térsz vissza az ősi császári fővárosba, addig csak menekülsz.

A császárné azonban még neki sem adta be a derekát, legalábbis nem azonnal. Felállt, közölte

Zsung-luval, hogy távozzon és pihenjen, majd különleges finomságokat rendelt főtanácsosának, és útjaik ismét szétváltak. Nem, azonnal nem engedett a férfinak, és másnap parancsot adott az udvarnak, hogy mindenki készüljön fel, mert továbbhaladnak nyugatnak, a Senszi tartományban fekvő messzi Szian városa felé, amit majd fővárosának nyilvánít, de nem azért, mintha menekülne, hanem mert ebben a tartományban nemrég még éhínség dúlt, és így itt az udvar igényeit nem lehet kielégíteni. Bár az éhínség már véget ért, mégis mindenki elfogadta a dekrétumot, és amint a császárné felkészült az utazásra, az udvar megindult nyugat felé.

A császárné parancsára Zsung-lu a palankinja mellett lovagolt, és nem beszélt többet arról, hogy vissza térni Pekingbe, a császárné pedig nem kért tőle tanácsot. Inkább a vidék sivatagos szépségéről beszélt és a látottakkal törődött, verseket idézett, mindezt azért, hogy elrejtse csüggedését. Végül azonban a császárné sem kételkedett abban, hogy

főtanácsosának igaza van. Egy napon vissza kell térnie a császárvárosba, bármi legyen is ennek az ára. Most még azonban elrejtette belső bizonytalanságát, és vidámságot tettetve, állhatatosan haladt nyugat felé, minden nappal egyre távolabb kerülve a Sárkánytróntól. Amikor megérkeztek Szian városába, a császárné az udvarral együtt beköltözött az alkirály palotájába, amelyet kitakarítottak és újrabútoroztak, a falakat pirosra festették, az udvart paliszádokkal vették körbe, és a nagyteremben egy trónt ácsoltak, amelyet sárga selyemmel vontak be. A császárné saját szobái a trón mögött helyezkedtek el, és a nyugati oldalra került a császár és hitvesének lakhelye, keletre pedig Li Lien-jing szobája, közel úrnőjéhez, hogy az mindig hívathassa.

A császárné ezt követően a kiadások csökkentése érdekében ragaszkodott az egyszerű ételekhez. Habár délről mindennap százféle ízletes és ínycsiklandozó fogás érkezett, elkészítésre várva, a császárné ebből csak hatot választott ki minden étkezéshez. Parancsot

adott, hogy csak hat tehenet tartsanak tejükért, amit előszeretettel fogyasztott reggel ébredés után és éjszaka, lefekvés előtt. A hosszú út ellenére a császárné közölte, hogy jó egészségnek örvend, bár álmatlanságban szenved, így amikor éjszakánként nyugtalanul forgolódott, egy erre a feladatra kiképzett eunuch addig masszírozta, amíg álomba nem merült.

Miután letelepedett kényyszerű fővárosában, ismét audienciákat tartott, és mindennap futárok érkeztek híreket hozva a messzi császárvárosból. Ce-hszi mindent elviselt, egészen addig, amíg meg nem tudta, hogy a Nyári Palotát ismét megszenteltelenítették. A hírek arról szóltak, hogy több nyugati ország katonái mulatoztak a szent palotákban. Trónját lecipelték a tóhoz, és bedobták a vízbe, továbbá ellopták köntöseit és festményeit. A termek és a szobák falára – még hálósobájának falára is – buja vagy obszcén képeket festettek, és sértő mondatokat írtak. Amikor ezt meghallotta, annyira feldühödött, hogy ágynak esett, és kihányta az ebédjét is. A következő néhány napban

gyengéség kerítette hatalmába, miközben tudta, hogy vissza kell térnie a fővárosba. Azonban előtte még engednie kell az ellenség követeléseinek, és mindenkinek, aki támogatta a bokszereket, meg kell halnia. Ezt Li Hung-csang teljesen világossá tette előtte a naponta futárokkal küldött memorandumaiban. De hogy engedhetne ilyen áron? Zsung-lu mindvégig mellette volt - szótlanul, sápadtan és látszólag közömbösen várta az elkerülhetetlen véget.

A császárné gyakran fordította felé tekintetét, nagy fekete szeme a férfi sápadt és szép arcát nézte. Időnként szólt hozzá, időnként hallgatott.

– Nincs más menekvés, csak ha meghajlok az ellenség előtt? – kérdezte egy napon.

– Nincs, fenség.

Nem kérdezett többet. Némán nézett a férfi szemébe, aki szomorúan elmosolyodott, és nem felelt. Egyik este, amikor a császárné egyedül ült udvarában, a férfi hivatlanul járult színe elé, és így szólt:

– Rokonodként jöttem ide. Miért nem hajolsz meg sorsod előtt? Életed végéig száműzetésben akarsz élni?

A császárné térdén egy fahéjszínű kutyuska gubbasztott, amely már a száműzetésben született. A Császári Anya hosszú füleit babrálta, majd lassan és hosszú szüneteket tartva beszélni kezdett.

– Nem vagyok hajlandó megöletni azokat, akik hűségesek hozzám. Az alacsonyabb rangúakról most nem beszélek... De könyörgök, gondolkodj el azon, miként ölelhetném meg jó miniszteremet, Csaó Susciaót? Nem hiszem, hogy hitt volna a bokszeres mágiájában. Akkor tévedett, amikor bízott erejükben. Az idegenek azonban ragaszkodnak hozzá, hogy őt is fejeztessem le... Vedd figyelembe azt is, hogy Csia herceg halálát is követelik, nem is szólva Jing-nienről és Ju-hszienről. Azután ott van még Csi-hszien. Nem vagyok hajlandó kivégeztetni Tuan herceget... És... képtelen vagyok több nevet kimondani. Mind hűek

hozzám, és sokan követtek a száműzetésbe. Most pedig forduljak ellenük, és végeztessen ki őket?

Zsung-lu maga volt a megtestesült gyengédség és türelem. A bágyasztó időtől és szomorúságtól beesett arca kedvességet sugárzott a férfiasság álarca alól.

– Tudod, hogy itt nem lehetsz boldog.

– A boldogságot már réges-régen eldobtam magamtól.

– Akkor gondolj a birodalmadra – érvelt tovább a férfi végtelen türelemmel. – Hogyan mentheted meg a birodalmad és egyesítheted a néped ismét, ha száműzetésben maradsz?

A lázadók elfoglalják a várost, ha az idegenek kivonulnak. Az országot felosztják, éppen úgy, ahogy a tolvajok elosztják egymás között a zsákmányt. A nép rettegetésben és veszélyben fog élni, és tízezerszer elátkoznak majd, amiért néhány élet miatt nem voltál hajlandó visszatérni a trónra, és összekötni életük elszakadt fonalát.

Komoran szólt, és a császárné nem tehetett mást: hallgatott rá. Mint mindig, amikor nagyságára emlékeztették, naggyá lett. Miközben a kutyuska a térdén nyüszített, követelve, hogy simogassák, a császárné elmerengett, majd megsimogatta az öleb fejét. Ezután letette a kutyuskát, felállt, és belenézett Zsung-lu türelmet sugárzó szemébe.

– Csak magamra gondoltam. Most már azonban a nép érdekét kell nézmem. Ismét visszatérek a trónra.

*

A nyolcadik holdhónap huszonnegyedik napján – a napév tizedik havában – az utak felszáradtak a nyári esőzést követően, és a talaj megkeményedett. A császárné ünnepi díszbe öltözve megkezdte hosszú útját hazafelé. Közölte, hogy visszatér, de nem megalázkodva, hanem felemelt fővel, büszkén országvilág előtt. A Szian kapujánál álló templomnál megszakította útját, hogy az udvar áldozatot mutasson be a háború istenének. Ezután egyenletes iramot diktált, naponta negyven kilométert tettek meg, ami

még elviselhető volt a palankinok és a gyaloghintók hordozóinak, valamint a száműzetésben kapott ajándékokat s adományokat szállító öszvéreknek és mongol lovaknak.

Teltek-múltak a napok, és a ragyogó őszi idő kitartott - nem fújt a szél, és az eső sem esett. A császárné visszatértét egyetlen szomorúság árnyékolta be: még indulása előtt érkezett a hír, hogy a hűséges Li Hungcsang tábornok végelgyengülésben elhunyt. A császárné időnként elégedetlen volt vele, mivel a tábornokok között ő volt az egyetlen, akibe elég mersz szorult, hogy őszintén beszéljen vele. Csili tartomány alkirálya volt, de a korrupciónak még csak szele sem érintette meg, és korrumpálhatatlan hadsereget állított fel. Öregkora és betegeskedő szíve ellenére a császárné a messzi délre küldte, hogy tartsa kordában a lázongó kínaiakat. Itt ismét türelmesen és ügyesen szolgálta a trónt. Amikor a Császári Anya északra hívatta, már nagyon idős volt, és addig halogatta indulását, míg úrnője végül hajlandó volt megtagadni a

bokszerhordát. Ekkor a császárvárosba ment, és Csiang herceggel közösen békét kötött az idegenekkel – szomorú békét, amely azonban megmentheti az országot, ha a császárné meghajol. Halálát követően a Császári Anya megadta Li Hung-csangnak az őt megillető tisztességet, és kijelentette, hogy szentélyt emeltet a császárvárosban, a többi szentély mellett, amit azokban a tartományokban állítottak a tábornoknak, ahol szolgált. A császárné gyakran szeszélyesen bánt kegyével, és amikor elégedetlen volt Li Hung-csanggal, azt az ürügyet hozta fel, hogy nem érti a tábornok dialektusát, mivel az nem beszél elég tisztán a kínait. De most már minden akaratosság kiszállt belőle, a félelem és a veszteség megszelídítette.

Hamarosan belátta, hogy Zsung-lu jó tanácsot adott. Visszatérése a fővárosba fejedelmi volt. A nép mindenütt ujjongva ünnepelte a császárnét, lakomákat rendezett, mindenki abban reménykedett, hogy a száműzetés vége egyben azt is jelenti, hogy az ország

biztonságban van, és minden olyan lesz, mint korábban. Honan tartomány fővárosában, Kaj-fengben az egyik legcsodálatosabb színelőadással fogadták, és a császárné pihenőt rendelt el az udvarnak, hogy hódolhasson kedvenc időtöltésének, amelyet megtagadott magától, amíg tartott a háború. Ekkor nyilvánosan, bár csak finoman megróttta Ven-ti alkirályt, amiért korábban azt tanácsolta neki, hogy ne térjen vissza a fővárosba, hanem éljen száműzetésben. Amikor az alkirály felajánlotta, hogy ópiumot nyel büntetésképp, a császárné irgalmat gyakorolt, és elutasította kérését, amiért a nép még jobban dicsőítette.

Amikor elérték a Sárga-folyót, a császárné ismét megpihent. A felhőtlen őszi ég ibolyakékben tündökölt, meleg nappalok és hűvös éjszakák váltották egymást.

– Áldozatot mutatok be a folyam istenének, bűnbánatot tartok és köszönetet mondok – jelentette ki, és így is tett, nagy pompával és fényűzéssel. A ragyogó déli nap megcsillant pazar színű köntösén és

az udvartartás tagjainak színpompás öltözetén. Az áldozatbemutatás közben a császárnét elégedettséggel töltötte el, hogy a folyó partján felsorakozott tömegben fehér bőrű emberek is felbukkantak. Hogy honnan jöttek, azt nem tudta, és mivel már úgy határozott, hogy kegyes és udvarias lesz ellenségeihez, odaküldte két eunuchját, akik bort, szárított gyümölcsöt és görögdinnyét vittek ajándékba, majd megparancsolta minisztereinek és a hercegeknek, hívják meg az idegeneket, hogy jelen lehessenek a császárvárosba történő bevonulásánál is. Ezt követően felszállt a hatalmas bárkára, amelyet a hűséges magisztrátusok építettek neki és az udvartartásnak, hogy átkelhessen a folyón. A bárka olyan volt, akár egy hatalmas sárkány: arany pikkelyes, rubinszemű, lángvörös.

A korábbi ellenségei irányába tanúsítandó udvariasság legfőbb bizonyítékaként a császárné egy bizonyos helyen kiszállt palankinjából, és a vaskocsikból álló vonatra szállt. A vonat vassíneken

futott, és egyike volt a császár játékszereinek, amiknek használatát a császárné annak idején megtiltotta. Most azonban utazni fog rajta, hogy megmutassa az idegeneknek, mennyire megváltozott, mennyire megújult, mennyire megérti módszereiket. Azonban azt is kijelentette, hogy a város szent falai közé nem hajlandó a vasszörnyeteg gyomrában érkezni. A császári ősök iránti tiszteletből parancsot adott, hogy a vonat álljon meg a városon kívül, mivel a császári kaput palankinjában akarta átlépni. A városon kívül egy ideiglenes állomást építettek, a közelébe pedig hatalmas pavilonokat a császárnénak és az udvartartásnak, ahol kipihenheték magukat. Itt hivatalnokok és külhoniak köszöntötték őket – a pavilonokat csodás szőnyegekkel, finom porcelánvázákkal, dézsába állított fácskákkal, később virágzó krizantémokkal és orchideákkal díszítették. A központi pavilonban állították fel a császárné aranylakkozású trónját, és egy kisebbet a császárnak pirosra és aranyra festett keményfából.

Harminc vaskocsira volt szükség az udvartartás szállításához, s a hosszú szerelvény kígyóként tekergett végig a kopár dombok között. Amikor befutott az állomásra, a császárné kinézett az ablakon, és bátorságot merített a rá várakozó alattvalói tömegéből – a hercegek, a tábornokok és a városi hivatalnokok álltak elől, mindannyian ünnepi köntösben. Az egyik oldalon megpillantotta a külhoni követeket furcsa sötét kabátjukban és nadrágjukban, és a császárné zord arcukat fürkészte. Bár taszította őt sápadtságuk és darabos vonásaik, mosolyt erőltetett arcára.

Minden rendben és az illem szerint zajlott. Amikor a hercegek, a tábornokok és a többi mandzsu meg kínai meglátták az ablakban a császárné arcát, térdre hulltak, és a császári udvartartás hivatalnoka rákiáltott az idegenekre, hogy vegyék le kalapjukat, pedig ezt addigra már meg is tették. A vonatról elsőként a büszke és ünnepi díszbe öltözött főeunuch, Li Lien-jing szállt le. Ügyet sem vetett senkire, hanem azonnal nekiállt átvizsgálni az adományokkal és kincsekkel teli

ládáit, amelyeket a hordárok pakoltak le a vonatról. Őt követte a császár, de a császárné intett neki, hogy sietve szálljon be a rá váró gyaloghintóba, és ne fogadja a neki szóló üdvözléseket. A Császári Anya csak ekkor hagyta el a vonatot. Hercegei támogatták két oldalról, így lépett le a lépcsőkön, és megállt a ragyogó napsütésben, hogy szemügyre vegye az elé táruló látványt, és hogy őt is megnézhessék. Alattvalói közben kifejezték hódolatukat, homlokuk a tisztára söpört földet érintette.

Az idegenek egy csoportba tömörülve álltak a bal oldalon, fedetlen fejjel, de nem hajoltak meg, és a császárné csodálkozva látta, milyen sokan vannak.

– Mennyi idegen van itt? – kérdezte tiszta hangján, ami a szélcsendben messzire szállt, egészen a külhoniak füléig. Amikor megértették kérdését, a császárné kegyesen rájuk mosolygott, majd szokásos lendületével beszélgetni kezdett a császári udvartartás vezetőivel. Mindannyian magasztalták, mondván, hogy remek színben van, és kora ellenére igen fiatalos. S

valóban, Ce-hszi bőre még mindig hibátlan volt a könyörtelenül tűző nap ellenére is, haja pedig még mindig fekete és dús. Amikor Li Lien-jing végzett a kincsek kétszeri ellenőrzésével, a listát odavitte úrnőjének, aki átvette, alaposan átolvasta, majd visszaadta, miközben jóváhagyóan bólintott.

Ezt követően Jüan Si-kaj alkirály engedélyt kért, hogy bemutathassa a császárnénak a külhoni vonat mérnökét és vezetőjét, a császárné pedig nagy kegyesen engedélyezte, hogy színe elé járuljanak. Amikor a két magas fehér ember fedetlen fővel elé állt, megköszönte nekik udvariasságukat, amiért engedelmeskedtek parancsának, tudniillik, hogy a vonat nem tehet meg huszonöt kilométernél többet óránként, és hogy biztonságban megérkeztek. A császárné ekkor beszállt aranyszínű palankinjába, a hordozók felemelték, és elindultak vele a városba. Még korábban a Császári Anya dekrétumban tudatta, hogy a Déli-kapunál lép be a kínai városba, a császárvárost pedig a nagy bejáraton át közelíti meg. Itt ismét

megállt, hogy hódoljon szentélyében a háború istenének. Kiszállt palankinjából, letérdelt az istenség előtt, köszönetet mondott és füstölőket égetett, mialatt a papok a szertartásokat végezték. A császárné a rituálé végeztével felállt, és kilépett a szentélyből. Amikor véletlenül feltekintett, látta, hogy a falakon száz vagy még több idegen gyűlt össze – férfiak és asszonyok –, akik mind azért jöttek, hogy őt lássák. Először dühbe gurult, és már majdnem hívatta eunuchjait, hogy zavarják el őket. Ekkor azonban eszébe villant, hogy csak ellenségei irgalmából mondhatja még magát uralkodónak. Magába fojtotta hát haragját, és biccentett az idegenek felé -előbb jobbra, majd balra– és közben mosolygott. Mindezt a rá jellemző kecsességgel és természetességgel tette, mintha udvariasságból és saját örömére tenné. Ekkor ismét visszaült gyaloghintójába, és a palotájába vitette magát.

Milyen csodásnak tűnt most előtte palotája, amelyet nem szennyezett be az ellenség, és amelyet megmentett a megadás! A császárné szobáról szobára járt, majd végül belépett a nagy trónterembe, amelyet Csien-lung építtetett.

„A trónterem még mindig az enyém – gondolta magában –, és innen fogok uralkodni...”

A trónterem mögött húzódtak az udvarok, minden ugyanolyan volt, mint egykor, a kertek érintetlenek, a tavacskák nyugodtak és tiszták. És ott volt kicsi magántrónterme és hálószobája. Minden ugyanúgy volt, ahogy hagyta – a csodás ajtók érintetlenek, cinóberpiros színük elcsúfítatlan, az aranyozott ereszek sértetlenek. És ott állt a szentélyében az Arany Buddha is.

„Itt fogok élni és meghalni, akárcsak szentséges őseim”, gondolta Ce-hszi.

De még korai volt gondolni a békés elmúlásra. Miután a császárné pihent és evett, máris azon járt az esze, hogy vajon kincsei biztonságban vannak-e.

Eunuchja kíséretében a rejtekhelyre ment, megállt a fal előtt, és megvizsgálta az összes repedést s a téglák illesztését.

– Egyetlen téglát sem távolítottak el – mondta elégedetten, és felkacagott, a rá mindig is jellemző vidám kacagással. – Bátran mondhatom, hogy a külhoni ördögök újra és újra elsétáltak előtte, de nem volt sem elég sütnivalójuk, sem varázslatuk, hogy észrevegyék, kincs rejtőzik a fal mögött.

Ekkor parancsot adott Li Lien-jingnek, hogy bontassa le a falat, majd vizsgálja meg egyesével a kincseket, és készítsen róluk jelentést.

– Árgus szemekkel kell őrizned – figyelmeztette a császárné. – Nem szeretném elveszíteni a tolvaj eunuchok miatt azt, amit sikerült megőriznem az idegen ördögöktől.

– Nem bízik bennem, fenség? – kérdezte szemét forgatva az eunuch, és úgy tett, mintha megsértődne.

– Jól van, jól van – felelte a Császári Anya, és ismét visszatért saját termeibe. O, micsoda béke honolt itt: a

visszatérés öröme! Nagy árat fizetett érte, és még nem is a teljeset, mint ahogy soha nem is fogja tudni megfizetni az árat, és az adósság örökké megmarad, mivel élete végéig kegyesnek kell lennie ellenségeivel, és azt kell színlelnie, hogy kedveli őket. Ennek a feladatnak még aznap, naplemente előtt nekilátott, és bejelentette, hogy ismét meghívja a külhoni követek feleségeit. O maga írta a meghívókat, melyekben az állt, hogy kellemes lesz megújítani az ismeretséget. Majd hogy lemosson magáról minden foltot, parancsot adott, hogy a Gyöngy nevű ágyast ismét illesse tisztelet, így kiadott egy ediktumot, amely szerint a nevezett udvarhölgy túl sokáig késlekedett csatlakozni a száműzetésbe induló császárhoz, és mivel nem akart szemtanúja lenni a császári szentélyek bemocskolásának és a paloták elcsúfításának, egy mély kútba vetette magát.

Addigra már leszállt az éj, és a császárné megkérdezte Li Lien-jingtől, hogy megérkezett-e Zsung-lu. Mert ha igen, akkor jelentéstételre hívhatja.

– Megyek, fenség - felelte az eunuch, és hamarosan visszatért, közölve, hogy Zsung-lu nem sokkal ezelőtt elérte a császárvárost, és máris úton van a palota felé.

A császárné magántróntermében várt rá. Li Lien-jing kivártatva félrehúzta a függönyt, és belépett Zsung-lu. Fáradtan támaszkodott a két ifjú és magas eunuchra – a két fiatal között olyan öregnek, olyan erőtlennek tűnt, hogy a császárné azonnal megfeledkezett a visszatérés fölött érzett örömről.

– Lépj be, rokonom – mondta, majd az eunuchokhoz fordult: – Támogassátok ahhoz a párnázott székhez. Nincs szükség arra, hogy hódoljon előttem. Te pedig, Li Lien-jing, hozz egy tál forró és erős húslevest, egy kotsóban forralt bort és egy karéj frissen sütött kenyeret. Rokonom túl fáradt, hogy a szolgálatomra legyen.

Az eunuchok sietve engedelmeskedtek. Amikor egyedül maradtak, a császárné felállt és Zsung-luhoz lépett, s mivel senkit sem látott a közelben, tenyerét a férfi homlokához érintette, aztán megsimogatta kezét.

O, milyen csontos volt a férfi keze, milyen beesett az arca, bőre pedig tűzben égett!

– Könyörgök... könyörgök, állj távolabb – suttogta a férfi. -A függönyöknek szeme van, a falaknak pedig füle.

– Hát már sosem tehetek a kedvedre? – kérdezte könyörgőn a nő.

Azonban látta, hogy Zsung-lu nyugtalan, és annyira aggasztja a császárné becsülete, hogy sóhajtott, és visszaült trónjára. Zsung-lu ekkor előhúzott egy tekercset, és nekiállt felolvasni – lassan, nehézkesen, mivel már csak homályosan látott. Beszámolt arról, hogy mi történt azóta, hogy a császárné elhagyta a vonatot, miként felügyelte az udvarhölgyek leszállását. Elsőként a császári hitves és a császári hercegnő távozott sárga függönyös gyaloghintóikban. Majd jött a négy császári ágyas, akik mind sárga szaténszegélyű, zöld függönyű hintón távoztak. Mindannyian a császárvárosba utaztak. Őket követték az

udvarhölgyek – Zsung-lu személyesen vezette őket hintóikhoz, kettő-kettőt egy kocsihoz.

– Szokás szerint az idősebb hölgyek sokat panaszkodtak és beszéltek, főként a félelmetes vonatútról, a bűzös füstről, és hogy micsoda hányingerük volt. De végül a beszélgetések elhaltak, és személyesen felügyeltem a pénzesládák lepakolását, amelyek mindegyikén szerepel az adott város és tartomány neve, ahonnan az adó befolyt. Nem volt éppen kis feladat, fenség, hiszen emlékezzen csak, hogy a vonatra rakódás előtt háromezer gyaloghintót töltöttek meg a ládák. De ez még mind semmi. Aggódok, hogy a nép dühös lesz, amikor megtudja, mibe került ez a hosszú hazautazás. A császári országút, fenség, a tizenöt kilométerenként elhelyezett pazar pihenőhelyek, nagyon sok adót emészt majd fel... A császárné ekkor gyengéden és kedvesen félbeszakította.

– Túl fáradt vagy. Pihenj meg. Ismét itthon vagyunk.

– Sajnos még ezernyi terhet kell vállunkon cipelnünk
– dörmögte a férfi.

– De nem neked – jelentette ki a császárné. – Majd mások veszik vállukra azokat a terheket.

Aggódó szeretettel pásztázta végig Zsung-lu még öregen is jóképű arcát, aki meghajolt kutató pillantása előtt, ük ketten mostanra még közelebb kerültek egymáshoz, közelebb, mint ahova házasság juttathatta volna őket. A test örömeitől megfosztva, minden gondolatuk egybeforr, szívük egy ritmusra vert, és tökéletesen megismerték egymást. A nő kinyújtotta jobbát, és gyengéden megsimogatta a férfi jobb kezét. Az egyéolvadás pillanata elszállt. Némán néztek egymás szemébe, hosszan és mélyen, szavak nélkül is értették egymást, majd Zsung-lu távozott.

Honnan tudhatta volna a császárné, hogy utoljára érinti a férfit? Zsung-lu még aznap éjjel ágynak esett. Sok-sok napon át eszméletlenül hevert ágyában. A császárné az udvari orvosokat küldte hozzá, és amikor egyikük sem tudta meggyógyítani, elküldte azt a

doktort, aki félig-meddig jós is volt, és aki a császárné fivére, Kuj-hsziang szerint varázslattal is gyógyított. De a sors közbeszólt, és Zsung-lu életének fonala megszakadt. Eszméletlenül és a külvilágról mit sem tudva érte a halál az új napév negyedik havában – a harmadik holdhónapban –, pirkadat előtt. A császárné teljes gyászt rendelt el az udvarnál, és egy teljes évig nem öltött magára élénk színű ruhát, és nem vett fel ékszert.

A szíve mélyén uralkodó sötétséget immár semmi sem tudta bevilágítani. Ha csak egyszerű asszony lett volna, állhatott volna a koporsó mellett, hogy ráterítse Zsung-lu vállára a bíbor szaténtakarót. Egész éjjel ott ülhetett volna a halott mellett, és fehérbe öltözve gyászolhatta volna. Sírhatót és jajonghatott volna, hogy könnyítsen szívéen. De ő a Birodalom asszonya volt, aki nem hagyhatta el palotáját, nem sírhatót hangosan, nem mutathatta ki megindultságát a trón hűségés szolgálójának kijárá méltóságteljes bánat mértékén felül. Megnyugvást csak az egyedüllét

hozhatott, és ő mohón törekedett arra, hogy le tudjon csippenteni egy-két órát a felfordult ország újbóli kormányzásának súlyos napi feladataihoz szükséges időből.

Egyik éjjel arra kérte szolgálóit, hogy húzzák el a függönyt, és így zavartalanul kisírhatta magát. Álomtalanul hevert ágyában, szeméből folytak a könnyek, amíg az őrsem el nem ütötte az éjfél. Továbbra sem tudott elaludni, és a szomorúság irdatlan terhe olyan erősen töltötte el, hogy álomba szenderült, és érezte, hogy lelke kiszáll a testéből. Azt álmodta, hogy látja Zsung-lut, aki ismét fiatal volt, de öregkori bölcsességgel szólott. Azt álmodta, hogy a férfi a karjába vette, és addig tartotta így, míg szomorúsága el nem enyészett. Ismét szabadnak és könnyűnek érezte magát, mintha minden teher leomlott volna róla. Ekkor mintha Zsung-lu szólt volna hozzá.

– Mindig veled vagyok – mondta az ismerős hang. – Amikor a leggyengédebb és a legbölcsebb vagy, akkor

veled vagyok, gondolataim a te gondolataid, énem a te éned.

Emlék – csakis emlék lehetett! Talán nem volt ez több egy emléknél? A bizonyosság melegsége azonban átjárta lelkét és testét. Amikor felébredt, nem érzett fáradságot. Már soha többé nem lesz egyedül. Erről szólt az álom.

*

A császárné életében ezután olyan változás állt be, amit senki sem tudott megmagyarázni – egyedül csak ő tudta, hogy mi a titok nyitja, de nem árulta el senkinek. Ősi bölcsesség szállta meg, és a vereséget győzelemként élte meg. Nem harcolt többé, hanem meghajolt, viszont kecsesen hajolt meg, fürge elmével. Mindenki nagy csodálkozására ő bátorította az ifjú kínaiakat, hogy külföldre menjenek, hogy megismerjék a nyugatiak tudását és titkait.

„Akik tizenöt és huszonöt év közöttiek és jó eszűek, továbbá jó egészségnek örvendenek, átkelhetnek a

négy tengeren, ha így akarják" – állt dekrétumában. – „A költségeket mi álljuk.”

Hívatta miniszterét, Jüan Si-kajt és a lázadó kínai tudóst, Csang Csi-tungot, majd miután sok napon át hallgatta őket, dekrétumban tette közzé, hogy a régi császári vizsgák immár a múlté. Ezután kiadott egy ediktumot, mely szerint kétezeröttszáz évvel azelőtt a jó és felvilágosult uralkodó, Csou régensherceg idején meglévő egyetemek nem különböztek a Nyugaton jelenleg található oktatási székhelyektől. A történelemkönyvek révén bizonyította, hogy azok a bizonyos nyolc verslábos tanulmányok nem az ősi időkből származnak, hanem az alig ötszáz évvel ezelőtt élt Ming tudósok alkotásai, így a jelenlegi ifjúságot nemcsak Japánba kell küldeni, hanem Európába és Amerikába is, mivel az Ég alatt és a négy tenger mentén élő összes nép egyetlen családba tartozik.

Minderre egy évvel Zsung-lu halála után került sor.

Mielőtt újabb év telt volna el, dekrétumban emelte fel szavát az ópiumhasználat ellen, de nem azonnal tiltotta be, mivel gondolt az idős férfiakra és asszonyokra is, akik már megszokták, hogy éjjelente elszívnak egy-két pipát, hogy el tudjanak aludni. Tíz év alatt kellett beszüntetni az ópium behozatalát és előállítását, évről évre csökkentve azt.

Még ugyanebben az évben, hosszas töprengés után belátta, hogy az idegenek, akiket nem hívhatott már ellenségeinek, de nem hívhatta őket barátainak sem, mivel annyira furcsák voltak számára, sosem fognak engedni azokból a szörnyű különleges jogokból és kiváltságokból, amelyek minden fehér embert megillettek, legyenek akár jók, akár gonoszak, és amelyek védelmet biztosítottak számukra. Ezért dekrétumban tette közzé, hogy a büntetteket nem lehet kízással megtorolni, és a törvénynek, nem pedig az erőszaknak és a fájdalomnak kell ítéletet hoznia. Parancsára a végtaglevágás és az elevenen megnyúzás megszűnt, a megbélyegzés, a vesszőzés

és az ártatlan rokonok megbüntetése pedig szintén tilos lett. Zsung-lu valamikor régen már javasolta neki ezt, de akkor nem hallgatott rá. Most azonban ismét eszébe jutott.

„Ki veszi át a helyemet, amikor meghalok?” ezt kérdezgette magától. A birodalmat sosem fogja ráhagyni a gyenge császárra, örökös foglyára. Nem, erős kezekbe kell adnia a gyeplőt, de hol van az a gyermek? És ki lehet elég erős az eljövendő évszázadokra? Ekkor megérezte a jövő mágiját. Az emberi faj, mondta hercegeinek, akár még az istenek rangját is elérheti. Egyre kíváncsibb lett a Nyugatra, ahonnan az új erő áramlott, és gyakran mondogatta, hogy ha fiatalabb volna, maga is Nyugatra utazna, és megnézné az ottani látnivalókat.

– Ó, jaj – nyöszörögte sajnálkozva –, már nagyon öreg vagyok. Közel a vég.

Amikor így beszélt, udvarhölgyei tiltakoztak, mondván, hogy sokkal szebb bármely asszonynál, bőre még mindig üde és gyönyörű, hosszúkás szeme

fekete és ragyogó, ajka ránctalan. Mindez így is volt, és szerénységét régi vidámsága pezsdítette fel, de még ő sem – még ő sem! – élhetett örökké.

– Tízezer és még ezer év, Vén Buddha – felelték erre. - Tízezer és még ezer év!

Csakhogy őt nem lehetett becsapni: következő dekrétumával legjobb minisztereit császári megbízásból a nyugati országokba küldte, élükön Caj-ce herceggel.

– Látogassátok végig az összes országot, és nézzétek meg, melyik a legszerencsésebb, a legvirágzóbb, melyikben legboldogabb a nép, és melyikben él békében, és melyikben elégedett uralkodójával – utasította őket. – Válogassátok ki a négy legjobb országot, és mindegyikben töltsétek el egy évet. Tanulmányozzátok, hogy uralkodóik miként kormányoznak, mit jelent az alkotmány meg a népuralom, és ha visszajöttetek, magyarázzátok el nekünk mindezt.

Voltak azonban a császárnének ellenségei is, még saját alattvalói között is, akik azt mondták, hogy fejet hajtott az idegen hódítók előtt, hogy elveszítette büszkeségét, hogy az országot megalázta saját megalázkodása. Egy kínai tudós így írt erről:

„Minket, kínaiakat bárdolatlanoknak neveznek, amikor kiszolgáljuk az idegeneket, de mit szójunk akkor, amikor maga a császárné is túlságosan nyíltan barátkozik az idegen miniszterek feleségeivel? Mosolyog, és a kendőjét lengeti, amikor egy külhoni asszonyt lát az utcán, miközben éppen a Mennyei Oltár felé tart palankinján, hogy ott hódoljon. Arról is hallunk, hogy külhoni eledelt tart palotájában, és ebédlőit külhoni asztalokkal és székekkel bútorozza be. És mindezt teszi akkor, amikor a követségek egyre-másra acsarognak a külügyminisztériumra!"

Egy másik tudós így írt:

„A császárné az ő korában már nem változtatna szokásain, vagy azon, hogy mit gyűlöl. Maguk az

idegenek is azt kérdezzetik, vajon miféle terveket forgathat őfelsége a fejében."

Másvalaki ezt jegyezte fel:

„Kétségtelen, hogy a császárné furcsa, új kedélye annak köszönhető, hogy öregkorára már csak békére vágyik."

Ezekre a megnyilatkozásokra a császárné csak mosolygott.

– Tudom, amit tudok – mondta átlényegült szíve mélyétől. – Jól tudom, amit tudok, és ebben semmi furcsa nincs számomra. Hallottam már efféle dolgokat régen is, de csak most fogadom meg őket. Már mondták ezeket nekem, de csak most hiszek bennük.

Akik hallották, nem értették, de a császárné ezt is tudta, és nem változtatott semmin.

*

Amikor a Zsung-lu tiszteletére hirdetett gyász ideje letelt, a császárné ediktumban hívta meg az összes külföldi követet, azok feleségeit és gyermekeit egy hatalmas lakomára, az újév első napjára. A követek a

nagy fogadóteremben kaptak helyet, a hölgyeket egy külön fogadóteremben látták vendégül, a gyerekeket pedig a császári ágyasok szállására vitték, ahol szolgálók és eunuchok álltak szolgálatukra.

A császárné még sosem rendezett ilyen hatalmas ünnepséget. A császár fogadta a követeket, amíg a császárné csak a lakoma után jelent meg. Az étek között akadtak nyugatiak és keletiek. Háromszáz szakácsot fogadtak fel, az udvari muzsikusokat ellátták megfelelő instrukciókkal, a császári színészek pedig négy, egyenként három óra hosszú színdarabot adtak elő.

A császárné maga is hozzá akart járulni az erőfeszítésekhez. Utasította európai nagykövetének lányát, egy ifjú és gyönyörű hölgyet, akinek két éven át kötelező volt az udvarnál tartózkodnia, hogy tanítsa meg, miként köszönheti vendégeit angolul. Miután a császárné tanulmányozta a térképet, kijelentette, hogy Franciaország túl kicsi ahhoz, hogy a nyelvükkel foglalkozzon, Amerika pedig még túlságosan új és

faragatlan. Angliát viszont egy nagyszerű asszony kormányozza, akit mindig is kedvelt. Így hát az angol királynő nyelvét választotta. Még azt is megparancsolta, hogy Viktória királynő portréját akasszák fel saját szobájában, majd miután tanulmányozta az arcát, kijelentette, hogy a hosszú életnek ugyanazokat a vonásait fedezte fel rajta, mint a sajátján.

Mennyire meglepődtek az idegen követek, amikor a császárné angolul köszöntötte őket! Az uralkodónőt császári gyaloghintójában vitte be tizenkét, sárga egyenruhába öltözött hordár a nagyterembe, a császár pedig előrelépett, hogy lesegítse. A Császári Anya lejött a lépcsőfokokon, felékszerezett kezét a császár alkarján nyugtatva. Világoskék sárkányokkal hímzett, aranyszínű köntöst viselt, nyakát igazgyöngy nyakék díszítette, fejékét rubin- és jadevirágokkal rakták be. Miközben a trónhoz ment, jobbra és balra biccentett, öregén is fiatalkori kecsességével. Mit is mondott? Egyik követ a másik után hajolt meg előtte, de sosem a

földig, és mindegyikük hallotta a szavakat, amelyeket először nem ismertek fel, de ahogy a császárné újra és újra megismételte, érthetővé váltak:

– Háygy ván? Báldág áj évét! Idgyon deját!

Egymás után értették meg, hogy a császárné azt kérdezi, hogy vannak, boldog új évet kíván, és arra kéri őket, igyanak teát. Az idegen követeket, a szűk öltözéket viselő, magas, merev tartású férfiakat úgy megindította ez, hogy tapsban törtek ki, ami először meglepte és megrémítette a császárnét, aki még sosem látott olyasmit, hogy férfiak egymásnak csapkodják tenyerüket. Ahogy azonban a szögletes, idegen arcokra nézett, látta, hogy azok őt tapsolják, mire kedvesen és igen elégedetten kacagni kezdett. Amikor helyet foglalt trónján, odaszólt a jobbján s balján álló minisztereknek és hercegeknek:

– Nézzétek, milyen könnyű összebarátkozni a barbárokkal! Csak csekély erőfeszítést igényel a civilizált ember részéről.

Ilyen kellemes hangulatban ért véget a multság, és amikor az ajándékokat átadták a külhoni hölgyeknek és gyermekeiknek, a piros papírba bugyolált pénzeket pedig szétszórták a szolgák között, a császárné visszavonult a szobájába. Ahogy mostanában szokásává vált, átgondolta az elmúlt napokat és éveket, felidézte hosszú életét, és népe jövőjét tervezgette. Jó nap volt ez a mai, mélézott el. Megvetette az idegen hatalmakkal kötendő megegyezés és barátság alapjait, akik lehetnek barátai vagy az ellenségei. Ekkor Viktóriára gondolt, az angol királynőre, és azt kívánta, bárcsak találkozhatnának és elbeszélgethetnének, hogy miként olvassák egyé a két világot.

„Az ég alatt mindannyian egy családot alkotunk”, mondja majd Viktóriának...

Sajnos, mielőtt még álma valóra válhatott volna, a tengereken túlról híre kelt, hogy Viktória meghalt.

– Hogy halt meg a nővérem? – kiáltotta a császárné elszörnyedve.

Amikor meghallotta, hogy Viktória, akit népe annyira szeretett, az öregségtől hunyt el, éppen úgy, mint a közemberek, a tudat szinte kardot döfött fejedelmi szívébe.

– Mindannyiunknak meg kell halnia – mormolta, és egyik arcról a másikra nézett.

Azok pedig látták, hogy most először érzi magát közel a halálhoz. A császárné magában azon morfondírozott, hogy örökösöt kell találnia, egy igazi örökösöt, mert ha Viktória meghalt, akkor mindenki meghal, még akkor is, ha ő erős. Még sok-sok éve van hátra, elég ahhoz, hogy lássa, amint egy gyermek ifjúvá serdül, vagy ha az égiek kegyesek, akkor azt is megérheti, hogy férfivá érik, még mielőtt teste a császári koporsóba kerülne. Ismét az ő feladata örökösöt találni, egy gyermeket, akin uralkodnia kell, amíg császárt nem farag belőle. De ezúttal hagyni fogja, hogy az örökös megismerje, milyen a világ. Tanítókat hívat Nyugatról, hogy oktassák őt. Lehetnek majd neki vasmozdonyai és hadihajói, sőt, fegyverei és

ágyúí is. Meg kell tanulnia, hogy miként vívjon háborút nyugati módra, hogy amikor eljön az örökös ideje – amikor ő már eltávozott, mint ahogy Viktória királynő is eltávozott –, megtegye azt, amiben ő mint császárné kudarcot vallott. Az örököse fogja majd a tengerbe kergetni az ellenséget.

De ki legyen ez a gyermek? A kérdés egyre gyötörte, amíg egy órával később hirtelen eszébe jutott, hogy Zsung-lu palotájában egy gyermek született. A férfi lánya Csun herceghez ment férjhez, és alig néhány nappal korábban fiúgyermeknek adott életet. Ez a gyermek Zsung-lu unokája volt. A császárné oldalra billentette fejét, hogy elrejtse mosolyát az égiek elől. Így fogja szerelmét a Sárkánytrónra emelni! Ez volt az akarata, és az égiek helyeselni fogják.

Ám elhatározását jó darabig nem jelenti még be. Kiengeszteli az isteneket, és megóvja a gyermek életét, egészen addig titokban tartva tervét, amíg a császár halálos ágyán nem fekszik. Az viszont biztos, hogy nincs már messze, mivel fájdalom és betegségek

emésztik a testét. Már ahhoz sem volt elég jól, hogy személyesen mutassa be az őszi áldozatot, és arra panaszkodott, hogy olyan sokszor kell letérdelnie, ami messze meghaladja erejét. Így azután a császárné helyettesítette. Az ősi törvény kimondta, hogy az örököszt addig nem lehet megnevezni, amíg a császár nem fordítja arcát a Sárga Forrás felé, és el nem jön érte a halál. De ha erre mégse kerülne sor a közeljövőben, ott vannak az eunuchok és kíméletes mérgeik.

Ekkor heves szélroham támadt, és a császárné felkapta a fejét.

– Hallgassátok csak! – kiáltott rá udvarhölgyeire, akik szokás szerint a tróntól távolabb álltak. – Vajon esőt hoz a szél?

Az elmúlt két hónapban az országot száraz és fagyos idő sújtotta, amely bekúszott a fák és téli búza gyökerébe is. Hó nem esett, és az utolsó tizenhét napban az évszakhoz képest igencsak szokatlan meleg érkezett délről. Még az összezavarodott

bazsarózsák is bimbózni kezdtek. Az emberek csapatostul özönlöttek a templomba, hogy megszidják az isteneket, és a császárné hét nappal ezelőtt parancsba adta a buddhista papoknak, hogy az isteneket naponta vigyék ki a templomból, hogy saját szemükkel is lássák, milyen kárt okoztak mindenfelé.

– Miféle szél ez – kérdezte most a császárné –, és a föld melyik szegletéből támad?

Udvarhölgyei megkérdezték az eunuchokat, akik kirohantak az udvarra, feltartották kezüket, arcukat pedig erre-arra forgatták, majd visszajöttek és azt kiabálták, hogy a szél a keleti tenger felől fúj és csapadékot hoz magával. Még beszéltek, amikor váratlanul az évszakhoz képest igen szokatlan mennydörgés rázta meg az eget. Az utcákon kiabálás hallatszott, amint az emberek kiszaladtak otthonaikból, hogy felnézzenek az égre.

A szél egyre erősödött. Süvítve száguldott át a palotákon, nagy szellökésekkel rángatva az ajtókat és az ablakokat. De tiszta szél volt, tengerről fújó tiszta

szél, nem porvihar. A császárné felállt trónjáról, kísértelt a kertbe, ő is felnézett a kavargó égre, és beleszimatolt a szélbe. Ebben a pillanatban megnyílt az ég, és ömleni kezdett az eső. Szokatlan volt ez így télen, de mennyire örültek neki!

– Jó előjel – mormogta a császárné.

Udvarhölgyei kiszaladtak, hogy bekísérjék, de egy pillanattá még félreintette őket, hogy az eső szabadon ömöljön rá. Még odakint állt, amikor a falakon túlról hatalmas kiáltás harsant, sok-sok ember hangja, aki mind egyszerre kiáltotta:

– Vén Buddha... Vén Buddha... ő küldi az esőt!

Vén Buddha – ez volt ő, és népe istennőnek nevezte.

Megfordult és bement magántróntermébe, majd megállt az ajtóban. Szaténköntöséről víz csepegett a mozaikpadlóra, és amíg udvarhölgyei selyemkendőikkel buzgón igyekeztek szárazra törölni, ő csak kacagott kedves megrovásaikon.

– Gyerekkorom óta nem voltam ilyen boldog –
mondta. – Most már emlékszem, hogy amikor gyerek
voltam, mennyire szerettem az esőben szaladgálni...

– Vén Buddha – mormolták udvarhölgyei
kedveskedve. A császárné feléjük fordult, hogy
gyengéden és kedvesen megintse őket.

– Az égiek küldték az esőt. Hogyan parancsolhatnék
én, a halandó a fellegeknek?

Udvarhölgyei azonban erősködtek, a császárné
pedig látta, hogy mennyire szeretnék lelkesen dicsérni
őt.

– Neked köszönhetjük az esőt, Vén Buddha, a
szerencsehozó esőt. Általad részesülünk áldásában.

– Jól van, jól – nevetett, engedve nekik. – Talán így
van... – suttogta. – Talán...